

goodreads
2022
EN İYİ İLK
ROMAN
ÖDÜLÜ

amazon
2022
EN İYİ
ROMAN

“Kışkırtıcı ve zarif.”
Guardian

“Tam da
ihtiyacımız olan zamanda
kaleme alınmış
mizahi bir roman.”

Washington Post

“Elizabeth Zott’ın
statükoyu yemek tarifleriyle
altüst etmeye kararlı olduğu
1960’lara hoş geldiniz.”

The New York Times

BİR İMYA MESELESİ

BONNIE GARMUS

Kimyager Elizabeth Zott'ı anlatmak için pek çok sıfat kullanılabilir ama "ortalama" bunlardan biri değil. Aslında o, hiçbir kadının ortalama olmadığını söyleme cesareti gösterenlerden biri. Üstelik bunu, 1960'larda bir araştırma enstitüsünde, tamamı erkeklerden oluşan ve eşitlik konusunda pek de bilimsel davranmayan bir ekiple çalışırken söylüyor. Ona itiraz etmeyen tek istisnaysa yalnız, zeki, kindarlığıyla ve Nobel adaylığıyla ünlü Calvin Evans. Calvin, Elizabeth'in her şeyine ama en çok da zekâsına âşık olmak üzere. Yani gerçek kimya sonuçlarını vermeye başlıyor.

Ama bilimde olduğu gibi hayatta da bazen asla tahmin edemeyeceğimiz şeyler olur. Böylece Elizabeth birkaç yıl sonra kendini bekâr bir anne ve televizyonda yayınlanan bir yemek programının isteksiz sunucusu olarak buluyor. Elizabeth'in seyircilerine bir çorba kaşığı asetik asit ile bir tutam sodyum klorürü karıştırmalarını önerdiği bu program büyük ses getiriyor. Ancak elbette Elizabeth herkesi mutlu edemiyor. Çünkü o, kadınlara sadece yemek yapmayı değil, statükoyu değiştirmek için ne yapmaları gerektiğini de öğretiyor.

Gülmekten kırıp geçiren mizahı, gözlem gücü ve göz kamaştırıcı karakterleriyle *Bir Kimya Meselesi*, en az başkahramanı Elizabeth Zott kadar kendine has ve capcanlı.

altinkitaplar.com.tr

ISBN 978-975-21-2835-4

9 789752 128354

KDV'den muafur

Elizabeth Zott'ın sizin için
hazırladığı çalma listesi

KİTABIN ORJİNAL ADI

LESSONS IN CHEMISTRY

YAYIN HAKLARI

© BONNIE GARMUS 2022
ALTIN KİTAPLAR YAYINEVİ
VE TİCARET AŞ

**KAPAK FOTOĞRAFI
TASARIM**

COLIN THOMAS

EDİTÖR

BECİ KELLY/TW

KAPAK UYGULAMA

ELÇİN KAZANCI

BASKI

OSMAN SELCUK ÖZDOĞAN

1. BASIM/HAZİRAN 2023/İSTANBUL
LARUS YAYINEVİ VE TİCARET AŞ
Bağlar Mah. 62. Sok. Yıldızlar Plaza No: 10/A
34212 Bağcılar / İSTANBUL
Tel: 0.212.446 38 88 Sertifika No: 49657

BU KİTABIN HER TÜRLÜ YAYIN HAKLARI
FİKİR VE SANAT ESERLERİ YASASI GEREĞİNCE
ALTIN KİTAPLAR YAYINEVİ VE TİCARET AŞ'YE AİTTİR.

ISBN 978 - 975 - 21 - 2835 - 4

ALTIN KİTAPLAR YAYINEVİ
Gülbahar Mah. Altan Erbulak Sok. Maya Han Apt.
No: 14 Kat: 3 Şişli / İstanbul
Yayınevi Sertifika No: 44011

Tel: 0.212.446 38 88 pbx
Faks: 0.212.446 38 90

<http://www.altinkitaplar.com.tr>
info@altinkitaplar.com.tr

BİR KİMYA MESELESİ

BONNIE GARMUS

Türkçesi
Filiz Sanalioğlu

Annem, Mary Swallow Garmus'a...

1. BÖLÜM

Kasım 1961

1961 yılında, kadınların şömizye elbiseler giyip bahçecilik kulüplerine katıldığı ve sürüyle çocuğu emniyet kemersiz arabalarla hiç düşünmeden dolaştırdığı zamanlarda; altmışlar hareketinin gerçekleşeceğini, hatta katılımcılarının sonraki altmış sene boyunca hareketi anlata anlata bitiremeyeceğini henüz kimse bilmezken, büyük savaşlar sona ermiş ve gizli savaşlar daha yeni başlamışken, insanlar açık düşünmeye ve her şeyin mümkün olduğuna inanmaya yönelirken Madeline Zott'ın otuz yaşındaki annesi her sabah şafak sökmeden önce, bir tek şeye emin olarak yataktan kalkıyordu: Hayatının bittiğine.

Bu kesinliğe rağmen kızının öğle yemeğini hazırlamak için laboratuvara gitti.

Elizabeth Zott küçük bir kâğıda, *Öğrenmek için yakıt*, diye yazdı ve bunu kızının beslenme çantasına koydu. Sonra elinde kalemiyle, yazdıklarını bir daha düşünüyormuş gibi durakladı. *Teneffüste spor oyunları oyna ama oğlanların gözü kapalı kazanmasına izin verme*, diye yazdı başka bir kâğıda. Ardından kalemini masaya vurarak bir süre daha durdu. *Kafanda kurmuyorsun*, diye yazdı üçüncü bir kâğıda. *İnsanların çoğu berbat*. Son iki kâğıdı en üste yerleştirdi.

Küçük çocukların çoğu okuma bilmiyordu, okuyabilseler de genellikle "bak" ve "at" gibi sözcükleri okuyabiliyorlardı. Fakat Madeline üç yaşından beri okuma biliyordu ve şimdi, beş yaşında, Dickens'ı bitirmek üzereydi.

Madeline, Bach konçertosu mırıldanabilen ama ayakkabılarını kendi başına bağlayamayan, dünyanın dönüşünü açıklayabilen ama üçtaş oyununda bocalayan şu çocuklardandı işte. Sorun da buydu. Çünkü müzik dehaları daima göklere çıkarılırken okumayı erken sökenler takdir edilmezdi. Bunun sebebiyse erken okuyanların, önünde sonunda diğerlerinin de iyi olacağı bir konuda iyi olmasıydı. İlk olmak özel bir durum değildi yani, sadece sinir bozucuydu.

Madeline bunun farkındaydı. İşte bu yüzden her sabah –anesi gitmiş, ona bakıcılık yapan komşuları Harriet bir şeylerle meşgulken– notları beslenme çantasından çıkarıp okuduktan sonra gardırobunun arka kısmındaki bir ayakkabı kutusunda sakladığı diğer notların yanına koymayı âdet edinmişti. Okuldayken diğer çocuklar gibi davranıyordu: okuma yazmayı bilmeyen bir çocuk. Madeline’e göre uyum sağlamak her şeyden önemliydi. Elinde çok sağlam bir kanıt vardı: Annesi asla uyum sağlamamıştı ve başına gelenler ortadaydı.

Güney Kaliforniya’nın Commons kasabasında hava genelde ılıktı ama çok ılık değil, gökyüzü genelde maviydi ama çok mavi değil ve hava temizdi, çünkü hava o zamanlar öyleydi işte; Madeline burada yatağına uzanmış, gözlerini kapatmış, bekliyordu. Az sonra alnına yumuşak bir öpücük kondurulacağını, nevremin itinayla omuzlarına çekileceğini ve “Anı yaşa,” diye mırıldanan bir ses duyacağını biliyordu. Bir dakika sonraysa araba motorunun sesini, garajdan geri geri çıkan Plymouth’un tekerleklerinin gıcirtısını, geri vitesin hantal hantal birinci vitesine geçişini duyacaktı. Sonra da hep üzgün annesi, mutfak önlüğünü giyip sahneye çıkacağı televizyon stüdyosuna doğru yola koyulacaktı.

Programın adı *Altıda Akşam Yemeği*’ydi ve Elizabeth Zott programın tartışmasız yıldızıydı.

2. BÖLÜM

Pine

Eski bir kimya araştırmacısı olan Elizabeth Zott'ın, kusursuz bir cildi ve sıradan olmayan, asla da olmayacak olan bir kadında görülebilecek kendine has tavırları vardı.

Büyük yıldızların hepsi gibi o da keşfedilmişti. Gerçi Elizabeth'in keşfinde dondurma dükkânı, bankta tesadüfen göz göze gelme, şanslı bir tanışma filan yoktu. O bir hırsızlık sayesinde keşfedilmişti, özele inmek gerekirse, yemek hırsızlığı.

Hikâye basitti: Yemekle bazı terapistlerin kayda değer bulacağı cinsten bir ilişkisi olan Amanda Pine adında bir çocuk, Madeline'in öğle yemeğini yiyordu. Bunun nedeni Madeline'in öğle yemeğinin sıradan olmamasıydı. Öbür çocuklar fıstık ezmeli, marmelatlı sandviçlerini gevelerken Madeline beslenme çantasını açıp içinde dünden kalma kalın bir dilim lazanya, yanında tereyağlı kabak, dörde bölünmüş egzotik bir kivi, beş tane inci gibi yusuvarlak kiraz domates, minik bir Morton tuzluk, iki tane ılıkliğini koruyan damla çikolatalı kurabiye ve içi buz gibi sütle dolu, kırmızı ekose desenli bir termos bulurdu.

İşte Madeline dahil herkes bu öğle yemeğini böyle içerikler nedeniyle istiyordu. Fakat Madeline yemeğini Amanda'ya sunuyordu çünkü arkadaşlık için fedakârlık yapmak gerekirdi ve tabii koca okulda tuhaf bir çocuk olduğunun kendisi de farkında olan Madeline'le alay etmeyen tek kişi Amanda'ydı.

Elizabeth, Madeline'in giysileri sıska bedeninden kötü perdeler gibi sarkmaya başlayınca dek neler olduğunu merak etmemişti. Hesaplamalarına göre Madeline'in günlük besin alımı tam da ideal gelişimi için ihtiyaç duyduğu kadardı, bu da kilo kaybını bilimsel açıdan anlaşılmaz yapıyordu. O halde büyüme atağı mı geçiriyordu? Hayır. Hesaplamalarında büyümeyi dikkate almıştı. Erken başlangıçlı yeme bozukluğu? Pek olası değildi. Madeline akşamları kurt gibi yiyordu. Lösemi? Kesinlikle hayır. Elizabeth telaşlı biri değildi, kızının şifasız bir hastalığa tutulduğunu hayal edip uykusuz kalacak hali yoktu. Bir biliminsanı olarak daima makul bir açıklama arardı ve Amanda Pine'ı minik dudaklarında kırmızı *pomodoro* sosu lekeleriyle gördüğü anda açıklamayı bulmuştu.

Elizabeth bir çarşamba günü yerel televizyon stüdyosuna dalıp sekreterin yanından geçerken, "Bay Pine," dedi, "üç gündür size telefon ediyorum ama zahmet edip beni bir kez bile aramadınız. Adım Elizabeth Zott. Madeline Zott'ın annesiyim –çocuklarımız Woody İlkokulu'nda beraber okuyor– ve size kızınızın kızıma çıkarcı bir arkadaşlık sunduğunu söylemeye geldim." Bay Pine kafası karışmış gibi yüzüne bakınca ekledi: "Kızınız, kızımın öğle yemeğini yiyor."

"Öğ... öğle yemeği mi?" diyebildi Walter Pine karşısında tüm ihtişamıyla dikilen kadını süzerken. Beyaz laboratuvar önlüğü adeta kutsal bir ışık haresi yayıyordu, tek bir ayrıntı hariç: Cebinin hemen üstüne işlenmiş kırmızı "E.Z." harfleri.

"Kızınız, Amanda," diye yüklendi Elizabeth tekrar, "kızımın öğle yemeğini yiyor. Anlaşılan bu aylardır böyle devam ediyormuş."

Walter bakakalmıştı. Kadın uzun boylu ve zayıftı, kızarmış tereyağlı ekmek rengi saçlarını geriye atıp bir kurşunkalemle tutturmuştu, dudakları taviz vermeksizin kıpkırmızı, teni ıslıl ıslıl, burnu hokka gibiydi; elleri belinde, öylece dikiliyordu. Savaş

meydanında onun kurtarılmaya değer olup olmadığını değerlendiren bir sıhhiyecisi gibi bakıyordu Walter'a.

"Öğle yemeğini alabilmek için Madeline'e arkadaşımı gibi davranmasıysa," diye devam etti, "kesinlikle çok ayıp."

"Ki... kimim demiştiniz?" diye kekeledi Walter.

"Elizabeth Zott!" diye bağırdı. "Madeline Zott'ın annesi!"

Walter anlamaya çalışarak başını salladı. Uzun süredir televizyonda gündüz kuşağı yapımcısı olduğu için oyunculuktan anlardı. Ama bu? Ona bakmaya devam etti. Büyüleyiciydi. Walter düpedüz *büyülenmişti*. Deneme çekimine filan mı gelmişti acaba?

"Üzgünüm," dedi Walter sonunda. "Ama hemşire rollerinin tamamı dağıtıldı."

"Nasıl yani?" diye çıkıştı Elizabeth.

Uzun bir sessizlik oldu.

"Amanda Pine," diye tekrarladı Elizabeth.

Walter gözlerini kırıştırdı. "Kızım mı? Ah," dedi birden terdirgin olarak. "Ne olmuş ona? Doktor musunuz? Okuldan mısınız?" Ayağa fırladı.

"Tanrım, hayır!" diye cevap verdi Elizabeth. "Ben kimyagerim. Öğle paydosumda ta Hastings'den buraya geldim çünkü telefonlarıma cevap vermediniz." Adam hâlâ şaşkın görüldüğü için açıklama yaptı. "Hastings Araştırma Enstitüsü? Çığır Açıcı Araştırmaların Çığır Açtığı Yer?" Bu boş son sözlerin ardından iç geçirdi. "Sözün özü, Madeline'e besleyici bir öğle yemeği hazırlamak için büyük çaba sarf ediyorum, eminim siz de çocuğunuz için aynısını yapmaya çalışıyorsunuzdur." Adam boş boş bakmaya devam edince ekledi: "Çünkü Amanda'nın bilişsel ve fiziksel gelişimini mutlaka önemsiyorsunuzdur. Çünkü bu gelişimin doğru dengede vitamin ve mineral alımına bağlı olduğunu biliyorsunuzdur."

"Doğrusunu isterseniz eşim artık..."

"Evet, biliyorum. Ortalarda yokmuş. Kendisiyle irtibat kurmaya çalıştım ama New York'ta yaşadığını söylediler."

“Boşandık biz.”

“Çok üzıldüm ama boşanmanın öğle yemeğiyle pek bir ilgisi yok.”

“Size öyle geliyor olabilir ama...”

“Erkekler de öğle yemeği *hazırlayabilir*, Bay Pine. Biyolojik açıdan imkânsız değil.”

“Elbette,” diye onayladı Walter el yordamıyla bir sandalye çekip. “Rica ederim oturun, Bayan Zott, buyurun lütfen.”

Elizabeth saatine bakarak, “Siklotronda bir şey bırakmıştım,” dedi asabi bir tavırla. “Anlaşmaya vardık mı, varamadık mı?”

“Siklo...”

“Atomaltı parçacık hızlandırıcı.”

Elizabeth duvarlara göz gezdirdi. Burası dokunaklı pembe diziler ve hileli yarışma programlarının çerçeveli afişleriyle doluydu.

“Yaptığım işler,” dedi Walter bu ahmakça şeylerden ansızın utanarak. “Belki bazılarını izlemiştinizdir.”

Elizabeth dönüp onun yüzüne baktı. “Bay Pine,” dedi daha uzlaşmacı bir tavırla, “kızınıza öğle yemeği hazırlamak için zaman ve kaynağınızın olmamasına çok üzıldüm. İkimiz de biliyoruz ki yemek beyinlerimizin kilidini açan, ailelerimizi bağlayan ve geleceğimizi belirleyen katalizördür. Buna rağmen...” Durdu, bir hemşirenin hastasına fazlaca ilgi gösterdiği bir dizi posterini gözlerini kısarak inceledi. “Bütün halka işe yarar yemekler hazırlamayı öğretecek vakti olan biri var mı? Keşke benim vaktim olsaydı ama yok. Sizin var mı?”

Gitmek üzere arkasını döndüğünde Pine onun gitmesini istemeyerek ve ağzından ne çıkacağını kendisi de tam bilemeyerek, “Durun, rica ederim durun... *Lütfen*,” deyiverdi. “Ne... ne dediniz siz az önce? Halka yemek hazırlamayı... işe yarar yemek hazırlamayı öğretmekle ilgili ne dediniz?”

Altıda Akşam Yemeği’nin ilk bölümü dört hafta sonra yayımlandı. Elizabeth bu fikre çok bayılmasa da –o bir araştırmacı kim-

yagerdi çünkü– bilindik nedenlerle işi kabul etti: Bu işin maaşı daha yüksekti ve bakması gereken bir çocuğu vardı.

Elizabeth'in önlüğünü giyip sahneye çıktığı ilk günden itibaren durum ortadaydı: Onda "iş" vardı; yani benzerine az rastlanan, izlemeye değer bir nitelik. Fakat Elizabeth aynı zamanda esaslı biriydi; o kadar dobra, o kadar vakurdu ki insanlar onu çözemiyordu. Diğer yemek programlarında şeri kadehini neşeyle kafaya diken iyi huylu şefler boy gösterirken Elizabeth Zott ciddi-di. Asla gülümsemedi. Asla şaka yapmıyordu. Ve hazırladığı yemekler de kendisi kadar sahici ve pratikti.

Altı ay içinde Elizabeth'in programı yükselen bir yıldız oldu. Bir yıl içinde bir gelenek haline geldi. Ve iki yıl içinde sadece ebeveynleri çocuklarıyla değil, vatandaşları da ülkeleriyle birleştirme konusundaki olağanüstü gücünü ispatladı. Elizabeth Zott yemek yapmayı bitirdiğinde koca bir ulusun sofraya oturduğunu söylemek abartılı olmazdı.

Başkan Yardımcısı Lyndon Johnson bile programını seyrediyordu. "Ne düşündüğümü mü merak ediyorsun?" demişti ısrarcı bir muhabiri savuşturmaya çalışırken. "Bence daha az yazı yazıp daha çok televizyon seyretmelisin. *Altıda Akşam Yemeği*'yle başla; şu Zott var ya, işinin ehli."

Öyleydi gerçekten. Elizabeth Zott'ı salatalıklı minik sandviçler ya da leziz sufleler hazırlarken göremezdiniz. Tarifleri doyurucuydu; yahniler, güveçler, büyük çelik tencerelerde pişmiş şeyler. Dört besin grubuna vurgu yapıyordu. Cömert porsiyonlara inanıyordu. Ve pişirmeye değer tüm yemeklerin bir saatten kısa sürede pişmesi gerektiğinde ısrar ediyordu. Her programı imzası haline gelen sözle bitiriyordu: "Çocuklar, sofrayı kurun. Annenizin biraz kafa dinlemeye ihtiyacı var."

Derken meşhur bir gazeteci, "Önümüze Ne Koysa Yeriz, Çünkü..." başlıklı bir yazı yazdı ve laf arasında ondan "Fıstık Lizzie" diye söz etti ki bu, hem yerinde hem de akılda kalıcı bir

lakap olduğundan yalnızca basıldığı sayfalara değil Elizabeth'in üstüne de yapışiverdi. O günden sonra yabancılar ona Fıstık dedi ama kızı Madeline anne demeye devam etti. O henüz bir çocuk olsa da bu lakapla annesinin yeteneklerinin küçümsendiğini anlayabilmişti. Elizabeth ise tek çocuğuna karşı kendisini mahcup hissediyordu.

Elizabeth bazı geceler yatağında uzanırken kendi kendine hayatının bu noktaya nasıl geldiğini soruyordu. Fakat bu sorgulama hiçbir zaman çok uzun sürmüyordu çünkü cevabı zaten biliyordu.

Adı Calvin Evans'tı.

3. BÖLÜM

Hastings Araştırma Enstitüsü

ON YIL ÖNCE, OCAK 1952

Calvin Evans da Hastings Araştırma Enstitüsü'nde çalışıyordu ama kalabalık ortamlarda çalışan Elizabeth'in aksine, onun tamamen kendisine ait büyük bir laboratuvarı vardı.

Geçmişteki başarıları düşünülünce belki de laboratuvarı hak ediyordu. Henüz on dokuz yaşındayken ünlü İngiliz kimyager Frederick Sanger'ın Nobel Ödülü'nü kucaklamasında etkisi olan önemli bir araştırmaya katkıda bulunmuştu, yirmi iki yaşında basit proteinleri sentezlemenin daha hızlı bir yöntemini keşfetmişti, yirmi dördünde dibenzoselenofen reaktifliğiyle ilgili çığır açıcı buluşu, onu *Günümüz Kimyası* dergisinin kapağına taşımıştı. Ayrıca on altı bilimsel makale yazmış, on uluslararası konferansa davet edilmiş ve Harvard'dan burs teklifi almıştı. İki kez. Ve geri çevirmişti. İki kez. Biraz Harvard yıllar önceki birinci sınıf başvurusunu reddettiği için, biraz da... yani, aslında başka sebep yoktu. Calvin parlak zekâlıydı ama bir kusuru varsa o da kin tutma kabiliyetiydi.

Kinciliğinin yanı sıra sabırsızlığıyla da ünlüydü. Birçok zeki insan gibi Calvin de bir şeylere başka kimsenin *kafasının basmasın*ı bir türlü anlayamıyordu. Aynı zamanda içine kapanık biriydi, bu da aslında kusur değildi ama çoğunlukla kendini iticilik şeklinde gösteriyordu. Hepsinden beteri de, o bir kürek sporcusuydu.

Kürekçi olmayanların da söyleyebileceği gibi kürekçiler eğlenceli değildir. Çünkü kürekçiler sürekli ve sadece kürekle ilgili konuşmak ister. Bir odaya iki ya da daha fazla kürekçi koyun, sohbet iş ya da hava gibi normal konulardan tekneler, ellerin su toplaması, kürekler, tutamaklar, ergometreler, pala çevirme, idman, kürek başı, kürek sonu, öne geliş, geçiş süresi, oturaklar, hamlalar, kızaklar, başlama, yerleşme, ataklar ve suyun gerçekten “durgun” olup olmadığı hakkında uzun ve boş hikâyelere kayar. Konu oradan da genellikle son yarışta hangi tersliklerin yaşandığına, bir sonrakinde nelerin ters gidebileceğine ve bunun kimin suçu olduğuna/olacağına uzanır. Bir noktada ellerini açıp nasırlarını karşılaştırırlar. Eğer gerçekten çok şanssızsanız aralarından biri her şeyin kolay geçtiği kusursuz kürek yarışını anlatırken diğerlerinin dakikalarca saygıyla başını sallamasına şahit olursunuz.

Calvin’in kimya dışında gerçek bir tutkuyla sevdiği tek şey kürekkti. Hatta Harvard’a başvuru yapmasının sebebi de buydu: 1945 yılında Harvard takımında kürek çekmek, en iyi takımda kürek çekmek demekti. Daha doğrusu *en iyi ikinci* takımda. *En iyisi* Washington Üniversitesi’ydi ama Washington Üniversitesi Seattle’daydı ve Seattle’ın yağmuru meşhurdu. Calvin yağmurdan nefret ediyordu. İşte bu yüzden gözünü uzaklara çevirdi, öteki Cambridge’e, İngiltere’dekine, böylece biliminsanlarıyla ilgili en büyük yalanı da ifşa etmiş oldu: Araştırma konusunda iyi oldukları yalanını.

Calvin’in Cam’de kürek çektiği ilk gün yağmur yağdı. İkinci gün yağmur yağdı. Üçüncü gün yine yağdı. “*Hep böyle yağıyor mu?*” diye yakındı takım arkadaşlarıyla ağır bir ahşap tekneyi omuzlarına kaldırıp yavaş adımlarla iskeleye ilerlerken. “Yok canım,” diye moral verdiler ona, “Cambridge genellikle epey ılıktır.” Sonra da çoktandır şüphelendikleri şeyi teyit edercesine birbirlerine baktılar: Amerikalılar gerçekten ahmaktı.

*

Ne yazık ki Calvin'in ahmaklığı flört konusuna da uzanıyordu, âşık olmayı çok istediği için büyük bir sorundu bu. Cambridge'de geçirdiği altı yalnız sene boyunca beş kadına çıkma teklif edebilmişti; o beş kişiden sadece biri, ikinci kez buluşmaya rıza göstermişti ve bu, sırf telefonu açtığında Calvin'i başka biri zannetmesinden ötürüydü. Calvin'in asıl sorunu acemilikti. Yıllarca çabaladıktan sonra bir sincap yakalamış ama onunla ne yapacağını hiç bilemeyen bir köpek gibiydi.

"Merhaba... şey," demişti buluştuğu kız kapıyı açtığında. Kalbi güm güm atıyordu, elleri ıslanmış, kafasında ne varsa silinivermişti. "Debbie?"

Kız iç geçirip sonradan defalarca bakacağı saatine ilk kez göz atmış, "Adım *Deidre*," demişti.

Akşam yemeğinde sohbet aromatik asitlerin moleküler analizinden (Calvin) vizyonda hangi filmin olduğuna (Deidre), tepkimesiz protein sentezinden (Calvin) Calvin'in dans etmeyi sevip sevmediğine (Deidre), oradan da saate bakılmasına, saatin çoktan sekiz buçuk olduğuna ve sabah kürek çekmesi gerektiği için onu doğruca eve götüreceğine (Calvin) gelmişti.

Bu buluşmaların ardından cinsellik namına çok az şey yaşandığını söylemeye gerek bile yok. Aslına bakılırsa hiçbir şey yaşanmıyordu.

"Zorluk çektiğine inanamıyorum," diyordu Cambridgeli takım arkadaşları ona. "Kızlar kürekçilere *bayılır*." Ama bu doğru değildi. "Hem Amerikalı olmana rağmen çirkin de sayılmazsın." Bu da doğru değildi.

Sorun biraz Calvin'in duruşuydu. Bir doksan üç boyunda, sırkı gibi bir şeydi ama sağa eğimli duruyordu, muhtemelen sürekli kürek çekmesinin yan etkisiydi bu. Ancak asıl mesele yüzüydü. Yapayalnız bir görünüşü vardı, kendi kendini büyütme zorunda kalmış bir çocuk gibi; büyük gri gözleri, sarıya çalan karışık saçları, morumsu dudakları vardı ve bu dudaklar onları ısırmaya meyilli olduğu için çoğu zaman şişti. Bazılarının kolay unutulur

bulacağı, ortalamanın altında bir yüzü vardı, altta yatan arzu ya da zekâya dair hiç ipucu vermiyordu; yalnız önemli bir özelliği, yani dişleri hariç; dişleri düzgün ve beyazdı, gülümseyişi yüzündeki diğer her şeyi telafi ediveriyordu. Neyse ki özellikle Elizabeth Zott'a âşık olduktan sonra Calvin hep gülümsedi.

Bir salı sabahı Hastings Araştırma Enstitüsü'nde tanıştılar, daha doğrusu tartıştılar. Cambridge'den doktora derecesiyle rekor sürede mezun olan ve değerlendireceği kırk üç iş teklifi alan Calvin, güneşli Güney Kaliforniya'daki bu özel araştırma laboratuvarının teklifini biraz adından sanından ama daha ziyade bölgedeki yağış miktarından ötürü kabul etmişti. Commons'da çok yağmur yağmıyordu. Elizabeth ise Hastings'in teklifini aldığı tek teklif olduğu için kabul etmişti.

Calvin Evans'ın laboratuvarının önünde dikilen Elizabeth büyük uyarı tabelalarını inceledi:

GİRİLMEZ
DENEY YAPILIYOR
GİRMEK YASAKTIR
YAKLAŞMAYIN

Kapıyı açtı.

Odanın ortasına alakasızca yerleşmiş bir müzik setinden bangır bangır yükselen Frank Sinatra şarkısını bastırmaya çalışarak, "Merhaba," diye seslendi. "Yetkilinizle konuşmak istiyorum."

Birinin sesini duyduğuna şaşırان Calvin büyük bir santrifüjün arkasından başını uzattı.

"*Pardon, hanımefendi,*" diye seslendi öfkeyle. Sağında köpüren şey her neyse ondan gözlerini koruyan kocaman bir gözlüğü vardı. "Ama buraya girmek yasak. Tabelaları görmediniz mi?"

"*Gördüm,*" diye bağırdı Elizabeth de. Calvin'in üslubuna al-dırış etmeden müziği kapatmak için laboratuvarda ilerledi. "İşte oldu. Artık birbirimizi duyabiliriz."

Calvin dudaklarını ısırp parmağıyla işaret etti. "Buraya giremezsiniz," dedi. "*Tabelalar.*"

"Evet, tamam, bana laboratuvarınızda ihtiyaç fazlası beherler olduğu söylendi, bizim de alt katta eksikimiz var. Hepsi buradaymış," dedi Elizabeth ona bir kâğıt uzatarak. "Envanter müdürü onayladı."

"Ben öyle bir şey duymadım," dedi Calvin kâğıdı incelerken. "Kusura bakmayın ama hayır. Beherlerin hepsi bana lazım. Aslında alt kattan bir kimyagerle konuşsam daha iyi olur. Patronunuza söyleyin, beni o arasın." Arkasını dönüp müziğin sesini açtı ve işine koyuldu.

Elizabeth yerinden kıpırdamadı. "Bir kimyagerle konuşmak istiyorsunuz, öyle mi? BENİMLE değil, başka biriyle?" diye bağırdı Frank'in sesini bastırarak.

"Evet," diye cevap verdi Calvin. Sonra biraz yumuşadı. "Bakın, bu sizin suçunuz değil, biliyorum, ama pis işlerini yaptırmak için buraya sekreter göndermesinler. Bunu anlamak sizin için zor olabilir, farkındayım, ama şu anda önemli bir işin ortasındayım. Siz patronunuza söyleyin, beni arasın."

Elizabeth gözlerini kıstı. Ona göre modası çoktan geçen görsel ipuçlarına dayanarak varsayımlarda bulunan insanlardan hoşlanmazdı. Ayrıca sekreter olsaydı bile, sekreterlerin "Şunun üç kopyasını çıkarın"dan başka bir şeyi anlamaktan aciz olduğunu zanneden adamlardan da hiç hoşlanmazdı.

"Ne tesadüf," dedi doğruca bir rafa gidip kocaman bir beher kutusunu alırken. "Ben de meşgulüm." Sonra da çıkıp gitti.

Hastings Araştırma Enstitüsü'nde üç bini aşkın kişi çalışıyordu, Calvin'in Elizabeth'i bulması bu yüzden bir haftadan uzun sürdü, sonunda bulduğunda Elizabeth onu tanımamış gibiydi.

"Evet?" dedi laboratuvarına kimin girdiğine bakmak için arkasını dönüp. Gözlerini büyüten kocaman bir koruyucu gözlük takıyordu, el ve kollarını saran büyük kauçuk eldivenler giymişti.

“Merhaba,” dedi Calvin. “Benim.”

“Benim derken?” diye sordu Elizabeth. “Daha açık konuşabilir misiniz?” Kafasını çevirip işine döndü.

“Benim,” dedi Calvin. “Beş kat yukarıdan? Beherlerimi almıştınız hani?”

“O perdenin arkasında dursanız sizin için iyi olur,” dedi Elizabeth başını sola eğerek. “Geçen hafta burada küçük bir kaza oldu da.”

“Sizi bulmak epey zormuş.”

“İzin verir misiniz?” diye sordu Elizabeth. “Şu anda da ben önemli bir işin ortasındayım.”

Elizabeth ölçümlerini yaparken, defterine formüller yazarken, önceki günün deney sonuçlarını yeniden incelerken ve tuvalete giderken Calvin sabırla onu bekledi.

“Hâlâ burada mısınız?” diye sordu Elizabeth geri döndüğünde. “Yapacak işiniz yok mu?”

“Bir sürü.”

“Beherlerinizi geri alamazsınız.”

“Beni hatırlıyorsunuz demek.”

“Evet. Ama iyi hatırlamıyorum.”

“Özür dilemeye geldim.”

“Gerek yok.”

“Öğle yemeğine ne dersiniz?”

“Hayır.”

“Akşam yemeği?”

“Hayır.”

“Kahve?”

“Bakın,” dedi Elizabeth koca eldivenlerini beline dayayıp, “beni sinirlendirmeye başlıyorsunuz, haberiniz olsun.”

Calvin utanarak gözlerini kaçırды. “İçtenlikle özür diliyorum,” dedi. “Ben gideyim.”

*

Calvin'in kendi özel laboratuvarının dörtte biri büyüklüğündeki bir alanda dirsek dirseğe çalışan on beş biliminsanının arasından dolanarak geçip gidişini izleyen bir laboratuvar teknisyeni, "Calvin *Evans* mıydı o?" diye sordu. "Burada ne işi vardı ki?"

"Beher mülkiyetiyle ilgili küçük bir mesele," dedi Elizabeth.

"Beher mi?" Teknisyen duraksadı. "Bir dakika." Yeni beherlerden birini aldı. "Geçen hafta bulduğunu söylediğin şu kocaman kutudaki beherler. *Onun* muydu yani?"

"Beher bulduğumu söylemedim. Beher *temin ettiğimi* söyledim."

"Calvin Evans'tan mı?" dedi teknisyen. "Sen deli misin?"

"Tam olarak değil."

"Sana beherlerini alabileceğini söylemiş miydi?"

"Tam olarak değil. Ama elimde form vardı."

"Ne formu? Benden onay alman gerektiğini biliyorsun. Malzeme siparişinin benim işim olduğunu biliyorsun."

"Anlıyorum. Ama üç aydan uzun bir süredir bekliyorum. Sana dört kez sordum, beş ayrı talep formu doldurdum, Dr. Donatti'yle konuştum. Doğrusu başka ne yapacağımı bilemedim. Araştırmam bu malzemelerin teminine bağlı. *Altı üstü beher işte.*"

Laboratuvar teknisyeni gözlerini kapattı, Elizabeth'in aptallığını vurgulamak ister gibi yavaşça yeniden açıp, "Dinle," dedi. "Senden daha uzun süredir buradayım ve bir şeyler biliyorum. Calvin Evans neyle ünlüdür, biliyorsun, değil mi? Kimya dışında?"

"Evet. Haddinden fazla malzemesi olmasıyla."

"Hayır," dedi teknisyen. "Kin tutmasıyla ünlüdür. Kin!"

"Gerçekten mi?" dedi Elizabeth ilgiyle.

Elizabeth Zott da kin tutardı. Fakat onun kini temel olarak kadınların "daha az" olduğu fikri üzerine kurulu ataerkil topluma mahsustu. Daha az becerikli. Daha az zeki. Daha az yaratıcı. Erkeklerin işe gidip önemli işler yapması –gezegenler keşfetmesi,

ürünler geliştirmesi, kanunlar koyması– kadınlarınsa evde oturup çocuk büyütmesi gerektiğine inanan topluma. Elizabeth çocuk istemiyordu –kendisiyle ilgili bunu biliyordu– ama başka bir sürü kadının *hem* çocuk *hem de* kariyer istediğini de biliyordu. Peki bunun nesi yanlıştı? Hiçbir şeyi. Erkeklerin yaptığı da tam olarak buydu zaten.

Yakın zamanda iki ebeveynin de *hem* çalışıp *hem* çocuk büyütmede görev aldığı bir ülkeyle ilgili bir yazı okumuştı. Neresiydi? İsveç mi? Hatırlayamıyordu. Ama anafikir bu düzenin gayet iyi işlemesiydi. Verimlilik daha yüksekti, aileler daha güçlüydü. Elizabeth öyle bir toplumda yaşadığını hayal edebiliyordu. Otomatik olarak sekreter zannedilmediğı, toplantılarda bulgularını sunduğı her seferinde sesini yüksek sesle bastıran ya da daha kötüsü, bizzat yaptığı işten kendine pay çıkaran adamlardan kendini kollamak zorunda kalmadığı bir yerde. Başını iki yana salladı. Eşitlik konusunda 1952 yılı tam bir hayal kırıklığıydı.

“Ondan özür dilemek zorundasın,” diye diretiyordu teknisyen. “Lanet beherleri geri götürdüğünde ayaklarına kapan. Bütün laboratuvarı riske attın, beni de kötü gösterdin.”

“Düzelir,” dedi Elizabeth. “Beher işte.”

Fakat ertesi gün beherler gitmiş, yerine Elizabeth’in kendilerini Calvin Evans’ın efsanevi kiniyle karşılaşma tehlikesine soktuğuna inanan başka birkaç kimyager arkadaşının pis bakışları gelmişti. Elizabeth konuşmayı denediyse de her biri kendince sırt çevirdi ona. Daha sonra dinlenme odasının önünden geçerken aynı kişilerin kendisi hakkında konuştuğunu işitti: Kendini ne kadar çok önemsiyordu, kendini hepsinden iyi sanıyordu, hepsinin çıkma teklifini, hatta bekâr olanlarınkini bile, geri çevirmişti. UCLA’de organik kimya yüksek lisans derecesini ancak *zor yoldan* almış olabilirdi (“zor” sözcüğüne kaba yüz ifadeleri ve kısa, imalı kahkahalar eşlik etmişti). Kendini ne sanıyordu ki?

“Ona haddini bildirmek gerek,” dedi biri.

“O kadar zeki de değil zaten,” diye iddia etti öbürü.

“Kaltağın teki,” diye ilan etti tanıdık bir ses. Patronu, Donatti.

Elizabeth duyduğu ilk sözlerle alıştı ama sonuncusuyla buz kesildi, mide bulantısına engel olamayarak duvara yaslandı. Ona ikinci kez böyle hitap ediliyordu. İlk seferi –o korkunç ilk seferi– UCLA’deydi.

Yaklaşık iki yıl önce olmuştu. Elizabeth mezuniyetine sadece on gün kalmış bir yüksek lisans mezun adayı olarak akşam dokuzda hâlâ laboratuvardaydı ve deney protokolünde bir sorun tespit ettiğine emindi. Ucu yeni açılmış iki numara kurşunkalemini kâğıda hafifçe vurarak tahminini ölçüp tartarken kapının aralandığını duydu.

“Merhaba?” diye seslendi Elizabeth. Kimseyi beklemiyordu.

“Hâlâ buradasın,” dedi şaşkınlıktan azade bir ses. Danışmanı.

“Ah. Merhaba, Dr. Meyers,” dedi Elizabeth başını kaldırıp. “Evet. Yarınki deney protokolünün üstünden geçiyordum. Sanırım bir sorun buldum.”

Adam kapıyı biraz daha aralayıp içeri girdi. “Senden öyle bir şey istemedim,” dedi sinirden gerilmiş bir sesle. “Her şeyin tamam olduğunu söyledim.”

“Biliyorum,” dedi Elizabeth. “Ama son kez bakmak istedim.” Son kez bakmak Elizabeth’in yapmaktan hoşlandığı bir şey değildi, Meyers’in tamamı erkeklerden oluşan ekibindeki konumunu korumak için yapmaya *mecbur* olduğunu bildiği bir şeydi. Elizabeth, Meyers’in araştırmasını gerçekten umursamıyordu aslında; Meyers’inki risksiz bir işti, hiç de ezber bozan bir şey değildi. Bariz bir yaratıcılık yoksunluğuyla müthiş bir keşif kıtlığını birleştirmesine rağmen Meyers, Birleşik Devletler’deki en önemli DNA araştırmacılarından biri olarak görülüyordu.

Elizabeth, Meyers’dan hoşlanmıyordu, kimse hoşlanmıyordu. Muhtemelen UCLA hariç, onlar alandaki herkesten daha çok makale yayımladığı için bayılıyorlardı ona. Meyers’in sırrı neydi?

Makaleleri o yazmıyordu, lisansüstü öğrencileri yazıyordu. Fakat o daima her kelimeyi kendine mal eder, bazen sadece başlığı ve oradan buradan birkaç cümleyi değiştirdikten sonra tamamen başka bir makaleymiş gibi yutturmaya çalışırdı. Bunu yapabiliyordu çünkü bilimsel bir yayını kim baştan sona okurdu ki? Hiç kimse. Böylece yayınlarının sayısıyla birlikte itibarı da artmıştı. İşte Meyers'ın önemli bir DNA araştırmacısı haline gelmesi böyle olmuştu, nicelikle.

Meyers haddinden fazla makale yayımlama yeteneğinin dışında bir de zamparalığıyla ünlüydü. UCLA'deki fen bilimleri bölümlerinde pek fazla kadın yoktu ama var olan birkaç kişi –çoğunlukla sekreterler– onun istenmeyen ilgisinin odağı oluyordu. Genellikle altı ay içinde ayrılıyorlardı; özgüvenleri sarsılmış, gözleri şişmiş bir halde, kişisel sebepler öne sürerek. Ancak Elizabeth ayrılmamıştı, ayrılamazdı, yüksek lisans derecesine ihtiyacı vardı. Bu yüzden Meyers'a ilgi duymadığını açıkça belli etse de gündelik aşağılamalara –dokunuşlara, ahlaksız yorumlara, mevki önerilerine– katlanmıştı. Ta ki Meyers onu sözde doktora programına kabulüyle ilgili konuşmak üzere ofisine çağırıp konuşmak yerine elini eteğinin altına sokana dek. Elizabeth hiddetle, güçlkle elini itmiş ve onu ihbar etmekle tehdit etmişti.

“Kime?” demişti Meyers gülerek. Sonra onu “hiç komik değil” diye azarlayıp kalçasına vurmuş ve ofis dolabından kabanını getirmesini emretmişti. Dolabın kapısını açtığında Elizabeth'in üstsüz kadın fotoğraflarıyla karşılaşacağını biliyordu. Kadınlardan birkaçı boş ifadelerle el ve dizlerinin üzerine çökmüştü, bir erkek ayakkabısı sırtlarına zafer kazanmışçasına basıyordu.

“İşte,” dedi Elizabeth, Dr. Meyers'a. “Sayfa otuz iki, doksan birinci adım. Sıcaklık. Çok yüksek olduğuna gayet eminim, bu da enzimi inaktif hale getirip sonuçları saptıracaktır.”

Dr. Meyers onu kapıdan izliyordu. “Bunu başka kimseye gösterdin mi?”

“Hayır,” dedi. “Yeni fark ettim.”

“Yani Phillip’le konuşmadın.” Phillip, Meyers’in bir numaralı araştırma görevlisiydi.

“Hayır,” dedi Elizabeth. “Az önce çıktı. Hâlâ yakalayabilirim bence...”

“Gerek yok,” diye lafını kesti Meyers. “İçeride başka kimse var mı?”

“Bildiğim kadarıyla yok.”

“Protokol doğru,” dedi sertçe. “Uzman sen değilsin. Otoritemi sorgulamayı bırak. Ve bundan kimseye söz etme. Anladın mı?”

“Sadece yardım etmeye çalışıyordum, Dr. Meyers.”

Meyers sözlerinin doğruluğunu tartıyormuş gibi ona baktı. “Benim de yardımına ihtiyacım var zaten,” dedi. Sonra arkasını dönüp kapıyı kilitledi.

Çok sert bir tokatla ilk darbeyi vurdu, Elizabeth’in başı ipe bağlı bir top gibi sola savuruldu. Şoka giren Elizabeth soluksuz kaldı, sonra güçlkle doğruldu, dudağı kanıyordu, gözleri hayretle büyümüştü. Meyers eserinden tatmin olmamış gibi yüzünü buruşturdu, sonra bir daha vurup bu defa taburesinden düşürdü onu. Meyers iriyarı –neredeyse yüz yirmi kilo– bir adamdı, kuvveti kilosunun ürünüydü, formda olmasının değil. Elizabeth’in yattığı yere eğildi, onu kalçalarından kavrayıp ıslak bir tomruğu kaldıran bir vinç gibi yukarı çekti ve bir bez bebek gibi savurup sırtını tabureye sertçe vurdu. Sonra onu kendine çevirdi, tabureyi tekmeleyip Elizabeth’in yüzünü ve göğsünü paslanmaz çelik tezgâha yapıştırdı. “Kıpırdama, kaltak,” diye buyurdu Elizabeth çırpınırken. Kalın parmakları eteğinin altına pençe gibi ilerliyordu.

Kesik kesik soluyan Elizabeth’in ağzına metal tadı dolarken Meyers onu hırpalıyor, bir eliyle eteğini belinden yukarıya sıyrıyor, diğeriyle bacaklarının iç tarafını sıkıyordu. Elizabeth yüzü masaya dayalıyken bağırmak şöyle dursun, zar zor nefes alıyor-

du. Kapana kısılmış bir hayvan gibi öfkeyle bir tekme attı ama teslim olmayışı Meyers'ı daha da kızdırmaktan başka işe yaramadı.

"Bana karşı koyma," diye uyardı onu Meyers, karnından Elizabeth'in kalçalarına teri damlarken. Fakat o kıpırdanırken Elizabeth'in kolu tekrar serbest kaldı. "*Kıpırdama dedim,*" dedi Meyers öfkeden kudurarak. Elizabeth ileri geri kıvrılıp dehşetle soluyor, Meyers'ın boğum boğum gövdesi bedenini hamur gibi eziyordu. Meyers patronun kim olduğunu ona hatırlatmak için son bir gayretle Elizabeth'in saçını kavrayıp sertçe çekti. Sonra pespaye bir ayyaş gibi Elizabeth'in içine girip zevkten inlemeye başladı, ta ki inleyişi acı bir feryatla kesilene dek.

"Siktir!" diye bağırdı Meyers ağırlığını Elizabeth'in üzerinden çekerken. "Hay sikeyim! O neydi öyle?" Elizabeth'i itti, gövdesinin sağ tarafından yükselen acı dalgasıyla şaşkına dönmüştü. Başını eğip acının kaynağını anlamaya çalışarak yağlı karnına baktı ama tek gördüğü karnının sağ alt tarafına saplı minik, pembe bir silgiydi. Etrafını kale hendeği gibi kan kuşatmıştı.

İki numara kurşunkalem. Elizabeth boştaki eliyle kalemi bulmuş, kavramış ve Meyers'ın karnına saplamıştı. Biraz değil, tamamen batırmıştı. Sipsivri açılmış ucu, sıcak sarı gövdesi, parlak, altın rengi şeridiyle kalemin on sekiz santimetresine karşı Meyers'ın on sekiz santimetresi. Ve Elizabeth bunu yaparken sadece Meyers'ın kalın ve incebağırsağını değil, kendi akademik kariyerini de delip geçmiş oldu.

Bir ambulans Dr. Meyers'ı alıp götürdükten sonra kampüs polisi, "*Gerçekten* burada mı okuyorsunuz?" dedi. "Öğrenci kimliğinizi göreyim."

Giysileri yırtılmış, elleri titreyen, alnında kızarmaya başlayan kocaman bir ezik olan Elizabeth inanamayarak ona baktı.

"Yerinde bir soru bu," dedi polis memuru. "Gecenin bu saatinde bir kadının laboratuvarında ne işi olur ki?"

“Be... ben lisansüstü öğrencisiyim,” diye kekeledi Elizabeth, kusacak gibiydi. “Kimya bölümünde.”

Memur böyle saçmalıklara ayıracak vakti yokmuş gibi oflayıp pufladı, sonra da küçük bir not defteri çıkardı. “Ne olduğunu *sandığınızı* anlatsanıza bana.”

Elizabeth ona ayrıntıları verdi, sesi şokun etkisiyle donuktu. Memur not alıyormuş gibi görünüyordu ama başka bir memura “her şeyin kontrolü altında” olduğunu söylemek için arkasını döndüğünde Elizabeth not defterinin bomboş olduğunu fark etti.

“Ne olur... benim... doktora görünmem lazım.”

Adam defterini kapattı. “Pişmanlık beyan etmek ister misiniz?” Ardından sırf kumaşı bile açık bir davetmişçesine Elizabeth’in eteğine göz attı. “Adamı şişlediniz. Biraz pişmanlık gösterseniz sizin için iyi olur.”

Elizabeth ona boş gözlerle baktı. “Siz... siz yanlış anladınız, Memur Bey. O bana saldırdı. Ben... ben kendimi savundum. Doktora görünmem gerek.”

Memur derin bir nefes verdi. “Pişmanlık beyanı yok yani?” dedi kaleminin ucunu kapatırken.

Elizabeth ağzı açık bakakaldı, titriyordu. Bacağına, Meyers’ın el izinin hafif bir morlukla çevrelendiği yere baktı. Kusmamak için kendini zor tuttu.

Kafasını kaldırdığında polis memuru saatine bakıyordu. Bu küçücük hareket yetti ona. Uzanıp adamın elinden kimlik kartını çekti. “Evet, Memur Bey,” dedi cezaevlerindeki dikenli teller kadar gergin bir sesle. “Düşündüm de, bir şey için pişmanım aslında.”

“Böylesi çok daha iyi,” dedi polis memuru. “Şimdi bir yerlere varmaya başlıyoruz.” Kaleminin kafasına tekrar bastı. “Duyalım bakalım.”

“Kurşunkalem,” dedi Elizabeth.

“Kurşunkalem,” diye tekrarladı polis memuru not alırken.

Elizabeth başını kaldırıp adamın gözlerine baktı, şakağından minik bir dere gibi kan akıyordu. “Daha fazla kurşunkalem bulundurmadığım için pişmanım.”

Saldırının, ya da doktora programına kabulünü iptal eden kayıt heyetinin tabiriyle “talihsiz olayın” sorumlusu Elizabeth’ti. Dr. Meyers onu düzenbazlık yaparken yakalamıştı. Elizabeth deney sonuçlarını saptırmak amacıyla bir deney protokolünde değişiklik yapmaya çalışmıştı –Meyers’ın kanıtı da işte buradaydı– ve Meyers karşısına çıktığında Elizabeth kendini onun üzerine atmış, cinsel ilişki teklif etmişti. Bu işe yaramayınca da fiziksel bir kavga meydana gelmiş ve Dr. Meyers ne olduğunu anlamadan karnına kurşunkalem saplanmıştı. Hayatta olduğu için şanslıydı.

Bu hikâyeyi pek kimse yemedi. Dr. Meyers’ın ünü ortadaydı. Ama aynı zamanda önemli biriydi ve UCLA’nın onun ayarında birini kaybetmeye hiç niyeti yoktu. Elizabeth çıkarılmıştı. Yüksek lisansı tamamlanmıştı. Yarası beresi iyileşirdi. Birileri onun için tavsiye mektubu yazardı. Güle güle.

İşte böylece Elizabeth kendini Hastings Araştırma Enstitüsü’nde bulmuştu. Ve şimdi orada, Hastings’in dinlenme odasının önünde, sırtını duvara yaslamış, kusmak üzereydi.

Kafasını kaldırıncı şu laboratuvar teknisyeninin ona baktığını gördü. “İyi misin, Zott?” diye sordu adam. “Bir tuhaf görünüyorsun.”

Elizabeth cevap vermedi.

“Benim hatam, Zott,” diye itiraf etti teknisyen. “Beher meselesini o kadar büyütmemeliydim. Onlara gelince,” dedi başıyla dinlenme odasını işaret ederek, konuşmalara kulak misafiri olduğu belliydi. “Erkek muhabbeti işte. Aldırma.”

Ama aldırmaması mümkün olmadı. Hatta hemen ertesi gün patronu Dr. Donatti –ona kaltak diyen– onu yeni bir projede görevlendirdi. “Çok daha kolay olur,” dedi. “Zihinsel becerilerine daha uygun.”

“Neden, Dr. Donatti?” diye sordu Elizabeth. “Çalışmamda hata mı vardı?” Halihazırdaki araştırma projesi grubunun arkasındaki itici güç Elizabeth’ti ve bu sayede sonuçları yayımlamaya çok yaklaştımlardı. Fakat Donatti kapıyı gösterdi. Ertesi gün Elizabeth dandik bir aminoasit çalışmasına atandı.

Elizabeth’in büyüyen hoşnutsuzluğunu fark eden laboratuvar teknisyeni ona neden biliminsanı olmak istediğini sordu.

“Biliminsanı olmak istemiyorum,” diye çıktı Elizabeth. “*Zaten biliminsanıyım!*” Ve kafasından geçen, UCLA’den şişko bir adamın, patronunun ya da bir avuç dar kafalı meslektaşının onu hedeflerine ulaştırmaktan alıkoymasına izin vermeyeceğiydi. Daha önce de zorluklarla karşılaşmıştı. Başına geleceklere direnecekti.

Ama direnç dediğin de kırılabilen bir şeydi. Aylar içinde tahammülü tekrar tekrar sınandı. Ona biraz olsun nefes aldırın tek şey tiyatroya gitmekti ve o bile bazen hayal kırıklığı olabiliyordu.

Beher olayından yaklaşık iki hafta sonra bir cumartesi gecesi idi. Sözüm ona komik bir operet olan *Mikado*’ya bilet almıştı. Çoktandır dört gözle beklediği halde hikâyeye ilerledikçe hiç de komik olmadığını fark etti. Irkçı sözler ediliyordu, oyuncular beyaz erkeklerdi ve herkesin kabahatinin kadın başrolün üstüne yıkılacağı apaçık ortadaydı. Her şeyiyle Elizabeth’e kendi işini hatırlatmıştı. O da zararın neresinden dönsem kârdır deyip perde arasında çıkmaya karar verdi.

Tesadüf bu ya, Calvin Evans da o gece oradaydı ve ilgisini verebilseydi o da Elizabeth’in fikirlerine katılacaktı. Fakat o biyoloji biriminden bir sekreterle ilk buluşmasındaydı ve midesi bozuktuktu. Buluşma bir hata sonucu olmuştu: Sekreter, şöhretli olduğuna göre Calvin’in zengin de olduğunu düşünerek onu operete davet etmiş, Calvin onun boğucu parfümüne tepki olarak birkaç kez gözünü kırpınca da bunun “çok isterim” anlamına geldiğini sanmıştı.

Bulantı daha ilk perdede başlamış, ikinci perdenin sonuna doğruysa iyice kızışmıştı. “Kusura bakma,” diye fısıldadı Calvin, “ama ben iyi değilim. Çıkıyorum.”

“Ne demek istiyorsun?” dedi sekreter şüpheyile. “Bence iyi görünüyorsun.”

“Midem bulanıyor,” diye mırıldandı Calvin.

“Affedersin ama bu elbiseyi sırf bu geceye özel aldım,” dedi sekreter, “ve tam dört saat boyunca giymeden hiçbir yere gitmiyorum.”

Calvin kızın şaşkın suratına biraz taksi parası uzattıktan sonra kendini alelacele dışarı, lobiye attı. Bir eli karnında, doğrucu tuvalete ilerlerken patlamaya hazır midesini sarsmamaya özen gösteriyordu.

Yine tesadüf bu ya, Elizabeth de aynı anda lobiye ulaşmıştı ve Calvin gibi o da tuvalete doğru ilerliyordu. Fakat uzun sırayı görünce can sıkıntısıyla arkasını döndü, dönerken Calvin’e tosladı ve Calvin anında onun üstüne kustu.

“Of, Tanrım,” diyordu Calvin öğürtüler arasında. “Tanrım.”

Başta afallayan Elizabeth kendine geldi ve Calvin’in elbisesini mahvetmesine aldırmadan yatıştırıcı elini onun iki büklüm sırtına koydu. “Bu adam iyi değil,” diye seslendi tuvalet sırasındakilere. Henüz onun kim olduğunu fark etmemişti. “Biri doktor çağırabilir mi?”

Fakat kimse doktor çağırmadı. Tiyatro tuvaletine gideceklerin hepsi bu şiddetli hastalığın pis kokusu ve sesine tepki olarak alanı derhal boşalttılar.

“Of, Tanrım,” diyordu Calvin tekrar tekrar, midesini tutarak. “Of, Tanrım.”

“Size peçete getireyim,” dedi Elizabeth nazikçe. “Bir de taksi bulayım.” Sonra adamın yüzüne iyice bir baktı ve, “Söylesenize sizinle tanışmıyor muyuz?” dedi.

*

Yirmi dakika sonra Elizabeth, Calvin'in evine girmesine yardımcı oluyordu. "Bence difenilaminarsin aerosol dağılımını ele yebiliriz," dedi. "Başka kimse etkilenmediğine göre."

Nefes nefese kalan Calvin karnını tutarak, "Kimyasal savaş mı?" dedi. "Umarım öyledir."

"Muhtemelen yediğiniz bir şeyden," dedi Elizabeth. "Gıda zehirlenmesi."

"Ah," diye inledi Calvin. "Çok utanıyorum. Çok üzgünüm. Elbiseniz. Temizleme masrafını karşılarım."

"Gerek yok," dedi Elizabeth. "Biraz sıçradı sadece." Calvin'in kanepeye, kocaman bir ıvır zıvır yığınının içine devrilmesine yardım etti.

"Ben... en son ne zaman kustuğumu hatırlamıyorum. Hele de *insan içinde*."

"Olur öyle."

"Buluşmadaydım," dedi Calvin. "Düşünebiliyor musunuz? Kızı orada bıraktım."

"Hayır," dedi Elizabeth en son ne zaman biriyle çıktığını hatırlamaya çalışarak.

Birkaç dakika boyunca sessiz kaldılar, ardından Calvin gözlerini kapattı. Elizabeth bunu oradan ayrılmak için bir işaret olarak aldı.

Calvin onun kapıya doğru ilerlediğini duyunca, "Tekrar çok özür dilerim," diye fısıldadı.

"Lütfen. Özür dilemenize gerek yok. Bir tepkime, kimyasal bir uyuşmazlıktı. Biz biliminsanız. Böyle şeyleri anlarız."

Açıklama ihtiyacı duyan Calvin cılız bir sesle, "Hayır, hayır," dedi. "Geçen gün sizin sekreter olduğunuzu varsaymamdan bahsediyorum, beni patronunuzun aramasını söylememden," dedi. "Çok üzgünüm."

Elizabeth karşılık vermedi.

"Usulünce tanışmadık sizinle," dedi Calvin. "Ben Calvin Evans."

“Elizabeth Zott,” diye cevap verdi Elizabeth eşyalarını toplarken.

“Evet, Elizabeth Zott,” dedi Calvin hafifçe gülümsemeyi başarak, “tam bir kurtarıcısınız.”

Ama belli ki Elizabeth duymamıştı.

“DNA araştırmamın odağında polifosforik asitlerin kondenzasyon etkinliği vardı,” dedi Elizabeth ertesi hafta kafeteryada kahve içerlerken. “Bu zamana dek iyi de gitmişti. Geçen ay itibarıyla yeni bir göreve atandım. Bir aminoasit çalışmasına.”

“Peki ama neden?”

“Donatti. Sen de ona bağlı çalışmıyor musun? Her neyse, çalışmamın gereksiz olduğuna karar verdi işte.”

“Ama kondenzasyon araştırması DNA’nın daha iyi anlaşılması için çok önemli...”

“Evet, biliyorum, *biliyorum*,” diye onayladı Elizabeth. “Doktorada devam etmeyi planladığım konu da buydu. Her ne kadar asıl ilgimi çeken abiyogenez olsa da.”

“Abiyogenez mi? Yaşamın basit, cansız formlardan ortaya çıktığı teorisi mi? Müthiş. Ama sen doktora öğrencisi değilsin.”

“Evet.”

“Ama abiyogenez doktora alanına giriyor.”

“Kimya yüksek lisansım var. UCLA’de yaptım.”

“Akademi,” dedi Calvin anlayışlı bir tavırla başını sallayarak “Modası geçti. Ayrılmak istedin.”

“Pek sayılmaz.”

Bunu uzun ve huzursuz bir sessizlik izledi.

Elizabeth derin bir nefes alıp tekrar söze başladı. “Bak şimdi polifosforik asitlerle ilgili hipotezim şöyle...”

Elizabeth zamanın nasıl geçtiğini anlamadan onunla bir saat uzun konuştu, Calvin başını sallayarak notlar alıyor, arada bir ayrıntılı sorularla araya giriyor, Elizabeth hepsine rahatlıkla cevap veriyordu.

“Daha da ilerleyecektim,” dedi, “ama dediğim gibi, ‘yer değişikliği yapıldı’. Ondan önce de asıl işimi sürdürmek için gerekli temel malzemeleri elde etmek neredeyse imkânsız hale gelmişti.” İşte bu yüzden başka laboratuvarlardan araç gereç çalma noktasına geldiğini açıkladı.

“Peki malzeme temini neden o kadar zordu?” diye sordu Calvin. “Hastings’de çok para var.”

Elizabeth sanki onca pirinç tarlası varken Çin’de çocukların nasıl aç kaldığını sormuş gibi baktı ona. “Cinsiyet ayrımcılığı,” diye cevap verdi daima kulağının arkasında ya da saçında taşıdığı iki numara kurşunkalemi alıp masaya sertçe vurarak. “Ama aynı zamanda çıkar politikası, kayırmacılık, eşitsizlik ve genel adaletsizlik.”

Calvin dudaklarını ısırды.

“Ama büyük ölçüde cinsiyet ayrımcılığı,” dedi Elizabeth.

“Ne cinsiyet ayrımcılığı?” diye sordu Calvin safça. “Neden bilimde kadınları istemeyelim ki? Çok anlamsız. Olabildiğince çok biliminsanına ihtiyacımız var.”

Elizabeth hayretler içinde ona baktı. Calvin Evans’ın akıllı bir adam olduğu izlenimini edinmişti ama şimdi anlıyordu ki sadece dar anlamda akıllı olabilecek insanlardan biriydi. Derdini nasıl anlatacağını değerlendirir gibi daha dikkatle süzdü onu. Saçını tutup iki kez kıvırdıktan sonra tepede topuz yaptı. Sonra da kalemiyle tutturdu. Ellerini tekrar masaya koydu, “Cambridge’deyken,” dedi ölçülü bir tavırla, “bilimle uğraşan kaç kadın tanıdın?”

“Hiç. Ama benim okulum tamamen erkeklerden oluşuyordu.”

“Ah, anladım,” dedi Elizabeth. “Ama başka yerlerde kadınların muhakkak eşit fırsatları vardı, öyle mi ? Peki tanıdığın kaç kadın bilimci var? Madam Curie deme.”

Calvin sıkıntıyı sezerek ona baktı.

“Sorun şu, Calvin,” diye belirtti Elizabeth, “nüfusun yarısı harcanıyor. Olay sadece benim işimi bitirmek için ihtiyaç duydu-

ğum malzemelere ulaşamamam değil, kadınların aslında yapmaları gereken şeyi yapmak için gerekli eğitimi alamaması. Hen üniversiteye gitseler bile oralar asla Cambridge gibi yerler olmayacak. Bu da kadınlara ne aynı fırsatların sunulacağı ne de avuç saygının gösterileceği anlamına geliyor. En alttan başlayacak, orada da kalacaklar. Hele maaş konusunda hiç konuşurma beni. Senin onları kabul etmeyeceği baştan belli bir okula gitmedikleri için."

"Diyorsun ki," dedi Calvin yavaşça, "kadınlar aslında bilimin içinde olmak istiyor."

Elizabeth gözlerini kocaman açtı. "*Elbette istiyoruz. Bilim iş dünyası, müzik, matematik. İstedğini seç.*" Sonra durakladı çünkü işin aslı, bilimde ya da saydığı başka alanlarda da olmak isteyen sadece bir avuç kadın tanıyordu. Üniversitede tanıştığı kadınların çoğu sırf iyi eşler bulmak için orada olduklarını söylemişlerdi.

"Ama onun yerine," diye devam etti, "kadınlar evde, bebek doğurup halı temizliyorlar. Yasal kölelik bu. Ev kadını olmak isteyenler bile yaptıkları işin tamamen yanlış anlaşıldığını görüyor. Erkekler beş çocuklu ortalama bir annenin gün içinde verdiği büyük kararın tırnaklarını hangi renge boyayacağı olduğunu soruyor herhalde."

Calvin beş çocuğu hayal edince ürperdi.

"Senin şu işini," dedi tartışmayı başka yöne çevirmeye çalışarak. "Ben halledebilirim galiba."

"Hiçbir şeyi halletmene ihtiyacım yok," dedi Elizabeth. "Kendi durumumu düzeltmeyi gayet güzel becerebilirim ben."

"Hayır, yapamazsın."

"Anlayamadım?"

"Düzeltemezsin, çünkü dünyanın işleyişi öyle değil. Hava adil değil."

Bu Elizabeth'i öfkелendirmişti, bir *erkeğin* ona adaletsizlik konusunda ahkâm kesmesi. Hiçbir şey bildiği yoktu onun. Bir şey söyleyecek oldu ama Calvin araya girdi.

“Bak,” dedi, “hayat asla adil olmadı ama sen onu adilmiş gibi yönetmeye devam ediyorsun, sanki birkaç yanlış düzelttiğinde diğer her şey yerli yerine oturacakmış gibi. Oturmaz. Tavsiye ister misin?” Elizabeth hayır diyemedenden ekledi: “Sistemle uğraşma. Zekânla alt et.”

Elizabeth onun söylediklerini tartarak sessizce oturdu. Söyledikleri aşırı adaletsizdi ve sinir bozucu olsa da doğrudu.

“İşte sana güzel bir tesadüf: Geçtiğimiz sene boyunca polifosforik asitleri yeniden düşünmeye çalıştım ama hiçbir yere varamıyorum. Senin araştırmacı bu durumu değiştirebilir. Donatti’ye senin bulguların üzerinde çalışmam gerektiğini söylersem yarın yeniden başlarsın. Hem bulgularına ihtiyacım olmasa bile –ki var– sana borçluyum. Önce sekreter yorumu için, sonra da kusuk için.”

Elizabeth sessizce oturmaya devam etti. Mantiğı aksini söylese de bu fikre ısınmaya başladığını hissediyordu. Yapmak istemiyordu, sistemlerin zekâyla alt edilmesi fikri hoşuna gitmiyordu. Neden en baştan akli başında olamıyordu ki sistemler? Ayrıca kendisine iyilik yapılmasından da kesinlikle hoşlanmıyordu. İyilik akla aldatmacayı getiriyordu. Ancak Elizabeth’in hedefleri vardı ve lanet olsun, neden oturup bekleyecekti ki? Oturup beklemekle hiç kimsenin eline bir şey geçmiyordu.

Yüzündeki bir tutam saç geriye itip, “Bak,” dedi bastıra bastıra, “peşin hüküm verdiğimi düşünmezsin umarım ama geçmişte sıkıntılar yaşadım ve açık davranmak istiyorum: Seninle çıkmıyorum. Bu sadece iş, başka bir şey değil. Hiçbir şekilde ilişki istemiyorum.”

“Ben de öyle,” diye onayladı Calvin. “İş bu. O kadar.”

“O kadar.”

Sonra fincanlarını ve tabaklarını alıp ayrı yönere gittiler. Her ikisi de deli gibi ötekinin aslında öyle düşünmemesini umuyordu.

4. BÖLÜM

Kimyaya Giriş

Üç hafta kadar sonra Calvin ile Elizabeth otoparktan çıkıyordu, sesleri yükselmişti.

“Fikrin tamamen yanlış,” dedi Elizabeth. “Protein sentezinin temel niteliğini gözden kaçırıyorsun.”

“Tam aksine,” dedi Calvin. O zamana dek hiç kimse onun fikirlerine yanlış dememişti, şimdiyse biri fikrinin yanlış olduğunu söylüyordu ve Calvin bundan pek hoşlanmamıştı. “Molekül yapısını nasıl görmezden gelirsin, inanılır gibi...”

“Görmezden *geldiğim* filan yok...”

“Üç tane ortak bağ varken...”

“Evet ama o ancak...”

Arabasının önüne geldiklerinde Elizabeth, “Bak,” diye araya girdi sertçe, “bu bir sorun.”

“Neymiş sorun?”

“*Sen*,” dedi Elizabeth elleriyle onu işaret ederek. “Sensin sorun.”

“Aynı fikirde olmadığımız için mi?”

“Sorun o değil,” dedi Elizabeth.

“*Nedir* peki?”

“Şey...” Tereddüt içinde elini salladı, sonra bakışlarını uzaklara çevirdi.

Calvin oflayarak elini Elizabeth’in eski mavi Plymouth’unun tavanına koydu ve işiteceğini bildiği azarı bekledi.

Son haftalarda Elizabeth'le altı defa buluşmuşlardı –ikisi ögle yemeği, dördü de kahve için– ve bu buluşmalar günün hem en iyi hem de en kötü bölümü olmuştu. En iyi bölümüydü çünkü Elizabeth hayatında tanıdığı en zeki, algısı en kuvvetli, en etkileyici –ve evet– en çekici kadındı. En kötü bölümüydü çünkü Elizabeth hep gitme telaşında gibiydi. Ve o her gittiğinde Calvin günün geri kalanını çaresiz ve çökmüş hissederek geçirmişti.

“Yeni ipekböceği bulguları,” diyordu Elizabeth. “*Bilim Dergisi*’nin son sayısındaki. Karmaşık kısım derken kastettiğim oydu.”

Calvin anlamış gibi başını salladı ama anlamamıştı ve anlamadığı sadece ipekböcekleri değildi. Her görüştüklerinde Elizabeth’te ilgisini çeken tek şeyin profesyonel becerileri olduğunu ispatlamak için zahmete giriyordu. Ona kahve ısmarlamayı teklif etmemiş, yemek tepsisini taşımaya gönüllü olmamış, bir kez olsun kapısını açmamıştı; kucağında boyunu aşacak kadar çok kitapla geldiğinde bile. Elizabeth lavabonun başında yanlışlıkla ona çarpıp Calvin bir an saçının kokusunu aldığı anda bayılmamıştı da. Saçların böyle kokabileceğini hiç bilmiyordu, çiçeklerle dolu bir leğende yıkanmış gibi. Elizabeth, Calvin’in “sadece iş, başka bir şey değil” tavrının hakkını teslim etmeyecek miydi? Bütün bunlar çok sinir bozucuydu.

“Bombikolle ilgili kısım,” dedi Elizabeth. “İpekböceklerindeki.”

“Evet, evet,” diye cevap verdi Calvin cansız bir sesle. Onunla ilk karşılaşmasında ne kadar aptalca davrandığını düşünüyordu. Ona sekreter demişti. Onu laboratuvarından kovmuştu. Peki ya sonra? Üstüne kusmuştu. Elizabeth önemli değil demişti ama o sarı elbiseyi bir daha giymiş miydi? Hayır. Kin tutmadığını söylese de tuttuğu çok belliydi. Calvin şampiyon bir kindar olarak bu işlerin nasıl yürüdüğünü bilirdi.

“Kimyasal bir mesajcı,” dedi Elizabeth. “Dişi ipekböceklerinde var.”

“İpekböcekleri,” dedi Calvin alaycı bir tavırla. “Müthiş.”

Elizabeth bu küstahlık karşısında şaşırarak bir adım geriledi. “İlgini çekmiyor,” dedi kulakları kızarak.

“Hem de hiç.”

Elizabeth hiddetli bir nefes aldı ve çantasında anahtarını aramaya koyuldu.

Ne büyük hayal kırıklığı. Elizabeth nihayet gerçekten konuşabileceği –inanılmaz zeki ve ilgi çekici (ve her gülümsediğinde müthiş çekici) bulduğu– biriyle tanışmıştı ama adam onunla hiç ilgilenmiyordu. Hiç. Son birkaç hafta içinde altı defa buluşmuşlardı ve Elizabeth her defasında konuyu sadece işle sınırlamıştı; o da öyle, her ne kadar onunki neredeyse kabalık seviyesinde olsa da. Eli kolu kitaplarla dolu olduğu için kapıyı bile göremediği o gün? Yardım etme zahmetine girmemişti bile. Buna rağmen ne zaman bir araya gelseler Elizabeth onu öpmeyi neredeyse karşı konulmaz biçimde istiyordu. Ki bu *kesinlikle* ona göre bir şey değildi. Yine de her görüşmenin –onu öpmekten korktuğu için olabildiğince çabuk bitirdiği her görüşmenin– ardından günün geri kalanını çaresiz ve çökmüş hissederek geçiriyordu.

“Gitmem gerek,” dedi.

“Her zamanki gibi iş güç,” diye cevap verdi Calvin sertçe. Fakat ikisi de kıpırdamadı, otoparkta buluşacakları kişiye bakınıyormuş gibi kafalarını zıt yönlerle çevirdiler. Oysa cuma akşamıydı, saat yediye geliyordu ve güney otoparkta sadece iki araba kalmıştı: Elizabeth ve Calvin’in arabaları.

“Hafta sonu için önemli planlar mı var?” demeye cüret etti Calvin sonunda.

“Evet,” diye yalan söyledi Elizabeth.

“İyi eğlenceler,” dedi Calvin pat diye. Sonra da arkasını dönüp gitti.

Elizabeth bir an onu izledi, sonra arabasına binip gözlerini kapattı. Calvin aptal değildi. *Bilim Dergisi’ni* okuyordu. Dişi ipek-

böceklerinin erkeklerin ilgisini çekmek için salgıladığı bir feromon olan bombikolden söz ettiğinde ne demek istediğini anlamış olmalıydı. İpekböcekleri, demişti adeta zalimce. Ne pislik ama. Peki ya kendisi ne kadar aptalca davranmıştı, otoparkta böyle pervasızca aşk konusunu açmış ve reddedilmişti.

İlgini çekmiyor, demişti Calvin'e.

Hem de hiç, diye cevap vermişti o da.

Elizabeth gözlerini açıp anahtarı kontağa taktı. Calvin muhtemelen onun tek derdinin daha fazla laboratuvar malzemesi almak olduğunu düşünecekti gerçi. Çünkü erkek kafasıyla düşününce, bir kadın cuma akşamı boş bir otoparkta, aşırı pahalı şampuanının kokusu batıdan gelen hafif bir esintiyle karşısındaki adamın burun deliklerine taşınırken bombikolden söz edebiliyorsa, tüm bunlar daha fazla beher elde etmekten başka ne için olabilirdi ki? Elizabeth başka bir sebep düşünemiyordu. Asıl sebep dışında. Ona âşık oluyordu.

Tam o anda solunda bir tıklama duydu. Başını kaldırıncamı açmasını işaret eden Calvin'i gördü.

"Lanet olası laboratuvar malzemelerinin peşinde değilim!" diye bağırdı onları ayıran camı indirirken.

"Ben de sorun değilim," diye çıkıştı Calvin, Elizabeth'le yüz yüze gelmek için eğilirken.

Elizabeth burnundan soluyarak ona baktı. Bu ne cüretti böyle!

Calvin de Elizabeth'e baktı. Bu ne cüretti böyle!

Derken Elizabeth'in içini yine şu his sardı, Calvin'le bir araya her geldiğinde duyduğu şu his. Ama bu defa harekete geçti, Calvin'in yüzünü kavrayıp kendine doğru çekti ve ilk öpüşmeleri ikisini kimyanın bile açıklayamayacağı daimi bir bağla birbirine bağladı.

5. BÖLÜM

Aile Değerleri

Laboratuvardaki çalışma arkadaşları Elizabeth'in Calvin Evans'la çıkmasının bir tek nedeni olabileceğini varsayıyordu şöhreti. Calvin elinin altındayken dokunulmaz olması. Oysa sebep çok daha basitti. Soran olsaydı Elizabeth, "Çünkü onu seviyorum," derdi. Ama kimse sormamıştı.

Aynısı Calvin için de geçerliydi. Sorsalardı Elizabeth Zott'ın dünyada en çok değer verdiği şey olduğunu, güzel olduğu için değil, zeki olduğu için de değil, onu sevdiği için, üstelik birbirlerine bağlılıklarını sağlamlaştıran bir bütünlük, inanç ve sadakat hissiyle sevdiği için öyle olduğunu söylerdi. Arkadaştan öteydiler dert ortağından öte, müttefikten öte, sevgiliden öteydiler. İlişkiler bir yapbozsa eğer, onlarınki daha başından tamamlanmıştı; sanki birileri kutudan parçaları dökmüş ve tepeden her birinin yerli yerine oturmasını, birbirine tamamen kenetlenerek kusursuz resmi oluşturmasını izlemiş gibi. Diğer çiftleri deli ediyorlardı.

Geceleri seviştikten sonra daima aynı pozisyonda, sırtüstü yatıyorlardı: Calvin'in bacağı Elizabeth'in bacaklarının üstünde Elizabeth'in kolu Calvin'in bacağına yerleşmiş, Calvin'in baş onunkine doğru eğilmiş. Ve konuşuyorlardı; bazen karşılaştıkları zorluklardan, bazen geleceklerinden, daima işlerinden. Sevişmenin yorgunluğuna rağmen sohbetleri sıklıkla sabahın erken saatlerine dek sürüyor, konu ne zaman bir bulgu ya da formüle gelse ikisinden biri mutlaka yataktan kalkıp notlar almak zorunda kalıyordu. Bazı çiftlerin bir arada olması işlerini olumsuz etki-

lese de Elizabeth ve Calvin için tam tersiydi. Onlar çalışmadıkları zamanlarda bile çalışıyor, birbirlerinin yaratıcılığını ve buluşlar yapma kabiliyetini yeni bir bakış açısıyla besliyorlardı. Bilim camiası ileride onların üretkenliğine hayret edecekti ama bu üretkenliğin çoğunlukla çıplakken gerçekleştiğini bilseler herhalde daha da çok hayret ederlerdi.

Bir gece yataktayken Calvin tereddüt içinde, “Uyanık mısın?” diye fısıldadı. “Sana bir şey söylemem gerekiyor da. Şükran Günü hakkında.”

“Neymiş?”

“Şey, Şükran Günü yaklaşıyor ya, eve gidip gitmeyeceğini merak ettim. Eğer gideceksen beni de götürüp...” Durakladı, sonra çabucak devam etti. “Ailenle tanıştıracak mısın diye.”

“Ne?” dedi Elizabeth de fısıltıyla. “Eve mi? Hayır. Eve gitmiyorum. Şükran Günü’nde burada oluruz diye düşünmüştüm. Birlikte. Tabii eğer... şey... Sen gitmeyi düşünüyor muydun?”

“Kesinlikle hayır,” dedi Calvin.

Son birkaç aydır Calvin ve Elizabeth hemen hemen her konuda konuşmuştu; kitaplar, kariyer, inançlar, tutkular, filmler, politika, hatta alerjiler. Bariz bir tek şey, aile hariç. Kasıtlı değildi –en azından başta– ama aylarca hiç bahsi geçmeyince asla geçmeyebileceği anlaşılmıştı.

Birbirlerinin köklerini merak etmediklerinden değil. Bir başkasının çocukluğunun en derinine dalıp tüm olağan şüphelilerle –katı anne babayla, rekabetçi kardeşlerle, deli teyzeyle– tanışmayı kim istemezdi ki? Onlar istemiyordu.

Böylelikle aile konusu tarihi bir ev turundaki güvenlik çemberli bir oda gibi olmuştu. İnsan kafasını uzatıp Calvin’in bir yerde (Massachusetts mi?) büyüdüğüne ve Elizabeth’in erkek kardeşleri olduğuna (yoksa kız kardeşleri mi?) dair belli belirsiz bir izlenim edinebilirdi ama içeri girip ecza dolabına göz atma imkânı yoktu. Ta ki Calvin, Şükran Günü konusunu açana dek.

"Bunu sorduğuma inanamıyorum," dedi derin sessizliği bozmaya nihayet cesaret edip. "Ama nereli olduğunu bilmediğimi fark ettim."

"Ah," dedi Elizabeth. "Daha çok Oregon. Sen?"

"Iowa."

"Gerçekten mi?" dedi. "Boston sanıyordum."

"Hayır," dedi Calvin aceleyle. "Kardeşin var mı? Kız, erkek?"

"Bir abim var," dedi Elizabeth. "Senin?"

"Yok." Sesi donuktu.

Calvin'in halini fark eden Elizabeth hiç kıpırdamadan yatmaya devam etti. "Yalnızlık çektin mi?" diye sordu.

"Evet," dedi Calvin lafı hiç dolandırmadan.

Elizabeth, Calvin'in elini tutup nevresimin altına çekti. "Üzüldüm," dedi. "Annenle baban başka çocuk istemedi mi?"

"Söylemesi zor," dedi Calvin tiz bir sesle. "Bir çocuğun anne babasına sorabileceği bir soru sayılmaz, değil mi? Ama galiba istemişler. Kesinlikle istemişler."

"Peki ama..."

"Ben beş yaşındayken öldüler. Annem sekiz aylık hamileydi."

"Aman Tanrım. Çok üzüldüm, Calvin," dedi Elizabeth birden doğrulup. "Ne oldu ki?"

"Tren," dedi sakince. "Tren çarptı."

"Calvin, çok özür dilerim. Hiç bilmiyordum."

"Önemli değil," dedi Calvin. "Uzun zaman önceydi. Onları doğru düzgün hatırlamıyorum."

"Ama..."

"Sıra sende," dedi hemen.

"Hayır, bir dakika, Calvin. Seni kim büyüttü?"

"Teyzem. Ama sonra o da öldü."

"Ne? Nasıl?"

"Arabada gidiyorduk, kalp krizi geçirdi. Araba kaldırıma çıkıp ağaca çarptı."

"Tanrım."

“Aile geleneği diyelim. Kazada ölmek.”

“Komik değil.”

“Komiklik olsun diye söylemedim.”

“Kaç yaşındaydın?” diye üsteledi Elizabeth.

“Altı.”

Elizabeth gözlerini sımsıkı kapattı. “Sonra da seni...” Devam edemedi.

“Bir Katolik erkek yetiştirme yurduna verdiler.”

“Peki...” dedi Elizabeth onun üstüne gittiği için kendinden nefret ederek. “Nasıl bir yerdi?”

Calvin bu aşırı basit soruya dürüst bir cevap bulmaya çalışıyormuş gibi duraksadı. “Zorlu,” dedi sonunda, o kadar alçak sesle söyledi ki Elizabeth zar zor duydu.

Beş yüz metre kadar ötede bir tren düdüğü ötünce Elizabeth ürperdi. Calvin kaç gece yatakta uzanırken bu düdüğü duyup ölü anne babasını, az kalsın sahip olacağı kardeşini düşünmüş ve tek kelime etmemişti, kim bilir? Tabii asla düşünmüyorsa başka, onları pek hatırlayamadığını söylemişti. Peki o zaman *kimi* hatırlıyordu? Ve hatırladıkları *nasıl* kişilerdi? Hem “zorlu” derken tam olarak ne *kastetmişti*? Elizabeth sormak istiyordu ama Calvin’in tavrı –çok karanlık, çok keyifsiz ve tuhaf– daha ileri gitmemesini söylüyordu. Peki ya yetişkinlik yılları? Iowa’nın ortasında kürek çekmeyi nasıl öğrenmişti? Cambridge’e gidip orada kürek çekmeyi başarmak ayrı bir meseleydi zaten. Peki üniversite? Parasını kim ödemişti? Ya öncesinde aldığı eğitim? Iowa’daki bir yetiştirme yurdu, öğrenme konusunda çok imkân sağlayabilirmiş gibi gelmiyordu kulağa. Dâhi olmak başka şeydi, imkânı olmadan dâhi olmak başka şey. Mozart, Salzburglu aydın bir ailenin değil de, Mumbaili yoksul bir ailenin çocuğu olarak doğsaydı 36. Senfoni’yi besteleyebilir miydi? Mümkün değil. O halde Calvin nasıl sıfırdan başlayıp dünyanın en saygı duyulan bilimsanlarından biri olmuştu?

Calvin, Elizabeth’i tekrar kendine doğru çekerken donuk sesle, “Oregon diyordun,” dedi.

“Evet,” dedi Elizabeth. Kendi hikâyesini anlatmaktan çekiniyordu.

“Ne sıklıkla gidiyorsun?” diye sordu Calvin.

“Hiç gitmiyorum.”

“Niye ki?” dedi Calvin neredeyse bağırarak. Bu kadar kusursuz bir aileden vazgeçebilmesi karşısında şaşkına dönmüştü. Hiç değilse hâlâ hayatta olan bir aileden.

“Dini sebepler.”

Calvin bir şeyleri kaçırdığından şüphelenmiş gibi duraksadı.

“Babam bir nevi... din uzmanıydı,” diye açıkladı Elizabeth.

“Neydi?”

“Tanrı’nın satış elemanı gibi.”

“Anlayamadım...”

“Para kazanmak için karamsar vaazlar veren biri. Bilirsin işte,” dedi sesi utançla dolarak, “sonun yaklaştığı konusunda hararetli konuşmalar yapar ama Kıyamet Günü’nü birazcık ötelemek için bir çözüm de sunar, mesela özel bir vaftiz ya da pahalı bir tılsım.”

“Böyle geçim sağlayanlar mı var?”

Elizabeth başını ona çevirdi. “Olmaz mı.”

Calvin sessizce durup kafasında canlandırmaya çalıştı.

“Neyse işte,” dedi Elizabeth, “bu yüzden defalarca taşınmak zorunda kaldık. Herkese sonun yaklaştığını söylemeye devam edemezsin, o son bir türlü gelmiyorsa olmaz.”

“Peki ya annen?”

“O da tılsımları hazırlıyordu.”

“Hayır, yani o da mı çok dindardı?”

Elizabeth tereddüt etti. “Açgözlülüğü de dinden sayarsan tabii. Bu alanda çok rekabet var Calvin, çok kârlı bir iş. Ama babam özellikle yetenekliydi ve her yıl aldığı yeni *Cadillac* da bunun kanıtıydı. Ancak her şey göz önüne alındığında, bence babamın asıl farkı ani patlamalar konusundaki becerisiydi.”

“Bir dakika. Ne?”

“Biri, ‘Bana bir işaret ver,’ diye bağırdıktan sonra bir şeyler alev alıyorsa o kişiye aldırış etmemek çok zordur.”

“Bir dakika. Yani şey mi diyorsun...”

“Calvin,” dedi Elizabeth her zamanki bilimsel tavrına bürünerek, “şamfıstığının özünde yanıcı olduğunu biliyor muydun? Yüksek yağ içeriğinden ötürü. Normalde şamfıstığı nem, sıcaklık ve basınç bakımından hayli sıkı koşullar altında depolanır ama bu koşullar değiştirildiğinde fıstığın yağ moleküllerini bölen enzimleri, serbest yağ asitleri üretir, bunlar da fıstık oksijen alıp karbondioksit açığa çıkarınca parçalanır. Sonuç? Ateş. Babamın iki konuda hakkını veririm: Ne zaman Tanrı’dan bir işarete ihtiyaç duysa el çabukluğuyla ani bir patlama yaratabilir.” Başını iki yana salladı. “İçimiz dışımız fıstık olmuştu.”

“Peki diğeri ne?” diye sordu Calvin merakla.

“Beni kimyayla tanıştıran oydu.” Elizabeth iç geçirdi. “Bunun için ona minnettar olmam gerekir herhalde,” dedi buruk bir ifadeyle. “Ama değilim.”

Calvin hayal kırıklığını gizlemeye çalışarak başını sola çevirdi. O anda Elizabeth’in ailesiyle tanışmayı ne çok istediğini fark etmişti, Elizabeth’in ailesi olduğuna göre nihayet kendisinin de ailesi olacak insanlarla bir Şükran Günü sofrasında oturmayı nasıl da umduğunu.

“Abin nerede?” diye sordu.

“Öldü.” Sesi sertti. “İntihar.”

“İntihar mı?” Calvin’in göğsü daraldı. “Nasıl?”

“Kendini astı.”

“Ama... ama niye?”

“Babam Tanrı’nın ondan nefret ettiğini söyledi diye.”

“Ama... ama...”

“Dediğim gibi, babam çok ikna ediciydi. Eğer babam Tanrı’nın bir şey istediğini söylüyorsa Tanrı istediğini alacak demektir. Burada Tanrı babam oluyor.”

Calvin’in midesine sancı girdi.

“Siz... abinle yakın mıydınız?”

Elizabeth derin bir nefes aldı. “Evet.”

“Ama anlamıyorum,” diye üsteledi Calvin. “Baban neden böyle bir şey yapsın?” Gözlerini karanlık tavana çevirdi. Ailelerle ilgili pek fazla tecrübesi olmasa da daima bir ailenin parçası olmanın önemli olduğunu varsaymıştı; istikrarın bir önkoşulu, insanın zor zamanları atlatmak için bel bağladığı bir şey olduğunu. Ailenin *kendisinin* zor zamanlar getirebileceğini asla düşünmemişti.

“John, yani abim eşcinseldi,” dedi Elizabeth.

“Ah,” dedi Calvin meseleyi şimdi anlamış gibi. “Üzgünüm.”

Elizabeth dirseğinden destek alarak doğrulup karanlıkta gözlerini ona dikti. “O *neydi* öyle?” diye karşılık verdi sertçe.

“Şey, peki sen nereden biliyordun? Sana öyle olduğunu söylememiştir herhalde.”

“Ben biliminsanıyım, Calvin, hatırladın mı? *Biliyordum işte*. Zaten eşcinsellikte hiçbir sorun yok, tamamen normal bir şey, insan biyolojisinin temel olgularından biri. İnsanlar bunu neden bilmiyor, hiç anlamıyorum. Kimse Margaret Mead okumuyor mu artık? Sonuçta John’un eşcinsel olduğunu biliyordum, o da bildiğimi biliyordu. Bu konuyu konuşmuştuk. Bunu kendisi seçmemişti, benliğinin bir parçasıydı. İşin en güzel yanı...” dedi özlemle, “o da beni biliyordu.”

“Yani senin de şey olduğunu...”

“*Biliminsanı!*” diye çıkıştı Elizabeth. “Bak, senin korkunç koşulların düşünülünce bunu idrak etmen zor olabilir, anlıyorum ama bir ailede doğmak o aileye ait olmak anlamına gelmeyeabiliyor.”

“Ama sonuçta onlara...”

“Hayır. Bunu anlamak gerek, Calvin. Babam gibiler sevgiyle ilgili vaaz verir ama içleri nefretle doludur. Sığ fikirlerini tehdit eden hiç kimseye müsamaha gösterilemez. Annem abimin bir oğlanla el ele tutuştuğunu gördüğü gün olay bitti. Abim sapkın

olduğunu ve yaşamayı hak etmediğini bir yıl boyunca dinledikten sonra elinde urganla evden çıkıp kulübeye gitti.”

Bunu fazla yüksek sesle söylemişti, ağlamamak için kendini zor tutan birinin sesiyle. Calvin kollarını ona uzattı ve Elizabeth sarılmasına izin verdi.

“Kaç yaşındaydın?” diye sordu Calvin.

“On,” dedi Elizabeth. “John da on yedisindeydi.”

“Biraz daha anlatsana onu,” dedi Calvin tatlılıkla. “Nasıl bi-riydi?”

“Ah, bilirsin işte,” diye mırıldandı Elizabeth. “Nazik. Korumacı. Her gece bana kitap okuyan, yaralanmış dizlerimi saran, bana okuma yazma öğreten oydu. Çok sık taşınıyorduk ve ben arkadaş edinme konusunda eskiden beri iyi değildim ama John vardı. Vaktimizin büyük bölümünü kütüphanede geçirirdik. Kütüphane bizim mabedimiz olmuştu, bir kasabadan diğerine savrulurken tutunabileceğimiz tek şey. Şimdi düşününce bir bakıma da komik.”

“Ne demek istiyorsun?”

“Ebeveynim de *mabet sektöründe* olduğu için yani.”

Calvin başını salladı.

“Öğrendiğim bir şey var, Calvin: İnsanlar daima karmaşık sorunlarına basit bir çözüm bulmak için can atacak. Göremeyeceğin, dokunamayacağın, açıklayamayacağın ve değiştiremeyeceğin bir şeye inanmak, tam aksi bir şeye inanmaktan çok daha kolay.” İç geçirdi. “Kendine yani.” Kaykıldı.

Sessizce uzandılar. İkisi de kendi geçmişinin acılarına dalmıştı.

“Annenle baban nerede şimdi?”

“Babam hapiste. Tanrı’dan gelen işaretlerden biri üç kişinin ölümüyle sonuçlandı. Anneme gelince, boşandı, yeniden evlendi ve Brezilya’ya taşındı. Oranın kanunlarında suçlunun ülkesine iadesi yok. Annemle babamın hiç vergi ödemediğinden bahsetmiş miydin?”

Calvin alçak perdeden, uzun bir ısıklık çaldı. İnsan sürekli ısıtırapla beslenerek büyüyünce başkalarının payına daha da büyük bir ısıtırap tabağı düşebileceğini hayal etmek zor oluyordu.

“Yani abin... ölünce... sen de annen ve babanla baş başa...”

“Hayır,” diye araya girdi Elizabeth. “Sadece ben kaldım. Onlar sık sık gidip haftalarca gelmezdi, John da olmayınca kendime yetmek zorundaydım. Ben de öyle yaptım. Kendi kendime yemek pişirmeyi ve evdeki ufak tefek tamiratyı yapmayı öğrendim.”

“Peki okul?”

“Dedim ya, kütüphaneye gittim.”

“O kadar mı?”

Elizabeth ona döndü. “O kadar.”

Devrilmiş ağaclar gibi yan yana uzanıyorlardı. Birkaç sokak ötede bir kilise çanı vuruldu.

“Ben çocukken,” dedi Calvin sessizce, “içimden her günün yeni bir gün olduğunu söyledim. Her şeyin olabileceğini.”

Elizabeth, Calvin’in elini tuttu tekrar. “İşe yarar mıydı?”

Yetiştirme yurdundaki piskoposun babası hakkında anlattığı şeyi hatırlayınca Calvin’in dudakları sarktı. “Sadece geçmişe hapsolup kalmamamız gerektiğini söylemeye çalışıyorum.”

Elizabeth başıyla onayladı; daha aydınlık bir geleceğe inanmaya çalışan, daha yeni öksüz kalmış bir oğlan hayal etti. Bir çocuğun en fena şeylere katlanması, sonra evrenin tüm kanunları ve tüm deliller aksini söylediği halde ertesi günün daha iyi olabileceğine karar vermesi, başka türlü bir yüreklilik olmalıydı.

“Her gün yeni bir gündür,” diye tekrarlardı Calvin hâlâ o küçük çocukmuş gibi. Fakat babasıyla ilgili öğrendiği şeyin hatırası ona hâlâ ağır geldiğinden sustu. “Yorulduğum ben. Bugünlük bu kadar olsun.”

“Uyusak iyi olacak,” dedi Elizabeth esnemen.

“Bu konuyu başka bir zaman konuşabiliriz,” dedi Calvin keyifsizce.

“Belki yarın,” diye yalan söyledi Elizabeth.

6. BÖLÜM

Hastings Yemekhanesi

Bir başkasının mutluluktan aldığı adaletsiz paya tanıklık etmekten daha sinir bozucu bir şey yoktur. Hastings Araştırma Enstitüsü'ndeki bazı meslektaşlarına göre Elizabeth'in de Calvin'in de payı adil değildi. Çünkü Calvin çok parlak zekâlıydı, Elizabeth ise çok güzel. İkisi çift olunca bu haksız paylar kendiliğinden ikiye katlanmış, durumu iyice adaletsiz hale getirmişti.

Bu kişilere göre işin en kötü yanı bu payların kazanılmamış olmasıydı, öyle doğmuşlardı sadece. Yani mutluluktan aldıkları haksız pay sıkı çalışmaktan değil, genetik şanstın ileri geliyordu. Ve ikilinin bu hak edilmemiş ödülleri, her öğle yemeğinde diğerlerinin de mecburen şahit olduğu, sevgi dolu ve muhtemelen bolca cinsellik içeren bir ilişkide birleştirmeye karar vermesi, işleri daha da beter yapıyordu.

"Geliyorlar," dedi yedinci kattan bir jeolog. "Batman ve Robin."

"Duyduğuma göre beraber yaşıyorlarmış, sen biliyor muydun?" diye sordu laboratuvardan arkadaşına.

"Herkes biliyor."

"Ben bilmiyordum," dedi Eddie adındaki üçüncü biri somurtarak.

Elizabeth ile Calvin yemekhanenin ortasındaki boş bir masayı seçerken üç jeolog etraflarını yaylın ateşi gibi saran tepsi ve çat

at atal kaçık gürültüsü eşliğinde onları seyrediyordu. Yemek- hane bifteğinin kötü kokusu içeridekilerin geri kalanını boğmak üzereyken Calvin ve Elizabeth masaya bir saklama kabı takımı yerleştirdi. Parmesanlı tavuk. Patates graten. Bir tür salata.

“Bak sen,” dedi jeologlardan biri. “Demek buranın yemekleri onlara layık değil.”

“Kedilerimin maması bile bunlardan daha güzel,” dedi baş- ka bir jeolog tepsisini iterek.

Personel bölümünün fazla neşeli, geniş kalçalı sekreteri Ba- yan Frask, “Selam arkadaşlar,” diye cıvıladı. Tepsisini masaya yerleştirdi, sonra hafifçe ksrp jeoloji laboratuvarı teknisyenle- rinden Eddie’nin sandalyesini çekmesini bekledi. Frask, Eddie’yle üç aydır çıkıyordu ve her şeyin çok iyi gittiğini söylemek istese de öyle değildi. Eddie kaba eğilimleri olan çiğ biriydi. Ağzını ka- patmadan lokmasını çiğner, komik olmayan şakalara kahkaha- larla güler, “motorrr” gibi laflar ederdi. Fakat Eddie’nin bir artısı vardı: Bekâr olması. Eddie eğilip sandalyesini çekince, “Teşekkür ederim, Eddie,” dedi Frask. “ok tatlısın!”

“Sorumluluk kabul edilmez,” diye uyarıda bulundu jeolog- lardan biri başını Calvin ve Elizabeth’in olduğu tarafa doğru eğe- rek.

“Neden?” dedi Frask. “Neye bakıyoruz?” Nereye baktıkları- nı anlamak için sandalyesini çevirdi. “Tanrı aşkına,” dedi mutlu çifti gözetlerken. “*Yine mi?*”

Dördü sessizce seyrederken Elizabeth bir defter çıkarıp Calvin’e uzattı. Calvin sayfayı inceledi, ardından bir yorum yap- tı. Elizabeth başını iki yana salladı, sonra da parmağıyla bir şeyi gösterdi. Calvin onayladı ve başını yana eğip yavaşça dudaklarını ısırmaya başladı.

“ok çirkin,” dedi Frask tiksintiyle. Fakat personel bölümün- den olduğu ve personel bölümü, çalışanların fiziksel özellikleri- le ilgili asla yorum yapmadığı için ekledi: “Yani mavinin Calvin’e gitmediğini kastetmiştim sadece.”

Jeologlardan biri bifeğinden bir ısırık aldıktan sonra bezgin bezgin çatalı elinden bıraktı. “Son haberi duydunuz mu? Evans yine Nobel’e aday gösterilmiş.”

Masadakiler topluca iç geçirdi.

“Yani. Hiçbir anlamı yok,” dedi jeologlardan biri. “Herkes aday gösterilebilir.”

“Ya, öyle mi? Sen hiç aday gösterildin mi?”

Birkaç dakika sonra Elizabeth aşağı eğilip yağlı kâğıda sarı-lı bir paket çıkarınca büyülenmiş gibi onları seyretmeye devam ettiler.

“Nedir o sizce?” diye sordu jeologlardan biri.

“Hamurişi,” dedi Eddie hayret dolu bir sesle. “*Hamurişi* de yapıyormuş.”

Elizabeth’in Calvin’e *brownie* ikram ettiğini gördüler.

“Tanrım,” dedi Frask çileden çıkarak. “Ne demek, ‘hamurişi de yapıyormuş’? Herkes hamurişi yapabilir.”

“Onu hiç anlamıyorum,” dedi jeologlardan biri. “Evans’ı elde etti. Neden hâlâ burada ki?” Tüm olasılıkları değerlendiriyormuş gibi duraksadı. “Tabii,” dedi, “Evans onunla evlenmek *istemiyorsa* başka.”

“Bedava sütün varken inek almaya ne gerek var ki?” dedi başka bir jeolog.

“Ben çiftlikte büyüdüm,” diye destek çıktı ona Eddie. “İnek-ler çok zahmetlidir.”

Frask, Eddie’ye yan yan baktı. Güneşe dönen bir bitki gibi başını Zott’a doğru çevirip durması canını sıkıyordu.

“Ben insan davranışları konusunda uzmanım,” dedi. “Bir aralar psikoloji doktorası yapıyordum.” Akademik tutkusuyla ilgili bir şeyler sormalarını umarak yemek masasındaki arkadaşla-rına baktı ancak söyledikleri kimsenin biraz olsun ilgisini çekme-mişti. “Her neyse, bu yüzden kendimden emin olarak diyebilirim ki asıl bu *kadın, adamı* kullanıyor.”

Yemekhanenin öbür ucundaki Elizabeth kâğıtlarını düzelterek ayağa kalktı. “Yarıda kestiğim için üzgünüm Calvin ama görüşmem var.”

“Görüşme mi?” dedi Calvin, sanki Elizabeth idama gideceğini söylemiş gibi. “Benim laboratuvarımda çalışsaydın görüşmelere gitmek zorunda kalmazdın.”

“Ama senin laboratuvarında çalışmıyorum.”

“Ama çalışabilirsin.”

Elizabeth saklama kaplarıyla oynayarak iç geçirdi. Elbette onun laboratuvarında çalışmayı çok isterdi ama bu imkânsızdı. Elizabeth henüz acemi bir kimyagerdi. Kendi yolunu çizmesi gerekiyordu. Calvin’e birçok kez onu anlamaya çalışmasını söylemişti.

“Ama beraber yaşıyoruz. Sıradaki mantıklı adım bu olur işte.” Calvin, konu Elizabeth olunca mantığın konuşacağını iyi biliyordu.

“O ekonomik bir karardı,” diye hatırlattı Elizabeth. Görünürde öyleydi de. Fikri Calvin ortaya atmış, boş zamanlarının çoğunu birlikte geçirdiklerini, ev paylaşmanın finansal açıdan mantıklı olacağını söylemişti. Fakat sene 1952’ydi ve 1952’de evli olmayan bir kadın, bir adamla aynı eve çıkmazdı. Bu yüzden Calvin, Elizabeth’in hiç tereddüt etmemesine biraz şaşırılmıştı. “Masrafların yarısını ben öderim,” demişti Elizabeth.

Calvin’in cevabını beklerken de saçından kalemini çekmiş ve masaya hafif hafif vurmaya başlamıştı. Aslında niyeti gerçekten masrafların yarısını ödeyeceğini söylemek değildi. Yarısını ödemesi imkânsızdı. Maaş çekindeki tutar komik düzeyin birazcık üzerindeydi, yani yarısını ödemesi söz konusu bile değildi. Zaten ev Calvin’in üzerine kayıtlıydı, vergi indirimini o alacaktı. Dolayısıyla masrafların yarısını ödemesi hiç adil değildi. Elizabeth hesaplaması için ona biraz zaman vermişti. Yarısı çok fahişti.

“Yarısı,” demişti Calvin üzerinde düşünüyormuş gibi.

Elizabeth’in masrafların yarısını karşılayamayacağını biliyordu. Dörtte birini bile karşılayamazdı. Bunun nedeni Hastings’in

ona çok düşük bir ücret ödemesiydi, aynı pozisyonadaki bir adamın kazandığının yaklaşık yarısı kadar. Calvin kuralları çiğneyerek Elizabeth'in özlük dosyasına göz atınca fark etmişti bu durumu. Zaten ev taksiti ödemiordu. Küçük bungalovun bütün borcunu önceki sene bir kimya ödülünden elde ettiği gelirle ödemiş ve anında pişman olmuştu. Hani "yumurtalarının hepsini aynı sepete koyma" derler ya? O koymuştu işte.

"Ya da," demişti Elizabeth gözleri parlayarak, "bir ticari anlaşma hazırlayabiliriz. Bilirsin, ülkelerin yaptığı gibi."

"Ticari anlaşma mı?"

"Kiraya karşılık hizmet."

Calvin donakalmıştı. Bedava sütle ilgili tüm dedikodular kulağına gelmişti çünkü.

"Akşam yemeği," demişti Elizabeth. "Haftada dört gün." Calvin cevap bile veremedi, "Peki," diye eklemişti, "beş olsun. Ama bu son teklifim. İyi aşçıyımdır, Calvin. Yemek yapmak ciddi bir ilimdir. Hatta kimyadır."

Böylece birlikte yaşamaya başlamışlardı ve her şey yolunda gidiyordu. Ama şu laboratuvar meselesi? Elizabeth düşünmeye bile yanaşmamıştı.

"Nobel'e aday gösterildin, Calvin," diye hatırlattı ona Elizabeth. Kalan patateslerin üzerine kapağı çat diye kapattı. "Beş yıl içinde üçüncü adaylığın. Ben kendi çalışmalarımıyla değerlendirilmek isterim, insanların benim yerime senin yaptığını düşündüğü işlerle değil."

"Seni tanıyan hiç kimse öyle bir şey düşünmez."

Elizabeth saklama kabını vakumladı, sonra dönüp Calvin'e baktı. "Sorun da bu ya. Kimse beni tanımıyor."

Elizabeth hayatı boyunca böyle hissetmişti. Kendi yaptıklarıyla değil, başkalarının yaptıklarıyla tanımlamışlardı onu. Geçmişte ya bir kundakçının tohumu, birden çok kez evlenmiş bir

kadının kızı, kendini asmış bir eşcinselin kardeşıydı ya da meşhur bir zamparanın lisansüstü öğrencisi. Şimdiyse ünlü bir kimyagerin kız arkadaşıydı. Asla sadece Elizabeth Zott olmamıştı.

Başkalarının eylemleriyle tanımlanmadığı ender durumlar-
daysa herkes onu kendisinde en çok nefret ettiği şeye dayanarak
hafif biri ya da bir servet avcısı olarak görmüş, elinin tersiyle it-
mişti. Bu nefret ettiği şey dış görünüşüydü. Babası gibiydi.

Artık pek gülümsememesinin nedeni babasıydı. Babası Evan-
jelist olmadan önce aktör olmak istemişti. Hem karizmatik hem
de dişliydi: profesyonel kaplama yapılmış dişler. Tek eksiği? Yete-
nek. Oyunculuk bu nedenle ihtimal dışı kalınca sahte gülümseyi-
şiyle insanları dünyanın sonunun geldiğine ikna ettiği Evanjelist
vaaz çadırlarına taşımıştı becerilerini. İşte bu yüzden Elizabeth
on yaşındayken gülümsemeyi bırakmıştı. Benzerlik azalmıştı.

Ancak Calvin Evans'la karşılaştığında gülümseyişi de yeni-
den ortaya çıkmıştı. İlki tiyatroda Calvin'in onun elbisesine kus-
tuğu o geceydi. Elizabeth önce onu tanımamıştı ama tanıdığında
o karışıklığa rağmen eğilip yüzüne dikkatlice bakmıştı. Calvin
Evans! Onun kendisine kaba davranmasından sonra Elizabeth'in
de ona biraz kabalık ettiği doğrudu –beherler– fakat ikisinin
arasında apaçık, karşı konulmaz bir çekim oluşmuştu.

“Devam ediyor musun?” diye sordu Elizabeth neredeyse bo-
şalmış bir yemek kabını işaret ederek.

“Hayır,” dedi Calvin, “sen ye. Fazladan enerji işine yaraya-
bilir.”

Aslında Calvin'in niyeti yemekti ama Elizabeth kalacaksa
fazla kalorilerden seve seve vazgeçerdi. Elizabeth gibi o da hiçbir
zaman çok sosyal biri olmamıştı, hatta küreği keşfedinceye dek
başkalarıyla gerçek bir bağ kurmamıştı bile. Fiziksel güçlüklerin
insanları gündelik hayatın yapamadığı şekilde birbirine bağladığ-
ını çok uzun zaman önce öğrenmişti. Calvin, Cambridge'deki
sekiz takım arkadaşıyla hâlâ irtibat halindeydi, hatta daha geçen

ay bir konferans için New York'a gittiğinde onlardan biriyle görüşmüştü. Dört Numara (birbirlerine hâlâ oturak numaralarıyla hitap ediyorlardı) nörolog olmuştu.

"Ne dedin sen?" demişti Dört Numara şaşkınlık içinde. "Kız arkadaş mı? Aferin sana, Altı!" demişti Calvin'in sırtına vurup. "Vakti gelmişti de geçiyordu!"

Calvin heyecanla başını sallayarak onaylamış, Elizabeth'in işini, alışkanlıklarını, kahkahasını ve onda sevdiği diğer her şeyi etraflıca anlatmıştı. Fakat biraz daha karamsar bir tavırla, Elizabeth'le boş zamanlarının tamamını birlikte geçirmelerine rağmen (beraber yaşıyor, beraber yiyip içiyor, işe arabayla beraber gidip geliyorlardı) yine de yetmiyormuş gibi hissettiğini de açıklamıştı. Onsuz işini gücünü sürdüremediğinden değil, daha ziyade onsuz işini gücünü sürdürmeyi *anlamsız* bulduğunu anlatmıştı Dört Numara'ya. "Adına ne demeliyim, bilmiyorum," diye itiraf etmişti ayrıntılı bir muhakemenin ardından. "Ona bağımlı mıyım yoksa? Hastalıklı bir şekilde ona bağımlı mıyım? Beynimde tümör falan olabilir mi?"

"Tanrı aşkına Altı, bunun adı mutluluk," diye açıklamıştı Dört Numara. "Düğün ne zaman?"

Fakat sorun da buydu. Elizabeth evlenmeyi hiç düşünmediğini açıkça belirtmişti. "Evliliği tasvip etmiyor değilim, Calvin," demişti birden çok kez, "ama evli olmadığımız için bizi tasvip etmeyen insanları tasvip etmiyorum. Sence de öyle değil mi?"

"Öyle," diye onaylamıştı Calvin kilise sunağının önünde Elizabeth'e o sözleri söylemeyi ne kadar çok istediğini içinden geçirerek. Fakat Elizabeth daha fazlasını bekleyerek ona bakınca çabucak eklemişti: "Şanslıyız bence." Bunun üzerine Elizabeth öyle içtenlikle gülümsemişti ki Calvin'in aklı başından gitmişti. Elizabeth'in yanından ayrılır ayrılmaz arabayı bir mücevher dükkânına sürmüş, satın alabileceği küçük pırlantaların en bü-

yüğünü bulana dek yüzükleri incelemişti. Heyecandan ölecek minik kutuyu cebinde üç ay boyunca taşımış, doğru anı beklemişti.

“Calvin?” dedi Elizabeth kalan son eşyalarını da yemekhanesinden toplarken. “Dinliyor musun? Yarın düğüne gideceğim dedim. Hatta inanır mısın, düğünün *parçasıyım*.” Tedirginlikle omuz silkti. “O yüzden şu asit çalışmasını bu gece konuşsak iyi olacak galiba.”

“Kim evleniyor?”

“Arkadaşım Margaret, fizik bölümü sekreteri var ya? On beş dakika sonra da onunla görüşmem var işte. Prova için.”

“Bir dakika. Senin *arkadaşın* mı var?” Elizabeth’in sadece meslektaşları olduğunu sanıyordu, becerilerinin farkında olan ve elde ettiği sonuçları baltalayan biliminsanları.

Elizabeth utançtan yüzünün kızardığını hissetti. “Şey, evet,” dedi huzursuzluk içinde. “Margaret’la koridorlarda uzaktan selamlaşıyoruz. Birkaç kere de kahve makinesinin başında konuştuk.”

Calvin bu sanki makul bir arkadaşlık tarifiymiş gibi bir ifade takınmaya çalıştı.

“Son dakikada oldu. Nedimelerinden biri hastalanmış, Margaret da karşılama ekibindekilerle nedimelerin oranının eşit olması önemli dedi.” Ne var ki Elizabeth bunu söylediği anda Margaret’in asıl ihtiyacının ne olduğunu anladı: Hafta sonu planı olmayan otuz sekiz beden biri.

İşin aslı, Elizabeth arkadaş edinme konusunda iyi değildi. Bunun nedeninin çok fazla taşınması, kötü bir anne babasının olması, abisini kaybetmesi olduğunu söylemişti kendi kendine. Ancak başkalarının da zorluklar yaşadığını, buna rağmen böyle bir dertleri olmadığını biliyordu. Hatta bazıları arkadaş edinme konusunda *daha bile iyi* gibiydi, sanki devamlı değişim ve derin

keder korkusu, ayak bastıkları her yerde ve her zaman bağ kurmanın önemini onlara göstermiş gibi. Peki Elizabeth'in nesi vardı böyle?

Bir de kadın dostluğunun mantık dışı sanatı meselesi vardı, hassas bir zamanlamayla hem sır tutma hem de ifşa etme becerisi gerektirmesi. Elizabeth ne zaman yeni bir yere taşınsa İncil okulundaki kızlar onu bir kenara çeker ve vuruldukları oğlanları soluksuz anlatırdı. Elizabeth bu itirafları dinler, asla kimseye söylemeyeceğine içtenlikte söz verirdi. Söylemezdi de. Bu tamamen yanlıştı çünkü aslında *söylemesi gerektiğini* anlamıştı. Sırdaş kadın olarak onun işi, bu güveni X oğlana, Y kızın ondan hoşlandığını söyleyerek boşa çıkarmak, böylece iki taraf arasında zincirleme bir ilgi reaksiyonu başlatmaktı. "Neden çocuğa *kendin* söylemiyorsun ki?" derdi Elizabeth bu sözüm ona arkadaşlara. "*Orada işte, karşında.*" Kızlar dehşet içinde geri çekilirdi.

"Elizabeth," dedi Calvin. "Elizabeth?" Masaya eğilip Elizabeth'in eline hafifçe vurdu. Elizabeth irkilince, "Özür dilerim," dedi. "Bir an duymuyorsun sandım. Her neyse, diyordum ki *düğünleri severim. Seninle geleyim.*"

Aslında *düğünlerden nefret ederdi*. Yıllar boyunca *düğünler* ona hâlâ kimse tarafından sevilmediğini hatırlatmıştı. Fakat artık yanında Elizabeth vardı ve Elizabeth yarın kilise sunağına çok yakın olacaktı. Calvin bu yakınlık sayesinde evlilikle ilgili fikrinin değişebileceği varsayımında bulunmuştu. Bu teorinin bilimsel bir adı bile vardı: çağrışımsal müdahale.

"Hayır," dedi Elizabeth çabucak. "Eşli davet edilmedim, hem beni bu elbiseyle ne kadar az kişi görürse o kadar iyi."

"Hadi ama," dedi Calvin. Uzun kolunu uzatıp Elizabeth'i tekrar yerine oturttu. "Margaret tek başına gitmeni bekliyor olmaz. Elbiseye gelince, o kadar da kötü olmadığına eminim."

"Yok, çok kötü," dedi Elizabeth yine mantıklı bilimsel kesinlik ses tonuna geçiş yaparak. "Nedime elbiseleri onları giyen ka-

dınları itici göstermek üzere tasarlanıyor, böylece gelin normalden daha iyi görünüyor. Bu genel kabul görmüş bir uygulama, biyolojik nedenlere dayanan temel bir savunma stratejisi. Doğada bu tür şeyleri çok görürsün.”

Calvin katıldığı düğünleri düşündü ve Elizabeth’in haklı olabileceğini fark etti. Bir kere bile nedimelerden birini dansa kaldırmak içinden gelmemiştir. Bir elbisenin gerçekten bu denli büyük bir gücü olabilir miydi? Masada karşısında oturan Elizabeth’e baktı, güçlü elleri elbiseyi tarif ederken havada geziniyordu: Kalçalarda ekstra dolgu, bel ve göğüste uyduruk bir büzgü, popoyu kaplayan koca bir kurdele. Calvin bu elbiseleri tasarlayan kişileri düşündü, tıpkı bomba üreticileri ya da porno yıldızları gibi onların da nasıl para kazandıkları konusunda belirsiz olma mecburiyetlerini.

“Yardımcı olman nazik bir davranış. Ama düğünlerden hoşlanmadığını sanıyordum.”

“Hayır, hoşlanmadığım evlilik. Bu konuyu konuştuk Calvin, nerede durduğumu biliyorsun. Ama Margaret adına seviniyorum. Yani büyük ölçüde.”

“Büyük ölçüde mi?”

“Yani,” dedi, “cumartesi gecesinden itibaren nihayet Bayan Peter Dickman olacağını tekrarlayıp duruyor. Sanki soyadını değiştirmek altı yaşından beri içinde bulunduğu bir yarışın bitiş çizgisiymiş gibi.”

“*Dickman*’la mı evleniyor?” dedi Calvin. “Hücre biyolojisi bölümündeki?” Dickman’dan hoşlanmıyordu.

“Aynen öyle,” dedi Elizabeth. “Kadınlardan, evlendiklerinde eski adlarını kullanılmış arabalar gibi değiştirmelerinin, soyadlarını, hatta bazen önadlarını bile kaybetmelerinin beklenmesini asla anlayamıyorum. Bayan *John* Adams! Bayan *Abe* Lincoln! Sanki eski kimlikleri, gerçek insanlara dönüşmeden önceki yirmi kuşur sene boyunca geçerli ikamelerden ibaretmiş gibi. Bayan Peter Dickman. Müebbet hapis cezası bu.”

Öte yandan Elizabeth Evans, diye düşündü Calvin, *kusursuz bir isim*. Kendini tutamayıp cebindeki küçük mavi kutuyu buldu ve hiç tereddütsüz Elizabeth'in önüne koydu. "Belki bunun elbiseyi güzelleştirmeye faydası olur," dedi kalbi güm güm atarak.

"Yüzük kutusu," diye ilan etti jeologlardan biri. "Kendinizi kollayın çocuklar, nişan geliyor." Fakat Elizabeth'in yüzünden bir terslik olduğu anlaşıyordu.

Elizabeth dehşetten büyümüş gözlerle önce kutuya, sonra Calvin'e baktı.

"Evlilik konusundaki tutumunu biliyorum," dedi Calvin telaşla. "Fakat çok düşündüm ve seninle başka türlü bir evliliğimizin olacağına kanaat getirdim. Vasatlıktan çok uzak olur. Hatta eğlenceli."

"Calvin..."

"Ayrıca evlenmek için pratik sebepler de var. Mesela daha az vergi."

"Calvin..."

"Hiç değilse yüzüğe bir bak," diye yalvardı. "Aylardır yanımda taşıyorum. Lütfen."

"Yapamam," dedi Elizabeth gözlerini kaçırarak. "Hayır demeyi daha da zorlaştırır."

Elizabeth'in annesi ısrarla bir kadının değerinin ne kadar iyi bir evlilik yaptığıyla ölçüleceğini söylerdi. "Billy Graham'la *evlenebilirdim*," diye iddia ederdi sık sık. "Benimle ilgilenmedi mi sanıyorsun? Bu arada nişanlandığın zaman olabilecek en büyük tehtaşa ısrarcı ol, Elizabeth. Evlilik yürümezse rehin verebilirsin böylece." Sonunda annesinin tecrübelerine dayanarak konuştuğu anlaşılmıştı. Boşanma davası açtıklarında annesinin daha önce üç kez evlendiği ortaya çıkmıştı.

"Ben evlenmeyeceğim," demişti Elizabeth ona. "Ben bilimin-sanı olacağım. Başarılı biliminsanı kadınlar evlenmiyor."

“Yapma ya?” Annesi kahkaha atmıştı. “Anladım. Rahibelerin İsa’yla evlendikleri gibi sen de işinle evleneceğini düşünüyorsun herhalde? Ama rahibeler hakkında ne dersen de, onlar hiç değilse kocalarının horlamayacağını biliyorlar.” Elizabeth’in kolunu çimdiklemişti. “Hiçbir kadın evliliğe hayır demez, Elizabeth. Sen de demeyeceksin.”

Calvin gözlerini kocaman açtı. “Hayır mı diyorsun?”

“Evet.”

“Elizabeth!”

Elizabeth onun hevesi kaçmış yüzüne bakarak ellerine uzandı. “Calvin,” dedi özenli bir tavırla. “Bu konuda anlaştığımızı sanıyordum. Biliyorum ki sen de bir biliminsanı olarak evliliğin benim için neden söz konusu olmadığını anlıyorsun.”

Ama Calvin’in ifadesinde böyle bir anlayış belirtisi yoktu.

“Çünkü bilimsel çalışmalarının senin adının gölgesinde kalmasını göze alamam,” diye açıklık getirdi Elizabeth.

“Evet,” dedi Calvin. “Tabii. Elbette. İşle ilgili bir uyuşmazlık yani.”

“Daha ziyade toplumsal bir uyuşmazlık.”

“BERBATMIŞ o zaman!” diye bağırdı Calvin. Bu halihazırda onlara bakmayan masaların da ortadaki mutsuz çifti pürdikkat izlemeye başlamasına sebep oldu.

“Calvin,” dedi Elizabeth. “Bu konuyu konuşmuştuk.”

“Evet, biliyorum. İsim değişikliğini onaylamıyorsun. Ama ben değiştirmeni istediğimi söyledim mi hiç?” diye isyan etti Calvin. “Hayır, hatta kendi adını korumanı bekliyordum.” Fakat bu tam olarak doğru değildi. Elizabeth’in soyadını alacağını var saymıştı. Buna rağmen, “Ama ne olursa olsun,” dedi, “gelecekte ki mutluluğumuz bir avuç insanın sana yanlışlıkla Bayan Evan diye hitap edip etmemesine bağlı olmamalı. O kişileri uyarırız. Küçük bungalov evinin tapu senedine çoktan Elizabeth’in adını da eklettiğini ona söylemek için yanlış zaman gibiydi bu. Eliza

beth Evans, bölge sekreterine verdiği isim buydu. Laboratuvarına döner dönmez sekretere telefon etmeyi kafasına yazdı.

Elizabeth başını iki yana salladı. "Gelecekteki mutluluğumuz evli olup olmamamıza bağlı değil Calvin, en azından benim için değil. Ben sana tamamen bağlıyım, evlilik bunu değiştirmez. Kimin ne düşündüğüne gelince... Sadece bir avuç insan değil, toplum; özellikle de bilimsel araştırmalar topluluğu. Yaptığım her şey birden senin adınla olacak, sanki sen yapmışsın gibi. Hatta çoğu kişi sırf erkeksin diye, ama özellikle de Calvin Evans'sın diye senin yaptığını *varsayacak*. Ben yeni bir Mileva Einstein ya da Esther Lederberg olmak istemiyorum Calvin, bunu reddediyorum. Aslında adımın değişmemesini sağlayacak tüm yasal adımları atsak bile yine de değişecek. Herkes bana Bayan Calvin Evans diye hitap edecek, Bayan Calvin Evans *olacağım*. Noel kartlarının, banka hesap özetlerinin, gelir idaresi tebligatlarının hepsi Bay ve Bayan Calvin Evans adına gelecek. Şu an tanıdığımız Elizabeth Zott'ın varlığı sona erecek."

"Ve Bayan Calvin Evans olmak başına gelebilecek en kötü şey," dedi Calvin üzüntüden çökmüş bir ifadeyle.

"Ben Elizabeth Zott olmak istiyorum," dedi Elizabeth. "Benim için önemli."

Bir süre huzursuz bir sessizlik içinde oturdular; lanet olası minik, mavi kutu zorlu bir maçtaki kötü bir hakem gibi aralarına kurulmuştu. Elizabeth yüzüğün neye benzediğini merak etmekten kendini alamıyordu.

"Gerçekten çok üzgünüm," diye tekrarladı.

"Önemli değil," dedi Calvin sertçe.

Elizabeth başını çevirdi.

"Ayrılıyorlar!" diye fısıldadı Eddie ötekilere. "Çuvallıyorlar işte!"

Kahretsin, diye düşündü Frask. Zott bekârlığa geri döndü.

*

Ancak Calvin işin peşini bırakmadı. Otuz saniye sonra üzerlerindeki onlarca çift gözden tamamen habersizce ve amaçladığından çok daha yüksek sesle, "Tanrı aşkına, Elizabeth," dedi "Altı üstü bir isim. Önemi yok. Sen sensin, önemli olan bu."

"Keşke bu doğru olsaydı."

"Doğru zaten," diye üsteledi Calvin. "İsim dediğin ne ki? Hiç bir şey!"

Elizabeth ani bir umutla başını kaldırdı. "Hiçbir şey mi? Peki öyleyse, sen adını değiştirmeye ne dersin?"

"Ne yapayım?"

"Benimkini al. Zott."

Calvin ona hayret dolu bir ifadeyle baktı, sonra gözlerini devirdi. "Çok komik," dedi.

"Neden olmasın ki?" Elizabeth'in sesi gergindi.

"Nedenini biliyorsun. Erkekler o dediğini yapmaz. Zaten isim, itibarım söz konusu. Ben..." Duraksadı.

"Ne?"

"Ben... Ben..."

"Söyle."

"Peki. Ben ünlüyüm, Elizabeth. Adımı hop diye *değiştiremem.*"

"Ah," dedi Elizabeth. "Ama ünlü *olmasaydın* soyadını benimkiyle değiştirmen sorun olmazdı. Bunu mu demek istiyorsun?"

"Bak," dedi Calvin küçük mavi kutuyu eline alıp. "Anladım Bu geleneği ben yaratmadım, durum böyle. Kadınlar evlenince kocalarının adını alıyor ve yüzde doksan dokuz nokta dokuzu bundan memnun."

"Bu savını destekleyen bir çalışma da var yani," dedi Elizabeth.

"Ne?"

"Kadınların yüzde doksan dokuz nokta dokuzunun bundan memnun olduğu savını."

"Hayır, yok. Ama daha önce hiç şikâyet duymadım."

“Ayrıca senin adını değiştirememenin nedeni ünlü olman. Ne var ki ünlü olmayan erkeklerin yüzde doksan dokuz nokta dokuzu da kendi adını koruyor.”

“Tekrar söylüyorum,” dedi Calvin küçük kutuyu kumaşın köşesini sündürecek kadar sertçe cebine sokup. “Bu geleneği ben yaratmadım. Ve daha önce de belirttiğim gibi, kendi adını korumanı tamamen destekliyorum, yani *destekliyordum*.”

“Destekliyordun.”

“Artık seninle evlenmek istemiyorum.”

Elizabeth sertçe arkasına yaslandı.

“Oyun, set ve maç sayısı!” dedi jeologlardan biri sevinçle. “Kutu cebe geri döndü!”

Calvin burnundan soluyarak oturuyordu. Zaten zor bir gün olmuştu. Daha o sabah bir sürü tuhaf mektup almıştı yine, çoğu uzun zamandır görüşmediği akrabaları olduğunu iddia eden kişilerdendi. Bu alışılmadık bir durum değildi, Calvin birazcık ün kazandığından beri düzenbazlar topluca yazıyordu ona. Bir “büyük amca” Calvin’den simya projesine yatırım yapmasını istiyordu, “kederli bir anne” biyolojik annesi olduğunu iddia ediyor ve ona para vermek istiyordu, sözde bir kuzenin paraya ihtiyacı vardı. Ayrıca onun bebeğini doğurduğunu iddia eden ve hemen para ödemesi gerektiğini söyleyen iki kadından da mektup gelmişti. Hayatında yattığı tek kadın Elizabeth Zott olmasına rağmen bu iddialar. Bir gün sonu gelecek miydi bunların?

“Elizabeth,” diye yakardı parmaklarını Elizabeth’in saçlarında gezdirerek. “Ne olur anla. Aile olalım istiyorum, *gerçek* bir aile. Benim için önemli bu, belki de ailemi kaybettiğimden, bilemiyorum. Bildiğim şey, seninle tanıştığımдан beri üç kişi olmamız gerektiğini hissettiğim. Sen, ben ve bir... bir...”

Elizabeth’in gözleri dehşetle büyüdü. “Calvin,” dedi telaşla, “bu konuda da anlaştığımızı sanıyordum.”

“Yani. Bu konuyu hiç ciddi ciddi konuşmadık.”

“Evet, konuştuk,” dedi Elizabeth üstüne basa basa. “Kesinlikle konuştuk.”

“Sadece bir defa,” dedi Calvin, “o da gerçek bir konuşma değildi. Tam olarak değil.”

“Bunu nasıl söyleyebiliyorsun, bilmiyorum,” dedi Elizabeth panikleyerek. “Kesin olarak anlaştık, çocuk yok. Böyle konuşma biçimine inanamıyorum. Sana ne oldu?”

“Tamam ama ben düşündüm de, belki...”

“Çok açık konuşmuştum...”

“Biliyorum,” diye araya girdi Calvin, “ama düşündüm ki...”

“Bu konuda öylece fikir değiştiremezsin.”

“Tanrı aşkına, Elizabeth,” dedi Calvin öfkelenerek. “Bitirme me izin versen de...”

“Devam et,” diye çıkıştı Elizabeth. “Bitir!”

Calvin yılgınlıkla ona baktı.

“Bir köpek alabiliriz diye düşünmüştüm sadece.”

Elizabeth’in yüzüne bir rahatlama ifadesi yayıldı. “Köpek mi?” dedi. “Köpek!”

Calvin eğilip Elizabeth’i öperken Frask, “Kahretsin,” dedi sessizce. Bütün yemekhane o an onunla aynı şeyleri hissetti. Der bir yanda çatal kaşıklar bıkkın çınlamalarla tepsilere düştü, sandalyeler hüsrarla tekmelenerek geriye itildi, peçeteler minik kır topolar halinde sıkıldı. Büyük kıskançlığın menfur sesiydi bu duyulan. Ve böylesi bir kıskançlık asla mutlu sonla bitmezdi.

7. BÖLÜM

Altı Buçuk

Çoğu kişi köpek bulmak için hayvan yetiştiricilerine, bazılarısı barınağa gider ama bazen, özellikle de olması gerektiğinde doğru köpek gelip sizi bulur.

Bir ay kadar sonra bir cumartesi akşamıydı ve Elizabeth akşam yemeği için bir şeyler almak üzere şarküteriye uğramıştı. Dükkândan büyük bir salam ve bir torba sebze meyveyle eli kolu dolu ayrılırken uyuz, pis kokulu bir köpek sokağın kuytusuna saklanmış, onun geçişini izliyordu. Köpek beş saattir yerinden kalkmadığı halde Elizabeth'e bir kez baktı, sonra doğrulup peşine takıldı.

Elizabeth onu beş adım geriden saygıyla takip eden bir köpekle eve yaklaşırken Calvin pencerenin önündeydi. Elizabeth'in yürüyüşünü seyrederken bedeninden tuhaf bir ürperti geçti. İçinden, "Elizabeth Zott, sen dünyayı değiştireceksin," dedi. Ve bunu söylediği anda doğru olduğunu anladı. Elizabeth öyle devrim niteliğinde, öyle gerekli bir şey yapacaktı ki adı –koca bir karıştlar ordusuna rağmen– ölümsüz olacaktı. Bugün de adeta bunu kanıtlar gibi ilk takipçisini edinmişti işte.

Üstündeki garip histen sıyrılıp dışarıdaki Elizabeth'e, "Arkaşın kim?" diye seslendi.

"Altı Buçuk," diye cevap verdi Elizabeth kol saatine göz atıp.

Altı Buçuk'un yıkanmaya fena halde ihtiyacı vardı. Uzun, gri, sıska bir köpekti ve dikenli teli andıran tüyleriyle elektrikli

sandalyeden son anda kurtulmuş gibi görünüyordu. Onu şampuanla yıkarlarken hiç kıpırdamadan durdu, gözlerini Elizabeth'e kilitlemişti.

"Sahibini bulmaya çalışsak iyi olacak," dedi Elizabeth gönül süzce. "Birilerinin aklı çıkmıştır kesin."

"Bu köpeğin sahibi yok," diye temin etti onu Calvin, haklıydı da. Sonrasında barınağa açtıkları telefonlardan ve gazetenin kayıp ilanı köşesinden hiçbir sonuç çıkmayacaktı. Ama çıksaydı bile Altı Buçuk niyetini açıkça belli etmişti zaten: Kalacaktı.

Hatta öğrendiği ilk kelime "kal" oldu. Haftalar içinde en az beş kelime daha öğrendi. Elizabeth'i en çok şaşırtan buydu: Altı Buçuk'un öğrenme yeteneği.

"Sence sıra dışı bir köpek mi?" diye sordu Calvin'e birçok kez. "Çok çabuk anlıyor gibi."

"Minnettar da ondan," dedi Calvin. "Bizi memnun etmek istiyor."

Ama Elizabeth haklıydı, Altı Buçuk bir şeyleri çabucak fark etmek üzere eğitilmişti.

Özellikle de bombaları.

Altı Buçuk kendini o sokakta bulmadan önce deniz piyade üssü Pendleton Kampı'nda bomba arama köpeği eğitimindeydi. Bombanın kokusunu bir kez bile vaktinde alamadığı yetmezmiş gibi, daima vaktinde koku alan kendini beğenmiş Alman kurtlarına methiyeler düzülmesine de katlanmak zorunda kalmıştı. Sonunda öfkeli sahibi tarafından terhis edilmişti –şerefle de değil– ve adam onu arabasıyla otobana götürmüş, ıssızlığın ortasına atmıştı. İki hafta sonra bir şekilde o sokağın yolunu bulabilmişti. İki hafta, beş saat sonra ise Elizabeth onu şampuanla yıkıyor ve ona Altı Buçuk diye hitap ediyordu.

Pazartesi sabahı Calvin, Altı Buçuk'u arabaya bindirirken Elizabeth, "Onu Hastings'e götürebileceğimize emin misin?" diye sordu.

“Tabii, neden olmasın?”

“İşyerinde başka köpek görmedim de ondan. Üstelik laboratuvarlar pek güvenli de değil.”

“Ona göz kulak oluruz,” dedi Calvin. “Bir köpeğin bütün gün tek başına bırakılması sağlıklı değil. Uyaranlara ihtiyacı var.”

Bu defa Calvin haklıydı. Altı Buçuk, Pendleton Kampı’nı çok sevmiştir, biraz orada hiç yalnız kalmadığı için ama en çok da orası ona daha önce hiç sahip olmadığı bir şey verdiği için: Bir amaç. Fakat bir sorun vardı.

Bir bomba arama köpeğinin iki seçeneği vardı: Etkisiz hale getirilmesi için bombayı zamanında bulmak (tercihen) ya da kendini bombanın üstüne atıp birliği kurtarmak için en büyük fedakârlığı yapmak (tercih edilmese de ölüm, beraberinde madalya getiriyordu). Eğitimdeki bombalar sahteydi, yani bir köpek kendini üzerine atsa bile karşılaşacağı en kötü şey büyük bir patlama sesi ve ardından püsküren kırmızı boyaydı.

Mesele sestir, bu ses Altı Buçuk’u ölümüne korkutuyordu. Bu yüzden sahibi ona, “Git bul,” diye her buyurduğunda, burnu bombanın elli metre batıda olduğu bilgisini verdiği halde anında doğuya koşuyor, burnuyla etraftaki taşları ittiriyor, daha cesur köpeklerin gelip lanet şeyi nihayet bulmasını ve ödül bisküvisini almasını bekliyordu. Köpek çok geç kalmadığı, çok sert davranmadığı ve bomba patlamadığı sürece. Patlarsa da sadece banyo yapmakla yetiniyordu.

“Buraya köpek getiremezsiniz, Dr. Evans,” diye açıklama yaptı Bayan Frask, Calvin’e. “Şikâyet aldık.”

“Bana şikâyetle bulunan olmadı,” dedi Calvin omuz silkererek. Kimsenin buna cüret edemeyeceğini biliyordu zaten.

Frask hemen geri adım attı.

Altı Buçuk birkaç hafta içinde Hastings kampüsündeki her şeyi eksiksiz olarak kayda almış, tüm katları, odaları ve çıkışla-

rı felakete hazırlanan bir itfaiye eri gibi ezberlemişti. Elizabeth Zott söz konusu olunca ise hep teyakkuz halindeydi. Elizabeth geçmişte acı çekmişti, hissedebiliyordu bunu ve bir daha asla acı çekmemesini sağlamaya kararlıydı.

Aynısı Elizabeth için de geçerliydi. Altı Buçuk'un yol kenarına terk edilmiş köpek bakımsızlığının ötesinde acılar çektiğini sezmişti ve onu korumak istiyordu. Hatta yatağın kenarında uyuması için ısrar eden de oydu; üstelik Calvin, Altı Buçuk'un mutfakta yatmasının daha iyi olabileceğini söylemesine rağmen. Ancak kazanan Elizabeth olmuş ve Altı Buçuk kalmıştı. Tam bir hoşnutluk içindeydi, Calvin ile Elizabeth'in kol ve bacaklarını karman çorman birbirine kenetledikleri, sarsak hareketlerinin kesik soluk sesleriyle noktalandığı zamanlar dışında yani. Bunu hayvanlar da yapıyordu ama çok daha hızlı ve verimli biçimde. Altı Buçuk'un fark ettiği kadarıyla insanlar işleri aşırı karmaşıktırmaya meraklıydı.

Eğer bu karşılaşmalar sabahın erken saatlerinde gerçekleşiyorsa, Elizabeth kısa süre sonra kalkıp kahvaltı hazırlamaya gidiyordu. Başta kiraya karşılık olarak haftada beş akşam yemek pişirmeyi kabul ettiyse de buna kahvaltıyı, ardından da öğle yemeğini eklemişti. Elizabeth için yemek pişirmek önceden tayin edilmiş bir kadınlık görevi değildi. Calvin'e de söylediği gibi, yemek pişirmek kimyaydı. Bunu söylemesinin nedeni yemek pişirmenin *gerçekten* kimya olmasıydı.

200° C/35 dk = sakarozdan mol başına bir H₂O kayıp; 55 dk'da toplam 4 = C₂4 H₃6 O18 diye yazdı bir deftere. "Çörek hamuru bu yüzden düzgün olmuyor demek." Kurşunkalemmini tezgâha vurdu. "Hâlâ çok fazla su molekülü var."

"Nasıl gidiyor?" diye seslendi Calvin yan odadan.

"İzomerleştirme sürecinde bir atomu neredeyse kaybettim," diye seslendi Elizabeth. "Galiba başka bir şey yapacağım. Jack'i mi izliyorsun?"

Jack LaLanne'i kastediyordu, televizyondaki meşhur fitness gurusu, insanları bedenlerine daha iyi bakmaya teşvik eden, kendi kendini yetiştirmiş bir sağlık tutkunu. Aslında sormasına gerek yoktu, Jack'in "yukarı, aşağı, yukarı, aşağı" diye bağırdığını duyabiliyordu, tıpkı yoyo gibi.

"Evet," diye seslendi Calvin nefes nefese. Jack on tekrar daha yapmasını istemişti. "Bize katılmaz mısın?"

"Protein yapısı değiştiriyorum," diye bağırdı Elizabeth.

Jack'in söylediklerine rağmen Calvin'in yapmayacağı bir şey varsa o da yerinde koşmaktı. Jack bale ayakkabısına benzer ayak-kabılarıyla yerinde koşarken o fazladan mekik çekti. Bale ayak-kabılarıyla iç mekânda koşmayı anlamsız buluyordu; hep dışarıda, tenis ayakkabılarıyla koşuyordu. Bu da onu erken bir jogging ustası yapmıştı; yani jogging'ın popüler olmasından çok önce, adına jogging denmesinden bile çok önce jogging yapıyordu. Ne yazık ki başkaları bu konsepte aşına değildi ve polis karakoluna yarı çıplak bir adamın hafif morarmış dudaklarının arasından kısa, güçlü nefesler vererek mahalleler boyunca koşturduğuna dair telefonlar yağmıştı. Calvin hep aynı dört beş rotada koştuğu için polis kısa süre sonra bu aramalara alışmıştı. "Kendisi suçlu değil," diyorlardı. "Calvin o. Bale ayakkabılarıyla yerinde koşmayı sevmiyor."

"Elizabeth?" diye seslendi Calvin tekrar. "Altı Buçuk nerede? Happy çıktı." Happy, Jack LaLanne'in köpeğiydi. Bazen programa çıkıyordu, bazen çıkmıyordu ama o her geldiğinde Altı Buçuk odayı terk ediyordu. Elizabeth bu Alman kurdunda Altı Buçuk'u mutsuz eden bir şeyler olduğunu sezmişti.

"Yanımda," diye seslendi Elizabeth.

Avcunda bir yumurtayla Altı Buçuk'a döndü. "Sana bir ipucu, Altı Buçuk: Hiçbir zaman yumurtayı kâsenin kenarında kırma, kabuk parçalarının içine düşme olasılığını artırır. Keskin ve ince bir bıçağı kamçı gibi vurmak daha iyi. Gördün mü?" dedi yumurta kâseye akarken.

Altı Buçuk gözünü bile kırpmadan izliyordu.

“Şimdi yumurtanın içindeki bağları bozup aminoasit zincirini uzatıyorum,” dedi çırparken, “bu da serbest kalan atomların benzer şekilde serbest kalmış başka atomlarla bağlanmasını sağlayacak. Sonra karışımı demir-karbon alaşımına bir yüzeye yayarak yumuşak bir bütün haline getireceğim, doğru sıcaklığı uygulayacağım ve neredeyse katılaşma evresine ulaşınca dek sürekli sallayacağım.”

“LaLanne bir hayvan,” dedi Calvin terli tişörtüyle mutfağa girerken.

“Bence de,” dedi Elizabeth tavayı ateşin üstünden alıp yumurtaları iki tabağa pay ederken. “Çünkü insan *hayvandır*. Teknik olarak. Her ne kadar bazen hayvan olarak gördüğümüz hayvanların, olduğumuz ama olduğumuzu kabul etmediğimiz hayvanlardan çok daha gelişmiş olduğunu düşünsem de.” Onay almak için Altı Buçuk’a baktı ama bu dediğini o bile çözmemişti.

“Jack bana bir fikir verdi,” dedi Calvin geniş vücudunu bir sandalyeye yerleştirirken, “ve bence bayılacaksın. Sana kürek öğreteceğim.”

“Sodyum klorürü uzatsana.”

“Bayılacaksın. Seninle iki tek kürek çekebiliriz, belki de çifte çekeriz. Güneşin suyun üzerinde yükselişini izleriz.”

“Pek ilgimi çekmedi.”

“Yarın başlayabiliriz.”

Calvin hâlâ haftanın üç günü kürek çekiyordu ama tek başına. Bu elit sınıf kürek sporcuları arasında alışıldık bir şeydi. Zamanında birbirlerini neredeyse her hücrelerine kadar bilen takım arkadaşlarının kürek çektiği bir tekneyi gördüklerinden, başkalarıyla kürek çekmekte zorlanabiliyorlardı. Elizabeth onun Cambridge’deki teknesini ne kadar özlediğinin farkındaydı. Fakat kürek çekmeye hiç ilgi duymuyordu.

“İstemiyorum. Hem sen sabah dört buçukta kürek çekiyorsun.”

“Beşte çekiyorum,” dedi Calvin bu çok daha makulmuş gibi.
“Evden dört buçukta çıkıyorum sadece.”

“Olmaz.”

“Neden?”

“Hayır.”

“Ama neden?”

“O saatte uyuyorum da ondan.”

“Çözümü basit. Erken yatarız.”

“Hayır.”

“Seni önce kürek çekme aletiyle tanıştıracayım, adına *ergo* diyoruz. Kayıkhanede birkaç tane var ama ben evde kullanmak için de bir tane hazırlayacağım. Sonra da tekneye geçeriz, kabuğa yani. Nisan geldiğinde körfezde süzölmeye başlamış oluruz, uzun küreklerimiz kusursuz bir uyum içinde tıkırdarken güneşin doğuşunu izleriz.”

Fakat Calvin bunu söylerken bile süzölme kısmının mümkün olmadığını biliyordu. Öncelikle hiç kimse küreği bir ayda öğrenemezdi. Çoğu kişi uzman yönlendirmesiyle bile bir yıldan, hatta bazen üç yıldan önce iyi kürek çekemezdi; pek çokları ise hiçbir zaman çekemezdi. Süzölürcesine kürek çekme noktasına gelmek demek, muhtemelen olimpik düzeye ulaşmak demekti ve yarış kanalında uçarcasına ilerlerken yüzdeki ifade sakın bir tatmin değil, bastırılmış bir acıdan kaynaklı olurdu. Buna kimi zaman bir kararlılık ifadesi eşlik ederdi, genelde bu yarış bittikten hemen sonra yeni bir spor bulmayı planladığınıza delalet eden bir ifade. Yine de Calvin aklına geldiği andan itibaren bu fikre bayılmıştı. Elizabeth’le çift olarak kürek çekmek. Ne muhteşem olurdu!

“Hayır.”

“Ama niye?”

“İşte. Kadınlar kürek çekmez.” Fakat Elizabeth bunu söylediği anda pişman oldu.

“Elizabeth Zott,” dedi Calvin şaşkınlıkla. “Sen kadınların kürek çekemeyeceğini mi söylüyorsun yani?”

Böylece anlaşma sağlandı.

Ertesi sabah evden karanlıkta çıktılar. Calvin eski tişörtüyle eşofman altını, Elizabeth ise elinde bir nebze sportif görünen ne varsa onu giymişti. Kayıkhanenin önüne yanaştıkları sırada Altı Buçuk ile Elizabeth arabanın camından dışarı bakıp kaygan bir iskelenin üzerinde aletsiz jimnastik yapan birkaç kişi gördüler.

“Bunu içeride yapmaları gerekmiyor mu?” diye sordu Elizabeth. “Hava hâlâ karanlık.”

“Böyle bir sabahta mı?” Hava sisliydi.

“Yağmuru sevmiyorsun sanıyordum.”

“Yağmur değil bu.”

Elizabeth en az kırkıncı kez kararından şüphe ederken buldu kendini.

“Kolaydan başlayalım,” dedi Calvin, Elizabeth ve Altı Buçuk’u kayıkhaneye yönlendirirken. Burası küf ve ter kokan kocaman bir binaydı. Düzgünce istiflenmiş kürdanlar gibi tavana doğru dikilmiş uzun ahşap teknelerin yanından yürürlerken Calvin pejmürde görünüşlü birini başıyla selamladı. Adam da esneyerek başını salladı, sohbet henüz mümkün değildi. Calvin aradığı şeyi bir köşeye sıkıştırılmış halde bulunca durdu: bir kürek çekme aleti, yani ergo. Aleti çekip tekne yığınlarının ortasındaki boşluğa yerleştirdi.

“Her şey sırayla,” dedi. “Önce teknik.” Oturdu ve çekmeye başladı; az sonra solukları kısa, çileli patlamalara dönüştü. Ne kolay ne de eğlenceli görünüyordu. “İşin sırrı bileklerini düz tutmak,” dedi burnundan nefes vererek, “dizler aşağıda, karın kasları sıkı...” Fakat sonraki sözleri nefes alma çabası içinde kayboldu. Birkaç dakika sonra artık Elizabeth’in orada olduğunu bile unutmuş gibiydi.

Elizabeth yanında Altı Buçuk'la sessizce uzaklaşıp kayık-haneyi keşfe çıktı. Çok çok uzun bir kürek ormanını tutan bir askının önünde durdu, sanki devler burada oyun oynamış gibi görünüyordu. Bir yanında kupaların sergilendiği büyük bir vitrin vardı. Sabahın ilk ışıkları, içinde sıralanmış gümüş kupaları ve eski kürek üniformalarını gözler önüne sermeye başlıyordu; bunların her biri, sahiplerinin başkalarından daha hızlı, daha etkili ya da daha boyun eğmez, belki de hepsi birden olduğunun ispatıydı. Calvin'e göre, bitiş çizgisini ilk geçen kişi olmalarını sağlayacak bir odaklanma ortaya koymuş, cesur kişilerdi bunlar.

Üniformaların yanında devasa kürekleri olan dalyan gibi genç adamların fotoğrafları vardı. Ama bir kişi daha vardı; ufak tefecik, bir o kadar ciddi görünen, dudaklarını sert, amansız bir çizgi halinde sıkmış bir adam. Dümenci, diye anlatmıştı Calvin, kürekçilere ne yapacaklarını, ne zaman yapacaklarını söyleyen kişidir; harekete geçmelerini, dönüş yapmalarını, bir başka tekneye meydan okumalarını, daha hızlı gitmelerini. Ufak tefek birinin sekiz vahşi atın dizginlerini elinde tutması Elizabeth'in hoşuna gitmişti; onun sesi ötekiler için emir, onun elleri ötekiler için dümen, onun yüreklendirmesi ötekiler için yakıttı.

Başka kürekçiler sıra sıra içeri girmeye başlarken Elizabeth dönüp onları izledi. Her biri gürültülü alette kürek çekmeye devam eden Calvin'e hürmetle selam veriyor, bazıları Elizabeth'in bile doğuştan sporcu olduğunun işareti olduğunu anlayabildiği apaçık bir pürüzsüzlükle kürek çekişi karşısında kıskançlık emareleri gösteriyordu.

"Ne zaman bizimle kürek çekeceksin, Evans?" dedi aralarından biri Calvin'in omzuna vurarak. "Şu enerjini değerlendirmiş oluruz!" Fakat Calvin bir şey duydu ya da hissettiyse bile tepki vermedi. Gözlerini karşıda, bedenini sabit tutmaya devam etti.

Demek Calvin burada da bir efsaneymiş, diye düşündü Elizabeth. Çok barizdi, sadece hürmetlerinden değil, onun ve şu saç-

ma pozisyonunun etrafında işlerini yapmaya çalışmalarındaki yaltakçı tutumdan da anlaşılıyordu (Calvin kürek çekme aletini kayıkhanenin tam ortasına koymuştu). Besbelli sinirlenmiş dümenci durumu değerlendiriyordu.

“Tut!” diye seslendi sekiz kürekçisine. Hepsi kabuğun bir yanında pozisyon alıp ağır tekneyi kaldırmaya hazırlandı. “Çek,” diye buyurdu dümenci. “Bir, iki, omuzlara.”

Ama hiçbir yere gitmeyecekleri belliydi, Calvin ortadayken gidemezlerdi.

Elizabeth aceleyle arkasına geçip, “Calvin,” diye fısıldadı ona. “Yolu kesiyorsun. Çekilmen gerek.” Ama Calvin kürek çekmeye devam etti.

“Tanrım,” dedi dümenci dudaklarını kısıp oflayarak. “Ah bu herif.” Elizabeth’e şöyle bir baktı, sonra çevik bir el hareketiyle önünden çekilmesini işaret edip Calvin’in sol kulağının dibine çöküverdi.

“Aferin sana, Cal,” diye hırladı, “asılsana, piç kurusu. Daha beş yüzümüz var ve sen hâlâ bitiremedin. Oxford sancak tarafından geliyor, öne geçecek.”

Elizabeth hayretler içinde ona bakıyordu. “Affedersiniz ama...” diye söze başladı.

“Daha fazlasını yapabileceğini biliyorum, Evans,” diye gürledi dümenci, Elizabeth’in sözünü kesip. “Gizleme benden, seni lanet makine; iki deyince yirmi defa kuvvetli, *iki* deyince, *komutumla*, şu Oxford’lu piçleri yataklarına göndereceksin; oğlanlara keşke ölseydik dedirteceksin; onları haklayacaksın, Evans, çek şunu, kardeşim, otuz ikideyiz, *kırka* koşuyoruz, komutumla: İşte bir, işte iki, başla, YİRMİ KEZ ASIL, PİS HERİF!” diye haykırdı. “ŞİMDİ!”

Elizabeth neyin daha şaşırtıcı olduğunu bilemiyordu: Küçük adamın üslubu mu, yoksa Calvin’in bu üsluba verdiği kuvvetli tepki mi? “Lanet makine” ve “piçler” kelimelerini duyduğu anlarda Calvin’in yüzüne düşük bütçeli zombi filmleri dışında bir

verde pek rastlanmayacak çılgın bir ifade yerleşmişti. Daha sert, daha hızlı çekiyordu, o kadar güçlü nefes veriyordu ki sesi kontrolden çıkmış bir treninki gibiydi ama küçük adam yine de tatmin olmuyordu. Calvin'e bağırmaya devam ediyor, kürek çekişlerini öfkeli bir kronometre gibi geri sayarken daha fazlasını istiyor ve alıyordu: Yirmi! On beş! On! Beş! Derken geri sayım bitti ve geriye Elizabeth'in kesinlikle katıldığı tek kelime kaldı.

"Bırak," dedi dümenci. Bunu duyan Calvin sırtından vurulmuşçasına kendini öne attı.

"Calvin!" diye haykırdı Elizabeth yanına koşup. "Tanrım!"

"Bir şeyi yok," dedi dümenci. "Değil mi Cal? Şimdi şu sıçtığımın aletini yolumuzdan çek."

Calvin oksijen almaya çalışırken başıyla onayladı. "Tabii... Sam," dedi kesik soluklar arasında, "ve... teşekkürler... Ama... önce... seni... Eli... Eli... Elizabeth Zott'la... tanıştırmak isterim. Yeni... eşim... takım arkadaşım."

Elizabeth kayıkhanedeki tüm gözlerin anında üzerine çevrildiğini hissetti.

"Evans'la eş olmak," dedi kürekçilerden biri gözlerini kocaman açıp. "Ne yaptın sen? Olimpiyatlarda altın madalya filan mı kazandın?"

"Ne?"

"Kadın takımında kürek çektin, sonra?" diye sordu dümenci merakla.

"Yo, hayır, hiç kürek çekmedim aslında..." Elizabeth durakladı. "Kadın takımları mı var?"

"Öğreniyor," diye açıkladı nefesini düzenlemeye başlayan Calvin. "Ama gerekli özellikler onda zaten var." Derin bir nefes aldı, sonra da kürek aletini tutup kenara sürüklemeye başladı. "Yaz geldiğinde hep birlikte körfezi silip süpüreceğiz."

Elizabeth bunun ne anlama geldiğini anlayamamıştı. Körfezi silip süpürmek mi? Yarışmayı kastetmemişti, değil mi? Güneşin doğuşunu izlemeye ne olmuştu?

Calvin kurulanmaya giderken Elizabeth dümenciye dönüp, “Yani,” dedi sessizce. “Bu gerçekten bana göre mi, pek emin değilim...”

“Sana göre,” diye lafını kesti dümenci bitirmesine fırsat vermeden. “Evans yeterince başarılı olmayan birinin teknede yanında olmasını asla istemez.” Sonra bir gözünü kapatıp ötekini kısarak baktı. “Evet. Ben de görüyorum.”

“Ne?” dedi Elizabeth şaşırarak. Ama dümenci arkasını dönmüştü bile, teknenin iskeleye taşınması için emirler yağdırıyordu. “Bir ayak içeri,” diye bağırdığını duydu Elizabeth, “ve indir.” Tekne dakikalar içinde yoğun bir sis bulutuna karıştı. Yaklaşan zorluğu haber veren soğuk yağmurun ilk iri damlalarına rağmen adamlar tuhaf bir hevesle doluydu.

8. BÖLÜM

Aşırıya Kaçmak

Sudaki ilk gün Calvin'le ikili tekneyi devirip düştüler. İkinci gün düştüler. Üçüncü gün düştüler.

"Neyi yanlış yapıyorum?" dedi Elizabeth soluk soluğa, uzun ince tekneyi iskeleye doğru iterlerken dişleri takırdıyordu. Calvin'e kendisiyle ilgili küçük bir gerçeği söylemeyi ihmal etmişti. Yüzme bilmiyordu.

"Her şeyi," dedi Calvin iç geçirerek.

Calvin on dakika sonra Elizabeth'in ıslak giysilerine aldırmadan oturması için kürek çekme aletini işaret etti. "Daha önce de belirttiğim gibi," dedi, "kürek, kusursuz teknik gerektirir."

Elizabeth ayaklıkları ayarlarken Calvin kürekçilerin genellikle su çok rüzgârlı olduğunda, zaman ayarlaması yapmaları gerektiğinde ya da koçun hiç keyfi olmadığında alette kürek çektiğini açıkladı. Ve doğru yapıldığı zaman, özellikle de dayanıklılık testi sırasında kuma olurdu. Sonra Calvin alette kürek çekmenin sudaki en berbat güne bile şükrettiren bir tarafı olduğundan söz etti.

Onların başına gelen tam da buydu zaten, en berbat günler. Ertesi sabah yine sudaydılar. Bunun sebebi Calvin'in bir gerçeği es geçmesinden başka bir şey değildi: İki tek, kürek çekmesi en zor tekneydi. Uçak kullanmayı B-52'yle öğrenmeye çalışmak gibi bir şeydi. Ama Calvin'in başka seçeneği mi vardı? Adamlar-

rın Elizabeth'in daha büyük bir tekne, mesela sekiz tekte kendileriyle kürek çekmesine razı olmayacaklarını biliyordu, kadın olmasının yanı sıra deneyim eksikliği onun işi mahvedeceği şeklinde yorumlanıyordu. Daha kötüsü, muhtemelen hatalı çekişle kaburgalarından birkaçını da kıracaktı. Calvin henüz ona bu tehlikeden söz etmemişti. Bariz nedenlerden ötürü.

Tekneyi düzeltip yeniden bindiler.

"Sorun kızakta yeterince sabırlı olmaman. Yavaşlaman lazım işte, Elizabeth."

"Yavaşım zaten."

"Hayır, acele ediyorsun. Bir kürekçinin yapabileceği en korkunç hatalardan biridir bu. Kızakta acele edince ne olur, biliyor musun? Tanrı bir kedi yavrusunun canını alır."

"Of, Tanrı aşkına, Calvin."

"Küreği daldırırken de fazla yavaşsın. Amaç hızlı gitmek, unuttun mu?"

"İşte şimdi her şey açıklığa kavuştu," diye çıkıştı kış tarafındaki Elizabeth. "Hızlanmak için yavaşla."

Calvin nihayet anlamaya başladığını düşünmüş gibi Elizabeth'in omzuna vurdu. "Aynen öyle."

Elizabeth titreyerek küreği daha sıkıca kavradı. Ne kadar aptal bir spordu bu böyle. Sonraki otuz dakika boyunca Calvin'in birbirini tutmayan talimatlarına kulak vermeye çalıştı: *Ellerin kaldır; hayır, indir! Eğil; yok, o kadar da demedik! Tanrım, kambur duruyorsun, çok uzanıyorsun, acele ediyorsun, geç kaldın, erken yaptın!* Ta ki tekne tüm bunlardan bıkmışçasına onları yine suya fırlatana dek.

"Belki de bu kötü bir fikir," dedi Calvin kayıkhaneye yürürlerken. Ağır tekne sırsıklam omuzlarını acıtıyordu.

Tekneyi rafına yerleştirirken Elizabeth kendini en kötü cevaba hazırlayarak, "Temel eksiğim ne?" diye sordu. Calvin ısrarla küreğin en üst düzeyde takım çalışması gerektirdiğini söylüyor-

du, bu bir sorundu çünkü patronuna göre Elizabeth takım oyuncusu da değildi. "Söyle işte. Çekinme."

"Fizik," dedi Calvin.

"Fizik," dedi Elizabeth rahatlayarak. "Şükürler olsun."

"Anladım," dedi ertesi gün işyerinde bir fizik ders kitabına hızlıca göz gezdirirken. "Kürek kinetik enerjiyle teknenin direnci ve kütle merkezi arasında bir mesele." Birkaç formül yazdı. "Ayrıca kütleçekimi," diye ekledi, "kaldırma kuvveti, oran, hız, denge, donatılar, kürek uzunluğu, kürek palasının türü..." Okudukça, yazdıkça kürek sporunun incelikleri karmaşık algoritmalar halinde yavaş yavaş kendini göstermeye başladı. "Vay canına," dedi arkasına yaslanıp. "Kürek *o kadar da* zor değilmiş."

İki gün sonra tekneleri suda engel tanımadan hızlanırken, "Tanrım!" diye haykırdı Calvin. "Sen de kimsin?" Elizabeth hiçbir şey söylemedi, kafasında formülleri tekrarlıyordu. Sekiz erkekğin hareketsiz duran teknesinin yanından geçerlerken kürekçilerin hepsi dönüp onları seyretti.

"Gördünüz mü?" diye bağırdı dümenci takımına hiddetle. "Aşırıya kaçmadan nasıl mesafe katettiğini gördünüz mü?"

Fakat bir ay kadar sonra patronu Dr. Donatti onu tam da bununla suçladı. "Aşırıya kaçıyorsunuz, Bayan Zott," dedi durup Elizabeth'in omzunu sıkarak. "Abiyogenez daha ziyade bir doktora, bir üniversite konusu, kimsenin ilgisini çekmeyecek kadar sıkıcı denebilecek bir şey. Beni yanlış anlamayın ama sizin zihinsel kapasitenizi de aşar."

"Peki bu dediğinizi tam olarak nasıl *anlamalıyım*?" Elizabeth silkinip Dr. Donatti'nin elini omzundan attı.

Donatti, Elizabeth'in tutumunu görmezden gelip yara bandıyla sarılmış parmaklarını ellerinin arasına aldı. "Ne oldu böyle?" dedi. "Laboratuvar malzemelerini kullanmakta zorlanıyorsan arkadaşlarından yardım isteyebileceğini biliyorsun."

“Kürek çekmeyi öğreniyorum,” dedi Elizabeth parmaklarını sertçe çekip. Yakın zamandaki kazanımlarına rağmen sonraki birkaç kürek antrenmanı tamamen fiyaskoydu.

“Kürek, ha?” dedi Donatti göz devirerek. *Evans*.

Eskiden Donatti de kürekçiydi, hem de Harvard’da. Sadece bir kez, müthiş bir talihsizlik sonucu lanet olası Henley yarışında, Evans ve şu meşhur Cambridge teknesine karşı kürek çekmişti. İnanılmaz büyük bir şapkalar denizi içinde görebilmeyi başaran hepi topu bir avuç insanın şahit olduğu feci mağlubiyetlerinin (yedi boy farkla) faturası, itinayla önceki gece sindirdikleri *fish and chips*’e kesilmişti, yemeği alıp götüren fıçılarca biraya değil.

Başka bir deyişle, start verildiğinde hepsi hâlâ sarhoştı.

Yarışın ardından koç gidip züppe Cambridge takımını tebrik etmelerini söylemişti. İşte Donatti, Cambridge takımındaki oğlanlardan birinin Amerikalı olduğunu o zaman öğrenmişti. Harvard’a bir nevi kin besleyen bir Amerikalı. Donatti, Evans’ın elini sıkarken, “İyi yarıştı,” diyebilmiş ama o nazıkçe yanıtlamak yerine, “*Tanrım, sarhoş musun sen?*” demişti.

Donatti, Evans’a daha o anda sinir olmuştu. Onun kendisi gibi kimya okumanın yanı sıra bir de şu Evans –*Calvin Evans*– olduğunu, kimya camiasında şimdiden büyük iz bırakmış o herif olduğunu anladığındaysa olumsuz hisleri üçe katlanmıştı.

Yıllar sonra Evans, Donatti’nin bizzat hazırladığı son derece aşağılayıcı Hastings teklifini kabul ettiğinde Donatti’nin pek de hevesli olmaması şaşırtıcı mıydı? Öncelikle Evans onu hatırlamamıştı: kabalık. İkincisi, Evans formunu korumuş görünüyordu: sinir bozucu. Üçüncüsü, Evans *Günümüz Kimyası* dergisine teklifi Hastings’in muazzam itibarına dayanarak değil, oraların *kahrolası havası hoşuna gittiğinden* kabul ettiğini söylemişti. Adam tam bir puştı. Buna rağmen bir tesellisi vardı. Donatti, kimya bölümü müdürüydü ve bu sırf babası CEO ile golf oynadığı ya da kendisi adamın vaftiz oğlu olduğu için değil, adamın kızıyla evlendiği içinse hiç değildi. Sözün özü, Evans *ona* rapor verecekti.

Bu ast üst ilişkisini kabul ettirmek için o kibir abidesini toplantıya çağırmuş, kasıtlı olarak yirmi dakika geç gitmişti. Ne yazık ki boş bir toplantı salonuna. Çünkü Evans gelmemişti. “Kusura bakma, Dino,” diye belirtmişti daha sonra, “toplantılardan hiç hoşlanmam.”

“Adım Donatti.”

Peki şimdi? Elizabeth Zott. Donatti, Zott’tan hoşlanmıyordu. Elizabeth ısrarcı, ukala ve dikkafalıydı. Daha kötüsü, erkekler konusunda berbat bir zevki vardı. Gerçi pek çoklarının aksine Donatti, Zott’ı çekici bulmuyordu. Başını eğip ailesinin gümüş çerçeveli bir fotoğrafına göz attı: Kemerli burnuyla Edith ve kendisinin aralarına aldıkları koca kulaklı üç oğlan. O ve Edith, çiftler nasıl olmalıysa öyle bir takımdı; cinsiyetlerinin sosyal ve fiziksel açıdan gerektirdiği gibi bir takım, kürek gibi hobileri olan bir takım değil, Tanrı aşkına. O eve pastırma götürürdü, Edith de sürekli bebek doğururdu. Normal, üretken, Tanrı’nın onayladığı bir evlilikti bu. Başka kadınlarla yatıyor muydu? Ne saçma soru. Yatmayan mı vardı?

“...Temel hipotezim...” diyordu Zott.

Kıcımın temel hipotezi. İşte Zott’ta nefret ettiği diğer şey de buydu: Yorulmuyordu. İnatçıydı. Dur durak bilmiyordu. Şimdi düşününce, standart kürekçi özellikleriydi bunlar. Donatti yıllardır kürek çekmemişti. Şehirde kadın kürek takımı var mıydı gerçekten? Zott’ın Evans’la beraber kürek çekemeyeceği kesindi. Evans gibi elit bir kürek sporcusu bir acemiyle tekneye binmeyi kendine asla yediremezdi, yatıyor olsalar da. Hayır, *hele de* yatıyorlarsa. Muhtemelen Evans, Zott’ı başlangıç seviyesinde bir takıma yazdırmış, o da başarabileceğini ispatlama isteğiyle –*her zamanki gibi*– kabul etmişti. Kürekleri kontrolden çıkmış deney kaşıkları gibi suya vurmak için çırpınan bir avuç kürekçi hayal edince ürperdi.

“... Bu işi tamamına erdirmeye kararlıyım Dr. Donatti...” diye belirtti Zott.

Bak, işte başlamıştı. Onun gibi kadınlar “kararlı” sözcüğünü sürekli kullanırdı. Eh, Donatti de kararlıydı. Daha dün gece Zott’la başa çıkmanın yeni bir yolunu bulmuştu. Onu Evans’tan çalacaktı. Koca Adam’a bundan daha iyi misilleme olabilir miydi? Evans-Zott aşkını kurtulmanın olmadığı bir kaza mahalline çevirdiğindeyse Zott’ı terk edecek ve tekrar hamile kalmış karısına, akıl almayacak kadar gürültücü çocuklarına dönecekti. Zarar ziyan olmadan.

Planı basitti: Önce Zott’ın özsaygısına saldır. Kadınları ezmek o kadar kolaydı ki.

“Dediğim gibi,” diye vurguladı Donatti karnını içine çekip onu kapıya doğru kışkışlarken. “Yeterince zeki değilsin işte.”

Elizabeth topuklarını karolara gerilimli bir ritimle vurarak koridorda ilerledi. Derin bir nefes alıp sakinleşmeye çalıştıysa da nefesi kasırga hızıyla çıktı ağzından. Aniden durup duvara yumruk attı, sonra da seçeneklerini gözden geçirdi.

Talebini yeniden iletme.

Vazgeçmek.

Binayı ateşe vermek.

Kabul etmek istemese de Donatti’nin sözleri durmadan büyüyen kendinden şüphe ateşine adeta benzin dökmüştü. Elizabeth ne diğerleri kadar eğitilmiş ne de tecrübeliydi. Onların aksine, hem referanslardan hem de makaleler, meslektaş desteği, maddi yardım ve ödüllerden yoksundu. Ama yine de önemli bir buluşun eşiğinde olduğunu biliyordu, *emindi* buna. Bazı insanlar bir şey için yaratılırdı, o da bu insanlardan biriydi. Kafasının patlamasını önlemek istercesine elini alnına dayadı.

“Bayan Zott? Affedersiniz. Bayan Zott?”

Ses gaipten geliyordu sanki.

“Bayan Zott!”

Saçları seyrelmiş bir adam elinde bir tomar kâğıtla karşı köşeden başını uzatmıştı. Laboratuvardan arkadaşı Dr. Boryweitz’tı

bu, sık sık Elizabeth'in yardımına başvuruyordu. Tıpkı başka pek çok kişinin ortalıkta kimse yokken yaptığı gibi.

Boryweitz kenara gelmesini işaret ederek, "Şuna bir göz atabilir misiniz diyecektim," dedi alçak sesle. Alnı kaygıyla kırışmıştı. "Son deney sonuçlarım." Elizabeth'in eline bir kâğıt tutuşturdu. "Büyük bir buluş diyorum, sizce de öyle değil mi?" Elleri titriyordu. "Yepyeni bir şey?"

Boryweitz her zamanki ifadesini takındı: az önce hayalet görmüş gibi bir korku ifadesi. Dr. Boryweitz'ın Hastings'de iş bulmak şöyle dursun, kimya doktorası alabilmesi bile tam bir gizemdi. Genellikle böyle şaşkın bir hali vardı.

"Sizin genç adamın ilgisini çeker mi dersiniz?" diye sordu Boryweitz. "Belki bunu ona gösterebilirsiniz. Yanına mı gidiyordunuz? Laboratuvarına? Ben de sizinle gelebilirim belki." Uzanıp bir can simidine tutunur gibi Elizabeth'in kolunu tuttu, Calvin Evans suretindeki büyük kurtarma gemisi gelinceye kadar sarılabileceği bir şeydi bu.

Elizabeth onun elindeki kâğıtları itinayla aldı. Bu muhtaç haline rağmen Boryweitz'tan hoşlanıyordu. Nazik, profesyonel biriydi. Ayrıca bir ortak noktaları vardı: İkisi de yanlış zamanda yanlış yerdeydiler, tamamen başka nedenlerle de olsa.

"Şöyle söyleyeyim, Dr. Boryweitz," dedi Elizabeth onun çalışmasını incelerken kendi dertlerini bir kenara bırakmaya çalışarak, "bu tekrarlı amit bağlarıyla bağlı bir makromolekül."

"Evet, evet."

"Başka bir deyişle bir polyamit."

"Pol..." Boryweitz'ın yüzü düştü. O bile polyamitlerin ezel-den beri var olduğunu biliyordu. "Yanılıyor olabilirsiniz bence," dedi. "Bir daha bakın."

"Hiç fena bir buluş değil," dedi Elizabeth nazikçe. "Daha önce ispatlanmış, hepsi bu."

Boryweitz hüsrana uğrayarak başını salladı. "Öyleyse bunu Donatti'ye göstermeyeyim."

"İşin aslı, naylonu yeniden keşfetmişsiniz."

“Sahiden,” dedi sonuçlarına bakarak. “Tüh!” Başı öne eğilmişti. Huzursuz bir sessizlik oldu. Sonra bir cevap ararcasına saatine baktı. Sonunda Elizabeth’in sargılı parmaklarını işaret edip, “Bunlar nedir böyle?” dedi.

“Ah. Kürek sporcusuyum ben. Olmaya çalışıyorum.”

“İyi misiniz bari?”

“Hayır.”

“Peki, neden yapıyorsunuz?”

“Emin değilim.”

Boryweitz başını iki yana salladı. “Bilmez miyim.”

Birkaç hafta sonra öğle yemeğinde Calvin, Elizabeth’e, “Projen nasıl gidiyor?” diye sordu. Hindili sandviçinden bir ısırık alıp cevabı zaten bildiğini gizlemek için kuvvetlice çiğnemeye başladı. Herkes biliyordu.

“İyi,” dedi Elizabeth.

“Bir sorun filan?”

“Yok.” Elizabeth suyundan bir yudum içti.

“Biliyorsun ki ne zaman yardımıma ihtiyacın olursa...”

“Yardıma ihtiyacım yok.”

Calvin yılgınlıkla iç geçirdi. Bu bir tür saflık, diye düşündü, hayatın üstesinden gelmenin tek yolunun dayanıklılık olduğuna inanmaya çalışması. Dayanıklılık önemliydi elbette ama şans da gerekiyordu, şans yoksa da yardım. *Herkes* yardıma ihtiyaç duyardı. Fakat Elizabeth kendisine hiçbir zaman yardım teklif edilmediğinden buna bir türlü inanmıyordu galiba. Kim bilir kaç kere elinden geleni yaparsa kazanacağını iddia etmişti? Calvin sayamıyordu artık. Üstelik bu, durumun aslında tam tersi olduğunu gösteren büyük delillere karşın böyleydi. Hele de Hastings’te.

Calvin öğle yemeğini bitirirken (Elizabeth yemeğine neredeyse dokunmamıştı) kendi kendine onun iyiliği için araya girmeme sözü verdi. Elizabeth’in isteklerine saygı duyması önemliydi. O, bunu kendi başına halletmek istiyordu. Calvin *karişmayacaktı*.

*

“Senin derdin ne, Donatti?” diye gürledi yaklaşık on dakika sonra patronunun ofisine dalıp. “Hayatın kökeni meselesi mi yani? Dini çevrelerin baskısı mı? Abiyogenez Tanrı’nın var olmadığına bir başka delil de bunun Kansas’ta hoş karşılanmamasından mı endişelisin? Zott’ın projesini bu yüzden mi iptal ediyorsun? Bir de kendine biliminsarı diyorsun.”

“Cal,” dedi Donatti kollarını başının arkasında esnetirken. “Küçük sohbetlerimize bayılsam da şu an biraz meşgulüm.”

Calvin ellerini kocaman bej pantolonunun ceplerine sokarak, “Çünkü bunun dışında tek geçerli neden,” diye itham etti onu, “Elizabeth’in çalışmasını *anlamaman* olabilir.”

Donatti göz devirip dudaklarından kekre bir duman salıverdi. Parlak tipler neden bu kadar ahmak oluyordu? Evans’ın kafası biraz çalışsaydı hoş kız arkadaşına asılmaya çalışmakla suçlardı onu.

“Aslında, Cal,” dedi Donatti sigarasını söndürüp. “Kariyerine birazcık destek olmaya çalışıyordum. Ona çok önemli bir projede doğrudan benimle çalışma fırsatı veriyordum. Başka alanlarda gelişmesine yardımcı olmak için.”

Al işte, diye düşündü Donatti. *Başka alanlarda gelişmek, daha ne kadar açık olabilirim ki?* Fakat Calvin sanki hâlâ işten bahsediyormuş gibi Elizabeth’in son deneyinin sonuçlarını anlatmaya başlamıştı. Herifin dünyadan haberi yoktu.

“Her hafta yeni teklifler alıyorum,” diye tehdit etti onu Calvin. “Araştırmamı yürütebileceğim tek yer Hastings değil!”

Yine aynı şey. Donatti bunu daha önce kaç kere duymuştu acaba? Elbette Evans araştırma camiasında çok revaçtaydı ve evet, fonlarının büyük bölümü sırf onun varlığından ileri geliyordu. Ancak bunun tek nedeni fon sağlayanların Evans’ın adının başka dâhilerin ilgisini çektiği yönündeki yanlış kanısıydı. Neyse zaten Donatti, Evans’ın gitmesini istemiyordu; tek isteği Evans’ın kaybetmesiydi. Aşk yüzünden kafayı yemesi, o kadar ki, kendini mahvetmesi, itibarını zedelemesi ve gelecek araştırma fırsatları-

nın hepsini heba etmesi. Bunlar olduğu zaman, *işte o zaman* ayrılabilirdi.

“Dediğim gibi,” diye cevap verdi Donatti ölçülü bir sesle, “Bayan Zott’a bir kişisel gelişim fırsatı sunmaya çalışıyordum sadece, kariyerine katkı sağlamaya çalışıyordum.”

“O kendi kariyerini idare edebilecek durumda.”

Donatti kahkaha attı. “Sahi mi? Ama şu an karşımda *sen* var-sın.”

Fakat Donatti’nin Calvin’e söylemediği, Zott aracılığıyla Evans’tan kurtulma iksirinin içine devasa bir sineğin düştüğüydü. Cepleri inanılmaz şişkin bir bağışçı.

Adam iki gün önce çatkapı gelmişti, açık çeki ve –başka konu kalmamış gibi– abiyogenez araştırmasına fon sağlama ısrarıyla. Donatti nazik bir itirazda bulunmuştu. Lipit metabolizması desek, diye önermişti. Ya da hücre bölünmesi? Ancak adam inat ediyordu; ya abiyogenez ya hiç. Böylece Donatti’nin başka seçeneği kalmamıştı. Zott’ı saçma sapan Mars’a yolculuk görevine iade etmişti.

İşin aslı, zaten Zott konusunda pek ilerleme kaydedememişti. Zott sürekli tekrarladığı “zeki değilsin” aşağılamalarına teslim olmak bilmiyordu. Donatti bunu defalarca söylediği halde bir kez bile doğru düzgün tepki vermemişti. Özsaygı eksikliği neredeydi? Gözyaşları neredeydi? Abiyogenez konusundaki sıkıcı talebini profesyonel bir dille yinelemek dışında söylediği tek şey, “Bana bir daha dokunursan seni pişman ederim,” oluyordu. Evans bu kadında ne halt bulmuştu? Zott onun olabilirdi. Donatti, Koca Adam’a misilleme yapmanın başka bir yolunu bulmalıydı.

“Calvin,” dedi Elizabeth o öğleden sonra Calvin’in laboratuvarına dalıp. “Harika bir haberim var. Senden gizlediğim bir şey vardı, özür dilerim ama sadece karışmanı istemediğim için söylemedim. Donatti birkaç hafta önce projemi iptal etmişti, ben de geri almak için mücadele ediyordum. Bugün mücadelem sonuç verdi. Kararını değiştirmiş, çalışmamı yeniden değerlendirdiğini

ve yarıda bırakılamayacak kadar önemli olduğuna karar verdiğini söyledi.”

Calvin şaşkınlık ifadesi gibi görünmesini umarak kocaman gülümsedi, Donatti’nin ofisinden ayrılalı yarım saat bile olmamıştı. “Bir dakika? Gerçekten mi?” dedi Elizabeth’in sırtına vurup. “Abiyogenezi iptal etmeye mi kalkmıştı? Baştan yanlışmış zaten.”

“Sana anlatmadığım için kusura bakma. Kendi başıma halletmek istedim ve hallettiğim için çok memnunum. Bunun çalışmama, bana gerçek bir güven oyu olduğunu hissediyorum.”

“Kesinlikle.”

Calvin’e daha dikkatli baktı, sonra bir adım geri çekildi. “Bunu kendim hallettim, *değil mi?* Senin *hiçbir* ilgin yok.”

“İlk kez senden duyuyorum.”

“Donatti’yle *hiç* konuşmadın,” diye üsteledi Elizabeth, “bu işe *hiç* karışmadın.”

“Yemin ederim,” diye yalan söyledi Calvin.

Elizabeth gittikten sonra sessiz bir sevinç patlamasıyla ellerini kavuşturdu ve pikabın düğmesine basıp iğneyi “Sunny Side of the Street” şarkısına yerleştirdi. Hayatta en sevdiği kişiyi ikinci defa kurtarmıştı ve işin en güzel yanı, onun bunu bilmemesiydi.

Bir tabure çekti, bir defter açtı ve yazmaya başladı. Yaklaşık yedi yaşından beri günlük tutuyor, kimya denklemlerinin arasına hayatındaki olayları ve korkuları karalıyordu. Bugün bile laboratuvarı bu okunması neredeyse imkânsız defterlerle doluydu. Herkesin onun çok şey yaptığını sanmasının nedenlerinden biri de buydu. Defterlerin çokluğu.

“Elyazının şurası okunmuyor,” diye belirtmişti Elizabeth birkaç kez. “Ne diyor?” Calvin’in aylardır oyalandığı RNA ile ilgili bir teoriyi işaret ediyordu.

“Enzimatik adaptasyon hakkında bir hipotez,” diye cevap vermişti Calvin.

“Peki bu?” Sayfanın daha aşağısında bir yeri göstermişti. Calvin’in onunla ilgili yazdığı bir şeyi.

“Aynı konuda başka bir şeyler işte,” demişti Calvin defteri bir kenara atıp.

Elizabeth hakkında çok kötü bir şey yazdığından falan değil, tam aksine. Asıl neden, onun ölebileceği fikrini takıntı haline getirdiğini keşfetmesini göze alamamasıydı.

Calvin uzun zaman önce uğursuz biri olduğuna karar vermişti ve bunun için somut delilleri de vardı. Hayatında sevdiği herkes ölmüştü, hep çılgın kazalarda. Bu ölümcül silsileye son vermenin tek yolu, sevgiye son vermektir. Vermişti de. Ama sonra Elizabeth’le tanışmış, istemese de aptalca ve bencilce davranıp yine sevecek kadar ileri gitmişti. İşte şimdi Elizabeth burada, onun uğursuzluk ateşinin hedefinde duruyordu.

Calvin bir kimyager olarak bu uğursuzluk saplantısının hiç de bilimsel olmadığını farkındaydı, batıl bir inançtı bu. Yine de fark etmezdi. Hayat insanın olumsuz sonuçlar olmadan tekrar tekrar deneyip yanılabilceği bir şey değildi, eninde sonunda mutlaka bir şeyler kırılıp dökülürdü. İşte bu yüzden Calvin, Elizabeth’e tehdit oluşturan şeylere karşı sürekli tetikteydi ve o sabah itibarıyla söz konusu tehdit kürekti.

Yine alabora olmuşlardı –Calvin’in hatasıydı– ve ilk kez teknenin aynı tarafına düşmeleri sonucu Calvin korkunç bir şey keşfetmişti: Elizabeth yüzme bilmiyordu. Panik halindeki köpeklerle çırpınışına bakılırsa hayatında hiç yüzme dersi de almamıştı.

İşte bu yüzden Elizabeth kayıkhanenin tuvaletindeyken Calvin yanında Altı Buçuk’la erkek takımı kaptanı Mason’ın yanına gitti. Havalarda kötü zamanıydı. Elizabeth’le kürek çekmeye devam edeceklerse –ki Elizabeth istiyordu– sekiz tekne olmaları en iyisiydi. Daha güvenliydi. Üstelik eğer sekizli tekne devrilirse –ki bu pek olası değildi– Elizabeth’i kurtaracak çok daha fazla kişi olacaktı. Zaten Mason üç yıldan uzun süredir Calvin’i takıma almaya çalışıyordu, denemeye değerdi.

“Ne düşünüyorsun?” diye sordu Mason’a. “Ama ikimizi birlikte alman gerekecek.”

“Sekizli erkek takımında bir *kadın* mı?” dedi Mason asker tıraşlı saçını kapatan şapkasını düzelterek. Askerde denizciydi ve denizcilikten nefret etmişti. Ama saç kesimini değiştirmemişti.

“Çok iyidir,” dedi Calvin. “Çok dirençlidir.”

Mason başıyla onayladı. Artık kadın doğum uzmanı olarak çalışıyordu. Kadınların ne kadar dirençli olabileceğini zaten biliyordu. Ama yine de takımında bir kadın? Nasıl olacaktı ki?

“Ne oldu, tahmin et,” dedi az sonra Calvin, Elizabeth’e. “Erkek takımı bugün sekiz tekte onlarla kürek çekmemizi çok istiyormuş.”

“Ciddi misin?” Elizabeth’in amacı başından beri sekizli takıma girmektir. Sekiz tek hiç devrilmiyordu. Yüzme bilmediğini Calvin’e söylememiştir. Onu endişelendirmeye ne gerek vardı ki?

“Takım kaptanı az önce yanıma geldi. Seni kürek çekerken görmüş,” dedi Calvin. “Yeteneği görünce anlar.”

Aşağıda Altı Buçuk nefes verdi. *Yalan dolan, hep yalan dolan.*

“Ne zaman başlıyoruz?”

“Hemen.”

“*Hemen mi?*” Elizabeth telaşa kapılmıştı. Sekiz tekte kürek çekmek istiyordu ama sekizli takımın henüz uzmanlaşmadığı düzeyde bir senkron becerisi istediğini de biliyordu. Bir tekne başarılıysa bunun nedeni teknedekilerin ufak tefek farklılıklarını ve fiziksel uyumsuzluklarını bir kenara bırakıp yekvücut olarak kürek çekmeyi başarmalarıydı. Amaç kusursuz uyumdu. Bir keresinde Elizabeth, Calvin’in kayıkhaneden birine Cambridge’deki koçun gözlerini bile aynı anda kırpmalarını istediğini anlattığına kulak misafiri olmuştu. Adam başıyla onaylayıp, “Biz de tırnaklarımızı aynı boyda kesmek zorundaydık. O kadar fark ediyordu ki,” deyince şaşkına dönmüştü.

“İki numarada kürek çekeceksin,” dedi Calvin.

“Harika,” dedi Elizabeth ellerinin deli gibi titrediğini fark etmemesini umarak.

“Dümenci yüksek sesle talimat verecek, yaparsın. Sen önündeki küreği izle, yeter. Ve ne yaparsan yap ama tekneden dışarı bakma.”

“Bir dakika. Tekneden dışarı bakmayacaksam önümdeki küreği nasıl izleyeceğim?”

“Bakma işte,” diye uyardı Calvin. “Yoksa gidişat bozulur.”

“Ama...”

“Ve rahat ol.”

“Ben...”

“Tut!” diye bağırdı dümenci.

“Endişelenme,” dedi Calvin. “Halledersin.”

Elizabeth insanların olmasından endişelendiği şeylerin yüzde doksan sekizinin asla gerçekleşmediğini okumuştur bir yerde. Peki gerçekleşen yüzde iki ne olacaktı? Hem bu hesabı kim yapmıştı ki? Yüzde iki şüphe uyandıracak kadar düşük gibiydi. Ona sorsalar yüzde on derdi, hatta yirmi. Kendi hayatındaysa bu oran muhtemelen yüzde elliye yakındı. Bu antrenmanla ilgili endişe etmeyi hiç istemiyordu ama endişeliydi. Yüzde elli ihtimalle her şeyi berbat edecekti.

Tekneyi karanlıkta iskeleye taşırlarken önündeki adam normalde iki numarada kürek çeken adamın neden daha ufak tefek görüldüğünü anlamaya çalışır gibi başını çevirip baktı ona.

“Elizabeth Zott,” dedi Elizabeth.

“Konuşmak yok!” diye bağırdı dümenci.

“Kim?” diye sordu adam şüpheyle.

“Bugün iki numarada ben kürek çekiyorum.”

“Arka taraf, sessiz ol!” diye bağırdı dümenci.

“İki numara?” diye fısıldadı adam inanamayarak. “İki numarada sen mi olacaksın?”

“Sakıncası mı var?” diye tısladı Elizabeth.

“Harikaydın!” diye haykırdı Calvin iki saat sonra direksiyon simidine vurarak. Öyle coşkuluydu ki Altı Buçuk eve ulaşamadan bir yerlere çarpacaklarından korktu. “Herkes aynı fikirde!”

“Herkes kim?” dedi Elizabeth. “Kimse bana tek kelime etmedi.”

“Ah, diğer kürekçilerden ancak kızdıklarında bir şeyler duyarsın. Asıl mesele çarşamba günü için kadroda olmamız.” Calvin zafer kazanmış gibi gülümsedi. Onu yine kurtarmıştı, önce işyerinde, şimdi de burada. Belki de bir uğursuzluğu sona erdirmenin yolu buydu, gizli ama akıllıca tedbirler almak.

Elizabeth dönüp camdan dışarı baktı. Kürek sporu gerçekten bu kadar eşitlikçi olabilir miydi? Yoksa bu sadece olağan şüpheli-lerin olağan korkularından mı ibaretti? Kürek sporcuları da bilimsanları gibi Calvin’in efsanevi kininden mi korkuyordu?

Sahil boyundan eve doğru giderlerken yeni doğmuş güneş bir düzine kadar sörfçüyü aydınlatıyordu. Uzun sörf tahtalarını dikmiş, kafalarını çevirmiş, işten önce birkaç dalga yakalamayı umuyorlardı. Elizabeth bu sözde kin tutma meselesini hiç iş üstündeyken görmediğini fark etti birden.

“Calvin,” dedi tekrar ona dönüp, “neden herkes senin kin tuttuğunu söylüyor?”

“Nasıl yani?” dedi Calvin gülümsemesini durdurmayı başaramadan. Gizli, akıllıca tedbirler. Hayattaki dertlerin çözümü!

“Ne demek istediğimi anladın,” dedi Elizabeth. “İşyerinde bir söylenti var, insanlar seninle ters düşerlerse onları mahvedeceğini söylüyorlar.”

“Ah, şu mesele,” dedi Calvin neşeyle. “Söylentiler. Dedikodu. Kıskançlık. Hoşlanmadığım kişiler var, orası kesin ama onları mahvetmek için zahmete girer miyim? Tabii ki hayır.”

“Tabii,” dedi Elizabeth. “Ama yine de merak ediyorum. Hayatta asla affetmeyeceğin kimse var mı?”

“Aklıma kimse gelmiyor,” diye cevap verdi Calvin gamsızca. “Senin? Hayatının sonuna dek nefret etmeyi planladığın birileri?” Dönüp ona baktı, yüzü kürek çekmenin etkisiyle hâlâ kızarıklık, saçları deniz suyundan nemlenmiş, ifadesi ciddiydi. Elizabeth sayar gibi parmaklarını uzattı.

9. BÖLÜM

Kin

Calvin kin tutmadığını ve kimseden nefret etmediğini iddia ederken bunu bazı kişilerin yemek yemeyi unuttuğunu söylediği gibi söylemişti. Yani yalan söylemişti. Geçmiş ardında bırakmış gibi yapmaya ne kadar çabalasa da geçmiş oracıkta duruyor, yüreğini acıtıyordu. Ona pek çok kişi kötülük yapmıştı ama affedemediği tek bir adam vardı. Öldüğü güne dek nefret etmeye yemin ettiği tek bir adam.

Adamı ilk kez on yaşındayken görmüştü. Kocaman bir limuzin yetiştirme yurdunun önüne yanaşmış ve adam inmişti. Uzun boylu, zarif, özel dikim takım elbisesi ve gümüş kol düğmeleriyle özenli bir giyimi olan, bu haliyle Iowa manzarasına hiç uymayan biriydi. Calvin diğer oğlanlarla birlikte parmaklıkların arkasında duruyordu. Bir film yıldızı, diye tahmin etmişlerdi. Belki de profesyonel bir beyzbolcu.

Buna alışkınlardı. Yılda bir iki defa ünlü birileri oğlanlardan birkaçıyla fotoğraf çektirmek için peşinde muhabirlerle yurda gelirdi. Bazen bu ziyaretlerin meyvesi bir çift beyzbol eldiveni ya da imzalı bir fotoğraf olurdu. Fakat bu adamın elinde bir evrak çantası vardı sadece. Çocuklar arkalarını dönüp gittiler.

Fakat adamın ziyaretinden bir ay kadar sonra envaiçeşit malmeye gelmeye başladı; fen bilgisi kitapları, matematik oyunları, kimya setleri. Üstelik imzalı fotoğraf ve beyzbol eldivenlerinin aksine, herkese yetecek kadar çok vardı.

“Tanrı ihtiyacımız olanı verir,” dedi papaz gıcır gıcır bir balya biyoloji kitabını dağıtırken. “Yani siz itaatkârlar çenenizi kapatıp mum gibi duracaksınız. Siz, arkadakiler, uslu durun, ciddiylim!” Yakındaki sıralardan birine cetvelini vurunca herkes korkudan sıçradı.

“Affedersiniz Peder,” dedi Calvin kendi kitabının sayfalarına bakınarak, “ama benimkinde bir sorun var. Bazı sayfalar eksik.”

“Eksik değil Calvin,” dedi papaz. “Özellikle çıkarıldı.”

“Neden?”

“Yanlış şeyler de ondan. Şimdi kitaplarınızın yüz on dokuzuncu sayfasını açın, çocuklar. İlk konumuz...”

“Evrim eksik,” diye üsteledi Calvin sayfaları hızlıca çevirerek.

“Yeter artık Calvin.”

“Ama...”

Cetvel, Calvin’in parmak boğumlarına sertçe indi.

“Calvin,” dedi Piskopos bıkkınlıkla. “Derdin ne senin? Bu hafta dördüncü defa yanıma gönderiliyorsun. Üstelik kütüphane memurundan yalanların hakkında aldığım şikâyetleri hariç tutuyorum.”

“Hangi kütüphane memuru?” diye sordu Calvin şaşırarak. Piskopos okulun zavallı kitap koleksiyonunun bulunduğu küçük odaya çekilip çıkmak bilmeyen sarhoş papazdan söz ediyor olamazdı herhalde.

“Peder Amos kütüphanemizdeki tüm kitapları okuduğunu iddia ettiğini söylüyor. Yalan söylemek günahtır ama böbürlenmek için yalan söylemek? Daha beter bir şey olamaz.”

“Ama gerçekten okudum...”

“Sus!” diye bağırdı Piskopos çocuğun tepesine dikilip. “Bazı kişiler doğuştan çürük elmadır,” diye devam etti. “Ana babalarının da öyle olmasının sonucu. Ama senin durumunda bu çürümüşlüğün nereden geldiğini bilemiyorum.”

“Ne demek istiyorsunuz?”

“Diyorum ki,” dedi Piskopos öne eğilerek, “senin iyi doğup sonradan kötüleştiğini sanıyorum. Çürümüşsün,” dedi, “bir dizi yanlış seçimin sonucunda. Güzelliğin içten geldiğini görüşünü duymuş muydun?”

“Evet.”

“Hah, senin için de görünüşteki çirkinlikle uyumlu.”

Calvin morarmış parmak boğumlarına dokundu, ağlamaya çalışıyordu.

“Sahip oldukların için şükretsen olmaz mı yani?” dedi Piskopos. “Sayfalarının yarısı yerinde olan bir biyoloji kitabı hiç yoktan iyi değil mi? Tanrım, sorun çıkacağını biliyordum.” Masasından kalktı ve odada ağır ağır yürümeye başladı. “Fen bilgisi kitapları, kimya setleri. Sırf kasaya para girsin diye kabul etmek zorunda kaldığımız şeyler.” Öfkeli bir ifadeyle Calvin’e döndü. “*Bu da senin suçun zaten,*” dedi. “Hiç bu durumda olmayacaktık, eğer senin baban...”

Calvin aniden başını kaldırdı.

“Neyse.” Piskopos masasına döndü, kâğıtları karıştırmaya başladı.

“Babam hakkında konuşamazsınız,” dedi Calvin yüzünün yanmaya başladığını hissederek. “Onu tanıımıyordunuz bile!”

“Canımın istediği herkes hakkında konuşurum ben, Evans,” dedi Piskopos ters ters bakarak. “Zaten tren kazasında ölen babandan söz etmiyorum. Benim kastettiğim,” dedi, “*gerçek* baban, şu lanet olası bilim kitaplarını başımıza bela eden aptal. Bir ay kadar önce kocaman bir limuzinle buraya geldi; koruyucu anne babasına tren çarpmış, teyzesi arabasını ağaca toslamış, on yaşında bir çocuğu arıyordu. ‘Muhtemelen çok uzun boylu bir oğlan,’ dedi. Doğruca dosya dolabına gidip senin dosyanı çıkardım. Seni kayıp bir bavul gibi teslim almaya gelmiştir diye düşündüm. Evlat edinilen çocuklarla sürekli yaşanır böyle şeyler. Ama ona fotoğrafını gösterdiğimde hevesi kaçtı.”

Calvin anlatılanları dinlerken gözleri kocaman açılmıştı. Evlatlık mıydı yani? Bu imkânsızdı. Anne babası, ölseler de hâlâ anne babasıydı. O zamanlar ne kadar mutlu olduğunu düşünürken gözyaşlarına hâkim olmaya çalıştı. Eli babasının kocaman elinin güvenli sığınağında, başı annesinin sıcak göğsüne yaslanmış. Piskopos *yanılıyordu*. *Yalan* söylüyordu. Oğlanlara Azizler Erkek Yetiştirme Yurdu'na nasıl geldiklerine dair hikâyeler anlatılırdı hep: Anneleri doğumda ölmüş, babaları durumla başa çıkamamıştı; varlıkları sorun teşkil ediyordu, zaten doyurulacak bir sürü boğaz vardı. Bu da o hikâyelerden biriydi işte.

"Size inanmıyorum!"

"Anlaşıldı," dedi Piskopos duyarsız bir tavırla. Calvin'in dosyasından iki kâğıt çıkardı: Bir evlat edinme belgesi ve bir kadının ölüm belgesi. "Umut vaat eden biliminsanı kanıt istiyor."

Calvin gözyaşlarıyla yüklü bir bulutun içinden belgeye baktı. Tek kelimesini bile seçemiyordu.

"Hadi yeter," dedi Piskopos ellerini çırpıp. "Bütün bunların büyük şok olduğuna eminim ama iyi tarafından bak, Calvin. Bir baban *var* ve seni kolluyor, yani en azından eğitimini. Öteki oğlanların sahip olduğundan çok daha fazlası demek bu. Şanslısın. Önce iyi bir koruyucu ailen vardı, şimdi de zengin bir baban var. Onun hediyesini..." Bir an duraksadı. "...bir yadigâr olarak düşün. Annenin anısına yapılmış bir şey olarak."

"Ama eğer gerçek babamsa," dedi Calvin hâlâ inanamayarak, "beni buradan alır. Beni yanında ister."

Piskopos hayretle açtığı gözlerini Calvin'e dikti. "Ne? Hayır. Dedim ya, annen doğum sırasında öldü ve baban üstesinden gelememi. Hayır, burada kalmanın daha iyi olacağı hususunda babanla hemfikir olduk, özellikle kendisi dosyanı okuduktan sonra. Senin gibi bir çocuk ahlaklı bir çevreye, büyük bir disipline ihtiyaç duyar. Zengin birçok kişi çocuklarını yatılı okula gönderiyor, Azizler de oralardan pek farklı sayılmaz." Mutfaktan gelen ekşi kokuları içine çekti. "Ne var ki eğitim anlamında sunduklarımızı artırmamız konusunda ısrar etti. Ben de bunu küstahça buldum,"

diye ekledi kolundan bir kedi tüyünü alırken. “Bize, profesyonel eğitmenlere nasıl eğitim vereceğimizi söylemesini.” Ayağa kalkıp Calvin’e sırtını döndü ve camdan dışarı, binanın batı kanadının çökmüş çatısına baktı. “İyi haber şu ki bize yüklü bir miktar para bıraktı. Sadece senin için değil, diğer çocuklar için de. Büyük cömertlik. Daha doğrusu tamamının bilim ve spora harcanmasını şart koşmasaydı öyle olacaktı. Tanrım, şu zenginler. Her şeyin en iyisini bildiklerini sanıyorlar.”

“O... biliminsanı mı?”

“Biliminsanı olduğunu mu söyledim ben?” dedi Piskopos. “Bak. Geldi, bilgi aldı, gitti. Bir de  ek bıraktı. Çoğu bedavacı babanın yaptığından katbekat fazlasını yaptı.”

“Peki bir daha ne zaman gelecek?” dedi Calvin yalvarırcasına. Oradan kaçıp gitmeyi her şeyden çok istiyordu, tanımadığı bir adamla olsa bile.

“Bekleyip göreceğiz,” dedi Piskopos dönüp kafesli pencereden dışarı bakarak. “Bir şey söylemedi.”

Calvin ağır adımlarla sınıfına yürüdü; adamı düşünerek, geri gelmesini sağlayacak bir şeyler düşünerek. Gelmesi şarttı. Fakat gelen tek şey daha fazla fen bilgisi kitabı oldu.

Ama o bir çocuktu ve çocukların yaptığı gibi, tükendikten çok sonra bile bu umuda tutunmaya devam etti. Yeni ortaya çıkmış babasının gönderdiği tüm kitapları okudu. Sanki sevgiy miş gibi bir solukta içine çekti hepsini; babasıyla paylaştığı kimyayı, onları ömür boyu bağlayan kopmaz bağı açığa çıkarma kararlılığıyla yaralı yüreğini teori ve algoritmalarla doldurdu. Ancak bu şahsi çalışması aracılığıyla idrak etti ki kimya kalıtımla sınırlanamayacak kadar karmaşık, hiç durmadan ve kimi zaman da acımasızca devinen bir şeydi. Böylece Calvin sırf bu diğer babanın –daha tanışmadan– onu gözden çıkardığı bilgisiyle değil, ne saklayabildiği ne aşabildiği kinini doğuran şeyin kimyanın ta kendisi olduğu bilgisiyle de yaşamak zorunda kaldı.

10. BÖLÜM

Tasma

Elizabeth'in daha önce evcil hayvanı olmamıştı ve şimdi de olup olmadığını bilemiyordu. Altı Buçuk insan değildi ama onun çoğu insanda bulabildiğinin hayli ötesinde bir insancılığı var gibiydi.

İşte bu yüzden Elizabeth ona tasma almamıştı, yanlış gelmişti bu. Hatta hakaretimiz. Altı Buçuk yanından hiçbir zaman fazla uzaklaşmıyor, etrafa bakmadan yolun karşısına hiç geçmiyor, kedileri kovalamıyordu. Hatta aniden fırladığı tek sefer, 4 Temmuz'da tam önünde bir havai fişek patladığı zamandı. Saatler süren endişeli arayışın ardından Calvin'le ikisi onu bir ara sokaktaki çöp kutularının arkasına sığınmış, utançtan titrer halde bulmuşlardı.

Fakat şehrin ilk tasma yasası yürürlüğe girince Elizabeth bu fikri yeniden, bu kez çok daha karmaşık nedenlerle düşündüğünü fark etti. Köpeğe duyduğu bağlılık güçlendikçe onu kendine bağlama fikri de güçlenmişti.

Bir tasma alıp koridordaki giysi askısına astı ve Calvin'in fark etmesini bekledi. Ama bir hafta sonra bile hâlâ fark etmemişti.

"Altı Buçuk'a tasma aldım," diye ilan etti sonunda Elizabeth.

"Neden?" diye sordu Calvin.

"Yasa çıktı ya," diye açıkladı.

Yeni yasayı anlattığında Calvin kahkaha attı. "Ha, şu mesele. O bizim için geçerli değil ki. Köpekleri Altı Buçuk gibi olmayanlar için geçerli."

“Hayır, herkes için geçerli. Yeni bu. İşi ciddiye aldıklarına gayet eminim.”

Calvin gülümsedi. “Merak etme. Altı Buçuk’la her gün polis karakolunun önünden geçiyoruz. Memurlar bizi tanıyor.”

“Ama yakında durum değişecek,” diye üsteledi Elizabeth. “Herhalde evcil hayvan ölümlerindeki ani artıştan ötürü. Eski-sinden çok daha fazla kedi ve köpeğe araba çarpıyor.” Bunun gerçekten doğru olup olmadığını bilmiyordu ama öyle olmalıydı sanki. “Hem dün Altı Buçuk’u yürüyüşe çıkarırken tasmayı kullandım. Hoşuna gitti.”

“Tasma varken koşamam ben,” dedi Calvin başını kaldırıp. “Kısıtlanmış hissetmekten nefret ediyorum. Zaten Altı Buçuk yanımdan hiç ayrılmıyor.”

“Bir aksilik olabilir.”

“Ne olabilir?”

“Yola atlayabilir. Ezilebilir. Havai fişegi unuttun mu? Beni endişelendiren sen değilsin,” dedi. “O.”

Calvin içten içe gülümsedi. Bu Elizabeth’in daha önce hiç görmediği bir yönüydü: annelik içgüdü.

“Bu arada,” dedi, “hava durumuna göre yıldırım bekleniyor-muş. Mason aradı, kürek hafta boyunca iptal olmuş.”

“Ya, çok kötü olmuş,” dedi Elizabeth rahatladığını belli etmeye çalışarak. Sekizli erkek takımında dört kez kürek çekmiş ve her seferinde itiraf etmek istemeyeceği kadar çok yorulmuştu. “Başka bir şey söyledi mi?” Övgü almaya çalışıyormuş gibi görünmek istemiyordu ama amacı buydu. Mason iyi bir adama benziyordu. Elizabeth’le daima dengiyle konuşur gibi konuşuyordu. Calvin onun kadın doğum uzmanı olduğundan bahsetmişti.

“Önümüzdeki hafta kadroda olacağımızı söyledi,” dedi Calvin. “Bir de baharda *regatta* ihtimalini düşünmemizi istiyormuş.”

“Yarış mı yani?”

“Çok hoşuna gider. Eğlenceli olur.”

Aslında Calvin hoşuna gitmeyeceğine emin gibiydi. Yarışlar stresli oluyordu. Kaybetme korkusu yeterince kötüydü zaten, üs-

telik kürek çekmek de başlı başına acılı olacaktı. "Dikkat!" sesi duyulduğunda kürek sporcusunun kalp krizi, kaburga kırığı, akciğer bağışı (her ne gerekiyorsa) gibi riskleri alması gerekirdi; sırf sonunda ucuz bir madalya kazanmak için. İkincilik mi? Yok artık. İkinciye boşuna kaybedenlerin birincisi demiyorlardı.

"İlginç olabilir," diye yalan söyledi Elizabeth.

"Öyle gerçekten," yalanıyla karşılık verdi Calvin.

Calvin iki gün sonra Elizabeth'in karanlıkta üstünü giyindiğini fark edip şaşırarak, "Kürek iptal oldu, unuttun mu?" dedi. Çalar saate uzandı. "Saat dört. Yatağa gel hadi."

"Uyuyamıyorum," dedi Elizabeth. "İşe erken gideyim diyorum."

"Hayır," diye yalvardı Calvin. "Yanımda kal." Nevresimi çekip Elizabeth'e yatağa gelmesini işaret etti.

"Şu patatesi fırına koyayım, düşük ayarda," dedi ayağına bir ayakkabı geçirip. "Sana güzel bir kahvaltı hazırlayayım."

"Bak, eğer gidiyorsan ben de geliyorum," dedi Calvin esneyerek. "Birkaç dakika bekle sadece."

"Hayır, hayır," dedi Elizabeth. "Sen uyu."

Calvin bir saat sonra uyandığında yalnızdı.

"Elizabeth?" diye seslendi.

Sessizce mutfığa yürüdü, tezgâhın üstünde bir çift fırın eldiveni vardı. *Patatesin tadını çıkar*, diye yazmıştı Elizabeth. *Görüşürüz, öptüm, E.*

"Bu sabah işe koşarak gidelim," diye seslendi Calvin, Altı Buçuk'a. Aslında koşu havasında değildi ama bu sayede eve tek arabayla, hep beraber dönebilirlerdi. Benzinden tasarruf etmek istediğinden değil, Elizabeth'in arabada tek başına eve dönmesi fikrine dayanamadığından. Etrafta ağaçlar vardı. Ve trenler.

Elizabeth onun için bu kadar endişelendiğini, üstüne titrediğini bilse sinir olurdu, bu yüzden Calvin hislerini kendine

Bu PDF'i para ile aldıysanız,
dolandırıldınız.
Bu ve daha fazlası
telegramdaki kanallarda
bedava boşuna PDF'e para
vermeyin!

saklıyordu. Ama her şeyden çok sevdiği, kendisinin bile inanamayacağı kadar çok sevdiği kişinin üstüne titrememesi mümkün müydü? Hem Elizabeth de onun üstüne titriyordu; karnını doyuruyor, koşusunu evde Jack'le yapmasını, tasma almasını ve başka bir sürü şeyi öneriyordu sürekli.

Gözücüyla faturaları gördü ve sahtekâr tanıdıklardan gelen son mahsulleri dosyalamayı kafasına not etti. Annesi olduğunu iddia eden kadından bir mektup daha almıştı. *Bana öldüğünü söylediler*, diye yazıyordu hep. Bütün fikirlerini çaldığını iddia eden bir cahilden mektup gelmişti, bir de sözde yıllardır kayıp olan, para isteyen bir erkek kardeşten. Tuhaf biçimde hiç kimse babasıymış gibi mektup yazmamıştı ona. Belki de babası hâlâ bir yerlerde, asla bir oğlu olmamış gibi yaşadığı içindi.

Yetiştirme yurdundan ayrıldığından beri, babasına kinini Piskopos dışında itiraf ettiği tek kişi –onca insan arasında– bir mektup arkadaşı olmuştu. Adamla hiç görüşmemişti ama güçlü bir dostluk kurmayı başarmışlardı. Belki ikisi de göremediği biriyle konuşmayı daha kolay bulduğundan, tıpkı günah çıkarır gibi. Ancak bir yıl süren, hiçbir sınırın olmadığı bir tanışıklığın ardından baba konusu açıldığında her şey değişmişti. Calvin babasının öldüğünü umduğunu söylemiş ve mektup arkadaşı hayrete düşmüş olacak ki hiç beklemediği bir tepki vermişti. Ona yazmayı kesmişti.

Calvin çizgiyi aştığını düşünmüştü. Adam dindardı, o ise değildi; belki de babanın öldüğünü ummak dini çevrelerde kabul edilebilir bir şey değildi. Fakat sebep ne olursa olsun, özel sohbetleri sona ermişti. Calvin aylarca üzölmüştü buna.

Elizabeth'e ölmemiş babasıyla ilgili hakikatten söz etmemeye karar vermesinin nedeni buydu. Onun ya eski arkadaşı gibi tepki verip kendisini terk edeceğinden ya da Piskopos'un bir keresinde ölümcül kusuru olarak tarif ettiği şeye aniden uyanacağından korkuyordu: Doğuştan gelen bir sevimsizlik. Calvin Evans'ın içi de dışı da çirkindi. Zaten Elizabeth de evlilik teklifini geri çevirmişti.

Her neyse, ona şimdi söylerse neden daha önce söylemediğini sorabilirdi. Ayrıca bu tehlikeliydi çünkü Elizabeth, Calvin'in ona *başka* neleri anlatmadığını da içten içe sorgulayabilirdi.

Hayır, bazı şeylerin söylenmemesi daha iyiydi. Hem o da işle ilgili sıkıntılarını kendine saklamamış mıydı? Yakın bir ilişkide birkaç sır olması normaldi.

Eski eşofman altını giydi, ortak çorap çekmecesini kolaçan ederken burnuna Elizabeth'in parfümünün kokusu gelince keyiflendi. Asla kişisel gelişime uygun biri olmamıştı. Dale Carnegie'nin arkadaş edinme ve insanları etkileme konulu kitabını bile bitirmemişti çünkü daha onuncu sayfada başkalarının ne düşündüğünü umursamadığını fark etmişti. Ama bu Elizabeth'ten önceydi, onu mutlu etmenin kendisini de mutlu ettiğini anlamadan önce. Tenis ayakkabılarını alırken aşkın tanımının tam da bu olduğunu düşündü. Birisi için değişmeyi gerçekten istemek.

Bağcıklarını bağlamaya eğildiğinde yüreği yeni bir hisle doluydu. Minnettarlık mıydı bu? O, küçük yaşta öksüz kalmış, daha önce hiç sevilmemiş, tıpsız Calvin Evans bir şekilde bu kadını, bu köpeği, bu araştırma konusunu, bu kürek takımını, bu koşuyu, Jack'i bulmuştu. Hiç beklemediği kadar, hiç hak etmediği kadar çok şeydi bunlar.

Saatine baktı: 05:18. Elizabeth bir taburede oturuyordu, santirifüjleri tam gaz dönüyordu. Calvin, ıslık çalıp Altı Buçuk'u ön kapıya, yanına çağırdı. İşyerine sekiz kilometreden biraz uzun bir yol vardı ve birlikte koşarlarsa kırk iki dakikada oraya ulaşabilirlerdi. Ama kapıyı açtığında Altı Buçuk tereddüt etti. Hava karanlıktı ve yağmur çiseliyordu.

"Hadi oğlum," dedi Calvin. "Ne oldu?"

Derken hatırladı. Geri dönüp tasmayı aldı, eğilip Altı Buçuk'un boynuna taktı. Köpekle ilk kez güvenli biçimde bağlanmış olarak kapıyı kilitledi.

Otuz yedi dakika sonra ölecekti.

11. BÖLÜM

Bütçe Kesintisi

“Hadi oğlum,” dedi Calvin, Altı Buçuk’a, “hızlanalım.” Altı Buçuk, Calvin’in beş adım önündeki yerini aldı, sonra orada olup olmadığını yoklamak istercesine ikide bir arkasına bakmaya başladı. Sağa dönüp bir gazete bayisinin önünden geçtiler. “BELEDİYE BÜTÇESİ DİBE VURDU,” diye haykırıyordu başlıklardan biri. “POLİS VE İTFAİYE HİZMETLERİ RİSK ALTINDA.”

Calvin tasmaya asılıp Altı Buçuk’u sola, büyük evler ve uçsuz bucaksız bahçelerle dolu eski bir mahalleye yönlendirdi. “Bir gün burada yaşayacağız,” diye söz verdi ona ağır tempoda koşarlarken. “Belki Nobel’i kazandıktan sonra.” Altı Buçuk kazanacağını biliyordu çünkü Elizabeth öyle söylemişti.

Başka bir köşeyi döndüklerinde Calvin tam yosundan kayıp düşecekken tekrar dengesini sağladı. “Ramak kaldı,” dedi oflayarak. Karakola yaklaşıyorlardı. Altı Buçuk ötede teftiş bekleyen askerler gibi sıralanmış ekip araçlarına baktı.

Fakat araçlar teftiş edilmemişti. Bunun nedeni emniyet müdürlüğünün yine bütçe kesintisiyle karşı karşıya kalmasıydı. Dört yılda üçüncüydü bu. Üç kesintinin hepsi de “Az Masraf Çok İş!” girişimi kapsamında yapılmıştı, belediyenin halkla ilişkiler dairesinden orta düzey bir müdürün bulduğu bir slogandı bu. Bu defa sloganla asıl kastedilen ise işlerinin tehlikede olduğuydu. Maaşlarda kesintiye gidilmişti bile. Zamlara son verilmişti. Sırada işten çıkarmalar vardı.

Memurlar da işten çıkarılma ihtimalini bertaraf etmek için ellerinden geleni yapmıştı. Bu son Az Masraf Çok İş! girişimini alıp ait olduğu yere atmışlardı: Devriye araçlarıyla birlikte dışarı, otoparka. Bütçe kesintisi darbesine bu defa da onlar, siyah-beyazlar göğüs gersin demişlerdi. Artık motor ayarıymış, yağ değişimiymiş, fren kontrolüymüş, lastik yenilemeymiş, far değişimiymiş, hiçbirini yapılmıyordu.

Altı Buçuk, karakolun otoparkından hoşlanmıyordu, özellikle de polislerin dikkatsiz bir aceleyle geri geri çıkışlarından. Hatta Calvin'le koşuya çıktıklarında onlara bazen el sallayan dost canlısı memurlardan bile hoşlanmıyordu, ağır adımları Calvin'in zindeliğine tam bir tezattı. Altı Buçuk'a kalırsa keyifsiz görünüyorlardı; düşük maaşlarla boyunduruk altına alınmış, rutinlerinden sıkılmış, polis akademisinde öğrendikleri hayat kurtarma becerilerinden asla faydalanmadıkları sayısız küçük acil durumla uğraşırken heyecandan uzak kalmışlardı.

Calvin'le oraya yaklaşırlarken Altı Buçuk havayı kokladı. Henüz karanlıktı. Güneşin doğmasına daha on dakika...

PAT!

Karanlıktan ürpertici bir gürültü yükseldi. Fişek sesi gibiydi: keskin, yüksek perdeden, kötü. Altı Buçuk korkuyla sıçradı. *O neydi öyle?* Fırladı, daha doğrusu fırlamayı denedi ama onu Calvin'e bağlayan tasmayla geri çekildi. Calvin de tepki gösterdi –*Silah sesi miydi o?*– ve ters yöne fırladı. *BAM, BAM, BAM!* Patlamalar makineli tüfek sesi gibi kesik kesikti. Buna karşılık Calvin ayağını kaldırıp ileri atıldı, Altı Buçuk'u *bu tarafa* çekti. Altı Buçuk ise gözlerini kocaman açıp ön patilerini sürüyerek, *Hayır, bu tarafa!* dercesine geri çekti onu. Ve iyice gerilmiş tasma uzlaşmaya fırsat bırakmadı. Calvin ayağını bir motor yağı birikintisine basıp acemi bir buz patencisi gibi öne kayd ve kaldırım ona merhaba demek için sabırsızlanan eski bir dost gibi karşısına çıkıverdi.

KÜT.

İnce, kırmızı bir sızıntı Calvin'in başının etrafında koyu bir hale oluştururken Altı Buçuk yardıma koşmak için döndü ama bir şey hızla üzerlerine geliyordu; devasa bir gemiye benziyor, öyle hışımla ilerliyordu ki tasmayı koparıp Altı Buçuk'u kenara fırlattı.

Altı Buçuk kafasını güçlükle kaldırdığı anda bir devriye arabasının tekerleklerinin Calvin'in üzerinden geçtiğini gördü.

"Tanrım, o *neydi* öyle?" dedi devriye polisi arkadaşına. Araçlarının sürekli geri tepmesine alışkındılar ama bu başka bir şeydi. Çabucak indiler ve yerde uzun boylu bir adamın yattığını görünce irkildiler. Gri gözleri kocaman açılmıştı, başındaki yarık kaldırımı hızla ıslatıyordu. Calvin tepesinde dikilen polis memuruna bakıp iki kez gözlerini kırptı.

"Aman Tanrım, biz mi çarptık ona? Ah, Tanrım. Bayım, beni duyuyor musunuz? Bayım? Jimmy, ambulans çağır."

Calvin öylece yatıyordu, kafatası çatlamış, kolu polis arabasının darbesiyle kırılmıştı. Bileğinden tasmanın parçası sarkıyordu.

"Altı Buçuk?" diye fısıldadı.

"Ne dediniz? Ne dedi, Jimmy? Of, Tanrım."

"Altı Buçuk?" diye fısıldadı Calvin yeniden.

"Hayır, bayım," dedi memur Calvin'in yanına eğilerek. "Altiya geliyor ama daha altı olmadı. Aslında altıya on var gibi. Beş elli. Şimdi sizi buradan götüreceğiz; sizi iyileştireceğiz, merak etmeyin bayım, endişelenecek bir şey yok."

Arkasındaki binadan polis memurları akın etti. Uzakta bir ambulans oraya bir an önce ulaşma niyetini haykırıyordu.

"Ah, çok yazık," dedi memurlardan biri Calvin'in ciğerlerinden güçlükle bir nefes boşalırken. "Bu milletin sürekli arayıp ihbar ettiği adam değil mi, koşan adam?"

Omzu yuvasından çıkmış, tasmanın diğer yarısı incinen boynunda sallanan Altı Buçuk on adım öteden olanları izliyordu.

Calvin'in yanına gitmeyi, yüzünü burun deliklerine yaklaştırmayı, yaralarını yalamayı, işlerin daha da ileri gitmesini engellemeyi her şeyden çok istiyordu. Ama biliyordu. On adım öteden de olsa anlamıştı. Calvin'in gözleri kapanmıştı. Göğsü kıpırdamıyordu artık.

Calvin'i ambulansa bindirmelerini seyretti. Üstüne bir çarşaf serilmişti, sağ eli sedyenin kenarından sallanıyor, kopmuş tasma hâlâ bileğini sımsıkı sarıyordu. Altı Buçuk kederden perişan halde arkasını döndü. Başı önde, Elizabeth'e kötü haberi vermeye gitti.

12. BÖLÜM

Calvin'in Veda Hediyesi

Elizabeth sekiz yaşındayken abisi John bir tepeden atlaması için ona meydan okumuş, Elizabeth de dediğini yapmıştı. MAVİMSİ yeşil suyla dolu bir taşocağı vardı aşağıda, Elizabeth suya kurşun gibi çarpmıştı. Ayak parmakları suyun dibine değmiş, Elizabeth kendini yukarı itip yüzeye çıktığında abisinin orada olduğunu görüp şaşırılmıştı. Elizabeth'in hemen ardından o da atlamıştı. Kardeşini kenara çekerken acı dolu bir sesle, *Aklından ne geçiyordu, Elizabeth?* diye bağırılmıştı. *Ben sadece şaka yapıyordum! Ölebilirdin!*

Elizabeth şimdi laboratuvardaki taburesinde kaskatı kesilmiş otururken bir polis memurunun ölen biriyle ilgili konuştuğunu, bir başka adamın mendilini alması için kendisine ısrar ettiğini, başka birinin de bir veterinerle ilgili bir şeyler söylediğini duyabiliyordu ama tek düşünebildiği, çok uzun zaman önceki o andı; parmaklarının zemine değdiği, yumuşak, ipeksi çamurun ona kal dediği an. Şimdi bildikleriyle bir tek şey düşünebiliyordu: *Kalmalıydım.*

Onun suçuydu. Polis memuruna açıklamaya çalıştığı da buydu zaten. Tasma. Elizabeth satın almıştı onu. Ama ne kadar söylediyse de adam bir türlü anlamıyordu ve bu yüzden Elizabeth hepsini kafasında kurmuş olabileceğini düşündü. Calvin ölmemişti. Kürek çekiyordu. Seyahate çıkmıştı. Beş kat yukarıdaydı, defterine bir şeyler yazıyordu.

Biri eve gitmesini söyledi.

Sonraki birkaç gün boyunca toplanmamış yatakta Altı Buçuk'la uzanıp Calvin'in kapıdan girmesini beklediler; uyumak imkânsızdı, yemek söz konusu bile değildi, tek manzaraları tavandı. Onları rahatsız eden tek şeyse çalan telefonda. Her seferinde aynı mızımız ses –başka kimse kalmamış gibi, bir cenaze levazımatçısı– “Karar vermek şart!” diye ısrar ediyordu. Birinin tabutu için takım elbiseye ihtiyaç vardı. “Kimin tabutu?” diyordu Elizabeth. “Siz kimsiniz?” Böyle bir sürü aramanın ardından Altı Buçuk, Elizabeth'in kafa karışıklığından yorulmuş olacak ki onu dolaba doğru itti ve patisiyle kapıyı açtı. İşte Elizabeth o zaman gördü. Calvin'in gömlekleri, çok zaman önce ölmüş cesetler gibi askıda sallanıyordu. İşte o zaman anladı. Calvin yoktu artık.

Tıpkı abisinin intiharının ve Meyers'in saldırısının ardından olduğu gibi yine ağlayamıyordu. Gözlerinde bir gözyaşı ordusu bekliyor ama bir türlü ilerlemiyordu. Elizabeth havasız kalmış gibiydi, derin nefes almaya ne kadar çabalarsa çabalasın ciğerleri dolmuyordu bir türlü. Çocukken tek bacaklı bir adamın kütüphaneci kadına kitap rafları arasında bir yerde su kaynatan biri olduğunu söylediğini duymuştu. Tehlikeli, diye açıklamıştı adam, bir şey yapmalısınız. Kütüphaneci kimsenin su falan kaynatmadığına ikna etmeye çalışmıştı onu; orası tek odalı bir kütüphane idi, herkesi görebiliyordu zaten. Fakat adam ısrarcıydı, kadına bağırıyordu ve bu yüzden iki adam onu dışarı çıkarmak zorunda kalmıştı. Biri zavallı adamın hâlâ savaş bunalımında olduğunu açıklamıştı. Muhtemelen asla da iyileşmeyecekti.

Sorun şu ki şimdi Elizabeth de kaynayan suyun sesini duyuyordu.

Çalan telefonu susturmak için bir takım elbise bulmalıydı. Calvin'in takım elbisesi yoktu, bu yüzden Elizabeth onun isteyeceğini hissettiği şeyi aldı: kürek kıyafetini. Sonra da küçük tomarı cenaze evine götürüp cenaze direktörüne uzattı. “İşte,” dedi.

Matemli yakınlarla ilgilenme sanatında tecrübe kazanmış vakur adam, kıyafet seçkisini nazikçe başını sallayarak kabul etti. Fakat Elizabeth gider gitmez kıyafetleri asistanına verdi ve, “Dört numaradaki ceset yaklaşık kırk altı beden, uzun kalıp,” dedi. Asistanı kıyafet tomarını aldı ve işaretsiz bir dolaba, kederden harap aile üyelerinin yıllar içinde getirdiği diğer uygunsuz giysilerden oluşan küçük dağın üstüne fırlattı. Sonra büyük bir gardıroba gitti, 46 beden uzun bir takım elbise aldı, pantolonu silkeledi, omuzları beyazlatmış tozu hafifçe üfledi ve dört numaralı odaya ilerledi.

Elizabeth daha on sokak öteye bile gidemedi o Calvin’in kaskatı bedenini takım elbiseye güzelce yerleştirmiş, bir zamanlar Elizabeth’i saran ellerini ceketin siyah kollarına sokmuş, bir zamanlar Elizabeth’in bacaklarına dolanan bacaklarını yün kumaştan silindirlerin içine itmişti bile. Ardından gömleğin düğmelerini ilikledi, kemeri taktı, kravatı düzeltti ve bağcıkları bağladı, tüm bunları yaparken de ölümün büyük bir parçası olan tozu elbisenin bir ucundan ötekine doğru süpürdü. Geri çekildi ve çıkardığı işi hayranlıkla seyretti, sonra ceketin yakalarından birini düzeltti. Elini tarağa uzattı, derken vazgeçti. Kesekâğıdına sarılı öğle yemeğini almak üzere çıkıp kapıyı kapattı. Koridorda ilerlerken bir ara durdu, küçük bir ofisteki büyük bir hesap makinesinin ardında oturan bir kadına talimatlar verdi.

Elizabeth on iki sokak öteye ulaşamadan kirli takım elbise faturasına eklenmişti.

Cenaze tıklım tıklımdı. Birkaç kürekçi, bir muhabir, belki elli Hastings çalışanı ki aralarından bir avuç kişi, öne eğik başlarına ve koyu renk giysilerine rağmen Calvin’in cenazesine yas tutmaya değil, zevkle seyretmeye gelmişti. *Vay canına*, diye seviniyorlardı sessizce. *Kral öldü*.

Biliminsanları boş boş dolanırken bazıları Elizabeth’in ötede, yanında köpeğiyle durduğunu fark etti. Lanet köpeğin yine tas-

ması yoktu; şehrin yeni tasma yasasına ve mezarlığı çevreleyen, köpeklerin girmesini kesinlikle yasaklayan tabelalara rağmen yoktu. Aynen devam. Zott ve Evans ölümde bile kurallar onlara sökmezmiş gibi davranıyordu.

Ötede bir yerde Elizabeth kalabalığı incelemek için elini gözlerine siper etti. İyi giyimli, meraklı bir çift, başka bir mezar yerinde dikilmiş, elli araçlık bir zincirleme kazaya bakar gibi merasimi seyrediyordu. Elizabeth bir elini Altı Buçuk'un sargılarının üstüne koydu ve ne yapacağını düşündü. İşin aslı, tabuta yaklaşımdan korkuyordu çünkü açmaya, içine atlamaya ve Calvin'le birlikte gömülmeye çalışacağını biliyordu. Bu da onu durdurmaya kalkacak onca insanla uğraşmak demekti, oysa Elizabeth durdurulmak istemiyordu.

Altı Buçuk onun ölümü dilediğini sezmiş, bu yüzden bütün hafta intihar nöbeti tutmuştu. Tek sorun kendisinin de ölmek istemesiydi. Daha da kötüsü, Elizabeth'in de aynı durumda olduğundan şüpheleniyordu; kendi ölümcül arzularına rağmen, Altı Buçuk'u hayatta tutmaya mecbur olduğunu hissediyordu sanki. Ne zor bir fedakârlıktı bu.

Tam bu sırada arkalarında biri, "Eh, hiç değilse Evans güzel bir gün seçti," dedi, sanki kötü hava normalde şen şakrak geçecek bir cenazeye gölge düşürürmüştü gibi. Altı Buçuk kafasını kaldırıncı elinde küçük bir kâğıt tutan, köşeli yüz hatları olan, sıska bir adam gördü.

"Rahatsız ettiğim için kusura bakmayın," dedi adam Elizabeth'e, "ama burada bir başınıza oturduğunuzu gördüm ve belki bana yardımcı olabilirsiniz diye düşündüm. Evans hakkında bir yazı yazıyorum da, size birkaç soru sorabilir miyim diye merak etmiştim, tabii sizin için uygunsa. Onun meşhur bir bilim insanı olduğunu biliyorum ama tek bildiğim bu. Kendisini nereden tanıdığınızı söyleyebilir misiniz acaba? Belki bir anekdot anlatırsınız? Onu uzun süredir mi tanıyordunuz?"

"Hayır," dedi Elizabeth adamın bakışlarından kaçınarak.

"Hayır mı... siz...?"

"Hayır, onu uzun süredir tanımıyorum. Yeterince uzun olmadığı kesin."

"Ah, doğru," dedi adam başını sallayarak, "anlıyorum. Bu yüzden burada duruyorsunuz. Yakın dost değilsiniz ama yine de saygınızı göstermek istediniz, anlaşıldı. Komşunuz muydu? Belki anne babasını bana gösterebilirsiniz. Kardeşleri? Kuzenleri? Geçmişle ilgili bir şeyler öğrenmeyi çok isterim. Hakkında bir sürü şey duydum. Kimileri onun tam bir pislik olduğunu söylüyor. Bu konuda bir yorum yapabilir misiniz? Evli olmadığını biliyorum ama çıktığı kişiler oluyor muydu?" Elizabeth uzaklara bakmaya devam edince sesini alçaltarak ekledi: "Bu arada, tabelaları gördünüz mü bilmiyorum ama mezarlığa köpekleri kabul etmiyorlar. Yani kesinlikle etmiyorlar. Mezarlık görevlisi bu konuda çok tutucu belli ki. Tabii bilemiyorum, eğer köpeğe ihtiyacınız varsa başka, yani rehber köpeğe ihtiyacınız varsa hani... şeyseniz... bilirsiniz..."

"Öyleyim."

Muhabir bir adım geri çekildi. "Ah, Tanrım, gerçekten mi?" dedi özür diler gibi. "Siz... Ah, çok üzgünüm. Ama hiç kör gibi..."

"Öyleyim," diye tekrarladı Elizabeth.

"Kalıcı mı peki?"

"Evet."

"Çok yazık," dedi muhabir meraklanarak. "Hastalıktan mı?"

"Tasmadan."

Adam bir adım daha geriledi.

"Çok yazık," diye tekrarladı tepki verip vermediğini görmek için elini Elizabeth'in yüzüne doğru hafifçe sallayarak. Beklendiği gibi. Tepki yoktu.

Hemen ötede bir papaz belirdi.

"Parti başlıyor galiba," dedi muhabir ve görebildiklerini ona anlatmaya koyuldu. "İnsanlar yerlerine oturuyor, papaz İncil'i açıyor ve..." Otoparktan başka birileri geliyor mu diye bakmak

için iyice geriye eğildi. "Ve aileden hiç kimse yok. Ailesi nerede? Ön sırada bir kişi bile yok. Belki de gerçekten pisliğin tekiydi." Bir cevap almak için arkasına göz attı, Elizabeth'in ayağa kalktığını görünce şaşırdı. "Hanımefendi?" dedi. "Ta oralara gitmenize gerek yok, insanlar sizin durumunuzu anlayışla karşılar." Elizabeth ona aldırış etmedi, eliyle çantasını yokladı. "Sahiden gidiyorsanız izin verin de size yardım edeyim." Elizabeth'in koluna uzandı ama dokunduğu anda Altı Buçuk hırladı. "Tanrım," dedi muhabir. "Sadece yardım etmeye çalışıyordum."

"Pislik *değildi*," dedi Elizabeth sıkıştığı dişlerinin arasından.

"Ah," dedi adam utanarak. "Hayır. Tabii ki değildi. Kusura bakmayın. Sadece duyduğumu tekrarlıyordum. Bilirsiniz, dedikodular. Özür dilerim. Gerçi siz kendisini o kadar iyi tanımadığınızı söylemişsiniz."

"Öyle bir şey demedim."

"Ben sandım ki..."

"*Yeterince uzun süredir* tanımadığımı söyledim," dedi Elizabeth sesi titreyerek.

Muhabir tekrar Elizabeth'in koluna uzanırken, "Ben de onu dedim işte," diye cevap verdi teselli eder gibi. "Onu çok uzun süredir tanımıyorsunuz."

"Dokunma." Elizabeth kolunu çekti ve yanında Altı Buçuk'la mermer meleklerden, yorgun çiçeklerden ancak altıda altı oranında gören birinin yapabileceği kadar ustalıkla kaçınarak engebeli mezarlıkta ilerledi. Ön sıranın yalnızlığını memnuniyetle kabul ederek Calvin'in uzun, siyah tabutunun tam karşısında bir sandalye seçti.

Sonrası hep aynıydı: Üzgün bakışlar, toprağa bulanmış kürek, can sıkıcı ayetler, akıl dışı dualar. Ama ilk toprak parçaları tabuta düştüğünde Elizabeth papazın son övgülerini, "Yürümem lazım," diyerek kesti. Sonra da arkasını dönüp Altı Buçuk'la birlikte uzaklaştı.

Evin yolu uzundu: On kilometre kadar, topuklu ayakkabılarla, siyahlar içinde, sadece ikisi. Tuhaftı da: Hem onları iyi olduğu kadar kötü mahallelerden de geçiren rota, hem de renksiz bir kadınla yaralı bir köpeğin baharın ilk günleriyle oluşturduğu tezat. Geçtikleri her yerde, en kasvetli mahallelerde bile kaldırım çatlaklarından ve çiçek yataklarından fışkıran filizler bağıra çağıra böbürlenip ilgiyi kendilerine çekmeye çalışıyor, kokularını alengirli parfümler yaratmak istercesine birbirine katıyordu. Ve ikisi, yaşayan ölüler olarak tüm bunların tam ortasında idi.

Cenaze arabası ilk birkaç kilometre boyunca Elizabeth'i takip etti, şoför binmesi için yalvarıyor, o topuklularla on beş dakikadan fazla dayanamayacağını belirtiyor, aracın ücretini zaten ödediğini hatırlatıyor ve köpeği kendisi alamayacağı için üzgün olsa da başka bir aracın mutlaka alacağını söylüyordu. Fakat Elizabeth muhabirin meraklı tavrına ne kadar körse onun bu çağrılarına da o kadar sağırdı. Nihayet şoför de diğer herkes de pes etti ve Elizabeth ile Altı Buçuk mantıklı olan tek şeyi yapıp yürümeye devam etti.

Ertesi gün evde duramadıkları ve gidecek başka yerleri olmadığı için işe döndüler.

Bu Elizabeth'in çalışma arkadaşları için bir sorundu. Zaten söylenecek her şeyi tüketmişlerdi. Çok üzgünüm. *Ne zaman bir şeye ihtiyacın olursa. Büyük talihsizlik. Acı çekmediğine eminim. Yanındayım. Artık Tanrı'ya kavuştu.* Bu yüzden de Elizabeth'ten uzak duruyorlardı.

"İstediğin kadar izin yap," demişti Donatti cenazede. Elini omzuna koymuş ve o an siyahın Elizabeth'e hiç gitmediğini şaşkınlıkla fark etmişti. "Ben yanındayım." Fakat onu laboratuvarındaki taburesinde sersemlemiş halde otururken gördüğünde o da yanına yanaşmamıştı. Daha sonra herkesin "ancak kendisi ortalıkta yokken yanında" olduğu anlaşıncaya Elizabeth, Donatti'nin tavsiyesine uymuş ve oradan ayrılmıştı.

Gidilecek tek yer kalmıştı, o da Calvin'in laboratuvarıydı.

Kapının önüne geldiklerinde Altı Buçuk'un kulağına, "Bu beni öldürebilir," diye fısıldadı. Köpek başını Elizabeth'in bacağına yaslayıp daha fazla ilerlememesi için yalvardı ama o yine de kapıyı açtı ve beraber içeri girdiler. Yüzey temizleyicinin kokusu yüzlerine tren gibi çarptı.

İnsanlar bir acayip, diye düşündü Altı Buçuk. Yerin üstündeki dünyalarında toz toprakla durmadan mücadele ediyor ama öldükten sonra bile isteye kendilerini toz toprağıa gömüyorlardı. Cenazede Calvin'in tabutunu örtmek için ne çok toprak gerektiğıine şaşır kalmış, küreğın büyüklüğünü görünce çukuru kapatmak için arka bacaklarının yardımını teklif etmeyi aklından geçirmişti. İşte şimdi yine toz toprak mesele olmuştu ama aksi yönde. Calvin'in her zerresi silinip süpürülmüşü. Elizabeth odanın ortasında, şaşkınlıktan bembeyaz olmuş dikilirken Altı Buçuk ona baktı.

Defterleri gitmişti. Kutulanmış ve çoktan depoya konmuştu, Hastings yönetimiye yakın bir akraba ortaya çıkacak mı, onları talep edecek mi diye tedirginlikle bekliyordu. Onun araştırmasını herkesten daha iyi bilen ve anlayan, üstelik onunla yakınlığı "akrabalık" sözcüğünün anlamının çok ötesine geçen Elizabeth'in akrabadan sayılmadığını söylemeye gerek bile yoktu.

Geriye tek bir şey kalmıştı. Özel eşyalarını içine tıktırdıkları bir sandık: Elizabeth'in şipşak çekilmiş bir fotoğrafı, Frank Sinatra plakları, birkaç boğaz pastili, bir tenis topu, köpek ödül mamaları ve en altta da öğle yemeğı kutusu; Elizabeth ona dokuz gün önce hazırladığı sandviçin hâlâ içinde olduğunu yüreğı burkularak tahmin etmişti.

Fakat kutuyu açtığında neredeyse kalbi duracaktı. İçinde minik, mavi bir kutu vardı. Onun içindeyse hayatında gördüğü küçük pırlantaların en büyüğü.

*

Tam o sırada Bayan Frask kapıdan başını uzattı. “Demek buradasınız, Bayan Zott,” dedi. Yapay elmaslarla bezeli, kedi gözü çerçeveli gözlüğü boynundaki zincirde gevşek bir ilmek gibi sallanıyordu. “Ben Bayan Frask. Personel bölümünden?” Durakladı. “Rahatsız etmek istemem,” dedi kapıyı birazcık daha aralayarak, “ama...” Sonra Elizabeth’in kutuyu karıştırdığını fark etti. “Ah, Bayan Zott, bunu yapamazsınız. Onlar kişisel eşyalar ve Bay Evans’la keyfini sürdüğünüz, nasıl desem, sıra dışı ilişkiyi bilmeme ve anlamama rağmen yasal olarak birazcık daha beklemek durumundayız. Başka birileri –bir kardeş, yeğen, *kan bağı olan biri*– gelip onları talep edecek mi diye. Anlarsınız bunu. Size ya da şahsi... eğilimlerinize karşı bir şey yok ortada, ahlaki bir hüküm vermiyorum. Ama eşyalarını gerçekten size bırakmak istediğini söyleyen bir belge olmadığına göre ne yazık ki kanun hükmüne bağlı kalmak zorundayız. Mevcut çalışmasını güvenceye almak için gerekli adımları attık. Kilit altında bulunuyor.” Sözüünü yarıda kesip Elizabeth’i iyice süzdü. “İyi misiniz, Bayan Zott? Bayılacak gibisiniz.” Elizabeth hafifçe öne sendeleyince Bayan Frask kapıyı ardına kadar açıp içeri girdi.

Yemekhanedeki o günden –Eddie, Elizabeth’e ona hiç bakmadığı şekilde baktığından– beri Frask, Zott’ı iğrenç buluyordu.

“Bugün asansördeyken,” demişti Eddie kendini kaptırarak, “Bayan Zott bindi. Beraber tam dört kat çıktık.”

“Hoş bir sohbet ettiniz mi bari?” demişti Frask dişlerini sıkarak. “En sevdiği rengi öğrendin mi?”

“Hayır,” demişti Eddie. “Ama bir dahaki sefere mutlaka sorarım. Tanrım, bu kadın bir başka.”

Frask o zamandan beri Elizabeth’in *ne kadar da* başka olduğunu haftada en az iki kez dinliyordu. Eddie sürekli Zott şöyle, Zott böyle deyip duruyor, sürekli onun hakkında konuşuyordu; gerçi herkes öyleydi. Zott, Zott, Zott. Frask’e, Zott’tan fenalık gelmişti artık.

*

“Söylememe gerek olmadığına eminim ama,” dedi Frask tumbul elini Zott’ın sırtına koyup, “işe gelmeniz için çok erken, hele de buraya,” dedi bir zamanlar Calvin’e ait olan odayı başıyla göstererek. “Sizin için iyi değil. Hâlâ şoktasınız, dinlenmelisiniz.” Elini yukarı aşağı hareket ettirerek beceriksizce Elizabeth’in sırtını sıvazladı. “İnsanların neler söylediğini *biliyorum*,” dedi Hastings dedikodularının merkezindeki rolünü ima ederek. “İnsanların neler söylediğini *bildiğinizi* de biliyorum,” diye devam etti Elizabeth’in bilmediğine epey emin olduğu halde, “ama bana göre Bay Evans sütü bedavaya getirmiş olsun ya da olmasın, bu onun zamansız ölümünün canınızı daha az yaktığı anlamına gelmez. Hatta bana göre sonuçta *süt* sizin ve eğer siz onu heba etmeyi seçmişseniz bu *en doğal hakkınızdır*.”

İşte oldu, diye düşündü tatminkârlıkla. Zott insanların ne söylediğini *artık* biliyordu.

Elizabeth buz kesilerek Frask’e baktı. En yanlış zamanda en yanlış şeyi söylemek de belli bir yetenek gerektiriyordu herhalde. Belki de personel bölümünde iş pozisyonu için önkoşullardan biriydi bu, yakınının henüz kaybetmiş birine hakaret etme becerisi kazandıran, kaba, şen bir cehalet.

“Sizi aramamın birkaç sebebi vardı,” diyordu Frask. “İlki Bay Evans’ın köpeği meselesi. O,” dedi parmağıyla Altı Buçuk’u göstererek. Altı Buçuk da ona ters ters baktı. “Ne yazık ki artık burada duramaz. Anlarsınız. Hastings Araştırma Enstitüsü Bay Evans’a büyük saygı duyuyordu, bu nedenle de tuhaf huylarına fazlasıyla boyun eğdi. Ama artık Bay Evans aramızdan ayrıldığına göre ne yazık ki köpek de ayrılmalı. Anladığım kadarıyla onun köpeğiymiş zaten.” Onay bekleyerek Elizabeth’e baktı.

“Hayır, *bizim* köpeğimiz,” diyebildi Elizabeth. “*Benim* köpeğim.”

“Anlıyorum,” dedi Frask. “Ama bundan sonra evde kalması gerekecek.”

Köşedeki Altı Buçuk kafasını kaldırdı.

“Burada onsuz duramam,” dedi Elizabeth. “Yapamam.”

Frask oda çok aydınlıkmış gibi gözlerini kırptırdı, sonra nereden çıkardıysa bir not panosu çıkarıp bir şeyler yazdı. Başını kaldırmadan, “Köpekleri ben de severim tabii,” dedi aslında sevmeyişi halde. “Ama dediğim gibi, Bay Evans’a müsamaha gösteriyorduk. Kendisi bizim için çok önemliydi. Fakat bir noktada anlamalısınız ki,” dedi yine bir elini Elizabeth’in omzuna koyup hafifçe vurarak, “torpil de bir yere kadar.”

Elizabeth’in yüzü değişti. “Torpil mi?”

Frask profesyonel görünmeye çalışarak not panosundan başını kaldırdı. “Bence biliyoruz.”

“Asla ondan torpil istemedim.”

“Ben de istediğinizi asla söylemedim,” dedi Frask yalandan şaşırarak. Sonra da bir sır verircesine sesini alçalttı. “Bir şey söyleyebilir miyim?” Kısa bir nefes aldı. “Başka adamlar olacaktır, Bayan Zott. Bay Evans kadar ünlü ve itibarlı birileri olmaz belki ama erkeklerin hepsi aynıdır. Ben psikoloji okudum, bu işleri bilirim. Siz Evans’ı seçtiniz, meşhurdu, bekârdı, belki kariyerinize yardımı dokunabilirdi, sizi kim suçlayabilir ki? Ama olmadı. Artık o yok ve siz üzgünsünüz, *tabii ki üzgünsünüz*. Yine de iyi tarafından bakın, yeniden özgür kaldınız. Ve etrafta bir sürü nazik adam var, *hoş* adamlar. Onlardan biri mutlaka parmağınıza yüzüğü takacaktır.”

Çirkin Evans’ı hatırlayarak duraksadı, hemen ardından da güzel Zott’ın yeniden ilişki havuzunda olduğunu, erkeklerin küvetteki sabun köpükleri gibi onun etrafına toplandığını getirdi gözünün önüne. “Ve birini bulduğunuzda,” dedi, “belki bir avukat olur,” diye ayrıntıya da girdi, “işte o zaman bu bilim saçmalığına tamamen son verip evinize gidebilir ve bir sürü bebek doğurabilirsiniz.”

“Benim istediğim bu değil.”

Frask duruşunu dikleştirdi. “Sizi gidi küçük muhalif,” dedi. Zott’tan nefret ediyordu cidden.

“O halde geriye tek bir şey kalıyor,” diye devam etti not panosuna kalemini vurarak, “o da vefat izniniz. Hastings size fazladan üç gün veriyor. Toplamda beş gün ediyor. Aileden olmayan biri için duyulmamış bir şey –çok çok cömertçe Bayan Zott– ve bu da Bay Evans’ın bizim için ne kadar önemli olduğunun bir başka göstergesi. İşte bu yüzden size güvence vermek istedim; eve gidebilir, gelmeyebilirsiniz, hatta gitmelisiniz. Köpeği de alın. Ben izin veriyorum.”

Frask’ın sözlerinin acımasızlığından mı, yoksa o içeri girmeden hemen önce avcuna gömdüğü küçük soğuk yüzüğün verdiği tuhaf histen mi, emin değildi ama Elizabeth kendini tutamadı, arkasını dönüp lavaboya kustu.

“Normal,” dedi Frask kâğıt havlu almak için odanın öbür ucuna fırlayarak. “Hâlâ şoktasınız.” Ama Elizabeth’in alnına ikinci bir havlu koyarken kedi gözü çerçeveli gözlüğünü düzeltip daha yakından baktı ona. Başını geriye atıp, “Ah,” dedi yargılar gibi. “Ah. Anladım.”

“Ne var?” diye mırıldandı Elizabeth.

“Hadi ama,” dedi Frask kınar gibi. “Ne bekliyordunuz?” Sonra da Zott’ın durumunu *anladığını* belli edecek kadar yüksek sesle, “Cık cık cık,” dedi. Zott onun *anladığının* farkındaymış gibi davranmayınca da şüphelendi, cidden *bilmiyor* olabilir miydi acaba? Bazı biliminsanları böyleydi. Kendi başlarına gelene kadar bilime inanırlardı.

“Ah, az kalsın unuttuyordum,” dedi Frask kolunun altından bir gazete çıkarıp. “Bunu mutlaka görmenizi istedim. Hoş bir fotoğraf, değil mi?” Cenazeye katılan muhabirin makalesiydi işte. Başlık, “Dehasını Mezara Götürdü,” diyor, ardından da zor kişiliğinin Evans’ı bilimsel potansiyeline ulaşmaktan alıkoymuş olabileceğini ima eden bir yazı geliyordu. Bu iddiayı kanıtlamak için hemen sağa Elizabeth ve Altı Buçuk’un Calvin’in tabutu başında durduğu bir fotoğraf konulmuştu, altında “Aşkın Gözü Kör

Değilmiş” yazıyor ve kız arkadaşının bile onu pek tanımadığını söylediğine dair kısa bir özet veriliyordu.

“Ne kadar korkunç bir başlık bu,” diye fısıldadı Elizabeth elini karnına bastırarak.

“Yine kusmayacaksınız, değil mi?” diye çıkıştı Frask ona biraz daha kâğıt havlu uzatıp. “Kimyager olduğunuzu biliyorum Bayan Zott ama bunu bekliyordunuz *herhalde*. Herhalde biyoloji de okumuşsunuzdur.”

Elizabeth başını kaldırıp ona baktı; yüzü kireç gibi, bakışları bomboştu. Frask bir an bu kadın için, çirkin köpeği için, kustuğu için ve sıradaki tüm dertleri için neredeyse üzülürken buldu kendini. Zekâsına, güzelliğine ve erkeklere tam bir sürtük gibi davranmasına rağmen Zott da ondan ve diğerlerinden farklı değildi.

“*Neyi* bekliyordum?” dedi Elizabeth. “Ne demek istiyorsunuz?”

“*Biyoloji!*” diye kükredi Frask kalemini Elizabeth’in karnına hafifçe vurup. “Zott, rica ederim! Biz kadınız! Evans’ın sana *bir şey* bıraktığını gayet iyi biliyorsun!”

Ve anlayınca gözleri kocaman açılıveren Elizabeth yine kusmaya başladı.

13. BÖLÜM

Ahmaklar

Hastings Araştırma Enstitüsü yönetiminin büyük bir sorunu vardı. Elleriindeki en parlak biliminsanı ölmüş, rezil kişiliğinin onu kayda değer bir şey başarmaktan alıkoyduğunu ima eden bir gazete makalesi yayımlanmış, Hastings'in bağışçıları –kara kuvvetleri, donanma, çeşitli ilaç şirketleri, birkaç özel yatırımcı ve bir avuç vakıf– şimdiden “Hastings'in halihazırdaki projelerini gözden geçirmek” ve “gelecek bağışları yeniden düşünmekten” söz etmeye başlamıştı. Araştırmalarda durum böyleydi, parasını ödeyenlerin insafına kalıyorlardı.

Hastings yönetiminin bu saçma haberi görmezden gelme konusundaki kararlılığı bundandı. Evans iyi bir gelişim *göstermişti*, değil mi? Ofisi defterlerle doluydu ve içlerinde okunaksız harflerle yazılmış, önemli bir şeyin eşiğindeki kişilerin yapacağı gibi ünlem işaretleri ve kalın çizgilerle vurgulanmış küçük, garip denklemler vardı. Hatta sadece bir ay sonra Cenevre'de, kaydettiği ilerleme konusunda bir sunum yapması planlanmıştı. Herkes gibi dört duvar arasında bale ayakkabılarıyla koşmak yerine dışarıda, yağmur altında koşmakta ısrarcı olduğu için bir polis arabasının altında kalmasaydı yapacaktı da.

Biliminsanları. Farklı olmak *zorundaydılar*.

Bu da sorunun bir parçasıydı işte. Hastings'deki biliminsanlarının çoğu farklı değildi, en azından yeterince farklı değildi. Normaldiler, ortalamaydılar, en iyi ihtimalle ortalamanın biraz-

cık üstündeydiler. Aptal değillerdi ama dâhi de değildiler. Bütün şirketlerde çoğunluğu oluşturan kişilerdendiler; normal işler yapan, bazen hiç de ilham verici olmayan sonuçlarla yönetime terfi ettirilen normal insanlar. Dünyayı değiştirmeyecek ama yanlışlıkla altüst de etmeyecek insanlar.

Hayır, yönetim mucitlerine bel bağlamak zorundaydı ve Evans'ın gidişiyle geriye çok küçük bir gerçek yetenek havuzu kalmıştı. Hepsi Calvin'inki gibi yüksek konumlarda değildi, hatta birkaçı gerçek mucitler olarak görüldüklerinin farkında bile olmayabilirdi. Ancak Hastings yönetimi neredeyse tüm büyük fikirler ve büyük buluşların onlardan geldiğini biliyordu.

Ara sıra yaşanan hijyen sorunları sayılmazsa bu kişilerle ilgili tek sıkıntı, yenilgiyi daima olumlu bir sonuç gibi kucaklamalarıydı. Edison'un, "Başarısız olmadım, sadece işe yaramayan on bin farklı yol buldum," sözünü alıntılıyıp duruyorlardı. Bu bilimde kabul edilebilir bir şey sayılabilirdi ama kansere acil, çok pahalı ve kronik bir tedavi arayışındaki bir salon dolusu yatırımcıya söylenecek şey değildi kesinlikle. Tanrı onları gerçek tedaviler bulmaktan korusun. Artık derdi kalmamış birilerinden para kazanmak çok daha zor olurdu. İşte bu yüzden Hastings bu araştırmacıları basından uzak tutmak için elinden geleni ardına koymuyordu. Bilim yayınları olmadığı sürece. Onlarda sorun yoktu çünkü zaten kimse okumuyordu. Peki ya şimdi? Ölü Evans, *LA Times*'ın on birinci sayfasındaydı ve tabutunun yanında kim vardı? Zott ve şu lanet köpek.

Yönetimin üçüncü sorunu da buydu işte. Zott.

O da yönetimin elindeki mucitlerden biriydi. Bu durum kendisine bildirilmiş değildi elbette ama o farkındaymış gibi davranıyordu. Hakkında şikâyet almadıkları tek bir hafta geçmiyordu. Fikrini dile getirişi, kendi makalelerinde isminin geçmesinde ısrar etmesi, kahve yapmayı reddetmesi; liste uzayıp gidiyordu. Buna karşın kaydettiği ilerleme (yoksa Calvin'inki mi demeli?) inkâr edilemezdi.

Zott'ın abiyogenez projesi, kodaman bir yatırımcı gökten inip başka her şey dururken abiyogenezi fonlamakta ısrar ettiği için kabul edilmişti sadece. Şans işte! Gerçi bu tam da multimilyonerlerin yaptığı tuhaf şeylerden biriydi; işe yaramaz, olmadık projeleri fonlamak. Zengin adam, E. Zott adında birinin makalesini –UCLA'den çıkmış eski bir şey– okuduğunu ve geliştirilme imkânları karşısında büyülendiğini söylemişti. O zamandan beri de Zott'ın izini bulmaya uğraşıyordu.

“Zott mı? Ama Bay Zott burada çalışıyor!” demişlerdi ona kendilerini tutamayıp.

Zengin adam gerçekten şaşırmış görünüyordu. “Sadece bir günlüğüne şehirdeyim ve Bay Zott’la tanışmayı çok isterim,” demişti.

Bunun üzerine kem küm etmişlerdi. *Zott’la tanışacak*, diye düşünmüşlerdi. Ve *erkek* değil *kadın* olduğunu öğrenecek, öyle mi? Yazacağı çek uçup gitmiş sayılırdı.

“Ne yazık ki mümkün değil,” demişlerdi. “Bay Zott Avrupa’da. Konferansta.”

“Çok yazık,” demişti zengin adam. “Belki bir dahaki sefere.” Sonra da projenin ilerlemesini birkaç haftada bir kontrol etmekle yetineceğini söylemişti. Çünkü bilimin yavaş ilerlemesini anlayabiliyordu. Çünkü bilimin zaman, soyutlanma ve sabır gerektirdiğini biliyordu.

Zaman. Soyutlanma. Sabır. Bu adam *gerçek* miydi? “Çok akıllıca,” demişlerdi ofiste taklalar atmamak için kendilerini zor tutarak. “Güveniniz için teşekkürler.” Ve daha adam limuzinine yerleşmeden cömert bağışının büyük bölümünü daha çok umut vaat eden araştırma alanlarına dağıtmışlardı. Hatta küçük bir bölümünü de Evans’a vermişlerdi.

Ama Evans işte. Büyük iyi niyet gösterip “herifin ne yaptığını aslında hiç bilmiyoruz araştırması”na yeniden kaynak ayırdıkları halde bir hışımla ofislerine gelmiş, güzel kız arkadaşına fon sağlamanın bir yolunu bulmazlarsa gösterişli ama boş makalele-

rini, fikirlerini ve Nobel adaylıklarını da alarak çekip gideceğini söylemişti. Ona makul davranması için yalvarmışlardı, gerçekten abiyoenez araştırması fonlamalarını mı istiyordu yani? Hadi ama. Evans ise geri adım atmamış hatta kız arkadaşının fikirlerinin kendisinininkilerden daha bile iyi olabileceğini öne sürecek kadar ileri gitmişti. O zaman bunları cinsellikte turnayı gözünden vurmuş bir adamın ipe sapa gelmez konuşmaları olarak yorumlamış, umursamamışlardı. Peki ya şimdi?

Edison'dan "*aslında başarısız değilim*" alıntıları yapanların aksine, Zott'ın teorileri tam isabet gibi görünüyordu; en azından Evans'a göre. Darwin çok uzun zaman önce hayatın tek hücreli bir bakteriden doğup insan, bitki ve hayvanların bulunduğu karmaşık bir gezegeni oluşturacak şekilde çeşitlendiğini öne sürmüştü. Ya Zott? Şu ilk *hücrenin* nereden geldiğinin izini süren bir tazi gibiydi. Başka bir deyişle Zott gelmiş geçmiş en büyük kimya gizemini çözmeyi amaç edinmişti ve bulguları bu hızla ortaya koymaya devam ederse bunu yapacağına hiç şüphe yoktu. En azından *Evans'a göre*. Tek sorun bunun muhtemelen doksan yıl sürecek olmasıydı. Karşılanamayacak kadar pahalıya patlayacak bir doksan yıl. Kodaman yatırımcının çok daha kısa sürede ölüp gideceği kesindi. Daha önemlisi, yönetimdekiler de ölmüş olacaktı.

Bir başka küçük ayrıntı daha vardı. Yönetim Zott'ın hamile olduğunu öğrenmişti. Yani *evlenmemiş* ve hamile.

Daha beteri olabilir miydi?

Zott'ın gitmesi gerektiği çok açıktı, tartışmaya yer yoktu. Hastings Araştırma Enstitüsü'nün belli standartları vardı.

Peki Zott gidecek olursa bu onları yeni buluşlar cephesinde ne durumda bırakacaktı? Yavaş ve önemsiz ilerlemeler kaydedecek bir avuç insanla baş başa. Ve böyleleri büyük bağışlar açısından pek ilham verici değildi.

Neyse ki Zott üç kişiyle birlikte çalışıyordu. Hastings yönetimi onları derhal çağırmıştı. Zott'ın sözde çok önemli araştırmasının Zott olmadan da ağır ağır ilerleyebileceği konusunda güven-

ceye ihtiyaçları vardı, aslında hiç alamadığı paranın iyi amaçlar adına kullanılıyormuş gibi gösterilmesi için ne gerekiyorsa yapılmalıydı. Fakat Hastings ynetimindekiler  doktora ğrencisi içeri girdiği anda başlarının dertte olduğunu anladı. İkiisi Zott'ın kaptan olduğunu ve onsuz en küçük ilerlemenin bile mümkün olmadığını itiraf etti. Üçüncüsü ise –Boryweitz isimli bir adam– bambaşka bir tavır sergiledi. Aslında bütün işi *kendisinin* yaptığını iddia etti. Ancak savlarının hiçbirini anlamlı bilimsel açıklamalarla desteklemeyi başaramayınca yönetimdekiler bilimsel bir ahmakla karşı karşıya olduklarını anladılar. Hastings byleleriyle doluydu. Hiç şaşırtıcı değildi. Ahmaklar bir şekilde tüm şirketlerde yer buluyordu. Mülakatta iyiydiler.

şu anda karşılarında oturan kimyager mi? Daha abiyogenezi yazmayı bile beceremiyordu.

Peki ya personel bölümünden Bayan Frask, yani Zott'ın durumuyla ilgili ortalığı velveleye veren ilk kişi? Kısıtlı becerilerini Zott'ın hamile bırakıldığı dedikodusunu yaymak için kullanmış, öğlene kadar Hastings'teki herkesin onun müşkül durumundan haberdar olmasını sağlamıştı. Bu da hepsini deli gibi korkutmuştu. Dedikodunun çıkardığı n alınamaz yangın etkisi, enstitünün büyük yatırımcılarının da öğrenmesinin an meselesi olduğunu gösteriyordu ve yatırımcılar –herkesin bildiği üzere– skandallardan nefret ederdi. stne üstlük bir de Zott'ın zengin hayranı meselesi vardı. Abiyogeneze fiilen açık ek veren şu milyoner, *Bay* Zott'ın eski makalesini okuduğunu söyleyen adam. Zott'ın sadece kadın değil, hamile bırakılmış bekâr bir kadın olduğunu öğrenince neler hissedecekti? Tanrı aşkına. şu büyük limuzinin garaj yoluna geri geri girişini, şoför motoru durdurmadan beklerken adamın hızlı adımlarla gelip çekini isteyişini görür gibiydiler. “Profesyonel bir srtğe mi kaynak sağlıyordum yani?” diye bağırırdı herhalde. Sıkıntılı durumdu. Zott konusunda derhal bir şeyler yapmaları şarttı.

*

Dr. Donatti bir hafta sonra fesih bildirimini Elizabeth'in önüne itip, "Ne yazık ki bizi berbat bir durumda bıraktınız, Bayan Zott," diye çıkıştı.

"Beni *kovuyor musunuz?*" dedi kafası karışan Elizabeth.

"Bu işi olabildiğince medeni şekilde bitirmek istiyorum."

"Neden kovuluyorum? Hangi gerekçeyle?"

"Bence biliyorsunuz."

"Beni aydınlatın," dedi Elizabeth öne eğilip ellerini birbirine sımsıkı kenetleyerek. Sol kulağının arkasındaki iki numara kalemi ışıktaki parlıyordu. Sükûnetinin nereden geldiğini bilemiyordu ama onu koruması gerektiğine emindi.

Donatti notlar almakla meşgul Bayan Frask'e göz attı.

"Bebek bekliyorsunuz," dedi. "İnkâr etmeye kalkmayın."

"Evet, hamileyim. Doğrudur."

"Doğrudur mu?" diye patladı Donatti. "*Doğrudur?*"

"Tekrar ediyorum. Doğrudur. Hamileyim. Bunun çalışmamla ne ilgisi var?"

"Yapmayın!"

"Hastalıklı değilim ya," dedi Elizabeth ellerini açarak. "Kole-
ra değilim. Kimseye bebek bulaştırmam."

"Çok arsızsınız," dedi Donatti. "Kadınların hamileyken işe devam etmediğini gayet iyi biliyorsunuz. Ama siz... gebe olduğunuz yetmezmiş gibi bir de evli değilsiniz. Rezillik bu."

"Hamilelik normal bir durum. Rezillik falan değil. Her insan evladının başlangıcında bu var."

"Bu *ne cüret,*" dedi Donatti sesini yükselterek. "Bir kadın *bana* hamileliğin ne olduğunu anlatıyor. Siz kendinizi ne sanıyorsunuz?"

Elizabeth bu soruya şaşırmış gibiydi. "Bir kadın," dedi.

"Bayan Zott," dedi Bayan Frask, "iş ahlakımız bu tür bir şeyi müsaade etmez, siz de biliyorsunuz. Bu kâğıdı imzalamak, ardından masanızı toplamak durumundasınız. Bizim belli standartlarımız var."

Fakat Elizabeth kılını bile kıpırdatmadı. “Kafam karıştı,” dedi. “Beni evlilik dışı hamilelik gerekçesiyle işten çıkarıyorsunuz. Peki ya adamı?”

“Hangi adamı? Evans’ı mı kastediyorsunuz?” diye sordu Donatti.

“Herhangi bir adam. Bir kadın evlilik dışı hamile kaldığında onu hamile bırakan adam da kovuluyor mu?”

“Ne? Ne diyorsunuz siz?”

“Mesela Calvin’i işten çıkarır mıydınız?”

“Tabii ki hayır!”

“Öyleyse beni kovmak için geçerli bir nedeniniz yok.”

Donatti’nin kafası karışmış gibiydi. *Nasıl yani?* “Elbette nedenim var,” dedi bocalayarak. “Elbette var! Kadın olan sizsiniz! Hamile bırakılan sizsiniz!”

“Bu iş genelde böyle oluyor. Ama hamilelik için bir erkek sperminin gerektiğinin farkındasınızdır.”

“Bayan Zott, sizi uyarıyorum. *Sözlerinize dikkat edin.*”

“Diyorsunuz ki evli olmayan bir adam, evli olmayan bir kadını hamile bırakırsa bunun erkek için herhangi bir sonucu olmaz. Hayatına devam eder. Her zamanki gibi.”

“Bu bizim suçumuz *değil*,” diye araya girdi Frask. “Evans’ı kafesleyip evlenmeye çalışıyordunuz. Bu çok açık.”

“Benim bildiğim şu ki,” dedi Elizabeth alnındaki bir tutam saçı geriye itip, “Calvin’le ben çocuk sahibi olmak istemiyorduk. Şunu da biliyorum ki bunun için gerekli tüm önlemleri aldık. Bu hamilelik ahlakla değil, doğum kontrolle ilgili bir kusurdan kaynaklı. Ayrıca sizi hiç ilgilendirmez.”

“Bizi ilgilenmeye siz mecbur bıraktınız!” diye bağırdı Donatti birden. “Hem bilmiyorsanız söyleyeyim, hamile *kalmamanın* çok kesin bir yolu var, o da evlilik dışı ilişkiden kaçınmak! Bizim kurallarımız var, Bayan Zott! Kurallar!”

“Hayır, bu konuda kuralınız yok,” dedi Elizabeth sakince. “Çalışan el kitabını baştan sona okudum.”

“Yazılı olmayan bir kural bu!”

“Dolayısıyla yasal bağlayıcılığı yok.”

Donatti ona dik dik baktı. “Evans yaşasaydı senden utanırdı.”

“Hayır,” dedi Elizabeth kısaca, sesi donuk ama rahattı. “Utanmazdı.”

Odaya sessizlik çöktü. Elizabeth’in itirazını sürdürme yöntemi buydu; aşırılıktan, melodramdan uzak biçimde, son sözü kendisi söyleyecekmiş, sonunda kazanacağını biliyormuş gibi. İş arkadaşlarının şikâyetçi olduğu tutum *tam da buydu* işte. Hele Calvin’le ilişkisinin yüce bir şey olduğunu ima edişi... sanki her şeye, onun ölümüne bile meydan okuyan, parçalanmaz bir maddeden yapılmış gibi. Sinir bozucuydu.

Elizabeth ellerini masaya koyup hatalarını fark etmelerini bekledi. Sevilen birini kaybetmek çok basit bir gerçeği ortaya çıkarıyordu: İnsanların sık sık iddia ettiği ama asla önemsemediği üzere, zamanın çok değerli olduğunu. Yapacak işleri vardı, elinde kalan tek şeydi bu. Ama işte burada, kerameti kendinden menkul ahlak bekçileriyle, muhakeme gücünden yoksun, kibirli hâkimlerle oturmuştu. Biri gebe kalma konusunda kafası karışık görünüyor, diğeryse başka pek çok kadın gibi, kendi cinsiyetinden birini alçaltmanın erkek üstlerinin gözünde kendisini yücelteceğini sandığı için ona ayak uyduruyordu. Daha kötüsü, bu mantıksız konuşmaların tümü bilime adanmış bir binada gerçekleşiyordu.

“Tamam mıyız?” dedi Elizabeth ayağa kalkıp.

Donatti’nin beti benzi attı. Bu kadarı fazlaydı. Zott derhal gitmeli, piç bebeğini, öncü araştırmasını ve ölüme meydan okuyan romantik ilişkisini de beraberinde götürmeliydi. Zengin yatırımcısına gelince, onunla sonra ilgilenirlerdi.

“İmzalayın şunu,” diye buyurdu Donatti, Frask de Elizabeth’e bir kalem uzattı. “Öğle olmadan binadan çıkmanızı istiyoruz. Maaş cuma günü kesiliyor. Çıkarılmanızla ilgili nedenleri hiç kimseyle konuşmanıza izin yok.”

“Sağlık hizmetleri de cuma günü bitiyor,” dedi Frask neşeyle. Elinden düşürmediği not panosuna tırnağını vurdu. “Tik tak, tik tak.”

“Umuyorum ki bu, taşkın davranışlarınızın sorumluluğunu almayı öğrenmenizi sağlar,” diye ekledi Donatti imzalı fesih belgesini almak için elini uzatırken. “Ve başkalarını suçlamayı bırakın. Mesela Evans’ı,” diye devam etti, “hem de bizi size fon sağlamaya zorlamışken. Hastings yönetiminin karşısına dikilip bizi fon sağlamazsak işten ayrılmakla tehdit etmişken.”

Elizabeth tokat yemiş gibi oldu. “Calvin ne yaptı dediniz?”

“Gayet iyi biliyorsunuz,” dedi Donatti kapıyı açarken.

“Öğleden önce çıkış,” diye tekrarladı Frask not panosunu koltukaltına sıkıştırıp.

Donatti koridora adım atarken, “Referanslar sorun olabiliyor,” diye ekledi.

“Torpiller,” diye fısıldadı Frask.

14. BÖLÜM

Keder

Altı Buçuk mezarlığa gitmekten en çok Calvin'in öldüğü yerden geçmek zorunda kaldığı için nefret ediyordu. Bir keresinde birinin, "İnsana yenilgilerinin hatırlatılması önemli," dediğini duymuştu ama nedenini çözemiyordu. Yenilgi doğası gereği unutulmaz oluyordu zaten.

Mezarlığa yaklaşırken düşman bekçiyi kolladı. Kimseyi görmeyince arka kapının altından girip mezar sıraları arasından hızla süzüldü, mezar taşlarının birinden bir tutam taze nergis kapıp mezara koydu:

Calvin Evans

1927-1955

Dost, sevgili

Kürek sporcusu

Kimya duayeni

Günlerin sayılı.

Mezar taşında Marcus Aurelius'un, "Günlerin sayılı. Onları ruhunun pencerelerini ardına kadar güneşe açmaya harca," sözü yazacaktı aslında ama mezar taşı küçüktü ve oymacı ilk bölümü çok büyük yazınca fazla yeri kalmamıştı.

Altı Buçuk kelimelere gözlerini dikti. Bunların kelimeler olduğunu biliyordu çünkü Elizabeth ona kelimeler öğretmeye çalışıyordu. Emirler değil. Kelimeler.

*

Bir akşam Calvin'e, "Bilim, köpeklerin kaç kelime öğrenebileceğini söylüyor?" diye sormuştu Elizabeth.

"Elli kadar," demişti Calvin başını kitabından kaldırmadan.

"Elli mi?" demişti Elizabeth dudaklarını büzüştürüp. "Yanlış bu."

Kendini kitabına kaptırmış Calvin, "Belki yüzdür," demişti.

"Yüz mü?" diye cevap vermişti Elizabeth kuşkulu tavrını koruyarak. "Nasıl olur? Şimdiden yüz kelime biliyor."

Calvin kafasını kaldırmıştı. "Ne dedin?"

"Merak ediyorum," demişti Elizabeth. "Bir köpeğe insan dili öğretmek mümkün müdür? Yani tamamını diyorum. Mesela İngilizceyi."

"Hayır."

"Neden?"

"Yani," demişti Calvin acele etmeden, bunun da Elizabeth'in bir türlü kabullenmediği şeylerden biri olabileceğini anlıyordu, böyle şeylerden çok vardı. "Çünkü türler arası iletişim beyin boyutuyla sınırlıdır." Kitabını kapatmıştı. "Yüz kelime bildiğini nereden biliyorsun?"

"Yüz üç kelime biliyor," demişti Elizabeth defterine bakıp. "Kayıt tutuyorum."

"Ve bu kelimeleri ona sen öğrettin."

"Alıcı dil öğrenme tekniğini kullanıyorum, nesne tanıma yani. Çocuklar gibi o da otomatik olarak ilgisini çeken nesneleri ezberlemeye daha açık."

"İlgisini çekenler neler peki?"

"Yiyecekler." Masadan kalkıp sağdan soldan kitaplar toplamaya başlamıştı. "Ama eminim ilgisini çekecek başka bir sürü şey vardır."

Calvin ona inanamayarak bakmıştı.

Kelime araştırmaları böyle başlamıştı işte: O ve Elizabeth yere uzanıyor, kocaman çocuk kitaplarının sayfalarını çeviriyorlardı.

“Güneş,” diye bilgi veriyordu Elizabeth bir resmi işaret edip. Bir evin şekerden panjurunu yiyen Gretel adlı bir kızı göstererek tekrar tekrar, “Çocuk,” diyordu. Bir çocuğun panjur yemesi Altı Buçuk’u şaşırtmamıştı. Parktaki çocuklar her şeyi yiyordu. Burnlarının içinde buldukları şeyler de dahil.

Sol tarafta bekçi görüş alanına girdi, omzunda bir tüfek vardı. Altı Buçuk’a göre zaten ölmüş kişilerin bulunduğu bir yerde bunu taşıması tuhaftı. Çömeliş adamın gitmesini bekledi, ardından gövdesini aşağıda gömülü tabut boyunca uzatıp gevşetti. *Merhaba, Calvin.*

Diğer taraftaki insanlarla böyle iletişim kuruyordu. Belki işe yarıyordu, belki de yaramıyordu. Elizabeth’in içinde büyüyen yaratığa da aynı tekniği kullanıyordu. *Merhaba, Yaratık,* diye mesaj iletliyordu kulağını Elizabeth’in karnına bastırıp. *Benim, Altı Buçuk. Köpeğim ben.*

İletişimi her başlattığında kendini yeniden tanıtıyordu. Tekrarın önemli olduğunu kendi derslerinden biliyordu. İşin anahtarı tekrarda aşırıya kaçmamaktı, çok bıktırıcı hale getirip ters bir sonuca yol açmasın, öğrencinin unutmasına sebep olmasın diye. Bunun adına can sıkıntısı deniyordu. Elizabeth’e göre halihazır-daki eğitimin kusuru can sıkıntısıydı.

Geçen hafta onunla iletişime geçtiğinde, *Yaratık,* demişti, *ben Altı Buçuk.* Bir karşılık beklemişti. Yaratık bazen minik bir yumruk uzatıyor, Altı Buçuk bunu nefes kesici buluyordu, bazen de şarkı söyler gibi sesler duyduğu oluyordu. Ama dün kötü haberi verdiğinde –*baban hakkında bilmen gereken bir şey var*– Yaratık ağlamaya başlamıştı.

Burnunu çimlerin köküne kadar bastırdı. *Calvin,* dedi. *Elizabeth hakkında konuşmalıyız.*

Altı Buçuk, Calvin’in ölümünden üç ay kadar sonra, gecenin ikisinde Elizabeth’i tüm ışıklarını yaktığı mutfakta, üstünde geceliği, ayaklarında galoşlarla bulmuştu. Elinde de bir balyoz vardı.

Geri çekilip balyozu mutfak dolaplarının bulunduğu duvara savurduğunda Altı Buçuk şaşkına döndü. Elizabeth yarattığı tahribatı değerlendirmek istercesine durdu, ardından balyozu tekrar, bu kez daha kuvvetli, adeta sayı vuruşu yapmaya çalışır gibi indirdi. İki saat daha vurmaya devam etti. Altı Buçuk onu masanın altından seyrederken Elizabeth bütün mutfağı ormanda ağaç devirircesine yere serdi. Hummalı çabası sadece menteşe ve çivilere yaptığı nokta operasyonlarıyla sekteye uğruyor, eski yer döşemeleri hırdavat yığınları ve tahta parçalarıyla doluyor, alçı tozu manzaraya beklenmedik bir kar gibi sepeliyordu. Derken Elizabeth yerde ne varsa topladı ve karanlıkta çekiştirerek arka bahçeye götürdü.

“Rafları buraya koyacağız,” dedi Altı Buçuk’a delik deşik olmuş duvarları göstererek. “Santrifüjü koyacağımız yer de şurası.” Bir şerit metre getirdi, Altı Buçuk’a masanın altından çıkmasını işaret edip metrenin bir ucunu ağzına soktu ve mutfağın karşı köşesini gösterdi. “Şuraya götür, Altı Buçuk. Biraz daha git. Biraz daha. Güzel. Tam orada tut.”

Bir deftere bazı sayılar karaladı.

Saat sekiz olduğunda kabaca bir plan çizmişti, saat onda alış-veriş listesi bitmişti, saat on birde ise arabaya binmiş, kereste deposuna doğru yola çıkmışlardı.

İnsanlar hamile bir kadının başarabileceklerini çoğu zaman, kederli bir hamile kadının başarabilecekleriniyse daima hafife alıyordu. Kereste deposundaki adam Elizabeth’i şaşkın bakışlarla süzdü.

“Kocanız tadilat mı yapıyor?” diye sordu karnındaki küçük şişkinliği fark edince. “Bebek için hazırlık mı var?”

“Laboratuvar kuruyorum.”

“Çocuk odası demek istiyorsunuz.”

“Hayır.”

Adam Elizabeth’in çiziminden başını kaldırıp baktı.

“Bir sorun mu var?” diye sordu Elizabeth.

Malzemeler aynı günün ilerleyen saatlerinde teslim edildi ve Elizabeth kütüphaneden aldığı bir dizi *Popular Mechanics** dergisiyle gücüne güç katmış olarak işe koyuldu.

“Sekizlik çivi,” dedi. Altı Buçuk sekizlik çivinin ne olduğunu hiç bilmiyordu, yine de Elizabeth’in başıyla işaret ettiği küçük kutulara yönelip bir şey seçti, sonra da Elizabeth’in açtığı avucuna bıraktı. “Sekizlik vida,” dedi az sonra, Altı Buçuk da başka bir kutuyu eşeledi. “Cıvata bu,” dedi Elizabeth. “Bir daha dene.”

Bu çalışma tüm gün, sıklıkla gece saatlerine kadar sürecek, sadece kelime dersleri ve kapı ziliyle kesintiye uğrayacaktı.

Elizabeth’in işten çıkarılmasından iki hafta kadar sonra Dr. Boryweitz sözde bir selam vermek için, gerçekteyse bazı deney sonuçlarını yorumlamakta zorlandığı için uğramıştı. “İki saniyelik iş,” diye söz verdiyse de iki saat sürmüştü. Ertesi gün de aynı oldu ama bu kez gelen laboratuvarından başka bir kimyagerdi. Üçüncü seferinde ise bir başkası.

İşte Elizabeth’in aklı o zaman başına geldi. Ödeme alacaktı. Sadece nakit olarak. Eğer aralarından biri ödemenin gereksiz olduğunu, niyetinin sadece onu “işlerden haberdar etmek” olduğunu söylemeye cüret ederse iki katını talep edecekti. Calvin hakkında münasebetsizce bir yorumda üç katını. Hamileliğine herhangi bir gönderme yapılırsa –tatlı telaş, mucize gibi– dört katını. Hayatını böyle kazandı. Hiçbir övgü almadan insanların işlerini yaparak. Tıpkı Hastings’de çalışmak gibiydi, sadece vergi yükümlülüğü yoktu.

“Avluda yürürken sesler duydum,” dedi aralarından biri.

“Laboratuvar kuruyorum.”

“Ciddi olamazsın.”

“Ben hep ciddiyim.”

---

* Ev, dış mekân, kendin yap projeleri gibi konulara da yer veren bir popüler bilim ve teknoloji dergisi. (ç.n.)

“Cık cık cık,” dedi adam. “Ama sen anne olacaksın.”

“Anne ve biliminsanı,” dedi Elizabeth kolundaki talaş parçalarını silkeleyerek. “Sen de babasın, öyle değil mi? Baba ve biliminsanı.”

“Evet ama ben *doktoralıyım*,” diye üstünlüğünü vurguladı adam. Sonra da haftalardır kafasını kurcalayan bir dizi deney verisini gösterdi.

Elizabeth şaşkınlıkla ona baktı. “İki sorunun var,” dedi kâğıda hafifçe vurarak. “Bu sıcaklık çok yüksek. On beş derece düşür.”

“Anladım. Diğer sorun peki?”

Elizabeth başını yana eğip adamın bomboş ifadesine baktı. “O çözümsüz.”

Mutfağın laboratuvara dönüşümü dört ay kadar sürdü, bittiğinde ise Elizabeth ve Altı Buçuk geri çekilip eserlerini hayranlıkla izledi.

Mutfak boyunca uzanan raflara envaiçeşit laboratuvar malzemesi yerleştirilmişti: Kimyasallar, deney tüpleri, beherler, pipetler, ayırma hunileri, boş mayonez kavanozları, bir dizi tırnak törpüsü, bir deste turnusol kâğıdı, bir kutu ilaç damlalığı, çeşit çeşit cam çubuk, arka bahçedeki hortum ve yakındaki flebotomi laboratuvarının arka sokağındaki çöp kutusunda bulduğu kullanılmamış borular. Önceden kap kacağın saklandığı çekmecelerde artık asit ve delinmeye dirençli eldivenler, göz koruyucu siperlikler bulunuyordu. Elizabeth ayrıca alkol denatürasyonunu kolaylaştırmak için tüm ocakların altına çelik tavalar yerleştirmiş, ikinci el bir santrifüj satın almış, bir pencere sinekliğini kesip dörde dörtlük süzgeçler elde etmiş, en sevdiği parfümün kalanını döküp şişeden ispirto ocağı yapmış (ruj tüplerinden birini kesip Calvin’in eski termosunun kapağına saplayarak yaptığı bir de tıpası vardı), elbise askılarını kullanarak deney tüpü maşaları hazırlamış, bir baharat rafını ise çeşitli sıvıları koyduğu bir standı dönüştürmüştü.

Eski dost formika tezgâh ve seramik lavabo da gitmişti. Onların yerine kereste deposundan aldığı kontrplaktan bir kalıp çıkarmış, bu kalıbı parçalar halinde bir metal imalathanesine götürmüştü, onlar da birebir olması için metali eğip bükerek kalıbın paslanmaz çelikten kopyasını yapmışlardı.

Şimdi bu ıslıl ıslıl tezgâhların üstünde bir mikroskop ve kullanılmış iki Bunsen ocağı duruyordu. Biri Cambridge'den mirastı, üniversite Calvin'e orada geçirdiği zamanın anısı olarak vermişti, diğeryse öğrencilerin ilgisizliği nedeniyle malzemelerini dağıtan bir lise kimya laboratuvarından alınmıştı. Çift gözlü eviyenin hemen üzerinde özenli bir elyazısıyla yazılmış iki tabela vardı. Birinde SADECE ATIKLAR yazıyordu. Diğeryine H₂O KAYNAĞI diye yazılmıştı.

Sonuncu ve en önemlilerinden biri olarak da çeker ocak vardı.

"Bu senin görevin olacak," dedi Elizabeth, Altı Buçuk'a. "Ellerim doluyken zinciri senin çekmeni isteyeceğim. Şu büyük düğmeye basmayı da öğrenmen gerek."

Altı Buçuk daha sonraki bir mezarlık ziyareti sırasında toprağın altındaki bedene, *Cal*, dedi, *Elizabeth hiç uyumuyor. Laboratuvarında çalışmadığı, başkalarının işlerini yapmadığı, bana bir şeyler okumadığı sıralarda kürek çekiyor. Kürek çekmediği zamanlarda da bir tabureye oturup gözlerini boşluğa dikeyyor. Bu durumun Yaratık için iyi olması mümkün değil.*

Calvin'in de sık sık gözlerini boşluğa diktiğini hatırladı. "Böyle odaklanabiliyorum," diye açıklamıştı Altı Buçuk'a. Ama başkaları da onun gözlerini boşluğa dikmesinden yakınıyor, herhangi bir gün, herhangi bir saatte Calvin Evans'ı en iyi malzemelerle donatılmış büyük, gösterişli bir laboratuvarında, bangır bangır müzik eşliğinde hiçbir şey yapmadan otururken bulabilecekleriyle ilgili konuşup duruyorlardı. Daha kötüsü, hiçbir şey

yapmadan para alıyordu. Daha da kötüsü, bu şekilde bir sürü ödül kazanmıştı.

Ama Elizabeth'in boşluğa bakışı başka, diye derdini anlatmaya çalıştı Altı Buçuk. Ölü bakışı gibi daha çok. Bir uyuşukluk hali. Ne yapacağımı bilemiyorum, diye itiraf etti altındaki kemiklere. Ve onca işin üstüne bir de bana kelime öğretmeye çalışıyor hâlâ.

Bu berbat bir durumdu çünkü Altı Buçuk ona gelecekte bu kelimeleri kullanacağına dair hiçbir umut veremiyordu. Hem İngilizcedeki tüm kelimeleri bilse ne söyleyeceğini yine bilemezdi. Her şeyini kaybetmiş birine söylenecek ne olabilirdi ki sonuçta.

Umuda ihtiyacı var, Calvin, diye düşündü Altı Buçuk bir faydası olur belki diye çimlere gövdesini iyice bastırarak.

Bir tetik emniyetinin cevap verircesine çıt ettiğini duydu. Kafasını kaldırıncı tüfeğini ona doğrultmuş mezarlık bekçisini gördü.

"Seni lanet köpek," dedi bekçi Altı Buçuk'a nişan alırken. "Geliyorsun, çimlerimi eziyorsun, buranın sahibi sanıyorsun kendini."

Altı Buçuk donakaldı. Kalbi güm güm atarken bu işin sonuçları gözünün önüne geldi: Elizabeth şokta, Yaratık şaşkın; yine kan, yine gözyaşı, yine kalp ağrısı. Bizzat sebep olduğu bir başka yıkım.

İleri atılıp adamı sertçe yere devirdiğinde mermi kulağının kenarından geçip Calvin'in mezar taşına saplandı. Adam haykırarak silahına uzandı ama Altı Buçuk dişlerini gösterip ona bir adım yaklaştı.

İnsanlar. Bazıları hayvanlar âlemindeki asıl konumlarını kavrayamıyordu belli ki. Yaşlı adamın boynunu inceledi. Boğazına bir ısırık attı mı her şey biterdi. Adam dehşet içinde ona baktı. Yere epey sert düşmüştü, sol kulağının hemen yukarısında minik bir kan birikintisi oluşuyordu. Altı Buçuk, Calvin'in kanının oluşturduğu birikintiyi, ne kadar da büyük olduğunu, saniyeler içinde sadece bir sızıntıdan küçük bir havuza, sonra koca bir göle

dönüştüğünü hatırladı. Kan akışını durdurmak için gönülsüzce gövdesini adamın kafasına iyice bastırdı. Sonra da insanlar gele-
ne kadar havladı.

Gelen ilk kişi şu muhabir oldu; Calvin'in cenazesini haber yapan, editörü daha fazlasını becerebileceğini düşünmediği için *hâlâ* cenaze haberleri yapan muhabir.

"Sen!" dedi muhabir Altı Buçuk'u anında tanıyarak. Kör fi-
lan olmayan güzel dudu –yok yok, kız arkadaşı– mezar taşları de-
nizinin içinde yönlendirerek tam da bu mezara getiren, rehber
köpek filan olmayan köpek. Başkaları koşturup telaşla ambulans
çağırma planları kurarken muhabir fotoğraflar çekiyor, köpeği
bir orada bir burada görüntüleyip kafasında hikâyesini kuruyor-
du. Sonra kanlar içindeki hayvanı kucağına aldı, arabasına taşıdı
ve tasmaında yazılı adrese götürdü.

Elizabeth kapıyı savurarak açıp bir yerlerden tanıdığı ada-
mın kollarında kana bulanmış Altı Buçuk'u görünce çığlık attı.
"Sakin olun, sakın olun, yaralı değil," diye temin etti onu muha-
bir. "Onun kanı değil. Ama köpeğiniz bir kahraman, hanımefen-
di. En azından ben hikâyeyi o şekilde anlatmayı düşünüyorum."

Ertesi gün henüz şoku atlatamamış Elizabeth gazeteyi açtı-
ğında on birinci sayfada Altı Buçuk'u gördü. Yedi ay önce oturdu-
ğu yerde oturuyordu yine: Calvin'in mezarının üstünde.

"Sahibinin Yasını Tutan Köpek Bir Adamın Hayatını Kurtar-
dı," diye okudu Elizabeth yüksek sesle. "Mezarlıkta Köpek Yasa-
ğı Kalktı."

Yazıya göre insanlar çoktan beridir bekçi ve silahından
şikâyetçiydi, birkaçıysa onun cenazeler sırasında sincap ve kuşla-
ra ateş ettiğini belirtmişti. Görevlinin derhal değiştirileceği sözü-
nü veriyordu haber, tıpkı mezar taşının değiştirileceği gibi.

Elizabeth, Altı Buçuk ile Calvin'in hasar almış mezar taşının
bulunduğu yakın çekim fotoğrafa dikkatle baktı. Merminin etki-
siyle taştaki yazıların üçte biri yok olmuştu.

“Aman Tanrım,” dedi Elizabeth kırılıp dökülmüş taşın üstünde kalan harfleri okurken.

Calvin E...

1927-19...

Dost, sev...

Kürek... su

Kimya... yeni

Günler...

Yüz ifadesi birazcık değişir gibi oldu.

“*Yeni günler,*” diye okudu. Calvin’in çocukluğunda sürekli tekrarladığı sözü hatırlayınca yüzüne renk geldi. Her gün. Yeni bir gün.

Hayretler içinde tekrar fotoğrafa baktı.

15. BÖLÜM

İstenmeyen Tavsiye

“Hayatın değişecek.”

“Anlayamadım?”

“Hayatın. Değişecek.” Banka kuyruğunda önünde duran kadının dönüp Elizabeth’in karnını işaret etti. Suratı asıktı.

Elizabeth başını eğip yuvarlak karnına ilk kez görmüşçesine bakarak, “Değişecek mi?” dedi safça. “Ne demek istiyorsunuz?”

O hafta içinde ona hayatının değişeceğini bildirmeyi görev edinmiş birileriyle yedinci defadır karşılaşıyordu ve bu durumdan bıkmıştı artık. İşini, araştırmasını, mesane kontrolünü, ayak parmaklarını doğru düzgün görebilme yetisini, dinlendirici bir uykuyu, normal cilt dokusunu, ağrısız sırtını kaybetmişti. Hamile olmayan herkesin kanıksadığı bin türlü ufak özgürlüğü saymıyordu bile, mesela direksiyon başına sığabilmek. Kazandığı tek şey peki? Kilolar.

“Bir kontrol ettireyim diyorum ben de,” dedi elini karnına koyup. “Ne olabilir sizce? Tümör değildir umarım.”

Kadın gözlerini bir an hayretle açtı, sonra hemen kıstı. “Çok bilmişleri kimse sevmez, küçükhanım,” dedi boğuk bir sesle.

Bir saat kadar sonra Elizabeth market kasasında sıra beklerken esneyince, “Şimdi yorgunum sanıyorsun,” dedi fırça saçlı bir kadın. Bir yandan da Elizabeth’in şimdiden zayıflık belirtileri göstermeye başladığını ima eder gibi başını iki yana sallıyordu. “Daha dur.” Sonra da berbat iki yaşı, yorucu üçü, rezil dördü, korkunç beşi coşkuyla tarif etmeye koyuldu. Sonra nefes bile al-

madan kaygı dolu yeniyetmeliğe, sivilceli ergenliğe, hele de, ah Tanrım, hele de o belalı yetişkinliğe geçiş dönemlerine atladı; erkeklerin daima kızlardan daha zor olduğunu, yok yok, kızların erkeklerden daha zor olduğunu da belirtip hiç susmadan devam etti. Ta ki aldıkları şeyler poşetlenip yüklenilene ve kadın evine, kendi nankörlerine dönme mecburiyetiyle suni ahşap panelli pikabına binene dek.

“Karnın yukarıda,” diye gözlemde bulundu benzin istasyonundaki adam. “Kesin erkek.”

“Karnın yukarıda,” diye yorum yaptı kütüphane görevlisi. “Kesin kız.”

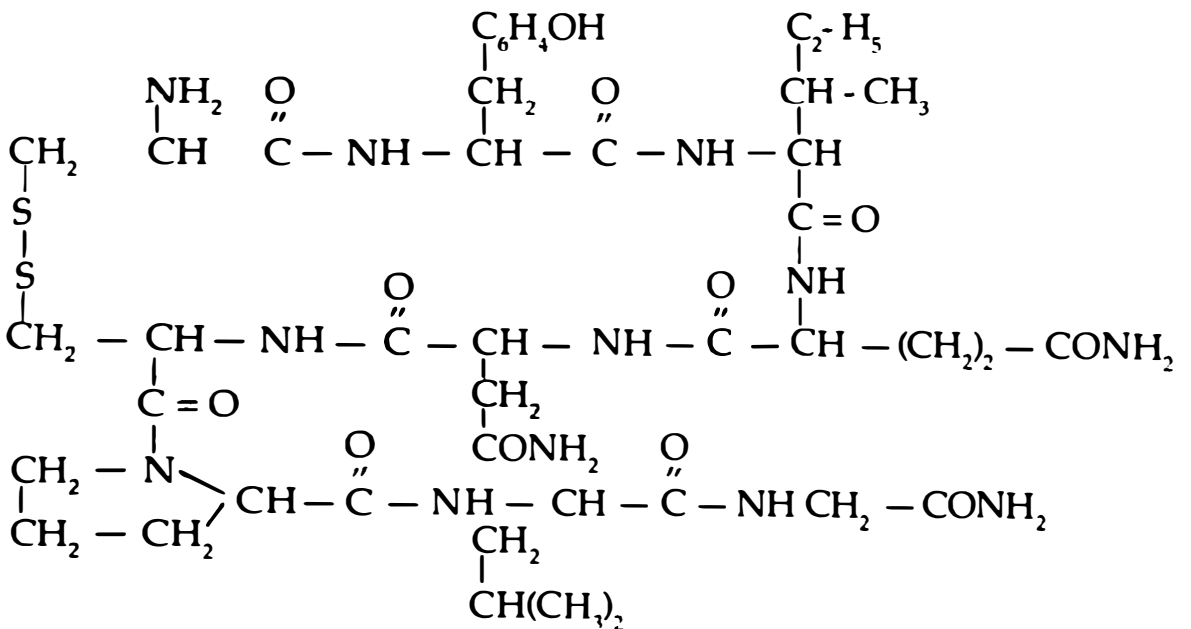
“Tanrı sana bir armağan vermiş,” dedi aynı hafta tuhaf bir mezar taşının önünde tek başına dikilen Elizabeth’i fark eden bir papaz. “Tanrım, senalar olsun sana!”

“Tanrı değil,” dedi Elizabeth yeni mezar taşını göstererek. “Calvin verdi.”

Adam gidene kadar bekledi, sonra çömelip parmaklarını taştaki karmaşık oymalarda gezdirmeye başladı.

Calvin Evans

1927-1955

“Yaşananları telafi etmek için,” demişti ona mezarlık yönetimi, “hem yeni bir mezar taşı temin edeceğiz hem de bu defa alıntının tamamının sığmasını sağlayacağız.” Fakat Elizabeth, Marcus Aurelius’la ikinci turdansa, sonucunda mutluluk olan bir kimyasal tepkimeye karar kılmıştı. Başka hiç kimse ne olduğunu anlamadı ama başından geçenlerden sonra kimse sorgulamadı da.

“Sonunda bu konuyla ilgili birini ziyarete gideceğim, Calvin,” dedi karnını işaret ederek. “Kürekten Mason, hani sekizli erkek takımında kürek çekmeme izin veren? Hatırladın mı?” Gözlerini cevap beklercesine mezar taşındaki yazılara dikti.

Elizabeth yirmi beş dakika sonra hasır şapkalı şişman bir adamla baş başa bindiği dar asansörün düğmesine bastığında kendini yeni bir istenmeyen tavsiyeye çoktan hazırlamıştı. Tam da beklediği gibi, adam elini uzatıp Elizabeth’in karnına koydu; Doğa Tarihi Müzesi’nde, dokunmanın serbest olduğu bir sergiydi sanki. “İki kişilik yemek keyiflidir mutlaka. Ama unutma, bu iki kişiden biri henüz bebek!” diye tembihledi karnına hafifçe vurarak.

“Çek elini,” dedi Elizabeth, “yoksa seni pişman ederim.”

Adam Elizabeth’in karnına tamtama vurur gibi vurarak, “Ram pa pam!” diye şarkı söyledi.

“Ram pa *paam*,” diye katıldı Elizabeth el çantasını adamın kasiğine savurup. Darbenin etkisi o gün Kimya Deposu’ndan aldığı ağır taş dibekle iyice artmıştı. Adam nefessiz kaldı, acıdan iki büklüm oldu. Asansörün kapısı açıldı.

“Kötü günler dilerim,” dedi Elizabeth. Koridorda paldır küldür yürürken çift odaklı gözlük ve beyzbol şapkası takmış, iki metre boyunda bir leylek çıktı karşısına. Gagasında iki kundak vardı; bir pembe, bir de mavi.

Leyleğin yanından danışmaya doğru yürüyüp, “Ben Elizabeth Zott,” dedi. “Doktor Mason’a geldim.”

“Geciktiniz,” dedi görevli buz gibi bir sesle.

“Beş dakika erken geldim,” diye düzeltti Elizabeth saatine bakıp.

Kadın, “Burada evraklar var,” diye belirtti ve ona bir not panosu uzattı. Kocanızın işyeri. Kocanızın telefon numarası. Kocanızın sigortası. Kocanızın yaşı. Kocanızın banka hesap numarası.

“Bebegi kim doğuruyor burada?” diye sordu.

“Beş numaralı oda,” dedi görevli. “Koridorda ilerleyin, soldaki ikinci kapı. Soyunun. Önlüğü giyin. Formu doldurun.”

Elizabeth elinde dosyayla, “Beş numara,” diye tekrarladı. “Tek bir sorum var: Leylek ne için?”

“Anlayamadım?”

“Leyleğiniz. Kadın doğum muayenehanesinde neden leylek var? Adeta rekabete teşvik eder gibisiniz.”

“Sevimli olsun diye,” dedi danışma görevlisi. “Beş numaralı oda.”

“Peki tüm hastalarınız leyleğin onları doğum sancısından kurtarmayacağına yüzde yüz emin olduğu halde,” diye devam etti Elizabeth, “bu efsaneyi yaşatmaya çalışmak neden?”

Beyaz önlüklü bir adam yanlarına yaklaşıncı danışma görevlisi, “Doktor Mason,” dedi. “Saat dört randevunuz. Geç kaldı. Kendisini beş numaralı odaya göndermeye çalıştım.”

“Geç kalmadım,” diye düzeltti Elizabeth. “Zamanında geldim.” Doktora döndü. “Doktor Mason, muhtemelen beni hatırlamazsınız...”

“Calvin Evans’ın karısı,” dedi doktor şaşkınlıkla geri çekilip. “Ah, yok, kusura bakmayın,” dedi sesini alçaltarak, “dul karısı.” Ardından ne söyleyeceğine karar vermeye çalışıyormuş gibi durakladı. “Başınız sağ olsun, Bayan Evans,” dedi Elizabeth’in ellerini ellerinin arasına alıp kokteyl karıştırır gibi birkaç defa sallayarak. “Kocanız iyi bir adamdı. İyi bir adam ve iyi bir kürek sporcusu.”

“Adım Elizabeth Zott,” dedi Elizabeth. “Calvin’le evli değildik.” Elizabeth danışma görevlisi kadının onaylamaz sesler

çıkarmasını, Mason'ın onu kovmasını bekledi ama doktor kalemini çıt diye kapatıp göğüs cebine koyduktan sonra Elizabeth'in koluna girip koridorda ilerlemeye başladı. "Evans'la ikiniz sekiz kişilik takımımnda birkaç kez kürek çekmiştiniz, hatırlıyor musunuz? Yedi ay kadar önce. Hem de iyi yarışlardı. Ama sonra hiç gelmediniz. Neden acaba?"

Elizabeth şaşkınlıkla ona baktı.

"Ah, kusura bakmayın," dedi Mason telaşlanarak. "Çok üzgünüm. Tabii ya. Evans. Evans öldü. Özür dilerim." Başını utançla sallayıp beş numaralı odanın kapısını açtı. "Buyurun lütfen." Koltuklardan birini işaret etti. "Hâlâ kürek çekiyor musunuz bari? Yok, daha neler, tabii çekmiyorsunuzdur, bu durumdayken olmaz." Elizabeth'in ellerini tutup avuçlarını açtı. "Ama bu alışıldık bir şey değil. Hâlâ nasırlarınız var."

"Kürek aletinde çekiyorum."

"Ulu Tanrım."

"Zararlı mı? Calvin kendi ergometresini yapmıştı."

"Neden?"

"Yaptı işte. Sorun olmaz, değil mi?"

"Yok," dedi, "sorun olmaz tabii. Sadece kendi isteğiyle kondisyon küreği çeken birine hiç rastlamamıştım. Hele de hamile bir kadına. Gerçi şimdi düşünüyorum da, kürek aleti doğuma iyi bir hazırlık. Zorluk bakımından yani. Aslında hem acı hem zorluk bakımından." Ama sonra acı ve zorluğun muhtemelen Evans öldüğünden beri onun hayatında bir değişmez haline geldiğini fark etti ve son gafını örtbas etmek için başını çevirdi. Muayene masasını göstererek, "İçeriye hızlıca bir göz atalım mı?" dedi nazikçe. Sonra kapıyı kapattı ve Elizabeth önlüğü giyerken perdenin arkasında bekledi.

Muayene hızlı ama eksiksizdi, arada da mide yanması ve şişkinlik hakkında sorular soruldu. Uyuma güclüğü oluyor muydu? Bebek belli zamanlarda hareket ediyor muydu? Ediyorsa bu ne

kadar sürüyordu? Ve son olarak, büyük soru: Elizabeth muayene-
neye gelmek için neden bu kadar beklemişti? Son üç aya çoktan
girmişti artık.

“İş güç,” dedi Elizabeth. Ama yalandı bu. Asıl neden, içten
içe hamileliğin kendi icabına bakmasını ummuş olmasıydı. Ba-
zen bazı şeylerin bittiği gibi bitmesini. 1950’lerde kürtajsöz konu-
su bile değildi. Ne tesadüf ki nikâhsız hamilelik de öyle.

“Aynı zamanda biliminsanısınız, değil mi?” diye sordu dok-
tor, Elizabeth’in ayak ucundan.

“Evet.”

“Ve Hastings sizi çalıştırmaya devam etti. Sandığımdan daha
yenilikçi olmalılar.”

“Çalıştırmadılar,” dedi Elizabeth. “Serbest çalışıyorum.”

“Serbest bilimci. Hiç duymadım. Nasıl gidiyor peki?”

Elizabeth iç geçirdi. “Pek iyi değil.”

Doktor, Elizabeth’in ses tonundan durumu anlayınca karnı-
nın orasına burasına kavun seçer gibi birkaç defa vurup muaye-
neyi hızlıca bitirdi.

“Her şey yolunda görünüyor,” dedi eldivenlerini çıkarırken.
Elizabeth gülümsemeyip karşılık da vermeyince sesini alçaltıp,
“En azından bebek için,” dedi. “Eminim ki bu durum sizin için
çok zordur.”

İlk defa birisi durumunu anladığını söylüyordu ve bunun
şaşkınlığı Elizabeth’in boğazında düğümlenmişti. Gözlerine her
an dökülebilecek yaşların hücum ettiğini hissetti.

“Üzgünüm,” dedi Mason nazikçe. Elizabeth’in yüzüne, yak-
laşan fırtınayı izleyen bir meteorolog gibi dikkatle bakıyordu.
“Lütfen benimle konuşabileceğinizi bilin. İki kürekçi olarak. Ta-
mamen gizlilik içinde.”

Elizabeth başını çevirdi. Onu doğru düzgün tanımıyordu.
Daha kötüsü, verdiği bu güvenceye rağmen hislerini kabul edi-
lebilir bulduğuna emin olamıyordu. Dünyada çocuksuz kalmayı
planlamış tek kadın olduğuna inanmaya başlamıştı artık. “Tama-

men dürüst olmam gerekirse,” dedi suçluluk duygusuyla ağırlaşan bir sesle, “bunu yapabileceğimi sanmıyorum. Anne olmayı planlamıyordum.”

Mason, “Her kadın anne olmak isteyecek diye bir şey yok,” diye onaylayarak şaşırttı onu. “Daha da önemlisi, her kadın anne olmamalı zaten.” Belli birini düşünüyormuş gibi yüzünü buruşturdu. “Yine de bunca kadının, hamileliğin ne kadar zor olabileceğini –sabah bulantılarını, deride çatlakları, ölümü– göz önünde bulundurarak anneliğe gönüllü olmasına hayret ediyorum.” Elizabeth’in yüzündeki dehşeti fark edince, “Ama yine söylüyorum, siz iyisiniz,” diye ekledi çabucak. “Mesele şu ki biz hamileliği dünyanın en normal durumu olarak ele alıyoruz –parmağını taşa çarpmak kadar sıradan bir şey gibi– ama aslında kamyonun altında kalmak gibi bir şey. Gerçi kamyon bile daha az zarara yol açar.” Boğazını temizledi, sonra Elizabeth’in dosyasına bir şeyler not aldı. “Demek istediğim, egzersiz işe yaarıyor. Her ne kadar şu aşamada kürek çekmeyi nasıl başardığınızı bilemesem de. Göğüs kafesine doğru çekme hareketi sıkıntılı olabilir. *Jack LaLanne Show*’a ne dersiniz? Hiç seyrettiniz mi?”

Jack LaLanne’in adını duyunca Elizabeth’in yüzü düştü.

“Hayranı değilsiniz,” dedi Mason. “Sorun yok. O zaman sadece kürek.”

“Küreğe devam etmemin tek nedeni,” dedi Elizabeth alçak sesle, “beni çok yorması. Öyle ki bazen uyuyabilecek kadar yoruluyorum. Ama biraz da bu sayede belki... şey olur diye düşündüm...”

“Anlıyorum,” dedi Mason sözünü kesip. Başka kimsenin duymadığına emin olmak ister gibi sağa sola baktı. “Bakın, ben kadınların ille de doğurması gerektiğine inananlardan değilim...” Birden durdu. “Ayrıca bana göre...” Yine sustu. “Bekâr bir kadın... bir dul için... bu... Neyse, boş verin,” dedi Elizabeth’in dosyasına uzanıp. “Aslına bakarsanız kondisyon küreği muhtemelen sizi daha da güçlendirmiş, bu sayede bebeği de güçlendirmiş. Bey-

ne daha çok kan, daha iyi dolaşım. Bebeğin üstünde sakinleştirici bir etkisi olduğunu fark ettiniz mi? O ileri geri hareketlerden muhtemelen.”

Elizabeth omuz silkti.

“Ne kadar çekiyorsunuz?”

“On bin metre.”

“Her gün?”

“Bazen daha fazla.”

“Vay canına,” deyip ısıklık çaldı Mason. “Hamileliğin kadınların güçlülere dayanma kapasitesini geliştirdiğini düşünmüşümdür hep. Ama on bin metre? Bazen *daha fazla*? Bu... bu gerçekten... Nasıl bir şey bilmiyorum.” İlgili bir ifadeyle Elizabeth’e baktı. “Destek alacağınız biri var mı? Bir arkadaş ya da akraba gibi biri, anneniz mesela? Yenidoğan bakımı çok zor iştir.”

Elizabeth duraksadı. Kimsesinin olmadığını itiraf etmek utanç vericiydi. Mason’ı ziyarete gitmesinin tek nedeni de Calvin’in ısrarla kürek sporcularının arasında özel bir bağ olduğunu söylemesiydi.

“Kimse var mı?” diye tekrarladı Mason.

“Köpeğim var.”

“Bu hoşuma gitti,” dedi Mason. “Bir köpeğin büyük yardımı olabilir. Korumacıdır, empati kurabilir, zekidir. Cinsi ne; dişi mi, erkek mi?”

“Erkek...”

“Bir dakika, galiba köpeğinizi hatırlıyorum. Saat Üç filan gibi bir şey miydi? Dünyalar çirkini?”

“O...”

“Bir köpek ve kürek,” dedi Mason dosyaya bir şeyler not alarak. “Tamam. Harika.”

Kalemini tekrar kapattı ve Elizabeth’in dosyasını kenara koydu. “Bakın, ilk fırsat bulduğunuzda –bir yıl sonra diyelim– sizi yeniden kayıkhanede görmek isterim. Teknemin sağ iki numara arayışı var ve içimden bir ses o kişinin siz olduğunuzu söylüyor.

Ama bir bakıcı ayarlamamız gerekecek. Tekneye bebek alamayız. Zaten bizde fazlasıyla var.”

Elizabeth ceketine uzandı. “Çok incesiniz, Mason,” dedi sadece kibar davranmaya çalıştığını varsayarak, “ama size göre yakında kamyonun altında kalacağım.”

“Ardından toparlanacağınız bir kaza,” diye düzeltti Mason. “Bakın, benim kürek konusunda kusursuz bir hafızam vardır ve sizinle çıktığımız seferleri çok iyi hatırlıyorum. İyiydi. Çok iyiydi.”

“Calvin sayesinde.”

Mason şaşırmış gibiydi. “Hayır, Bayan Zott. Sadece Evans sayesinde değil. İyi kürek çekmek için sekiz kişinin hepsine ihtiyaç var. *Hepsine*. Her neyse, biz şimdi önümüzdeki meseleye dönelim. Durumunuzla ilgili biraz daha iyi hissetmeye başladım. Evans’ın vefatının sizin için çok büyük bir darbe olduğunu biliyorum, ardından da bu durum,” diye ekledi Elizabeth’in karnını işaret ederek. “Ama her şey yolunda gidecek. Hatta belki daha bile iyisi olacak. Bir köpek, bir kürek aleti, iki numara. Harika.”

Sonra Elizabeth’in ellerini tuttu ve içten bir coşkuyla sıktı. Söyledikleri tamamen mantıklı olmasa da Elizabeth’in o zamana kadar duyduklarına kıyasla biraz daha mantıklı olan ilk sözlerdi.

16. BÖLÜM

Doğum

Beş hafta kadar sonra Elizabeth, Altı Buçuk'a, "Kütüphane?" diye sordu. "Bugün Mason'la randevum var ve önce bu kitapları iade etmek istiyorum. *Moby Dick* hoşuna gidebilir diye düşünüyorum. İnsanların başka yaşam formlarını sürekli küçümsemesiyle ilgili bir hikâye. Kendilerini riske atarak."

Elizabeth alıcı öğrenme tekniğine ek olarak Altı Buçuk'a yüksek sesle kitap okuyordu. Uzun zaman önce basit çocuk kitaplarını çok daha ağır metinlerle değiştirmişti. "Yüksek sesle okuma beyin gelişimini destekliyor," demişti ona okuduğu bir araştırmadan alıntı yaparak. "Ayrıca kelime dağarcığının genişlemesini hızlandırıyor." İşe yarıyor gibiydi çünkü Elizabeth'in tuttuğu deftere göre Altı Buçuk artık 391 kelime biliyordu.

"Sen çok zeki bir köpeksin," demişti daha dün. Altı Buçuk aynı fikirde olmayı çok istiyordu ama işin aslı, "zeki" kelimesinin ne demek olduğunu hâlâ anlamıyordu. Kelimenin canlı türleri kadar çok sayıda tanımı var gibiydi ama insanlar –Elizabeth hariç– bir şeyi ancak oyun onların kurallarıyla oynandığı sürece "zeki" kabul ediyordu sanki. "Yunuslar zekidir," diyorlardı. "Ama inekler değildir." Bu biraz da ineklerin küçük numaralar yapmamasından ötürüydü galiba. Altı Buçuk'un gözünde inekleri daha aptal değil, daha zeki yapan bir şeydi bu. Gerçi o ne bilirdi ki?

Elizabeth'e göre 391 kelime. Gerçekte ise sadece 390.

Daha kötüsü, kısa süre önce insanlığın tek dili olmadığını öğrenmişti. Elizabeth başka yüzlerce, belki binlerce dil olduğunu ve hiçbir insanın bu dillerin hepsini konuşamadığını açıklamıştı. Hatta çoğu insan sadece bir –belki iki– dili konuşabiliyordu, eğer İsviçreli dedikleri, sekiz dil konuşan şeyden değillerse. İnsanların hayvanları anlamamasına şaşmamalıydı. Birbirlerini de zar zor anlıyorlardı zaten.

En azından Elizabeth onun çizim yapamayacağını fark etmişti. Çizim küçük çocukların iletişim kurmak için tercih ettikleri yöntemdi ve Altı Buçuk sonuçları beklentilerin altında kalsa da onların çabasına hayranlık duyuyordu. Çocukların küçük, kalın tebeşirlerini kaldırırma hevesle sürten minik parmaklarını, çimentoyu kendilerinden başka kimsenin anlamadığı hikâyelerle dolduran gerçekdışı evlerini, çöpadam figürlerini görmediği tek bir gün bile olmuyordu.

Altı Buçuk o hafta çocuğunun çirkin, kaba saba çizimine bakan bir annenin, “Ne kadar güzel bir resim!” dediğini duymuştu. İnsan ebeveynlerin çocuklarına yalan söyleme eğilimi olduğu dikkatini çekmişti.

“Yavru köpek,” dedi elleri tebeşir tozuna bulanmış çocuk.

“Hem de çok güzel bir yavru köpek!” diye karşılık verdi anne.

“Hayır,” dedi çocuk, “güzel değil. Köpek ölü. Öldürüldü!” Altı Buçuk ikinci kez, daha dikkatle bakınca resmi bu sözlerle oldukça tutarlı buldu ki bu rahatsız ediciydi.

“Ölü köpek *değil*,” dedi annesi sertçe. “Çok mutlu bir yavru köpek ve bir kâse dondurma *yiyor*.” Bunun üzerine hüsrana uğrayan çocuk tebeşiri çimlere fırlattı ve sert adımlarla salıncaklara yürüdü.

Altı Buçuk tebeşiri aldı. Yaratık’a hediye olarak.

*

Beş sokak öteye kadar beraberce, savaşa gider gibi uzun adımlarla yürüdüler. Elizabeth'in üstünde karnı iyice gerilmiş, şömizye bir elbise vardı. Sırtına kitaplarla dolu, parlak kırmızı bir çanta takmıştı, Altı Buçuk'un sırtındaysa normalde bisiklete asılan ama şimdi çantaya sığmamış kitapları koydukları postacı çantaları vardı.

Bulutlu kasım havasında yürürlerken Elizabeth yüksek sesle, "Açlıktan ölüyorum," dedi. "Dünyaları yiyebilirim. İdrarımı takip ediyorum, saç proteinlerimi analiz ediyorum ve..."

Dediği doğrudu. Son iki aydır laboratuvarıda idrarındaki glukoz seviyelerini izliyor, saçındaki keratinin aminoasit zincirine bakıyor, vücut sıcaklığını analiz ediyordu. Altı Buçuk hiçbirinin ne demek olduğunu tam olarak anlamasa da onun Yaratık'la daha yakından –en azından bilimsel olarak– ilgilendiğini görüp rahatlamıştı. Elle tutulur tek hazırlığı kare şeklinde, beyaz, kalın kumaşlar ve tehlikeli görünen birkaç iğne satın almak olmuştu. Ayrıca çuvala benzeyen üç minik giysi de almıştı.

"Gayet basit görünüyor," dedi Elizabeth caddede ilerlerlerken. "Doğum belirtilerini yaşayacak, sonra da doğuracağım. Daha iki haftamız var ama bence bu konuları şimdiden düşünmek iyi oluyor, Altı Buçuk. Unutmamamız gereken önemli mesele," dedi, "zamanı geldiğinde sakın kalmak."

Fakat Altı Buçuk sakın kalamadı. Birkaç saat önce Elizabeth'in suyu gelmişti. Kendisi fark etmemişti çünkü sadece biraz ıslaklık vardı ama Altı Buçuk bir köpek olarak fark etmişti. Koku çok belirgindi. Mide gurultusuna gelince, o da açlık krizinden değil, doğum öncesi kasılmalardandı. Kütüphanenin ön kapısına yaklaştıklarında Yaratık durumu biraz daha açık hale getirmeye karar verdi.

"Ah," diye inledi Elizabeth iki büklüm olarak. "Aman Tanrı..."

*

Bu PDF'i para ile aldıysanız,
dolandırıldınız.
Bu ve daha fazlası
telegramdaki kanallarda
bedava boşuna PDF'e para
vermeyin!

On üç saat sonra Doktor Mason bebeği havaya kaldırıp tüketmiş haldeki Elizabeth'e gösterdi.

"Kocaman bir şey," dedi oltasına takılmış bir balığa bakar gibi bebeğe bakarak. "Kesinlikle kürekçi olacak. Benden duymuş olmayın ama bu kız sol kürekçi." Elizabeth'e baktı. "İyi iş çıkarmanız, Bayan Zott. Hem de anestezi olmadan başardınız. Kürek çekmenizin faydalı olacağını söylemiştim. Kızınızın akciğerleri harika." Bebeğin minik ellerine, gelecekte tutacak nasırları hayal edercesine baktı. "İkiniz birkaç gün daha bizimlesiniz. Yarın odanıza uğrarım. O zamana kadar dinlenin."

Fakat Altı Buçuk için endişelenen Elizabeth ertesi sabah kendini taburcu ettirdi.

"Kesinlikle olmaz," dedi hemşire. "Protokole tamamen aykırı. Doktor Mason çok kızar."

"Ergo çekmem gerektiğini söylersiniz," dedi Elizabeth. "Kabul eder."

Elizabeth taksi durağını ararken hemşire, "*Ergo mu?*" diye bağırdı. "*Ergo ne?*"

Yarım saat sonra Elizabeth göğsüne sıkıca bastırıldığı bebekle garaj yoluna girip Altı Buçuk'u görünce yüreği ferahladı. Bisiklet heybeleri hâlâ üstündeydi, ön kapıda bekçi gibi oturuyordu.

Aman Tanrım, diye düşündü Altı Buçuk kesik kesik soluyarak, *Tanrım Tanrım hayattasınız, alı çok merak ettim sizi.*

Elizabeth eğilip ona kundağı gösterdi.

Yaratık... (Altı Buçuk kokladı.) *Kız!*

"Kız," dedi Elizabeth gülümseyerek.

Merhaba, Yaratık! Benim! Altı Buçuk! Meraktan delirdim!

"Çok özür dilerim," dedi Elizabeth kapının kilidini açarken. "Açlıktan ölmüşsündür. Saat..." Kol saatine baktı. "Dokuz yirmi iki. Yirmi dört saatten uzun süredir bir şey yemedin."

Altı Buçuk heyecanla kuyruk salladı. Tıpkı bazı ailelerin çocuklarına aynı harfle başlayan isimler (Agatha, Alfred) vermesi,

bazılarının ise kafiye (Molly, Polly) tercih etmesi gibi onun ailesi de saatle isimlendiriliyordu. Ona aile oldukları saatin anısına Altı Buçuk ismi verilmişti. Ve Altı Buçuk, Yaratık'a ne diyeceklerini biliyordu.

Merhaba, Dokuz Yirmi İki! dedi içinden. *Dışarıdaki hayata hoş geldin! Yolculuk nasıldı? Lütfen gel, içeri gel! Tebeşirim de var!*

Üçü kapıdan alelacele girerken etrafı tuhaf bir sevinç sardı. Calvin'in ölümünden beri ilk kez sıkıntılar geride kalmış gibiydi.

Ta ki on dakika geçip Yaratık ağlamaya başlayana ve her şey altüst olana dek.

17. BÖLÜM

Harriet Sloane

“Neyin var?” diye yalvardı Elizabeth bir milyonuncu kez. “SÖYLE işte!”

Ama haftalardır hiç durmadan ağlayan bebek açık davranmaya bir türlü yanaşmıyordu.

Altı Buçuk bile afallamıştı. *Ama sana babandan söz etmiştim,* diye iletişim kurmaya çalıştı onunla. *Bunları konuşmuştuk.* Fakat Yaratık hâlâ feryat ediyordu.

Elizabeth gecenin ikisinde, kollarını paslı bir robotunkiler gibi kaskatı tutmuş, kundaktaki bebeği hafifçe hoplatarak küçük bungalov evi arşınıyordu. Derken bir kitap istifine çarptı ve düşecek gibi oldu. Korumacı bir hamleyle bebeği göğsüne bastırıp, “Kahretsin,” diye haykırdı. Yeni annelik sarhoşluğu içinde yerler her şeyin atılabileceği uygun bir alan haline gelmişti; minik çoraplar, ucu açık çengelli iğneler, kararmış muz kabukları, okunmamış gazeteler. “Bu kadar küçük biri bütün bunlara nasıl sebep olabiliyor?” diye sızlandı Elizabeth. Bunun üzerine bebek minik ağzını Elizabeth’in kulağına dayadı, derin bir nefes aldı ve cevap olarak avazı çıktığı kadar bağırdı.

“Ne olur,” diye fısıldadı Elizabeth koltuklardan birine gömülüp. “Ne olur, ne olur, ne olur *sus.*” Kızını koluna yerleştirdi, biberonun emziğiyle minicik dudaklarını dürttü ve ufaklık daha önce beş kez reddettiye de cahil annesinin sonunda başaracağını biliyormuş gibi hevesle emziğe yapıştı. Elizabeth küçücük bir hava

akımı bile işi yine bozabilir korkusuyla nefesini tuttu. Bu bebek saatli bombaydı. Küçücük bir yanlıştta her şey biterdi.

Dr. Mason yenidoğan bakımının zor iş olduğu konusunda uyarmıştı onu ama bu iş falan değil, kölelik düzeniydi. Minik tiran en az Neron kadar talepkâr, en az Kral Ludwig kadar deliydi. Hele şu ağlaması. Elizabeth'e kendini yetersiz hissettiriyordu. Daha beteri, kızının onu sevmeme ihtimalini güçlendiriyordu. Şimdiden.

Elizabeth gözlerini kapatınca kendi annesini gördü; altdudağına bir sigara kıstırmış, külleri Elizabeth'in fırından yeni çıkardığı güvece dökölüyor. Evet. İnsanın annesini en başından itibaren sevmemesi gayet olası bir şeydi.

Bunun ötesinde, bir de tekrarlar vardı; besleme, yıkama, üst değiştirme, sakinleştirme, alt değiştirme, gaz çıkarma, pıspışılama, sağa sola yürüme; kısacası yoğunluk. Pek çok şeyde tekrarlar vardı –kürek çekme, metronomlar, havai fişekler– ama onların hepsi genellikle bir saatte sona eriyordu. Bu ise yıllarca sürebilirdi.

Dahası, bebek uyuduğunda, *ki hiç uyumuyordu*, hâlâ yapılacak başka işler oluyordu: Çamaşır, biberon hazırlama, sterilizasyon, yemek hazırlama, üstüne bir de Dr. Spock'ın *Bebek ve Çocuk Bakımında Sağduyu Kitabı'nı* tekrar tekrar okuma. Yapılacak o kadar çok şey vardı ki Elizabeth yapılacaklar listesi bile yapamıyordu çünkü liste yapmak da yapılacak yeni bir şey demektir. Bunların üstüne hâlâ yapılacak başka işleri oluyordu.

Hastings. Odanın öbür ucuna, elini bile sürmediğı defter ve araştırma dosyalarından oluşan yarım metre yüksekliğindeki yığına, meslektaşlarından gelen işlerin oluşturduğu ondan da büyük yığına endişeli gözlerle baktı. Doğumda Dr. Mason'a anestezi istemediğini söylemişti. “Çünkü ben bilimseniyim,” diye yalan söylemişti. “Operasyon sırasında tamamen bilinçli olmak isterim.” Ama asıl sebep, masrafı karşılayamayacak olmasıydı.

Aşağıdan minik, mutlu bir iç çekiş geldi ve Elizabeth başını eğince kızının uyuduğunu şaşkınlıkla fark etti. Bebeğin hafif uykusunu bölmek istemediğinden hiç kıpırtısız durdu. Kızarmış yüzünü, sarkık dudaklarını, ince, sarı kaşlarını inceledi.

Bir saat geçti ve beraberinde kolundaki kan dolaşımını da alıp götürdü. Elizabeth bir şeyler açıklamaya çalışır gibi dudaklarını kıpırdatan çocuğuna merakla gözlerini dikmişti.

İki saat daha geçti.

Kalk, dedi Elizabeth içinden. *Kıpırda*. Öne eğildi, bebeğiyle birlikte koltuktan yavaşça kalktı ve çok dikkatli adımlarla yatak odasına yürüdü. Hâlâ uykuda olan bebeği yatağa özenle yerleştirip yanına uzandı. Gözlerini kapattı. Derin bir nefes verdi. Sonra da ağır, rüyasız bir uykuya daldı. Bebek uyanıncaya dek.

Saatine göre aşağı yukarı beş dakika sonra yanı.

Elizabeth'in sabah yedide kapıyı açtığı Dr. Boryweitz, "Müsaait miydiniz?" diye sordu. Başıyla selam verip yanından geçti, savaş alanında ağır ağır yürüyüp kanepeye yöneldi.

"Hayır."

"Aslında iş bile sayılmaz," diye açıkladı Boryweitz. "Hızlıca bir soru soracağım sadece. Hem zaten size uğrayıp nasıl olduğunuzu görmek istemiştim. Bebeğin doğduğunu duydum." Elizabeth'in yıkanmamış saçlarını, düğmeleri yanlış iliklenmiş bluzunu, şışı hâlâ inmemiş karnını inceledi. Evrak çantasının kilidini açtı ve bir hediye paketi çıkardı. "Tebrik ederim," dedi.

"Siz... bana... hediye mi aldınız?"

"Küçücük bir şey işte."

"Çocuğunuz var mı, Dr. Boryweitz?"

Boryweitz gözlerini sola çevirdi. Cevap vermedi.

Elizabeth kutuyu açınca plastik bir emzik ve küçük bir pelüş tavşanla karşılaştı. "Teşekkür ederim," dedi birden Boryweitz'ın uğramasından memnuniyet duyarak. Haftalardır konuştuğu ilk yetişkin oydu. "Çok düşüncelisiniz."

“Hiç önemli değil,” dedi Boryweitz mahcup bir tavırla. “Umarım oğlunuz –kızınız– sever.”

“Kız.”

Yaygaracı bir kız, diye açıkladı Altı Buçuk.

Boryweitz evrak çantasına uzanıp bir deste kâğıt çıkardı.

“Hiç uyumadım, Dr. Boryweitz,” dedi Elizabeth özür diler gibi. “Gerçekten uygun bir zaman değil.”

“Bayan Zott,” diye rica etti Boryweitz başını öne eğerek. “İki saat sonra Donatti’yle görüşmem var.” Cüzdanından birkaç banknot çıkardı. “*Lütfen.*”

Parayı gören Elizabeth duraksadı. Bir aydır hiç geliri yoktu.

“On dakika,” dedi parayı alıp. “Bebek birazcık kestiriyor sadece.” Fakat Boryweitz’ın işi tam bir saat sürdü. O gidip Elizabeth bebeğin hâlâ uykuda olduğunu şaşkınlıkla fark edince, çalışmaya kararlı halde laboratuvarına yöneldi ama istemsizce yere yatak-mış gibi uzandı, başını bir ders kitabına yastıkmış gibi dayadı. Saniyeler içinde mışıl mışıl uyumaya başladı.

Rüyasında Calvin’i gördü. Nükleer manyetik rezonans üzerine bir kitap okuyordu. Elizabeth ise Altı Buçuk’a yüksek sesle *Madame Bovary* okuyordu. Ona kurgunun tartışmaya açık olduğunu anlatmıştı az önce. İnsanlar ne anlatıldığını bildiklerini iddia ediyorlardı hep; yazarın hiç de öyle demek istemediği, düşündükleri şeyin bir anlamı olmadığı durumlarda bile üstelik. “Bovary harika bir örnek,” diyordu Elizabeth. “Emma’nın parmaklarını emdiği bölüm var ya? Kimileri bunun cinsel arzuyu simgelediğine inanıyor; kimileri ise gerçekten tavuğu beğendiğini düşünüyor. Flaubert’in aslında ne kastettiğine gelince... Orası kimsenin umurunda değil.”

O sırada Calvin kitabından başını kaldırıp, “Ben *Madame Bovary*’de tavuk filan hatırlamıyorum,” diyordu. Ama Elizabeth cevap veremedi *tık tık tık tık tık tık* sesleri gelmeye başlıyordu, tıpkı gayretli bir ağaçkakan sesi gibi; sonra biri, “Bayan Zott?”

diyor, peşinden yine *tık-tık-tık-tık-tık*'lar, sonra yine bir, "Bayan Zott?" sesi, sonra tuhaf, hıçkırığı andıran bir inilti duyuluyor, bunun üzerine Calvin ayağa fırlayıp koşarak dışarı çıkıyordu.

"Bayan Zott," dedi ses bir kez daha. Bu kez daha yüksek perdeden.

Elizabeth uyanınca laboratuvarında suni ipekten bir elbise ve kalın kahverengi çorap giymiş beyaz saçlı bir kadın gördü.

"Bayan Zott, benim. Bayan Sloane. Dışarıdan baktım, yere düştüğünüzü gördüm. Kapıyı çok çaldım ama ses vermediniz, ben de açıp içeri girdim. İyi olduğunuzu görmeden gitmek istemedim. İyi misiniz? Doktor mu çağırısam acaba?"

"Slo... Sloane."

Kadın yere eğilip Elizabeth'in yüzüne dikkatle baktı. "Yok, bence iyisiniz. Bebeğiniz ağlıyor. Gidip alayım mı? Gidip alıyorum." Gitti, az sonra geri döndü. "Ah, şuna bak," dedi kundaktaki miniciği ileri geri sallayarak. "Adı ne bu şeytanın?"

"Mad. Madeline," dedi Elizabeth yerden kalkarken.

"Madeline," dedi Bayan Sloane. "Kız. Aman ne güzel. Ben de size uğramak istiyordum. Minik şeytanınızı eve getirdiğinizden beri kendi kendime, *Git bir yokla bakalım*, diyorum. Ama gördüğüm kadarıyla ziyaretçiniz hiç eksik olmuyor. Hatta birinin kısa süre önce çıktığını gördüm. Rahatsızlık vermek istemedim."

Kadın Madeline'in poposunu burnuna doğru kaldırdı, iyice bir kokladıktan sonra onu masaya yatırıp yakındaki kurutma askısından temiz bir bez aldı ve sağa sola kıvrılan bebeğin altını kementle dana yakalayan bir kovboy gibi değiştiriverdi. "İşinizin kolay olmadığını biliyorum, Bayan Zott, yani Bay Evans'tan sonra. Bu arada başınız sağ olsun. Söylemek için biraz geç kaldığımı farkındayım ama hiç yoktan iyidir. Bay Evans iyi adamdı."

"Siz... Calvin'i tanıyor muydunuz?" diye sordu hâlâ sersem haldeki Elizabeth. "Ne... Nereden?"

“Bayan Zott,” dedi kadın tane tane konuşarak, “ben komşunuzum. Yolun karşısındaki var ya? Şu küçük, mavi evdeki?”

“Ah, ah, evet, tabii ya,” dedi Elizabeth, Bayan Sloane’le daha önce hiç konuşmadığını fark edip kızararak. “Kusura bakmayın, Bayan Sloane, tabii ki tanıyorum sizi. Beni mazur görün lütfen, yorgunum. Yerde uyuyakalmışım herhalde. Bunu yaptığımı inanmıyorum, ilk defa oluyor.”

“Eh, son olmayacak,” dedi Bayan Sloane mutfağın aslında mutfak olmadığını birden fark ederek. Kalktı ve Madeline’i bük-tüğü koluna bir futbol topu gibi sıkıştırıp etrafta gezindi. “Yeni anne oldunuz, tek başınızasınız, bitkinsiniz ve doğru düzgün düşünemiyorsunuz... Bu da ne böyle?” Büyük, metal bir şeyi gösterdi.

“Santrifüj,” dedi Elizabeth. “Ama hayır, ben iyiyim aslında.” Dik oturmaya çalıştı.

“Yeni doğmuş bir bebekle kimse iyi olamaz, Bayan Zott. Bu küçük yaramaz kanınızı emecek. Halinize bakın, idam mahkûmu gibisiniz. Hadi size bir kahve yapayım.” Ocağa yönelecekken çeker ocağı görüp durdu. “Tanrı aşkına,” dedi, “bu mutfağın *hali ne* böyle?”

“Ben yaparım,” dedi Elizabeth. Bayan Sloane onu seyrederken Elizabeth, paslanmaz çelik tezgâha yaklaştı, bir sürahi damıtılmış suyu alıp kaynatma kabına doldurdu, ağzına tepesinde kıvrımlı bir boru bulunan bir kapak yerleştirdi. Sonra kabı iki Bunsen ocağının arasında duran iki metal ayaklıktan birinin üstüne iliştirdi ve tuhaf bir metal aletle çeliğe çakmak taşı sürtmüş gibi bir kıvılcım çıkardı. Kıvılcım aleve dönüştü ve su ısınmaya başladı. Elizabeth raflardan birine uzanıp etiketinde “C8H10N4O2” yazan bir torba aldı, bir havana biraz döktü, tokmakla ezdi, oluşan toprak benzeri malzemeyi küçük, tuhaf görünümlü bir ölçeğe boca etti, sonra ölçekteki malzemeyi on beşe on beş santimlik bir tülbentin üzerine döküp küçük bohçanın ağzını bağladı. Tülbenti daha büyükçe bir behere koyup onu da ikinci

ayaklığa oturttu ve ilk kaptan çıkan boruyu beherin dibine sıkıştırdı. Kaptaki su fokurdamaya başlayınca Bayan Sloane suyun borudan yukarı çıkıp behere doluşunu ağzı açık seyretti. Az sonra küçük kap neredeyse tamamen boşaldı ve Elizabeth Bunsen ocağını kapattı. Beherdeki sıvıyı bir cam çubukla karıştırdı. Bunun üzerine kahverengi sıvı akıl almaz bir şey yaptı; kötü bir ruh gibi ayaklanıp ilk kaba geri döndü.

“Krema ve şeker?” diye sordu Elizabeth kabın kapağını çıkartıp kahveyi doldururken.

Elizabeth önüne kahve fincanını koyduğunda, “Yüce Tanrım,” dedi Bayan Sloane. “Hazır kahve diye bir şey duymadınız mı siz?” Ama bir yudum aldıktan sonra tek kelime daha etmedi. Hayatında böyle kahve içmemişti. Muhteşemdi. Bütün gün, hiç durmadan içebilirdi.

“Ee, nasıl gidiyor bakalım?” diye sordu Bayan Sloane. “Annelik?”

Elizabeth yutkundu.

Masada Dr. Spock’ın kitabını gören Bayan Sloane, “Bakıyorum kutsal kitabınızı da edinmişsiniz,” dedi.

“Adı için aldım,” diye itiraf etti Elizabeth. “*Bebek ve Çocuk Bakımında Sağduyu Kitabı*. Bebeğin nasıl büyütüleceği konusunda o kadar çok saçmalık var ki. Aşırı karmaşıktırılıyor.”

Bayan Sloane, Elizabeth’in yüzüne dikkatle baktı. Bir fincan kahve hazırlamaya fazladan yirmi adım eklemiş bir kadından duyması ilginç bir yorumdu bu. “Ne tuhaf, değil mi?” dedi. “Bir adam asla bizzat bilgi sahibi olamayacağı konularla ilgili bir kitap yazıyor –çocuk doğurmak ve sonuçları hakkında yani– ama buna rağmen, hop, çok satanlarda. Ne mi düşünüyorum? Kitabın tamamını karısı yazdı, sonra da kapağa adamın ismini koydu. Erkek ismi daha etkili olmasını sağlıyor, sizce de öyle değil mi?”

“Hayır,” dedi Elizabeth.

“Kesinlikle katılıyorum.”

Kahvelerinden birer yudum daha aldılar.

“Merhaba, Altı Buçuk,” dedi Bayan Sloane boştaki elini uzatarak. Altı Buçuk onun yanına gitti.

“Altı Buçuk’u tanıyor musunuz?”

“Bayan Zott. Şuracıkta oturuyorum, yolun karşısında! Onu sık sık etrafta görüyorum. Bu arada tasma yasası yürürlüğe girdi.”

“Tasma” sözünün üstüne Madeline minik ağzını açtı ve kan donduran bir feryat kopardı.

“Tanrı doğuran Meryem aşkına!” diye söylendi yerinden sıçrayan Bayan Sloane. Madeline hâlâ kucağındaydı. “O ne *korkunç* ses öyle, çocuğum!” Kızarmış küçük surata baktı ve kundağı sallayarak laboratuvarda yürürken sesi bastırmak için yüksek sesle konuştu. “Yıllar önce ilk kez anne olduğumda, Bay Sloane iş için gitmişken korkunç bir adam eve girip bütün paramızı ona vermezsem bebeği alacağını söyledi. Dört gündür uyumamış, yıkanmamış, saçımı en az bir haftadır taramamış ve kim bilir ne zamandır oturmamıştım. Ben de, ‘Bebeği mi istiyorsun? Al,’ dedim.” Madeline’i diğer koluna aldı. “Koskoca adamın bir kaçı-şı vardı ki öylesini hiç görmemiştim.” Tereddüt içinde etrafa bakındı. “Mama hazırlamak için de alengirli bir yönteminiz var mı, yoksa normal şekilde hazırlayabilir miyim?”

“Hazırda var,” dedi Elizabeth küçük bir tenceredeki sıcak sudan bir biberon çıkarıp.

“Yeni doğmuş bebekler çok fena oluyor,” dedi Bayan Sloane. Elizabeth, Madeline’i kucağından alırken boynundaki sahte inci kolyeyi tuttu. “Size yardım eden birilerinin olduğunu sanıyordum, yoksa daha önce gelirdim. Evinize tuhaf vakitlerde o kadar çok... o kadar çok *adam* uğradı ki.” Boğazını temizledi.

“İş için,” dedi Elizabeth biberonu ağzına alması için Madeline’i kandırmaya çalışırken.

“Siz nasıl diyorsanız öyledir,” dedi Bayan Sloane.

“Ben biliminsanıyım,” dedi Elizabeth.

“Ben Bay Evans’ın biliminsanı olduğunu sanıyordum.”

“Ben de öyleyim.”

“Tabii ya, öylesiniz.” Ellerini çırpı. “Peki o halde. Ben gidiyorum. Ama artık biliyorsunuz, ne zaman işlere el atacak birine ihtiyacınız olursa yolun karşı tarafındayım.” Mutfak duvarına, telefonun hemen üstüne kalın kurşunkalemle numarasını yazdı. “Bay Sloane geçen sene emekli oldu, artık hep evde, yani rahatsızlık vereceğinizi filan düşünmeyin çünkü öyle bir durum yok; hatta bana iyilik yapmış olursunuz. Anlaşıldı mı?” Eğilip alışveriş torbasında bir şey aradı. “Bunu buraya bırakıyorum,” dedi folyoyla kaplanmış bir güveç çıkarıp. “Güzel olduğunu söylemiyorum ama bir şeyler yemelisiniz.”

“Bayan Sloane,” dedi Elizabeth yalnız kalmak istemediğini fark edince. “Bebekler hakkında çok şey biliyor gibisiniz.”

“İnsan ne kadar bilebilirse o kadar,” diye onayladı. “Küçük, bencil sadistler hepsi. Asıl soru, insan niye birden fazla çocuk doğurur?”

“Sizin kaç tane var?”

“Dört. Ne demeye çalışıyorsunuz, Bayan Zott? Sizi endişelendiren bir şey mi var?”

“Şey,” dedi Elizabeth sesinin titrememesi için uğraşarak, “ben... sadece...”

“Söyleyin,” diye talimat verdi Sloane. “Söyleyin gitsin.”

“Berbat bir anneyim,” dedi Elizabeth bir çırpıda. “Sırf beni uyuyakalmış halde bulmanız da değil, bir sürü şey var; daha doğrusu her şey berbat.”

“Daha açık konuşun.”

“Şey, mesela Dr. Spock bebeği programa bağlamam gerektiğini söylüyor, ben de bir program hazırladım ama o uymuyor.”

Harriet Sloane alaycı bir ses çıkardı.

“Annelerin yaşaması gereken anların hiçbirini de yaşamıyorum; bilirsiniz, o anlar...”

“Anlayamadım...”

“Büyük mutluluk anları...”

“Kadın dergileri zırva,” diye araya girdi Sloane. “Onlardan uzak durmalısınız. Tamamen uydurmaca.”

“Ama benim hissettiklerim... Bence normal değil. Çocuğumun olmasını hiç istemedim,” dedi Elizabeth, “ama artık var ve utanarak söylüyorum ki şimdiden en az iki defa ondan kurtulmak istedim.”

Bayan Sloane arka kapıda durdu.

“Ne olur,” diye yalvardı Elizabeth, “hakkımda kötü düşünmeyin...”

“Bir dakika,” dedi Sloane tam duyamamış gibi. “Ondan kurtulmak istediniz... iki defa?” Sonra başını iki yana sallayıp öyle bir kahkaha attı ki Elizabeth irkildi.

“Komik değil.”

“İki defa mı? Gerçekten mi? Yirmi defa bile olsa amatör sayılırsınız.”

Elizabeth gözlerini kaçırdı.

“Hadi ama,” diye geçiştirdi Bayan Sloane samimi bir tavırla. “Dünyadaki en zor işin içindesiniz. Anneniz hiç söylemedi mi bunu?”

Sloane annesinden bahsedilince genç kadının omuzlarının kasıldığını fark etti.

“Tamam,” dedi sesini yumuşatarak. “Boş verin. Sadece çok kaygılanmamaya çalışın. İyi gidiyorsunuz, Bayan Zott. Her şey düzelecek.”

“Ya düzelmezse?” dedi Elizabeth ümitsizce. “Ya... ya daha kötü olursa?”

Kapıdaki Bayan Sloane dokunmayı seven biri olmasa da korunaklı alanını terk edip genç kadının omuzlarına ellerini hafifçe bastırırken buldu kendini. “Düzeliyor,” dedi. “Adınız neydi, Bayan Zott?”

“Elizabeth.”

Bayan Sloane ellerini Elizabeth’in omzundan çekti. “Pekâlâ Elizabeth, ben de Harriet.”

Ardından tuhaf bir sessizlik oldu, sanki adlarını söyleyerek ikisi de düşündüklerinden ileri gitmiş gibi.

“Elizabeth, gitmeden sana bir tavsiyede bulunabilir miyim?” diye söze başladı Harriet. “Ya da yok, vazgeçtim. Bana tavsiye verilmesinden nefret ederim, hele de tavsiye istemediysem.” Yüzü kızardı. “Tavsiyecilerden nefret ediyor musun? Ben ediyorum. İnsana kendini yetersiz hissettiriyorlar. Tavsiyeleri de genellikle berbat oluyor.”

“Söyle,” diye teşvik etti onu Elizabeth.

Harriet duraksadı, sonra dudaklarını bir o yana, bir bu yana büktü. “Peki, tamam. Tam olarak tavsiye de sayılmaz zaten. Daha çok ipucu gibi.”

Elizabeth beklenti içinde ona bakıyordu.

“Kafa dinlediğin bir zamanın olsun,” dedi Harriet. “Her gün.”

“Kafa dinlediğim bir zaman.”

“Önceliği kendine verdiğin bir an. Sadece sen. Ne bebeğin, ne işin, ne ölmüş Bay Evans, ne pislik içindeki evin, ne başka bir şey. Sadece sen. Elizabeth Zott. Neye ihtiyaç duyuyorsan, neyi istiyorsan, neyi arıyorsan o anda o şeyle bağ kur.” Sahte incilerini sımsıkı kavradı. “Ve kendini ona ada.”

Harriet bu tavsiyeye kendisinin hiç uymadığından bahsetmemişti –aslında bunu o aptal kadın dergilerinden okuduğundan da– ama günün birinde kendini yine amacına adayacağına inanmak istiyordu. Âşık olmaya. Gerçek aşk. Sonra arka kapıyı açtı, başını hafifçe salladı, kapıyı kapatıp çıktı. Ve Madeline sanki o anı beklemiş gibi ağlamaya başladı.

18. BÖLÜM

Resmen Mad

Harriet Sloane güzel biri değildi ama güzel kişiler tanımişti ve gördüğü kadarıyla bu kişiler belayı çekiyordu. Ya güzel oldukları için seviliyorlardı ya da aynı sebeple onlardan nefret ediliyordu. Calvin Evans, Elizabeth Zott'la çıkmaya başladığında Harriet nedenin güzellik olduğunu düşünmüştü. Fakat lütfedip perdeleri içeriye rahatça görebileceği kadar açan çifti salonundaki köşesinden ilk kez gözetlediğinde bu varsayımını gözden geçirmesi gerekmişti.

Ona göre Calvin ile Elizabeth acayip –neredeyse doğaüstü– bir ilişki yaşıyordu. Doğumda ayrı düşüp bir siperde yeniden karşılaşmış tek yumurta ikizleri gibiydiler; dört bir yanda ölüm olmasına aldırmadan birbirlerine ne çok benzediklerini ve istirdiye fena halde alerjileri olduğunu, üstüne Dean Martin'i ikisinin de sevmediğini keşfedip hayrete kapılmışlardı sanki. Calvin ve Elizabeth'in sürekli birbirine, "Ciddi misin?" dediğini hayal ediyordu Harriet. "Ben de öyle!"

Onunla artık emekliye ayrılmış Bay Sloane arasındaysa durum böyle değildi. Olanca heyecan başlarda yaşanmış, sonra ucuz bir oje gibi silinip gitmişti. Harriet onu dövmesi olduğu için çekici bulmuştu; bir de bileklerinin kalın, saçlarının cılız olmasıyla ilgilenmiyor gibi görüldüğü için. Dönüp bakınca bunu, yani adamın onunla ilgilenmeyişi bir ipucu olarak almalıydı, böylece hiçbir zaman ilgilenmeyeceğini anlardı belki.

Ona âşık olmadığını, onun da kendisine âşık olmadığını evlendikten ne kadar sonra anlamaya başladığını hatırlayamıyordu ama galiba çekmeceye “çekmeç” deyişi ile balta girmemiş vücut kıllarının karahindiba tohumları gibi dökülüp evi kaplayışı arasında bir yerlerde olmalıydı.

Evet, Bay Sloane’le yaşamak iğrençti ama Harriet’ı büsbütün tiksindiren şey kocasının fiziksel kusurları değildi, kendi kılları da dökülebiliyordu sonuçta. Onu asıl ikrah ettiren, adamın had safhadaki ahmaklığıydı: kör, inatçı, kayıtsız, sevimsiz karakteri; cehaleti, dar kafalılığı, görgüsüzlüğü, duyarsızlığı ve hepsinden öte, kendine duyduğu tamamen mesnetsiz güven. Aptalların çoğu gibi Bay Sloane de ne kadar aptal olduğunu anlayacak zekâdan yoksundu.

Elizabeth Zott, Calvin Evans’ın yanına taşındığında Bay Sloane hemen dikkat kesilmişti. Durmadan Elizabeth hakkında konuşuyordu, yorumları ancak uyuz bir sırtlandan beklenecek kadar azgın ve aşağılıktı. Gözlerini pencereden dışarı dikip arabasına binen genç kadına bakıyor, çıplak göbeğini ovuşturup odanın her köşesine küçük, siyah, kıvrırcık kıllar dökerek, “Şuna bak,” diyordu. “Vay be.”

Harriet her seferinde odayı terk ediyordu. Artık buna, kocasının başka kadınları arzulamasına alışması gerektiğinin farkındaydı. Harriet yatakta yanındayken erotik dergilere bakarak mastürbasyon yaptığı ilk gün henüz balayındaydılar. Harriet da ona ayak uydurmuştu, başka ne yapacaktı ki? Hem bunun normal olduğunu söylemişlerdi ona. Hatta sağlıklı olduğunu. Fakat dergiler giderek edepsizleşmiş, alışkanlık yerleşmişti ve şimdi Harriet elli beş yaşında, yüreği taş kesmiş halde onun yapış yapış dergilerini düzenliyordu.

Onun bir diğer tiksiniç yanı da buydu. Sevimsiz adamların pek çoğu gibi Bay Sloane de başka kadınların onu cazip bulduğuna sahiden inanıyordu. Harriet bu özgüvenin nereden geldiğini

bir türlü anlamıyordu. Aptallar, aptallıklarını aptallıklarından ötürü fark etmiyor olabilirdi belki ama tipsizler tipsizliklerinin farkında olmalıydı çünkü aynalar vardı.

Gerçi tipsiz olmanın sakıncası yoktu. Harriet da tipsizdi ve bunun farkındaydı. Ayrıca Calvin Evans'ın tipsiz olduğunu biliyordu, Elizabeth'in günün birinde eve getirdiği şapşal köpek tipsizdi ve Elizabeth'in ileride doğuracağı bebek de büyük ihtimalle tipsiz olacaktı. Fakat onların hiçbirisi çirkin değildi ya da olmayacaktı. Oysa Bay Sloane çirkindi ve bunun nedeni içinin de çirkin olmasıydı. Aslında koca mahallede fiziksel anlamda güzel tek şey Elizabeth'in ta kendisiydi ve Harriet ondan tam da bu nedenle uzak durmuştu. Hep söylediği gibi, güzel kişiler belaydı.

Fakat sonra Bay Evans ölmüş, şu saçma adamlar kasıntı çantalarıyla Elizabeth'in evine uğramaya başlamış ve Harriet, Bay Sloane'in yargılayıcı tavırlarının kendisine de bulaşmış olabileceğini fark etmişti. O gün Elizabeth'i yoklamaya gitmesinin nedeni buydu. Çünkü sonsuza dek Bayan Sloane olmaya mahkûmsa da –Katolikti çünkü– Bay Sloane'e dönüşmeyi asla istemezdi. Ayrıca yeni doğmuş bebekleri iyi bilirdi.

Ara beni, diye yalvardı yolun karşı tarafındaki evinde perdenin arasından bakarak. Ara beni. Ara beni. Ara beni.

Sokağın diğer tarafındaki Elizabeth son dört gün içinde en az on kez Harriet Sloane'in numarasını çevirmek üzere ahizeyi kaldırmış ama bir türlü yapamamıştı. O zamana dek hep kendini becerikli biri olarak gördüğü halde Harriet'la geçirdiği kısacık süre zarfında birden öyle olmadığını anlamıştı.

Pencerenin önünde durup yolun karşı tarafına baktı. İçini bir ümitsizlik sardı. Bebeği olmuştu ve yetişkinliğine dek bakacaktı ona. Tanrı aşkına, *yetişkinliğe dek*. Odanın öbür ucundaki Madeline beslenme saatinin geldiğini ilan etti.

“Ama daha yeni yedin,” diye hatırlattı Elizabeth.

Madeline, "AMA BEN HATIRLAMIYORUM," diye haykırıp dünyanın en zevksiz oyununu resmen başlattı: Bil Bakalım Bu Sefer Ne İstiyorum.

Bir sorun daha vardı: Elizabeth kızının gözlerine her baktığında Calvin'in gözlerini görüyordu. Çok sinir bozucuydu. İşin aslı Elizabeth, Calvin'e hâlâ kızgındı; araştırmasının finansmanı konusunda ona söylediği yalana, sperminin doğum kontrolünün etkinlik yüzdelere meydan okumasına, herkes bale ayakkabılarıyla evde koşarken onun dışarıda koşmasına. Ona kızmanın haksızlık olduğunu biliyordu ama keder böyle bir şeydi işte, kural tanımazdı. Zaten ne kadar kızgın olduğunu başka kimse bilmiyordu, Elizabeth öfkesini kendine saklamıştı. Doğum sırasında olanlar sayılmazsa tabii. Kuvvetli sancılar bastırınca tanımadığı birinin koluna tırnaklarını geçirip pişman olacağı bazı şeyler haykırmış *olabilirdi*. Doğumda kendisinden başka birinin daha çığlık atıp küfür ettiğini hatırlıyordu. Garip ve profesyonellikten uzak bir durumdu.

İşte bu yüzden her şey bittikten sonra bir hemşire bir şey sormak için –nasıl hissettiğini mi?– elinde bir deste evrakla geldiğinde ona söylemeye karar vermişti.

"Kızgın."

"Kızgın mı?" diye sormuştu hemşire.

"Evet, kızgın," diye cevap vermişti Elizabeth. Çünkü öyleydi.

"Emin misiniz?" diye sormuştu hemşire.

"Eminim tabii!"

Ve asla en iyi hallerine şahit olmadığı kadınlarla –ki bu kadın doğum sırasında adını koluna basbayağı kazımişti– ilgilenmekten usanmış hemşire doğum belgesine "*Mad*"* yazmış ve bir hışımla çıkıp gitmişti.

İşte böylece bebeğin ismi resmen Mad oldu. Mad Zott.

Elizabeth durumu ancak birkaç gün sonra evde, hâlâ mutfak masasında öbek halinde duran hastane evraklarının arasında

---

* (İng.) *Mad*: Kızgın, öfkeli, deli. (ç.n.)

doğum belgesine denk geldiğinde fark etti. "Bu ne?" dedi süslü harflerle yazılmış belgeye hayretle bakarak. "Mad Zott mı? Tanrı aşkına! Kolunu o kadar mı oymuşum yani?"

Hemen bebeğin ismini değiştirmek için işe koyulacaktı ama bir sorun vardı. Elizabeth kızının yüzünü gördüğü anda doğru ismin ortaya çıkacağına başından beri inandıysa da öyle bir şey olmamıştı.

Şimdi laboratuvarında dikilmiş, içi battaniyelerle kaplı büyük bir sepetin içinde uyuyan minik topağa bakıyor, çocuğunun yüz hatlarını inceliyordu. "Suzanne?" dedi temkinli bir şekilde. "Suzanne Zott?" Ama bu doğru isim gibi değildi. "Lisa? Lisa Zott? Zelda Zott?" Hiçbir şey olmadı. "Helen Zott?" demeyi denedi. "Fiona Zott. Marie Zott?" Hâlâ bir şey yoktu. Kendini korumaya almak ister gibi ellerini beline koydu. Sonunda cesaret edip, "Mad Zott," dedi.

Bebeğin gözleri açılıverdi.

Masanın altındaki Altı Buçuk nefesini bıraktı. Çocuk parkında, bir bebeğe öylesine bir isim verilemeyeceğini anlayacak kadar uzun zaman geçirmişti, özellikle de bu isim sadece bir yanlış anlaşılmaya ya da Elizabeth'in durumundaki gibi intikama dayanıyorsa. Ona göre isimler cinsiyetten, gelenekten, kulağa neyin hoş geldiğinden daha önemliydi. İsim insanı, onun durumunda ise köpeği tanımlayan şeydi. Hayat boyu taşınacak, kişiye özel bir bayraktır; doğru olması şarttı. Almak için iki yıldan uzun süre beklemek zorunda kaldığı kendi ismi gibi. Altı Buçuk. Daha iyisi olabilir miydi?

"Mad Zott," diye fısıldadığını duydu Elizabeth'in. "Of, Tanrım."

Altı Buçuk kalkıp yumuşak adımlarla yatak odasına gitti. Aylardır Elizabeth'ten habersizce yatağın altında çörek biriktiriyordu, Calvin öldükten hemen sonra başlamıştı. Elizabeth'in onu beslemeyi unutabileceğinden korktuğu için değil, daha ziyade

kendi büyük kimya keşfini yaptığı için. Ciddi bir meseleyle karşı karşıyayken yemek yemenin işe yaradığını keşfetmişti.

Mad, diye düşündü çöreklerden birini çiğnerken. *Madge. Mary. Monica*. Başka bir çörek alıp ktır ktır yedi. Çöreklerine bayılıyordu, Elizabeth Zott'ın mutfağından bir başka ganimet. Bu onu düşündürüyordu. *Neden bebeğe mutfaktaki bir şeyin adı verilmesin? Çanak. Çanak Zott. Ya da laboratuvardan bir şey? Beher. Beher Zott. Belki de kimyayı çağrıştıracak bir isim; şey gibi mesela, Kim? Altın Kollu Adam filminden en sevdiği aktris Kim Novak gibi. Kim Zott.*

Hayır. Kim çok kısıydı.

Sonra, *Peki ya Madeline?* diye düşündü. Elizabeth ona *Kayıp Zamanın İzinde*'yi okumuştı. Altı Buçuk kitabı öneremezdi ama bir tek bölümünü anlamıştı. Madlen bölümünü. Hani şu kek. *Madeline Zott? Neden olmasın?*

Elizabeth, Proust'u komodinın üstünde izah edilemez biçimde açık bulunca ona, "*Madeline* ismi nasıl sence?" diye sordu.

Altı Buçuk yüzünde boş bir ifadeyle ona baktı.

Tek sorun Mad'in adını Madeline olarak değiştirmek üzere belediyeye gitme, orada da evlilik belgesi ve Elizabeth'in paylaşmak için can atmadığı başka bazı ayrıntılar isteyen bir form doldurma zorunluluğuydu. "Ne yapacağız, biliyor musun?" dedi Elizabeth binanın hemen önündeki merdivende buluştuğu Altı Buçuk'a. "Bu aramızda kalacak. Adı resmen Mad ama biz ona Madeline deriz, kimsenin de ruhu duymaz."

Resmen Mad, diye düşündü Altı Buçuk. *Ne sorun çıkabilir ki?*

Mad'le ilgili diğer sorun, Hastings'dekiler uğradığında gerçekten öfkelenmesiydi. Dr. Spock olsaydı, "Sancılı," diye teşhis koyardı. Fakat Elizabeth bunun bebeğin karakter analizindeki başarısından ileri geliyor olabileceğini düşünüyordu. Bu da onu endişelendiriyordu. Eğer öyleyse kendi annesinin karakteriyle ilgili kim bilir ne düşünecekti? Ailesiyle konuşmayan, derinden

sevdiği bir adamla evlenmeyi reddetmiş, işinden kovulmuş, günlerini köpeğine kelime öğreterek geçiren bir kadın? Bencil mi görünürdü, deli mi, yoksa ikisi birden mi?

Emin değildi ama içinden bir ses, yolun karşı tarafındaki kadının bileceğini söylüyordu. Elizabeth kiliseye giden biri değildi ama Harriet Sloane'ın uhrevi bir yanı vardı sanki. Deneyimli bir peder gibiydi. İnsanın bir şeyleri –korkularını, umutlarını, hatalarını– itiraf edebileceği ve aptala anlatır gibi anlatılan dua ve ayetlerle ya da psikologların standart, “Peki bu sana ne hissettirdi?” savuşturmasıyla değil, gerçek bilgelikle karşılaşmayı bekleyebileceği biri. Eldeki işin nasıl yürütüleceğiyle ilgili. Nasıl hayatta kalınacağıyla ilgili.

Ahizeyi kaldırdı, çevirdiği numarayı Harriet'in karşı pencerede, elinde dürbünüyle teyit etmeye başladığını bilmiyordu.

Harriet dürbünü kanepenin minderleri arasına sokuştururken, “Alo?” diye cevap verdi sakince. “Sloane'leri aradınız.”

“Harriet. Ben Elizabeth Zott.”

“Birazdan oradayım.”

Bu PDF'i para ile aldıysanız,
dolandırıldınız.

Bu ve daha fazlası
telegramdaki kanallarda
bedava boşuna PDF'e para
vermeyin!

19. BÖLÜM

Aralık 1956

Bir biliminsanının çocuğu olmanın en büyük faydası nedir? Güvenlik duvarının alçak olması.

Mad yürümeye başlar başlamaz Elizabeth onu karşısına ne çıkarsa dokunmaya, tatmaya, fırlatmaya, zıplatmaya, yakmaya, yırtmaya, dökmeye, sallamaya, karıştırmaya, sıçratmaya, koklamaya ve yalamaya teşvik etmişti.

“Mad!” diye bağıırıyordu Harriet her sabah kapıyı anahtarla açıp içeri girdiğinde. “Bırak onu!”

“Bırak!” diye onaylıyordu Mad yarısı dolu kahve fincanını odanın öbür ucuna fırlatıp.

“Hayır!” diye bağıırıyordu Harriet.

Harriet paspası alırken Madeline salona giriyor, yerden bir şeyler buluyor, bir şeyleri atıyor, pislik içindeki minik elleri istemsizce çok keskin, çok sıcak, çok zehirli şeylere, çoğu anne babanın özellikle erişilemeyecek yerlere kaldırdığı şeylere, kısacası en iyi şeylere uzanıyordu. Tüm bunlara rağmen hayatta kalmıştı.

Bu Altı Buçuk sayesindeydi. Daima yanındaydı onun; tehlikenin kokusunu alıyor, elektrik prizlerinin önüne geçiyor, kitap rafına tırmandığında –ki bunu hemen her gün yapıyordu– düşüşünü yumuşatacak yastık görevi görmek için rafın altında duruyordu. Bir kez sevdiği birini korumakta başarısız olmuştu. Bir daha yenilmeyecekti.

“Elizabeth,” diye çıkıştı Harriet. “Mad’in her istediğini yapmasına izin veremezsin.”

“Kesinlikle haklısın, Harriet,” dedi Elizabeth gözlerini üç deney tüpünden ayırmadan. “Bıçakları kaldırdığımı göreceksin.”

“Elizabeth,” diye yakardı Harriet. “Ona göz kulak olmak zorundasın. Dün onu çamaşır makinesinin içine girmeye çalışırken yakaladım.”

“Merak etme,” dedi Elizabeth deney tüplerine dikkatle bakmaya devam ederek. “Çamaşır makinesini kontrol etmeden asla çalıştırmıyorum.”

Fakat sürekli alarm durumunda olsa da Harriet, Mad’in kendi çocuklarından çok başka şekilde büyüdüğünü inkâr edemezdi. Daha da sıra dışı olanı, anne-kız ilişkisinin Harriet’in yadsıyamayacağı bir simetri içinde olmasıydı. Çocuk anneden öğreniyordu ama anne de çocuktan öğreniyordu. Karşılıklı bir hayranlık ilişkisiydi adeta. Mad’in ona kitap okuyan Elizabeth’e bakışında görölüyordu bu durum, annesi kulağına fısıldadığında attığı sevinç çılgınlıklarında, çocuk karbonatla sirkeyi karıştırdığında Elizabeth’in gözlerinin parlamasında, düşündükleri ve yaptıkları her şeyi –kimya, anlaşılmaz sözler, hevesli konuşmalar– sürekli, bazen de Harriet’a birazcık dışlayıcı gelen gizli bir dil kullanarak paylaşımlarında. Çocuklarla arkadaş olunmaz –olunmaması– diye uyarıyordu Harriet, Elizabeth’i. Bunu da şu dergilerinden birinde okumuştı.

Elizabeth, Mad’i kucağına alıp fokurdayan deney tüplerine doğru tutarken Harriet onları seyretti. Çocuğun gözleri hayretle dolmuştu. Elizabeth bu öğretme yönteminin adına ne demişti? Deneyisel öğrenme miydi?

Harriet önceki hafta ona Madeline’e *Türlerin Kökeni*’ni okuduğu için söylendiğinde, “Çocuklar sünger gibidir,” diye açıklamıştı Elizabeth. “Mad’in vaktinden önce kurumasına izin verecek değilim.”

“Kuru,” diye bağırdı Mad. “Kuru, kuru, kuru!”

“Ama Darwin’in yazdıklarının tek kelimesini bile anlayamıyor ki,” diye itiraz etti Harriet. “Hiç değilse özetini okuyamaz

mısın?” Harriet kitapların sadeleştirilmiş versiyonlarından başka bir şey okumazdı. *Reader’s Digest* tam da bu sebeple en sevdiği yayındı; kocaman, sıkıcı kitapları hap gibi yutulabilecek boyutlara indiriyorlardı. Bir keresinde parkta bir kadının *Reader’s Digest*’in İncil’i de kısaltmasını istediğini söylediğine kulak misafiri olmuş ve kendini, *Evet, evlilikleri de*, diye düşünürken bulmuştu.

“Özetlere inanmam,” dedi Elizabeth. “Hem bence Mad ve Altı Buçuk’un hoşuna gidiyor.”

Bir başka mesele de buydu; Elizabeth, Altı Buçuk’a da kitap okuyordu. Harriet, Altı Buçuk’a bayılıyor, hatta bazen Elizabeth’in her şey olacağına varır yaklaşımını benimseyen anneliği konusunda köpekle ortak endişeler taşıdıklarını hissediyordu.

Altı Buçuk’a birçok kez, “Keşke Elizabeth’le konuşabilseydin,” demişti. “Seni dinlerdi.”

Altı Buçuk ona bakıp derin bir nefes vermişti. Elizabeth onu *dinliyordu* zaten; belli ki iletişim karşılıklı konuşmayla sınırlı değildi. Yine de Altı Buçuk, çoğu insanın köpeklerini dinlemediğini seziyordu. Cahillikti bunun adı. Yok, hayır. Cehalet. Bu kelimeyi yeni öğrenmişti. Bu arada övünmek gibi olmasın ama bildiği kelimelerin sayısı 497’ye çıkmıştı.

Elizabeth sayılmazsa bir köpeğin anlayabileceklerini ya da çalışan bir anne olmanın ne demek olduğunu hafife almayan tek kişi Dr. Mason’dı. Tam da dediği gibi, doğumdan bir yıl kadar sonra Elizabeth’in evine uğradı. Sözde işlerin nasıl gittiğini görmek ama aslında ona teknesini hatırlatmak için.

Elizabeth sabah saat yediyi çeyrek geçe kapıyı açtığında, “Merhaba, Bayan Zott,” dedi Dr. Mason. Elizabeth onu karşısında kürek üniformasıyla, sabah sisindeki zorlu bir antrenmanda asker tıraşlı saçı ıslanmış halde görünce hayrete düştü. “Nasıl gidiyor? Lafı kendime getirmek gibi olmasın ama bu sabah felaket bir antrenman geçirdim.” İçeri girip Elizabeth’in yanından

geçti, bebek dağınıklığı arasında kendine yol açmaya çalışarak laboratuvara ilerledi ve mama sandalyesinden kaçışını planlayan Mad'le karşılaştı.

"İşte buradaymış!" dedi yüzü parlayarak. "Çok büyümüş ve hâlâ sağlıklı. Harika." Yeni yıkanmış bez yığınını gördü, bir tanesini alıp katlamaya başladı. "Fazla kalamayacağım ama hazır buralardayken bir yoklayayım dedim." Eğilip Mad'e yakından baktı. "Vay canına, kocaman bir kız. Galiba bunu Evans'a borçluyuz. Annelik nasıl gidiyor?" Fakat Elizabeth cevap veremedi. Dr. Spock'ın bebek kitabını eline aldı. "Spock iyi bir bilgi kaynağı. O da kürek sporcusu, biliyorsunuz. 1924 Olimpiyatları'nda altın madalya kazanmıştı."

Elizabeth onu görmekten duyduğu memnuniyete şaşırarak giysilerindeki okyanus kokusunu içine çekti. "Dr. Mason," dedi. "Uğramanız çok nazikçe ama ben..."

"Merak etmeyin, çok kalamayacağım; nöbetim var. Eşime bu sabah çocuklara ben göz kulak olurum diye söz verdim. Sadece ne var ne yok, bir bakayım istemiştim. Yorgun görünüyorsunuz, Bayan Zott. Yardım alıyor musunuz bari? Var mı birileri?"

"Komşum uğruyor."

"Şahane. Yakınların varlığı çok önemli. Peki siz nasılsınız, kendinize nasıl bakıyorsunuz?"

"Ne demek istiyorsunuz?"

"Egzersizlere devam mı?"

"Şey, ben..."

"Kürek?"

"Biraz..."

"Güzel. Nerede? Ergometre." Yan odaya gitti. "Ah, Tanrım," dediğini duydu Elizabeth. "Evans tam bir sadistti."

"Dr. Mason?" diye seslendi Elizabeth onu laboratuvara çağırmak için. "Sizi görmek çok güzel ama yarım saat sonra burada toplantım olacak ve yapmam gereken bir sürü..."

"Kusura bakmayın," dedi Mason tekrar içeri girerken. "Genelde yapmam bunu, doğumdan sonra hastalara uğramam yani."

Doğrusunu söylemek gerekirse sayıyı artırmaya karar vermedikleri sürece hastalarımı bir daha görmem bile."

"Onur duyduğum," dedi Elizabeth. "Ama dediğim gibi, ben..."

"Meşgulsünüz," diye tamamladı Mason onun yerine. Lava-boya ilerledi ve bulaşıkları yıkamaya başladı. "Ee," dedi, "bebeğiniz var, kürek çekme aletiniz, serbest işiniz, araştırmanız var." Köpüklü ellerini kaldırıp Elizabeth'in sorumluluklarını sayarken gözlerini odada gezdirdi. "Bu arada güzel laboratuvarmış."

"Teşekkür ederim."

"Evans mı..."

"Hayır."

"O halde..."

"Ben yaptım. Hamileliğim sırasında."

Mason şaşkınlıkla başını salladı.

Elizabeth, Mad'in sandalyesinin dibinde yemek düşerse diye bekçi gibi bekleyen Altı Buçuk'u işaret ederek, "Yardım aldım," dedi.

"Ah, evet, demek buradaymış. Köpeklerin büyük yardımı oluyor. Karım ve ben köpeğimizin çocuk için bir nevi test sürüşü olduğunu fark etmiştik," dedi bir tencereyi incelerken. "Bulaşık teli?"

"Solunuzda."

"Test sürüşü demişken," dedi biraz daha deterjan döküp. "Vakti geldi."

"Neyin vakti?"

"Kürek çekmenin. Bir yıl doldu bile."

Elizabeth güldü. "Çok komik."

Mason ellerinden yere sular damlatarak dönüp ona baktı. "Nesi komik?"

Şimdi şaşıрма sırası Elizabeth'teydi.

"Kadroda boşluğumuz var. İki numara. Sizi en kısa zamanda geri almak bizim için iyi olur. En geç önümüzdeki hafta."

"Ne? Olmaz. Ben..."

“Yorgun musunuz? Yoğun mu? Muhtemelen hiç zamanınızın olmadığını söyleyeceksiniz.”

“Yok çünkü.”

“Kimin var ki? Yetişkin olmak o kadar da güzel değil, haksız mıyım?” dedi. “Tam bir sorunu çözdüm derken on tanesi daha çıkıyor.”

“On!” diye bağırdı Madeline.

“Donanmada öğrendiğim tek iyi şey her sabah yatağımı toplamamanın önemi oldu. Ama şafak sökerken sancak tarafından yüzünüze vuran buz gibi su? Her şeyi yoluna koyuyor.”

Mason çene çalmaya devam ederken Elizabeth kahvesinden bir yudum aldı. Toparlanmaya ihtiyacı olduğunun farkındaydı. Kederinde yeni bir aşamaya geçmişti; âşık olduğu adamın yasından, yaşasaydı nasıl olacağını bildiği babanın yasına. Calvin, Mad'i ne kadar yükseğe hoplatırdı, onu omzuna nasıl da kolayca alırdı diye düşünmemek için çok çabalıyordu. İkisi de çocuk istememişti ve Elizabeth hiçbir kadının bebek sahibi olmaya zorlanmaması gerektiğine hâlâ ateşli biçimde inanıyordu. Ama durumu buydu işte; yalnız bir anne, tüm zamanların herhalde en bilim dışı deneyinin, bir insan evladı yetiştirme deneyinin öncü bilimcisiydi. Annelik çalışmadığı bir sınava her gün girmek gibiydi. Sorular göz korkutucuydu ve seçenekler hiç yeterli değildi. Bazen rüyasında kapının çaldığı ve bir yetkilinin elinde bebek sığacak boyuttaki boş bir sepetle, “Son ebeveynlik performans raporunuz elimize ulaştı. Bunu söylemenin daha kibar bir yolu yok. Kovuldunuz,” dediğini görüyor, terden sıırılsıklam uyanıyordu.

“Yıllardır karımı kürek çekmeye ikna etmeye çalışıyorum,” diyordu Dr. Mason. “Bence çok severdi. Ama her seferinde hayır diyor ve ben bunu biraz da şafak vakti kayıkhanede başka kadın olmamasına bağlıyorum. Ben deli değilim, Bayan Zott. Kadınlar da kürek çeker. Siz çekiyorsunuz. Kadın kürek takımları da var.”

"Nerede?"

"Oslo'da."

"Norveç mi?"

"Bu kız," dedi Mad'i işaret ederek. "Kesin iskele tarafında kürek çekecek. Ağırlığını nasıl kendiliğinden sağa veriyor, görüyor musunuz?"

Madeline'e baktılar. Aynı boyda olmadıklarını yeni fark etmiş gibi hayretle parmaklarını inceliyordu. Elizabeth önceki gece *Define Adası'nı* yüksek sesle okurken Mad'in ağzını hayranlıkla açarak ona baktığını hissetmişti. O da başını eğip kızına başka türlü bir hayranlıkla bakmıştı. Biri ona böyle bir güven duymaya-
lı çok uzun zaman olmuştu. Yanılgı içindeki çocuğuna duyduğu sevgi yüreğinden taşacak gibi oldu.

"Bu dönemdeki bir bebek hakkında o kadar çok şey tahmin edilebilir ki inanamazsınız," diyordu Mason. "Gelecekte nasıl biri olacaklarını küçücük ipuçlarıyla belli ederler. Bu kız karşısındaki okuyabiliyor."

Elizabeth başıyla onayladı. Önceki hafta uyku saatinde Mad'e göz atmaya gittiğinde karyolasında oturmuş, Altı Buçuk'a hevesle bir şeyler anlattığını görmüştü. Elizabeth geri durup beklemiş, bebek devrildi devrilecek bir bowling kukası gibi ileri geri yalpalayıp ellerini sallayarak ünlü ve ünsüz harfleri çamaşır ipine asılmış giysiler gibi gelişigüzel fakat bu konuda uzman olduğunu apaçık ortaya koyacak bir tutkuyla dillendirirken onu hayranlıkla izlemişti. Altı Buçuk mest olmuş halde karyolanın yanında duruyor, burnu parmaklıkların arasında, gözleriyle her bir heceyi takip ediyordu. Mad dikkati dağılmış gibi susuvermiş, sonra köpeğe doğru eğilip yeniden başlamıştı. "Gagagagazozonanovo-ovoo," demişti bir konuya açıklık getirir gibi. "Babbadodobabdo."

Elizabeth bebek sahibi olmanın uzak bir gezegenden gelen bir ziyaretçiyle yaşamak gibi olduğunu fark etmişti. Ziyaretçi senin, sen onun huylarını öğrenirken belli bir uzlaşma oluyordu ama zamanla onun huyları silinirken seninkiler kalıyordu.

Elizabeth'e göre üzücüydü bu. Çünkü yetişkinlerin aksine, onun ziyaretçisi en küçük keşiflerden bile asla usanmıyor, sıradan şeylerin büyüsunü görebiliyordu. Geçen ay Mad salondan ıglıı basınca Elizabeth bir saatlik çalışmayı mahvetmek pahasına telaşla yanına koşmuştu. "Ne oldu, Mad?" demişti savaş alanındaki bir helikopter gibi ona doğru atılarak. "Neyin var?"

Mad elindeki kaşığı havaya kaldırıp gözlerini kocaman açarak ona bakmıştı. şuna bak! diyordu sanki. *Tam buradaydı bu! Yerde!*

"Sadece egzersiz de değil," diyordu Dr. Mason. "Kürek bir yaşam biçimi. Haksız mıyım?" Bebekle konuşuyordu.

"Yım!" diye bağırdı Mad tepsisine vurarak.

"Bu arada yeni bir koçumuz var," dedi Dr. Mason, Elizabeth'e dönüp. "ok yetenekli biri. Ona sizden bahsettim."

"Gerçekten mi? Kadın olduğumu söylediniz mi peki?"

"Yok!" diye bağırdı Mad.

Dr. Mason onun sorusunu duymazdan gelerek bir havlu aldı, hafifçe ıslattıktan sonra mama sandalyesine gidip Mad'in yapış yapış ellerini silmeye koyuldu. "İşin aslı, Bayan Zott," dedi, "iki numara konusunda süregelen bir sorunumuz var. Aramızda kalsın ama kendisi çok berbat bir sporcu, zaten tekneye sırf bazı eski üniversite bağlantıları nedeniyle gelmişti. Ama geçtiğimiz hafta kayak kazasında bacağını kırınca tüm bunlar sona ermiş oldu." Memnuniyetini gizlemeye çalıştı. "Üç yerden kırılmış!"

Madeline kollarını uzattı ve doktor onu sandalyeden aldı.

"Bunu duyduğuma üzüldüm," dedi Elizabeth. "Güven oyunuz için de minnettarım. Ama yeterince tecrübem yok. Teknenize sadece birkaç kez geldim, o da Calvin sayesinde."

"Al-vin," dedi Mad.

"Tabii ki tecrübeniz var," dedi Dr. Mason şaşırarak. "Ciddi misiniz siz? Calvin Evans tarafından bizzat alıştırılmak? İkili tekne de? Ben her koşulda böyle bir yetkinliği kolej artığı yalaka bir deve tercih ederim."

“Ayrıca meşgulüm,” diye açıkladı Elizabeth bir kez daha.

“Sabah dört buçukta? Bu kız gittiğinizi bile anlamadan eve dönmüş olursunuz. İki numara.” Son sözleri kısa süreli özel bir teklifmiş gibi üstüne basarak söyledi. “Unuttunuz mu? Konuşmuştuk bunu.”

Elizabeth başını hayır anlamında salladı. Calvin de böyleydi kürek doğal olarak başka her şeyi hükümsüz kılıyormuş gibi davranırdı. Elizabeth bir sabah başka bir teknedeki kürekçilerin beş numara gelmediği için şaşkına döndüklerini hatırlıyordu. Dümenci adamın evini aramış, Beş Numara’nın ateşlendiğini öğrenmişti. “Tamam ama yine de geleceksin, değil mi?” diye ısrar etmişti.

“Bayan Zott,” dedi Dr. Mason. “Niyetim sizi sıkboğaz etmek değil ama doğrusunu isterseniz size ihtiyacımız var. Sizinle sadece o birkaç sefer kürek çektiğimizin farkındayım ama nasıl bir his olduğunu hatırlıyorum. Kaldı ki tekrar tekneye binmek *sizin* de kendinizi çok daha iyi hissetmenizi sağlayacak. *Hepimizin*,” dedi o sabahki antrenmanı düşünerek, “çok daha iyi hissetmesini sağlayacak. Komşunuza rica edin. Bebeğe göz kulak olur mu, bir sorun.”

“Sabah dört buçukta mı?”

“Küreğin kıymeti hiç bilinmeyen yönü de bu işte,” dedi Dr. Mason gitmek üzere arkasını dönüp. “Hiç kimsenin meşgul olmadığı vakitte yapılıyor.”

“Yaparım,” dedi Harriet.

“Ciddi olamazsın,” dedi Elizabeth.

“Eğlenceli olur,” dedi Harriet sanki gecenin köründe kalkmak herkesin eğlenceli bulduğu bir şeymiş gibi. Fakat asıl sebep Bay Sloane’di. Artık daha çok içiyor, daha çok küfrediyordu ve Harriet’in bildiği tek çare ondan uzak durmaktı. “Zaten haftada sadece üç sabahmış.”

“Deneme sadece. Geçer not alamayabilirim.”

“Halledersin sen,” dedi Harriet. “Yüksek notla geçersin.”

Fakat Elizabeth iki gün sonra kayıkhanenin yolunu tutup uyku sersemi kürekçilerden oluşan küçük grupların şaşkın bakışlarıyla karşılaştığında, Harriet’in ona inancının da Dr. Mason’ın ona ihtiyacının da abartılı olduğunu hissetmeye başladı.

Sporculara gelişigüzel bir, “Günaydın,” dedi. “Merhaba.”

Birinin, “Ne işi var burada?” diye fısıldadığını duydu.

“Tanrım,” dedi bir başkası.

“Bayan Zott,” diye seslendi Dr. Mason kayıkhanenin öbür ucundan. “Buradayız.”

Labirent gibi önüne dikilmiş bedenler arasında bir yol belirledi ve az önce çok kötü bir haber almış gibi görünen, derbeder haldeki bir grup adama doğru ilerledi.

“Elizabeth Zott,” dedi ciddiyetle elini uzatıp. Kimse elini sıkmadı.

“Zott bugün iki numarada kürek çekecek,” dedi Mason. “Bill bacağını kırmış.”

Sessizlik.

“Koç,” dedi Dr. Mason katil kılıklı bir adama dönüp. “Sana sözünü ettiğim sporcu bu.”

Sessizlik.

“Hatırlayanlarınız olacaktır, daha önce bizimle kürek çekmişti.”

Sessizlik.

“Sorusu olan?”

Sessizlik.

Dümenciye başını salladı. “Gidelim o halde.”

“Bence iyiydi, sizce?” dedi Dr. Mason daha sonra arabalarına yürürlerken. Elizabeth dönüp ona baktı. Doğumda korkunç acılar içindeyken, bebeğin dışarı çıktığında giyecek yeterince kıyafeti olsun diye iç organlarını valiz gibi kapıp kaçmaya çalıştığına ar-

tık emin olmuşken öyle bir çığlık atmıştı ki yatak başlığı titremişti. Sancısı geçip gözlerini açtığında üzerine eğilmiş Dr. Mason'ı görmüştü. *Gördünüz mü?* demişti Mason. Çok da fena değildi, ha?

Elizabeth arabasının anahtarlarıyla oynadı. "Dümenci ve koç aynı fikirde değil bence."

"Şu mesele," dedi Dr. Mason geçiştirmek için elini sallayarak. "Normal. Bildiğinizi sanıyordum. Kürekte her şeyin suçlusu yeni gelendir. Siz genelde Evans'la kürek çektiniz; kürek kültürünün inceliklerini tam olarak anlamıyorsunuz. Birkaç tur daha bekleyin, anlarsınız."

Elizabeth onun doğru söylediğini umuyordu çünkü işin aslı, tekrar suda olmak çok hoşuna gitmişti. Canı çıkmıştı ama iyi anlamda.

"Küreğin ilginç bulduğum yanı," diyordu Dr. Mason, "daima geriye gidilmesi. Spor bizzat bize ilerisi için telaş etmemeyi öğretmeye çalışıyor sanki." Arabasının kapısını açtı. "Aslında düşününce kürek çekmek tıpkı çocuk büyütmek gibi. İkisi de sabır, direnç, kuvvet ve bağlılık istiyor. Ve ikisi de nereye gittiğimizi görmemize izin vermiyor, sadece nerede olduğumuzu görebiliyoruz. Ben bunu çok rahatlatıcı buluyorum. Sizce de öyle değil mi? Sıyırma anları sayılmazsa tabii. Onlar daha az olsun isterdim."

"Tekneyi sıyırmayı mı diyorsunuz?"

"Kafayı sıyırmayı diyorum," dedi arabasına binerken. "Dün benim çocuklardan biri ötekine bahçe küreğiyle vurdu da."

20. BÖLÜM

Hayat Hikâyesi

Mad henüz dört yaşını bile doldurmadığı halde beş yaşındakilerin çoğundan daha iriyarıydı ve altıncı sınıftakilerin çoğundan daha iyi okuyordu. Fakat tüm bu fiziksel ve zihinsel atılımlara rağmen tıpkı asosyal annesi ve kin tutan babası gibi onun da çok az arkadaşı vardı.

“Gen mutasyonu olabileceğinden endişeliyim,” diye itiraf etti Elizabeth, Harriet’a. “Calvin de ben de taşıyıcı olabiliriz.”

“İnsanlardan nefret etme geni mi?” dedi Harriet. “Öyle bir gen mi var?”

“Çekingenlik,” diye düzeltti Elizabeth. “İçe kapanıklık. Bil bakalım ne oldu. Onu anasınıfına yazdırdım. Pazartesi günü yeni ders yılı başlıyor, birden çok mantıklı geldi. Mad’in çocuklarla bir arada olması gerek, sen de öyle söylemiştin.”

Doğruydu. Harriet bu fikrini birkaç yıldır en az yüz defa dile getirmişti. Madeline erken gelişmiş, olağanüstü sözel becerilere ve anlama yeteneğine sahip bir çocuktı ama Harriet ortalama konularda –ayakkabı bağlamak, oyuncak bebeklerle oynamak– ilerleme gösterdiğine pek ikna olamıyordu. Geçen gün çamurdan pasta yapmayı teklif ettiğinde Mad suratını asmış, sonra da top-rağa sopayla 3.1415 yazmıştı. “Oldu,” demişti.

Hem Mad okula giderse Harriet bütün gün ne yapacaktı? Kendisine ihtiyaç duyulmasına alışmıştı.

“Daha çok küçük,” diye öne sürdü Harriet. “En az beş yaşına gelmesi lazım. Hatta altı daha iyi.”

“Öyle söylediler zaten,” dedi Elizabeth. “Yine de kaydı yapıldı.”

Elizabeth’in söylemediği şey, sebebin Madeline’in zeki olmasından ziyade Elizabeth’in dolmakalem mürekkebinin kimyasal formülünü saptaması ve Madeline’in doğum belgesini değiştirmenin yolunu bulmasıydı. Teknik olarak Mad anasınıfına gitmek için çok küçüktü ama Elizabeth teknik meselelerin kızının eğitimiyle ne ilgisi olduğunu anlamıyordu.

“Woody İlkokulu,” deyip Harriet’a bir kâğıt uzattı. “Bayan Mudford. Altı numaralı sınıf. Bazı çocuklardan daha ileride olabileceğinin farkındayım ama Zane Grey okuyan tek çocuğun olduğunu sanmıyorum. Öyle değil mi?”

Altı Buçuk endişeyle başını kaldırdı. Bu haber onu da pek sevindirmemişti. Mad okula mı gidecekti? Peki *onun* görevi ne olacaktı? Sınıftayken Yaratık’ı nasıl koruyabilirdi ki?

Elizabeth kahve fincanlarını alıp lavaboya götürdü. Okul kaydı konusundaki bu ani karar o kadar da ani değildi aslında. Elizabeth birkaç hafta önce bankaya gitmiş, evi ters ipotekli satışa çıkarmıştı. Beş parasızdılar. Calvin tapuya onun adını da yazdırmamış olsaydı –ki Elizabeth bunu o öldükten sonra öğrenmişti– sosyal yardım almak zorunda kalacaklardı.

Banka müdürü Elizabeth’in durumunu değerlendirirken çok acımasızdı. “İşler daha da kötüye gider,” diye uyarmıştı onu. “Çocuğunuzu yaşı tutar tutmaz okula yazdırın. Siz de gerçekten para kazandıran bir iş bulun. Ya da zengin biriyle evlenin.”

Elizabeth arabasına geri dönüp seçeneklerini gözden geçirmişti.

Banka soymak.

Mücevher dükkânı soymak.

Ya da hepsinden iğrenç bir fikir: Onu soyan yere geri dönmek.

Yirmi beş dakika sonra Hastings’in lobisine elleri titreyerek, soğuk terler dökerek girmişti; vücudunun uyarı sistemi tüm

alarmları aynı anda çalıyordu. Elizabeth derin bir nefes alıp gücünü toplamaya çalışmıştı. “Dr. Donatti lütfen,” demişti danışma görevlisine.

“Okulu sevecek miyim?” diye sordu Madeline birden karşısında belirip.

“Kesinlikle,” dedi Elizabeth hiç de ikna edici olmayan bir sesle. “O ne yle?” Madeline’in sağ elinde tuttuğu kocaman, siyah fon kartonu işaret etti.

“Resmim,” dedi Madeline kartonu masaya, annesinin önüne koyup gövdesini ona yaslayarak. Tebeşirle yaptığı resimlerden biriydi bu da, Madeline pastel boya yerine tebeşir tercih ediyordu. Fakat tebeşir çok kolay dağıldığından resimleri genellikle bula-nık görünüyordu, sanki çizdiği şeyler sayfadan kaçmaya alış-yormuş gibi. Elizabeth eğilip bakınca birkaç padam, bir köpek, bir çim biçme makinesi, bir güneş, bir ay, galiba bir araba, iek-ler ve uzun bir kutu gördü. Güney ateşlerde kavruluyor, kuzeyde yağmur hüküm sürüyor gibiydi. Bir şey daha vardı; tam ortada girdaba benzer, büyük, beyaz bir şey.

“Evet,” dedi Elizabeth, “gerçekten iyi. Çok uğraştığın belli oluyor.”

Mad yanaklarını şişirip dahası var der gibi annesine baktı.

Elizabeth resmi yeniden inceledi. O sıralar Madeline’e Mı-sırlıların yaşanmış hayat hikyelerini –inişleri ıkışları, en ince ayrıntılarıyla– lahit yüzeylerine kusursuz bir sembolizmle aktar-malarını konu alan bir kitap okuyordu. Fakat okurken bir şeyi me-rak etmişti; ressamın dikkati hiç dağılmış mıydı? Hiç keçi yerine engerek yapmış mıydı mesela? Yaptıysa eğer, çizimine mecburen öyle mi devam etmişti? Muhtemelen. Diğer taraftan hayatın tanı-mı tam da bu değil miydi? Hiç bitmeyen hata silsilelerinin sebep olduğu uyarlamalar. Evet, yleydi ve Madeline bunu bilmeliydi.

Dr. Donatti on dakika sonra lobide belirmişti. İşin tuhafı, Elizabeth’i görmek onu adeta rahatlatmış gibiydi. “Bayan Zott!”

deyip kucakladığı Elizabeth tiksintiyle nefesini tutmuştu. “Ben de sizi düşünüyordum!”

İşin aslı, Zott’tan başka *hiçbir* şey düşündüğü yoktu.

Elizabeth çöpadamları gösterip, “Bana bu insanlardan bahset,” dedi.

“Sen, ben, Harriet,” dedi Mad. “Ve Altı Buçuk. Bu sensin, kürek çekiyorsun,” dedi kutuya benzer şeyi işaret ederek, “şu da çim biçme makinemiz. Burada ateş var. Bunlar da başka insanlar. Şu arabamız. Güneş geliyor, ay geliyor, sonra da çiçekler. Anladın mı?”

“Galiba,” dedi Elizabeth. “Mevsim hikâyesi.”

“Hayır,” dedi Mad. “Hayatımın hikâyesi.”

Elizabeth anlamış gibi başını salladı. Çim biçme makinesi mi?

“Peki bu kısım ne?” diye sordu Elizabeth resmin büyük bölümünü kaplayan girdabı göstererek.

“O ölüm kuyusu,” dedi Mad.

Elizabeth’in gözleri kaygıyla büyüdü. “Peki bu?” Eğik çizgileri işaret etti.

“Gözyaşları,” dedi Mad.

Elizabeth gözleri Mad’in göz hizasına gelecek şekilde diz çöktü. “Üzgün müsün, tatlım?”

Mad tebeşir tozuna bulanmış küçük ellerini annesinin yanaklarına koydu. “Hayır. Ama sen üzgünsün.”

Mad oyun oynamak için dışarı çıktığında Harriet, “Çocuktan al haberi,” gibi bir şey söyledi ama Elizabeth duymazdan geldi. Kızının içini bir kitap gibi okuyabildiğinin zaten farkındaydı. Bu daha önce de dikkatini çekmişti, Mad tam da herkesin saklamak istediği şeyleri sezebiliyordu. Geçen hafta bir akşam yemeği sırasında durup dururken, “Harriet hiç âşık olmamış,” deyivermişti. “Altı Buçuk hâlâ kendini sorumlu tutuyor,” demişti kahvaltıda iç

geçirerek. “Dr. Mason vajına görmekten bıkmış,” diye belirtmişti yatmadan önce.

“Üzgün değilim, Harriet,” diye yalan söyledi Elizabeth. “Hatta şahane bir haberim var. Hastings’den iş teklifi aldım.”

“İş mi?” dedi Harriet. “Ama senin işin var zaten; çalışmana, Mad’i büyütmene, Altı Buçuk’u dışarı çıkarmana, araştırmanı yürütmene ve kürek çekmene fırsat veren bir iş. Bunu söyleyebilecek kaç kadın vardır?”

Hiç, diye düşündü Elizabeth; buna kendisi de dahildi. Dur durak bilmeyen programı onu mahvediyordu, gelirinin olmaması ailesini tehdit ediyordu, özsaygısı hiç olmadığı kadar azalmıştı.

Onu amaçsız bırakacak şu okul meselesine canı sıkılan Harriet, “Hoşuma gitmedi bu,” dedi. “Sana ve Bay Evans’a o davranışlarından sonra olur mu? Eve gelen ahmaklara yaltaklanman yetmezmiş gibi.”

“Bilim de diğer her şey gibi,” dedi Elizabeth. “Bazı kişiler daha iyi beceriyor.”

“Ben de onu diyorum,” dedi Harriet. “Tüm disiplinler arasında en çok bilimin kendi içindeki çöp aydınları temizleyebilmesi gerekmez mi? Darwin’in iddiası da bu değil miydi? Zayıf olanın işi biter.” Ama Elizabeth’in dinlemediğinin farkındaydı.

“Bebek nasıl?” diye sormuştu Donatti, Elizabeth’i kolundan tutup ofisine götürürken. Parmaklarının tıpkı ayrıldığı zamanki gibi sargılı olduğunu görünce şaşırmıştı.

Zott karşılığında bir şey söylediyse de o bir sonraki hamlesini düşünmekle çok meşgul olduğundan dikkatini veremiyordu. Birkaç harika yıl boyunca Zott-Evans çiftinden uzak kalmıştı ve bu sayede işler iyiye gitmişti. Gerçek atılımlar yapılmasa da ilerleme vardı. Şu aptal Boryweitz’in beyni bile biraz gelişmişti sanki. Adeta Donatti’nin diğer kimyagerlerinin parlayabilmesi Evans’ın ölüp Zott’ın gitmesine bağlıymış gibi.

Fakat yanı başında büyük bir bela vardı. Şu kodaman yatırımcı. Geri dönmüştü. Bay Zott’ın parasıyla bunca zamandır ne

halt ettiğini öğrenmek istiyordu. Çalışmalar neredeydi? Bulgular? Sonuçlar?

Zott beklenmedik bir pozitif iyon reaksiyonu hakkında boş boş konuşurken Donatti pencereden dışarı bakıyordu. Tanrı aşkına, bilim çok sıkıcıydı. İlgisizliğini örtbas etmek için öksürdü. Neredeyse kokteyl saati gelmişti, birazdan çıkacaktı. Çok uzun zaman önce, üniversitedeyken hazırladığı martiniye birinin iltifat ettiğini hatırlıyordu. Birden kafasına dank etti, neden barmenlik yapmıyordu? İçmeyi seviyordu, bu konuda iyiydi. Hazırladığı içkiler insanları mutlu ediyordu, yani sarhoş. Ayrıca kokteyl hazırlamanın içinde bir parça bilim de vardı. Kötü yanı neydi? Maaş mı?

Maaş demişken, bütçesinde Zott'ı işe alacak para yoktu; tek kuruş bile. Ama almak zorundaydı. Zott'a ihtiyacı vardı çünkü yatırımcının ihtiyacı vardı, daha doğrusu yatırımcının *Bay Zott'a* ve lanet olası abiyogenez çalışmasına ihtiyacı vardı. İşin aslı, Donatti'nin suyu ısınmaya başlıyordu. Adamın aramalarını aylarca geçiştirmişti. Sonunda o kadar çaresiz kalmıştı ki ekibine aralarında konuyla uzaktan yakından alakalı herhangi bir şey yapan olup olmadığını sormuştu. Kim el kaldırmıştı peki? Boryweitz.

Tek sorun Boryweitz'in araştırmasını izah edemeyişiydi. İşte o zaman Donatti şüphelenmiş, Boryweitz, Zott'la karşılaştığını, abiyogenez üzerine konuştuklarını açıklamak zorunda kalmıştı. Ve ne tesadüf ki benzer sonuçlar elde ettiklerini.

"Hastings'den gelen iş teklifini kabul etmenin büyük bir hata olduğunu buraya yazıyorum," dedi Harriet kahve fincanlarını kurularken.

"İkincide keramet vardır," diye directti Elizabeth.

Bir fazlasındaydı o, diye düşündü Altı Buçuk.

21. BÖLÜM

E. Z.

Kimya Bölümü Elizabeth'in dönüşünü yeni bir laboratuvar önlüğüyle kutladı.

"Hepimizden hediye," dedi Donatti. "Sizi ne kadar özlediğimizin nişanesi olarak." Bu jest karşısında şaşırان Elizabeth hediyeyi hevesle kabul etti, beyaz önlüğü seyrek alkışlar ve peşinden gelen bir iki yüksek kahkaha arasında üstüne giydi. Başını eğip cebin üstündeki işlemeye baktı. Önceden "E. Zott," yazan yerde şimdi sadece "E. Z." yazıyordu.

"Beğendiniz mi?" dedi Dr. Donatti göz kırparak. "Bu arada," deyip parmağını bükerek Elizabeth'e peşinden ofisine gelmesini işaret etti. "Küçük bir kuş abiyoenez işinin ucunu hâlâ bırakmadığınızı söyledi."

Elizabeth irkildi. Araştırmasından hiç kimseye bahsetmemişti. Bilme ihtimali olan tek kişi Boryweitz'tı ama bunu düşüncesinin tek nedeni de son gelişinde Mad'in uykudan uyanması, Elizabeth'in onun yanından döndüğünde Boryweitz'ı masasında, dosyalarını incelerken bulmasıydı. "Ne yapıyorsunuz siz?" diye sormuştu hayretler içinde.

Boryweitz ise Elizabeth'in tavrına kırıldığını çok belli ederek, "Hiçbir şey, Bayan Zott," demişti.

"Benim de yakında çıkacak bir işim var," dedi Donatti masasının başına yerleşirken. "Yakında *Bilim Dergisi*'nde yayımlanacak."

“Konusu nedir?”

“Pek sarsıcı bir şey değil,” diye yanıtladı omuz silkerek. “RNA meselesi. Bu işleri bilirsiniz, profesyonelliğin bedeli olarak ara sıra bir şeyler ortaya koymak gerekir. Ama asıl sizin çalışmanız ilgimi çekiyor. Makalenizi nereden okuyabilirim?”

“Üzerine eğilmem gereken birkaç mesele daha var,” dedi Elizabeth. “Önümüzdeki altı hafta süresince dikkatim dağılmadan sadece onlara odaklanmama izin verilirse size sunacak bir şeyim olur.”

“Sadece *kendi* çalışmanıza odaklanmak mı?” dedi Donatti şaşırarak. “Epey Calvin Evansvari değil mi bu?”

Calvin’in adı anılınca Elizabeth’in bakışları dondu.

“Bu bölümde işleyişin öyle olmadığını hatırladığınıza eminim,” diyordu Donatti. “Burada birbirimize yardımcı oluruz. Biz bir ekibiz. Takım gibi yani,” dedi alaycı bir tavırla. Elizabeth kimyagerlerden birine hâlâ kürek çektiğini söylerken kulak misafiri olmuştu. Eh, belki de kürek çekmiyor olsaydı kendi işinde daha fazla ilerleyebilirdi. Gerçi Donatti, Elizabeth’in getirdiği dosyaları çoktan incelemiş ve onun Boryweitz’in sandığından çok daha ileride olduğunu fark edip hayrete kapılmıştı. Boryweitz denen herif aptalın tekiydi.

“Alın,” dedi Donatti ona bir yığın kâğıt uzatıp. “Bunları yazmakla başlayın. Ayrıca kahvemiz azaldı. Bir de arkadaşlarınızla tek tek konuşup hangi konularda desteğe ihtiyaç duyduklarını öğrenin.”

“Destek mi?” dedi Elizabeth. “Ama ben kimyagerim, laboratuvar teknisyeni değil.”

“Evet, laboratuvar teknisyenisiniz,” dedi Donatti kesin bir ifadeyle. “Uzun zamandır işlerden uzak kaldınız. Herhalde buraya elinizi kolunuzu sallayarak gelip eski işinizi alacağınızı düşünmemişsinizdir, yıllarca boşa zaman geçirdikten sonra mümkün değil. Ama şöyle söyleyeyim, çok çalışırsanız bakarız.”

“Ama böyle konuşmamıştık.”

“*Sakin ol, Fıstık,*” dedi kelimeleri uzata uzata. “Sonuçta...”

“Bana *ne* dediniz siz?”

Fakat Donatti cevap veremedi sekreteri toplantısı olduğunu hatırlattı.

“Bak,” dedi Donatti tekrar Elizabeth’e dönüp, “Evans buradayken ayrıcalıklı bir konumun tadını çıkardın ve bir sürü kişi bu konuda seni affetmiş değil. Ama bu defa herkesin bulunduğu yeri hak ettiğini görmesini sağlayacağız. Sen zeki bir kızsın, Liz-zie. Başarman mümkün.”

“Ama ben kimyager maaşına bel bağlamıştım, Dr. Donatti. Laboratuvar teknisyeni olarak iki yakamı bir araya getiremem. Bakmam gereken bir çocuğum var.”

“O konuya gelince,” dedi Donatti elini şöyle bir sallayarak. “Güzel bir haberim var. Eğitiminde ilerlemen için Hastings’in sana ödenek sağlamasını rica ettim.”

“Gerçekten mi?” dedi Elizabeth hayretle. “Hastings doktora masraflarımı mı karşılayacak?”

Donatti ayağa kalktı ve antrenmandan çıkmış gibi kollarını yukarıya doğru esnetti. “Hayır,” dedi. “Ben steno okulunun sana faydalı olabileceğini kastetmiştim, hızlı yazım için. Sana bir mektupla öğretim kursu buldum,” dedi ona bir broşür uzatıp. “İşin en güzel yanı da boş zamanlarında, evde yapabilecek olman.”

Kalbi göğsünü delecek gibi çarpan Elizabeth masasına dönüp dosyaları attı, sonra doğruca tuvalete gidip kapıdan en uzak kabini buldu ve kendini içeriye kilitledi. Harriet haklıydı. *Ne yapmıştı böyle?* Fakat bu soru üzerine düşünmeye koyulamadan birinin yan kabini yumrukladığını duydu.

“Merhaba?” diye seslendi Elizabeth.

Gürültü kesildi.

“Merhaba?” diye tekrar denedi Elizabeth. “Her şey yolunda mı?”

“İşine bak,” dedi sert bir ses.

Elizabeth tereddüt etti, sonra tekrar denedi. “Yardıma ihtiyacınız...”

“Sağır mısın? Rahat bıraksana beni!”

Elizabeth durakladı. Ses tanıdıktı. “Bayan Frask?” diye sordu yıllar önce ona Calvin’in ölümü üzerinden eziyet etmiş personel sekreterini gözünün önüne getirerek.

“Kim soruyor?” dedi kavgacı ses.

“Elizabeth Zott. Kimya.”

“Ulu Tanrım. Zott. Başka kimse kalmamış gibi.” Ardından uzun bir sessizlik oldu.

Artık otuz üç yaşına gelmiş ve dört yıldır terfi vaat eden her yolu –Hastings’in kârını arşa çıkarmaktan belli departmanları gizlice izlemeye, “İlk Siz Duyun” adlı kurum içi dedikodu köşesinin yazarlığını yapmaya varana kadar– sadık adımlarla yürümüş Bayan Frask hâlâ terfi etmemişti. Hatta şimdi işe yeni alınmış birinin altında çalışıyordu; ataştan zincir yapmak dışında göze çarpan bir becerisi olmayan, üniversiteyi yeni bitirmiş, yirmi bir yaşında bir oğlanın. Evlenilecek biri olduğunu ispatlamak için yattığı jeolog Eddie’ye gelince, iki yıl önce bir bakire için onu terk etmişti. Bugün yediği en büyük tokat ise şuydu: Yeni patronu olan çocuk ona gelişimi için yedi maddelik bir plan vermişti. Madde bir: On kilo ver.

“Gerçekten döndün demek,” dedi Frask kendi kabininden. “Kapıdan kovsan bacadan yani.”

“Anlayamadım.”

“Köpeği de getirdin mi?”

“Getirmedim.”

“Kurallara uymaya mı başladık, Zott?”

“Köpeğim gündüzleri meşgul.”

“Köpeğin gündüzleri *meşgul*.” Frask göz devirdi.

“Çocuğumu okuldan alıyor.”

Frask oturduğu yerde kıpırdandı. Doğru ya, Zott’ın çocuğu olmuştu.

“Kız? Erkek?”

“Kız.”

Frask tuvalet kâğıdı rulosunu döndürdü. “Buna üzüldüm işte.”

Elizabeth gözlerini kendi kabinindeki yer karolarına dikti. Frask’ın ne demek istediğini çok iyi biliyordu. Okulun ilk gününde pis kokulu permalı saçlı, patlak gözlü öğretmenin Mad’in bluzuna pembe bir çiçek takmaya girişmesini dehşetle izlemişti. Çiçeğin üstünde ALFABE ÇOK EĞLENCELİ! yazıyordu.

“Bunun yerine mavi çiçek alabilir miyim?” diye sormuştu Madeline.

“Hayır,” demişti öğretmen. “Mavi erkekler, pembe kızlar içindir.”

“Hayır, değil,” demişti Madeline.

Bayan Mudford adındaki öğretmen bakışlarını Madeline’den Elizabeth’e çevirmiş, bu kötü davranışın kaynağını tespit etmek istercesine çocuğun fazla güzel annesine bakmıştı. Elizabeth’in boş yüzükparmağına göz atmıştı. Tam isabet.

“Ee, seni Hastings’e hangi rüzgâr attı?” diye sordu Frask. “Yeni bir dâhi bulmak için alışverişe mi çıktın?”

“Abiyogenez.”

“Ah, doğru,” diye alay etti Frask. “Aynı terane. Yatırımcının geri döndüğünü duymuştum ve hokus pokus! İşte buradasın. Sana bir şey söyleyeceğim. Çok öngörülebilir birisin. Gerçi bu defa daha zengin bir adamın peşindesin hiç değilse. Laf aramızda ama sana göre biraz yaşlı değil mi?”

“Ne dediğinizi anlayamıyorum.”

“Numara yapma işte.”

Elizabeth dişlerini sıktı. “Hiç beceremem ki.”

Frask düşündü. Doğru. Zott numara yapabilecek bir tip değildi. Kalın kafalı ve dünyadan bihaberdi, tıpkı Calvin’in ona bir ayrılık hediyesi bıraktığını açık açık söylediği o günkü gibi. Öyle

bir hediye idi ki bu, şimdiden okula başlamıştı (nasıl olabilirdi?) ve ders bitince köpek tarafından alınıyordu. Daha neler.

“Şu adam,” dedi Frask, “çalışmalarını görüp abiyojenez araştırması için Hastings’e müthiş bir bağış yapan hani? Daha doğrusu Bay E. Zott’ın çalışmalarını görüp.”

“Ne diyorsunuz siz?”

“Gayet iyi biliyorsun, Zott. Her neyse, zengin adam geri döndü ve ne tesadüf, *sen de döndün*. Hastings’de sekreter olmayan tek kadın sensin galiba; üç bin çalışan içinde, dikkatini çekerim. Bunun nasıl mümkün olduğunu hayal bile edemiyorum. Hâlâ kalkmış, kendini erkek diye yutturmaya çalışıyorsun. Tenezzül edebileceklerinin bir sınırı var mı bari? Bu arada enstitü neden biz kadınların iyi yatırım olmadığını düşünüyor, biliyor musun? Çünkü her seferinde çekip gidiyor ve çocuk doğuruyoruz. Tıpkı *senin* yaptığın gibi.”

“Ben *kovuldum*,” dedi Elizabeth sesi hiddetle dolarak. “Biraz da sizin gibi kadınlar yüzünden,” diye çıkıştı, “başkalarının maşası olan...”

“Ben kimsenin maşası değilim...”

“İşbirlikçi...”

“Ben işbirlikçi değilim...”

“Özsaygısı bir adamın takdirine bağlı olan...”

“Bu ne cüret...”

“Hayır!” diye bağırdı Elizabeth onları ayıran sac panele vurarak. “Asıl *sizinki* ne cüret, Bayan Frask! Siz buna nasıl cüret edersiniz!” Kalktı, kapıyı açtı, uzun adımlarla lavaboya yürüdü, musluğu öyle bir hırsla açtı ki başlığı elinde kaldı. Su fışkırıp laboratuvar önlüğünü sıırılsıklam etti. “Kahretsin!” diye bağırdı. “Kahretsin!”

“Ah, Tanrım,” dedi yanında beliren Frask. “Bana bırak.” Elizabeth’i sola itti, eğilip lavabonun altındaki vanayı kapattı. Ayağa kalktığı anda iki kadın yüz yüze geldi.

“Ben hiçbir zaman erkekmiş gibi davranmadım, Frask!” diye haykırdı Elizabeth laboratuvar önlüğünü kâğıt havluyla kurular-ken.

“Ben de kimsenin maşası değilim!”

“Ben kimyagerim. *Kadın* kimyager değil. *Kimyager*. Hem de acayip iyiyim!”

“Ben de personel uzmanıyım! Psikolog da sayılırım,” diye bağırdı Frask.

“*Sayılırım* derken?”

“Kapa çeneni.”

“Hayır, cidden,” dedi Zott. “*Sayılırım* ne demek?”

“Bitirme şansım olmadı, tamam mı? Peki ya sen? Senin ne-
den doktoran yok, Zott?” diye topa tuttu onu Frask.

Elizabeth’in yüzüne katı bir ifade yerleşti ve dayanamayıp kendisi hakkında polis memurundan başka kimseye anlatmadığı bir gerçeği açıkladı. “Çünkü tez danışmanımın cinsel tacizine uğradım ve doktora programından atıldım,” diye bağırdı. “*Sen?*”

Frask neye uğradığını şaşırarak ona baktı. “Ben de,” dedi zayıf bir sesle.

22. BÖLÜM

Hediye

Elizabeth eve girer girmez Harriet, “İlk günün nasıl geçti?” diye sordu.

“İyi,” diye yalan söyledi Elizabeth. “Mad,” dedi kızını kollarına almak için eğilip. “Okul nasıldı? Eğlenceli miydi? Yeni bir şeyler öğrendin mi?”

“Hayır.”

“Mutlaka öğrenmişsindir,” dedi. “Anlat bakalım.”

Madeline kitabını elinden bıraktı. “Peki. Çocuklardan bazıları çişini tutamıyor.”

“Aman Tanrım,” dedi Harriet.

“Heyecanlı oldukları içindir belki,” dedi Elizabeth, Madeline’in saçlarını düzelterek. “Yeni bir şeylere başlamak zor olabiliyor.”

“Ayrıca,” dedi Madeline, “Bayan Mudford seni görmek istiyor.” Elizabeth’e bir not uzattı.

“Güzel,” dedi Elizabeth. “Proaktif öğretmenler böyle yapar.”

“Proaktif nedir?” diye sordu Madeline.

“Belalı,” diye mırıldandı Harriet.

Elizabeth birkaç hafta sonra Personel Bölümüne indi. “Bana şu yatırımcı hakkında bilgi verir misiniz?” diye sordu Bayan Frask’e. “Ne olursa.”

“Neden olmasın?” dedi Frask. Muhasebe dosyaları arasından üstüne GİZLİ damgası vurulmuş ince bir dosyayı çekip çıkardı. “Geçen hafta bir kilo almışım.”

“Başka bir şey var mı?” diye sordu Elizabeth dosyayı incelerken. “Bunda hiçbir şey yok.”

“Zenginler nasıldır bilirsin, Zott. Gizlilik severler. Ama haftaya öğle yemeği yesek ya. Dosyaları didikleyecek zamanım olur böylece.”

Fakat ertesi hafta Frask’ın getirdiği tek şey bir sandviç oldu.

“Hiçbir şey bulamadım,” diye itiraf etti. “Son ziyaretindeki onca tantana düşünülünce bu çok garip. Muhtemelen parasını başka bir yere götürmeye karar verdiği anlamına geliyor bu, çok sık olur. Bu arada laboratuvar teknisyenliği nasıl gidiyor? İntihar eğilimi başladı mı?”

Şakağındaki damarın zonklamaya başladığını hisseden Elizabeth, “Nereden bildiniz?” diye sordu.

“Personel görevlisiyim ben, unuttun mu? Her şeyi biliriz, her şeyi görürüz biz. Gerçi ben her şeyi bilirdim, her şeyi görürdüm desem daha doğru olur.”

“Ne demek istiyorsunuz?”

“Şimdi de ben kovuldum,” dedi Frask sakince. “Bu cuma gidiyorum.”

“Ne? Niye?”

“Yedi maddelik gelişim planım vardı ya hani? On kilo verilecekti. Ben üç kilo aldım.”

“Kilo aldınız diye kovamazlar sizi,” dedi Elizabeth. “Kanunlara aykırı.”

Frask eğilip Elizabeth’in kolunu sıktı. “Tanrım! Senin bu saflığına bayılıyorum, biliyor musun?”

“Ciddiyim,” dedi Elizabeth. “Karşı koymalısınız, Bayan Frask. Bunu yapmalarına izin veremezsiniz.”

“Pekâlâ,” dedi Frask ciddiyetini takınarak, “personel uzmanı olarak daima patronla bire bir konuşma taraftarıyım. Kişinin başarılarına dikkat çek, ileride ne gibi etkiler yaratabileceğine odaklan.”

“Aynen öyle.”

“Dalga geiyorurum,” dedi Frask. “Asla iŖe yaramaz. Hem merak etme, bir sürü geçici sekreterlik iŖi buldum zaten. Ama gitmeden sana küçük bir hediye var. Bay Evans’ın ölümünden sonra sebep olduğum tüm sıkıntılarını telafi edecek bir Ŗey. Cuma günü güney asansörün önünde benimle buluŖmaya gelir misin? Saat dörtte. Söz veriyorum, hayal kırıklığına uğramayacaksın.”

“Hemen Ŗu koridorun sonunda,” diye tarif etti Frask cuma günü geldiğinde. “Bastığın yere dikkat et. Biyoloji laboratuvarından bir sürü fare katı.” Elizabeth’le asansöre binip zemin kata indiler, sonra uzun bir koridorda ilerleyip üstünde GİRİLMEZ tabelası olan bir kapıya ulaŖtılar. “Geldik,” dedi Frask neŖeyle.

Elizabeth birden doksan dokuza kadar numaralandırılmış küçük elik kapılara gözlerini dikip, “Burası neresi?” diye sordu.

“Depo,” dedi Frask bir anahtarlık çıkarıp. “Araban vardı, değil mi? Büyük, boŖ bir bagajın da?” Anahtarları evirip çevirerek kırk dört numarayı buldu, kilide soktu ve dolabın içine bakması için Elizabeth’i çağırdı.

Calvin’in alıŖması. KutulanmıŖ, mhrlenmiŖti.

“Ŗu el arabasını kullanabiliriz,” dedi Frask arabayı ona doğru itip. “Toplam sekiz kutu var. Ama acele etmeliyiz, saat beŖten önce bu anahtarları teslim etmem gerek.”

“Bu yaptığımız yasal mı?”

Bayan Frask kutulardan ilkinde uzandı. “Umurumuzda mı?”

23. BÖLÜM

KCTV Stüdyoları

BİR AY SONRA

Walter Pine neredeyse en başından beri televizyondaydı. Televizyon fikri insanlara gündelik yaşamdan bir kaçış vaat ettiği için hoşuna gidiyordu. Bu işi bu yüzden seçmişti, sonuçta kim kaçmak istemezdi ki? O istemişti.

Fakat yıllar geçtikçe kaçış tüneline kazmakla temelli görevlendirilmiş bir hapishane mahkûmu gibi hissetmeye başlamıştı kendini. Günün sonunda diğer mahkûmlar onun üzerinden atlayıp özgürlüğe giderken o elinde kaşıkla kalakalıyordu.

Yine de çoğu kişi neden sebat ediyorsa o da aynı nedenle sebat etti. Çünkü o bir babaydı: Woody İlkokulu anasınıfına giden altı yaşındaki kızı, hayatının ışığı Amanda'nın tek velisiydi. O çocuk için her şeyi yapardı. Her gün patronundan zorbalık görmek de dahil. Patron son olarak öğleden sonra kuşağındaki şu boşluk konusunda bir şeyler yapmazsa yakında işsiz kalacağını söyleyerek tehdit etmişti onu.

Walter bir mendil çıkarıp burnunu sildi ve kafasının içinde ne olduğunu görmek ister gibi mendile baktı.

Sümük. Hiç şaşırtıcı değildi.

Birkaç gün önce bir kadın onu görmeye gelmişti; Elizabeth Zott, şeyin annesi... çocuğun adını hatırlayamıyordu. Zott'a göre Amanda sorun çıkarıyordu. Hiç şaşırtıcı değildi, öğretmeni Bayan Mudford da Amanda'nın sürekli sorun çıkardığını iddia edi-

yordu. Walter ise bir türlü inanmıyordu. Evet, Amanda da onun gibi birazcık huzursuz, onun gibi birazcık kilolu, onun gibi insanları memnun etme derdinde biriydi ama başka neydi biliyor musunuz? İyi bir çocuktı. Ve tıpkı iyi ebeveynlere olduğu gibi iyi çocuklara da ender rastlanırdı.

Başka neye ender rastlanırdı peki? Elizabeth Zott gibi bir kadına. Walter onu düşünmekten kendini alamıyordu.

Elizabeth arka kapıdan içeri girdiğinde, "Nihayet," dedi. Harriet ellerini elbisesine kurularak. "Meraklanmaya başlamıştım."

Elizabeth sesindeki öfkeyi bastırmaya çalışarak, "Üzgünüm," dedi. "İşyerinde bir şey çıktı da." Çantasını yere atıp koltuklardan birine yığıldı.

Hastings'e döneli iki ay olmuştu ve kapasitesinin altında bir işte çalışmaktan kaynaklanan stres onu mahvediyordu. Aşırı stresli işlerde çalışanların genellikle daha kolay işler istediğini biliyordu; yürek ya da beyin gücü istemeyen, daralmış ruhlarına uykuyu haram etmeyecek bir şeyler. Ama Elizabeth kapasitesinin altında çalıştırılmanın daha beter olduğunu öğrenmişti. Hem düşük rütbesinin yansıması olan bir maaşı vardı hem de beyin hareketsizlikten adeta ağrıyordu. Üstelik çalışma arkadaşları zekâsıyla hepsini cebinden çıkaracağını bildikleri halde ondan kazandıkları küçücük başarıları alkış tutmasını bekliyorlardı.

Fakat bugünkü başarı küçük değildi. Büyüktü. *Bilir Dergisi*'nin son sayısı yayımlanmıştı ve içinde Donatti'nin makalesi de vardı.

"Pek sarsıcı bir şey değil." Donatti birkaç ay önce makalesini böyle tarif etmişti. Ancak çalışma *sarsıcıydı* ve Elizabeth bunu iyi biliyordu. Çünkü kendi çalışmasıydı.

Emin olmak için makaleyi iki kere okudu. İlkinde ağır ağır ikincisindeyse kanı damarlarında başıboş bir itfaiye hortumu

gibi çırpınmaya başlayana dek aceleyle ilerledi. Makale onun dosyalarından birebir çalıntıydı. Katkıda bulunan olarak kimin adı yazılmıştı peki?

Başını kaldırınca Boryweitz'ın onu seyrettiğini gördü. Adamın beti benzi attı, başını öne eğdi.

Elizabeth dergiyi masasına fırlatırken Boryweitz, "Anlamaya çalışın!" diye yalvardı. "Bu işe ihtiyacım var!"

"Hepimizin işe ihtiyacı var," dedi Elizabeth hiddetle. "Sorun sizin kendi işinizi hiç yapmamanız."

Boryweitz lemurlarinkini andıran gözlerini Elizabeth'e dikip merhamet dilenircesine baktı ama gördüğü tek şey yükselmeye başlamış, enerjisi, gerçek gücü bilinmeyen dev bir dalgaydı. "Üzgünüm," diye savundu kendini. "Gerçekten üzgünüm. Donatti'nin bu kadar ileri gideceğini düşünemedim. Geri döndüğünüz gün tüm dosyalarınızın fotokopisini aldı ama ben çalışmamıza aşına olmak istediği için yaptığını sandım."

"Çalışmamıza mı?" Elizabeth, Boryweitz'ın boynunu çat diye kırmamak için kendini zor tuttu. "Sizinle sonra ilgileneceğim," dedi. Sonra arkasını döndü ve koridora çıkıp hızlı adımlarla Donatti'nin ofisine doğru ilerledi. Adımları yoluna çıkan bir mikrobiyoloji uzmanını kenara ittiği an dışında hiç sekteye uğramadı.

"Sen yalancının, düzenbazın tekisin, Donatti," dedi patronunun ofisine dalıp. "Sana sözüm olsun, bunu yanına bırakmayacağım."

Donatti masasından başını kaldırdı. "Zott!" diye bağırdı. "Bu ne büyük zevk!"

Elizabeth'in öfkesini bir tür keyifle karşılayarak arkasına yaslandı. Bu Evans'ın karşılığında hiç şüphesiz istifa edeceği bir durumdu. Yaşasa ve olanları görseydi keşke, ama yok, erkenden ölüp şu anı mahvetmese olmazdı tabii.

Zott hırsızlığıyla ilgili ağzına geleni söylemeye devam ederken Donatti yarım yamalak dinliyordu. Yatırımcı o gün çalışmasından ötürü onu tebrik etmek için aramış, biraz daha para göndereceğine dair bir şeyler söylemişti. Zott'ı da sormuştu, araş-

tirmada rol oynayıp oynamadığını. Donatti hayır demişti, pek sayılmaz, ne yazık ki Bay Zott fos çıkmış ve rütbesi düşürülmüştü. Yatırımcı hayal kırıklığına uğramış gibi iç geçirmiş, ardından Donatti'ye abiyoenez konusunda sıradaki adımlarını sormuştu. Donatti, Zott'ın araştırmasının başka bölümlerinden üstünkoru hatırladığı büyük büyük laflarla onu oyalamıştı. Daha sonra bu söylediklerinin hepsini Zott'a sorması gerekecekti, lanet siniri geçip *onun emrinde* çalıştığını hatırladıktan sonra. Tanrı aşkına, yönetici olmak ne zordu. Her neyse, söyledikleri zengin adamı tatmin etmiş gibiydi.

Derken Zott tutup ikisine de en pahalıya mal olacak şeyi yaptı. "Al," dedi laboratuvar anahtarını Donatti'nin kahvesinin içine atıp. "Lanet işin senin olsun." Sonra kimlik kartını çöpe fırlattı, laboratuvar önlüğünü masanın ortasına attı ve o büyük büyük lafların hepsini de alıp gitti.

"Sana dört telefon geldi," diyordu Harriet. "İlki reyting ölçüm sistemine katılımla ilgili bir şeydi. Diğer üçü de Walter Pine diye birindendi. Pine onu aramanı istiyormuş. Acil olduğunu söyledi. Yemek üzerine keyifli bir sohbet etmişsiniz." Notlarına tekrar baktıktan sonra, "Yok yok, pardon, öğle yemeği üzerine," diye düzeltti. "Gergin gibiydi," dedi başını kaldırıp. "Profesyonel bir gerginlik. Nazik biriydi ama diken üstündeydi sanki."

"Walter Pine," dedi Elizabeth dişlerini sıkarak, "Amanda Pine'ın babası. Birkaç gün önce şu beslenme meselesiyle ilgili konuşmak için ofisine gitmiştim."

"Konuşma nasıl geçti?"

"Daha ziyade yüzleşmeydi."

"Sert davrandığını umuyorum."

"Anne?" dedi bir ses kapı eşiğinde belirip.

"Merhaba, güzel kızım," dedi Elizabeth uzun ince çocuğunu tek koluyla sararken sesinin sakın çıkmasına çabalayarak. "Okul nasıl geçti?"

“Kazık bağı düğümü attım,” dedi Madeline elindeki ipi gösterip. “Sunum konusu olarak.”

“Sınıftakilerin hoşuna gitti mi?”

“Hayır.”

“Önemli değil,” dedi Elizabeth onu yanına çekip. “Bazen bizim beğendiğimiz şeyleri başkaları beğenmeyebilir.”

“Benim sunumda anlattıklarımı hiçbir zaman beğenmiyorlar ki.”

“Küçük piçler,” diye mırıldandı Harriet.

“Götürdüğün şu ok ucunu beğenmişlerdi.”

“Hayır.”

“O halde haftaya periyodik cetveli mi denesek? Daima kalabalığın ilgisini çeker.”

“Ya da benim av bıçağımı deneyebilirsin,” diye öneride bulundu Harriet. “Tavrını anlasınlar.”

“Akşam yemeği ne zaman?” dedi Madeline. “Acıktım.”

Harriet, Elizabeth’e, “Güveçlerinden birini fırına koydum,” deyip kapıya doğru hareketlendi. “Gidip canavarı beslemem gerek. Pine’ı ara.”

“Amanda Pine’ı mı aradın?” dedi Madeline hayretle.

“Babasını,” dedi Elizabeth. “Sana söylemiştim. Üç gün önce onu ziyaret edip öğle yemeği meselesini açıkça anlattım. Sanırım durumumuzu anladı, Amanda’nın bir daha yemeğini çalmayacağına eminim. Çalmak *yanlıştır*,” diye çıkıştı, Donatti’yi ve makalesini düşünerek. “*Yanlıştır!*” Madeline de Harriet da korkudan yerinden sıçradı.

“O da... o da beslenme çantası getiriyor, anne,” dedi Madeline ihtiyatlı bir tavırla. “Ama onunki normal değil.”

“Bu bizim sorunumuz değil.”

Madeline annesine asıl meseleyi anlayamadığını düşünüyor-muş gibi baktı.

“Senin kendi yemeğini yemen gerek, güzel kızım,” dedi Elizabeth daha sakinçe. “Boyunun uzaması için.”

“Ama ben *zaten* uzunum,” diye sızlandı Madeline. “Çok uzunum.”

“Çok uzun diye bir şey yoktur,” dedi Harriet.

“Robert Wadlow çok uzun olduğu için *ölmüş*,” dedi Madeline *Guinness Rekorlar Kitabı*’nın kapağına vurarak.

“Ama o hipofiz bezi hastalığından, Mad,” dedi Elizabeth.

“İki yetmiş iki!” diye vurguladı Madeline.

“Zavallı adam,” dedi Harriet. “Öyle biri nereden alışveriş yapar ki?”

“Uzun boy *öldürür*,” dedi Madeline.

“Evet ama eninde sonunda her şey öldürür,” dedi Harriet. “O yüzden herkes günün birinde ölüyor, tatlım.” Ama Elizabeth’in ağzının açık kaldığını ve Madeline’in birden durulduğunu fark edince söylediğine pişman oldu. Arka kapıyı açtı. “Yarın sabah kürekten önce görüşürüz,” dedi Elizabeth’e. “Seninle de görüşürüz, Mad,” dedi küçük kıza. “Uyandığında.”

Elizabeth işe döndüğünden beri ikisinin uyguladığı program böyleydi. Harriet, Mad’i okula götürüyor, Altı Buçuk okuldan alıyor ve Harriet, Elizabeth eve dönene kadar ona göz kulak oluyordu. “Ah, az kalsın unutuyordum.” Harriet cebinden bir kâğıt parçası çıkardı. “Bir notun daha var.” Elizabeth’e imalı imalı baktı. “İsmi lazım değilden.”

Bayan Mudford.

Elizabeth, Bayan Mudford’ın Madeline’i beğenmediğini *zaten* biliyordu. Madeline’in okuyabilmesi, topa vurabilmesi ya da karmaşık gemici düğümleri atabilmesi hoşuna gitmiyordu. Düğüm atmak Madeline’in üzerinde sık sık çalıştığı bir beceriydi; karanlık, yağmur demeden, yardım almadan, her ihtimale karşı.

Elizabeth bir keresinde çocuğunu gece vakti elinde bir ip parçasıyla dışarıda, deli gibi yağan yağmurda bir muşambanın altına sığınmış bulduğunda, “Her ihtimale karşı ne demek, Mad?” diye sormuştu.

Mad başını kaldırıp şaşkınlıkla annesine bakmıştı. “Her ihtimale karşı”nın bir seçenek değil, *tek* seçenek olduğu ortada değil miydi? Hayat hazırlıklı olmayı gerektirirdi, isteyen ölmüş babasına sorabilirdi.

Gerçi o Mad’in babasına bir şey sorabilecek olsa annesini ilk gördüğünde ne hissettiğini sorardı. İlk görüşte aşk mıydı acaba?

Eski meslektaşlarının da Calvin’e sormak istediği şeyler vardı hâlâ: Mesela hiçbir şey yapmıyormuş gibi görünürken onca ödül kazanmayı nasıl başarmıştı? Peki Elizabeth Zott’la seks nasıldı? Frijit gibi görünüyordu, öyle miydi? Madeline’in öğretmeni Bayan Mudford’ın bile çoktan ölüp gitmiş Calvin Evans’a soruları vardı.

Fakat Madeline’in babasına herhangi bir şey sormak söz konusu değildi tabii, öldüğü için değil, 1959 yılında babaların çocuklarının eğitimiyle hiçbir alakası olmadığı için.

Amanda Pine’in babası istisnaydı ama o da artık ortada Bayan Pine diye birinin olmamasındandı. Bayan Pine adamı terk etmişti (Mudford çok haklı olduğuna inanıyordu), peşinden ses getiren bir boşanma gerçekleşmiş, kadın kendisinden epey büyük Walter Pine’in babalığa uygun olmadığını iddia etmişti; hele kocalığa, hiç. Konuyla ilgili utanç verici cinsel imalar da yapılmıştı, Bayan Mudford ayrıntıları hatırlamak bile istemiyordu. Fakat bu sayede Bayan Pine, Walter Pine’in her şeyini elinden almıştı, buna Amanda da dahildi ve sonradan Bayan Pine’in onu aslında istemediği anlaşılmıştı. Gerçi kim ne diyebilirdi ki? Amanda hiç kolay bir çocuk değildi. Böylece Amanda, Walter’a geri dönmüş, dolayısıyla okula Walter gelmeye başlamış, Bayan Mudford da Amanda’nın beslenme çantasının son derece sıra dışı içeriği konusunda onun kötü mazeretlerini dinlemek durumunda kalmıştı.

Walter Pine’la yaptığı görüşmeler sinir bozucuydu ama Zott’la yaptığı toplantılara kıyasla sönük kalıyordu. En sevmediği iki velinin aynı zamanda en çok görüştükleri olması da

Mudford'ın şanssızlığıydı herhalde. Gerçi bu işler hep böyleydi. Çocuklarda davranış problemleri evde başlardı. Ancak Mudford yemek hırsızını Amanda Pine ile uygunsuz sorular soran Madeline Zott arasında tercih yapacak olsa hiç düşünmeden Amanda'yı seçerdi.

Son görüşmelerinde Elizabeth, "Madeline uygunsuz sorular mı soruyor?" demişti endişeyle.

Bayan Mudford kolundaki bir tiftiği avına saldıran bir örümcek gibi tutup yolarken, "Evet, öyle," demişti sertçe. "Mesela dur çember etkinliği sırasında Ralph'in evcil kaplumbağasından söz ediyorduk, Madeline araya girip Nashville'de özgürlük savaşçısı olmak için ne yapması gerektiğini sordu."

Elizabeth asıl meseleyi anlamaya çalışıyormuş gibi duraklamıştı. "Araya girmemeliymiş," diye cevap vermişti sonunda "Onunla konuşurum."

"Cık," demişti Bayan Mudford. "Beni yanlış anladınız, Bayan Zott. Çocuklar araya girer, bununla başa çıkabilirim. Başa çıkamadığım, konuyu insan haklarına getirmek isteyen bir çocuk Anasınıfındayız, *Huntley Brinkley Report*'ta* değil. Dahası," diye eklemişti, "kızınız kısa süre önce kütüphane görevlimize raflarda Norman Mailer kitabı bulamamaktan yakınmış. Anlaşılan *Çıplak ve Ölü* kitabı için talepte bulunmuş." Öğretmen bir kaşını kaldırmış, gözlerini Elizabeth'in göğüs cebine makine dikişiyke ve hafifmeşrep görünen bir yazı karakteri kullanılarak işlenmiş E.Z. harflerine dikmişti.

"Okumayı erken öğrendi," demişti Elizabeth. "Söylemeyi unutmuş olabilirim."

Öğretmen ellerini bağlayıp tehditkâr bir tavırla öne eğilmişti "Norman. Mailer."

*

---

* 1956-1970 yılları arasında Amerikan NBC televizyonunda yayınlanan bir haber programı. (ç.n.)

Elizabeth mutfağa dönüp Harriet'in verdiği notu açtı. Mudford'ın elyazısıyla yazılmış iki kelime adeta haykırıyordu.

VLADIMIR. NABOKOV.

Madeline'in tabağına bolonez soslu fırın makarnadan koydu. "Sunumu saymazsak iyi bir gün geçirdin mi?" diye sordu. Mad'e okulda bir şey öğrenip öğrenmediğini sormaktan vazgeçmişti artık. Bir anlamı yoktu.

"Okulu sevmiyorum."

"Neden?"

Madeline gözlerini tabağından ayırıp kuşkuyla ona baktı. "Okulu kimse sevmez."

Masanın altındaki Altı Buçuk derin bir nefes verdi. Al işte. Yaratık okulu sevmiyordu ve ikisi her konuda aynı fikirde olduğuna göre artık o da okulu sevmeyecekti.

"Sen seviyor muydun, anne?" diye sordu Mad.

"Yani," dedi Elizabeth, "biz çok sık taşınıyorduk ve bana okul bulamadığımız oluyordu. Ama kütüphaneye gidiyordum. Yine de gerçek bir okula gitmenin çok eğlenceli olabileceğine inanmışımdır hep."

"UCLA'de okuduğun zamanki gibi mi?"

Dr. Meyers'in yüzü gözünün önünden bir şimşek gibi çakıp geçti. "Hayır."

Madeline başını yana eğdi. "İyi misin, anne?"

Elizabeth farkında olmadan ellerini yüzüne kapatmıştı. "Yorgunluktan, güzel kızım," dedi parmaklarının arasından.

Madeline çatalını bırakıp dertli annesini süzdü. "Bir şey mi oldu, anne?" diye sordu. "İşyerinde?"

Elizabeth parmaklarını yüzünden ayırmadan küçük kızının sorusunu düşündü.

"Biz yoksul muyuz?" diye sordu Madeline bu soru ilkinin doğal uzantısıymış gibi.

Elizabeth ellerini indirdi. "O da nereden çıktı, tatlım?"

“Tommy Dixon yoksul olduğumuzu söylüyor.”

“Tommy Dixon kim?” diye sordu Elizabeth sertçe.

“Okuldan bir oğlan.”

“Bu Tommy Dixon *başka* neler...”

“Babam yoksul muydu?”

Elizabeth irkildi.

Mad’in sorusunun cevabı Elizabeth’in Frask’le birlikte Hastings’ten çaldığı kutulardan birinin içinde saklıydı. Üç numaralı kutunun dibinde, etiketinde “Kürek” yazan bir körüklü dosya vardı. Elizabeth ilk gördüğünde içinde Calvin’in Cambridge’deki teknesiyle kazandığı şanlı zaferleri belgeleyen gazete kupürlerinin bulunduğunu düşünmüştü. Ama hayır, dosya Calvin’in Cambridge sonrası aldığı iş teklifleriyle doluydu.

Elizabeth kıskançlıkla tekliflere göz gezdirmişti. Büyük üniversitelerde kürsüler, ilaç şirketlerinde yöneticilikler, özel kuruluşlarda büyük hisseler. Hastings’in teklifini bulana dek hepsini incelemişti. İşte oradaydı: Özel bir laboratuvar vaadi, gerçi diğer tüm tekliflerde de aynı taahhüt verilmişti. Hastings’in teklifini diğerlerinden ayıran tek şey neydi peki? Hakaret sayılabilecek kadar düşük bir maaş. Elizabeth sayfanın sonundaki imzaya baktı. Donatti.

Mektupları tekrar dosyaya tıktırırken Calvin’in bu dosyayı neden “Kürek” diye etiketlediğini merak etti, kürekle ilgili hiçbir şey yoktu içinde. Derken her teklifin en tepesine çalakalem yazılmış iki madde olduğunu fark etti. Kurumun en yakın kürek kulübüne mesafesi ve bölgenin yağış miktarı. Elizabeth, Hastings’in teklif mektubuna tekrar baktı; evet, aynı hesaplamalar bunda da vardı. Ama bir şey daha vardı. Gönderici adresi büyük, kalın bir yuvarlak içine alınmıştı.

Commons, Kaliforniya.

*

“Babam meşhur olduğuna göre zengin de olmalı, öyle değil mi?” dedi Mad makarnasını çatalına alırken.

“Hayır, tatlım. Meşhur kişilerin hepsi zengin olmuyor.”

“Neden? Beceremediklerinden mi?”

Elizabeth’in aklına teklifler geldi. Calvin en düşük maaşlı olanı kabul etmişti. Kim böyle bir şey yapardı ki?

“Tommy Dixon zengin olmanın kolay olduğunu söylüyor. Taşları sarıya boyayıp altın olduğunu söyleyebilirmişiz.”

“Tommy Dixon gibilere düzenbaz diyoruz,” dedi Elizabeth. “İstediği şeyi yasadışı yollarla elde etmek için dolap çeviren kişilere.” Donatti gibi, diye düşündü dişlerini birbirine kenetleyerek.

Calvin’in kutularında bulduğu başka bir dosyayı düşündü, bu tam da Tommy Dixon gibilerden –kaçıklardan, bir an önce köşeyi dönmek isteyen yatırımcılardan– aldığı mektuplarla doluydu. Ama aralarında sahte akrabalar da geniş bir seçki vardı, hepsi de çaresizce Calvin’den yardım istiyordu. Bir üvey kız kardeş, yıllardır ortada olmayan bir amca, kederli bir anne, beşinci dereceden bir kuzen.

Elizabeth sözde akrabaların mektuplarına hızlıca göz atmış, birbirine ne kadar benzediklerini görünce şaşırılmıştı. Hepsi aralarında biyolojik bağ olduğunu iddia ediyor, hepsi Calvin’in hatırlayamayacağı yaşlarına dair bir hatıra anlatıyor, hepsi para istiyordu. Tek istisna Kederli Anne’ydi. O da biyolojik bağ iddiasındaydı ama para istemek yerine vermek konusunda ısrar ediyordu. *Araştırmana katkı sağlamak için*, diyordu. Kederli Anne, Calvin’e en az beş mektup yazmış, cevap vermesi için yalvarmıştı. Elizabeth, Kederli Anne’nin bu ısrarının kalpsizlik olduğunu düşünüyordu. Yıllardır Ortada Olmayan Amca bile iki denemeden sonra pes etmişti. *Bana senin öldüğünü söylediler*, diye yazmıştı Kederli Anne ise tekrar tekrar. Hadi canım? Peki neden diğer hepsi gibi o da Calvin’e ancak meşhur olduktan sonra mektup yazmıştı? Elizabeth onun niyetinin Calvin’i tuzığa düşürüp araştırmasını

çalmak olduğunu tahmin ediyordu. Neden mi böyle düşünmüştü? Çünkü aynısı onun başına da gelmişti.

“Anlamıyorum,” dedi Mad bir mantar parçasını tabağın kenarına itip. “Zekiysen ve çok çalışıyorsan daha çok para kazanman gerekmez mi?”

“Her zaman değil. Ama eminim ki baban daha çok para kazanabilirdi,” dedi Elizabeth. “O başka türlüünü tercih etti. Para her şey değildir.”

Mad ona kuşku dolu gözlerle baktı.

Elizabeth’in Mad’e söylemediği, Calvin’in Donatti’nin saçma sapan teklifini neden bayıla bayıla kabul ettiğini aslında gayet iyi biliyordu. Fakat gerekçesi o kadar basiretsiz, o kadar *aptalcaydı* ki anlatmaktan çekinmişti. Mad’in babasını doğru kararlar veren akıllı bir adam olarak bilmesini istiyordu. Oysa bu tam tersi olduğunun kanıtıydı.

Elizabeth bunun gerekçesini Calvin ile bir teolog adayının birbirlerine yazdıkları mektupların saklandığı, “Wakely” etiketli bir dosyada bulmuştu. İki adam mektup arkadaşıydı, hiç yüz yüze görüşmedikleri belliydi. Fakat daktilo edilmiş mektupları çok sayıda ve ilgi çekiciydi, ayrıca Elizabeth’in şansına, dosyada Calvin’in cevaplarının karbon kopyaları da vardı. Calvin’in bu özelliğini biliyordu, her şeyin kopyasını çıkarırdı.

Calvin’in Cambridge’de bulunduğu dönemde Harvard İlahiyat Okulu’nda okumakta olan Wakely bilimle, özellikle de Calvin’in araştırmasıyla ilgili meselelerden ötürü inancı konusunda sıkıntılar yaşamaya başlamıştı. Mektuplarına göre Calvin’in kısa bir konuşma yaptığı bir sempozyuma katılmış, o konuşmaya istinaden Calvin’e mektup yazmaya karar vermişti.

“Sevgili Bay Evans, geçen hafta Boston’da gerçekleşen bilim sempozyumunda yaptığınız kısa sunumdan sonra sizinle iletişim geçmek istedim. ‘Kompleks Organik Moleküllerin Kendili-

ğinden Oluşumu' adlı son makaleniz hakkında sizinle konuşmayı umuyordum," diye yazmıştı Wakely ilk mektupta. "Özellikle de şunu sormak istiyordum: Sizce hem Tanrı'ya *hem de* bilime inanmak mümkün değil midir?"

"Mümkündür," diye yazmıştı Calvin cevap olarak. "Adına da entelektüel ikiyüzlülük denir."

Calvin'in küstahlığı genellikle çoğu kişiyi kızdırsa da genç Wakely'nin moralini bozmamıştı anlaşılan. Hemen cevap yazmıştı.

"Ama kimyanın bir kimyager –*usta* bir kimyager– tarafından yaratılmadığı müddetçe var olamayacağı konusunda bana hak verirsiniz herhalde," diye kendini savunmuştu Wakely sonraki mektubunda. "Tıpkı bir tablonun ressamı tarafından yaratılmadan var olamayacağı gibi."

"Ben kanıtlara dayalı hakikatlerle meşgul olurum, varsayımlarla değil," diye yanıtlamıştı Calvin de aynı çabuklukla. "Bu yüzden hayır, usta kimyager teoriniz saçmalık. Bu arada, Harvard'da olduğunuz dikkatimden kaçmadı. Kürek çekiyor musunuz? Ben Cambridge takımındayım. Tam bursluyum, kürek bursu."

"Ben kürek çekmiyorum," diye cevap yazmıştı Wakely. "Ama suya bayılırım. Sörfçüyüm. Kaliforniya, Commons'da büyüdüm. Kaliforniya'ya hiç gittiniz mi? Gitmediyseniz gitmelisiniz. Commons çok güzeldir. Dünyanın en şahane havası orada. Kürek takımları da var."

Elizabeth şaşkına döndü. Calvin'in teklif mektubundaki gönderici adresini nasıl bastıra bastıra yuvarlak içine aldığını hatırladı. *Commons, Kaliforniya*. Yani Donatti'nin hakaretamiz teklifini kariyerinde ilerlemek için değil, kürek çekmek için mi kabul etmişti? Dindar bir sörfçünün tek satırlık hava raporuna dayanarak mı? *Dünyanın en şahane havası*. Gerçekten mi? Elizabeth sıradaki mektuba geçti.

*

“Hep mi papaz olmak istemiştin?” diye sormuştu Calvin.

“Ailemde papazlık geçmişi çok eskilere dayanıyor,” diye cevaplamıştı Wakely. “Kanımda var.”

“Ama kan öyle işlemiyor,” diye düzeltmişti Calvin. “Bu arada, sormak istediğim bir şey var: Sence neden bu kadar çok kişi binlerce yıl önce yazılmış metinlere inanıyor? Ve neden bu metinlerin kaynağı ne kadar doğaüstü, kanıtlanamaz, beklenmedik ve eski olursa o kadar çok kişi inanıyor bunlara?”

“İnsanların teminata ihtiyacı vardır,” diye cevap yazmıştı Wakely. “Başkalarının da zor zamanlardan sağ çıktığını bilme-ye ihtiyacı vardır. Ve diğer türlerin aksine, ki onlar hatalarından ders çıkarmayı daha iyi beceriyor, insanların iyi olması için sürekli tehdit ve hatırlatma gerekir. ‘İnsan bir türlü akıllanmaz,’ denir ya hep. Çünkü akıllanmaz. Ama dini metinler onları yola sokmaya çalışır.”

“Ama bilimde daha fazla teselli yok mu?” diye karşılık vermişti Calvin. “Kanıtlayabileceğimiz, dolayısıyla geliştirmeye çalışabileceğimiz şeylerde? İnsan yüzyıllar önce sarhoş birileri tarafından yazılmış bir şeyi nasıl inandırıcı bulabilir, hiç aklım almıyor. Burada ahlaki bir yargıda bulunduğum filan yok, o insanlar içki içmek zorundaydı, su temiz değildi. Yine de çılgın hikâyelerinin –yanan çalı, cennetten düşen ekmek– hele de kanıta dayalı bilimle kıyaslanınca nasıl makul görülebildiğini soruyorum kendi kendime. Şu anda dünyada Rasputin’in kan akıtma tekniklerini Sloan Kettering Kanser Merkezi’ndeki ileri teknoloji tedavilere yeğleyecek tek bir kişi yoktur. Ancak bunca insan bu hikâyelere inanmamız için ısrar ediyor, sonra bizden başkalarına da inanmaları için ısrar etme cüretini göstermemizi bekliyor.”

“Önemli bir noktaya parmak basmışsın, Evans,” diye yazmıştı ona Wakely. “Ama insan kendinden yüce bir şeye inanmaya ihtiyaç duyar.”

“Neden?” diye üstelemişti Calvin. “Kendimize inanmanın nesi var? İlle de hikâye kullanılacaksa neden bir fabl ya da ma-

sala inanmayalım? Onlar da ahlaki değerleri öğretmek için aynı derecede sağlam araçlar değil mi? Hatta belki daha bile iyi. Kimse fabl ve masalların gerçek olduğuna inanıyormuş gibi yapmak zorunda olmadığı için mi böyle?”

Wakely itiraf etmese de ona hak verdiğini fark etmişti. Hiç kimsenin mesajını anlamak için Pamuk Prenses’e dua etmesi ya da Rumpelstiltskin’in gazabından korkması gerekmiyordu. Hikâyeler kısa, akılda kalıcıydı; üstelik sevgi, onur, budalalık ve bağışlayıcılık meselelerinin tüm esaslarını ele alıyordu. Kuralları basitti: Pislik yapma. Başka insanları ve hayvanları incitme. Elindekileri senin kadar şanslı olmayanlarla paylaş. Kısacası iyi biri ol. Wakely konuyu değiştirmeye karar vermişti.

“Pekâlâ, Evans,” diye yazıp eski mektuplardan birine işaret etmişti. “Papazlığın aslında kanımda olamayacağı yönündeki son derece gerçekçi görüşünü anlıyorum ama biz Wakely ailesi olarak tıpkı köşkerlerin oğullarının ayakkabıcı olması gibi papaz olmuştur. İtiraf edeyim: Biyoloji oldum olası ilgimi çekmiştir ama benim ailemde kesinlikle kabul görmezdi. Belki de sadece babamı memnun etmeye çalışıyorumdur. Eninde sonunda hepimizin yaptığı bu değil mi zaten? Peki ya sen? Baban bilimsani miydi? Sen de onu memnun etmeye mi çalışıyorsun? Eğer öyleyse başarmışsın bence.”

Calvin aralarındaki son yazışma olacak mektupta büyük harflerle, “BABAMDAN NEFRET EDİYORUM,” diye yazmıştı. “UMARIM ÖLMÜŞTÜR.”

Babamdan nefret ediyorum, umarım ölmüştür. Elizabeth sersemlemişti, bir daha okudu. Ama Calvin’in babası zaten ölmüştü, yirmi yılı aşkın zaman önce bir trenin altında kalmıştı. Calvin neden böyle bir şey yazmıştı ki? Ve Calvin ile Wakely mektuplaşmayı neden bırakmıştı? Son mektubun tarihi neredeyse on yıl öncesiydi.

*

“Anne,” dedi Mad. “Anne! Dinliyor musun? Biz yoksul muyuz?”

“Tatlım,” dedi Elizabeth sinir krizini def etmeye çalışarak. İş gerçekten de bırakmış mıydı? “Yorucu bir gün geçirdim,” dedi. “Lütfen. Yemeğini ye.”

“Ama anne...”

Telefonun ahenksiz sesi araya girdi. Mad sandalyesinden fırladı.

“Açma, Mad.”

“Önemli olabilir.”

“Yemek yiyoruz.”

“Alo?” dedi Mad. “Mad Zott’la görüşüyorsunuz.”

“Tatlım,” dedi Elizabeth telefonu elinden alıp. “Telefonda kişisel bilgilerimizi vermiyorduk, unuttun mu? Alo?” dedi ahizeye. “Kiminle görüşüyorum?”

“Bayan Zott?” dedi bir ses. “Bayan Elizabeth Zott? Ben Walter Pine, Bayan Zott. Hafta başında tanışmıştık.”

Elizabeth iç geçirdi. “Ah. Buyurun, Bay Pine.”

“Sabahtan beri size ulaşmaya çalışıyorum. Temizlikçiniz mesajlarımı iletmeyi unuttu herhalde.”

“Kendisi temizlikçi değil, mesajlarınızı iletmeyi de unutmadı.”

“Ah,” dedi Pine utanarak. “Anlıyorum. Kusura bakmayın. Rahatsız etmiyorumdur umarım. Biraz vaktiniz var mı? Müsait miydiniz?”

“Hayır.”

“Acele edeyim o halde,” dedi Elizabeth’i elinden kaçırmak istemeyerek. “Bu arada, Bayan Zott, beslenme meselesini düzelttim. Her şey yoluna girdi, Amanda bundan sonra sadece kendi yemeğini yiyecek, tekrar özür dilerim. Ama ben sizi başka bir şey için arıyorum, bir iş meselesi için.”

Sözlerine devam edip yerel bir televizyonda gündüz kuşağı programları yapımcısı olduğunu hatırlattı. “KCTV’de,” dedi mağ-

rur bir tavırla ama aslında gurur duyduğu yoktu. “Ve akışımı birazcık değiştirmeyi düşünüyorum, bir yemek programı ekleyeceğim. Biraz çeşnilendirmeye çalışıyorum da diyebilirim,” diye devam edip espri katmayı denedi. Normalde yapmadığı bir şeydi ama şimdi yapmıştı çünkü Elizabeth Zott onu germişti. Telefonun öbür ucundan gelmesi gereken ama bir türlü gelmeyen nazik kıkırtıyı beklerken daha da huzursuzlanmıştı. “İşinde *pişmiş* bir televizyon yapımcısı olarak böyle bir program için şartların *olgunlaştığını* hissediyorum.”

Yine hiçbir karşılık alamadı.

“Araştırmalar yaptım,” diye zırvalamaya devam etti, “ve çok ilginç bazı trendlere dayanarak, bunları başarılı gündüz kuşağı programları konusundaki bilgimle de harmanlayarak, yemek programlarının gündüz televizyonunda etkili olmaya başlayacağını düşündüm.”

Elizabeth hâlâ tepki vermiyordu, zaten verse de fark etmezdi çünkü Walter’ın söylediklerinin tek kelimesi bile doğru değildi.

İşin doğrusu, Walter Pine araştırma yapmamıştı, trendlerden filan da haberi yoktu. Gerçekte gündüz kuşağında nasıl başarılı olunacağıyla ilgili bilgisi çok sınırlıydı. Bunun kanıtı olarak kanalı genellikle reytinglerde son sıralarda geziniyordu. Asıl durum şöyleydi: Walter’ın yayın akışında bir boşluk vardı ve reklam verenler derhal doldurması için tepesine dikilmişlerdi. Şimdi boş kalan bu bölümü önceden çocuklara yönelik bir palyaço programı dolduruyordu ama birincisi, çok iyi değildi; ikincisi, yıldız palyaço bir bar kavgasında öldürülmüş ve programı da kelimenin tam anlamıyla öldürmüştü.

Walter programın yerine geçecek başka bir şey bulabilmek için üç haftadır çırpınıyordu. Günün sekiz saatini sayısız yıldız bozuntusundan gelen tanıtım filmlerini incelemekle geçirmişti. Sihirbazlar, akıl hocaları, komedyenler, müzik eğitmenleri, bilim uzmanları, adabımuaşeret üstatları, kuklacılar. Zor da olsa hepsini tek tek izlemeye çalışırken insanların böyle saçmalıklar

retmesine inanmadı; bunları filme çekecek, postaya verip ona yollayacak cüreti bulmalarına da. Hiç utanmıyorlar mıydı? Yine de Walter'ın hemen bir Şey bulması Şarttı, kariyeri buna baēlıydı. Patronu bunu gayet açıkça ifade etmişti.

İŞle ilgili dertlerin üstüne bir de o ay içinde dört kez Amanda'nın anasınıfı ēretmeni Bayan Mudford'la görüŐmeye aērılmıŐtı. Mudford son seferinde onu Şikâyet edeceēini söylemişti, sırf bir yorgunluk ve depresyon sarmalındayken Amanda'nın süt termosunun yerine kazara kendi cin Şişesini koydu diye. Ayrıca sandviç yerine zimba makinesi, peçete yerine senaryo kâēıdı, bir keresinde de ekmekleri kalmadıēı için Őampanyalı ikolata koymuştu.

Elizabeth, "Bay Pine?" diyerek Walter'ın düŐüncelerini daēıttı. "Uzun bir gün geçirdim. Bir Şey mi istiyorsunuz?"

"Gündüz kuŐaēı için bir yemek programı yapmak istiyorum," dedi Walter aceleyle. "Ve sizin sunmanızı istiyorum. Yemek piŐirebildiēinizi biliyorum Bayan Zott ama aynı zamanda belli bir cazibeniz olduēunu da düşünüyorum." Bunu sırf fiziksel ekiciliēinden ötürü söylememişti. Hoş görünümlü bir sürü kişi sırf dış görünüşe güveniyordu ama Walter'ın içinden bir ses Elizabeth Zott'ın onlardan olmadıēını söylüyordu. "Eēlenceli bir program olacak, kadın kadına. Kendi kitlenize hitap edeceksiniz." Elizabeth hemen cevap vermeyince ekledi: "Ev kadınlarına."

Telefonun diēer ucundaki Elizabeth gözlerini kıstı. "Anlayamadım?"

Bu ses tonu. Walter anlamalı, o anda telefonu kapatmalıydı. Fakat yapmadı çünkü çaresizdi ve çaresiz kişiler en bariz iŐaretle-ri bile gözden kaçırabilirler. Elizabeth Zott kamera önünde olmalıydı, Walter buna emindi. Üstelik Elizabeth tam da patronunun bayılacaēı bir kadındı.

“Seyirci konusunda endişelisiniz,” dedi, “ama hiç gerek yok. Hatırlatıcı kartlar kullanıyoruz. Tek yapmanız gereken onları okumak ve olduğunuz gibi davranmak.” Bir karşılık bekledi ama alamayınca söze devam etti. “Etkileyici birisiniz, Bayan Zott,” diye üsteledi. “Tam da insanların televizyonda görmek istediği kişisiniz. Siz tıpkı bir...” Ona benzer birini bulmaya çalıştı ama aklına hiçbir şey gelmiyordu.

“Ben biliminsanıyım,” diye çıkıştı Elizabeth.

“Doğru!”

“Halkın biliminsanlarını daha çok görmek istediğini söylüyorsunuz.”

“Evet,” dedi Walter. “Kim istemez ki?” Gerçi o istemiyordu ve hiç kimsenin istemediğine de epey emindi. “Gerçi bu bir yemek programı olacak, anlamışsınızdır.”

“Yemek pişirmek de *bilimdir*, Bay Pine. Birbirini dışlayan şeyler değiller.”

“Ne tuhaf. Ben de aynısını söyleyecektim.”

Mutfak masasındaki Elizabeth ödenmemiş faturalarını düşündü. “Böyle bir işin kazancı ne kadar olur?” diye sordu.

Walter’ın söylediği sayının üzerine telefonun ucundan belli belirsiz, kesik bir soluk sesi duyuldu. Alınmış mıydı, yoksa afalamış mıydı?

“Mesele şu ki,” dedi Walter savunmaya geçerek, “bir risk almış olacağız. Daha önce televizyona filan çıkmamıştınız, doğru mu?” Sonra pilot bölümler temel sözleşmesini genel hatlarıyla anlatıp başlangıç süresinin altı ay olduğuna dikkat çekti. Sonrasında eğer yürümüyorsa sözleşme bitecekti. Finito.

“Ne zaman başlayacak?”

“Hemen. Yemek programının en kısa zamanda yayına girmesini istiyoruz, bu ay içinde.”

“Yani *bilimsel* yemek programı.”

“Kendiniz söylediniz, birbirini dışlayan şeyler değiller.” Ancak Walter’ın içinde onun sunuculuğa uygunluğu konusunda

minik bir şüphe uyanmaya başlamıştı. Yemek programının gerçekten bilim olmadığını anlıyordu herhalde. Değil mi? “Programın adını *Altıda Akşam Yemeği* koyacağız,” diye ekledi “yemek” kelimesini özellikle vurgulayarak.

Hattın diğer ucundaki Elizabeth gözlerini boşluğa dikmişti. Bu fikir –televizyonda ev kadınları için yemek yapmak– hiç mi hiç hoşuna gitmemişti ama başka şansı vardı mıydı? Dönüp Altı Buçuk ve Mad’e baktı. Birlikte yere uzanmışlardı. Madeline, Altı Buçuk’a Tommy Dixon’ı anlatıyordu. Altı Buçuk dişlerini gösteriyordu.

Walter telefonun ucundaki sessizlikten tedirgin olarak, “Bayan Zott?” dedi. “Alo? *Bayan Zott? Orada mısınız?*”

24. BÖLÜM

Öğleden Sonra Rehaveti

Elizabeth, KCTV'nin kostüm odasından çıkarken Walter Pine'a, "Giyilecek gibi değil," dedi. "Elbiselerin hepsi dapdar. Terziniz geçen hafta ölçülerimi alırken işini doğru düzgün yaptığını sanmıştım ama galiba yanılmışım. Yaşlı biri. Yakın gözlüğüne ihtiyacı olabilir."

"Aslına bakarsan," dedi Walter rahat görünmek için ellerini cebine sokup, "elbiselerin dar olması gerekiyor. Kamera beş kilo fazla gösterir, biz de farkı kapatmak için dar giysiler kullanırız. Karnı içine çek, incel. Öyle çabuk alışırsın ki inanamazsın."

"Nefes alamadım."

"Sadece otuz dakika. Sonra istediğin kadar nefes alabilirsin."

"Her nefes alışımızda vücudumuz, kanı temizleme sürecini başlatır, her nefes verişimizde akciğerlerimiz fazla karbon ve hidrojeni salar. Akciğerlerin herhangi bir kısmında baskı oluştursak bu süreci tehlikeye atarız. Pıhtı oluşur. Kan dolaşımı yavaşlar."

"Ama şöyle de bir şey var," dedi Walter farklı bir taktik denemek için. "Şişman görünmek istemeyeceğini biliyorum."

"Nasıl yani?"

"Lütfen beni yanlış anlama ama kamerada şişko görünüyorsun."

Elizabeth'in ağzı açık kaldı. "Walter," dedi, "sana çok açık söylüyorum. O kıyafetleri kesinlikle giymiyorum."

Walter dişlerini sıktı. Bu iş yürüyecek miydi acaba? O Elizabeth'i ikna etmenin yeni yollarını bulmak için çırpınırken kanalın orkestrası koridorun sonunda yeni şarkılarının provasına giriyordu. *Altıda Akşam Yemeği*'nin tanıtım müziği idi bu; siparişini kendisinin verdiği kısa, coşkulu bir ezgi. Modern çaça ile heyecanlı melodilerin harmanlandığı, ritmiyle yakalayan, müthiş etkili bir şeydi. Öyle ki daha dün patronu keyiflenerek parçayı amfetamin almış Lawrence Welk eseri diye tanımlamıştı.

"Bu müzik *nedir* böyle?" dedi Elizabeth dişlerini sıkarak.

Walter'ın patronu, KCTV'nin yönetici yapımcısı ve kanalın genel müdürü Phil Lebensmal yemek programının içeriğini onaylarken çok açık konuşmuştu.

"Ne yapacağını biliyorsun," demişti Elizabet Zott'la tanıştıktan sonra. "Kabarık saç, dar elbiseler, samimi bir dekor. Günün sonunda her erkeğin karşısında görmek isteyeceği seksi eş, sevgi dolu anne. Hallet şunu."

Walter komik sayılacak kadar kocaman çalışma masasının diğer ucundaki Phil'e baktı. Ondan hoşlanmıyordu. Genç, başarılı ve her konuda Walter'dan daha iyiydi ama kabaydı. Walter kaba insanları sevmiyordu. Kendini bağınaz biri gibi hissedip tedirgin olmasına yol açıyordu böyle kişiler; sanki görgü kuralları ve yemek adabını iyi bilmeleriyle ünlü, nesli tükenmiş bir familyanın, Nazik İnsanlar'ın hayatta kalan son üyesiymiş gibi. Elini artık beyazlamaya başlamış elli yıllık saçlarında gezdirdi.

"İlginç bir gelişme oldu, Phil. Sana Bayan Zott'ın yemek pişirebildiğini söylemiş miydim? Yani *gerçekten* pişirebiliyor. Kendisi aslında kimyager. Bir laboratuvar da deney tüpleriyle filan çalışıyor. İnanır mısın, kimya yüksek lisansı bile var. Akademik geçmişini de vurgulayabiliriz diye düşünüyorum, ev kadınlarına bağ kurabilecekleri birini vermiş oluruz böylece."

"Ne?" dedi Phil şaşırarak. "Hayır, Walter. Zott bağ kurabilir biri değil ve bu iyi bir şey. İnsanlar televizyonda kendilerini görmek istemezler, televizyonda asla benzeyemeyecekleri kişileri

görmek isterler. Güzel, seksi kişileri. Bu işler nasıl yürür, biliyor-sun.” Endişeli bir ifadeyle Walter’a baktı.

“Tabii, tabii,” dedi Walter, “sadece birazcık değişiklik yapabiliriz diye düşünmüştüm. Programa biraz daha profesyonel bir hava katabiliriz.”

“Profesyonel mi? Öğleden sonra kuşağından söz ediyoruz. O saatte palyaço şovu yayınlıyordun.”

“Evet, beklenmedik yanı da bu zaten. Palyaçoların yerine anlamlı bir şey koymuş olacağız: Bayan Zott ev kadınlarına besleyici bir akşam yemeği hazırlamayı öğretecek.”

“Anlamlı mı?” diye çıkıştı Phil. “Nesin sen? Amiş falan mı? Besleyicilik meselesine gelince: Hayır. Programı daha başlama-dan mahvediyorsun. Bak, Walter, çok basit. Dar elbiseler, davetkâr tavırlar; mesela fırın eldivenlerini takışı,” derken bir çift saten eldiven takar gibi yaptı. “Bir de her yayının sonunda hazırlayacağı kokteyl var.”

“Kokteyl mi?”

“Harika fikir değil mi? Şimdi aklıma geldi.”

“Bayan Zott’ın böyle bir şeyi kabul edeceğini pek...”

“Bu arada. Geçen hafta dediği şey neydi, mutlak sıfır noktasında helyumu katılaştıramadığıyla ilgili hani? Şaka mıydı?”

“Evet,” dedi Walter. “Eminim öyledir...”

“Hiç komik değildi.”

Phil haklıydı, hiç komik değildi ve daha da kötüsü, Elizabeth’in komiklik yapmak gibi bir niyeti yoktu. Programda bahsedeceği konulardan biri olarak söylemişti bunu. Bu da bir sorundu çünkü Walter ona programın konseptini defalarca açıkladığı halde bir türlü anlamıyordu. “Sıradan ev kadınlarına hitap edeceksin,” demişti ona. “Ortalama kadınlar işte.” Elizabeth yüzüne öyle bir bakmıştı ki Walter korkmuştu.

“Ortalama ev kadınının ortalama hiçbir yanı yok,” diye düzeltmişti Elizabeth onu.

*

Şarkı nihayet bittiğinde Elizabeth, "Walter," diyordu, "dinliyor musun? Kostüm meselesini iki kelimeyle çözebiliriz bence. Laboratuvar önlüğü."

"Hayır."

"Programa daha profesyonel bir hava katar."

Walter, Lebensmal'ın apaçık beklentilerini düşünerek, "Hayır," dedi bir kez daha. "İnan bana. Olmaz."

"Neden işe bilimsel yaklaşıyoruz ki? İlk hafta giyerim, sonuçlarına bakarız."

"Bizimki laboratuvar değil," diye açıkladı Walter bininci defa. "Mutfak."

"Mutfak demişken, dekor işi nasıl gidiyor?"

"Tam olarak hazır değil. Hâlâ ışıklandırma üzerinde çalışıyoruz."

Fakat bu doğru değildi, dekor günlerdir hazırды. Yapay pencerelerdeki fon perdelerden tezgâhları dolduran çeşit çeşit biblolar, her şeyiyle tam bir hamarat mutfağıydı. Elizabeth görünce nefret edecekti.

"İhtiyacım olan özel aletleri temin edebildin mi?" diye sordu Elizabeth. "Bunsen ocağı? Osiloskop?"

"Şu mesele," dedi Walter. "Doğrusunu istersen evde yemek yapanların elinde o tür şeyler olmuyor. Ama listendeki diğer her şeyi topladım sayılır; kap kacak, mikser..."

"Gaz ocağı?"

"Evet."

"Göz duşu istasyonu da var tabii."

"E... evet," dedi Walter lavaboyu düşünerek.

"Bunsen ocağını daha sonra da ekleyebiliriz bence. Çok kullanışlıdır."

"Mutlaka öyledir."

"Peki çalışma yüzeyleri?"

"İstediğin paslanmaz çelik aşırı pahalıydı."

"Çok garip," dedi Elizabeth. "Reaktif olmayan yüzeyler genelde epey ucuz olur."

Walter şaşırması gibi başını salladı ama aslında şaşırması değildi. Formika tezgâhları bizzat almıştı; altın sarısı konfetilerle bezeli, iç açıcı desenleri vardı.

“Bak,” dedi. “Amacımızın işe yarar yemekler hazırlamak olduğunu biliyorum; tadı güzel, besleyici yemekler. Ama insanları yabancılaştırmamak için dikkatli olmalıyız. Yemek pişirmeyi cazip göstermemiz gerek. Bilirsin. Eğlenceli.”

“Eğlenceli mi?”

“Başka türlü insanlar bizi izlemez çünkü.”

“Ama yemek pişirmek eğlenceli değildir,” diye açıkladı Elizabeth. “Ciddi bir iştir.”

“Tabii,” dedi Walter, “ama belki biraz eğlenceli olabilir. Bir parçacık.” Ne kadar küçük bir parçacık olduğunu göstermek için işaretparmağını uzatıp başparmağına iyice yaklaştırdı. “Demek istediğim, Elizabeth, sen de biliyorsundur ki televizyon üç kesin kuralla yönetilir.”

“Ahlak kurallarını söylüyorsun,” dedi. “Değerleri.”

“Ahlak mı? Değerler mi?” Lebensmal’ı düşündü. “Hayır. Gerçek kurallardan söz ediyorum.” Parmaklarıyla saydı. “Kural bir: Eğlencidir. Kural iki: Eğlencidir. Kural üç: Eğlencidir.”

“Ama ben eğlendirebilecek biri değilim. Kimyagerim ben.”

“Doğru,” dedi Walter, “ama televizyonda *eğlendiren* bir kimyager olmanı istiyoruz. Nedenini biliyor musun peki? Bir kelimeyle özetleyebilirim. Öğleden sonra.”

“Öğleden sonra.”

“Öğleden sonra. Lafı bile uykumu getiriyor. Senin de uykun geliyor mu?”

“Hayır.”

“Belki sen biliminsanı olduğun içindir. Sirkadiyen ritim konusunu zaten biliyorsun.”

“Herkes sirkadiyen ritmi bilir Walter. Dört yaşındaki çocuğum bile sirkadiyen ritmin ne olduğunu...”

“Beş yaşındaki demek istedin herhalde,” diye araya girdi Walter. “Madeline anasınıfında olduğuna göre en az beş yaşındadır.”

Elizabeth konuya dönmek istercesine elini salladı. “Sirkadiyen ritim diyordun.”

“Evet,” dedi Walter. “Gayet iyi bildiğin üzere, insan biyolojisi günde iki kez uyumaya programlıdır; öğleden sonra bir siesta, sonra da sekiz saatlik gece uykusu.”

Elizabeth başını salladı.

“Ama çoğumuz siestayı atlıyoruz çünkü işlerimiz bunu gerektiriyor. Çoğumuz derken aslında Amerikalıları kastediyorum. Meksika’da böyle bir sorun yok, Fransa, İtalya ya da öğle yemeğinde bizdekinden bile çok içilen başka ülkelerde de yok. Ama gerçek değişmiyor: Öğleden sonra insanın üretkenliği kaçınılmaz olarak düşer. Televizyonda buna ‘öğleden sonra rehaveti’ deriz. Kayda değer bir şeyler yapmak için çok geçtir, eve gitmek için çok erkendir. Ev kadını, dördüncü sınıf öğrencisi, duvar ustası, işadamı, ne olursan ol fark etmez; hiç kimsenin bağışıklığı yoktur. Gündüz bir otuz bir ile dört kırk dört arası bildiğimiz üretken yaşam sona erer. Fiili bir ölüm bölgesidir.”

Elizabeth bir kaşını kaldırdı.

“Ve herkesi etkilediğini söylediysem de,” diye devam etti Walter, “ev kadını için özellikle tehlikeli bir zaman dilimidir. Çünkü ödevini bir kenara bırakabilecek bir dördüncü sınıf öğrencisinin ya da dinliyormuş gibi yapabilecek bir işadamının aksine ev kadını kendini devam etmeye zorlamalıdır. Çocukları öğle uykusuna yatırmalıdır çünkü yatırmazsa akşam zehir olur. Paspas yapmalıdır çünkü yapmazsa birileri yere dökülmüş süte basıp kayabilir. Bir koşu markete gitmelidir çünkü gitmezse yiyecek hiçbir şey bulamazlar. Bu arada,” deyip durakladı, “kadınların hep *bir koşu* markete gideceklerini söyledikleri dikkatini çekmiş miydi? Yürüyerek gitmek değil, uğramak değil. *Bir koşu gitmek*. Demek istediğim bu işte. Ev kadını çılgın bir üretkenlik düze-

yinde çalışır. Ve boyundan büyük işlere kalkışsa da sonunda yine yemek hazırlamak zorundadır. Bu sürdürülebilir bir şey değil, Elizabeth. Kalp krizi ya da felç geçirecek, en iyi ihtimalle hırçınlaşacaktır. Tek nedense dördüncü sınıftaki çocuğu ya da kocası gibi işleri savsaklayamamasıdır. Ölümcül bir zaman diliminde, 'öğleden sonra rehabetinde' bulunduğu halde üretken olmaya mecbur bırakılır."

"Nörojenik yoksunluk hali işte," dedi Elizabeth başını sallayarak. "Beyin ihtiyaç duyduğu dinlenmeyi gerçekleştiremiyor, bunun sonucunda yürütücü işlevlerde düşüş oluyor ve buna kortikosteron düzeylerinde yükseliş eşlik ediyor. Büyüleyici bir şey. Ama televizyonla ne ilgisi var?"

"Çok ilgisi var," dedi Walter. "Çünkü bu nöro şeyin, senin tabirinle yoksunluğun tedavisi öğleden sonraki programlar. Sabah ve akşamki programların aksine, öğle programları beynin dinlenmesine izin vermek için tasarlanır. Yayın akışını incelersen doğru olduğunu sen de görürsün. Saat bir buçuktan beşe kadar televizyon çocuk programları, pembe diziler ve yarışmalarla dolu olur. Gerçek beyin aktivitesi gerektirmeyen şeylerle. Kasıtlı bir durumdur bu, çünkü televizyon yöneticileri bu saatler arasında insanların yarı ölü olduğunun farkındadır."

Elizabeth, Hastings'deki eski iş arkadaşlarını gözünün önüne getirdi. Onlar da yarı ölüydü.

"Bir bakıma," diye devam etti Walter, "kamu hizmeti sunuyoruz. İnsanlara –özellikle de aşırı çalışan ev kadınına– ihtiyacı olan dinlenceyi veriyoruz. Burada çocuk programlarının kilit önemi var, bunlar çocuklara elektronik dadılık yapmak üzere tasarlanmıştır, böylece anne sıradaki işine girişmeden önce toparlanma imkânı bulur."

"Sıradaki iş derken..."

"Yemek hazırlamak," dedi Walter. "Burada da sen devreye giriyorsun. Programın saat dört buçukta yayına girecek, tam da seyircinin 'öğleden sonra rehabetinden' çıkacağı vakitte. Alengir-

li bir zaman dilimi bu. Çalışmalar pek çok ev kadının üzerinde en yoğun baskı hissettiği zamanın günün bu vakti olduğunu gösteriyor. Çok kısa sürede pek çok şeyi başarmak zorundalar: Akşam yemeği hazırla, sofrayı kur, çocukları al; liste uzayıp gidiyor. Ama bitkin ve moralsiz haldeler. İşte bu zaman diliminin beraberrinde büyük sorumluluk getirmesi bu yüzden. Çünkü onlarla konuşan her kim olursa olsun, onlara *enerji* vermeli. İşte bu nedenle işinin eğlendirmek olduğunu söylerken samimiyim. Bu insanları hayata döndürmelisin, Elizabeth. Onları uyandırmalısın."

"Ama..."

"Bir hışımla ofisime girdiğin günü hatırlıyor musun? Öğleden sonraydı. Ama 'öğleden sonra rehavetinde' olduğum halde beni uyandırmıştın ve seni temin ederim ki bu istatistiki anlamda neredeyse imkânsız çünkü benim *işim gücüm* öğle programları. İşte bu sayede anladım: Beni dikkatle dinlemeye sevk edecek gücün olduğuna göre aynısını başkalarına da yapabilirdin mutlaka. Sana inanıyorum, Elizabeth Zott, işe yarar yemekler konusundaki misyonuna da inanıyorum ama mesele *sadece* akşam yemeği hazırlamak değil. Şunu anla: Hiç değilse *birazcık* eğlenceli görünmesini sağlamalısın. İzleyicileri uyutmanı isteseydim seni ve nihalelerini saat iki buçuğa koyardım."

Elizabeth bir an düşündü. "Meseleyi hiç bu şekilde düşünmemiştim."

"Bu da televizyon bilimi," dedi Walter, "pek kimse bilmez."

Elizabeth sessizce durup Walter'ın söylediklerini kafasında tarttı. "Ama ben eğlenceli değilim," dedi biraz sonra. "Ben biliminsanıyım."

"Biliminsanları da eğlenceli olabilir."

"Bir kişi söyle."

"Einstein," diye cevabı yapıştırdı Walter. "Einstein'ı kim sevmeyiz?"

Elizabeth verdiği örneği düşündü. "Yani. Görelilik Teorisi çok heyecan verici."

"Gördün mü? Aynen öyle!"

"Ama kendisi gibi fizikçi olan eşinin hakkının hiçbir zaman teslim edilmediği de doğru..."

"Al işte, seyircimizi yakalıyorsun yine. Eşler! Peki bu Einstein eşlerini nasıl ayıltırsın? Televizyonun etkisi zamanla kanıtlanmış ayıltıcılarını kullanarak; şakalar, giysiler, özgüven ve tabii ki yemek. Mesela yemek daveti verdiğinde herkes gelmek istiyordur kesin."

"Ben hiç yemek daveti vermedim."

"Olur mu öyle şey," dedi Walter. "Bay Zott'la ikiniz sürekli birilerini yemeğe..."

"Bay Zott yok, Walter," diye araya girdi Elizabeth. "Ben evli değilim. Aslına bakarsan hiç evlenmedim."

"Ah," dedi Walter şaşkınlığını gizleyemeyerek. "Eh. Bu gerçekten ilginç. Ama bir şey rica edebilir miyim? Umarım yanlış anlamazsın ama bundan kimseye bahsetmesen olur mu acaba? Özellikle de patronum Lebensmal'a? Daha doğrusu hiç kimseye?"

"Madeline'in babasını sevdim," diye açıkladı Elizabeth kaşlarını hafifçe çatarak. "Onunla evlenemedim sadece."

Walter sesini alçaltıp, "Yasak aşktı yani," dedi anlayışlı bir tavırla. "Karısını aldatıyordu. Öyle mi?"

"Hayır," dedi Elizabeth başını sallayarak. "Birbirimizi kalpten seviyorduk. Hatta beraber de yaşadık..."

"Bundan da asla söz etmezsen harika olur," diye sözünü kesti Walter. "Asla."

"İki yıl boyunca. Ruh eşiydik."

"Ne güzel," dedi Walter boğazını temizleyip. "Eminim her şey olması gerektiği gibidir. Ama yine de bu insanlara söylememiz gereken bir şey değil. Kesinlikle. Gerçi bir yerden sonra kendisiyle evlenmeyi düşünmüşsündür mutlaka."

"Düşünmedim," dedi Elizabeth sessizce. "Ama daha önemlisi, o öldü." Bu son sözlerin üstüne yüzünü keder bulutları kapladı.

Walter onun ruh halindeki bu ani değişiklik karşısında afallamıştı. Onda bir hava, kameranın çok seveceğini bildiğı bir güç vardı ama aynı zamanda kırılıyordu da. Zavalılık. Walter hiç düşünmeden kollarını Elizabeth'e doladı. "Çok çok üzgünüm," dedi onu kendine doğru çekerek.

Elizabeth yüzünü onun omzuna yaslayıp, "Ben de," dedi boşuk bir sesle. "Ben de."

Walter'ın içi titredi. Ne büyük yalnızlıktı bu. Amanda'ya yaptığı gibi Elizabeth'in sırtını sıvazladı; sadece onun adına üzüldüğünü değil, kaybının acısını anladığını da elinden geldiğince hissettirmeye çalıştı. O hiç böyle âşık olmuş muydu? Hayır. Ama şimdi böyle bir aşkın neye benzediğini gayet iyi anlıyordu.

Elizabeth, "Özür dilerim," diyerek geri çekildi. Böyle kucaklanmaya ne kadar ihtiyaç duyduğunu anlayınca şaşırmıştı.

"Önemli değil," dedi Walter yumuşak sesle. "Çok şey yaşamışsın."

"Ne olursa olsun," dedi Elizabeth duruşunu dikleştirip, "sözünü etmemem gerekirdi. Bu yüzden bir kez işten kovuldum zaten."

Walter irkildi, o sabah üçüncü defa oluyordu bu. Sözü edilmemesi gereken şeyin ne olduğunu tam anlayamamıştı. Sevgilisini öldürdüğü için mi kovulmuştu? Yoksa evlenmemiş bir anne olduğu için mi? İkisi de olasıydı ama Walter kesinlikle ikincisini tercih ederdi.

Elizabeth, Walter yanında yokmuş gibi sessizce, "Onu ben öldürdüm," diye itiraf etti. "Tasma kullanması için ısrar ettim ve öldü. Altı Buçuk bir daha eskisi gibi olmadı."

"Çok fenaymış," dedi Walter sesini daha da alçaltıp. Çünkü tasma ya da saat altı buçukla ilgili söylediklerini anlamasa da ne demek istediğini anlamıştı. Elizabeth bir seçim yapmış, sonu kötü olmuştu. Aynısını o da yapmıştı. Ve ikisinin de kötü seçimleri küçük birilerinin anne babalarının hatalarının yükünü taşımasıyla sonuçlanmıştı. "O kadar üzıldüm ki."

“Ben de senin için üzüldüm,” dedi Elizabeth kendini toparlamaya çalışarak. “Boşandığın için.”

“Ah, üzülme,” dedi Walter elini sallayıp. Aşkta ki hezimetinin onunkiyle bir şekilde kıyaslanmasından utanmıştı. “Senin durumuna hiç benzemiyor. Benimkinin aşkla ilgisi yoktu. Amanda DNA bakımından benim çocuğum bile değil,” diye yumurtlayıverdi hiç niyeti olmadığı halde. Aslında kendisi de daha üç hafta önce öğrenmişti.

Eski karısı çoktandır Amanda’nın biyolojik babası olmadığını ima edip duruyordu ama Walter onu incitmek için böyle söylediğini düşünmüştü. Evet, Amanda ona benzemiyordu ama anne babasına benzemeyen bir sürü çocuk vardı. Walter, Amanda’yı kollarına her aldığı anda onun kendi çocuğu olduğuna emin oluyordu; o derin, daimi biyolojik bağı sezebiliyordu. Ancak eski karısının acımasız ısrarı içine dert olmuş, babalık testi nihayet uygulanmaya başladığında gidip kan vermişti. Beş gün sonra gerçeği öğrenmişti. O ve Amanda birbirine tamamen yabancıydı.

Kendisini aldatılmış, yıkılmış ya da böyle bir durumda olması gerektiğini düşündüğü başka duygular içinde bulmayı bekleyerek gözlerini test sonuçlarına dikmişti ama sadece afallamış hissediyordu. Test sonucunun hiç önemi yoktu. Amanda onun kızı, o Amanda’nın babasıydı. Kızını tüm kalbiyle seviyordu. Biyolojik bağ fazla abartılıyordu.

“Çocuk sahibi olmak hiç aklımda yoktu,” dedi Elizabeth’e. “Ama işte, çocuğuna düşkün bir baba oldum. Hayat bir muamma, öyle değil mi? Onu planlamaya çalışan sonunda kaçınılmaz olarak hayal kırıklığına uğruyor.”

Elizabeth başıyla onayladı. O da plan kuran biriydi. O da hayal kırıklığına uğramıştı.

“Neyse,” diye devam etti Walter. “*Altıda Akşam Yemeği* ile başarılı olabileceğimize inanıyorum. Ama televizyonda bazı şeyler var ki, yani... tahammül etmen gerek. Kostümlerle ilgili olarak, terziye dikişleri biraz gevşetmesini söylerim. Ama karşılığında gülümseme alıştırmaları yapmanı istiyorum.”

Elizabeth yüzünü astı.

“Jack LaLanne sınav çekerken gülümsüyor,” dedi Walter. “Zor şeyleri bu sayede eğlenceli gösteriyor. Jack’in tavrını incele, o bir usta.”

Elizabeth Jack’in adını duyunca gerildi. Calvin öldüğünden beri Jack LaLanne’i seyretmemişti ve bu biraz da Calvin’in ölümünden onu sorumlu tutmasındandı. Evet, bunun hiç adil olmadığıнын farkındaydı. Jack’in programının ardından Calvin’in mutfağa girişini hatırlayınca içi ısınıverdi.

“İşte böyle,” dedi Walter.

Elizabeth başını kaldırıp ona baktı.

“Neredeyse gülümsüyordun.”

“Ah,” dedi Elizabeth. “Kasıtlı değildi.”

“Olsun. Kasıtlı, kasıtsız. Hepsi olur. Benim gülümseyişlerimin çoğu zorakidir. Woody İlkokulu’ndakiler de dahil. Birazdan oraya gidiyorum. Bayan Mudford beni çağırmış.”

“Beni de,” dedi Elizabeth hayretle. “Yarın görüşmem var. Senin ki Amanda’nın okuma listesiyle ilgili mi?”

“Okuma mı?” dedi Walter hayretle. “Anasınıfındalar, Elizabeth, okuma bilmiyorlar. Her neyse, mesele Amanda değil. Benim. Kızını tek başına büyüten bir baba olduğum için Bayan Mudford bana şüpheyile yaklaşıyor.”

“Neden?”

Walter şaşırmış gibiydi. “Neden sence?”

“Ah,” dedi Elizabeth birden anlayarak. “Sapık olduğunu düşünüyor.”

“Ben bu kadar, bu kadar... açıkça ifade etmezdim,” dedi Walter. “Ama evet. Üstünde ‘Merhaba! Ben pedofilim ve çocuk bakıyorum!’ yazan bir kimlik kartı takmak gibi bir şey bu.”

“Öyleyse ikimiz de şüpheli şahıs oluyoruz galiba,” dedi Elizabeth. “Calvin’le neredeyse her gün sevişirdik –gençliğimiz ve etkinlik düzeyimize göre tamamen normal– ama evli olmadığımız için...”

“Ah,” dedi Walter. Beti benzi atmıştı. “Şey...”

“Sanki evliliğin cinsellikle bir ilgisi varmış gibi...”

“Ya...”

“Bazen,” diye anlatmaya başladı çok sakince, “gecenin köründe içim arzuyla dolu olarak uyanırdım –mutlaka senin de başına gelmiştir– ama Calvin REM uykusunda olduğundan onu rahatsız etmezdim. Sonra bunu ona da anlattım ve basbayağı köpürdü. ‘Hayır, Elizabeth,’ dedi, ‘mutlaka uyandır beni. REM uykusundayken, REM uykusunda değilken. Hiç tereddütsüz.’ Testosteron üzerine daha fazla okuma yapınca erkek cinsel dürtülerini ancak anladım...”

“Bu arada,” diye sözünü kesti Walter. Yüzü kıpkırmızıydı. “Arabayı kuzey otoparka bırakmanı hatırlatmak isterim.”

“Kuzey otoparka,” dedi Elizabeth ellerini beline koyup. “Girişin solunda kalan mı?”

“Aynen öyle.”

“Neyse,” diye devam etti Elizabeth. “Mudford sevgi dolu bir babadan başka bir şey olduğunu ima ettiği için üzüldüm. Onun Kinsey Raporlarını okuduğundan şüpheliyim.”

“Kinsey...”

“Çünkü eğer okusaydı seninle benim sapığın tam tersi olduğumuzu anlardı. Sen ve ben...”

“*Normal* anne babalar mıyız?” dedi Walter telaşla.

“Sevgi dolu rol modelleriz.”

“Koruyucuyuz.”

“Aileyiz,” diye bitirdi Elizabeth.

Her şeyin konuşulduğu tuhaf dostluklarını perçinleyen işte bu son söz oldu. Ancak haksızlığa uğramış birileri benzer şekilde haksızlığa uğramış birileriyle karşılaştığında ve paylaştıkları tek şey bu olsa bile çok şey paylaştıklarını fark ettiklerinde yeşeren bir dostluktu onlarınki.

“Şimdi,” dedi Walter daha önce cinsellik ya da biyoloji konusunda kimseyle, kendisiyle bile bu kadar samimi sohbet etme-

diğini şaşkınlıkla fark ederek. “Kıyafet meselesi. Terzi elbiseleri içinde nefes alınabilir hale getiremezse şimdilik kendi dolabından bir şeyler seç.”

“Laboratuvar önlüğü fikrini düşünmeyeceksin yani.”

“Daha ziyade senin *sen* olmanı istiyorum diyelim,” dedi. “Biliminsanı değil.”

Elizabeth dağılmış birkaç tutam saçını kulağının arkasına attı. “Ama biliminsanıyım,” diye itiraz etti. “Ben buyum.”

“Olabilir, Elizabeth Zott,” dedi Walter sonunda ne ölçüde haklı çıkacağını bilmeden. “Ama bu daha başlangıç.”

25. BÖLÜM

Ortalama Kadın

Walter düşünüyordu da galiba Elizabeth'in dekoru görmesine izin vermemeliydi.

Müzik başlayınca –Walter'ın çok para döktüğü ve Elizabeth'in şimdiden nefret ettiği şu melodik tanıtım şarkısı– Elizabeth hızlı adımlarla sahneye çıktı. Walter ani, kesik bir nefes aldı. Elizabeth küçük düğmeleri eteğine kadar inen, donuk renkli bir elbise giymişti, beline bir sürü cebi olan bembeyaz bir önlüğü sıkıca dolamıştı, kolundaki *Timex* saatin tik takları öyle gürültülüydü ki Walter müzik grubunun davul ritimlerini bile bastırduğuna yemin edebilirdi. Kafasında koruyucu gözlük vardı. Sol kulağının hemen yukarısında iki numara uçlu bir kurşunkalem görünüyordu. Bir elinde defter, ötekinde üç deney tüpü tutuyordu. Otel temizlikçisiyle bomba imha uzmanı karışımı bir hali vardı.

Elizabeth şarkının bitmesini beklerken Walter onu seyretti; gözleri bir köşeden ötekine geziniyordu, dudaklarını birbirine kenetlemişti ve omuzları memnuniyetsizliğini sezdirecek şekilde kaskatıydı. Son notayla birlikte başını replik kartına çevirdi, şöyle bir göz atıp arkasını döndü. Defterini ve deney tüplerini tezgâha koydu, sırtını kameraya dönüp lavaboya doğru yürüdü ve sahte pencereye eğilip sahte manzarayı izlemeye başladı.

"İğrençmiş," dedi mikrofona.

Kameraman dönüp Walter'a baktı, gözleri kocaman açılmıştı.

"Canlı yayında olduğumuzu hatırlat," diye fısıldadı Walter ona.

Kamera asistanı kocaman bir tahtaya alelacele **YAYINDA-YIZ!!!** diye yazdı ve Elizabeth'in görmesi için havaya kaldırdı.

Elizabeth hatırlatmayı okudu, sonra parmağını bir saniye daha ister gibi kaldırarak kendi rehberliğindeki turuna devam etti. Durup mutfak duvarının itinalı tasarımını inceledi: *Tanrı Evimi Korusun* nakışlı bir pano, diz çökmüş dua eden kederli bir İsa, denizde süzülen gemilerin resmedildiği amatör bir tablo. Arından tıkış tıkış tezgâha ilerleyip çengelli iğnelerle dolu dikiş kutusuna, istenmeyen düğmelerle dolu cam kavanoza, kahverengi yün yumağına, nane şekerleriyle dolu kristal şekerliğe ve muhtaassıp bir yazı karakteriyle üstüne *Günlük Nimetimiz* diye yazılmış ekmek kutusuna kaşlarını ümitsizlikle çatarak baktı.

Walter daha dün set tasarımcısına zevkinden ötürü on üzerinden on vermişti. "Özellikle biblolara bayıldım," demişti. "Tam olması gerektiği gibi." Oysa şimdi, Elizabeth'in yanında hepsi çöp gibi görünüyordu. Walter tezgâhın diğer tarafına yürüyen Elizabeth'in tavuk ve horoz şeklindeki tuzluk ve biberliği görünce benzinin atışını, tost makinesinin pembe elışı örtüsünü hasmane bir ifadeyle süzüşünü, paket lastiklerinden yapılmış minik, tuhaf topa bakınca ürperişini seyretti. Topun sol tarafında *pretzel* pişiren şişman bir Alman kadını suretinde tasarlanmış bir kurabiye kavanozu vardı. Elizabeth ansızın durup tepeden tellerle sarkıtılmış büyük saate baktı, akreple yelkovan saat altıya sabitlenmişti. Kadrana ışıltılı harflerle *ALTIDA AKŞAM YEMEĞİ* yazılmıştı.

Elizabeth parlak ışıklar arasından elini gözüne siper ederek bakıp, "Walter," dedi. "Walter, biraz konuşalım lütfen."

Elizabeth sahneden inip onun oturduğu yere ilerlemeye başlayınca Walter kameramana, "Reklam, reklam!" diye fısıldadı. "Çabuk ol! Hadi!"

Koltuğundan kalkıp ona doğru yürürken, "Elizabeth," dedi. "Bunu yapamazsın! Sahneye dön! Yayındayız!"

"Yayında mıyız? Ama olamayız. Bu dekor işe yaramaz."

"Her şey çalışıyor, ocak, musluklar, hepsi kontrol edildi, şimdi yerine geç," dedi Walter onu elleriyle sahneye yönlendirmeye çalışarak.

“Benim işime yaramaz demek istiyorum.”

“Bak,” dedi Walter. “Heyecanlısın. O yüzden bugün seyircisiz çekim yapıyoruz zaten, sana alışma fırsatı vermek için. Ama sonuçta yayındasın –*canlı yayında* yani– ve yapman gereken bir iş var. Bu deneme yayınıımız, daha sonra ufak tefek düzeltmeler yapılabilir.”

“Yani değişiklik yapmanın *mümkün* olduğunu söylüyorsun,” dedi Elizabeth. Ellerini beline koyup dekoru incelemeye devam etti. “Bir sürü değişiklik yapmamız gerekecek.”

“Dur bir dakika, olmaz,” dedi Walter endişeyle. “Açıkçası dekorda değişiklik mümkün değil. Burada gördüklerin set tasarımcımızın haftalar boyunca yaptığı araştırmalara dayanıyor. Bu mutfak günümüz kadınının tam istediği gibi.”

“Ben de kadını ve bunu istemiyorum.”

“Seni kastetmiyorum,” dedi Walter. “Ortalama kadından söz ediyorum.”

“Ortalama.”

“Ne demek istediğimi anladın. Normal ev kadını.”

Elizabeth balinaların su püskürtüşünü andıran bir sesle ofladı.

“Tamam,” dedi Walter sesini alçaltıp bir elini beyhude bir çayla sallayarak. “Tamam, tamam, bak, anlıyorum ama unutma ki bu sadece *bizim* programımız değil, Elizabeth, aynı zamanda kanalın programı ve bize para verdiklerine göre en doğrusu onların istediğini yapmak olur. Bu işler nasıl yürür, biliyorsun; daha önce bir yerde çalıştın.”

“Ama nihayetinde,” diye karşı çıktı Elizabeth, “hepimiz seyirci için çalışıyoruz.”

“Doğru,” diye onayladı. “Bir bakıma. Dur bir dakika... aslında öyle değil. Bizim işimiz insanlara istedikleri şeyi vermek, istediklerinin farkında olmasalar bile. Sana açıklamıştım: Öğleden sonra programları modeli işte. Yarı ölüydüler, şimdi uyandılar, *biliyorsun işte!*”

“Bir reklam daha?” diye fısıldadı kameraman.

“Gerek yok,” dedi Elizabeth hemen. “Kusura bakmayın millet. Artık hazırım.”

Elizabeth sahnedeki yerine dönerken Walter arkasından, “Anlaştık, değil mi?” diye seslendi.

“Evet,” dedi Elizabeth. “Ortalama kadına hitap etmemi istiyorsun. *Normal* ev kadınına.”

Bunu söyleyişi Walter’ın hiç hoşuna gitmedi.

“Son beş...” dedi kameraman.

“*Elizabeth*,” diye uyardı onu Walter.

“Dört...”

“Her şey yazılı zaten.”

“Üç...”

“Kartları okusan yeter.”

“İki...”

“*Lütfen*,” diye yalvardı Walter. “*Harika bir senaryo!*”

“Bir... ve motor!”

“Merhaba,” dedi Elizabeth kameraya bakarak. “Ben Elizabeth Zott, *Altıda Akşam Yemeği*’ni izliyorsunuz.”

“Şimdilik iyi,” diye fısıldadı Walter kendi kendine. *GÜLÜMSE*, diye işaret etti dudaklarını iki tarafından tutup yukarı çekerek.

“Mutfağıma hoş geldiniz,” dedi Elizabeth sertçe. Kederli İsa sol omzunun üzerinden ona bakıyordu. “Bugün birlikte çok...”

“Eğleneceğiz” kelimesine gelince durdu.

Huzursuz bir sessizlik oldu. Kameraman dönüp Walter’a baktı. “Yine reklama mı girelim?” dedi el kol işaretleriyle.

“HAYIR,” dedi Walter sadece dudaklarını oynatarak. “HAYIR! LANET OLSUN. YAPMAK ZORUNDA! LANET OLSUN, ELIZABETH,” diye sessizce ellerini sallayarak devam etti.

Fakat Elizabeth büyülenmiş gibiydi ve hiçbir şey –ne Walter’ın el kol sallayışı, ne kameramanın reklama girmeye ha-

zırlanışı, ne makyözün ona tahsis edilmiş süngerle kendi yüzünü silişi- büyüyü bozamıyordu. Nesi vardı böyle?

Walter sonunda ses teknisyenine dudaklarını kıpırdatarak, "MÜZİK," dedi. "MÜZİK."

Ama daha müzik başlayamadan Elizabeth'in dikkatini saatinin tik takları çekti ve böylece hayata döndü. "Kusura bakmayın," dedi. "Evet, nerede kalmıştık?" Kartlara göz attı, biraz daha durdu, sonra birden başının üzerindeki büyük saati işaret etti. "Başlamadan önce bir tavsiyede bulunmak istiyorum. Saati dikkate almayın lütfen. Çalışmıyor."

Yapımcı koltuğundaki Walter kısa, kesik bir nefes verdi.

"Yemek yapmak benim için ciddi bir iş," diye devam etti Elizabeth replik kartlarını tamamen bir kenara bırakarak, "sizin için de öyle olduğunu biliyorum." Sonra dikiş kutusunu tezgâhtan alıp açık bir çekmeceye attı. "Ayrıca," dedi bakışlarını o gün tesadüfen programını açmış birkaç eve dikerek, "zamanınızın kıymetli olduğunu da biliyorum. Benimki de kıymetli. O yüzden sizinle bir anlaşma yapalım..."

Kaliforniya, Van Nuys'daki televizyon odasında küçük bir oğlan, "Anne," diye seslendi sıkkın bir ifadeyle, "televizyonda hiçbir şey yok."

"Kapat o zaman," diye bağırdı oğlanın annesi mutfaktan. "İşim var! Git dışarıda oyna..."

"Anneeeeeeee... Anneeeeeeee..." diye seslendi oğlan tekrar.

"Of, Tanrı aşkına, Petey," dedi bezgin bir kadın odaya girip. Islak ellerinin arasında yarısı soyulmuş bir patates vardı, mutfaktaki mama sandalyesinde oturan bebek ağlıyordu. "Her işini ben mi yapacağım?" Ama Elizabeth'i kapatmak için elini uzattığında Elizabeth onunla konuştu.

"Deneyimlerime göre pek çok insan; eş, anne, kadın olmaya harcanan emeği ve bu uğurda yapılan fedakârlıkları takdirle karşılamıyor. Ben onlardan değilim. Sizinle geçireceğimiz otuz dakikanın sonunda değerli bir şey yapacağız. Gözlerden kaçmayacak

bir şey yaratacağız. Akşam yemeği hazırlayacağız. Ve yaptığımız şeyin önemi olacak.”

“Bu ne?” dedi Petey’nin annesi.

“Bilmem,” dedi Petey.

“Evet, hadi başlayalım,” dedi Elizabeth.

Elizabeth yayın sonrası soyunma odasındaiken Rosa isimli saç ve makyaj görevlisi kadın ona veda etmek için uğradı. “Yanlış anlaşılma olmasın, ben saçına taktığın kalemi beğendim.”

“Yanlış anlaşılma mı?”

“Lebensmal yirmi dakikadır Walter’a bağırıyor.”

“Bir kalem yüzünden mi?”

“Metne uymadığın için.”

“Eh, evet. Ama kartlar okunacak gibi değildi.”

“Ya,” dedi Rosa, rahatladığı anlaşılıyordu. “O yüzden mi? Yazılar yeterince büyük değil miydi?”

“Hayır, hayır,” dedi Elizabeth. “Kartlar yanıltıcıydı demek istedim.”

“Elizabeth,” dedi soyunma odasının kapısında beliren Walter. Yüzü kızarmıştı.

“Her neyse,” diye fısıldadı Rosa, “elveda sana.” Elizabeth’in kolunu hafifçe sıktı.

“Merhaba, Walter,” dedi Elizabeth. “Hemen değiştirmemiz gereken birkaç şeyin listesini yapıyordum ben de.”

“Ne merhabası,” diye çıkıştı Walter. “Senin derdin ne?”

“Derdim falan yok benim. Doğrusu gayet iyi gittiğini düşünmüştüm. Başta biraz bocaladım, kabul ediyorum ama şaşkınlıktandı. Bir daha olmaz, dekoru düzelttikten sonra yani.”

Walter ayaklarını yere vurarak gidip kendini koltuklardan birine attı. “Elizabeth,” dedi. “Bu bir iş.” Senin iki görevin var: gülümsemek ve replik kartlarını okumak. O kadar. Dekorla ya da kartlarla ilgili fikir belirtmek sana düşmez.”

“Bence bana düşer.”

“Hayır!”

“Neyse, kartları okuyamadım zaten.”

“Saçmalık!” dedi Walter. “Farklı yazı boyutları denedik, unuttun mu? Yani kahrolası kartları okuyabildiğini *biliyorum*. Tanrı aşkına Elizabeth, Lebensmal her şeyi iptal etti edecek. İkimizin de işini tehlikeye attığının farkında mısın?”

“Üzgünüm. Hemen gidip onunla konuşurum.”

“Aman, yok,” dedi Walter aceleyle. “Sen gitme.”

“Neden?” dedi Elizabeth. “Netleştirmek istediğim bazı şeyler var, özellikle dekor konusunda. Replik kartlarına gelince; tekrar söylüyorum, üzgünüm, Walter. *Yazıları okuyamadım* demedim, vicdanım okumama *izin vermedi* demek istedim. Çünkü berbat şeylerdi. Metinleri kim yazdı?”

Walter dudaklarını büzüştürdü. “Ben.”

“Ya,” dedi Elizabeth tedirgin olarak. “Ama o sözler. Hiç benlik değildi.”

“Evet,” dedi Walter sıkıdığı dişlerinin arasından. “*Kasıtlı olarak* öyle yazdım.”

Elizabeth şaşırmış gibiydi. “*Benim ben* olmamı söyledin diye hatırlıyorum.”

“O sen değil,” dedi Walter. “‘Bu iş gerçekten zor olacak’ diyen sen değil. ‘Pek çok insan eş, anne, kadın olmaya harcanan emeği ve bu uğurda yapılan fedakârlıkları takdirle karşılamıyor’ diyen sen değil. Kimse böyle şeyler duymak istemiyor, Elizabeth. Pozitif, mutlu, neşeli olman gerek!”

“Ama o ben değilim.”

“Ama olabilirsin.”

Elizabeth o güne kadarki hayatını düşündü. “İmkânı yok.”

“Bu konuda *tartışmasak* olur mu?” dedi kalbi huzursuz edici biçimde çarpan Walter. “Öğleden sonra programları uzmanı olan benim ve işlerin nasıl yürüdüğünü sana açıkladım.”

“Kadın olan da benim,” diye tersledi onu Elizabeth, “tamamı kadınlardan oluşan bir seyirciye hitap ediyorum.”

Kapıda bir sekreter belirdi. "Bay Pine," dedi. "Programla ilgili telefonlar alıyoruz. Ne yapmam gerektiğini bilemedim."

"Tanrı aşkına," dedi Walter. "Şikâyetler başladı bile."

"Alışveriş listesi hakkında. Yarınki malzemeler konusunda kafa karışıklığı var. Özellikle de CH_3COOH ."

"Asetik asit," diye açıklama getirdi Elizabeth. "Sirke, yüzde dört asetik asit. Kusura bakmayın, listeyi meslekten olmayanların anlayabileceği terimlerle yazmalıydım galiba."

"Hadi ya?" dedi Walter.

Sekreter, "Çok teşekkürler," deyip ortadan kayboldu.

"Alışveriş listesi fikri nereden çıktı ki?" diye sordu Walter. "Liste konuşmamıştık hiç, hele de kimyasal denklemlerle yazılmış bir liste."

"Biliyorum," dedi Elizabeth, "sahneye çıkmak üzereyken aklıma geldi. Bence iyi fikir, sence de öyle değil mi?"

Walter başını ellerinin arasına aldı. Evet, iyi fikirdi; sadece itiraf etmek istemiyordu. "Bunu yapamazsın," dedi boğuk sesle. "Aklına eseni yapamazsın işte."

"Aklıma eseni yapmıyorum," diye azarladı onu Elizabeth. "Aklıma eseni yapsaydım araştırma laboratuvarında olurdum. Bak," dedi. "Yanılmıyorsam kortikosteron düzeyinde artış yaşıyorsun, 'öğleden sonra rehaveti' dediğin şey. Bir şeyler yesen iyi olabilir."

"Sakın," dedi Walter sertçe, "*bana* 'öğleden sonra rehaveti' dersi vermeye kalkma."

Sonraki birkaç dakika boyunca soyunma odasında biri yere, diğeri duvara bakarak oturdu. Tek kelime bile etmediler.

"Bay Pine?" Başka bir sekreter kafasını içeri uzattı. "Bay Lebensmal'ın uçağa yetişmesi gerekiyormuş ama durumu düzeltmek için hafta sonuna kadar vaktiniz olduğunu hatırlatmamı istedi. Üzgünüm, 'durum' dediği şeyin ne olduğunu bilmiyorum. İş daha..." Tekrar notlarına baktı. "... *seksi* hale getirseniz iyi olurmuş." Yanakları kızardı. "Bir de şu var." Walter'a Lebensmal'ın hızlıca karaladığı bir not uzattı: *Peki şu sıçtığımın kokteyli ne oldu?*

“Teşekkürler,” dedi Walter.

“Kusura bakmayın,” dedi sekreter.

O giderken az önceki sekreter karşılarında belirip, “Bay Pine,” dedi. “Geç oldu, eve gitmem gerek. Ama telefonlar...”

“Sen git, Paula,” dedi Walter. “Ben hallederim.”

“Yardım edebilir miyim?” diye sordu Elizabeth.

“Bugün bol bol yardım ettin zaten,” dedi Walter. “Yani, ‘Hayır, teşekkürler,’ diyorsam gerçekten *hayır, teşekkürler*, diyorumdur.”

Sonra kalktı ve peşinde Elizabeth’le sekreterin masasına gidip telefonlardan birini açtı. “KCTV,” dedi bıkkınlıkla. “Evet. Kusura bakmayın. Sirke.”

“Sirke,” dedi Elizabeth başka bir telefona.

“Sirke.”

“Sirke.”

“Sirke.”

“Sirke.”

Walter palyaço programına tek bir telefon geldiğini görmemişti.

26. BÖLÜM

Cenaze

“Merhaba, ben Elizabeth Zott, *Altıda Akşam Yemeği*’ni izliyorsunuz.”

Yapımcı koltuğundaki Walter gözlerini sımsıkı kapattı. “Ne olur,” diye fısıldadı. “Ne olur, ne olur, ne olur.” Yayının on beşinci günüydü ve Walter tükenmişti. Elizabeth’e defalarca tıpkı kendisinin işyerinde oturduğu masayı seçemediği gibi onun da yemek pişirdiği mutfağı seçemeyeceğini anlatmıştı. Kişisel bir şey değildi, dekorlar da tıpkı çalışma masaları gibi araştırma ve bütçeye dayalı olarak seçiliyordu. Fakat bunu her ileri sürdüğünde Elizabeth anlamış gibi başını sallıyor, sonra da, “Evet ama...” diyordu. Sonra yeni baştan başlıyorlardı. Program metinleri konusunda da durum aynıydı. Walter ona işinin seyirciyi sıkmak değil, *yakalamak* olduğunu söylemişti. Ama kendi kendine saydığı o yorucu kimya terimleriyle *o kadar* sıkıcıydı ki. İşte bu yüzden Walter nihayet stüdyoya seyirci alma vaktinin geldiğine karar vermişti. Çünkü sadece beş metre ötesinde oturan gerçek insanların ona sıkıcılığın vahametini anında öğreteceğini biliyordu.

“Seyircili ilk yayınımıza hoş geldiniz,” dedi Elizabeth.

Şimdilik iyi.

“Pazartesiden cumaya, her akşamüstü beraber yemek hazırlayacağız.”

Tam da yazdığı gibi.

“Bu akşamın yemeğiyle başlayalım: ıspanak güveç.”

Vahşı at ehlileşmişti. Talimatlara uyuyordu.

“Ama önce çalışma alanımızı temizlememiz gerek.” Elizabeth kahverengi yün yumağını alıp seyirciye fırlatınca Walter’ın gözleri kocaman açıldı.

Hayır, hayır, diye yalvardı sessizce. Seyirciler kahkahalara boğulurken kameraman dönüp Walter’a baktı.

Elizabeth paket lastiğinden yapılmış topu havaya kaldırıp, “Lastiğe ihtiyacı olan var mı?” diye sordu. Birkaç el kalktı ve Elizabeth onu da seyircilere attı.

Neye uğradığını şaşırان Walter katlanır koltuğunun kollarına sımsıkı yapışmıştı.

“Ben çalışacak alanımın olmasından hoşlanırım,” dedi Elizabeth. “Bu birazdan yapacağımız işin önemli olduğu düşüncesini pekiştirir. Ayrıca bugün yapmam gereken bir sürü şey var ve biraz daha boş alan daha bile iyi olabilir. Kurabiye kavanozu işinize yarar mı?”

Walter’ın korktuğu gibi neredeyse tüm eller havaya kalktı. O ne olduğunu anlayamadan insanlar sette başıboş dolanmaya başladı, Elizabeth gelip ne istiyorlarsa alabileceklerini söylemişti çünkü. Bir dakikadan kısa süre içinde her şey gitti, duvar süsleri bile. Geriye sadece yapay pencere ve büyük saat kaldı.

Seyirciler yerlerine dönerken Elizabeth ciddi bir tavırla, “Pekâlâ,” dedi. “Artık başlayalım.”

Walter boğazını temizledi. Televizyonun eğlendirmek dışındaki ilk kurallarından biri, ne olursa olsun her şey plan dahilinde gerçekleşiyormuş gibi yapmaktı. Televizyon sunucuları bunun için eğitiliyordu ve hayatında hiç sunuculuk yapmamış Walter’ın o anda denemeye karar verdiği şey de bu oldu. Katlanır koltuğunda dikleşip başını öne uzattı, sanki bu televizyon ilkeleri ihlalini planlayan ta kendisiymiş gibi. Ama tabii ki o planlamamıştı ve herkes bunu biliyor, Walter’ın acziyetini sezdiğini kendince belli ediyordu: Kameraman başını salladı, ses teknisyeni iç geçirdi, set

tasarımcısı sahnenin sağ tarafından Walter'a el hareketi yaptı. Bu sırada Elizabeth sahnede, koca bir bağ ıspanağı Walter'ın hayatında gördüğü en büyük bıçakla doğruyordu.

Lebensmal, Walter'ı öldürecekti.

Gözlerini birkaç saniyeliğine kapatıp stüdyodaki seyircilerden gelen sesleri dinledi; koltuğunda kıpırdananlar, hafifçe öksürenler. Öteden Elizabeth'in potasyum ve magnezyumun vücutta oynadığı rol hakkında konuşan sesini duydu. Tam bu kısım için yazdığı replik kartı en çok hoşuna gidenlerden biriydi. *Ispanağın rengi ne güzel, değil mi? Yeşil. Bana baharı hatırlatıyor.* Elizabeth hepsini atlayıp geçti.

"...çoğu kişi ıspanağın neredeyse etteki kadar demir içerdiğini, dolayısıyla bizi güçlendirdiğini sanıyor. Oysa ıspanak demir emilimini önleyen oksalik asit yönünden zengindir. Yani Temel Reis ıspanak yiyince güçlendiğini ima ettiğinde ona inanmayın."

Müthiş. Şimdi de Temel Reis'e yalancı diyordu.

"Yine de ıspanağın besin değeri oldukça yüksektir, bu konu ve daha fazlası hakkında konuşmaya devam edeceğiz," dedi bıçağını kameraya doğru sallayarak. "Kısa bir aradan sonra."

Tanrı aşkına. Walter yerinden kalkmaya bile yeltenmedi.

"Walter," dedi saniyeler sonra yanında beliren Elizabeth. "Nasıl buldun? Tavsiyene uydum. Seyirciyi yakaladım."

Walter dönüp ona baktı, bomboş bir ifadeyle.

"Tam senin söylediğin gibiydi: Eğlencidir. Tezgâhta biraz daha alana ihtiyacım vardı ve aklıma beyzbol geldi, satıcıların kalabalığa fıstık fırlatışı var ya? İşe yaradı."

"Evet," dedi Walter donuk bir sesle. "Sonra da herkesi sahaya inip sopaları, eldivenleri ve etrafta bulabildikleri her şeyi almaya davet ettin."

Elizabeth şaşırılmıştı. "Sinirli gibisin."

"Son otuz saniye, Bayan Zott," dedi kameraman.

"Hayır, hayır," dedi Walter sakince. "Sinirli değilim. Öfke den *kuduruyorum.*"

“Ama eğlendirmemi söylemiştin.”

“Hayır. Senin yaptığın, sana ait olmayan şeyleri alıp başkalarına dağıtmaktı.”

“Ama çalışacak alana *ihtiyacım vardı*.”

“Pazartesi günü ölmeye hazırlan,” dedi Walter. “Önce ben, sonra da sen.”

Elizabeth dönüp gitti.

Seyirci memnuniyetini belirtmek için alkışlarken Walter, Elizabeth’in sinirli bir sesle, “Yeniden birlikteyiz,” dediğini duydu. Neyse ki bundan sonra pek bir şey duymadı ama sebebi midesinin ağrması ve kalbinin göğsünde deli gibi çırpınmasıydı. Walter bunun çok ciddi bir şeye işaret olmasını umdu. Ölümünü hızlandırmak için gözlerini kapattı; inme ya da kalp krizi, ikisi de ona uyardı.

Başını kaldırıncı Elizabeth’in elini sallayarak boş mutfağı işaret ettiğini gördü. “Yemek pişirmek kimyadır,” diyordu. “Kimya da hayattır. Kendiniz dahil her şeyi değiştirme gücü işte burada başlar.”

Yüce Tanrım.

Sekreteri kulağına eğilip Lebensmal’ın sabah ilk iş onu görmek istediğiyle ilgili bir şeyler fısıldadı. Walter tekrar gözlerini kapattı. *Sakin ol*, dedi kendine. *Nefes al*.

Kapattığı gözlerinin önüne hiç istemeyeceği bir şey geldi. Bir cenazedeydi –*kendi* cenazesinde– ve renkli kıyafetler giymiş bir sürü kişi ortalıkta amaçsızca dolanıyordu. Birinin –sekreteri miydi acaba?– sesini duydu, onun nasıl öldüğünü anlatıyordu. Sıkıcı bir hikâyeydi, Walter’ın hoşuna gitmemiştir ama yaptığı öğleden sonra programlarının profiline uyuyordu. Kendi hayatından iltifatlarla karışık bilgiler duymayı umarak cankulağıyla dinledi ama insanlar daha ziyade, “Ee, hafta sonu ne yapıyorsun?” gibi şeyler söylüyordu.

Uzaklardan Elizabeth Zott’ın çalışmanın önemiyle ilgili konuşan sesini duydu. Yine nutuk çekiyor, cenazedekilerin kafası

nı haysiyetle ilgili fikirlerle dolduruyordu. “Risk alın,” diyordu. “Denemekten korkmayın.”

Walter gibi olmayın, demek istiyordu.

İnsanların cenazede siyah giymesi gerekmez miydi?

“Mutfakta korkusuzluk, hayatta korkusuzluk getirir,” diye ileri sürdü Zott.

Ondan böyle bir anma konuşması yapmasını kim istemişti ki? Phil mi? Büyük kabalıktı. Walter Pine’in hayatta aldığı en büyük riskin –Elizabeth’i işe almak– vakitsiz ölümüne sebep olduğu göz önünde bulundurulunca komikti de. Risk alın, denemekten korkmayınmış, *hadi oradan*, Zott. Ölen kim oldu peki?

Arkada Elizabeth’in tak tak bıçak darbelerinin eşlik ettiği sesini duymaya devam etti. On dakika kadar sonra da kapanış cümlesi geldi.

“Çocuklar, sofrayı kurun. Annenizin biraz kafa dinlemeye ihtiyacı var.”

Başka bir deyişle, ölmüş Walter muhabbeti yeter, *bana dönelim*.

Yas tutanlar coşkuyla alkışladı. Şimdi içki vaktiydi.

Sonrasında pek bir şey olmadı. Ne yazık ki hayalindeki ölümlü de yaşamına çok benziyordu. Düşünüyordu da “sıkıntıdan ölmek” sadece mecaz olmayabilirdi.

“Bay Pine?”

“Walter?”

Omzuna bir elin dokunduğunu hissetti. “Doktor mu çağır-sam?” diye sordu ilk ses.

“Olabilir,” dedi diğeri.

Walter gözlerini açınca Zott ve Rosa’nın yanında dikildiğini gördü.

“Baygınlık geçirmiş olabileceğini düşünüyoruz,” dedi Zott.

“Yığıldınız,” diye ekledi Rosa.

Elizabeth parmaklarını Walter’ın bileğine bastırıp, “Nabzın yüksek,” dedi.

“Doktor çağırayım mı?” diye sordu Rosa tekrar.

“Walter, yemek yedin mi? En son ne zaman yemiştin?”

“İyiyim ben,” dedi Walter boğuk sesle. “Gidin.” Ama kendini pek iyi hissetmiyordu.

“Öğle yemeği yemedi,” dedi Rosa. “Servis arabasından hiçbir şey almadı. Akşam yemeği yemediğini de biliyoruz zaten.”

Elizabeth duruma el koyup, “Walter,” dedi. “Bunu eve götür.” Walter’ın kucağına büyük bir fırın kabı yerleştirdi. “Az önce yaptığım ıspanak güveç. Yüz doksan derecelik fırına koy, kırk dakika dursun. Yapabilir misin?”

“Hayır,” dedi Walter doğrularak. “Yapamam. Ayrıca Amanda ıspanaktan nefret eder, yani tekrar söyleyeyim, HAYIR.” Sonra hırçın bir çocuk gibi davrandığını fark edip saç makyaj görevlisi kadına döndü (adı neydi?). “Sizi endişelendirdiğim için çok üzgünüm,” deyip olası isimlerden bir karışım geveledi, “ama ben gayet iyiyim. Şimdi size iyi geceler.”

Ne kadar iyi olduğunu ispatlamak için koltuğundan kalkıp sarsak adımlarla ofisine gitti. İkisinin de çıktığına emin olana kadar bekleyip binadan ayrıldı. Fakat otoparka gittiğinde güvecin arabasının üstünde olduğunu gördü. Notta, *Yüz doksan derecede kırk dakika pişir*, yazıyordu.

Eve gidince sırf yorgun olduğu için lanet şeyi fırına koydu ve çok geçmeden küçük kızıyla akşam yemeğine oturdu.

Amanda üç lokma aldıktan sonra bu yemeğin hayatında yediği en güzel şey olduğunu ilan etti.

27. BÖLÜM

Benim Hakkımda Her Şey

MAYIS 1960

Bayan Mudford ertesi bahar döneminde, “Çocuklar,” dedi, “yeni bir projeye başlayacağız. Adı *Benim Hakkımda Her Şey*.” Mad nefesini tuttu.

“Lütfen annenize bunu doldurmasını söyleyin. Bunun adı aile ağacı. Annenizin bu ağaca yazdıkları, çok önemli bir kişiyle ilgili bilgi edinmenize yardımcı olacak. Bu kişinin kim olduğunu bilen var mı? İpucu: Cevap yeni projemizin *başlığında* saklı, Benim Hakkımda Her Şey.”

Çocuklar Bayan Mudford’ın ayağının dibinde yamuk yumuk bir yarımay şeklinde oturmuş, ellerini çenelerine dayamışlardı.

Bayan Mudford, “İlk kim tahmin etmek ister?” diyerek teşvik etti onları. “Evet, Tommy,” dedi.

“Tuvalete gidebilir miyim?”

“İzninizle, diyeceksin, Tommy ve cevabım hayır. Okul bitmek üzere. Biraz sonra gidebilirsin.”

“Başkan,” dedi Lena.

“Başkan *olabilir mi?*” diye düzeltti Bayan Mudford. “Ama hayır, yanlış cevap, Lena.”

“Lassie olabilir mi?” dedi Amanda.

“Hayır, Amanda. Bu bir aile ağacı, köpek barınağı değil. İnsanlardan söz ediyoruz.”

“İnsanlar da hayvandır,” dedi Madeline.

“Hayır, değildir, Madeline,” dedi Bayan Mudford oflayarak. “İnsanlar insandır.”

“Ayı Yogi?” diye sordu başka biri.

“Ayı Yogi *olabilir mi?*” dedi Bayan Mudford öfkeyle. “Tabii ki hayır. Aile ağacı ayılarla dolu bir şey değildir ve televizyon programlarıyla kesinlikle ilgisi yoktur. Bizler insanız!”

“Ama insanlar da hayvandır,” diye üsteledi Madeline.

“Madeline,” dedi Bayan Mudford sertçe. “Yeter artık!”

Tommy gözlerini kocaman açıp Madeline’e, “Biz hayvan mıyız?” diye sordu.

“HAYIR! DEĞİLİZ!” diye bağırdı Bayan Mudford.

Fakat Tommy parmaklarını koltukaltına sıkıştırmış, sınıfta şempanze gibi zıplamaya başlamıştı bile. “İİİ-İİİ!” diye bağırdı diğer çocuklara, yarısı anında ona eşlik etmeye başladı. “İİİ-OOO! İİİ-OOO!”

“KES ŞUNU, TOMMY,” diye bağırdı Bayan Mudford. “HEPİNİZ KESİN! MÜDÜRÜN ODASINA GİTMEK İSTEMİYOR-SANIZ DERHAL KESİN ŞUNU!” Sesinin sertliği daha üst bir yetkilinin karşısına gitme tehdidiyle birleşince çocuklar yerlerine döndüler. “ŞİMDİ,” dedi Bayan Mudford açık ve net bir ifadeyle, “dediğim gibi, çok önemli biriyle ilgili bazı yeni şeyler öğreneceksiniz. BİR İNSANLA İLGİLİ,” diye vurguladı Madeline’e dik dik bakarak. “Peki bu İNSAN kim olabilir?”

Çıt çıkmadı.

“KİM?” diye sordu buyurgan bir tavırla.

Bazıları başını iki yana salladı.

Bayan Mudford hışımla, “SİZSİNİZ, çocuklar,” diye bağırdı.

“Ne? Niye?” diye sordu Judy telaşlanarak. “Ben ne yaptım ki?”

“Ahmaklık etme, Judy,” dedi Bayan Mudford. “Tanrı aşkına!”

“Annem okula bir kuruş daha vermeyeceğini söylüyor,” dedi Roger adındaki aksi bir çocuk.

“Ben nezaket olduğunu sanıyordum.”

“Ben de onu demek istemişim.”

“Bize yanlış şeyler anlatsa bile.”

“Evet.”

Madeline altdudağını ısırdı.

“Sen de bazen hata yapıyorsun, değil mi? Birisi senin hatanı onca kişinin önünde düzeltsin ister miydin? Bayan Mudford mahcup olduğu için öyle davranmıştır belki.”

“Mahcup görünmüyordu. Hem bize ilk defa yanlış bilgi vermiyor. Geçen hafta dünyayı Tanrı’nın yarattığını söyledi.”

“Birçok kişi öyle olduğuna inanıyor,” dedi Harriet. “Buna inanmakta bir yanlışlık yok.”

“Sen inanıyor musun?”

“Şu nota bir bakalım istersen,” dedi Harriet aceleyle. Madeline’in kazağından kâğıdı çıkarıp aldı.

“Aile ağacı projesi,” dedi Madeline beslenme çantasını tezgâhın üstüne tak diye koyup. “Annemin doldurması gerekiyor.”

Harriet kötü çizilmiş meşeyi incelerken, “Hiç sevmem,” diye mınıldandı. Dallar birbirine evlilik, doğum ya da kötü talih sonucu bağlanmış akrabaların isimlerini soruyordu: hayatta, kayıp, ölü. “Münasebetsize bak. Mahkeme celbi de var mı?”

“Olması mı gerekiyordu?” diye sordu Madeline telaşla.

“Ne düşünüyorum, biliyor musun?” dedi Harriet kâğıdı tekrar katlarken. “Bence bu ağaçlar başkaları üzerinden kendini önemli hissetmek için zavallı bir çaba. Genellikle de beraberinde mahremiyet ihlali getirir bunlar. Annen küplere binecek. Yerinde olsam bunu ona göstermezdim.”

“Ama ben hiçbirinin cevabını bilmiyorum ki. Babamla ilgili hiçbir şey bilmiyorum.” O sabah annesinin beslenme çantasına bıraktığı not geldi aklına. *Kütüphane görevlisi okuldaki en önemli görevlidir. Bilmediği şeyi bulabilir. Bu bir fikir değil, hakikattir. Bu haberi Bayan Mudford’la paylaşma.*

Bayan Mudford avazı çıktığı kadar bağırdı: "Para meselesi nereden çıktı, Roger!"

"Ağacı görebilir miyim?" diye sordu Madeline.

"İzninizle," diye gürlledi Bayan Mudford.

"İzninizle ağacı görebilir miyim?" diye sordu Madeline.

"HAYIR, GÖREMEZSİN," diye bağırdı Bayan Mudford tiz bir sesle. Kâğıdı dörde katladı, sanki katlamak onu Madeline'e karşı korunaklı hale getirecekmiş gibi. "Bu ağaç *senin* için değil, Madeline; *annen* için. Şimdi çocuklar," dedi kontrolü yeniden ele almaya çalışarak, "tek kişilik sıra olun. Kâğıdı gömleğinize iğneleyeceğim. Sonra da eve gitme vakti."

"Annem üstüme bir şeyler iğnelemeyi bırakmanızı istiyor," dedi Judy. "Giysilerime delik açtığınızı söylüyor."

Bayan Mudford, *Annen yalancı bir kaltak*, demek isterdi ama sadece, "Pekâlâ, Judy. Seninkini ataşla tuttururuz," demekle yetindi.

Çocuklar teker teker gelip Bayan Mudford'ın kazaklarına notu ilıştirmesini bekledi, sonra da tek sıra halinde kapıya yö-neldiler. Sınıftan dışarı ilk adımlarını atar atmaz, saatlerdir bağlı tutulmuş küçük midilliler gibi hızlanıyorlardı.

"*Sen değil*, Madeline," dedi Bayan Mudford. "Sen kal."

Mad neden geciktiğini açıklayınca Harriet, "Doğru mu anlıyorum?" diye sordu. "Öğretmenine insanların hayvan olduğunu söylediğin için mi herkes gittiği halde *senin* kalman gerekti? Neden böyle bir şey söyledin, tatlım? Bu pek hoş bir şey değil."

"Değil mi?" dedi kafası karışan Madeline. "Niye ki? Biz *hayvanız*."

Harriet, Mad haklı olabilir mi diye düşündü, insanlar *hayvan mıydı* gerçekten? Emin olamıyordu. "Demek istediğim," dedi, "bazen itiraz etmemek daha iyidir. Öğretmenin senden saygı görmeyi hak ediyor ve bazen bu aynı fikirde olmasan da onu onaylamayı gerektirir. Diplomasinin kuralı budur."

“Ben nezaket olduğunu sanıyordum.”

“Ben de onu demek istemiştim.”

“Bize yanlış şeyler anlatsa bile.”

“Evet.”

Madeline altdudağını ısırdı.

“Sen de bazen hata yapıyorsun, değil mi? Birisi senin hatanı onca kişinin önünde düzeltsin ister miydin? Bayan Mudford mahcup olduğu için öyle davranmıştır belki.”

“Mahcup görünmüyordu. Hem bize ilk defa yanlış bilgi vermiyor. Geçen hafta dünyayı Tanrı’nın yarattığını söyledi.”

“Birçok kişi öyle olduğuna inanıyor,” dedi Harriet. “Buna inanmakta bir yanlışlık yok.”

“Sen inanıyor musun?”

“Şu nota bir bakalım istersen,” dedi Harriet aceleyle. Madeline’in kazağından kâğıdı çıkarıp aldı.

“Aile ağacı projesi,” dedi Madeline beslenme çantasını tezgâhın üstüne tak diye koyup. “Annemin doldurması gerekiyor.”

Harriet kötü çizilmiş meşeyi incelerken, “Hiç sevmem,” diye mırıldandı. Dallar birbirine evlilik, doğum ya da kötü talih sonucu bağlanmış akrabaların isimlerini soruyordu: hayatta, kayıp, ölü. “Münasebetsize bak. Mahkeme celbi de var mı?”

“Olması mı gerekiyordu?” diye sordu Madeline telaşla.

“Ne düşünüyorum, biliyor musun?” dedi Harriet kâğıdı tekrar katlarken. “Bence bu ağaçlar başkaları üzerinden kendini önemli hissetmek için zavallı bir çaba. Genellikle de beraberinde mahremiyet ihlali getirir bunlar. Annen küplere binecek. Yerinde olsam bunu ona göstermezdim.”

“Ama ben hiçbirinin cevabını bilmiyorum ki. Babamla ilgili hiçbir şey bilmiyorum.” O sabah annesinin beslenme çantasına bıraktığı not geldi aklına. *Kütüphane görevlisi okuldaki en önemli eğitmendir. Bilmediği şeyi bulabilir. Bu bir fikir değil, hakikattir. Bu hakikati Bayan Mudford’la paylaşma.*

Fakat Madeline okulun kütüphane görevlisinden Cambridge yıllıklarının yerini göstermesini istediğinde kadın kaşlarını çatmış, sonra da ona *Highlights* çocuk dergisinin geçen ayki sayısını vermişti.

“Babanla ilgili birçok şey biliyorsun,” dedi Harriet. “Mesela annesiyle babasının –yani büyükannenle büyükbabanın– o küçükken tren çarpması sonucu öldüğünü biliyorsun. Daha sonra teyzesiyle yaşamaya başladığını, sonra onun da bir ağaca çarptığını biliyorsun. Sonra bir yetiştirme yurduna gittiğini biliyorsun, yerin adını unuttum ama kulağa kız adı gibi geliyordu. Ve babanın vaftiz annesi gibi birinin olduğunu biliyorsun, gerçi o aile ağacına eklenecek bir şey değil.”

Harriet bundan bahsettiği anda pişman oldu. Durumu her işe burnunu soktuğu için öğrenmişti zaten, üstelik bu kişinin vaftiz annesi filan değil, daha ziyade hayırsever biri olduğu açıktı. Tüm bunları bilmesinin sebebi, Calvin’in Elizabeth’le tanışmadan uzun süre önce bir gün işe gitmek için aceleyle evden çıkarken ön kapıyı açık bırakmasıydı. Harriet da iyi bir komşu olarak kapatmaya gitmişti.

Daima sorumluluk sınırlarını zorlayan biri olduğundan da içeri girip evde soygun olmadığını gözleriyle görmek istemişti tabii. Kendi rehberliğinde gerçekleştirdiği kapsamlı tur, Calvin’in çıkışından beri geçen kırk dört saniye içinde evde kesinlikle böyle bir şey olmadığını göstermişti ona.

Ancak içeri girdiğinde birkaç şey keşfetmişti. Birincisi, Calvin Evans önemli bir biliminsanıydı, bir derginin kapağına çıkmıştı. İkincisi, pasaklı biriydi. Üçüncüsü, Sioux City’de, dini çağrışimleri olan, köhne bir yer izlenimi uyandıran bir erkek yetiştirme yurdunda büyümüştü. Harriet yurdu Calvin’in buruşturup çöp kutusuna attığı bir kâğıt gördüğü için biliyordu sadece, kâğıdı almıştı çünkü kim bazen tam da saklamak istediği bir şeyi kazara

öpe atmazdı ki? Mektuba göre yurdun paraya ihtiyacı vardı. En önemli bağışçılarını kaybetmişlerdi, eskiden oğlanların “bilimsel eğitim fırsatları ve sağlıklı açık hava etkinliklerine” erişimini sağlayan birini. Şimdi eski öğrencileriyle irtibat kuruyorlardı. Calvin Evans yardımcı olabilir miydi? *Evet deyin! Azizler Erkek Yetiştirme Yurdu’na bugün bağıшта bulunun!* Calvin’in yanıtı da çöp kutusundaıdı. Özetle, *bu ne cüret, siktirin gidin, hepiniz hapiste olmalısınız,* diyordu.

“Vaftiz annesi ne demek?” diye sordu Madeline.

“Ailenin ya da bir akrabanın yakın dostu,” dedi Harriet aklı-na gelenleri kovup. “Manevi hayatınla ilgilenen biri.”

“Benim var mı?”

“Vaftiz annen mi?”

“Manevi hayatım.”

“Ah,” dedi Harriet. “Bilmem. Göremediğın şeylere inanır mısın?”

“Sihirbazlık numaraları hoşuma gidiyor.”

“Ben sevmem,” dedi Harriet. “Kandırılmaktan hoşlanmam.”

“Tanrı’ya inanıyorsun ama.”

“Eh. Evet.”

“Neden?”

“İnanıyorum işte. Çoğu kişi inanıyor.”

“Annem inanmıyor.”

“Biliyorum,” dedi Harriet hoşnutsuzluğunu gizlemeye çalışarak.

Harriet, Tanrı’ya inanmamanın yanlış olduğunu düşünüyordu. Tevazu eksikliğiydi bu. Ona göre Tanrı’ya inanmak dişlerini fırçalamak ya da iç çamaşırını giymek gibi bir gereklilikti. Hiç kuşkusuz, iyi insanların hepsi Tanrı’ya inanırdı, hatta kocası gibi utanmazlar bile inanırdı. Hâlâ evli olmalarının, Harriet’in bu evliliğın yükünü taşıyacak olmasının nedeni Tanrı’ydı, çünkü bu yükü ona Tanrı vermişti. Tanrı yüklere meraklııdı, herkese mut-

laka bir tane veriyordu. Hem insan Tanrı'ya inanmazsa cennet ve cehenneme de inanmazdı, oysa Harriet cehenneme inanmayı çok istiyordu çünkü Bay Sloane'in oraya gideceğine inanmayı çok istiyordu. Ayağa kalktı. "İpin nerede senin? Artık düğümlerin üzerinde çalışma vakti geldi bence."

"Zaten hepsini biliyorum," dedi Mad.

"Gözlerin kapalıyken atabiliyor musun?"

"Evet."

"Peki ellerin arkadayken? Onu da yapabiliyor musun?"

"Evet."

Harriet, Mad'in tuhaf hobilerini destekliyormuş gibi davran-
sa da aslında desteklemiyordu. Bu çocuk Barbie bebekleri ya da beştaş oynamayı sevmiyordu; düğümleri, savaş konulu kitapları, doğal afetleri seviyordu. Dün Harriet onun çarşıdaki kütüphane görevlisini Krakatoa konusunda sorguya çektiğini işitmişti, kadın yanardağın ne zaman patlayacağını düşünüyordu acaba? Bölge sakinlerini nasıl uyaracaklardı? Aşağı yukarı kaç kişi ölürdü?

Harriet dönüp Madeline'i seyretmeye başladı, aile ağacına bakıyordu, kocaman gri gözleri boş dalları inceliyor, dişleri durmadan altdudağını kemiriyordu. Calvin de sürekli dudağını ısı-
rırdı. Böyle bir şey genetik olarak aktarılabilir miydi acaba? Bilemiyordu. O dört çocuk doğurmuştu; her biri diğerlerinden tamamen başka, kendisinden ise bambaşkaydı. Peki ya şimdi? Hepsi birer yabancıydı, hepsi uzak şehirlerde kendi çocuklarıyla, kendi hayatlarını yaşıyorlardı. Harriet onları kendisine ömür boyu bağlayan demir zırhlı bir bağın varlığına inanmak istese de işler öyle yürümüyordu. Aile düzenli bakım gerektiren bir şeydi.

"Acıktın mı?" diye sordu Harriet. "Peynir yer misin?" O buzdolabının arkasında bir yere uzanırken Madeline okul çantasından bir kitap çıkardı. *Kongo Yamyamlarıyla Beş Sene*.

Harriet başını çevirip ona baktı. "Tatlım, öğretmenin onu okuduğunu biliyor mu?"

"Hayır."

“Bilmesin.”

Bu da Elizabeth’le anlaşılamadıkları bir başka konuydu: Okumak. Beş ay önce Harriet, Madeline’in okuyamadığını, sadece okuyormuş gibi yaptığını sanmıştı. Çocuklar anne babalarını taklit etmeye bayılırdı. Ancak sonra Elizabeth’in Madeline’e sırf okumayı değil, son derece karmaşık şeyler okumayı öğrettiği anlaşılmıştı; gazeteler, romanlar, *Popular Mechanics* dergileri.

Harriet çocuğun dâhi olma ihtimali üzerine düşündü. Babası dâhiydi. Ama yok. Mesele Mad’in iyi eğitim almasıydı ve bu Elizabeth sayesindeydi. Elizabeth sınırları kesinlikle kabul etmiyordu, sadece kendisi için değil, hiç kimse için. Bay Evans öldükten bir yıl kadar sonra Harriet, Elizabeth’in çalışma masasında Altı Buçuk’a saçmalık derecesinde çok kelime öğretmeye çalıştığına işaret eden birtakım notlar görmüştü. O sıralar Harriet bu çabayı geçici deliliğe yormuştu, yas böyle bir şeydi. Ama sonra, Madeline üç yaşındayken yoyosunu gören olup olmadığını sormuş, bir dakika sonra Altı Buçuk oyuncacı getirip kızın kucağına bırakmıştı.

Altıda Akşam Yemeği’nde de aynı akıl almaz durum söz konusuydu. Elizabeth her bölümü yemek pişirmenin kolay olmadığını ve önlerindeki otuz dakikanın işkence gibi geçebileceğini ısrarla söyleyerek açıyordu.

“Yemek pişirmek pozitif bilim değildir,” demişti daha dün. “Elimde tuttuğum bu domates, sizin elinizdekinden farklı. İşte bu yüzden malzemelerinize müdahil olmalısınız. Deney yapın; tadın, dokunun, koklayın, bakın, dinleyin, yoklayın, değerlendirin.” Sonra da seyircilere kimyasal bozunmayı ayrıntılı olarak tarif etmeye başlamıştı. Birbirinden farklı malzemelerin ısı kullanılarak birleştirmesiyle tetiklenen bozunmalar sonucunda birtakım karmaşık enzimatik etkileşimler gerçekleşiyor, bu da yiyecek iyi bir şeyler elde edilmesini sağlıyordu. Asitler, bazlar ve hidrojen iyonlarıyla ilgili bir sürü şey konuşuluyordu ve Harriet haftalarca duyduktan sonra bazılarını garip biçimde anlamaya başlamıştı.

Yemeğin hazırlanma sürecinde Elizabeth yüzünde ciddi bir ifadeyle seyircilerine bu zorlu mücadeleye hazır olduklarını, her işin altından kalkabilecek becerikli kişiler olduklarını bildiğini ve onlara inandığını söylüyordu. Çok acayip bir programdı. Tam olarak eğlenceli değildi. Daha ziyade dağa tırmanmak gibiydi. İnsana kendini iyi hissettiriyordu ama bittikten sonra.

Yine de Harriet ve Madeline *Altıda Akşam Yemeği*'ni her gün birlikte, nefeslerini tutarak, bu seferkinin kesinlikle son bölüm olacağını düşünerek seyrediyorlardı.

Madeline kitabını açmış, bir adamın başka bir adamın uyluk kemiğini kemirirken resmedildiği bir gravürü inceliyordu. "İnsanın tadı güzel midir?"

"Bilmem," dedi Harriet onun önüne küp küp doğranmış birkaç parça peynir koyarken. "Bütün mesele hazırlanışdır kesin. Annen herkesi tadı güzel olacak şekilde pişirebilir herhalde." *Bay Sloane hariç*, diye düşündü. Çünkü o çürük.

Madeline başıyla onayladı. "Annemin yaptığı yemekleri herkes seviyor."

"Herkes kim?"

"Çocuklar," dedi Madeline. "Artık bazıları benimkiyle aynı öğle yemeğini getiriyor."

"Gerçekten mi?" diye sordu Harriet şaşırarak. "Artan yemekleri mi? Önceki akşam yemeğinden kalanları?"

"Evet."

"Anneleri annenin programını mı izliyor?"

"Galiba."

"Ciddi misin?"

Madeline, Harriet yavaş idrak ediyormuş gibi üstüne basa basa, "Evet," dedi.

Harriet *Altıda Akşam Yemeği*'nin çok az seyircisi olduğunu sanıyordu, Elizabeth de altı aylık deneme süresinin neredeyse sona

erdiğini, ilk günden beri tam bir savaş verdiğini, sözleşmesinin yenilenmeyeceğine gayet emin olduğunu söyleyerek onun bu düşüncesini onaylamıştı.

“Ama istersen biraz alttan alabilirsin herhalde?” diye sormuştu Harriet sesinin çok çaresiz çıkmamasına gayret ederek. Elizabeth’i televizyonda seyretmeye bayılıyordu. “Belki sadece gülümsemeyi denersin.”

“Gülümsemek mi?” dedi Elizabeth. “Cerrahlar apandisit operasyonu sırasında gülümsüyor mu? Hayır. Gülümsemelerini ister misin? Hayır. Yemek yapmak da ameliyat gibi konsantrasyon gerektirir. Hem Phil Lebensmal hitap ettiğim insanlara ahmak muamelesi yapmamı istiyor. Yapmam, Harriet, kadınlar beceriksizdir uydurmacasına hizmet etmem ben. Programı kaldıracaklarsa da kaldırırsınlar. Başka bir şey yaparım.”

Ama maaşı bunun yanından bile geçemez, diye düşündü Harriet. Televizyondan gelen para sayesinde Elizabeth sözünü tutmuştu, artık ona para ödüyordu. Harriet hayatında ilk kez maaş almış ve bunun ona kendini bu denli güçlü hissettirmesine inanamamıştı.

“Aynı fikirdeyim, biliyorsun,” dedi Harriet ihtiyatlı bir tavırla, “ama belki de istediklerini yapıyormuş gibi davranabilirsin. Ayak uydurabilirsin yani.”

Elizabeth başını yana eğdi. “Ayak mı uydurayım?”

“Ne demek istediğimi anlıyorsun,” dedi Harriet. “Sen zeki birisin. Bay Pine’a ya da Lebensmal denen o adama itici geliyor olabilir bu. Erkekleri bilirsin.”

Elizabeth düşündü. Hayır, erkekleri bildiği falan yoktu. Calvin ve ölmüş abisi John, bir de Doktor Mason ve belki Walter Pine haricindeki erkeklerin en kötü yönlerini ortaya çıkarmıştı hep. Hepsi Elizabeth’i kontrol etmek, ona dokunmak, ona hükmetmek, onu susturmak, onu düzeltmek ya da ona ne yapması gerektiğini söylemek istemişlerdi. Elizabeth neden onu kendileri gibi bir insan olarak, bir meslektaş, bir arkadaş olarak, kendile-

rinin dengi olarak, hatta sokaktaki bir yabancı, arka bahçesine ceset gömdüğünü öğrenmedikleri sürece ister istemez saygı duyacakları biri olarak göremediklerini hiç anlamıyordu.

Tek gerçek dostu Harriet'tı ve birçok konuda aynı fikirdeydiler ama bu konuda anlaşıyorlardı. Harriet'a göre erkeklerle kadınlar arasında dağlar kadar fark vardı. Onlar şımartılmak isterdi, egoları kırılıyordu, kadınların zekâ ya da yeteneğinin kendilerinininkinden üstün olmasına tahammül edemezlerdi. "Harriet, bu çok saçma," diye karşı çıktı Elizabeth. "Erkekler de kadınlar da insandır. Ve insanlar olarak hepimiz yetiştirilme tarzımızın ürünü, yavan eğitim sistemlerimizin kurbanı ve kendi davranışlarımızın sorumlusuyuz. Kısacası kadınların erkeklerden *düşük* görülmesi de erkeklerin kadınlardan üstün sayılması da biyolojik değil, kültürel. Ve tüm bunlar iki kelimeyle başlıyor: pembe ve mavi. Sonra da her şey çığ gibi büyüyerek kontrolden çıkıyor."

Yavan eğitim sistemi demişken, Elizabeth daha geçen hafta bu konuyla ilgili bir meseleyi görüşmek için Bayan Mudford'ın sınıfına çağrılmıştı. Anlaşılan Madeline evcilik oynamak gibi kız çocuğu etkinliklerine katılmayı reddediyordu.

"Madeline daha ziyade oğlanlara göre şeyler yapmak istiyor," demişti Mudford. "Hiç doğru değil. Belli ki siz de kadının yerinin evi olduğuna inanıyorsunuz." Hafifçe öksürdü. "*Televizyon programınıza* bakılırsa öyle olmalı. Onunla konuşun. Bu hafta güvenlik devriyesine katılmak istedi."

"Bunu neden sorun olarak gördünüz?"

"Çünkü güvenlik devriyesine sadece oğlanlar katılır. Oğlanlar kızları korur. Çünkü daha iriyarılar."

"Ama Madeline sınıfınızdaki en uzun boylu öğrenci."

"Bu da başka bir sorun," demişti Mudford. "Boyu oğlanların kendilerini kötü hissetmelerine sebep oluyor."

"Kısacası hayır, Harriet," dedi Elizabeth birden konuya dönerek. "*Ayak uydurmayacağım.*"

Harriet tırnağının içindeki kiri çıkarırken Elizabeth kadınların erkeklerden düşük pozisyonları sanki buna mahkûmmuş gibi, sanki bedenlerinin daha küçük olması beyinlerinin de daha küçük olduğunun biyolojik göstergesiymiş gibi, sanki doğaları gereği daha aşağıdalarmış ama bu cazip bir şeymiş gibi kabul ettiklerine dair hararetli bir nutuk çekti. Daha beteri, Elizabeth bu kadınların böyle görüşleri, "Oğlanlar yaramazdır", "Kızlar böyledir işte" gibi cümlelerle çocuklarına da aktardıklarını açıkladı.

"Kadınların derdi ne?" diye sordu Elizabeth sertçe. "Neden bu basmakalıp kültürel yargıları benimsiyorlar? Daha kötüsü, neden bunları pekiştiriyorlar? Gizli Amazon kabilelerindeki baskın kadın rolünden haberleri yok mu? Margaret Mead kitaplarının baskısı mı tükendi?" Harriet sadeleştirilmemiş tek bir cümle daha duymak istemediğini ima edercesine ayağa kalkana kadar da hiç durmadan konuştu.

"Harriet. *Harriet*," dedi Madeline üst üste. "Dinliyor musun? Harriet, ne olmuş ona? O da mı ölmüş?"

"Kim ölmüş?" diye sordu dikkati dağılan Harriet. O sırada hiç Margaret Mead okumadığını düşünüyordu. *Rüzgâr Gibi Geçti*'nin yazarı mıydı acaba?

"Vaftiz anne."

"Ah, o mu?" dedi. "Hiçbir fikrim yok. Hem zaten kadının –ya da adamın– aslında babanın vaftiziyle ilgisi yok."

"Ama sen dedin ki..."

"İyilik perisi gibi biriymiş, babanın okul parasını veren biri. Demek istediğim buydu sadece. Manevi büyüğü gibi. Kadın –adam da olabilir bu arada– parayı yetiştirme yurdundaki herkese vermiş. Sadece babana değil."*

"Kimmiş?"

---

* Buradaki kafa karışıklığı, "vaftiz annesi" anlamındaki "godmother" sözcüğünün "hayırsever kişi" ve "iyilik perisi" (*fairy godmother*) gibi yan anlamlarından ileri geliyor. (ç.n.)

“Hiç bilmiyorum. Fark eder mi? Manevi büyük, hayırsever anlamına da gelen bir söz işte. Hayır işlerine para harcayan zengin kişi demek, Andrew Carnegie ve kütüphaneleri mesela. Gerçi bağış işlerinde vergi indirimi var, yani hiç çıkar gözetilmiyor da değil. Başka ödevin var mı Mad? Şu lanet ağaçtan başka?”

“Babamın okuluna mektup yazıp peri babanın kim olduğunu sorabilirim belki. Sonra da o ismi ağaca yazarım, mesela meşepalamudu olarak koyarım. Dallardan birine filan değil yani.”

“Hayır. Aile ağacında meşepalamudu *olmaz*. Ayrıca iyilik perileri –hayırseverler– gizli kişilerdir, okul paraları sökülenin kim olduğunu sana asla söylemez. Üçüncüsü, peri baba denmez. Peri daima dişidir.”

“Mafya *babaları* yüzünden mi denmez?” diye sordu Madeline.

Harriet hayret ve sinir karışımı bir hisle iç geçirdi. “Sözün özü, manevi anne babalar aile ağacına konmaz. Birincisi, arada kan bağı olmadığı için; ikincisi, sır gibi kimseler oldukları için. Öyle olmak zorundalar, yoksa herkes onlardan para ister.”

“Ama sır saklamak yanlıştır.”

“Her zaman değil.”

“Sen sır saklıyor musun?”

“Hayır,” diye yalan söyledi Harriet.

“Annem saklıyor mu sence?”

“Hayır,” dedi Harriet ama bu defa doğru söylüyordu. Elizabeth’in bir iki sırrını –hiç değilse fikrini– kendine saklamasını ne kadar çok isterdi. “Şimdi şu ağacı uyduruk bir şeylerle dolduralım bakalım. Öğretmenin kesinlikle anlamaz. Sonra da annenin programını izleyebiliriz.”

“Yalan söylememi mi istiyorsun?”

“Mad,” dedi Harriet sinirlenerek. “Yalan söyle mi dedim ben?”

“Perilerin kanı yok mu?”

“Elbette var!” diye ciyakladı Harriet. Elini alnına koydu. “Şimdilik dursun bu. Sen git, dışarıda oyna.”

“Ama...”

“Gidip Altı Buçuk’a top at.”

“Bir de fotoğraf götürmem gerek, Harriet,” diye ekledi Madeline. “Ailecek çekilmiş bir şey.”

Masanın altındaki Altı Buçuk başını onun sıska dizine yasladı.

“Ailecek,” diye vurguladı Madeline. “Yani fotoğrafta babamın da olması gerekiyor.”

“Hayır, gerekmiyor.”

Altı Buçuk kalkıp Elizabeth’in odasına ilerledi.

“Altı Buçuk’la top oynamak istemiyorsan onu da alıp kütüphaneye git. Kitaplarının iade tarihi geçmiş. Tam da annenin programı başlayana kadar gidip gelersin.”

“Canım istemiyor.”

“Eh, bazen canımızın istemediği şeyleri yapmamız gerekir.”

“Sen canının istemediği neyi yapıyorsun?”

Harriet gözlerini kapattı. Bay Sloane’i düşündü.

28. BÖLÜM

Bazı Azizler

“Madeline,” dedi şehir kütüphanesindeki görevli. “Bugün sana nasıl yardımcı olabilirim?”

“Iowa’daki bir yerin adresini bulmam gerekiyor.”

“Gel benimle.”

Kütüphane görevlisi kadın Madeline’e labirenti andıran kütüphanede yol gösterdi, arada durup kitap okuyanlardan birini sayfaların köşesini kıvrıdığı için, bir diğerini de yandaki sandalyeye ayaklarını uzattığı için azarladı. “Burası Carnegie Kütüphanesi,” diye fısıldadı hiddetle. “Girişinizi ömür boyu yasaklayabilirim.”

“Burada, Madeline,” dedi onu telefon rehberlerinin bulunduğu bir rafa götürüp. “Iowa demiştin, değil mi?” Yukarıya uzanıp üç kalın cilt çıkardı. “Şehir belli mi?”

“Bir erkek yetiştirme yurdunu arıyorum,” dedi Madeline, “ama adı kız adı gibi. Bildiğim tek şey bu.”

“Daha fazla bilgiye ihtiyacımız olacak,” dedi görevli. “Iowa küçük bir yer değil.”

“Ben olsam şansımı Sioux City’de denerdim,” diye bir ses geldi arkadan.

“Sioux kız adı değil,” dedi görevli dönüp. “Hint adı... Ah, merhaba Muhterem Peder. Kusura bakmayın. İstedığınız kitabı bulmayı unuttum. Hemen bulurum.”

“Ama kız adı sanılabilir, değil mi?” diye söze devam etti siyah cüppeli adam. “Sue yerine Sioux? Bir çocuk bu hataya düşebilir.”

“Bu çocuk düşmez,” dedi kütüphane görevlisi.

Madeline on beş dakika sonra parmağını “E” sütunundan aşağı doğru kaydırarak, “Burada değil,” dedi. “Erkek Yetiştirme Yurdu yok.”

“Ah,” dedi kütüphane masasının diğer tarafındaki Peder, “sana söylemeliydim, bazen oralara bazı azizlerin isimlerini verirler.”

“Neden?”

“Çünkü başkalarının çocuklarıyla ilgilenen kişiler azizdir.”

“Neden?”

“Çünkü çocuk bakmak zordur.”

Madeline göz devirdi.

“Aziz Vincent’ı dene,” dedi Peder biraz hava girsin diye elini cüppesinin yakasının altına sokup.

“Ne okuyorsunuz?” diye sordu Madeline telefon rehberinde A harfini açmaya çalışırken.

“Dinle ilgili şeyler,” dedi. “Ben papazım.”

“Hayır, diğerini sormuştum, şunu,” dedi Madeline adamın kutsal kitabın sayfaları arasına sıkıştırdığı dergiyi göstererek.

“Ah,” dedi Peder utanarak. “Bu şey... eğlencelik.”

“*Mad* dergisi,” diye yüksek sesle okudu Madeline dergiyi saklandığı yerden çekip.

“Mizah,” diye açıkladı Peder dergiyi Madeline’in elinden çabucak alıp.

“Bakabilir miyim?”

“Annenin onaylayacağını sanmam.”

“Çıplak resimler var diye mi?”

“Hayır!” dedi Peder. “Hayır, hayır, öyle bir şey değil. Bazen gülmeye ihtiyacım oluyor sadece. Yaptığım işte pek mizah yok.”

“Neden?”

Peder tereddüt etti. “Çünkü Tanrı pek komik değil galiba. Sen neden yetiştirme yurdu arıyorsun peki?”

“Babam orada büyümüş. Aile ağacı hazırlıyorum.”

“Anladım,” dedi Peder gülümseyerek. “Eh, aile ağacı kulağa çok eğlenceli geliyor.”

“Orası ihtilaflı.”

“İhtilaflı mı?”

“Tartışılır yani,” dedi Mad.

“Demek öyle,” dedi Peder şaşkınlıkla. “Bir şey sorabilir miyim? Kaç yaşındasın sen?”

“Kişisel bilgilerimi açıklamama izin yok.”

“Ah,” dedi Peder yüzü kızararak. “Elbette yok. Aferin sana.”
Madeline silgisinin ucunu ısırды.

“Her neyse,” dedi Peder, “insanın atalarıyla ilgili bir şeyler öğrenmesi eğlenceli, öyle değil mi? Bence öyle. Şimdiye kadar neler buldun?”

“Şimdi,” dedi Mad masanın altında bacaklarını sallayarak, “anne tarafımdan bildiklerim; babası birilerini yaktığı için hapis-te, annesi vergiler nedeniyle Brezilya’da, abisi de ölmüş.”

“Ya...”

“Baba tarafımla ilgili elimde henüz hiçbir şey yok. Ama yetiştirme yurdundakilerin de bir tür aile olduğunu düşünüyorum.”

“Ne bakımdan?”

“Babama baktıkları için.”

Peder ensesini ovuşturdu. Onun deneyimine göre o yurtlar pedofillerle doluydu.

“Onlara *aziz* demiştiniz,” diye hatırlattı Madeline.

Peder iç geçirdi. Papaz olmanın kötü yanı, her gün birçok kez yalan söylemek zorunda olmasıydı. Çünkü insanların durumların kötü olduğu ve hep daha kötüye gideceği yönündeki apaçık gerçeği değil, her şeyin yolunda olduğunu ya da yoluna gireceğini duymaya ihtiyacı vardı. Daha geçen hafta bir cenaze törenini

yönetmişti –cemaatinden biri akciğer kanseri sonucu ölmüştü– ve her biri fosur fosur sigara içen aile üyelerine adamın günde dört paket içtiği sigaradan ötürü değil, Tanrı ona ihtiyaç duyduğu için öldüğü mesajını vermişti. Hepsi sigaralarından derin bir fırt çekip ona bilgeliği için teşekkür etmişti.

“Peki neden yurda mektup yazıyorsun?” diye sordu. “Neden babana sormuyorsun?”

“Çünkü o da öldü.” Madeline iç çekti.

“Yüce Tanrım!” dedi Peder başını iki yana sallayarak. “Çok üzgünüm.”

“Sağ olun,” dedi Madeline ciddi bir tavırla. “Bazı kişiler insanın hiç görmediği şeyleri özleyemeyeceğini düşünüyor ama bence özleyebilir. Sizce?”

“Kesinlikle,” dedi Peder. Elini ensesinde gezdirip olması gerekenden birazcık uzun bir saç tutamını buldu. Liverpool’daki bir arkadaşını ziyaret ettiğinde Beatles adlı yeni bir müzik grubunu seyretmeye gitmişlerdi. Grup üyeleri İngilizdi ve kakülleri vardı. Erkeklerde kakül neredeyse hiç duyulmamış bir şeydi ama Peder onların görünüşünü de en az müzikleri kadar beğenmişti.

“Siz orada ne arıyorsunuz?” diye sordu Madeline, Peder’in kitabını işaret edip.

“İlham,” dedi Peder. “Pazar ayını için coşku uyandıracak bir şeyler.”

“İyilik perilerine ne dersiniz?” diye sordu Madeline.

“Peri...”

“Babamın kaldığı yurdun bir iyilik perisi varmış. Yurda para veriyormuş.”

“Ah,” dedi Peder. “Bağışçı demek istedin sanırım. Yurdun birçok bağışçısı olabilir. Öyle yerleri idare etmek için çok para gerekiyor.”

“Hayır,” dedi Madeline. “İyilik perisi demek istedim. Hiç tanımadığınız insanlara para vermek için birazcık sihirli biri olmalısınız bence.”

Peder bir kez daha hayrete kapıldı. “Doğru,” diye onayladı.

“Ama Harriet maaş çeki almanın daha iyi olduğunu söylüyor. Sihirden hoşlanmıyor.”

“Harriet kim?”

“Komşum. Kendisi Katolik. Boşanamıyor. Harriet aile ağacını uyduruk bir şeylerle doldurmam gerektiğini düşünüyor ama ben istemiyorum. Öyle söylemesi ailemle ilgili bir terslik olduğunu hissetmeme sebep oluyor.”

“Pekâlâ,” dedi Peder ihtiyatlı bir tavırla. Kulağa gerçekten de çocuğun ailesiyle ilgili bir terslik varmış gibi geliyordu. “Harriet sadece bazı şeylerin özel olduğunu kastetmiş galiba.”

“Sır diyorsunuz yani.”

“Hayır, özel diyorum. Mesela sana kaç yaşında olduğunu sordum ve doğru bir cevap verip bunun özel bilgi olduğunu söyledin. Sır değil, sadece beni yaşını söyleyecek kadar iyi tanımıyorsun, o kadar. Ama sır sakladığımız bir şeydir çünkü birileri sırrımızı bilirse kendimizi kötü hissetmemiz için onu bize karşı kullanabilir. Sırlar genellikle utandığımız şeyleri içerir.”

“Siz sır saklıyor musunuz?”

“Evet,” diye itiraf etti Peder. “Peki ya sen?”

“Ben de,” dedi Madeline.

“Eminim ki herkesin sırları vardır,” dedi Peder. “Özellikle de olmadığını söyleyenlerin. Hayatta hiçbir şeyden utanç ya da sıkıntı duymadan yaşamak mümkün değil.”

Madeline başıyla onayladı.

“İnsanlar hiç tanımadıkları birilerinin isimleriyle dolu aptal ağaç dallarına dayanarak kendileri hakkında bir şeyler öğrendiklerini sanıyor. Mesela ben Galileo’nun torunu olmaktan çok gurur duyan birini tanıyorum, sonra köklerini ta *Mayflower* gemisine dayandıran bir başkasını. İkisi de soylarından sanki taht vârisiymiş gibi söz ediyor ama değiller. Akrabalar insanı önemli ya da akıllı kılamaz. Seni *sen* yapamazlar.”

“Beni *ben* yapan nedir o zaman?”

“Yapmayı seçtiğin şeydir. Hayatını nasıl yaşadığındır.”

“Ama bir sürü insanın nasıl yaşayacağını seçme imkânı olmuyor. Kölelerin mesela.”

“Yani,” dedi Peder onun bu yalın bilgeliği karşısında mahcup olarak. “O da doğru.”

Birkaç dakika sessizce oturdular. Madeline telefon rehberinin sayfalarında parmağını kaydırıyor, Peder bir gitar satın almayı düşünüyordu. “Zaten,” diye ekledi sonra Peder, “bence aile ağacı insanın köklerini anlaması için pek akıllıca bir yol değil.”

Madeline başını kaldırıp ona baktı. “Az önce atalarım ile ilgili bir şeyler öğrenmenin eğlenceli olacağını söylemişsiniz.”

“Evet,” diye itiraf etti Peder, “ama yalan söyledim.” Bunun üzerine ikisi de kahkaha attı. Karşı taraftaki kütüphane görevlisi onları uyarmak için başını kaldırdı.

Peder kaşlarını çatmış görevliye bakıp özür diler gibi başını salladı. “Ben Muhterem Peder Wakely,” diye fısıldadı. “Birinci Presbiteryen Kilisesi’nden.”

“Mad Zott,” dedi Madeline. “Mad, derginizin adı gibi.”

“Pekâlâ, Mad,” dedi Peder ihtiyatlı bir tavırla. “Mad”in bir şeylerin Fransızca karşılığı olabileceğini düşündü. “Aziz Vincent’ta bulamazsan Aziz Elmo’yu dene. Ya da dur, Azizler’i dene. Belli bir azize karar veremedikleri yerlere bu adı verirler.”

“Azizler,” dedi Madeline sayfaları çevirirken. “Azizler, Azizler... Bir dakika. İşte burada. Azizler Erkek Yetiştirme Yurdu!” Fakat heyecanı kısa sürdü. “Ama adres yok. Sadece telefon numarası var.”

“Sorun olur mu?”

“Annem şehirler arası aramaların sadece biri öldüğünde yapıldığını söylüyor.”

“Belki senin yerine ben ofisimden arayabilirim. Sürekli şehirler arası arama yapmam gerekiyor zaten. Cemaatimden birine yardım etmek için aradığımı söyleyebilirim.”

“Yine yalan söylemiş olursunuz. Bunu sık mı yapıyorsunuz?”

“Bu beyaz yalan, Mad,” dedi Peder biraz huzursuzlanarak. İşindeki çelişkileri hiç kimse mi anlamayacaktı? “Ya da,” dedi daha kararlı bir tavırla, “Harriet’in tavsiyesine uyup ağacı ıvır zıvırla doldurabilirsin, hiç fena fikir değil. Çünkü genellikle geçmiş geçmişte kalmıştır.”

“Neden?”

“Çünkü geçmiş, geçmiştekilerin anlamlı olduğu tek yerdir.”

“Ama babam geçmişte kalmadı. O hâlâ benim babam.”

“Tabii ki öyle,” dedi Peder yumuşayarak. “Azizler’i arayayım derken ben de din görevlisi olduğum için benimle daha rahat konuşabileceklerini kastetmiştim. Sen de okuldaki çocuklarla okul konusunda konuşurken kendini daha rahat hissediyorsundur, onun gibi yani.”

Madeline’in kafası karışmıştı. Okuldaki çocuklarla konuşurken bir kez olsun kendini rahat hissetmemişti.

“Ya da dur,” dedi Peder birden tüm bunlardan kendini kurtarmak isteyerek. “Annenden aramasını rica et. Sonuçta onun kocası, yardımcı olacaklarına eminim. Kayda değer herhangi bir bilgi vermeden önce evliliği belgelemesini isteyebilirler –evlilik cüzdanı filan gibi bir şeyler– ama o da zor olmayacaktır.”

Madeline donakaldı.

“Düşündüm de,” dedi bir parça kâğıda hızlıca iki kelime yazıp, “babamın adı bu.” Altına da kendi telefon numarasını yazıp Peder’e verdi. “Ne zaman arayabilirsiniz?”

Peder kâğıttaki isme baktı.

Şaşkınlıkla geri çekildi. “*Calvin Evans mı?*”

Wakely, Harvard İlahiyat Okulu’nda okurken kredisiz olarak kimya dersi almıştı. Amacı düşman tarafın yaratılışı nasıl açıklandığını öğrenmek, bu sayede iddialarını çürütebilmektir. Fakat bir yıl kimya dersi aldıktan sonra kendini derin sularda bulmuştu. Atomlar, madde, elementler ve moleküller konusunda edindiği yeni anlayış sağ olsun, artık Tanrı’nın herhangi bir şeyi yarattı-

ğına inanmakta güçlük çekiyordu. Ne cenneti, ne dünyayı. Hatta pizzayı bile.

Dünyanın en saygın teoloji okullarından birinde okuyan beşinci kuşak bir papaz olarak bu onun için dev bir sorundu. Sadece ailevi beklentiler değil, bilimin kendisi de meseleydi. Bilim onun gelecekteki mesleğinde neredeyse hiç karşılaşmadığı bir şeyde ısrarcıydı: ispat. Ve bu ispatın merkezinde genç bir adam vardı. Adı Calvin Evans'tı.

Evans RNA araştırmacılarının bulunduğu bir panele katılmak üzere Harvard'a gelmiş, cumartesi gecesini yapacak daha iyi bir şeyi olmayan Wakely de dinlemeye gitmişti. Heyetkilerin açık ara en genci olan Evans neredeyse tek kelime etmeden oturmuştu. Diğerleri kimyasal bağların nasıl oluştuğu, nasıl kırıldığı, "etkin çarpışma" adı verilen bir şeyin sonucunda yeniden birleştiği üzerine durmadan sohbet etmişlerdi. Açıkçası etkinlik biraz sıkıcıydı. Katılımcılardan biri gerçek değişimin ancak ve ancak kinetik enerji uygulanmasıyla ortaya çıkacağı konusunda homurdanmaya devam ediyordu. İşte bu sırada seyircilerden biri etkin olmayan çarpışmaya bir örnek vermelerini istemişti; enerjisi olmayan ve hiç değişmeyen, buna rağmen büyük etkisi olan bir şeye. Evans mikrofonuna eğilmişti. "Din," demişti. Sonra da kalkıp gitmişti.

Din konusundaki yorumu içine dert olunca Wakely, Evans'a mektup yazıp bunu söylemek istemişti. Şaşırtıcı biçimde Evans ona cevap yazmıştı, sonra o Evans'a cevap yazmış, sonra Evans ona tekrar cevap yazmış ve bu böyle sürüp gitmişti. Aynı fikirde olmasalar da birbirlerinden hoşlandıkları ortadaydı. Bu yüzden din ve bilimle ilgili meseleleri açıklığa kavuşturduktan sonra mektupları kişisel bir yöne kaymıştı. İşte o zaman aynı yaşta olmak dışında iki ortak noktaları daha olduğunu keşfetmişlerdi; su sporlarına duydukları fanatizm derecesindeki sevgi (Calvin kürekçi, o ise sörfçüydü) ve güneşli havalara olan takıntıları. Ayrıca ikisinin de kız arkadaşı yoktu. İkisi de yükseköğrenimden keyif

almıyordu. İkisi de mezuniyet sonrası hayatın kendisine ne getireceğini bilmiyordu.

Ama sonra Wakely babasının izinden gittiğiyle ilgili bir şeyler söyleyip her şeyi berbat etmişti. Evans'ın da aynısını yapıp yapmadığını merak etmişti. Calvin karşılık olarak tamamen büyük harflerle babasından nefret ettiğini ve onun öldüğünü umduğunu yazmıştı.

Wakely şaşkına dönmüştü. Evans'ın babası tarafından fena halde incitildiğini anlamıştı. Evans'ı tanıyan biri olarak, bu hıncın dünyadaki en acımasız şeye dayanıyor olması gerektiğini de. Kanıta.

Wakely birkaç defa Evans'a cevap yazacak olmuş ama ne diyeceğini bilememişti. O. Papaz. O sırada "Modern Toplumda Teselli İhtiyacı" başlıklı bir teoloji tezi yazan adam. Kelimeleri tükenmişti.

Mektup arkadaşlıkları sona ermişti.

Mezuniyetin hemen ardından babası beklenmedik biçimde ölmüştü. Wakely cenaze için Commons'a dönmüş ve orada kalmaya karar vermişti. Deniz kıyısında küçük bir ev bulmuş, babasının kilise cemaatini devralmış, sörf tahtasını çıkarmıştı.

Orada üç yıl geçirdikten sonra nihayet Evans'ın da Commons'da olduğunu öğrenmişti. İnanamamıştı. Bu ne tesadüftü. Fakat meşhur arkadaşıyla yeniden iletişim kuracak cesareti toplayamadan Evans korkunç bir kazada ölmüştü.

Haber gelmişti, biliminsanının cenaze törenini yönetecek birine ihtiyaç vardı. Wakely gönüllü olmuştu. Hayranlık duyduğu birkaç kişiden birine saygısını sunmaya, Evans'ın ruhunun huzura kavuşmasına yardımcı olmak için elinden geleni yapmaya mecbur hissediyordu kendini. Üstelik merak da ediyordu. Cenazede kimler olacaktı? Bu muhteşem adamın arkasından kimler yas tutacaktı?

Cevap: Bir kadın ve bir köpek.

*

“Faydası olacaksa eğer,” diye ekledi Madeline, “onlara babamın kürek sporcusu olduğunu söyleyin.”

Wakely upuzun tabutu hatırlayınca durakladı.

Mezarın yanında dikilen genç kadına tam olarak ne söylediğini zihninde canlandırmaya çalıştı. *Başınız sağ olsun mu?* Muhtemelen. Törenden sonra onunla konuşmayı düşünüyordu ama daha son duasını bitiremeden kadın peşinde köpekle çekip gitmişti. Wakely onu ziyaret etmeye niyetlenmişti ama adını da nerede oturduğunu da bilmiyordu, bulması çok zor olmazdı gerçi ama peşine düşmemiştir. Kadında bir şey vardı, Wakely’ye Evans’ın ruhu hakkında konuşmanın işleri daha da kötüleştireceğini hissettirmişti.

Cenazeden sonra –aylar boyunca– Evans’ın hayatının ne kadar kısa ve öz olduğunu kafasından bir türlü atamamıştı. Dünyada kayda değer şeyler yapan –bir şeyleri değiştiren keşifler gerçekleştiren– çok az insan vardı. Evans bilinmezliğin boşluklarından içeri göz atmayı başarmış, evreni teolojinin hep kaçındığı bir yol izleyerek keşfetmeye çalışmıştı. Wakely kısa süreliğine de olsa bunun bir parçası gibi hissetmişti kendini.

Fakat bunlar geçmişte kalmıştı artık. Wakely papazdı, bilime ihtiyacı yoktu. Onun ihtiyacı, cemaatine iyi insan olmalarını, birbirlerine kabalık etmeyi bırakmalarını, terbiyelerini takınmalarını anlatmanın daha özgün yöntemlerini bulmaktı. Sonunda içindeki şüphelere rağmen muhterem unvanlı bir din adamı olmayı başarmıştı ama olağanüstü Evans’ı düşünmeye de devam etmişti. Ve şimdi şu küçük kız onun çocuğu olduğunu söylüyordu. Tanrı’nın işlerine gerçekten de akıl ermiyordu.

“Yanlışlık olmasın,” dedi, “Calvin Evans’tan söz ediyoruz. Beş yıl kadar önce bir araba kazasında ölmüştü.”

“Tasma kazasıydı ama evet.”

“Ya,” dedi. “Ama işin tuhaf yanı şu. Calvin Evans’ın çocuğu yoktu. Hatta kendisi...” Wakely duraksadı.

“Ne?”

“Yok bir şey,” diye geçiştirdi. Belli ki küçük kız her şeyden öte gayrimeşru bir çocuktu. “Peki şu ne?” diye sordu Madeline’in defterinin kenarından taşan sararmış gazete kupürünü göstererek. “Ödevinle ilgili başka bir şey mi?”

“Aile fotoğrafı götürmem gerekiyor,” dedi Madeline köpek salyasıyla ıslanmış kupürü çıkarıp. Büyük bir özenle, eşsiz bir hazineyi uzatır gibi uzattı. “Hepimizin olduğu tek fotoğraf bu.”

Wakely katlanmış kupürü dikkatle açtı. Calvin Evans’ın cenazesıyla ilgili bir haberdi bu, aynı kadın ve köpeğin fotoğrafına da yer verilmişti. İkisinin de arkası kameraya dönüktü ama toprak Wakely’nin bizzat kutsadığı tabutu yutarken perişan halde oldukları anlaşılıyordu. Wakely’nin üzerine keder çöktü.

“Ama Mad, hiç böyle aile fotoğrafı olur mu?”

“İşte şu annem,” dedi Madeline, Elizabeth’in sırtını göstererek, “bu Altı Buçuk,” dedi köpeği gösterip. “Ben annemin karnındayım, işte şurada,” dedi tekrar Elizabeth’i gösterip, “babam da kutunun içinde.”

Wakely hayatının son yedi senesini insanları teselli ederek geçirmişti ama bu çocuğun kaybıyla ilgili bu denli gerçekçi konuşmasında onu çaresiz bırakan bir şey vardı.

“Mad, bir şeyi anlamamı isterim,” derken fotoğrafta kendi ellerinin de görüldüğünü hayretle fark etti. “Aileler ağaçlara sığdırılacak şeyler değildir. Belki de insanlar bitkiler âleminde olmadığı için, biz hayvanlar âleminin parçasıyız.”

“Aynen öyle,” dedi Madeline heyecanla. “Bayan Mudford’a *tam da* bunu anlatmaya çalışıyordum işte.”

Wakely çocuğun kökenini açıklarken ne kadar çok acı çekeceğini düşünüp endişelenerek, “Biz ağaç olsaydık,” diye ekledi, “biraz daha bilge olabilirdik. Daha uzun yaşayabilirdik vesaire...”

Derken Calvin Evans’ın pek de uzun yaşamadığını ve kendisinin bunu Evans’ın pek de akıllı olmamasına bağlamış gibi gö-

ründüğünü fark etti. Doğrusu berbat bir papazdı, en kötüsüydü hatta.

Madeline bu cevap üzerine düşündü sanki, sonra masanın karşı tarafından ona doğru eğildi. "Wakely," dedi alçak sesle, "şimdi gidip annemi seyretmem gerek ama bir şey soracağım. Sır tutabilir misin?"

"Tutabilirim," dedi Wakely annemi seyretmek derken ne kastettiğini merak ederek. Annesi hasta mıydı acaba?

Madeline yine yalan söyleyip söylemediğini anlamaya çalışır gibi dikkatle ona baktı, sonra sandalyesinden kalkıp yanına gitti ve kulağına öyle bir coşkuyla bir şey fısıldadı ki Wakely'nin gözleri hayretten kocaman açıldı. Wakely kendini tutamayıp elini kızın kulağına siper etti ve o da aynı şekilde fısıldadı. Sonra ikisi de şaşkınlık içinde geri çekildi.

"Bu o kadar da kötü değil, Wakely," dedi Madeline. "Gerçekten."

Fakat Wakely onun sırrı karşısında söyleyecek söz bulamadı.

29. BÖLÜM

Bağlar

“Ben Elizabeth Zott, *Altıda Akşam Yemeği*’ni izliyorsunuz.”

Elleri belinde, dudakları kiremit rengi bir rujla belirginleştirilmiş, gür saçları arkada sade bir Fransız topuzu yapılp iki numara uçlu kurşunkalemle tutturulmuş Elizabeth gözlerini dikip doğruca kameraya baktı.

“Heyecan verici bir haberim var,” dedi. “Bugün üç kimyasal bağ türünü inceleyeceğiz; iyonik bağ, kovalent bağ ve hidrojen bağı. Bağları neden mi öğrenmelisiniz? Çünkü öğrenirseniz hayatın temelini kavrarsınız. Ayrıca kekleriniz kabarır.”

Güney Kaliforniya’nın dört bir yanındaki evlerde kadınlar kâğıt kalem çıkardı.

Elizabeth tezgâhın arkasından çıkıp bir çizim panosuna bir şeyler yazarken, “İyonik bağ ‘zıt kutuplar birbirini çeker’ bağıdır,” diye açıkladı. “Diyelim ki siz doktora tezinizi piyasa ekonomisi üzerine yazdınız, kocanız ise oto lastiği değiştirerek para kazanıyor. Birbirinizi seviyorsunuz ama ekonomide görünmez el kavramı hakkında anlatacaklarınız onun ilgisini çekmiyor. Haksız da sayılmaz çünkü biliyorsunuz ki görünmez el liberteryen bir zırvadan ibarettir.”

Seyircilere baktı, bazıları notlar alıyordu, birkaçı “Görünmez el: liberteryen zırva,” diye yazmıştı.

“Demek istediğim, siz ve kocanız birbirinizden tamamen farklısınız ama yine de güçlü bir ilişkiniz var. Bu iyidir. Aynı za-

manda iyoniktir.” Durup panodaki kâğıdı çevirdi ve temiz bir sayfa açtı.

“Belki de evliliğiniz daha ziyade bir kovalent bağdır,” dedi yeni bir formül yazarak. “Eğer öyleyse şanslısınız çünkü bu, bir araya geldiğinde daha da iyi bir şey ortaya çıkaran güçlü yönleriniz olduğu anlamına gelir. Mesela hidrojenle oksijen birleştiğinde ne elde ederiz? Su, daha iyi bilinen adıyla H_2O . Kovalent bağ birçok yönüyle bir partiden farksızdır, sizin hazırladığınız tart ve kocanızın getirdiği şarap sayesinde daha da güzelleşecek bir parti. Parti sevmiyorsanız başka tabii, ben de sevmem. Bu durumda kovalent bağı küçük bir Avrupa ülkesi olarak da düşünebilirsiniz, mesela İsviçre. *Alpler*, diye yazdı panoya hızlıca, + *Güçlü Bir Ekonomi = Herkesin Yaşamak İsteddiği Yer*.

Kaliforniya, La Jolla’daki bir oturma odasında üç çocuk oyuncak çöp kamyonu için kavga ediyor, kamyonun kırık dingili ütülenecek çamaşırlardan bir dağın hemen dibinde duruyor, çamaşırlar saçları bigudili, ufak tefek bir kadının üstüne yıkılacak gibi görünüyordu. Kadının elinde küçük bir kâğıt vardı. İsviçre, diye yazdı. *Buraya taşınılacak*.

“Şimdi de üçüncü bağa geçiyoruz,” dedi Elizabeth başka bir molekül dizisini işaret edip. “Hidrojen bağı; aralarındaki en kırılgan, en zayıf bağ. Ben buna ‘ilk görüşte aşk’ bağı diyorum çünkü iki tarafı birbirine çeken sadece görsel bilgiler oluyor. Siz onun gülüşünü beğeniyorsunuz, o sizin saçınızı. Ama sonra konuşuyorsunuz ve onun gizli bir Nazi olduğunu, kadınların çok dırdır ettiğini düşündüğünü öğreniyorsunuz. Puf. Zayıf bağımız koptu gitti. Hidrojen bağı sizin için budur, hanımlar; gerçek olamayacak kadar güzel görünen bir şeyin muhtemelen gerçek olmadığına dair kimyasal bir hatırlatma.”

Tekrar tezgâhın arkasına geçti, elindeki kalemi bırakıp bir bıçak aldı ve büyük, sarı bir soğanı Paul Bunyan’ın odun kesme stiline benzer şekilde ikiye böldü. “Bu akşam tavuklu kiş akşamı,” diye ilan etti. “Hadi başlayalım.”

Santa Monica'da bir kadın on yedi yaşındaki somurtkan kızına dönüp, "Gördün mü?" dedi. Kızın gözüne çektiği kalem o kadar kalındı ki üstüne uçak inebilirdi. "Ben sana demedim mi? O çocukla bağınız hidrojen bağı sadece. Ne zaman uyanıp iyonların kokusunu almayı öğreneceksin?"

"Yine başlama."

"Üniversiteye gidebilirsin. Önemli biri olabilirsin!"

"Beni seviyor!"

"Sana köstek oluyor!"

Kameraman reklam arasını işaret edince Elizabeth, "Kısa bir aradan sonra devam edeceğiz," dedi.

Yapımcı koltuğundaki Walter Pine kendini bırakıp olduğu yere gömüldü. Onca yalvar yakardan sonra Phil Lebensma'lı Zott'ın sözleşmesini altı ay daha uzatmaya ikna etmeyi başarmıştı. Ama seksiliğin eklenmesi, bilimin çıkarılması kaydıyla. Phil bu defa zamanın gerçekten daraldığı konusunda uyarmıştı Walter'ı. Dediğine göre fazlasıyla şikâyet alıyorlardı. Walter yayından hemen önce konuyu Elizabeth'e açmıştı. "Birkaç değişiklik yapmamız gerekiyor," diye belirtmişti.

Elizabeth her bir değişikliği dikkatle değerlendirir gibi düşünceli bir tavırla başını sallayarak dinledi. "Hayır," dedi.

Bu küçük sorunun yanı sıra Amanda'nın aptal bir aile ağacı ödevi vardı, annesinin de olduğu yeni bir aile fotoğrafı isteniyordu, oysa Amanda'nın annesi fotoğraftan ıkalı çok olmuştu. Daha kötüsü, ödevde Walter'la çocuğu arasındaki biyolojik bağın yüceltilmesi bekleniyordu, olmayan ve asla da olmayacak bir bağı. Aslında Walter yakında Amanda'ya gerçeğı söylemeyi düşünüyordu: Alçak annesinin asla geri dönmeyeceğini ve kendisiyle Amanda arasında teknik olarak hiçbir bağı bulunmadığını. Evlatlık çocukların gerçeğı bilmeye hakkı vardı. Walter doğru zamanı bekliyordu. Amanda'nın kırkinci doğum gününü.

*

“Walter,” dedi Elizabeth hızlı adımlarla yanına gelip. “Sigorta temsilcilerinden haber var mı? Bildiğin gibi, yanrki bölümde yanma konusu işlenecek ve ben hâlâ bunun önemli bir tehlike teşkil etmediğini düşünsem de... Walter?” Elini Walter’ın yüzüne doğru salladı. “Walter?”

“Son altmış saniye, Zott,” dedi kameraman.

“Elimizin altında fazladan bir iki yangın söndürme tüpü bulundurmaktan zarar gelmez. Dediğim gibi, ben su ve köpüklü yeni tipler yerine nitrojen bazlı püskürtücü tercih ederim ama sen bana bakma, ikisi de iş görür. Walter? Dinliyor musun? Bir şey söyle.” Kaşlarını çatıp ona baktı, sonra sahneye gitmek üzere arkasını döndü. “Sonraki arada görüşürüz.”

Elizabeth sahneye ilerlerken Walter dönüp onun merdivenlerden çıkışını seyretti, yüksek belli mavi pantolonunu –pantolon– giymişti. Kendini ne sanıyordu? Katharine Hepburn mü? Lebensmal öfkeden kuduracaktı. Walter makyöze gelmesini işaret etti.

Elleri minik süngerlerle dolu Rosa, “Efendim, Bay Pine?” dedi. “Bir şey mi istediniz? Zott’ın yüzü iyiydi bu arada. Parlama yoktu.”

Walter iç geçirdi. “Hiç parlamıyor,” dedi. “O ışıklar otuz saniyede bifteği kurutur ama Elizabeth asla terlemiyor. Nasıl olabilir böyle bir şey?”

“Olağandışı gerçekten,” diye onayladı Rosa.

Elizabeth’in, “Yeniden birlikteyiz,” dediğini duydu, ellerini kameraya doğru uzatmıştı.

“Lütfen normal ol,” diye fısıldadı Walter.

“Evet,” dedi Elizabeth evlerindeki seyircilerine. “Kısa aramızı fırsat bilip havuç, kereviz ve soğanlarınızı küçük parçalar halinde doğradığınıza, böylece baharat emilimine olanak sağlayacak ve pişme süresini kısaltacak yüzey alanları oluşturduğunuza eminim. Şimdi elimizde şöyle bir şey var,” dedi tencereyi kameraya doğru eğerek. “Sonra da dilediğiniz miktarda sodyum klorür ekleyin...”

“Tuz dese ölür mü?” diye tısladı Walter. “Ölür mü?”

“Bilimsel sözcükler kullanması benim hoşuma gidiyor,” dedi Rosa. “Kendimi daha... ne bileyim, yetenekli hissetmemi sağlıyor.”

“Yetenekli?” dedi Walter. “Yetenekli? Zayıf ve güzel olmak istemek nerede kaldı? Peki şu pantolon neyin nesi böyle? Nereden çıktı bu?”

“İyi misiniz, Bay Pine?” diye sordu Rosa. “Size bir şeyler getireyim mi?”

“Evet,” dedi Walter. “Siyanür getir.”

Elizabeth seyircilere diğer malzemelerin kimyasal bileşenlerinden söz ederken birkaç dakika daha geçti. Her birini tencereye eklerken hangi bağları oluşturdıklarını da açıklıyordu.

“İşte,” dedi yine tencereyi kameraya doğru eğip. “Şimdi elimizde ne var? Her biri kendi kimyasal özelliklerini koruyan iki ya da daha fazla saf maddenin birleşmesinden oluşan bir karışım. Tavuklu kişimizde havuç, bezelye, soğan ve kerevizin karıştırdığımız halde ayrı birimler olarak kaldığına dikkat edin. Bunu bir düşünün. Güzel bir tavuklu kiş, büyük bir verimlilikle işleyen bir toplum gibidir. Mesela buna İsveç diyelim. Her sebzenin ayrı bir yeri var. Hiçbir ürün diğerinden daha üstün olmayı talep etmiyor. Bir de baharatları –sarımsak, kekik, karabiber ve sodyum klorürü– eklediğinizde her birimin dokusunu iyileştirmekle kalmayıp asitliği de dengeleyen bir tat yarattınız. Sonuç? Çocuk bakımına devlet desteği. Gerçi İsveç’in de kendine göre sorunları vardır mutlaka. Hiçbir şey olmasa da cilt kanseri var.” Kameramanın gösterdiği repliği tekrarladı. “Kısa bir aranın ardından burada olacağız.”

“O neydi öyle?” dedi Walter kesik kesik soluyarak. “Ne dedi?”

“Çocuk bakımına devlet desteği,” dedi Rosa, Walter’ın alnını süngerle silerken. “Oy pusulasına yazdırmalıyız bunu.” Eğilip

Walter'ın alnında titreyen damarı inceledi. "Baksanıza, ben size asetilsalisilik asit getireyim. İyi gelir..."

"Ne dedin sen?" diye sordu Walter hiddetle. Eliyle Rosa'nın süngerini itti.

"Çocuk bakımına devlet desteği."

"Hayır, öbürü..."

"Asetilsalisilik asit mi?"

"*Aspirin*," diye düzeltti boğuk bir sesle. "Biz burada, KCTV'de ona *aspirin* diyoruz. *Bayer* aspirini. Nedenini söyleyeyim mi? Çünkü Bayer sponsorlarımızdan biri. Faturalarımızı ödeyen kişiler hani. Bir şey çağrıştırdı mı? Söyle. *Aspirin*."

"*Aspirin*," dedi Rosa. "Hemen geliyorum."

"Walter?" Tepesinde birden Elizabeth'in sesini duyunca yerinden sıçradı.

"Tanrı aşkına, Elizabeth!" dedi. "Yanıma böyle sinsice yaklaşmak zorunda mısınız?"

"Sinsice yaklaşmadım. Gözlerin kapalıydı."

"*Düşünüyordum*."

"Yangın tüplerini mi? Ben de öyle. En iyisi üç diyelim. İki tane yeter ama üç tane olursa felaket ihtimalini neredeyse tamamen ortadan kaldırmış oluruz. Yüzde doksan dokuz oranında ya da birazcık aşağısı."

"Tanrım," dedi Walter ürpererek. Islak avuçlarını pantolonuna kuruladı. "Kâbus mu bu? Neden uyanamıyorum?"

"Yüzde birlik ihtimal için endişeleniyorsun," dedi Elizabeth. "Merak etme. O kadar küçük bir ihtimalin gerçekleşmesi genelde Tanrı'nın işidir... depremler, tsunamiler gibi. Öngörmemizin mümkün olmadığı çünkü bilimin henüz müdahale edemediği şeyler." Durup pantolonunun kemerini düzeltti. "Walter, insanların 'Tanrı'nın işi' sözünü kullanması sana da ilginç gelmiyor mu? Pek çoklarının Tanrı'nın kuzular, sevgi, ahırda bebekler gibi şeylerle uğraştığına inanmak istediği düşünülünce... Ama aynı sözde müşfik varlık, masum insanları kırıp geçiriyor; bu da bir

öfke kontrol bozukluğu belirtisi, hatta belki manik depresyon. Psikiyatri koğuşunda olsa böyle bir hastaya elektroşok tedavisi uygulanırdı. Gerçi ben tasvip etmiyorum. Elektroşok tedavisinin etkinliği hâlâ büyük ölçüde kanıtlanmamış. Ama Tanrı'nın işleriyle elektroşok tedavisinin bu kadar çok ortak noktası olması ilginç değil mi? Şiddet bakımından, zalimlik bakımından..."

"Son altmış saniye, Zott."

"... merhametsizlik, barbarlık..."

"Tanrı aşkına, Elizabeth, lütfen."

"Her neyse, üç diyelim. Her kadın nasıl yangın söndürüleceğini bilmeli. Boğma yöntemiyle başlar, o sonuç vermeyince nitrojene geçeriz."

"Son kırk saniye, Zott."

"Bu arada o pantolon ne?" diye sordu Walter. Dişlerini o kadar sıkmişti ki kelimeler ağzından zar zor çıktı.

"Ne demek istiyorsun?"

"Ne demek istediğimi biliyorsun."

"Beğendin mi? Beğeniyor olmalısın. Sürekli pantolon giyorsun ve nedenini anlayabiliyorum. Çok rahat. Merak etme, senin hakkını da teslim etmeyi düşünüyorum."

"Hayır! Elizabeth, ben *kesinlikle*..."

"Buyurun, aspirininiz, Bay Pine," diye araya girdi yanında beliren Rosa. "Zott, sana da çabucak bir bakayım; güzel, güzel, şimdi yüzünü öbür tarafa dön, güzel, hatta harika. Tamam, hazırsın."

"Zott, son on," diye seslendi kameraman.

"Hasta mısın, Walter?"

"Aile ağacı kâğıdını gördün mü?" diye fısıldadı Walter.

"Son sekiz, Zott."

"Solgun görünüyorsun, Walter."

"Kâğıt," diyebildi Walter son anda.

"Dağıt mı? Artık bir şey dağıtma dememiş miydin?"

Elizabeth sahneye çıktı ve kameraya dönüp, "Yeniden birlikteyiz," dedi.

Walter, Rosa'ya, "Bana ne verdin bilmiyorum ama," diye çıkıştı, "işe yaramıyor."

"Biraz zaman lazım."

"Ama benim zamanım yok," dedi Walter. "Şişeyi ver."

"En yüksek dozu aldınız zaten."

"Ya, öyle mi?" diye tersledi onu Walter ilaç şişesini sallayarak. "O zaman içi neden boş değil?"

"Şimdi kendi İsveç'inizi alın ve," diyordu Elizabeth, "önceden yoğurduğunuz nişasta, lipit ve protein molekül konfigürasyonunuzun –yani kiş hamurunuzun– içine boşaltın. Hamurunuzda su molekülü H_2O 'nun kullanımı kimyasal bağların oluşumuna imkân sağladı ve böylece kusursuz bir karışımla kararlı bir yapı yarattınız." Durdu ve una bulanmış elleriyle içi sebze ve tavuk dolu kişi gösterdi.

"Kararlı bir yapı," diye tekrarladı stüdyodaki seyircilere bakarak. "Kimya hayattan ayrılamaz, doğası gereği kimya hayatın *ta kendisidir*. Ama tıpkı hazırladığınız kiş gibi hayat da sağlam bir temele ihtiyaç duyar. Evinizde o temel sizsiniz. Sizinki muazzam bir sorumluluk, dünyada değeri en az bilinen ama buna rağmen her şeyi ayakta tutan meslek."

Stüdyodaki bazı kadınlar şevkle başını sallayarak onayladı.

"Şimdi biraz durun ve yaptığınız deneyi takdir edin," diye devam etti Elizabeth. "Kimyasal bağların bilimsel hassasiyetinden faydalanarak malzemelerinize ev sahipliği yapacak ve tadını güzelleştirecek bir hamur tabakası elde ettiniz. İç harcınızı bir kez daha düşünün ve kendinize sorun: İsveç ne istiyor? Sitrik asit mi? Belki. Sodyum klorür mü? Muhtemelen. Düzeltmeleri yapın. Tatmin olduğunuzda ikinci kat hamuru üstüne battaniye gibi serin, kenarlarını kıvrırarak sızdırmaz bir kapak elde edin. Sonra üstüne birkaç küçük çizik atıp havalandırma menfezi açın. Bunun amacı su molekülüne buharlaşıp çıkabileceği boşluğu sağlamak. Men-

fez olmazsa kişiniz Vezüv Yanardağı gibi olur. Köy sakinlerinizi ölümden korumak için daima çizik atın.”

Bir bıçak aldı ve kişin üstüne üç kısa kesik attı. “İşte oldu,” dedi. “Şimdi kişi yüz doksan dereceye ayarlanmış fırınına atın. Ortalama kırk beş dakika pişirin.” Başını kaldırıp saate baktı.

“Biraz zamanımız kaldı galiba,” dedi. “Belki stüdyodaki seyircilerimizden bir soru alabilirim.” Elizabeth parmağıyla boğazını keser gibi yapan kameramana baktı. Kameraman sessizce, “HAYIR, HAYIR, HAYIR,” diyordu.

“Merhaba,” dedi Elizabeth ön sıradan bir kadını işaret edip. Kadın gözlüğünü sıkı topuzunun üzerine ilıstirmiş, kalın bacaklarını saran varis çorapları giymişti.

Ayağa kalkıp heyecanlı bir sesle, “Ben Kernville’den Bayan George Fillis,” dedi, “otuz sekiz yaşımdayım. Programınızı büyük bir keyifle seyrettiğimi söylemek istedim. Ben... bu kadar çok şey öğrendiğime inanamıyorum. Pek parlak zekâlı olmadığının farkındayım,” dedi yüzü utançtan kızararak, “kocam hep öyle der. Ama geçen hafta ozmozun, düşük derişimli bir çözücü madde nin yarı geçirgen bir zardan, yüksek derişimli bir çözücüye doğru geçişı olduğunu söylediğinizde... düşündüm de acaba...”

“Devam edin.”

“Acaba bacağımdaki ödem, hidrolik iletkenlikteki bir kusurun plazma proteinlerinin ozmotik yansıma katsayısındaki düzensizlikle birleşmesi sonucu ortaya çıkmış olamaz mı? Siz ne dersiniz?”

“Çok ayrıntılı bir teşhis, Bayan Fillis,” dedi Elizabeth. “Tıpta uzmanlık alanınız nedir?”

“Ah,” dedi kadın bocalayarak, “hayır, ben doktor değilim. Ev kadınıyım.”

“Dünyada sadece ev kadını olan tek bir kadın yoktur,” dedi Elizabeth. “Başka neler yapıyorsunuz?”

“Hiçbir şey. Birkaç hobim var. Tıp dergileri okumaktan hoşlanırım.”

“İlginç. Başka?”

“Dikiş.”

“Giysi mi?”

“Vücut.”

“Yarık kapatma mı?”

“Evet. Beş oğlum var. Sürekli kendilerini delik deşik ediyorlar.”

“Siz onların yaşındayken ne olmayı hayal ederdiniz?”

“Sevgi dolu bir eş ve anne.”

“Hayır, gerçekten...”

“Açık kalp cerrahı,” dedi kadın kendini tutamayıp.

Stüdyoya derin bir sessizlik çöktü, kadının gülünç hayalinin ağırlığı rüzgârsız bir günde asılmış fazla ıslak çamaşırlar gibi havada asılı kalmıştı. Açık kalp cerrahisi mi? Bir an bütün dünya bunun ardından gelecek kahkahayı bekledi sanki. Derken seyirci sırasının bir ucundan beklenmedik bir el çırpma sesi geldi; hemen bir diğeri izledi onu, sonra bir başkası, sonra on kişi daha, sonra yirmi kişi daha ve sonunda seyircilerin tamamı ayağa kalktı. Biri, “Kalp cerrahı Doktor Fillis,” diye bağırдыğındaysa alkış tufan oldu.

“Hayır, hayır,” diyordu kadın gürültünün arasında ısrarla. “Sadece şakaydı. Gerçekte öyle bir şey yapamam ben. Hem artık çok geç.”

“Hiçbir zaman çok geç değildir,” diye üsteledi Elizabeth.

“Ama yapamazdım. Yapamam da.”

“Neden?”

“Çünkü çok zor.”

“Beş oğlan büyütmek zor değil mi peki?”

Kadın parmaklarını alnında biriken ter damlalarına değdirdi. “Ama benim gibi biri nereden başlar ki?”

“Halk kütüphanesinden,” dedi Elizabeth. “Sonra da tıp fakültesi sınavı, okul ve kalacak yer.”

Bu PDF'i para ile aldıysanız,
dolandırıldınız.
Bu ve daha fazlası
telegramdaki kanallarda
bedava boşuna PDF'e para
vermeyin!

Kadın birden Elizabeth'in onu ciddiye aldığını fark etti sanki. "Gerçekten yapabileceğimi mi düşünüyorsunuz?" diye sordu sesi titreyerek.

"Baryum klorürün molekül ağırlığı kaç?"

"208,33."

"Halledersiniz."

"Ama benim kocam..."

"Çok şanslı bir adam. Bu arada bugün Hediye Günü, Bayan Fillis," dedi Elizabeth. "Bu fikir az önce yapımcımın aklına geldi. Korkusuz geleceğinize desteğimizi göstermek için tavuklu kişimi evinize götüreceksiniz. Hadi gelip alın."

Elizabeth kulakları sağır eden alkışlar arasında, artık kararlı görünen Bayan Fillis'e folyoyla kaplı kişi uzattı. "Süremizin sonuna geldik," dedi. "Ama yarın mutfak yangınları dünyasını keşfederken bizi izleyeceğinizi umuyorum."

Sonra adeta içine doğmuş gibi kameraya, Bayan George Fillis'in Kernville'deki televizyonun karşısına yayılmış beş oğlunun hayret dolu yüzlerine baktı. Sanki annelerini ilk kez görmüş gibi gözleri kocaman olmuş, ağızları açık kalmıştı.

"Çocuklar, sofrayı kurun," diye buyurdu Elizabeth. "Annelerin biraz kafa dinlemeye ihtiyacı var."

30. BÖLÜM

Yüzde 99

Bir hafta sonra Elizabeth temkinli bir tavırla, "Mad," diye söze başladı, "Bayan Mudford bugün beni işyerinden aradı. Uygunsuz bir aile fotoğrafıyla ilgili."

Madeline birdenbire dizindeki yarayla ilgilenmeye başlamıştı.

"Fotoğrafın yanında bir de aile ağacı varmış," dedi Elizabeth tatlılıkla. "Buna göre sen..." Durup elindeki listeye başvurdu. "Nefertiti, Sojourner Truth ve Amelia Earhart'ın torunu olduğunu iddia ediyormuşsun. Tanıdık geldi mi?"

Madeline başını kaldırıp masum bir ifadeyle ona baktı. "Pek sayılmaz."

"Ağaçta üstünde 'İyilik Perisi' yazan bir de meşepalamudu varmış."

"Ya."

"Alta da birisi, 'İnsanlar hayvandır,' diye yazmış. Altı üç defa çizilmiş. Sonra da, 'İnsanlar genetik olarak yüzde doksan dokuz aynıdır,' diye yazılmış."

Madeline tavana baktı.

"Yüzde doksan dokuz mu?" dedi Elizabeth.

"Ne?" diye sordu Madeline.

"Bu doğru değil."

"Ama..."

"Bilimde kesinlik önemlidir."

“Ama...”

“Doğrusu benzerlik oranı yüzde doksan dokuz nokta dokuz kadar çıkabilir. Doksan dokuz *nokta dokuz*.” Sonra durup kollarını kızının boynuna doladı. “Benim hatam, tatlım. Pi sayısı dışındaki ondalık sayıları henüz işlemedik.”

“Böldüğüm için kusura bakmayın,” dedi arka kapıdan giren Harriet. “Telefon mesajları. Bırakmayı unutmuşum.” Elizabeth’in önüne bir liste attı ve gitmek üzere arkasını döndü.

“Harriet,” dedi Elizabeth listeye göz atarken. “Bu kim? Birinci Presbiteryen’den muhterem peder?”

Madeline’in kolundaki tüyler diken diken oldu.

“Kiliseye müşteri toplama araması gibi geldi bana. Adam Mad’i sordu. Herhalde arama listesi kötü. Her neyse, asıl görmeni istediğim şu,” dedi listeye parmağını vurarak. “*LA Times*.”

“İşyerinden de arıyorlar,” dedi Elizabeth. “Röportaj istiyorlar.”

“Röportaj mı!”

“Yine mi gazeteye çıkacaksın?” diye sordu Mad endişeyle. Ailesi iki kez gazeteye çıkmıştı: Bir babası öldüğünde, bir de babasının mezar taşı serseri bir kurşunla paramparça olduğunda. Pek hoş bir geçmiş değildi yani.

“Hayır, Mad,” dedi Elizabeth. “Benimle röportaj yapmak isteyen adam bilim muhabiri bile değil, kadın sayfasında yazıyor. Kimya konuşmak gibi bir niyetinin olmadığını, sadece yemek konuşmak istediğini söyledi zaten. Belli ki ikisinin birbirinden ayırlamayacağını anlamıyor. Ayrıca ailemizle ilgili sorular sormak istediğinden de şüphelendim, oysa ailemiz onu hiç ilgilendirmez.”

“Neden?” diye sordu Madeline. “Ailemizde *ne terslik* var?”

Masanın altındaki Altı Buçuk kafasını kaldırdı. Mad’in aileleriyle ilgili bir terslik olabileceğini düşünmesine sinir oluyordu. Nefertiti ve diğerlerine gelince, bu sadece Mad’in hüsnükuruntusu değildi, çok önemli bir bakımdan doğruydı: Bütün insanlar ortak bir atadan geliyordu. Mudford bunu nasıl bilmezdi? Bir kö-

pek olarak o bile biliyordu. Bu arada merak eden varsa, yeni bir kelime daha öğrenmişti: "günlük." Birinin ailesi ve arkadaşlarıyla ilgili çok fena şeyler yazdığı ve asla görmemelerini umduğu bir şeydi. "Günlük"le birlikte kelime sayısı 648'e çıkmıştı.

"Sabah görüşürüz," diye seslendi Harriet kapıyı çekip çıkarken.

"Ailemizde ne terslik var anne?" diye tekrarladı Madeline.

Masayı toparlayan Elizabeth, "Hiçbir terslik yok," dedi sertçe. "Altı Buçuk, bana çeker ocakta yardım et. Bulaşıkları hidro-karbon buharı kullanarak temizlemeyi denemek istiyorum."

"Bana babamı anlat."

"Her şeyi anlattım zaten, tatlım," dedi yüzü birden şefkatle aydınlanan Elizabeth. "Parlak, dürüst, sevgi dolu bir adamdı. Harika bir kürek sporcusu ve üstün yetenekli bir kimyagerdi. Senin gibi uzun boylu ve gri gözlüydü, ayrıca kocaman elleri vardı. Anne babası talihsiz bir şekilde tren çarpması sonucu öldü, teyzesi de bir ağaca çarparak. Baban bir yetiştirme yurdunda kalmaya başladı ve orada..." Elizabeth sustu, mavi-beyaz ekose elbisesinin eteğini sallayarak bulaşık deneyini tekrar düşündü. "Bana bir iyilik yapıp şu oksijen maskesini tak, Mad. Altı Buçuk, gel de gözlüğünü takmana yardım edeyim. İşte oldu," dedi hepsinin bağcıklarını ayarladıktan sonra. "Her neyse, sonra baban Cambridge'e gitti ve orada da..."

"...tirme yurdu," dedi maskenin altından konuşmaya çalışan Mad.

"Bu konuyu kapatmıştık, tatlım. Yetiştirme yurduyla ilgili pek bir şey bilmiyorum. Baban o konuda konuşmaktan hoşlanmazdı. Onun özeliydi bu."

"...zel mi? Yoksa sır mı?" dedi Mad maskenin altından.

"Özel," dedi annesi kesin bir ifadeyle. "Bazen kötü şeyler olur. Bu hayatın gerçeğidir. Yetiştirme yurduna gelince, bence baban bu konuda konuşmak istemiyordu çünkü üstünde durmanın bir şey değiştirmeyeceğini biliyordu. Aileden, güvenilebileceği

bir anne babadan, her çocuğun hakkı olan koruma ve sevgiden yoksun büyümüştü. Ama direnmişti. Kötü bir durumla başa çıkmanın en iyi yolu,” dedi el yordamıyla kalemini ararken, “onu tersine çevirmektir, onu bir güç olarak kullanmak, o kötü şeyin seni tanımlamasına izin vermemektir. Ona *karşı koymaktır*.”

Elizabeth’in bunu söyleyiş şekli –tıpkı bir savaşçı gibi– Madeline’i kaygılandırmıştı. “Senin başına da kötü şeyler geldi mi anne?” diye sormayı denerdi. “Babamın ölmesi dışında?” Fakat bulaşık deneyinin hararetli bir aşamasındaydılar ve sorusu maskenin içinde, çalan telefonun gürültüsünde kaynayıp gitti.

“Evet Walter,” dedi Elizabeth az sonra.

“Rahatsız etmiyorumdur umarım...”

“Hayır,” dedi Elizabeth arkadan gelen tuhaf uğultuya rağmen. “Sana nasıl yardımcı olabilirim?”

“Aramamın iki sebebi var. İlki aile ağacı ödevi. Merak ettiğim...”

“Evet,” diye onayladı Elizabeth. “Başımız dertte.”

“Bizim de,” dedi Walter dertli dertli. “Amanda ağacın dallarına yazdığım isimlerin tamamen uydurmaca olduğunu biliyor galiba. Sen de mi öyle yaptın?”

“Hayır,” dedi Elizabeth. “Mad matematik hatası yaptı.”

Walter sustu, anlamamıştı.

“Yarın Mudford’la görüşmem gerekiyor,” diye devam etti Elizabeth. “Bu arada, duydun mu bilmiyorum ama kızların ikisi de güz döneminde onun sınıfına verilmiş. Birinci sınıfa o öğretmenlik yapacakmış, ‘öğretmenlik’ derken ironi yapıyorum tabii. Şikâyetle bulundum bile.”

“Tanrım,” dedi Walter iç geçirerek.

“Diğer konu neydi Walter?”

“Phil,” dedi. “Biraz şey... yani... memnun değil.”

“Ben de değilim,” dedi Elizabeth. “Nasıl yönetici yapımıcı olmuş ki zaten? Vizyon yok, liderlik yok, görgü yok. Kanaldaki kadınlara davranışıysa rezalet.”

Walter birkaç hafta önce Elizabeth hakkında tartışırken Lebensmal’ın ona basbayağı tükürdüğünü hatırlayarak, “Yani,” dedi. “Bence de bazen biraz tuhaf davranabiliyor.”

“Bu tuhaf davranmak değil, Walter. Gaddarlık. Yönetim kuruluna şikâyetle bulunacağım.”

Walter başını iki yana salladı. *Yine şikâyet diyor.* “Elizabeth, Phil de kurulda.”

“Eh, birilerinin kendi davranışlarından haberdar edilmesi gerekiyor.”

“Mutlaka,” dedi Walter iç geçirerek, “mutlaka biliyorsundur ki dünya Phil gibilerle dolu. Yapabileceğimiz en mantıklı şey onunla geçinmeye çalışmak. Kötü bir durumu idare etmek. Öyle yapsan ne olur sanki?”

Elizabeth, Phil Lebensmal’ı idare etmek için iyi bir neden bulmaya çalıştı. Hayır, aklına tek bir şey bile gelmiyordu.

“Bak, benim bir fikrim var,” diye devam etti Walter. “Phil yeni bir sponsor bağlamaya çalışıyor, bir çorba üreticisi. Senin çorbayı programda kullanmanı istiyor, güveçte filan. Öyle yaparsan –büyük bir sponsorun ilgisini çekersen– bizi biraz rahat bırakır bence.”

“Çorba üreticisi mi? Ben sadece taze malzemeler kullanırım.”

“Benimle ortada buluşmayı en azından *deneyemez* misin?” diye yalvardı Walter. “Altı üstü bir kutu çorba. Diğerlerini düşün, programında çalışan onca kişiyi. Her birimizin bakması gereken bir ailesi var Elizabeth, hepimizin bu işe ihtiyacı var.”

Telefonun ucunda sessizlik oldu, Elizabeth onun sözlerini tartıyordu sanki. “Phil’le yüz yüze görüşmek istiyorum,” dedi Elizabeth. “Şüpheleri gidermek istiyorum.”

“Hayır,” dedi Walter bastıra bastıra. “O dediğin olmaz. Kesinlikle olmaz.”

Elizabeth ofladı. “Peki. Bugün pazartesi. Perşembe günü çorbayı getir. Bir şeyler yapmaya çalışırım.”

Fakat hafta giderek kötüleşti. Ertesi gün –salı günü– okulun gündemi, Mudford’ın ağaç ödevinin ortaya çıkardıklarıydı: Madeline evlilik dışı doğmuştu, Amanda’nın annesi yoktu, Tommy Dixon’ın babası alkolikti. Hiçbiri çocukların umurunda değildi gerçi ama Mudford, zalim gözleri heyecandan parlayarak bu bilgileri aç bir virüs gibi emdi, sonra diğer annelere taşıdı, onlar da pasta kreması yayar gibi tüm okula yaydı.

Çarşamba günü biri KCTV’deki tüm çalışanların maaşlarının listelendiği bir kâğıdı Elizabeth’in kapısının altından gizlice attı. Elizabeth gözlerini rakamlara dikti. Spor spikerinin kazandığının üçte birini mi kazanıyordu? Günde üç dakikadan kısa süre yayında kalan ve tek becerisi skor okumak olan bir adamın yani? Daha da kötüsü, görünüşe göre KCTV’de “kâr payı” diye bir şey vardı. Ancak sadece erkek çalışanların katılımına açılmıştı.

Fakat Elizabeth’i asıl öfkeliendiren, Harriet’in salı sabahki hali oldu.

Elizabeth, Madeline’in beslenme çantasına notunu –*Madde ne yoktan var edilebilir ne de yok edilebilir ama değiştirilebilir. Başka bir deyişle, Tommy Dixon’ın yanına oturma*– henüz koymuştu ki Harriet gelip masaya oturdu. Sabahın alacakaranlığına rağmen güneş gözlüğünü çıkarmadı.

“Harriet?” dedi Elizabeth telaşa kapılarak.

Harriet önemli bir şey olmamış gibi çıkmasına çok uğraştığı bir sesle önceki gece Bay Sloane’in huysuzlandığını açıkladı. Harriet onun erotik dergilerinden birkaçını atmıştı, Dodgers maçı kaybetmişti, Bay Sloane, Elizabeth’in o kadını kalp cerrahı olmaya teşvik etmesini doğru bulmamıştı. Boş bir bira kutusunu Harriet’a fırlatmış, o da atış poligonundaki bir hedef tahtası gibi yere devrilmişti.

Elizabeth telefona uzanıp, “Polisi arıyorum,” dedi.

“Hayır,” dedi Harriet elini Elizabeth’in koluna koyup. “Polis hiçbir şey yapmaz, ona bu keyfi yaşatacak değilim. Hem ben de el çantamla vurdum ona.”

“Şimdi oraya gidiyorum,” dedi Elizabeth. “Bu tür davranışlara müsamaha gösterilmeyeceğini anlaması gerek.” Ayağa kalktı. “Beyzbol sopamı da alacağım.”

“Olmaz. Ona saldırırsan polis seni topa tutar, onu değil.”

Elizabeth durup düşündü. Harriet haklıydı. Dişlerini sıktı, yıllar önceki polis tecrübesinde hissettiği o tanıdık öfkeyi hissetti. *Pişmanlık beyanı yok yani?* Elini uzatıp kalemine dokundu.

“Ben başımın çaresine bakabilirim. Ondan korkmuyorum Elizabeth, tiksiniyorum. Arada fark var.”

Elizabeth bu hissi gayet iyi biliyordu. Eğilip kollarını Harriet’in boynuna doladı. Dostluklarına rağmen iki kadın birbirine nadiren dokunuyordu. “Senin için yapmayacağım hiçbir şey yok,” dedi Elizabeth onu kendine doğru çekip. “*Biliyorsun, değil mi?*”

Harriet şaşkınlıkla başını kaldırıp Elizabeth’e baktı, gözleri dolmuştu. “Al benden de o kadar. Aynen.” Yaşça büyük kadın sonunda geri çekildi. “İyi olacağım,” diye söz verdi. “Sen boş ver.”

Ama boş vermek Elizabeth’e göre değildi. Beş dakika sonra arabasını garaj yolundan çıkarırken planı kurmuştu bile.

“Merhaba sayın seyircilerimiz,” dedi Elizabeth üç saat sonra. “Tekrar hoş geldiniz. Şunu görüyor musunuz?” Bir çorba konserveini kameraya doğru uzattı. “Gerçekten zaman kazandıran bir şey.”

Yapımcı koltuğundaki Walter hoşnutlukla nefesini tuttu. Çorbayı kullanıyordu!

“Çünkü içi kimyasalla dolu,” dedi yakındaki bir çöp teneke-sine kutuyu gümbürtüyle atarken. “Sevdiklerinize bundan yeterli miktarda yedirirseniz sonunda bir bir ölürlersiz, siz de artık onla-

ra yemek hazırlamak zorunda kalmayacağınız için dünya kadar zaman kazanmış olursunuz.”

Kafası karışan kameraman Walter’a döndü. Walter önemli bir randevuyu unutmuş gibi saatine baktı, sonra kalkıp dışarı çıktı, doğruca otoparka ilerledi, arabasına atladı ve eve sürdü.

“Neyse ki sevdiklerinizi öldürmenin bundan çok daha hızlı yöntemleri var,” diye devam etti Elizabeth. Üstünde çeşitli mantar çizimleri bulunan çizim panosuna doğru yürüdü. “Mantarlar bunun için kusursuz bir başlangıç. Ben olsam *Amanita phalloides*’i tercih ederdim,” dedi çizimlerden birine elini vurarak, “köygöçüren mantarı adıyla da bilinir. Yüksek sıcaklıklara dayanıklı zehri sayesinde güzel görünümlü bir güveç için uygun bir malzeme olmasının yanı sıra, zehirli olmayan kuzeni saman mantarına çok benzer. Böylece birisi ölür de sorgulanırsanız gönül rahatlığıyla aptal ev kadını numarası yapabilir, yanlış mantarı kullandığınızı söyleyebilirsiniz.”

Phil Lebensmal masasından başını kaldırıp televizyonlarla donatılmış ofisindeki ekranlardan birine baktı. Ne demişti o öyle?

“Zehirli mantarların en harika yanı,” diye sözlerine devam etti Elizabeth, “farklı tariflere kolayca uyum sağlayabilmeleridir. Güveç istemiyorsanız mantar dolması denemeye ne dersiniz? Karısına hayatı zindan etmek için elinden geleni ardına koymayan yan komşunuzla da paylaşabileceğiniz bir yemek olur. Komşunun bir ayağı çukurda zaten. Neden diğer ayağını da sokması için ona yardım etmeyesiniz?”

Bunun üzerine seyirciler arasından biri beklenmedik bir kahkaha ve alkış patlattı. Bu sırada kameraman da “*Amanita phalloides*” sözcüklerini özenli biçimde not alan birkaç el yakalamayı başardı.

“Elbette sevdiklerinizi zehirlemek konusunda söylediklerim sadece şaka,” dedi Elizabeth. “Eminim ki kocanız ve çocuklarınız verdiğiniz büyük emeği ne kadar takdir ettiklerini her fırsatta belirten muhteşem insanlardır. Ya da küçük bir ihtimalle ev

dışında çalışıyorsanız adil patronunuz, erkek meslektaşlarınızla aynı maaşı almanızı sağlıyordur.” Bu sözler daha çok kahkaha ve alkışla karşılık buldu, Elizabeth yeniden tezgâhın başına geçene dek de sürdü. “Bu akşam brokolili mantarlı güveç yapıyoruz,” dedi Elizabeth bir sepet dolusu saman mantarını (acaba?) havaya kaldırıp. “Hadi başlayalım.”

O akşam Kaliforniya’da hiç kimsenin yemeğinden tek lokma almadığını söylemek abartılı olmaz.

Elizabeth çıkmak üzereyken makyöz Rosa, “Zott,” dedi. “Lebensmal saat yedide seninle görüşmek istiyor.”

“Yedide mi?” dedi Elizabeth irkilerek. “Adamın çocuğu yok belli ki. Bu arada, Walter’ı gördün mü? Galiba bana kızdı.”

“Erken çıktı,” dedi Rosa. “Baksana, bence Lebensmal’ı görmeye tek başına gitmesen daha iyi olur. Ben de seninle geleyim.”

“Gerek yok, Rosa.”

“Belki de önce Walter’ı aramalısın. Hiçbirimizin Lebensmal’la baş başa görüşmemize izin vermez.”

“Biliyorum,” dedi Elizabeth. “Merak etme.”

Rosa tereddüt içinde saate baktı.

“Evine git. Büyütülecek bir şey yok.”

“Hiç değilse önce Walter’ı ara,” dedi Rosa. “Haberı olsun.” Eşyalarını toplamak üzere arkasını döndü. “Bu arada, bu akşamki programa bayıldım. Çok komikti.”

Elizabeth kaşlarını kaldırarak baktı ona. “Komik mi?”

Elizabeth ertesi günkü yayın için not almayı bitirdikten sonra, saat yediyi birkaç dakika geçe büyük çantasını omzuna attı ve KCTV’nin boş koridorlarından geçerek Lebensmal’ın ofisine gitti. Kapıyı iki kez çalıp içeri girdi. “Beni mi görmek istemiştin, Phil?”

Lebensmal kâğıtlar ve yarısı yenmiş yiyeceklerle dolu kocaman bir masada oturmuştu. Dört dev televizyonun soluk siyah-beyaz ekranlarında yüksek sesli tekrar yayınlar dönüyordu,

içeriye sigara kokusu sinmişti. Televizyonlardan birinde bir dizi, birinde Jack LaLanne, diğerinde bir çocuk programı, dördüncüsünde ise *Altıda Akşam Yemeği* vardı. Elizabeth daha önce kendi programını hiç seyretmemişti, kendi sesinin bir hoparlörden geldiğini daha önce hiç duymamıştı.

Lebensmal kristal bir kül tablasında sigarasını söndürürken, "Nihayet," dedi aksi bir tavırla. Elizabeth'e oturması için koltuklardan birini işaret etti, sonra bir hışımla kapıya gitti, çarparak kapatıp kilit düğmesine bastı.

"Yedide gelmem söylendi," dedi Elizabeth.

"Sana konuş dedim mi?" diye tersledi onu Lebensmal.

Elizabeth solundaki televizyonda ısı ile früktoz etkileşimini açıklayan sesini duydu. Başını televizyona çevirdi. pH'ı doğru söylemiş miydi? Evet, söylemişti.

"Sen benim kim olduğumu biliyor musun?" diye sordu odanın öbür ucundaki Lebensmal. Ama bangır bangır televizyonlar yüzünden söyledikleri anlaşılmıyordu.

"Neyi biliyor muyum?"

Lebensmal masasına dönerken, "*Dedim ki,*" dedi bu defa daha yüksek sesle, "benim kim olduğumu biliyor musun?"

"Phil LEBENSMAL'sın," dedi Elizabeth bağırarak. "Şu televizyonları kapatmamın sakıncası var mı? Zor duyuyorum."

"Küstahlık yapma!" dedi Lebensmal. "Kim olduğumu biliyor musun derken şaka yapmıyorum, *kim olduğumu biliyor musun?*"

Elizabeth'in bir an kafası karıştı. "Tekrar söylüyorum, Phil Lebensmal'sın. Ama eğer istersen sürücü belgene bakıp teyit edebiliriz."

Lebensmal gözlerini kıstı.

"Öne eğil!" diye haykırdı Jack LaLanne.

"Dans partisi!" dedi bir palyaço kahkahalarla.

"Seni hiç sevmedim," diye itirafta bulundu bir hemşire.

"Asidik pH seviyeleri," dediğini duydu kendi sesinin.

"Ben *Bay* Lebensmal, KCTV'nin yönetici yapım..."

“Kusura bakma, Phil,” dedi Elizabeth en yakınındaki televizyonun hoparlörünü işaret ederek, “ama gerçekten duyamıyorum...” Elini ses tuşuna uzattı.

“SAKIN,” diye gürledi Lebensmal, “TELEVİZYONLARIMA DOKUNAYIM DEME!”

Kalkıp bir dosya yığınınını aldı, odanın diğer ucundan geldi ve bacaklarını tripod ayakları gibi ayırıp Elizabeth’in karşısına dikildi.

“Bunlar ne, biliyor musun?” dedi dosyaları Elizabeth’in suratına doğru sallayarak.

“Evrak dosyası.”

“Ukalalık etme bana. Bunlar *Altıda Akşam Yemeği*’nin seyirci anketleri. Reklam satış rakamları, Nielsen reytingleri.”

“Gerçekten mi?” dedi Elizabeth. “Bir göz atmayı çok iste...” Ama Lebensmal göz atmasına fırsat bırakmadan dosyaları çekip aldı.

“Sanki bulguları nasıl yorumlayacağını biliyorsun da,” dedi sertçe. “Sanki bunların ne anlama geldiğine dair en ufak bir fikrin var da.” Dosyaları bacağına sertçe vurdu, sonra uzun adımlarla masasına döndü. “Bu saçmalığa gereğinden çok daha uzun zaman tanıdım. Walter seni zaptetmeyi beceremedi ama ben zaptedeceğim. İşine devam etmek istiyorsan benim seçtiklerimi giyeceksin, istediğim kokteylleri hazırlayacaksın ve akşam yemeğini normal kelimeler kullanarak pişireceksin. Ayrıca...”

Cümlesini yarım bıraktı, Elizabeth’in tepkisinden –daha doğrusu tepkisizliğinden– rahatsız olmuştu. Koltukta öylece oturuyordu, çocuğunun öfke nöbetinin geçmesini bekleyen bir anne gibi.

“Bir daha düşündüm de,” deyiverdi Lebensmal, “kovuldun!” Elizabeth yine tepki vermeyince kalktı, televizyonların yanına gidip dördünü de kapattı, bu sırada kontrol düğmelerinden ikisini kırdı. “HERKES KOVULDU!” diye kükredi. “Sen, Pine ve saçmalıklarına en ufak yardımı, en ufak katkısı olmuş kim varsa, hep-

si. Hepiniz KOVULDUNUZ!” Burnundan soluyarak masasına döndü, kendini koltuğuna attı ve Elizabeth’ten gelmesi kaçınılmaz iki tepkiden birini beklemeye başladı: Ağlayıp sızlama ya da özür, tercihen ikisi birden.

Elizabeth odaya çöken sessizlikte pantolonunu eliyle düzeltip başını salladı. “Beni bu akşamki mantar meselesinden ötürü kovuyorsun. Programla ilgisi bulunan diğer herkesi de.”

“Aynen öyle,” dedi Lebensmal üstüne basa basa. Tehdidinin Elizabeth’i hiç etkilememesi karşısında duyduğu şaşkınlığı gizleyemiyordu. “Herkes kovuldu, sebebi de *sensin*. İşler kaybedildi. Hepsi senin yüzünden. *Bitti*.” Arkasına yaslanıp Elizabeth’in ayaklarına kapanmasını bekledi.

“Konuyu açıklığa kavuşturalım,” dedi Elizabeth. “İstediğin kıyafetleri giymediğim, kamerana gülümsemediğim ve bir de –burayı doğru anlamış mıyım?– ‘senin kim olduğunu’ bilmediğim için kovuluyorum. Daha da etkili olması için *Altıda Akşam Yemeği* ile bağlantısı olan herkesi kovuyorsun, hem de bu insanlar başka dört ya da beş programda daha çalıştığı halde. Hepsinde birden ortadan kaybolacaklar. Yani diğer programlar da bu durumdan yayınlanamayacak kadar etkilenecek.”

Elizabeth’in basit mantığıyla keyfi kaçan Phil gerildi. “O pozisyonları yirmi dört saat içinde doldurabilirim,” dedi parmağını şaklatıp. “Sürmez bile.”

“Ve programın başarısına rağmen son kararın bu.”

“Evet, son kararım bu,” dedi Lebensmal. “Ve *hayır*, program başarılı *değil*, mesele o zaten.” Dosyaları yine havaya kaldırıp salladı. “Her gün şikâyet yağıyor; seninle ilgili, fikirlerinle ilgili... *biliminle* ilgili. Sponsorlarımız ayrılmakla tehdit ediyor bizi. Şu çorba üreticisi, muhtemelen bize dava açacak.”

“Sponsorlar,” dedi Elizabeth hatırlattığına memnun olmuş gibi parmaklarını birbirine vurarak. “Ben de seninle o konuda konuşmayı düşünüyordum. Reflü tabletleri? Aspirin? Bu gibi

ürünler programda pişen yemeklerin kolay sindirilemeyeceği izlenimi uyandırıyor.”

“Öyle zaten,” diye çıkıştı Phil. Son iki saat içinde ondan fazla asit giderici tablet çiğnemişti ama midesinde hâlâ kıyamet kopuyordu.

“Şikâyetlere gelince,” dedi Elizabeth. “Birkaç tane aldık. Ama destek mektuplarıyla kıyaslanınca hiçbir şey değil. Ben bu kadar destek beklemiyordum. Uyum sağlamama konusunda sabıkalıyım ben, Phil. Ama programın tutmasının nedeninin uyum sağlamama olduğunu düşünmeye başladım artık.”

“*Program tutmadı,*” diye directti Phil. “Tam bir felaket!” Neler oluyordu burada? Neden sanki kovulmamış gibi konuşmaya devam ediyordu?

“İnsanın uyum sağlayamadığını hissetmesi korkunç bir şey,” diye devam etti Elizabeth istifini bozmadan. “İnsan doğası gereği ait olmak ister, biyolojimizin bir parçası bu. Fakat toplumumuz hiçbir zaman kendimizi ait olacak kadar yeterli hissedemememize sebep oluyor. Anlatabiliyor muyum, Phil? Çünkü kendimizi cinsiyet, ırk, din, siyaset, okullar gibi işe yaramaz ölçütler üzerinden değerlendiriyoruz. Hatta boy ve kilo bile...”

“Ne?”

“Oysa *Altıda Akşam Yemeği* ortak yönlerimize odaklanıyor, kimyamıza. Böylece seyircilerimiz kendilerini öğrenilmiş toplumsal davranış kalıplarına –sözgelimi bildiğimiz ‘erkekler şöyledir, kadınlar böyledir’ türü şeylere– hapsolmuş bulsa bile program onları o kültürel sığılığın ötesinde düşünmeye teşvik ediyor. Makul düşünmeye. Bir biliminsanı gibi.”

Kaybetme duygusuna aşına olmayan Phil kendini tekrar koltuğuna attı.

“Beni bu yüzden kovmak istiyorsun. Çünkü sen toplumsal normları pekiştiren bir program istiyorsun. Bireyin kapasitesini sınırlayan bir program. Çok iyi anlıyorum seni.”

Phil'in şakağı zonklamaya başlamıştı. Elleri titreyerek Marlboro paketine uzandı, bir tane çıkarıp yaktı. Derin bir nefes çerken bir an için tam bir sessizlik oldu, bir oyuncak bebeğin kamp ateşine benzeyen bir sıcaklık ve çıtırtı. Phil dumanı üflerken Elizabeth'i süzdü. Aniden kalktı ve bedeni hıristan titreyerek esaslı oldukları anlaşılan kehribar rengi viski ve burbonlarla dolu büfeye doğru hızla yürüdü. Şişelerden birini aldı, kalın camlı bir *shot* bardağını ağzına kadar doldurdu. İçkiyi yuvarladı, sonra bir tane daha doldurup Elizabeth'e döndü. "Buranın bir hiyerarşisi var," dedi. "Nasıl işlediğini öğrenmenin zamanı çoktan gelmişti."

Elizabeth ne yapacağını bilemeyerek ona baktı. "Şunu açıkça belirtmek isterim ki Walter Pine senin talimatlarına uymam için çabalamaktan asla yorulmadı. Bu durum o da programın daha iyi olabileceğine, *olması gerektiğine* inandığı halde böyleydi. Benim yaptıklarım yüzünden cezalandırılmamalı. O iyi bir adam, sadık bir çalışan."

Walter'ın bahsi geçince Lebensmal bardağını bırakıp sigarasından bir nefes daha çekti. Kimsenin otoritesini sorgulamasından hoşlanmazdı, bir kadının sorgulamasıysa asla müsamaha gösteremezdi, göstermeyecekti. İnce çizgili takım elbisesinin ceketinin önünü açtı, gözlerini Elizabeth'e kilitledi, sonra yavaşça kemerini çözmeye başladı. "Belki de bunu en başında yapmalıydım," dedi kemeri belinden hızla çekerek. "Temel kuralları baştan koymalıydım. Ama biz bunu senin işten çıkış görüşmen olarak düşünelim."

Elizabeth kollarını koltuğa dayadı. Sakin bir sesle, "Daha fazla yaklaşmamamı tavsiye ederim, Phil," dedi.

Lebensmal zalim bir ifadeyle ona baktı. "Burada patronun kim olduğunu bir türlü anlamıyorsun, değil mi? Ama anlayacaksın." Ardından başını öne eğdi, pantolonunun düğmesini kıvrak bir hareketle açıp fermuarını indirdi. Geri çekilecekken Elizabeth'in üstüne doğru tökezledi, pörsümüş cinsel organı Elizabeth'in yüzünün birkaç santim ötesinde sallanıyordu.

Elizabeth merakla başını salladı. Erkekler neden kadınların erkek üreme organlarını etkileyici ya da korkunç bulduğunu sanıyordu acaba? Eğilip elini çantasına uzattı.

Lebensmal sesini kalınlaştırarak, “Ben kim olduğumu biliyorum!” diye bağırıp Elizabeth’in üzerine yürüdü. “Asıl soru şu: Sen kendini ne bok sanıyorsun?”

Elizabeth yeni bilenmiş otuz beş santimlik şef bıçağını çekip soğukkanlılıkla, “Ben Elizabeth Zott,” dedi. Ama Lebensmal’ın duyduğuna emin değildi. Düşüp bayılmıştı çünkü.

31. BÖLÜM

Geçmiş Olsun Kartı

Kalp kriziydi. Büyük bir şey değildi ama 1960 yılında çoğu kişi en küçük kalp krizini bile atlatamıyordu. Adam hayatta kaldığı için şanslıydı. Doktorlar üç hafta boyunca hastanede kalacağını, ardından en az bir yıl evde yatarak istirahat edeceğini söylemişti. İşe gitmek söz konusu bile değildi.

“Ambulansı çağıran *sen* miydin?” dedi Walter şaşkınlıktan nefesi kesilerek. “Sen *orada* mıydın?” Ertesi gündü ve Walter haberi henüz almıştı.

“Evet,” dedi Elizabeth.

“Peki o... ne yani? Yere mi düşmüştü? Kalbini mi tutuyordu? Nefesi mi tıkanmıştı?”

“Pek sayılmaz.”

Elizabeth’le makyöz birbirine bakınca Walter sinirlenerek, “Ee, *ne* o zaman?” diye sordu. “Ne oldu?”

Rosa çantasını toplayıp, “En iyisi ben sonra geleyim,” dedi aceleyle. Gitmeden önce Elizabeth’in omzunu hafifçe sıktı. “Bu bir şereftir, Zott. Büyük şeref.”

Walter bütün bunları kaşlarını telaşlı bir ifadeyle kaldırarak seyretti. “Phil’in hayatını kurtarmışsın,” dedi kapı kapanırken terdihin bir sesle, “orasını anladım. Ama tam olarak ne yaşandı? Hiçbir şeyi atlamadan anlat, neden burada olduğunla başla. Saat yediden sonra? Bu çok saçma. Anlat. Hiçbir şeyi unutmadan.”

Elizabeth koltuğunu döndürüp Walter'a baktı. İki numara kurşunkalemine uzanıp topuzundan çıkardı ve kalemi sol kulağının arkasına sıkıştırdı. Ardından kahve fincanını alıp bir yudum içti. "Görüşme istedi," dedi. "Acil olduğunu söyledi."

"Görüşme mi?" dedi Walter dehşetle. "Ama sana söylemiştim, biliyorsun, bunu konuşmuştuk. Phil'le asla baş başa görüşmeyeceksin. Kendi başına halledemeyeceğinden değil, ben senin yapımcınım ve bence en iyisi her zaman..." Bir mendil çıkarıp alnına götürdü. "Elizabeth," dedi sesini alçaltıp. "Aramızda kalsın, Phil Lebensmal iyi bir adam değil, anlatabiliyor muyum? Güvenilir biri değil. Onun sorunlarla başa çıkma yöntemi..."

"Beni işten kovdu."

Walter'ın benzi attı.

"Seni de kovdu."

"Tanrım!"

"Programda çalışan herkesi kovdu."

"Olamaz!"

"Senin beni zaptetmeyi beceremediğini söyledi."

Walter'ın yüzü kireç gibi oldu. "Beni anlamalısın," dedi mendilini sıkarak. "Phil'le ilgili düşüncelerimi biliyorsun, söylediği her şeyi onaylamadığımı biliyorsun. Seni zaptetmeye çalıştım mı? Güldürme beni. O saçma sapan kıyafetleri giymeye seni zorladım mı? Bir kez olsun zorlamadım. Sana o neşeli replik kartlarını okuman için *yalvardım* mı? Yani evet ama sırf kendim yazdım diye." Ellerini havaya kaldırdı. "Bak, Phil bana iki hafta mühlet verdi; senin ölçüsüz tavrının aslında işe yaradığını –daha çok hayran mektubu, daha çok telefon aldığını, diğer tüm programlarda olduğundan daha çok kişinin senin programında seyirci olmak için sıraya girdiğini ve sırf bu sebeplerle bile kalman gerektiğini– görmesini sağlayacak bir yol bulmam için iki hafta. Ama biliyorsun, elimi kolumu sallayarak içeri girip, 'Phil, sen haksızsın, o haklı,' da diyemem. Bu intihar olur. Hayır. Phil'le baş edebilmek

için onun egosunu okşamak, altından girip üstünden çıkmak, duymak istediği şeyleri söylemek gerek. Ne demek istediğimi biliyorsun. O çorba konservesini havaya kaldırdığında oldu bu iş dedim. Ta ki sen millete onun zehir olduğunu söyleyene kadar.”

“Öyle çünkü.”

“Bak,” dedi Walter. “Ben gerçek dünyada yaşıyorum ve biz bu dünyada aptal işlerimizden olmamak için bir şeyler söylüyor, bir şeyler yapıyoruz. Geçen yıl ne kadar çok saçmalığa tahammül ettiğim konusunda fikrin var mı? Peki şunu biliyor muydun? Sponsorlarımız bizi bırakmak üzere.”

“Bunu sana Phil söyledi.”

“Evet, bir de flaş haber var. O duygu dolu mektuplardan kaç tane aldığın fark etmez, sponsorlar ‘Zott’a sinir oluyoruz,’ dedikleri anda iş biter. Ve Phil’in araştırması sana sinir olduklarını söylüyor.” Mendilini cebine koyup ayağa kalktı, bir karton bardağı suyla doldurduktan sonra damacanadan gelecek gurultuyu bekledi, ona ülserini hatırlatan sinir bozucu bir sestti bu. “Bak,” dedi eli karnında. “Ben bir çözüm bulana kadar bu aramızda kalsın. Kaç kişi biliyor? Sadece sen ve ben, değil mi?”

“Programdaki herkese söyledim.”

“Olamaz.”

“Artık bütün bina öğrenmiştir diyebiliriz.”

“Olamaz,” diye tekrarladı Walter avcunu alnına dayayıp. “Lanet olsun, Elizabeth, aklın ne dedi? İşten kovulmak nasıldır, hiç mi bilmiyorsun? Birinci adım: Kesinlikle kimseye gerçeği söyleme; lotoyu kazandığını, sana Wyoming’de bir sığır çiftliğinin miras kaldığını, New York’tan müthiş bir teklif aldığını filan iddia et. İkinci adım: Ne yapacağına karar verene dek deli gibi iç. Tanrım. Televizyonda gösterilen sürü kurallarına aşına değilmişsin gibi!”

Elizabeth kahvesinden bir yudum daha aldı. “Ne olduğunu öğrenmek istiyor musun sen?”

“Dahası mı var?” dedi Walter kaygıyla. “Ne? Arabalarımıza mı el koyacak?”

Elizabeth, Walter’ın yüzüne baktı, normalde çizgisiz olan alnı hafifçe kırışmıştı. Walter birden kendini bırakıp ilgisini ona çevirdi. Huzursuzlanmıştı. Elizabeth’in Phil’le yaptığı görüşmenin en can alıcı tarafını göz ardı etmişti. Baş başa görüşmüşlerdi.

“Anlat,” dedi Walter. Kusacak gibiydi. “Lütfen anlat.”

Erkeklerin çoğu Phil gibi miydi? Walter’a kalırsa öyle değildi. Peki erkeklerin çoğu Phil gibi adamlarla ilgili bir şey *yapıyor muydu*? Hayır. Bu utanç verici ya da korkakça görünüyordu olabilirdi tabii ama sonuçta *kim ne yapabilirdi* ki? Phil gibi bir adamla kavga edilmezdi. Bu gibi sonuçlardan kaçınmak için o ne derse yapılırdı. Herkes bunu bilir, böyle davranırdı. Ama Elizabeth herkes değildi. Walter titreyen elini alnına koydu, omurgasız bedenindeki her bir kemikten nefret ediyordu. “Bir şey yapmaya mı kalkıştı? Karşı koymak zorunda mı kaldın?” diye fısıldadı.

Elizabeth koltuğunda doğruldu, makyaj aynasının ışığı ona daha cesur bir hava katıyordu. Walter onun yüzünü korku içinde inceledi, kibriti çaktıklarında Jeanne d’Arc da tıpkı böyle görünüyor olmalıydı.

“Kalkıştı.”

“Tanrım!” diye haykırdı Walter karton bardağı elinde buruşturarak. “Tanrım, olamaz!”

“Walter, sakın ol. Yapamadı.”

Walter duraksadı. “Kalp krizinden,” dedi rahatlayarak. “Tabii ya! Ne olağanüstü bir zamanlama. Kalp krizi. Tanrı’ya şükürler olsun!”

Elizabeth alaycı bir tavırla ona baktı, çantasına eğildi, önceki gece Phil’in ofisine de götürdüğü çantaya.

“Ben olsam Tanrı’ya şükretmezdim,” dedi çantasından otuz beş santimlik şef bıçağını çıkarıp.

Walter’ın şaşkınlıktan nefesi kesildi. Çoğu aşçı gibi Elizabeth de kendi bıçaklarını kullanmakta ısrar etmişti. Her sabah getiri-

yor, her akşam eve götürüyordu onları. Bunu herkes biliyordu. Phil dışında herkes.

“Ona dokunmadım,” diye açıkladı Elizabeth. “Fenalaşıp düştü.”

“Tanrım...” diye fısıldadı Walter.

“Ambulans çağırdım ama o saatte trafiği biliyorsun. Bir türlü gelmedi. Ben de beklerken zamanı değerlendirdim. Al. Bir bak.” Elizabeth, Lebensmal’ın suratına salladığı dosyaları uzattı. “Yayın hakları teklifleri,” dedi şaşkınlığı yüzünden okunan Walter’a. “Üç aydır New York eyaletinde yayınıımız olduğunu biliyor muydun? Bazı ilginç sponsorluk teklifleri de var. Phil sana tersini söylese de sponsorlar programımızda yer almak için can atıyor. Mesela bu,” dedi RCA Victor şirketinin ilanına elini hafifçe vurup.

Walter başını hiç kaldırmadan kâğıt istifine baktı. Elizabeth’e kahvesini vermesini işaret etti, verince de kafaya dikti.

“Kusura bakma,” diyebilirdi sonunda. “Tüm bunlar çok sarsıcı oldu.”

Elizabeth sabırsızlanarak duvar saatine baktı.

“Kovulduğumuza inanamıyorum,” diye devam etti Walter. “Yani elimizde popüler bir program var ve *kovulduk*, öyle mi?”

Elizabeth ilgiyle ona baktı. “Hayır, Walter,” dedi yavaşça. “Kovulmadık. Patron olduk.”

Dört gün sonra Walter, Phil’in eski masasında oturuyordu. Odadaki kül tablaları kaldırılmış, İran halısı gitmişti ve telefonların ışıklı düğmeleri önemli aramalarla yanıyordu.

“Walter, yapılması gerektiğini bildiğin değişiklikleri yap,” dedi Elizabeth ona yönetici yapımcı olduğunu hatırlatarak. Bu sorumluluk karşısında tereddüt ettiğini görünce görev tanımını özetledi. “Sadece doğru bildiğini yap, Walter. O kadar zor sayılmaz, değil mi? Sonra diğerlerine de aynısını yapmalarını söyle.”

Elizabeth’in dediği kadar kolay değildi. Walter’ın bildiği tek yönetim tarzı gözdağı verme ve manipülasyondur, o zamana dek

hep öyle idare etmişti. Fakat Elizabeth çalışanların saygı gördüklerini hissettiklerinde daha üretken olduklarına inanıyordu anlaşılan; ah, ne kadar da saftı!

Woody İlkokulu'nun bahçesinde Mudford'la yeni bir görüşme için beklerlerken, "Sallanmayı bırak, Walter," dedi Elizabeth. "Dümeni eline al. Yönet. Şüpheyi düşersen de rol yap."

Rol yap. İşte bunu yapabiliirdi. Birkaç gün içinde bir dizi anlaşma yapmış, *Altıda Akşam Yemeği*'nin yayın haklarını bir yakadan ötekine taşımıştı. Ardından KCTV'nin bilançosunu iki katına çıkarabilecek yeni sponsorluk görüşmeleri gerçekleştirmişti. Son olarak hâlâ cesareti varken kanal çapında toplantı düzenleyip Phil'in kardiyovasküler hastalığı konusunda herkesi bilgilendirdi, Elizabeth'in onun hayatını kurtarmadaki rolünü ve Phil'in "bu olaya" rağmen herkesin KCTV'deki anlamlı çalışmalarına keyifle devam edeceğini umduğunu ekledi. Tüm bu söyledikleri arasında en coşkulu alkışı Phil'in kalp krizi aldı.

"Grafik tasarımcımızdan şu geçmiş olsun kartını hazırlamasını istedim," dedi Walter. Havaya kaldırdığı devasa kartta Phil'in maç sayısı yaptığı bir karikatür vardı. Fakat Phil futbol topu yerine kalbini tutuyordu ve şimdi durup düşününce, Walter çok da harika bir seçim yapmamıştı galiba. "Zaman ayırıp imzalayın lütfen," dedi. "Dilerseniz özel birer not da ekleyebilirsiniz."

O günün ilerleyen saatlerinde kart imzalaması için ona geri getirildiğinde Walter geçmiş olsun dileklerine göz attı. Çoğunluğu alışlageldik biçimde, "Geçmiş olsun!" yazmıştı ama birkaçı daha karanlıktı.

Siktir git, Lebensmal.

Ben olsam ambulans çağırmazdım.

Geber artık.

Walter sonuncu cümledeki elyazısını tanımıştı, Phil'in sekreterlerinden birine aitti.

Patrondan nefret eden tek kişinin kendisi olamayacağını bilse de bu kadar büyük bir topluluğa dahil olduğu hiç aklına gelmezdi. Bu onu doğrulayan bir şeydi elbette ama aynı zamanda içler acısıydı. Çünkü yapımcı olarak Phil'in yönetim ekibinin parçasıydı ve sonunda bedel ödeyecek kişileri görmezden gelerek Phil'in gündemini dayatmaktan kendisi sorumluydu. Kalemine uzandı ve o gün dördüncü defa Elizabeth'in basit tavsiyesine uydu: Doğru bildiğini yap.

Tam ortaya kocaman harflerle *ASLA İYİLEŞMEMEN DİLE-ĞİYLE*, diye yazdı. Sonra da kartı kocaman bir zarfa koyup giden sepetine attı ve kendine önemli bir söz verdi. Bir şeyler değişmeliydi. Walter kendinden başlayacaktı.

32. BÖLÜM

Orta Az Pişmiş

“Annemin haberi var mı?” diye sordu Mad, Harriet onu Chrysler’e doğru çekiştirirken. Yeni dönem başlayalı epey olmuştu ve söylendiği gibi öğretmeni yine Mudford’dı. Harriet bu yüzden Mad bir gün gitmese de olur diye düşünüyordu. Ya da yirmi gün.

“Olur mu hiç, hayır!” dedi Harriet dikiz aynasını düzeltirken. “Bilseydi bunu yapabilir miydik?”

“Peki kızmaz mı?”

“Ancak öğrenirse kızabilir.”

Mad, Harriet’in onu okuldan alabilmek için yazdığı notu inceleyerek, “İmzasını harika attın,” dedi. “E ve Z hariç.”

“Eh,” dedi canı sıkılan Harriet, “okul, adli elyazısı uzmanı çalıştırmadığı için şanslıyım diyelim.”

“Gerçekten şanslısın,” diye onayladı Mad.

“Planı anlatıyorum,” dedi Harriet ona aldırmadan. “Herkes gibi kuyrukta bekliyoruz ve içeri girdiğimizde hemen arka sıraya geçiyoruz. Kimse arka sırayı tercih etmez. Bir şeyler ters giderse acil çıkışın hemen yanında olalım diye orada oturmak istiyoruz.”

“Ama acil çıkış *sadece* acil durumlarda kullanılmalıdır,” dedi Mad.

“Evet, annenin bizi yakalaması da acil durum sayılır zaten.”

“Ama kapılar kilitli olacak.”

“Evet, bu da bir artı. Hızlıca çıkmamız gerekirse ses annenin dikkatini dağıtır.”

“Bunu yapmamızın doğru olduğuna *emin* misin, Harriet?” dedi Mad. “Annem televizyon stüdyosunun güvenli olmadığını söylüyor.”

“Mad, stüdyo güvenli. Öğrenmek için uygun bir ortam. Annen televizyonda yemek pişirmeyi öğretiyor, değil mi?”

“Kimya öğretiyor,” diye düzeltti Madeline.

“Nasıl bir tehlikeyle karşılaşabiliriz ki?”

Madeline camdan dışarı baktı. “Aşırı radyoaktivite,” dedi.

Harriet ofladı. Bu çocuk annesine dönüşüyordu. Normalde böyle şeyler hayatın daha ileri dönemlerinde yaşanırdı ama Mad takvimin epey ötesindeydi. Harriet, Mad’in yetişkinliğini hayal etti. *Sana bin kere söyledim*, diye bağıracaktı o da kendi çocuğuna. *Asla Bunsen ocağını açık bırakıp gitme!*

Stüdyonun otoparkı görüş alanına girince Mad birden, “Geldik!” diye bağırdı. “KCTV! Vay canına!” derken yüzü düştü. “Ama Harriet, kuyruğa bak.”

“Yok artık,” diye söylendi Harriet otoparkta kıvrıla kıvrıla ilerleyen insan seline bakarken. Yüzlerce kişi vardı, çoğunluğu terli kollarında ağır çantaları olan kadınlardı ama takım elbisesinin ceketini parmağında sallandıran adamlar da vardı. Herkes bir şeyleri yelpaze olarak kullanıyordu; haritalar, şapkalar, gazeteler.

“Hepsi annemin programı için mi gelmiş?” dedi Madeline hayranlıkla.

“Hayır, tatlım, burada bir sürü program çekiliyor.”

“Affedersiniz, hanımefendi,” dedi otopark görevlilerinden biri Harriet’a durmasını işaret edip. Madeline’in camına eğildi.

“Tabelayı görmediniz mi? Otopark dolu.”

“Peki o halde, nereye park edeyim?”

“Altıda Akşam Yemeği için mi gelmiştiniz?”

“Evet.”

“Bu durumda üzgünüm ama giremeyeceğinizi söylemeliyim,” dedi görevli uzun kuyruğu gösterip. “Bu insanların çoğu burada boşuna duruyor. İnsanlar saat dörtte kuyruk beklemeye başlıyor. Stüdyo seyircilerinin çoğu seçildi bile.”

“Ne?” diye bağırdı Harriet. “Hiç bilmiyordum.”

“Program çok tutuluyor,” dedi adam.

Harriet tereddüt etti. “Ama çocuğu sırf bunun için okuldan aldım.”

“Kusura bakma, büyükanne,” dedi adam. Sonra başını arabanın içine daha da uzattı. “Sen de kusura bakma, evlat. Her gün bir sürü kişiyi geri çeviriyorum. Hiç keyifli bir iş değil, inan. İnsanlar sürekli bağılıyor bana.”

“Annem bundan hoşlanmaz,” dedi Mad. “Kimsenin kimseye bağırmasından hoşlanmaz.”

“Annen çok tatlıymış,” dedi adam. “Ama ilerleyebilir misiniz? Geri çevirmem gereken daha bir sürü insan var.”

“Tamam,” dedi Mad. “Ama bana çabucak bir iyilik yapar mısın? Defterime adını yazar mısın? Anneme burada çalışmanın senin için ne kadar zor olduğunu söylerim.”

“Mad,” diye tısladı Harriet.

“İmzamı mı istiyorsun?” Adam güldü. “Bak bu ilk kez oluyor işte.” Harriet ona engel olamadan Mad’in okul defterini aldı ve harflerin çizgilerinin ne kadar uzun, kıvrımlarının ne kadar küçük olması gerektiğini gösteren satırları özenle kullanarak *Seymour Browne* diye yazdı. Sonra defteri kapattı ve kapağındaki iki kelimeyi görünce elektrik akımına kapılmış gibi sıçradı.

“Madeline Zott?” diye okudu inanamayarak.

Stüdyo karanlık ve serindi, bir ucundan diğerine kalın kablolar uzanıyordu ve iki tarafta sağa sola dönüp yukarıdaki ışıkların aydınlattığı her şeyi kaydedebilecek şekilde ayarlanmış dev kameralar vardı.

Walter Pine'in sekreteri onları ön sırada aniden boşalan bir çift koltuğa yönlendirerek, "İşte geldik," dedi. "En iyi koltuklarımız."

"Aslında," dedi Harriet, "bir şey rica edebilir miyim? Bizim aklımız arka sırada kaldı."

"Aa, katiyen olmaz," dedi kadın. "Bay Pine beni öldürür."

"Birilerinin öleceği kesin," diye mırıldandı Harriet.

"Ben bu koltukları sevdim," deyip oturdu Madeline.

"Bir programı canlı seyretmek, evde seyretmekten çok farklıdır," diye anlatmaya başladı sekreter. "Burada programı sadece seyretmiyorsunuz, onun bir parçasısınız. Ve ışıklar her şeyi değiştiriyor. Emin olun, oturulacak en iyi yer burası."

"Elizabeth Zott'ın dikkatini dağıtmak istemiyoruz da ondan," dedi Harriet şansını bir kez daha denemek için. "Onu tedirgin etmek istemiyoruz."

"Zott ve tedirgin olmak?" Sekreter kahkaha attı. "Çok komik. Hem Elizabeth seyirciyi göremez. Set ışıkları onu kör ediyor."

"Emin misiniz?" dedi Harriet.

"Ölüm kadar, vergiler kadar kesin olarak eminim."

"Herkes ölür," diye belirtti Mad. "Ama herkes vergisini ödemez."

"Büyümüş de küçülmüşsün sen," dedi sekreter, sesi birden gerilmişti. Fakat Madeline vergi kaçakçılığıyla ilgili bazı istatistikler vermeye koyulamadan dörtlü müzik grubu *Altıda Akşam Yemeği* tanıtım müziğine girdi ve sekreter ortadan kayboldu. Madeline sol taraftaki arkası kumaştan ibaret koltuğa yerleşen Walter Pine'a baktı. Pine başını salladı, ardından kamera açısı ayarlandı ve kulaklık takmış bir adam başparmağını kaldırıp tamam işareti yaptı. Şarkının son notalarıyla birlikte tanıdık biri uzun adımlarla, adeta bir devlet başkanı gibi sahneye çıktı; başı yukarıda, duruşu dimdik, saçları parlak spotlar altında ışıltı ışıltıydı.

*

Madeline annesinin bin türlü halini görmüştü; sabah gözünü açar açmaz, gece gözünü kapatmadan hemen önce, Bunsen ocağının yanından çekilirken, mikroskoba bakarken, Bayan Mudford'la yüzleşirken, pudra kutusuna kaş çatarken, duştan çıkarken, onu kollarına alırken. Ama annesini hiç böyle görmemişti, asla görmemişti. Göğsü gururla kabararak, *Anne!* dedi içinden. *Anneciğim!*

"Merhaba," dedi Elizabeth. "Ben Elizabeth Zott, *Altıda Akşam Yemeği*'ni izliyorsunuz."

Sekreter haklıydı. Işıklar bir başkaydı, evdeki karıncalı siyah beyaz televizyonun gösteremediği şeyleri gösteriyordu.

"Bu akşam et yapıyoruz," dedi Elizabeth. "Etin kimyasal yapısını keşfedecek, özellikle de 'bağlı su' ve 'serbest su' arasındaki ayrıma odaklanacağız, çünkü... buna şaşırabilirsiniz," dedi kalın bir dilim bonfileyi eline alıp, "... etin yaklaşık yüzde yetmiş ikisi sudur."

"Marul gibi," diye fısıldadı Harriet.

"Marul gibi değil tabii," dedi Elizabeth. "Marulda çok daha fazla su var, yüzde doksan dokuza kadar çıkabiliyor. Su neden önemli? Çünkü vücudumuzda en yaygın bulunan molekül, yüzde altmışımızı oluşturuyor. Vücudumuz yemek olmadan üç haftaya kadar dayanabilir ama susuz kalırsak üç gün içinde ölürüz. En fazla dört gün."

Seyircilerden keyifsiz mırıltılar yükseldi.

"İşte bu yüzden," dedi Elizabeth, "vücudunuzu canlandırmak istediğinizde aklınıza önce su gelsin. Ama şimdi ete dönelim." Eline büyük, parlak bir bıçak aldı ve kalın bir et dilimini inceltip kelebek gibi iki yana açmayı gösterirken etin vitamin içeriğini anlatmaya koyuldu. Vücudun etteki demir, çinko ve B vitaminlerini nasıl kullandığının yanı sıra proteinin büyümede neden çok önemli olduğunu da açıkladı. Sonra kas dokusundaki suyun yüzde kaçının serbest moleküller halinde bulunduğunu

izah edip besbelli heyecan verici bulduğu serbest ve bağlı su tanımlarıyla sözlerini bitirdi.

Açıklamaları sırasında stüdyodaki seyircilerden çıt çıkmıyordu; ne öksüren, ne fısıldayan, ne bacak bacak üstüne atan ya da tersini yapan vardı. Duyulan tek ses arada bir not alan birilerinin kalemlerinin kâğıda sürtünürkenki hişırtısıydı.

“Şimdi kısa bir aramız var,” dedi Elizabeth kameramanın gösterdiği kartı okuyup. “Bizden ayrılmayın, olur mu?”

Madeline dönüp seyircileri inceledi. Hepsi heyecan içinde oturmuş, Elizabeth’in dönmesini sabırsızlıkla bekliyordu. Madeline içinde küçük bir kıskançlık sızısı hissetti. Annesini bir sürü kişiyle paylaşmak zorunda olduğunu fark etti birden. Bu hiç hoşuna gitmedi.

“İkiye böldüğünüz taze sarımsakla bifteğinizi ovduktan sonra,” dedi Elizabeth birkaç dakika sonra, “etin her iki tarafına sodyum klorür ve piperin serpin. Tereyağının köpürdüğünü görünce,” –sıcak bir döküm tavayı işaret etti– “bifteği tavaya yerleştirin. Tereyağının köpürmesini beklemeyi ihmal etmeyin. Köpük, tereyağının içindeki suyun buharlaştığını gösterir. Bu çok önemlidir. Çünkü artık biftek, H₂O yerine lipidler içinde pişebilir.”

Biftek cızırdarken Elizabeth önlüğünün cebinden bir zarf çıkardı. “Et pişerken ben de Long Beach’ten Nanette Harrison’ın gönderdiği mektubu sizlerle paylaşmak istiyorum. Nanette şöyle yazmış: ‘Sevgili Bayan Zott, ben vejetaryenim. Dini sebeplerle değil, sadece canlı bir şeyleri yemenin pek hoş olmadığını düşünüyorum. Kocam vücudun ete ihtiyacı olduğunu, aptallık ettiğimi söylüyor ama bir hayvanın benim için can verdiğini düşünmekten nefret ediyorum. İsa da öyle yaptı, başına gelenlere bakın. En içten dileklerimle, Bayan Nanette Harrison, Long Beach, Kaliforniya.’

“Nanette, ilginç bir konuya parmak bastın,” dedi Elizabeth. “Yediğimiz şeylerin başka canlıları etkileyen sonuçları oluyor.

Ancak bitkiler de canlıdır ve onları doğradığımız, azıdışlerimizle ezdiğimiz, boğazımızdan aşağı itip hidroklorik asitle dolu midelerimizde sindirdiğimiz sırada da hâlâ canlı olduklarını hiç aklımıza getirmiyoruz. Kısacası, seni alkışlıyorum, Nanette. Yemeden önce düşünüyorsun. Ama hiç şüphelen olmasın ki hâlâ kendi yaşamını sürdürmek için bilfiil can alıyorsun. Başka çare yok. İsa konusundaysa yorum yapmayacağım.” Dönüp kan kırmızı suyu akan bifteği tavadan aldı ve kameraya baktı. “Şimdi sponsorumuzun söyleyecekleri var.”

Harriet ve Madeline dönüp kocaman açılmış gözlerle birbirlerine baktılar. “Bazen kendime şunu soruyorum: Bu program nasıl oldu da tuttu?” diye fısıldadı Harriet.

“Affedersiniz, hanımlar.” Sekreter geri dönmüştü. “Bay Pine sizinle biraz konuşacak?” Bu bir soru değildi ama öyleymiş gibi söylemişti. “Beni takip edin?” Dikkat çekmeden onları sahne önünden alıp bir koridora yönlendirdi, sonunda bir ofise ulaştılar. Walter Pine içeride bir o yana bir bu yana yürüyordu. Duvarın önüne dört televizyon sıralanmıştı, hepsinde *Altıda Akşam Yemeği* açıktı.

“Merhaba, Madeline,” dedi Pine. “Seni gördüğüme memnun oldum ama aynı zamanda şaşırdım. Okulda olman gerekmiyor mu?”

Mad başını yana eğdi. “Merhaba, Bay Pine.” Harriet’ı işaret etti. “Bu Harriet. Onun fikriydi. Sahte not hazırladı.”

Harriet ona bir bakış attı.

“Walter Pine,” dedi Walter, Harriet’in elini tutup. “En sonunda. Tanıştığımıza çok sevindim Harriet... Sloane’di, değil mi? Hakkınızda hep iyi şeyler duydum. Ama,” dedi sesini alçaltarak, “siz ikiniz aklınızı mı kaçırdınız? Elizabeth sizi burada görürse...”

“Biliyorum,” dedi Harriet. “Bu arada biz aslında arka sıraya oturmak istemiştik.”

“Amanda da gelmek istedi,” dedi Mad, “ama Harriet suçu katmerlemek istemedi. Sahtecilik suç ama çocuk kaçırma...”

“Ne kadar düşüncelisiniz, Bayan Sloane,” diye araya girdi Walter. “Gerçi ikinizin de bildiği gibi, bana kalsa her zaman buyurun. Ama karar benim değil. Annen,” dedi Madeline’e dönüp, “sadece seni korumaya çalışıyor.”

“Radyoaktiviteden mi?”

Walter duraksadı. “Sen çok akıllı bir kızsın Madeline, o yüzden annenin seni ünlü olmaktan korumaya çalıştığını söylersem ne demek istediğimi anlayacağına eminim.”

“Anlamadım.”

“Senin gizliliğini korumak istiyor yani. Seni insanların göz önündeki kişilerle ilgili söylediği ve düşündüğü her şeyden korumak istiyor.”

“Annem ne kadar ünlü?”

“Yayın haklarını sattığımızdan beri,” dedi Walter parmak uçlarıyla alnına dokunarak, “biraz daha iyi tanınıyor. Çünkü artık insanlar Şikago, Boston ve Denver gibi yerlerde de anneni seyredebiliyor.”

“Biberiyeyi,” diyordu arkada Elizabeth kısık sesle, “elinizdeki en keskin bıçakla doğrayın. Bu yaprakların olabildiğince az zarar görmesini sağlar ve fazladan elektrolit sızıntısını önler.”

“Ünlü olmak neden kötü?” diye sordu Madeline.

“Ben kötü olarak tanımlamazdım,” dedi Walter. “Sadece beraberinde bazı sürprizler getiriyor ve bu sürprizler bazen iyi olmayabiliyor. Bazen insanlar annen gibi ünlü kişileri şahsen tanıdıklarına inanmak istiyorlar. Bu kendilerini önemli hissetmelerini sağlıyor. Fakat bunu yapmak için annenle ilgili hikâyeler uydurmaları gerekiyor ve hikâyelerin hepsi güzel olmayabiliyor. Annen de hiç kimse senin hakkında hikâye uydurmasın diye uğraşıyor.”

“İnsanlar annemle ilgili hikâye mi uyduruyor?” dedi Madeline telaşlanarak. Işıklardan olmalıydı, annesini yenilmez gösterdikleri için. Seyircilerin görmek istediği buydu: Saygı talep eden

ve saygı gören bir kadın, annesinin de herkes gibi sorunları olsa bile. Mad bunu kendisinin pek iyi okuyamıyormuş gibi yapmasına benzetiyordu biraz. İnsan, idare etmek için ne gerekiyorsa yapıyordu.

“Merak etme,” dedi Walter elini Mad’in sıksa omzuna koyup. “Başının çaresine bakabileceğine emin olduğum biri varsa o da annendir. Kimse Elizabeth Zott’la uğraşmaya kolay kolay cesaret edemez. Annenin tek amacı birilerinin seni kötüye kullanmasına fırsat vermemek. Anlıyor musun? Aynısı sizin için de geçerli, Bayan Sloane,” dedi Harriet’a dönüp. “Elizabeth’le en çok vakit geçirenlerden biri sizsiniz, eminim arkadaşlarınız onlara her şeyi anlatmanızı hevesle bekliyordur.”

“Benim çok arkadaşım yok,” dedi Harriet. “Olsa da anlatmazdım zaten.”

“Akıllı kadınsınız,” dedi Walter. “Benim de çok arkadaşım yok.”

Aslında, diye geçirdi içinden, tek arkadaşım var: Elizabeth Zott. O da öylesine bir arkadaş değil, en iyi arkadaşıydı. Walter bunu ona söylememişti ama öyleydi. Evet, çoğu kişi bir adamla bir kadının gerçekten arkadaş olamayacağını söylerdi. Ama yanılıyorlardı. Elizabeth’le ikisi her şeyi konuşuyordu, özel şeyleri; ölümü, cinselliği, çocukları. Üstelik arkadaşların yapacağı gibi birbirlerinin arkasını kolluyorlardı, hatta arkadaşların yaptığı gibi beraber kahkahalarla gülüyorlardı. Hem de Elizabeth çok gülen biri olmadığı halde. Gerçi programın artan popülaritesine rağmen her zamankinden sıkın görünüyordu.

“O zaman,” dedi Walter, “seni bir an önce buradan çıkaralım ki annen bizi görüp mide asidinde kavurmasın.”

“Sizce annem neden bu kadar popüler peki?” diye sordu Madeline. Hâlâ onu paylaşmak zorunda olduğu için hayıflanıyordu.

“Çünkü ne düşünüyorsa onu söylüyor,” dedi Walter. “Bu da çok ender rastlanan bir şey. Ayrıca yaptığı yemekler çok çok iyi. Ve anlaşılan herkes kimya öğrenmek istiyor. Tuhaf biçimde.”

“Düşündüğünü söylemek neden o kadar ender rastlanan bir şey?”

“Çünkü bazı sonuçları oluyor,” dedi Harriet.

“Çok büyük sonuçlar,” diye onayladı Walter.

Köşedeki bir televizyonda Elizabeth, “Sanırım bugün stüdyodaki seyircilerimizden bir soru alacak kadar zamanımız kaldı. Evet, siz, lila elbiseli,” dedi.

Bir kadın sevinçle gülümseyerek ayağa kalktı. “Evet, merhaba, benim adım Edna Flattistein, China Lakeliyim. Ben sadece programa bayıldığımı söylemek istiyorum, özellikle de yemekler için şükretmekle ilgili söylediklerinize bayıldım ve yemeklerden önce okumayı sevdiğiniz bir dua var mı diye merak ettim, Tanrımız Kurtarıcı Mesih’in verdiği nimetlere şükretmek için! Duymayı çok isterim! Teşekkür ederim!”

Elizabeth, Edna’yı daha iyi görebilmek için elini gözüne siper etti. “Merhaba, Edna,” dedi, “sorun için teşekkürler. Cevabım hayır, sevdiğim bir şükran duası yok. Aslına bakarsan ben hiç şükran duası etmem.”

Ofisteki Walter ve Harriet bembeyaz kesildi.

“Ne olur,” diye fısıldadı Walter. “Söyleme onu.”

“Çünkü ben ateistim,” dedi Elizabeth çok sakın bir tavırla.

“İşte başladık,” dedi Harriet.

Seyircilerin şaşkınlıktan nefesi kesilirken, “Başka bir ifadeyle, Tanrı’ya inanmıyorum,” diye ekledi Elizabeth.

“Bir dakika. Bu da mı ender?” diye lafa girdi Madeline. “Tanrı’ya inanmamak şu *ender* şeylerden biri mi?”

“Ama yemek yememizi mümkün kılan kişilere inanıyorum,” diye sözlerine devam etti Elizabeth. “Çiftçiler, toplayıcılar, kamyoncular, marketlerdeki reyon görevlileri. En çok da sana inanıyorum, Edna. Çünkü aileni besleyen öğünü sen hazırladın. Senin sayende yeni bir nesil serpiliyor. Senin sayende başkaları hayatta kalıyor.”

Durup saate baktı, sonra kameraya döndü. “Bugünkü süremizin sonuna geldik. Yarın sıcaklığın büyüleyici dünyasını ve yemeklerin lezzetini nasıl etkilediğini keşfedeceğimiz programımızda bize katılacağınızı umuyorum.” Sonra çok mu ileri gittim, az mı söyledim diye düşünür gibi başını hafifçe yana eğdi. “Çocuklar, sofrayı kurun,” dedi daha da kararlı bir ifadeyle. “Annelerin biraz kafa dinlemeye ihtiyacı var.”

Birkaç saniye sonra Walter’ın telefonu çalmaya başladı ve susmak bilmedi.

33. BÖLÜM

İnanç

1960 yılında insan televizyona çıkıp Tanrı'ya inanmadığını söyledikten sonra bir daha televizyona çıkmayı bekleyemezdi. Bunu ispatlayacak şekilde, Walter'ın telefonu kısa süre içinde sponsorlardan ve Elizabeth Zott'ın kovulmasını, hapse atılmasını ve/veya taşlanarak öldürülmesini isteyen seyircilerden gelen tehditlerle dolmuştu. Seyirci tehditleri kendini Tanrı'nın temsilcisi ilan eden kişilerden geliyordu, hoşgörü ve bağışlayıcılık öğütleyen Tanrı'nın.

Harriet ve Madeline'i on dakika önce yan kapıdan gizlice çıkaran Walter, "Lanet olsun, Elizabeth," dedi. "Bazı şeylerin söylenmemesi çok daha iyidir!" Soyunma odasında oturuyorlardı, Elizabeth'in belini sımsıkı saran sarı ekose önlüğü hâlâ üstündeydi. "Neye istiyorsan inanmak senin hakkın ama inancını başkalarına dayatmamalısın, hele de ulusal televizyonda."

"İnancımı başkalarına nasıl dayatmışım?" diye sordu Elizabeth şaşkınlıkla.

"Ne demek istediğimi anladın."

"Edna Flattistein bana doğrudan bir soru sordu, ben de cevap verdim. Tanrı'ya duyduğu inancı açıkça ifade edebileceğini hissettiği için memnunum, bunu yapma hakkını hoşnutlukla karşılıyorum. Ama aynı nezaket bana da gösterilmeli. Tanrı'ya inanmayan bir sürü insan var. Kimileri astrolojiye ya da tarot kartlarına inanıyor. Harriet zara üflerse Yahtzee oyununda daha iyi sayılar alacağına inanıyor."

“Bence ikimiz de biliyoruz ki,” dedi Walter dişlerini sıkarak, “Tanrı meselesi Yahtzee’den birazcık farklı.”

“Katılıyorum,” dedi Elizabeth. “Yahtzee eğlenceli.”

“Bunun bedelini ödeyeceğiz,” diye uyardı onu Walter.

“Hadi ama Walter,” dedi Elizabeth. “Biraz inancın olsun.”

İnanç, güya Muhterem Peder Wakely’nin uzmanlık alanıydı ama o bugün içinde inanç bulmakta zorlanıyordu. Her şey için herkesi suçlayan mızımız bir cemaat üyesini saatlerce teselli etmeye çalıştıktan sonra yalnız kalmak isteyerek odasına dönmüştü. Ancak yarı zamanlı sekreteri Bayan Frask’i masasında oturmuş, daktilosunu kullanırken bulmuştu. Dakikada otuz kelimeyi ağır ağır yazıyordu, gözleri Wakely’nin odasındaki televizyona kilitlenmişti.

Wakely televizyonda bir kadının, “Bu domatese iyi bakın,” dediğini duydu. Saçının arka tarafına bir kurşunkalem sıkıştırmış bu kadın bir yerlerden tanıdık geliyordu sanki. “Bu meyveyle ortak bir özelliğiniz olduğuna inanmayabilirsiniz ama var. DNA’nız. Oran yüzde altmışa kadar çıkabiliyor. Şimdi dönüp yanınızdaki kişiye bakın. Tanıdık geliyor mu? Belki geliyor, belki gelmiyor. Ama onunla daha da fazlasını paylaşıyorsunuz: DNA’larınızın yüzde doksan dokuz nokta dokuzu aynı. Dünyadaki diğer herkesle olduğu gibi.” Domatesi bırakıp Rosa Parks’ın bir fotoğrafını gösterdi. “İşte bu yüzden yurttaşlık hakları hareketi liderlerimizi destekliyorum, cesaret timsali Rosa Parks da dahil olmak üzere. Ten rengine dayalı ayrımcılık hem bilimsel açıdan saçma hem de müthiş bir cehalet belirtisi.”

“Bayan Frask?” dedi Wakely.

“Bir dakika, Peder,” dedi Frask parmağını kaldırıp. “Bitmek üzere. Vaaz metniniz burada.” Daktilodan kâğıdı çekip çıkardı.

“Cahillerin daha erken öleceği düşünülür,” diye devam etti Elizabeth. “Ama Darwin cahillerin yemek yemeyi neredeyse hiç unutmadığı gerçeğini gözden kaçırmış.”

"Bu ne böyle?"

"Altıda Akşam Yemeği. Altıda Akşam Yemeği'ni duymadınız mı?"

"Bir soru alacak vaktim var," diyordu Elizabeth. *"Evet, siz..."*

"Merhaba, adım Francine Luftson, San Diegoluyum! Tanrı'ya inanmasanız da sıkı bir hayranınız olduğumu söylemek istedim. Merak ettiğim bir şey var: Tavsiye ettiğiniz bir beslenme tarzı var mı? Kilo vermem gerektiğini biliyorum ama aç kalmayı da hiç istemiyorum. Her gün diyet hapları kullanıyorum. Teşekkür ederim!"

"Teşekkürler, Francine," dedi Elizabeth. *"Ama fazla kilolu olmadığınızı çok net görebiliyorum. Bu nedenle senin günümüzde dergileri işgal eden aşırı zayıf kadın görüntülerinden fazlasıyla etkilendiğini, bunun moralini bozduğunu ve kendine olan saygıyı zedelediğini varsaymak durumundayım. Diyet yapmak ve ilaç kullanmak yerine..."* Durakladı. *"Sorabilir miyim?"* dedi. *"Seyircilerimizden kaç diyet hapi kullanıyor?"*

Birkaç tedirgin el kalktı.

Elizabeth bekledi.

Diğer ellerin çoğu da havaya kalktı.

"O hapları almayı bırakın," dedi Elizabeth sertçe. *"Amfetamin onlar. Psikoza yol açabilir."*

"Ama ben egzersiz yapmayı sevmiyorum," dedi Francine.

"Belki de doğru egzersizi bulamamışsındır."

"Jack LaLanne'i seyrediyorum."

Elizabeth, Jack'in adını duyunca gözlerini kapattı. *"Kürek çekmeye ne dersin?"* dedi birden yorulduğunu hissederek.

"Kürek mi?"

"Kürek," dedi Elizabeth gözlerini açıp. *"Bedeninde ve zihnindeki her bir kası sınayacak şekilde tasarlanmış amansız bir etkinliktir. Şafak sökmeden, sık sık da yağmurda yapılır. Kalın nasırlara yol açar. Kolları, omuzları ve uylukları genişletir. Kaburgalar çatlar, eller su toplar. Kürek sporcuları bazen kendilerine, 'Bunu neden yapıyorum?' diye sorarlar."*

“Yok artık,” dedi Francine endişeli bir tavırla. “Kürek korkunç bir şeye benziyor!”

Elizabeth’in kafası karışmış gibiydi. “Demek istediğim, kürek çekmek diyet ve ilaca olan gereksinimi ortadan kaldırır. Ayrıca ruhunuza da iyi gelir.”

“Siz ruhlara inanmıyorsunuz sanıyordum.”

Elizabeth iç geçirdi. Yine gözlerini kapattı. Calvin. *Sen kadınların kürek çekemeyeceğini mi söylüyorsun yani?*

“Onunla aynı yerde çalışıyordum,” dedi Frask televizyonu kapatırken. “Hastings’deydik, ikimiz de kovuluncaya kadar. Ciddi adını hiç duymadınız mı? Elizabeth Zott. Birçok kanalda yayını var.”

“O da mı kürek sporcusuymuş?” dedi Wakely hayretle.

“O da mı derken?” diye sordu Frask. “Tanıdığınız başka kürekçiler de mi var?”

Wakely, Madeline’in parka birlikte geldiği kocaman köpeği süzerek, “Mad,” dedi, “annenin televizyona çıktığını bana neden söylemedin?”

“Bildiğinizi sandım. Herkes biliyor. Özellikle de Tanrı’ya inanmadığı için daha çok biliniyor artık.”

“Tanrı’ya inanmamakta bir sorun yok,” dedi Wakely. “Buranın özgür bir ülke olduğunu söylerken kastettiğimiz şeylerden biri de bu. İnsanlar inançları başkalarına zarar vermediği sürece neye isterlerse ona inanırlar. Hem ben bilimin de bir tür din olduğunu düşünüyorum.”

Madeline kaşını kaldırdı.

“Bu arada bu kim?” diye sordu Wakely elini koklaması için köpeğe uzatıp.

“Altı Buçuk,” dedi Madeline, iki kadın sohbet ederek yanlarından geçerken.

“Yanılıyorsam düzelt, Sheila,” diyordu kadınlardan biri, “ama döküm demirin bir gramlık atomik kütlenin sıcaklığını bir

santigrat derece artırması için sıfır nokta on bir kalori ısı gerektiğini söylemedi mi?”

“Aynen öyle, Elaine,” dedi öteki. “O yüzden yeni tava alıyorum ya.”

“Onu şimdi hatırladım,” diye devam etti Wakely kadınlar geçip gittikten sonra. “Aile fotoğrafından. Ne kadar güzel bir köpek.”

Altı Buçuk başını adamın avcuna bastırdı. *Uslu adam.*

“Neyse, muhtemelen unutmuşsundur –üstünden çok zaman geçti– ama sonunda Azizler’den bilgi alabildim. İşin aslı, seninle konuşmamızdan sonra birkaç kez aramıştım ama piskopos yerinde yoktu. Fakat bugün sekreterine ulaştım ve bana orada Calvin Evans diye birinin kaydının bulunmadığını söyledi. Galiba yanlış yetiştirme yurdunu seçmişiz.”

“Hayır,” dedi Madeline. “Orası. *Kesinlikle* eminim.”

“Mad, kilise sekreterinin yalan söyleyeceğini sanmam.”

“Wakely,” dedi Mad. “Herkes yalan söyler.”

34. BÖLÜM

Azizler

Bu PDF'i para ile aldıysanız,
dolandırıldınız.

Bu ve daha fazlası
telegramdaki kanallarda
bedava boşuna PDF'e para
vermeyin!

“Adı ne dediniz? Azizler mi?” diye tekrarladı Piskopos hayretle. 1933 yılıydı ve aşırı viski içilen varlıklı bir kilise bölgesine atanmayı umarken Iowa’nın ortasındaki köhne bir erkek yetiştirme yurduna düşmüştü. Burada geleceğin suçluları olmak üzere eğitim gören her yaştan yüzü aşkın oğlan sayesinde, bir başpiskoposla dalga geçeceği zaman bunu yüzüne karşı yapmamaya çalışmayı her an hatırlayacaktı.

“Azizler,” demişti başpiskopos. “Oranın disipline ihtiyacı var. Tıpkı senin gibi.”

“Doğrusunu isterseniz çocuklarla aram iyi değildir,” demişti o da. “Dullar, fahişeler; benim asıl başarılı olduğum alan orası. Şikago’ya ne dersiniz?”

“Disiplinin yanı sıra,” demişti başpiskopos talebini duymazdan gelerek, “paraya da ihtiyacı var. Oradaki işinin bir ayağını da uzun süreli fon temini oluşturacak. Bunları yaparsan belki gelecekte daha iyi bir şeyler bulurum sana.”

Fakat o gelecek bir türlü gelmiyordu. 1937 yılı olmuş, Piskopos hâlâ nakit akışı meselesini çözememişti. Üretkenlik namına yaptığı tek şey mi? On sayfalık öfkeli “Buradan nefret ediyorum” listesini beş temel soruna indirmek: üçüncü sınıf papazlar, karbonhidrat ağırlıklı yiyecekler, küf, pedofiller ve normal bir ailenin üyesi olamayacak kadar yabani ya da açgözlü bulunup teker teker geri dönen oğlanlar. Onlar kimsenin istemediği çocuklardı

ve Piskopos bunu anlayabiliyordu çünkü onları kendisi de istemiyordu.

Bilindik Katolik yöntemleriyle düşe kalka devam ediyorlardı: şeri satışları, İncil ayraçları, dilencilik, yalakalık. Fakat asıl ihtiyaçları tam da başpiskoposun söylediği şeydi: bağış. Sorun zenginlerin yetiştirme yurdunda bulunmayan şeylere bağış yapmasıydı. Kürsü. Burs. Hatıra eser. Piskopos bağış fikrini satmaya ne kadar çalışırsa çalışsın, potansiyel bağışçılar ölümcül kusurları derhal tespit ediyordu. "Burs?" Erkek yetiştirme yurdu aslında bir okul değildi, tıpkı cezaevinin aslında ıslah yeri olmadığı gibi; kimse oraya gelmek istemiyordu ki. Bir kürsü için ödenek sağlamak? Aynı sorun, okulda bölüm yoktu ki bölüm başkanlığı olsun. Hatıra eser? Himaye ettikleri çocuklar ölemeyecek kadar küçüktü, hem zaten kim herkesin unutmaya çalıştığı çocukların hatırasını yaşatmak isterdi ki?

Dört yıl sonra hâlâ buradaydı işte; mısır tarlalarının ortasında, reddedilmiş bir sürü çocukla kalakalmıştı. Ne kadar dua ederse etsin, durumun değişmeyeceği çok açıktı. Bazen vakit öldürmek için "en çok sorun çıkaran oğlanlar" sıralaması yapıyordu ama bu bile zaman kaybıydı çünkü listenin tepesinde hep aynı çocuk vardı. Calvin Evans.

"Kaliforniya'daki şu papaz yine aradı, Calvin Evans'ı soruyor," dedi sekreter, artık daha da yaşlanmış, beyaz saçlı Piskopos'un masasına bazı dosyalar bırakıp. "Dediğinizi yaptım, kendisine kayıtları kontrol ettiğimi ve o isimde birinin burada hiç bulunmadığını söyledim."

"Yüce Tanrım. Neden bizi bir türlü rahat bırakmıyor?" dedi Piskopos dosyaları kenara itip. "Protestanlar. Ne zaman pes edeceklerini hiç bilmiyorlar!"

"Calvin Evans kimdi ki?" diye sordu kadın merakla. "Papaz mıydı?"

“Hayır,” dedi Piskopos on yıllar sonra *hâlâ* Iowa’da olmasına sebep olan oğlanı gözünün önüne getirip. “Bir lanetti.”

Sekreter gittikten sonra Piskopos, Calvin’in odasına ne kadar sık geldiğini, her seferinde yeni bir suçla –cam kırmak, kitap çalmak, sadece ona sevildiğini hissettirmeye çalışan bir papaza çamur atmak– karşısında dikildiğini hatırladı. İyi niyetli çiftler arada bir yurda oğlanlardan birini evlat edinmeye gelirdi ama hiçbirisi Calvin’e ilgi göstermemişti. Onlara hak vermemek mümkün müydü?

Fakat bir gün o adam, Wilson ortaya çıkıvermişti. Parker Vakfı’ndan olduğunu söylemişti, adeta para basan bir Katolik vakıftı bu. Piskopos, Parker Vakfı’ndan birinin binada olduğunu duyunca beklediği talih kuşunun nihayet başına konduğunu anlamıştı. Wilson denen bu adamın sunabileceği bağışın boyutunu hayal edince kalbi deli gibi çarpmıştı. Teklifi dinleyecek, sonra daha fazlası için vakur bir tavırla ısrar edecekti.

“Merhaba, Piskopos,” dedi Bay Wilson ziyan edecek zamanı yokmuş gibi. “On yaşında, muhtemelen uzun boylu, saçları sarıya çalan bir oğlan arıyorum.” Bu oğlanın dört yıl önce bir dizi kaza sonucu ailesini kaybettiğini açıklayarak sözlerini sürdürdü. Bay Wilson’ın onun Azizler’de olduğunu düşünmek için sebepleri vardı. Çocuğun varlığından yakın zamanda haberdar olmuş akrabaları vardı ve onu geri istiyorlardı. “Adı Calvin Evans,” diye bitirdi başka bir buluşması varmış gibi saatine bakıp. “Burada bu tarife uyan bir oğlan varsa tanışmak isterim. Aslına bakarsanız niyetim onu da yanımda götürmek.”

Piskopos dudaklarını hayal kırıklığı içinde aralayarak Wilson’a baktı. Zengin adamın binada olduğunu duyduğu an ile tanışmak için el sıkıştıkları an arasında çoktan kabul konuşmasını hazırlamıştı.

“Her şey yolunda mı?” diye sordu Bay Wilson. “Sizi sıkıştır-
mayı hiç istemem ama iki saat sonra uçağım var.”

Paranın lafı bile geçmemişti. Piskopos Şikago’nun ellerinin
arasından kayıp gittiğini hissedebiliyordu. Wilson’ı iyice, uzun
uzun süzdü. Adam uzun boylu ve kibirliydi. Tıpkı Calvin gibi.

“Belki çıkıp oğlanların arasında dolanabilirim. Kendim tanı-
yabilecek miyim, bir bakarım.”

Piskopos pencereye döndü. Daha o sabah Calvin’i vaftiz
kâsesinde ellerini yıkarken yakalamıştı. “Bu su kutsal falan de-
ğil,” diye bilgilendirmişti Calvin onu. “Musluktan doldurulmuş.”

Fakat Calvin’den kurtulmaya çok hevesli olsa da asıl büyük
sorunu yerli yerinde duruyordu. Avludaki bir düzine kadar soluk
mezar taşına gözlerini dikti. *Anısına*, diye yazıyordu üstlerinde.

“Piskopos?” Wilson ayağa kalkmıştı. Evrak çantası elinde
sallanıyordu.

Piskopos cevap vermedi. Adamdan da, süslü giysilerinden
de randevusuz gelmesinden de hoşlanmamıştı. Tanrı aşkına, bir
piskopostu o, saygı nerede kalmıştı? Boğazını temizledi, kendi-
sinden önceki sindirilmiş piskoposların mezar taşlarına dik dik
bakarak zaman kazanmaya çalıştı. Parker Vakfı’nın muazzam fon
ihtimalinin uçup gitmesine izin veremezdi.

Wilson’a döndü. “Size çok kötü bir haberim var,” dedi. “Cal-
vin Evans öldü.”

“Bu arada o sinir bozucu papaz burayı bir daha ararsa,” diye
devam etti yaşlı Piskopos kahve fincanını kaldıran sekreterine,
“ona öldüğümü söyle. Yok hayır, de ki,” dedi parmaklarını birbi-
rine vurarak, “başka bir yetiştirme yurdunda, ne bileyim, mesela
Poughkeepsie’de filan Calvin Evans diye birinin olduğunu öğren-
diğini söyle. Ama yurt yanmış ve tüm kayıtlar kaybolmuş.”

“Bir şeyler uydurmamı mı istiyorsunuz yani?” dedi sekreter
endişeyle.

“Uydurmuş olmazsın,” dedi Piskopos. “Pek sayılmaz. Sürekli bir yerlerde binalar yanıyor. Kimse yapı yönetmeliğini ciddiye almıyor.”

“Ama...”

“Sen dediğimi yap,” dedi Piskopos. “O papaz zamanımızı çalıyor. Bizim odağımızda fon bulmak var, unuttun mu? *Yaşayan, nefes alan* çocuklarımız için para. Para için arayan olursa varım. Ama bu Calvin Evans saçmalığı, orası çıkmaz sokak.”

Wilson kulaklarına inanamamış gibiydi. “Ne... ne dediniz siz?”

“Calvin’i kısa süre önce zatürreden kaybettik,” dedi Piskopos lafı dolandırmadan. “Müthiş bir şok oldu. Burada çok sevildi.” Hikâyeyi örerken Calvin’in terbiyesinden, İncil sınıfındaki liderliğinden, mısırı çok sevdiğinden bahsetti. O ayrıntı verdikçe Wilson buz kesildi. Hikâyenin iyi gidişatıyla şevke gelen Piskopos evrak dolabına gidip bir fotoğraf çıkardı. “Anısına toplayacağımız bağışlar için bunu kullanıyoruz,” dedi Calvin’in siyah beyaz fotoğrafını göstererek. Calvin’in elleri belindeydi, gövdesini birini azarlıyormuş gibi öne çıkarmıştı. “Bu fotoğrafı çok seviyorum. Bana Calvin’i anlatıyor.”

Sessizlik içinde gözlerini fotoğrafa dikmiş Wilson’a baktı. Piskopos onun bir tür kanıt istemesini bekledi. Ama hayır, Wilson şaşkın, hatta yaşlı gibiydi.

Birden şu çoktandır kayıp akrabanın Bay Wilson olabileceğinden şüphelendi. Bir şey uyuyordu: boyu. Calvin onun yeğeni miydi acaba? Ya da hayır, *oğlu mu*? Tanrı aşkına. Eğer öyleyse adam aslında onu nasıl bir beladan kurtardığını tahmin bile edemezdi. Piskopos boğazını temizledi ve üzücü haberi sindirmesi için ona birkaç dakika daha verdi.

“Tabii, anma fonu için bağışta bulunmak isteriz,” dedi sonunda Wilson titrek bir sesle. “Parker Vakfı bu gencin anısını

yaşatmak ister.” Bir nefes verdi, bu onu daha da çökertti sanki, sonra da elini uzatıp bir çek defteri çıkardı.

“Elbette,” dedi Piskopos anlayışlı bir tavırla. “Calvin Evans Anma Fonu. Özel bir evlat için özel bir hürmet göstergesi.”

“Süregelecek katkımızı nasıl yapılandıracağımız konusunda sizinle yeniden irtibat kuracağım, Piskopos,” dedi Wilson güçlükle, “ama o zamana kadar Parker Vakfı adına bu çeki kabul edin lütfen. Size teşekkür ediyoruz... her şey için.”

Piskopos  eki alırken bir kez bile bakmamak için kendini tuttu ama Wilson kapıdan çıktığı anda kâğıt parçasını masasının üstüne açtı. Büyük paraydı. Henüz  lmemi  biri için anma fonu yaratma fikri sayesinde dahası da gelecekti. Koltuğunda arkasına yaslandı ve parmaklarını göğsünde kenetledi. Tanrı’nın varlığına dair daha fazla kanıta ihtiyaç duyan varsa uzaklara bakmalarına gerek yoktu. Azizler: Tanrı’nın kendi ba ının çaresine bakanlara bilfiil yardım ettiğı yer.

Wakely parkta Madeline’den ayrıldıktan sonra ofisine döndü ve gönülsüzce telefonun ahizesini kaldırdı. Azizler’i bir kez daha aramasının tek nedeni Mad’e yanıldığını kanıtlamaktı. Herkesin yalan söylemediğini. Ama önce kendisi yalan söylemek zorundaydı,  aka gibi.

Sekreterin tanıdık sesini duyunca İngiliz aksanıyla konuşmaya çalışarak, “İyi günler,” dedi. “Hediye b l m n zden biriyle görüşmek istiyorum. Yüklü bir bağı  yapmak niyetindeyim.”

“Ah!” dedi sekreter cıvılcıvılcı bir sesle. “Sizi doğrudan piskoposumuza bağlayayım.”

Birkaç dakika sonra ya lı Piskopos, Wakely’ye, “Anladığım kadarıyla bağı  yapmak istiyormu sunuz,” dedi.

“Doğrudur,” diye yalan söyledi Wakely. “Kilisem kendini... Çocuklara yardıma vakfetmi tir,” dedi Mad’in uzun suratını gözünün önüne getirerek. “ zellikle de kimsesiz  ocuklara.”

Peki Calvin Evans kimsesiz miydi? diye geçirdi içinden Wakely. Mektup arkadaşı oldukları dönemde Calvin babasının olduğunu gayet net şekilde ifade etmişti. *BABAMDAN NEFRET EDİYÖRUM, UMARIM ÖLMÜŞTÜR*. Tamamını büyük harflerle daktilo ettiği cümle hâlâ Wakely'nin gözünün önündeydi.

"Daha da açıklayıcı olmak gerekirse, Calvin Evans'ın büyüdüğü yeri bulmaya çalışıyorum."

"Calvin Evans mı? Üzgünüm, bu isim hiç tanıdık gelmedi."

Telefonun diğer ucundaki Wakely durakladı. Adam yalan söylüyordu. Her gün yalancıları dinlediği için anlamıştı. Ama iki din adamının birbirine aynı anda yalan söylemesi, bu nasıl bir tesadüftü?

"Ya, çok yazık," dedi Wakely temkinli davranarak. "Çünkü benim bağışım Calvin Evans'ın çocukluğunu geçirdiği yurt için ayrıldı. Eminim ki siz de muhteşem işler yapıyorsunuzdur ama bağışçıları bilirsiniz. Kesin hedefleri vardır."

Hattın diğer ucundaki Piskopos parmak uçlarını gözkapaklarına bastırdı. Evet, bağışçıları biliyordu. Parker Vakfı hayatını cehenneme çevirmişti, önce bilim kitapları ve kürek saçmalığıyla, sonra bağışlarının tam anlamıyla... eh... ölü olmayan birini onurlandırıldığını öğrendiklerinde verdikleri ölçüsüz tepkiyle. Nasıl mı öğrenmişlerdi? Çünkü tam anlamıyla ölü olmayan kıymetli Calvin dirilip *Günümüz Kimyası* adlı önemsiz bir derginin kapağında görünmeyi başarmıştı. Ve yaklaşık iki saniye sonra Avery Parker adlı bir kadın telefonda onu yüz civarında farklı dava açmakla tehdit etmişti.

Avery Parker kim miydi? Parker Vakfı'nın adını aldığı Parker.

Piskopos onunla daha önce hiç konuşmamıştı, artık Parker'ın özel temsilcisi ve avukatı olduğunu anladığı Wilson'la muhatap olmuştu sadece. Fakat şimdi düşününce, son on beş yıldır bağış belgelerinin hepsinde Wilson'ınkinin yanında bir ıslak imza daha gördüğünü hatırlıyordu.

“Parker Vakfı’na *yalan* mı söylediniz yani?” diye bağırmıştı kadın telefonda. “Sırf bağış alabilmek için Calvin Evans on yaşında zatürreden ölmüş gibi mi davrandınız?”

Ve Piskopos şöyle düşünmüştü: *Hanımfendi, burada, Iowa’da durumların ne kadar kötü olduğunu bilemezsiniz.*

“Bayan Parker,” demişti onu sakinleştirmek için. “Sinirlenmenizi anlıyorum. Ama size yemin ederim, buradaki Calvin Evans öldü. O dergi kapağındaki isim benzerliğinden başka bir şey değil. Bu çok yaygın bir isim.”

“Hayır,” diye diretmişti kadın. “Kapaktaki Calvin’di. Görür görmez tanıdım.”

“Yani Calvin’le tanışmış mıydınız?”

Parker bocalamıştı. “Yani. Hayır.”

Piskopos, Parker’ın düpedüz saçmaladığını ima eden bir tavırla, “Anlıyorum,” demişti.

Beş saniye sonra Parker bağışı iptal etmişti.

“Bizimkisi zor iş, öyle değil mi Muhterem Peder Wakely?” dedi Piskopos. “Bağışçılar ele avuca sığmaz. Ama dürüstçe söylemeliyim ki bağışınızın bize büyük faydası olabilirdi. Şu Calvin Evans burada büyümediyse de bağışı en az onun kadar hak eden başka çocuklarımız var.”

“Mutlaka öyledir,” diye onayladı Wakely. “Ama benim elim kolum bağlı. Bu bağışı –elli bin dolar demiş miydim?– ancak Calvin Evans’ın büyüdüğü yurda verebileceğimi...”

“*Bir dakika,*” dedi bu büyük meblağı duyunca kalp atışları hızlanan Piskopos. “Rica ederim, anlamaya çalışın, bu bir mahremiyet meselesi. Biz bireyler hakkında konuşmayız. O çocuk burada bulunmuş olsa dahi aslında bunu söylememize izin yoktur.”

“Doğru,” dedi Wakely. “Ama yine de...”

Piskopos başını kaldırıp saate baktı. En sevdiği program *Altıda Akşam Yemeği*’nin vakti neredeyse gelmişti. “Hayır, bir dakika

durun,” dedi birden yüksek sesle. Bağışı kaybetmeyi de programı kaçırmayı da istemiyordu. “Beni buna mecbur ettiniz. Laf aramızda kalsın, Calvin Evans’ın büyüdüğü yer gerçekten de burası.”

“Ciddi misiniz?” dedi Wakely dimdik oturup. “Kanıtınız var mı?”

“Elbette kanıtım var,” dedi Piskopos hakarete uğramışçasına. Parmak uçlarını yıllardır Calvin yüzünden oluşan kırıksıklıklarda gezdirdi. “Eğer burada büyümüş olmasaydı Calvin Evans’ı Anma Fonu’na ev sahipliği yapar mıydık?”

Wakely şaşalamıştı. “Anlayamadım?”

“Calvin Evans’ı Anma Fonu. Yıllar önce kurduk, muhteşem bir genç kimyager olacak kıymetli oğlumuzu onurlandırmak için. İyi kütüphanelerin hepsinde varlığına dair vergi evrakları bulunuyordur. Fakat Parker Vakfı –kaynağı kendileri sağladı– kesinlikle reklamını yapmamamızı istedi, sebebini de muhtemelen tahmin edebiliyorsunuzdur. Sonuçta bir çocuğunu kaybeden her yurda kaynak sağlayacak değil.”

“Çocuğunu kaybeden mi?” dedi Wakely. “Evans çocukken ölmedi ki.”

“E... evet,” diye kekeledi Piskopos. “Doğru. Eski sakinlerimizden hâlâ çocuklarımız olarak söz ederiz de ondan. Çünkü onları en iyi tanıdığımız dönemleri odur, çocukluk dönemi. Calvin Evans harika bir çocuktur. Akıl küpüydü. Upuzun boyluydu. Şimdi şu bağış meselesine dönelim.”

Wakely birkaç gün sonra yine Madeline’le parkta buluştu. “Hem iyi hem de kötü haberlerim var,” dedi. “Haklıymışsın. Baban Azizler’deymiş.” Sonra Piskopos’un söylediklerini anlatmaya koyuldu: Calvin Evans’ın ‘harika bir çocuk’ ve ‘akıl küpü’ olduğunu. “Calvin Evans’ı Anma Fonu bile kurmuşlar,” dedi. “Kütüphaneden de teyit ettim. Neredeyse on beş yıl boyunca Parker Vakfı diye bir yer kaynak sağlamış.”

Madeline kaşlarını çatı. "Sağlamış derken?"

"Vakıf bir süre önce desteğini kesmiş. Bazen olur böyle şeyler. Öncelikler değişir."

"Ama Wakely, babam *altı* yıl önce öldü."

"Yani?"

"Yani Parker Vakfı neden on beş yıl boyunca anma için kaynak sağlasın?" Parmak hesabı yaptı. "Üstelik ilk dokuz senesinde henüz babam ölü bile değilken, neden?"

"Ah," dedi Wakely kızarak. Tarihlerdeki tutarsızlığı fark etmemişti. "Eh, o zamanlar anma fonu değildi belki de, Mad. Belki daha ziyade onur öğrencisi fonuydu, Piskopos babanın *onuruna* olduğunu söyledi."

"Ayrıca madem böyle bir fonları vardı, ilk aradığında neden söylemediler?"

"Mahremiyet meselesi," dedi Wakely, Piskopos'un sözlerini tekrarlayarak. Hiç değilse bu biraz akla yatıyordu. "Her neyse, iyi kısmına gelelim. Parker Vakfı'nı arayıp buldum ve yöneticisinin Bay Wilson diye biri olduğunu öğrendim. Boston'da yaşıyor." Sabırsızlıkla Mad'e baktı. "Wilson," diye tekrarladı. "Diğer bir deyişle, meşepalamudu iyilik perin." Bankta arkasına yaslanıp olumlu bir karşılık bekledi. Çocuk hiçbir şey söylemeyince, "Wilson çok asil biri gibi," diye ekledi.

"Yanlış yönlendirilmiş gibi," dedi Mad yarasının kabuğunu incelerken. "*Oliver Twist*'i okumamış gibi."

Mad haklıydı. Fakat Wakely buna çok zaman harcamıştı ve onun birazcık daha heyecanlanmasını beklerdi. Hiç değilse minnettar olmasını. Gerçi neden böyle düşünmüştü ki? Hiç kimse onun yaptıkları karşısında minnettarlık belirtmezdi. Her gün çeşitli sıkıntı ve güçlüklerden geçen insanları en zor koşullarda teselli ediyordu ve tek duyduğu her zamanki cümleydi: "Tanrı beni neden cezalandırıyor?" Tanrı aşkına. Cevabı o nereden bilecekti ki?

“Her neyse,” dedi hevesinin kırıldığını belli etmemeye çalışarak. “Anlatılanlar bunlar.”

Madeline hayal kırıklığı içinde kollarını bağladı. “Wakely,” dedi. “Bu iyi haber miydi, kötü haber mi?”

“Bu *iyi* haberdi,” dedi Wakely net bir ifadeyle. Çocuklarla çok az deneyimi olmuştu ve çok daha azını istediğini düşünmeye başlıyordu artık. “Tek kötü haber, Parker Vakfı’ndan Wilson’ın adresi elimde var ama sadece bir posta kutusu bu.”

“Bunun nesi kötü?”

“Zengin kişiler istenmeyen durumlardan korunmak için adres olarak posta kutusu kullanır. Postalar için bir çöp kutusu gibidir bu.” Sırt çantasına eğildi ve biraz kurcaladıktan sonra bir kâğıt çıkardı. Kâğıdı Madeline’e uzatıp, “Posta kutusunun numarası burada,” dedi. “Ama rica ediyorum Mad, fazla umutlanma.”

“Ben umutlu değilim,” dedi Mad adresi incelerken. “İnançlıyım.”

Wakely şaşkınlıkla ona baktı. “İşte bu senden duyması tuhaf bir kelime oldu.”

“Niye ki?”

“Çünkü,” dedi Wakely, “eh, bilirsin işte. Dinin temelinde inanç var.”

“Ama farkındasıdır ki,” dedi Madeline onu daha fazla mahcup etmek istemiyormuş gibi özenli bir ifadeyle, “inancın temelinde din yok. Haksız mıyım?”

35. BÖLÜM

Yenilginin Kokusu

Elizabeth pazartesi sabahı saat dört buçukta, her zamanki gibi karanlıkta, üstünde sıcak tutan giysileriyle evden çıkıp kayıkhaneye doğru yola koyuldu. Fakat normalde boş olan otoparka girince neredeyse her yerin dolu olduğunu gördü. Bir şey daha gördü. Kadınlar. Bir sürü kadın. Karanlıkta ağır ağır kayıkthane binasına yürüyorlardı.

“Vay canına,” diye fısıldadı kapüşonunu başına çekip küçük çaplı izdihamın arasından geçerken. Açıklama yapmak için bir an önce Doktor Mason’ı bulmayı umuyordu. Ama çok geçti artık. Doktor Mason uzun bir masada oturmuş, insanlara kayıt formu dağıtıyordu. Başını kaldırıp hiç gülümsemeden Elizabeth’e baktı.

“Zott.”

“Tüm bunların nedenini merak ediyorsundur,” dedi Elizabeth alçak sesle.

“Pek sayılmaz.”

“Bence bunun nedeni,” dedi Elizabeth, “izleyicilerimden birinin diyet önerisi istemesi ve ona egzersize başlamasını önermem olmalı. Kürek sporundan söz etmiş olabilirim.”

“Olabilirsin.”

“Muhtemelen.”

Sıra bekleyen bir kadın, arkadaşına döndü. “Küreğin şimdiden hoşuma giden yanı,” dedi tekneye sıralanmış sekiz adamın fotoğrafını gösterip, “tamamen oturarak yapılması.”

“Bu hafızanı tazeler belki,” dedi Mason sıradaki kadına bir kalem uzatırken. “Önce küreği en berbat cezalardan biri olarak tanımladın, sonra da yurt çapında tüm kadınlara denemelerini önerdin.”

“Yani. Sözlerimin *tam olarak* bunlar olduğunu pek sanmıyorum ama...”

“Bunlardı. Biliyorum çünkü hastalarımın birinin rahim ağzının açılmasını beklerken programını gördüm. Karım da seyretti. Hiç kaçırmıyor.”

“Üzgünüm, Mason, gerçekten. Ben hiç böyle bir şey bekle...”

“Öyle mi?” diye çıkıştı Mason. “Çünkü iki hafta önce hastalarımın biri sen Maillard reaksiyonunu anlatmayı bitirene kadar ıkmaya başlamadı.”

Elizabeth şaşkınlıkla ona baktı, sonra tekrar düşündü. “Eh. Epey karmaşık bir reaksiyondur.”

“Cuma gününden beri bunun için telefon ediyorum sana,” dedi Wilson sertçe.

Elizabeth irkildi. Evet, aramıştı. Hem stüdyoyu hem de evi aramıştı ama Elizabeth onca işin arasında onu aramayı ihmal etmişti.

“Kusura bakma,” dedi. “Çok meşguldüm.”

“Şu durumu düzene sokmama yardım etsen çok iyi olurdu.”

“Evet.”

“Belli ki bugün suya *inemeyeceğiz*.”

“Tekrar kusura bakma.”

“Beni asıl deli eden ne, biliyor musun?” dedi *jumping jacks* hareketi yapan bir kadını gösterip. “Yıllardır karım küreğe başlasın diye uğraşıyorum. Bildiğin gibi kadınların acı eşiği daha yüksek. Ben ne dediysem ikna edemedim onu. Ama Elizabeth Zott’ın bir lafı yetti...”

Jumping jacks yapan kadın durdu ve Elizabeth’e bakıp başparmağını havaya kaldırdı.

“... ve buraya adeta uçarak geldi.”

“Ah, anladım,” dedi Elizabeth kadına onaylar gibi hafifçe başını sallayarak. “Yani aslında memnunsun.”

“Ben...”

“Yani asıl söylemek istediğin: *Sağ ol*, Elizabeth.”

“Hayır.”

“Hiç önemli değil, Doktor Mason.”

“Hayır.”

Elizabeth kadına bir daha göz attı. “Karın ergometreye oturuyor.”

“Aman Tanrım,” diye bağırdı Mason. “Betsy, o *olmaz!*”

Ülke çapındaki başka kayıkhanelerde de benzer durumlar yaşandı. Kadınlar geldi ve kulüplerden bazıları onları aralarına katılmaya teşvik etti. Ama bu, bütün kulüpler için geçerli değildi. Elizabeth’in programını izleyen herkes de söylediklerinden hoşnut değildi.

KCTV stüdyolarının önünde katı ifadeli bir kadın kargacık burgacık harflerle yazılıp Elizabeth’in bir resmiyle süslenmiş pankartı havaya kaldırmıştı, üstünde “DİNSİZ İMANSIZ!” yazıyordu.

Burası Elizabeth’in o sabah girdiği ikinci otoparktı ve ilki gibi bu da her zamankinden daha kalabalıktı.

“Göstericiler,” dedi Walter ona yetişip. “İşte bu yüzden belli başlı şeyleri televizyonda söylemiyoruz, Elizabeth,” diye hatırlattı. “İşte bu yüzden fikirlerimizi *kendimize* saklıyoruz.”

“Walter,” dedi Elizabeth, “barışçıl gösteri kıymetli bir söylem biçimidir.”

Arkada birileri, “CEHENNEMDE YAN!” diye haykırırken Walter, “Buna söylem mi diyorsun sen?” dedi.

“Bunlar ilgi meraklıları,” dedi Elizabeth tecrübelerine dayanarak konuşuyormuş gibi. “Eninde sonunda giderler.”

Walter yine de endişeliydi. Elizabeth ölüm tehditleri alıyordu. Walter bu bilgiyi polisle ve stüdyo güvenliğiyle paylaşmıştı,

natta Harriet Sloane'ı arayıp ona bile anlatmıştı. Fakat Elizabeth'e söylememişti çünkü söylerse dizginleri ele alacağını biliyordu. Zaten polis tehditler konusunda oldukça güven verici konuşmuştu. "Bir grup zararsız manyak," demişti.

Saatler sonra şehrin diğer ucunda, Zott'ların salonundaki Altı Buçuk da endişe içindeydi. Geçen cuma Elizabeth'in programının sonunda herkesin alkışlamadığı dikkatini çekmişti. Bugünkü programda da aynı durum söz konusuydu. Alkışlamayan biri.

Yaratık ve Harriet laboratuvarda bir şeylerle uğraşmaya başlayana dek kaygıyla bekledi, sonra arka kapıdan sıvışıp yavaşça koşarak dört sokak güneye, sonra iki sokak batıya ilerledi ve otoyol yakınında uygun bir yerde durdu. Açık kasalı bir kamyon, otoyoldaki araç şeritleri arasına katılmak üzere yavaşlayınca o da arkasına atladı.

KCTV'yi nasıl bulacağını biliyordu elbette. İnanılmaz Yolculuk'u okuyan herkes köpeklerin hemen hemen her şeyi bulabilmesinin hiç de inanılmaz olmadığını anlardı. Altı Buçuk eskiden Elizabeth'in ona okuduğu samanlıkta iğne hikâyesine hayret ederdi, evet hayret bir şeydi, samanlıkta iğne bulmanın nesi zordu ki? Karbon çelik telin kokusu kendini apaçık belli ederdi.

Kısacası KCTV'ye ulaşmak zor olmadı. Zor olan içeri girmekti.

Altı Buçuk kuyruk kanatları ve kaput armaları, güneşin insafsız sıcağında parlayan arabaların arasından kıvrılarak otoparkta ilerleyip bir giriş bulmaya çalıştı.

"Selam köpekçik," dedi lacivert üniformalı, iriyarı bir adam. Önemli gibi görünen bir kapının önünde duruyordu. "Nereye gittiğini sanıyorsun acaba?"

Altı Buçuk, *içeri* demek, lacivert üniformalı bu adam gibi kendisinin de güvenlikten olduğunu söylemek isterdi. Fakat açıklama yapmak mümkün olmadığından rol yapmayı seçti, televizyon dilini yani.

Altı Buçuk bütün ikna ediciliğiyle yere yığılınca adam, "Aman Tanrım," dedi. "Dayan, oğlum, yardım çağıracağım!" Adam kapıya vurmaya başladı, sonunda biri açıp Altı Buçuk'u kucakladı ve klimalı binaya taşıdı. Altı Buçuk, bir dakika sonra Elizabeth'in karıştırma kaplarının birinden şapır şupur su içiyordu.

Kim ne derse desin, Altı Buçuk'a göre, insanı türler arasında en üst sıraya koyan şey nezaketiydi.

"Altı Buçuk?"

Elizabeth!

Altı Buçuk sıcak çarpması yaşayan bir köpeğin kesinlikle yapamayacağı kadar hızla ona koştu.

"Nasıl yani..." diye söze başladı mucizevi iyileşme anını gören lacivert üniformalı adam.

"Buraya nasıl girdin, Altı Buçuk?" diye sordu Elizabeth kollarını ona dolayıp. "Beni nasıl buldun? Bu benim köpeğim, Seymour," dedi lacivert üniformalı adama. "Altı Buçuk."

"Aslında daha beş buçuk, hanımefendi ama dışarısı hâlâ cayır cayır. Her neyse, köpek fenalaştı, ben de onu içeri soktum."

"Teşekkür ederim, Seymour," dedi Elizabeth coşkuyla. "Hakkını ödeyemem. Buraya kadar koşmuş olmalı," dedi inanamayarak. "On beş kilometre."

"Belki de küçük kızınızla gelmiştir," dedi Seymour. "Ve Chrysler'i olan büyükanneyle? Bir iki ay önceki gibi?"

"Bir dakika," dedi Elizabeth aniden başını kaldırıp. "Ne?"

"Açıklayabilirim," dedi Walter olası bir saldırıyı savuşturmak istercesine ellerini havaya kaldırıp.

Elizabeth uzun zaman önce Madeline'in stüdyoya kesinlikle alınmayacağını açıkça belirtmişti. Walter nedenini çözememişti, Amanda sürekli geliyordu. Fakat Elizabeth ne zaman bu konuyu açsa Walter nedenini anlamış ve ona hak vermiş gibi başını sallamıştı. Oysa hiçbir fikri yoktu ve hiç umurunda değildi.

“Ev ödevi vardı,” diye yalan söyledi. “Velinin İşyerindeki Bir Gününü İzle.” Neden birden Harriet Sloane için mazeret uydurma gereği duyduğunu hiç bilmiyordu ama en doğrusu bu gibi gelmişti. “Sen yoğunsun,” dedi. “Herhalde unutmuşsun.”

Elizabeth kendine geldi. Belki de unutmuştu. Mason da o sabah aynı şeye dikkat çekmemiş miydi? “Kızımın beni bir televizyon yüzü olarak düşünmesini istemiyorum,” diye açıkladı bir kolunu sıvayıp. “Bilirsin işte... rol yaptığımı düşünmesini istemiyorum.” Babasını gözünün önüne getirince yüzü beton gibi katılaştı.

“Merak etme,” dedi Walter umursamaz bir tavırla. “Senin yaptığın şeyin rol sanılması *kesinlikle* mümkün değil.”

Elizabeth samimi bir ifadeyle ona doğru eğildi. “Sağ ol.”

Walter’ın sekreteri elinde koca bir mektup yığınıyla içeri girdi. “Aciliyeti olanları üste koydum, Bay Pine,” dedi. “Bu arada farkında mısınız bilmiyorum ama koridorda büyük bir köpek var.”

“Ne var?”

“O benim,” dedi Elizabeth hemen. “Altı Buçuk. Onun sayesinde Mad’in ‘Velinin İşyerindeki Bir Gününü İzle’ ziyaretinden haberim oldu. Seymour dedi ki...”

Altı Buçuk adının söylendiğini duyunca kalkıp ofise girdi ve havayı kokladı. *Walter Pine*. Özgüven eksikliğinden mustarip.

Gözleri kocaman açılan Walter koltuğuna iyice yaslandı. Köpek dev gibiydi. Walter bir nefes aldı, sonra dikkatini mektuplarına çevirdi. Elizabeth bu şeyin neler yapabildiği konusunda durmaksızın konuşurken yarım yamalak dinliyordu, herhalde otur, dur, yakala gibi şeylerdi; Tanrı bilirdi artık. “Köpek insanları” hep fena halde böbürlenir, köpeklerinin küçücük başarıları söz konusu olunca saçma bir gurura kapılırlardı. Ancak Elizabeth’in sonu gelmeyen konuşması, Walter’a Harriet Sloane’i arayıp söylediği yalan konusunda bilgilendirmek için olabilecek en erken ve en uygun zamanı düşünme fırsatı vermişti. Böylece Sloane hikâyeyi kendi tarafından destekleyebilirdi.

“Ne düşünüyorsun? Yeni bir şeyler denemek istiyordun,” di-yordu Elizabeth. “İşe yarar mı dersin?”

“Neden olmasın?” dedi Walter neyi onayladığına dair hiçbir fikri olmadan.

“Şahane,” dedi Elizabeth. “Öyleyse yarın başlayalım mı?”

“Harika olur!” dedi Walter.

“Merhaba,” dedi Elizabeth ertesi gün. “Ben Elizabeth Zott, *Altıda Akşam Yemeği*’ni izliyorsunuz. Sizi köpeğim Altı Buçuk’la tanıştırmak istiyorum. Herkese merhaba de, Altı Buçuk.” Altı Buçuk kafasını yana eğdi ve seyirciler kahkahalarla alkış tuttu. Binada yine bir köpek olduğunu da, kuaförün yakın çekime hazırlık olarak köpeğin gözüne inen tüyleri kırptığını da daha on dakika önce öğrenen Walter ise yapımcı koltuğuna çöküp bir daha yalan söylemeyeceğine yemin etti.

Altı Buçuk programda bir ay boy gösterdikten sonra, başın-dan beri yayında olmadığına inanmak adeta imkânsızlaşmıştı. Herkes ona bayılıyordu. Kendi hayran mektuplarını almaya bile başlamıştı.

Onun varlığından heyecan duymadığı anlaşılan tek kişiye Walter’dı. Nedeni Walter’ın “köpek insanı” olmamasıydı galiba, Altı Buçuk’un anlamakta zorlandığı bir kavramdı bu.

Altı Buçuk sahnenin sağ tarafında yerini alırken kamerama-nın, “Kapının açılmasına otuz saniye, Zott,” dediğini duydu. Bu sırada o Walter’ı kazanmak için yeni yollar arıyordu. Geçen hafta ayağının dibine top bırakmış, onu oyuna davet etmişti. Altı Bu-çuk top getirme oyununu sevmiyor, anlamsız buluyordu aslında. Anlaşılmıştı ki Walter da sevmiyordu.

“Pekâlâ, alalım,” diye seslendi biri ve kapı açıldı. Memnun izleyiciler “ooo”, “aaa” sesleri arasında yerlerini bulup oturmuş-tu, bazıları Rushmore Dağı’nı gösteren turistler gibi daimi olarak

altını gösteren kocaman saati işaret ediyordu. "İşte," diyorlardı. "Saat orada."

"Köpek de şurada!" dedi neredeyse hepsi. "Bak, Altı Buçuk işte!"

Altı Buçuk, Elizabeth'in yıldız olmaktan neden hoşlanmadığını anlamıyordu. O yıldız olmaya bayılmıştı.

"Patatesin kabuğu," diye açıklıyordu Elizabeth on dakika sonra, "mantarlaşmış hücrelerden oluşur ve bu da yumru periderminin en dış katmanını oluşturur. Bunlar patatesin korunma stratejisinin bir parçasıdır..."

Altı Buçuk, Elizabeth'in yanında gizli servis ajanı gibi durmuş, seyircileri inceliyordu.

"... Ve yumrular için bile en iyi savunmanın hücum olduğunu ispatlar."

Seyirciler mest olmuştu, bu da yüzleri sınıflandırmayı kolaylaştırıyordu.

"Patatesin kabuğu glikoalkaloidlerle doludur," diye devam etti Elizabeth, "bunlar öyle dayanıklı toksinlerdir ki ne pişirme ne de kızartmadan etkilenirler. Ama ben kabukları yine de kullanıyorum, çünkü lif bakımından zengin olmasının yanı sıra, hayatta olduğu gibi patateslerde de tehlikenin her yerde olduğunu hatırlatma görevi görüyor. En iyi strateji tehlikeden korkmak değil, ona saygı göstermektir. Sonra da," diye ekledi eline bir bıçak alıp, "onunla başa çıkmak." Patatesin filizini ustalıkla biçimde oyarken kamera yakın çekime geçti. "Patates filizlerinin bulunduğu yerleri ve yeşil kısımları mutlaka çıkarın," diye bilgi verdi bir başka patatesi oyarken. "Bunlar glikoalkaloidlerin en yüksek oranda bulunduğu, gizlendiği yerlerdir."

Altı Buçuk seyircileri inceliyor, aralarında bir yüz arıyordu. İşte oradaydı. Alkışlamayan kadın.

Elizabeth sırada kısa bir aranın olduğunu söyledi ve sahnedan ayrıldı. Altı Buçuk genellikle onun peşinden giderdi ama bu

kez seyircilerin arasına inmeyi tercih etti. İner inmez de birkaç heyecanlı alkış ve, “Gel oğlum!” nidasıyla karşılandı. Walter ısrarla bunu yapmamasını söylüyordu, insanlar korkabilirdi, alerjileri olabilirdi. Ama Altı Buçuk yine de seyircilerin arasına inmişti çünkü onları coşturmanın önemini biliyordu ve Alkışlamayan’a yaklaşmak istiyordu.

Kadın dördüncü sıranın sonunda oturuyordu, yüzünde hoşnutsuz bir ifadeyle ince dudaklarını birbirine bastırmıştı. Altı Buçuk bu tipleri bilirdi. Aynı sırada oturan başkaları uzanıp onu okşarken Altı Buçuk kadını bir röntgen cihazı gibi incelemeye aldı. Sert, merhametsiz biriydi. Doğrusu Altı Buçuk onun için biraz da üzüldü. Kendisi de kötülük kurbanı olmayan hiç kimse bu kadar kötü birine dönüşmezdi.

İnce dudaklı kadın yüzünde katı bir ifadeyle ona döndü. Elini temkinli hareketlerle büyük çantasına uzatıp bir sigara çıkardı, ucunu bacağına iki defa hafifçe vurdu.

Tiryakiydi. Bu hiç şaşırtıcı değildi. İnsanın kendini dünyadaki en zeki tür olarak gördüğü, buna rağmen bile isteye kanserojen soluyan tek hayvan olduğu bilinen bir gerçektir. Altı Buçuk arkasını dönüp gidecekken nikotinden başka bir koku daha alınca durdu. Belli belirsiz ama tanıdık bir kokuydu. *Altıda Akşam Yemeği* dörtlüsü, “İşte Yeniden Karşınızda!” parçasına başlarken Altı Buçuk bir kez daha kokladı. Alkışlamayan kadına bir daha göz attı. Çantasını sıranın kenarına, yere koymuştu. Sigarasını dudaklarına götürürken eli titriyordu.

Altı Buçuk burnunu havaya kaldırdı. *Nitrogliserin? Mümkün değil.*

“Büyük bir kabı H₂O ile doldurun,” diyordu sahneye geri dönen Elizabeth, “sonra da patateslerinizi alıp...”

Altı Buçuk tekrar kokladı. *Nitrogliserin. Kötü amaçla kullanıldığında dehşet verici bir ses çıkarırdı, havai fişek sesi gibi ya da... Calvin’i düşünüp yutkundu. Ya da motorun geri tepme sesi gibi.*

“... Tencerenizi harlı ateşe koyun.”

Pendleton Kampı'ndaki sahibinin, “Bul şunu, lanet olası,” dediğini duyar gibiydi. “Sıçtığının bombasını bul!”

“Patatesin nişastası, amiloz ve amilopektin moleküllerinden oluşmuş uzun bir karbonhidrattır...”

Nitrogliserin. Yenilginin kokusu.

“... Nişasta parçalanmaya başlarken...”

Alkışlamayan'ın çantasından geliyor.

Pendleton Kampı'nda köpeğin görevi sadece bombanın yerini tespit etmektir, onu çıkarmak değil, çıkarmak sahibin göreviydi. Ama bazı gösteriş meraklıları –Alman kurtları– arada bir o kısmı bile hallederdi.

Stüdyonun serinliğine rağmen Altı Buçuk kesik kesik solmaya başlamıştı. İlerlemeye çalıştı ama dizlerinin bağı çözülmişti sanki. Durdu. Tek yapması gerekenin, en nefret ettiği kokunun –nitrogliserin– peşine düşüp en sevmediği oyunu –kapıp getirme– oynamak olduğunu söyledi içinden. Düşüncesi bile midesini bulandırıyordu.

Seymour Browne kapının hemen arkasındaki güvenlik masasında duran, sapı ıslak bir kadın çantasını inceleyip, “Bu ne böyle?” dedi. “Hanımefendilerden biri telaştan ölüyor olmalı.” Kimlik bulmak için çantanın tokasını açtı ama içini araladığı anda soluğu kesilerek telefona uzandı.

Muhabir fotoğraf makinesinin flaş lambasını değiştirirken Seymour'a, “Şimdi ayağa kalk ve kollarını bağla,” dedi. “Sert bak, bunu yapan kişinin yanlış adama çattığını ima eder gibi.”

İnanılmaz ama bu aynı muhabirdi, mezarlıktaki. Hâlâ habercilikteki farkını ortaya koymaya çalışıyordu. Bir süre önce arabasına kaçak bir polis telsizi takmıştı ve bugün çabası nihayet sonuç vermişti: Birileri KCTV Stüdyoları'nda bir kadın çantasının içinde küçük bir bomba bulmuştu.

Seymour çantanın masasında belirdiğini, nasıl geldiğiyle ilgili hiçbir fikri olmadığını anlatırken muhabir notlar aldı. Seymour kimlik kartına bakmak için çantayı açmış, Elizabeth Zott'ı dinsiz bir komünist olmakla itham eden bir sürü el ilanı ve iki dinamit bulmuştu. Dinamitler o kadar uyduruk tellerle birleştirilmişti ki kırık bir oyuncağı andırıyordu.

"Tamam da KCTV'yi kim, neden bombalamak istesin ki?" diye sordu muhabir. "Çoğunlukla öğle programları yapmıyor musunuz siz? Pembe diziler? Palyaço gösterileri?"

"Her tür program var," dedi Seymour titrek elini başında gezdirerek. "Ama sunucularımızdan biri Tanrı'ya inanmadığını söylediğinden beri bazı sıkıntılar yaşıyoruz."

"Ne?" dedi muhabir şaşkınlıkla. "*Kim* Tanrı'ya inanmıyormuş? Nasıl bir program bu?"

Walter Pine endişeli çalışanların oluşturduğu küçük bir kalabalığın arasından yanında bir polis memuruyla geçerken, "Seymour... Seymour!" diye seslendi. "Seymour, şükürler olsun ki iyisin. O yaptığından sonra... Canını tehlikeye attın!"

"İyiyim, Bay Pine," dedi Seymour. "Hem ben bir şey yapmadım. Pek sayılmaz yani."

"Aslına bakarsanız, Bay Browne," dedi polis memuru notlarına bakarak, "yaptınız. Bir süredir gözümüz bu kadının üstündeydi. Kendisi iflah olmaz bir McCarthy sempatzanı, tam bir kaçık. Aylardır ölüm tehditleri gönderdiği söyleniyor." Defterini kapattı. "Galiba görmezden gelinmekten sıkılmış."

"Ölüm tehdidi mi?" Muhabir dikkat kesildi. "Yani bu haber programı filan mı? Siyasi yorum? Tartışma?"

"Yemek," dedi Walter.

"O çantayı ele geçirmeseydiniz bugün çok farklı bitebilirdi, Bay Browne. Bu arada, nasıl başardınız?" diye üsteledi polis memuru. "Kadın fark etmeden çantayı nasıl aldınız?"

"İşte ben de onu anlatmaya çalışıyorum. Ben *almadım*," diye tekrarladı Seymour. "Masamın üstündeydi."

“Fazla mütevazı davranıyorsun,” dedi Walter onun sırtını sıvazlayarak.

“Gerçek bir kahramandan bu beklenir,” dedi polis memuru başını sallayıp.

“Editörüm bu haberi çok beğenecek,” dedi muhabir.

Altı Buçuk az ötede bir köşeye yatmış, bitkin bitkin adamları seyrediyordu.

“Birkaç fotoğraf daha çekeyim, sonra da...” Muhabir gözücüyle Altı Buçuk’a baktı. “Hey,” dedi. “Bu köpek tanıdık değil miydi? Bu köpeği tanıyorum.”

“O köpeği herkes tanıyor,” dedi Seymour. “Programda o da var.”

Kafası karışan muhabir Walter’a baktı. “Yemek programı dememiş miydiniz?”

“Evet.”

“Yemek programında köpek mi var? Tam olarak ne yapıyor?”

Walter duraksadı. “Hiçbir şey,” diye itiraf etti. Ama bunu söyler söylemez kendini berbat hissetti.

Salonun öbür ucundaki Altı Buçuk’la göz göze geldi. Köpek insanı değildi ama o bile görebiliyordu: Köpek epey sarsılmıştı.

36. BÖLÜM

Hayat ve Ölüm

Walter bir hafta sonra Elizabeth, Harriet, Madeline ve Amanda'nın bulunduğu masaya otururken heyecandan titreyerek, "*Müthiş bir haber!*" dedi. Düzenli olarak yaptıkları bir şeye dönüşmüştü bu, Elizabeth'in laboratuvarında pazar akşamı yemeği. "*Life* dergisinden aradılar bugün. Kapak röportajı yapmak istiyorlar!"

"İlgilenmiyorum," dedi Elizabeth.

"Ama *Life* dergisi!"

"Kişisel ayrıntılar isterler, hiç kimseyi ilgilendirmeyen şeyler. Bu işler nasıldır, biliyorum."

"Bak," dedi Walter. "Buna gerçekten ihtiyacımız var. Ölüm tehditleri sona erdi ama olumlu bir görüntü çizmek işimize yarayabilir."

"Hayır."

"Bütün dergileri geri çevirdin, Elizabeth. Böyle devam edemezsin."

"*Günümüz Kimyası* dergisiyle seve seve konuşurum."

"Evet," dedi Walter gözlerini devirerek. "Muhteşem. Tam olarak bizim hedef kitlemiz değil ama o kadar çaresizim ki onları da aradım."

"Ee?" dedi Elizabeth hevesle.

"Televizyon aşçısı bir kadınla röportaj yapmayı düşünmediklerini söylediler."

Elizabeth kalkıp dışarı çıktı.

*

“Bana yardım et, Harriet,” diye yalvardı Walter, yemekten sonra arka kapının merdiveninde otururlarken.

“Ona televizyon aşçısı demeyecektin.”

“Farkındayım, farkındayım. Ama o da Tanrı’ya inanmadığını herkese ilan etmeyecekti. Bunu asla unutturamayacağız.”

Kapı sinekliği açıldı. “Harriet?” diye araya girdi Amanda. “Gel de oynayalım.”

“Birazdan,” dedi Harriet kolunu küçük kızın omzuna dolayıp. “Önce siz Mad’le kale yapın. Sonra ben de gelirim.”

“Amanda seni çok seviyor, Harriet,” dedi Walter içeri koşan kızının arkasından sessizce. *Ben de*, dememek için kendini tuttu. Birkaç aydır Zott ailesinin evine yaptığı ziyaretler sayesinde Harriet’i da sık sık görmeye başlamıştı. Oradan ayrıldıktan sonra saatlerce onu düşünürken buluyordu kendini. Harriet evliydi, Elizabeth’e kalırsa mutsuz bir evlilikti bu ama ne fark ederdi ki. Walter’a hiçbir şekilde ilgi göstermemişti ve hiç de haksız sayılmazdı. Walter elli beş yaşındaydı, kelleşiyordu, işinde kötüydü ve biyolojik olarak kendisinin bile olmayan küçük bir çocuğu vardı. *Erkeklerde En İstenmeyen Özellikler* diye bir ders kitabı olsa kapağında o olurdu.

“Ya?” dedi bu iltifatı duyunca boynu kızarmaya başlayan Harriet. Etekleriyle oynadığı elbisesini aşağıya, çoraplarına kadar çekti. “Elizabeth’le konuşacağım,” diye söz verdi. “Ama önce sen yazarla konuşmalısın. Kişisel sorulardan kaçınmasını söyle. Özellikle de Calvin Evans’la ilgili her türlü sorudan. Yazısı Elizabeth’e odaklansın, *bizzat* başardıklarına.”

Röportaj ertesi haftaya ayarlandı. Muhabir Franklin Roth ödüllü bir gazeteciydi ve en aksi yıldızların bile güvenini kazanmasıyla ünlüydü. Adam *Altıda Akşam Yemeği* seyircilerinin ortasındaki koltuğuna doğru süzülürken Elizabeth sahneye çıkmış, koca bir demet yeşilliği doğramaya başlamıştı bile. “Pek çok kişi proteinin et, yumurta ve balıktan geldiğine inanır,” diyordu.

“Oysa proteinin asıl kaynağı bitkilerdir ve dünyanın en büyük, en güçlü hayvanları bitkilerle beslenir.” Filleri konu eden bir *National Geographic* dergisini gösterdi, sonra da dünyanın en büyük hayvanının metabolik süreçlerini inanılmaz ayrıntılı biçimde anlatmaya girişip kameramandan fil dışkısına zum yapmasını istedi.

“Lifleri gözlerinizle görebilirsiniz,” dedi fotoğrafa elini vurarak.

Roth programı birkaç kez seyretmiş ve tuhaf biçimde keyifli bulmuştu ama şimdi seyircilerin arasındayken etrafındaki kişilerin de hikâyenin en az Zott kadar önemli birer parçası olduğunu anlıyordu: seyircilerin yüzde doksan sekizi kadındı. Herkes defter ve kalemni tedarik edip gelmişti, birkaçının elinde kimya ders kitapları vardı. Hepsi üniversite dersliklerinde ya da kilisede görülmesi beklenen ancak pek görülemeyen müthiş bir dikkatle dinliyordu.

Reklam aralarından birinde Roth yanında oturan kadına döndü. Gazeteci kimliğini gösterip, “Sormamın sakıncası yoksa,” dedi nazikçe, “bu programda hoşunuza giden şey nedir?”

“Ciddiye alınmak.”

“Tarifler değil mi yani?”

Kadın kuşkulu bir ifadeyle ona baktı. “Bazen düşünüyorum da,” dedi tane tane, “bir gününü Amerikalı bir kadın olarak geçirecek adam öğlene kadar bile dayanamaz.”

Diğer yanındaki kadın Roth’un dizine vurdu. “İsyana hazır olun.”

Yayının ardından Roth sahne arkasına geçti. Zott elini sıktı, köpeği Altı Buçuk ise üst araması yapan bir polis memuru gibi kokladı onu. Kısaca kendilerini tanıttıktan sonra Elizabeth onu ve fotoğrafçısını soyunma odasına davet edip programdan, daha doğrusu programda işlediği kimya dersinden bahsetti. Roth ki-
barca dinledikten sonra Elizabeth’in pantolonuyla ilgili yorum

yaptı, cesur bir seçim olduğunu söyledi. Elizabeth ona şaşkınlıkla baktı ve aynı cesur seçim için kendisini tebrik etti. İmalı bir tavrı vardı.

Fotoğrafçı sessizlik içinde deklanşörüne basarken Roth konuyu Elizabeth'in saç modeline getirdi. Elizabeth buz gibi bakışlarla süzdü onu.

Fotoğrafçı kaygıyla Roth'a baktı. Ona Elizabeth Zott'ın gülümseyen en az bir pozunu çekme görevi verilmişti. *Bir şeyler yap,* diye işaret etti Roth'a. *Komik bir şey söyle.*

Roth bir kez daha şansını denedi. "Saçınızdaki kalemi sorabilir miyim?"

"Elbette," dedi Elizabeth. "İki numara uçlu bir kurşunkalem. 'İki' kurşunun sertliğini simgeliyor, kurşunkalemlerde kurşun yoktur gerçi. Grafit içerirler, o da karbon alotropudur."

"Hayır, benim sormak istediğim, neden..."

"Neden tükenmezkalem değil de kurşunkalem mi? Çünkü mürekkebin aksine, grafit silinebilir. İnsan hata yapar, Bay Roth. Kurşunkalem hatanızı silip yola devam etmenize olanak tanır. Biliminsanları hatayla karşılaşmayı bekler, bu nedenle bizler başarısız sonuçları da kucaklarız." Elizabeth hoşnutsuz bir ifadeyle Roth'un tükenmezkalemine baktı.

Fotoğrafçı gözlerini devirdi.

"Bakın," dedi Roth not defterini kapatıp. "Röportajı onayladığınızı sanıyordum ama belli ki buna mecbur edilmişsiniz. Ben kimseyle kendi rızası olmadan röportaj yapmam, sınırlarınızı ihlal ettiğimiz için sizden içtenlikle özür diliyorum." Sonra fotoğrafçıya dönüp başıyla kapıyı işaret etti. Otoparka giden yolu yaralamışlardı ki Seymour Browne onları durdurdu. "Zott burada beklemenizi söyledi," dedi.

Beş dakika sonra Roth, Elizabeth Zott'ın eski mavi Plymouth'unun ön koltuğunda oturuyordu, köpek ve fotoğrafçıysa arka koltuğa düşmüştü.

“İsirmaz, değil mi?” diye sordu fotoğrafçı cama iyice yaslanarak.

“Bütün köpeklerde ısırma yetisi vardır,” dedi Elizabeth başını arkaya çevirip. “Tıpkı bütün insanlarda zarar verme yetisi olduğu gibi. İşin sırrı, zararı gereksiz kılacak makul davranışlar sergilemek.”

“Cevap *evet* mi yani?” diye sordu fotoğrafçı ama otoyola sapmak üzereydiler ve sorusu ivmelenen motorun gürültüsünde kaybolup gitti.

“Nereye gidiyoruz?” diye sordu Roth.

“Laboratuvarıma.”

Eski ama düzenli bir mahalledeki küçük, kahverengi bir bungalovun önünde durduklarında Roth gittikleri yeri yanlış anladığından şüphelendi.

“Ne yazık ki şimdi de ben size özür borçluyum,” dedi Elizabeth onları içeri buyur ederken Roth’a. “Santrifüjüm arızalı. Ama yine de kahve yapabilirim.”

Fotoğrafçı deklanşöre üst üste basarken Elizabeth işe koyuldu. Roth ise eskiden mutfak olduğunu tahmin ettiği bu yeri hayretten ağzı açık kalarak incelemeye başladı. Ameliyathane ile biyolojik tehlike bölgesi karışımı bir yerdi.

“Dengesiz yükten oldu,” diye açıkladı Elizabeth büyük, gümüş rengi bir şeyi işaret ederek. Sonra da sıvıların yoğunluklarına göre ayrıştırılmasıyla ilgili bir şeyler ekledi. Santrifüj? Roth’a hiçbir şey ifade etmiyordu. Defterini açtı. Elizabeth önüne bir tabak kurabiye koydu.

“Sinnamaldehytli,” diye belirtti Elizabeth.

Roth başını çevirince köpeğin kendisini izlediğini gördü.

“Altı Buçuk alışıldık köpek isimlerinden değil,” dedi. “Anlamı nedir?”

“Anlamı mı?”

Elizabeth, Bunsen ocağını yakarken böyle basit sorular sormadaki ısrarını anlamıyormuş gibi kaşlarını çatarak Roth’a dön-

dü. Sonra da matematik ve astronomide altmışlık sayı sistemini kullanan Babillilerle ilgili ayrıntılı bir açıklama yaptı. “Umarım bu yeterince aydınlatıcı olmuştur,” dedi.

Bu sırada etrafa göz atmaya davet ettiği fotoğrafçı, salonun zemininde duran acayip aleti sordu. “Ergo mu?” dedi Elizabeth. “Kürek çekme aleti. Kürekçiyim ben. Kürek çeken birçok kadın var.”

Roth not defterini laboratuvardaki masaya koyup ikisinin peşinden yan odaya gitti. Elizabeth kürek çekme hareketini tarif etti. Fotoğrafçı farklı açılardan fotoğraf çekerken Elizabeth meşakkatli olduğu anlaşılan hareketlerle ileri geri giderek, “Erg bir enerji birimidir,” diye açıkladı. “Kürek çekmek için çok fazla erg gerekir.” Sonra kalktı ve fotoğrafçı elindeki nasırların birkaç fotoğrafını çektikten sonra hep birlikte laboratuvara döndüler. Roth köpeğin notlarına salyalarını akıttığını gördü.

Röportaj böylece sürdü, baştan sona olanca sıkıcılığıyla. Roth sorularını sormaya devam etti ve Elizabeth hepsini yanıtladı; ki-barca, saygıyla, bilimsel olarak. Yani Roth’un eli bomboştu.

Elizabeth onun önüne bir fincan kahve koydu. Roth pek kahve içen biri değildi –ona fazla acı geliyordu– ama Elizabeth hazırlamak için öyle tuhaf bir uğraş vermişti ki: balon kaplar, deney tüpleri, pipetler, buhar. Roth nezaketen bir yudum aldı. Sonra bir yudum daha.

“Gerçekten kahve mi bu?” diye sordu hayretle.

“Belki Altı Buçuk’un laboratuvarında bana nasıl yardım ettiğini görmek istersiniz,” dedi Elizabeth. Köpeğin gözüne bir koruyucu gözlük takmaya koyuldu, sonra da araştırma konusunu açıkladı. “Abiyogenez,” dedi, sonra heceledi, sonra da Roth’un defterini alıp büyük harflerle yazdı. Bu sırada fotoğrafçı, çeker ocağı kaldırıp indiren düğmeye basan Altı Buçuk’un bir sürü fotoğrafını çekti.

“Sizi buraya getirmek istedim,” dedi Elizabeth, Roth’a, “çünkü okurlarınızın aslında yemek programı sunucusu olmadığımı

anlamasını istiyorum. Bir ara çağımızın en büyük kimya gizemi-
ni çözmeye çalışıyordum.”

Sonra abiyogenezi açıklamaya devam etti, genel bir tablo çiz-
mek için titiz tanımlar kullanırken heyecanı yüzünden okunu-
yordu. Roth onun bir şeyler açıklamak konusunda çok iyi olduğu-
nu fark etmişti, sıkıcı konuları bile ilginç göstermeyi beceriyordu.
Elizabeth ellerini sağa sola sallayıp laboratuvarında bir şeyleri
işaret ederken, arada bir deney sonuçlarını ve kendi yorumlarını
paylaşırken, düzgün çalışmayan santrifüj için tekrar özür diler-
ken, ev tipi siklotron edinmesinin söz konusu olmadığını açıkla-
yıp mevcut imar kanununun onu radyoaktif bir cihaz kurmaktan
alıkoyduğunu ima ederken Roth ayrıntılı notlar aldı. “Politikacı-
lar işleri kolaylaştırmıyor, değil mi?” dedi Elizabeth. “Ne olursa
olsun, hayatın kaynağı. İşte onu bulmaya çalışıyordum.”

“Artık çalışmıyor musunuz?” diye sordu Roth.

“Artık değil,” dedi Elizabeth.

Roth taburesini döndürdü. Bilime en ufak bir ilgi duymamış-
tı, onun işi insanlardı. Ancak Elizabeth Zott’ın ne yaptığından
ziyade kim olduğu konusuna gelmenin imkânsız olduğu anla-
şılıyordu. Roth belki bir yolu olabileceğini düşünüyordu ama o
konulara girmemesi konusunda Walter Pine tarafından kesin bir
dille uyarılmıştı, bunu yaparsa sonu iyi olmazdı. Roth yine de
denemeye karar verdi. “Bana Calvin Evans’tan bahsedin,” dedi.

Elizabeth, Calvin’in adını duyunca gözlerinde hayal kırık-
lığıyla aniden Roth’a döndü. Uzun uzun süzdü onu, sözünden
dönmüş birine bakar gibi. “Calvin’in çalışmaları daha çok ilginizi
çekiyor yani,” dedi soğuk bir tavırla.

Fotoğrafçı başını iki yana sallayarak Roth’a bakıp, *tebrikler,*
çok zekice dercesine iç geçirdi. Yılgınlıkla makinesinin mercek ka-
pağını kapattı. “Ben dışarıdayım,” dedi tiksintiyle.

“İlgimi çeken, çalışmaları değil,” dedi Roth. “Ben Evans’la
ilişkinizi merak etmiştim.”

“Bu sizi neden ilgilendiriyor?”

Roth üzerinde köpeğin bakışlarının ağırlığını hissetti yine. Şahdamarının yerini tespit ettim, ezbere biliyorum.

“Aranızda olup bitenler hakkında çok gevezelik ediliyor da.”

“Gevezelik.”

“Anladığımı kadarıyla Calvin zengin bir çevreden geliyordu, kürek takımı, Cambridge...” Notlarına göz attı. “Siz de UCLA’de lisansüstü öğrenim görmüştünüz. Ancak lisansı orada okumadığınız dikkatimi çekti. Nereye gittiniz? Ayrıca Hastings’den kovulduğunuzu da öğrendim.”

“Özgeçmişime bakmışsınız.”

“İşimin parçası.”

“Calvin’inkine de baktınız öyleyse.”

“Yo, hayır, ona pek gerek kalmadı. Kendisi o kadar meşhur ki...”

Elizabeth, Roth’u endişelendirecek bir ifadeyle başını yana eğdi.

“Bayan Zott,” dedi Roth. “Siz de oldukça meşhursunuz...”

“Şöhret beni ilgilendirmiyor.”

“Hikâyenizi sizin adınıza halkın anlatmasına izin vermeyin, Bayan Zott,” diye uyardı onu Roth. “Gerçekleri çarpıtır onlar.”

Elizabeth, Roth’un yanındaki tabureyi çekip, “Haberciler de öyle,” dedi. Bir an işbirliği yapacak gibi oldu, sonra gözlerini duruvara dikip tekrar düşündü.

Uzun bir süre öylece oturdular; kahve soğuyana, Elizabeth’in Timex’inin tiktakları bile adeta coşkusunu yitirene dek. Dışarıda bir korna çaldı ve kadının biri bağırdı: “Bin defa söyledim, anlamadım.”

Gazetecilikte açıkça bilinen bir gerçek varsa o da şudur: Röportaj yapılan kişi ancak muhabir soru sormayı bıraktığında anlatmaya başlar. Roth bunu biliyordu fakat sessizliğinin nedeni bu değildi. Daha ziyade kendinden nefret ettiği için susuyordu.

Çizgiyi aşmaması söylenmişti ama o yine de aşmıştı. Elizabeth'in güvenini kazanmış, sonra da yıkıp geçmişti. Özür dilemek istiyordu ama bir yazar olarak sözlerin kâr etmeyeceğini biliyordu. Gerçek özürler için sözler yetmezdi.

Birden yakınlarda bir siren sesi yükseldi ve Elizabeth bir ceylan gibi ürktü.

Uzanıp Roth'un defterini açtı. "Calvin'le aramızdakileri öğrenmek mi istiyorsunuz?" dedi tiz bir sesle. Sonra da bir muhabire hiç kimsenin asla anlatmaması gereken şeyi anlatmaya başladı: Tüm çıplaklığıyla gerçeği. Roth bu gerçeikle ne yapacağını hiç bilemiyordu.

37. BÖLÜM

Tükendi

*Elizabeth Zott hiç kuşkusuz günümüz televizyonlarındaki en etki-
leyici, en zeki kişi,* diye yazdı Roth, New York'a dönen uçağın 21C
numaralı koltuğunda. Ara verdi, bir viski ve su daha söyleyip
aşağıdaki boşluğa gözlerini dikti. İyi bir yazar, iyi bir muhabirdi
ve bu becerilerini bol miktarda alkolle de birleştirdi bir şeyler
ortaya çıkarabilecekti, yani öyle umuyordu. Elizabeth'inki mutlu
bir hikâye değildi ve Roth'un mesleğinde bu genellikle iyi bir şey
olarak görülürdü. Ancak bu sefer, bu kadınla...

Parmaklarıyla servis masasında ritim tuttu. Kural olarak
haberciler daima tam ortada durmayı başarmak isterdi: tarafsız,
duygulara kapalı. Ama Roth bir tarafa, daha doğrusu *Elizabeth'in*
tarafına yakındı ve hikâyeyi başka hiçbir açıdan görmek istemi-
yordu. Koltuğunda kıpırdandı ve yeni gelen içkisini bir yudumda
içip bitirdi.

Lanet olsun. Başka bir sürü kişiyle röportaj yapmıştı: Wal-
ter Pine, Harriet Sloane, Hastings'den birkaç kişi, *Altıda Akşam*
Yemeği'nin tüm ekibi. Çocukla, Madeline'le bile bir araya gelme
fırsatı bulmuştu. Kız bir şey okuyarak laboratuvara girmişti, ger-
çekten *Ses ve Öfke* miydi elindeki? Ancak Roth çocuğa bir şey sor-
mamıştı çünkü hem bunu yapmak yanlış gelmişti hem de köpek
düpedüz müdahale etmişti. Elizabeth, Madeline'in bacağındaki
küçük kesige bakarken Altı Buçuk, Roth'a dönüp dişlerini gös-
termişti.

Ama ötekiler ne derse desin, Roth'un aklında ömür boyu kalacak olanlar Elizabeth'in sözleriydi.

"Calvin'le biz ruh ikiziydik," diye söze başladı Elizabeth.

Sonra da o tuhaf, huysuz adama olan hislerini Roth'u kederlendiren bir yoğunlukla anlatmaya koyuldu. "Bizim durumumuzun nadideliğini takdir etmek için ileri düzeyde kimya kavrayışına ihtiyaç yok," dedi. "Calvin'le biz uyuşmadık, çarpıştık. Basbayağı hem de, bir tiyatro lobisinde. Üstüme kustu. Büyük patlama teorisini bilirsiniz, değil mi?"

Aşk ilişkilerini "genleşme," "yoğunluk," "ısı," gibi kelimeler kullanarak, tutkularının temelinde birbirlerinin yeteneklerine duydukları karşılıklı saygının bulunduğunu vurgulayarak anlattı. "Bu ne kadar sıra dışı bir şey, biliyor musunuz?" dedi. "Bir adamın sevgilisinin çalışmasını kendisinininki kadar ciddiye alması yani?"

Roth iç geçirdi.

"Sonuçta ben kimyagerim, Bay Roth," dedi Elizabeth. "Bu görünürde Calvin'in araştırmamla ilgilenmesinin nedenini açıklıyor. Fakat başka bir sürü kimyagerle çalıştığım halde biri bile bu alana ait olduğuma inanmadı. Calvin ve bir kişi daha hariç." Dik dik baktı. "O diğer kişi Hastings'in Kimya Bölümü Başkanı Dr. Donatti'ydi. O ait olduğumu biliyordu ama bir şeyler keşfetmek üzere olduğumu da biliyordu. İşin aslı, benim araştırmamı çaldı. Yayımladı ve kendi çalışması diye yutturdu."

Roth gözlerini kocaman açtı.

"Aynı gün istifa ettim."

"Dergiye neden bildirmediğiniz?" dedi Roth. "Neden hak iddia etmediğiniz?"

Elizabeth, Roth'a başka bir gezegenden gelmiş birine bakar gibi baktı. "Şaka yapıyorsunuz herhalde."

Roth'un içini utanç kapladı. Tabii ya. Koskoca bölümün başındaki bir erkeğin sözü karşısında bir kadının sözüne kim ina-

nırdı ki? Dürüst olmak gerekirse kendisinin inanıp inanmayacağını bile bilemiyordu.

“Calvin’e âşık oldum,” diyordu Elizabeth, “çünkü akıllı ve iyi niyetli olmasının yanı sıra beni ciddiye alan ilk adamdı. Bütün adamların kadınları ciddiye aldığını bir hayal etsenize. Eğitim tamamen değişir. İşgücü kökten değişir. Evlilik danışmanları işsiz kalır. Anlatabiliyor muyum?”

Roth anlıyordu ama aslında anlamak istemiyordu. Karısı kısa süre önce ev kadını ve anne olarak yaptığı işe saygı duymadığını söyleyerek terk etmişti onu. Ama ev kadını ve anne olmak gerçek bir meslek miydi? Daha ziyade bir görevdi. Her neyse, karısı gitmişti işte.

“İşte bu yüzden *Altıda Akşam Yemeği*’nde kimya öğretmek istedim. Çünkü kadınlar kimyayı anlarsa işlerin nasıl yürüdüğünü anlamaya başlar.”

Roth’un kafası karışmış gibiydi.

“Atom ve molekülleri kastediyorum, Roth,” diye açıkladı Elizabeth. “Fiziksel dünyayı yöneten gerçek kuralları. Kadınlar bu temel kavramları anladığında kendileri için konulmuş gerçek dışı sınırları da görmeye başlayabilirler.”

“Erkekler tarafından yani.”

“Erkekleri tek cinsiyetin liderliği gibi doğaya son derece aykırı bir konuma yerleştiren yapay kültürel ve dini politikalar tarafından yani. Kimyayı en basit düzeyde anlamak bile böylesine orantısız bir yaklaşımın tehlikesini gözler önüne serer.”

“Pekâlâ,” dedi Roth daha önce meseleye hiç bu açıdan bakmadığını fark ederek. “Toplumun çok yetersiz olduğu konusunda size katılıyorum ama ben dinin bizi uysallaştırdığını, bize dünya üzerindeki yerimizi öğrettiğini düşünüyorum.”

“Gerçekten mi?” dedi Elizabeth şaşırarak. “Ben bizi zahmetten kurtardığını düşünüyorum. Bence din bize hiçbir şeyin aslında bizim suçumuz olmadığını, iplerin başka bir şeyin ya da birinin elinde olduğunu, bu sebeple gidişattan sorumlu olmadı-

ğımızı ve bir şeyleri iyileştirmek için dua etmemiz gerektiğini öğretiyor. Oysa dünyadaki kötülükte epey payımız var. Bu durumu düzeltecek gücümüz de var.”

“Ama insanların evreni düzeltebileceğini söylüyor olamazsınız.”

“Ben *kendimizi* düzeltmekten söz ediyorum Bay Roth, kendi hatalarımızı. Doğa daha yüksek bir düşünsel düzlemde işliyor. Daha fazlasını öğrenebilir, daha ileri gidebiliriz ama bunu başarmak için kapıları ardına kadar açmalıyız. Bir sürü muhteşem zihin, toplumsal cinsiyet ve ırk gibi cahilce önyargılar yüzünden bilimsel araştırmalardan uzak kalıyor. Bu beni çileden çıkarıyor, sizi de çıkarmalı. Bilimin çözeceği büyük meseleler var: kıtlık, hastalıklar, nesil tükenmesi. Ve kendi kendine hizmet eden, modası geçmiş kültürel olguları kullanarak başkalarına kapıları kasıtlı olarak kapatanlar sadece riyakâr değil, bile isteye tembeller de. Hastings Araştırma Enstitüsü öyleleriyle dolu.”

Roth yazmayı bıraktı. Bu sözler aklına bir şey getirmişti. Roth geçmişte saygın bir dergide çalışmıştı, yeni editörü ise *The Hollywood Reporter*’dan –paçavra– gelmişti. Roth, Pulitzer ödülüne rağmen artık haberlerden “dedikodu” diye bahseden, “kirli çamaşır”ların tüm haberlerin püf noktası olduğu konusunda ısrarcı birine bağlı çalışıyordu. *Gazetecilik kâr amaçlı bir iştir!* diye hatırlatıyordu patronu ona durmadan. İnsanlar bayağılık istiyor!

“Ben ateistim, Bay Roth,” dedi Elizabeth derin bir iç geçirerek. “Aslında hümanistim. Ama itiraf etmeliyim ki bazen insanlık midemi bulandırıyor.”

Kalktı, fincanları topladı ve “göz duşu istasyonu” yazısının yanına bıraktı. Roth söyleşinin sona erdiğini hissetmişti ama Elizabeth tekrar ona döndü.

“Lisans meselesine gelince,” dedi, “diplomam yok, olduğunı asla iddia etmedim. Meyers’ın lisansüstü programına girişim sadece bireysel çabalarımdayanıyor. Meyers demişken,” dedi saçındaki kalemi çıkarırken sert bir sesle. “Bilmeniz gereken bir

şey var.” Sonra Roth’a bütün hikâyeyi anlattı: Erkekler kadınlara tecavüz ettiklerinde kadınların bunu anlatmamasını tercih ettikleri için UCLA’dan ayrılmak zorunda kaldığını açıkladı.

Roth yutkundu.

“Geçmişime gelince, beni abim büyüttü,” diye devam etti Elizabeth. “Okumayı öğretti, beni kütüphanenin muhteşem dünyasıyla tanıştırdı, beni annemle babamın para tutkusundan korumaya çalıştı. John’u bahçedeki kulübenin çatı kirişine asılmış olarak bulduğumuzda babam polisin gelmesini bile beklemedi. Şovuna geç kalmak istemedi.” Elizabeth babasının bir kıyamet şovmeni olduğunu, mucize gerçekleştirirken üç kişiyi öldürdüğü için yirmi beş yıldan müebbede kadar hapis yatacağını, asıl mucizenin ise daha fazla kişinin ölmemesi olduğunu anlattı. Annesine gelince, Elizabeth on iki yıldan uzun süredir onu görmemişti. Annesi yepyeni bir aileyle temelli Brezilya’ya gitmişti. Vergiden kaçmak ömür boyu süren bir yükümlülüktü anlaşılan.

“Ama bence Calvin’in çocukluğunun yanında hepsi solda sıfır kalır.” Calvin’in anne babasının, ardından teyzesinin ölümünü, sonrasında Calvin’in bir Katolik yetiştirme yurdunu boyladığını, artık büyüyüp dur deyinceye dek papazlar tarafından istismar edildiğini anlatmaya devam etti. Elizabeth, Frask’le birlikte çaldıkları kutulardan birinde Calvin’in eski günlüğünü bulmuştu. Çocuksu, kargacık burgacık yazısını okumak neredeyse imkânsız olsa da kederi bas bas bağıırıyordu.

Elizabeth’in Roth’a anlatmadığı şey, Calvin’in günlüğünün sayfaları arasında daimi kininin kaynağını keşfettiği idi. *Burada olmamam gerektiği halde buradayım*, diye yazmıştı Calvin başka bir seçenek olduğunu ima eder gibi. *Ve o adamı asla affetmeyeceğim. Asla. Yaşadığım sürece asla*. Elizabeth, Wakely’yle yazışmalarını okuduktan sonra Calvin’in öldüğünü umduğu babanın bu kişi olduğunu anlamıştı. Ölünceye dek nefret edeceğine söz verdiği kişi. Sözünü de tutmuştu.

Roth başını eğip gözlerini masaya dikti. O normal bir yetişme çağı geçirmişti: anne ve baba var, intihar yok, cinayet yok, cema-

atindeki papazdan en ufak bir yanlış temas yok. Yine de şikâyet edecek bir sürü şey buluyordu. Derdi neydi ki? İnsanın başkalarının sorun ve trajedilerini önemsememenin yanı sıra kendi sahip olduklarına şükretmemek gibi bir kötü huyu vardı. Ya da eskiden sahip olduklarına. Roth karısını özölüyordu.

“Calvin’in ölümüne gelince,” dedi Elizabeth. “Yüzde yüz sorumluyum bundan.” O kazayı, tasmayı, sirenleri anlatıp bu yüzden bir daha asla kimseye, hiçbir şekilde mani olmayacağını söylerken Roth’un rengi benzi attı. Elizabeth’e göre Calvin’in ölümü bir dizi başka aksilik doğurmuştu: Donatti’nin hırsızlığıyla gafil avlanmış, araştırmasını yarım bırakmıştı; kızının uyum sağlamasına yardımcı olmaya karar vermiş, onu uyum sağlayamayacağı bir okula yazdırmıştı; daha kötüsü, en olmak istemediği kişiye dönüşmüştü, babası gibi bir oyuncuya. Ah, bir de Phil Lebensmal’ın kalp krizi geçirmesine sebep olmuştu. “Gerçi sonuncusunu aksilik olarak görmüyorum,” dedi.

“İçeride ne konuştunuz?” diye sordu fotoğrafçı havalimanına giderken. “Bir şey kaçırdım mı?”

“Hiçbir şey kaçırmadın,” diye yalan söyledi Roth.

Daha taksiye bile binmeden bu öğrendiklerini açıklamaya karar vermişti zaten. Yazısını gününde, standartlara göre yazacak, üstüne tek kelime eklemeyecekti. Bir sürü şey yazacak, hiçbir şey söylemeyecekti. Elizabeth’ten bahsedecekti ama onu ele vermeyecekti. Yani sadece teslim tarihine uyacaktı ki bu gazetecilikte kuralların yüzde doksan dokuzunu oluştururdu.

Elizabeth Zott ne derse desin, Altıda Akşam Yemeği sadece kimyaya giriş dersi değil, diye yazdı o gün uçakta. Haftada beş gün, otuzar dakikalık bir hayat dersi. Kim olduğumuza, nelerden oluştuğumuza değil, daha ziyade neye dönüşebileceğimize dair bir ders.

Kişisel bilgiler yerine abiyogenezi iki bin kelimeyle açıkladı, ardından da fillerin yiyecekleri nasıl özümlediği üzerine beş yüz kelimelik bir bölüm yazdı.

“Böyle dosya mı olur!” dedi yeni editör ilk taslağı okuyunca.
“Zott’ın kirli çamaşırları nerede?”
“Hiç çıkmadı,” dedi Roth.

Sadece iki ay sonra Elizabeth, *Life* dergisinin kapağındaydı, kollarını göğsünde kavuşturmuştu, yüzünde sert bir ifade vardı, yanındaki başlıkta “Önümüze Ne Koysa Yeriz” yazıyordu. Altı sayfalık yazıda Elizabeth’in iş başındayken çekilmiş on beş fotoğrafı yer alıyordu: yayında, ergometrede, makyaj yapılırken, Altı Buçuk’u severken, Walter Pine’la toplantıda, saçını düzeltirken. Yazı Roth’un ondan günümüz televizyonlarındaki en zeki kişi olarak söz ettiği cümleyle başlıyordu ancak editör “zeki”yi çıkarmış, yerine “çekici” ifadesini koymuştu. Ardından Roth, Elizabeth’in programının en beğenilen bölümleriyle –yangın söndürme bölümü, zehirli mantar bölümü, Tanrı’ya inanmıyorum bölümü ve daha niceleriyle– ilgili kısa bir açıklamaya yer vermiş ve bunun bir hayat dersi programı olduğu yönündeki gözlemiyle konuyu bağlamıştı. Peki devamı?

Hırslı ve acemi bir muhabir, Sing Sing’in görüş odasında Zott’ın babasının ağzından, “Ölüm meleğidir o,” yorumunu almıştı. “Şeytanın tohumudur. Üstelik kibirlidir.”

Acemi muhabir UCLA’dan Dr. Meyers’in ağzından da bir şeyler almayı başarmıştı. Meyers, Zott’ı “moleküllerden ziyade erkeklerle ilgilenen sönük bir öğrenci” olarak tanımlıyor, televizyondaki o hoş görünümlü kişiyle uzaktan yakından alakası olmadığını ekliyordu.

Zott’ın iş geçmişiyle ilgili konuyu ilk açtığında Donatti, “Kim?” diye sormuştu acemi muhabire. “Zott mı? Ah, bir dakika, Fıstık Lizzie’yi mi diyorsunuz? Biz ona ‘Fıstık’ diye hitap ederdik,” demişti, “o da kadınların *aslında karşı çıkmadıkları* zaman yaptıkları gibi karşı çıkardı.” Gülümseyip sözlerini ispatlamak için Elizabeth’in eski laboratuvar önlüğünü göstermişti, üstünde

hâlâ Elizabeth'in adının başharfleri vardı. "Lizzie harika bir laboratuvar teknisyeniydi, bu bilim dünyasında yer almak isteyen ama yeterince zeki olmayan kişiler için açtığımız bir pozisyon."

Son alıntı da Bayan Mudford'dandı. "Kadının yeri evidir ve Elizabeth Zott'in evde olmamasının çocuğuna zarar verdiği ortada. Kendisi çocuğunun yeteneklerini fazla abartıyordu, bu statü peşindeki bir velinin ilk işaretidir. Kızı benim öğrencimken bu etkiyi ortadan kaldırmak için çok uğraştım tabii." Mudford'ın sözlerine bir o eksikmiş gibi Madeline'in aile ağacının bir kopyası eşlik ediyordu. *Yalan dolan!* diye yazmıştı Mudford en tepeye. *Beni görün!*

Yazıdaki her şey bir yana, en büyük zarar bu ağaçtan gelmişti. Çünkü Madeline ağaca Walter'ı da akraba olarak eklemişti, okurlar da bunu Elizabeth'in yapımcısıyla yattığı şeklinde yorumlayıvermişti. Dahası, aile ağacında demir parmaklıklar ardındaki bir büyükbaba, Brezilya'da *tamale* yiyen bir büyükanne, *Dostum Yeller* kitabını okuyan kocaman bir köpek, üstünde "İyilik Perisi" yazan bir meşepalamudu, kocasını zehirleyen Harriet isimli bir kadın, ölmüş bir babanın mezar taşı, boynuna ip bağlanmış bir çocuk, tüm bunların yanında da Nefertiti, Sojourner Truth ve Amelia Earhart'la bazı şüpheli akrabalık bağları vardı.

Dergi yirmi dört saatten kısa sürede tükendi.

38. BÖLÜM

Brownie

TEMMUZ 1961

Reklamın iyisi kötüsü olmaz derler ya, bu sefer haklıydılar. *Altıda Akşam Yemeği* adeta patlamıştı.

“Elizabeth,” dedi Walter taş kesmiş suratıyla ofisinde, tam karşısında oturan Elizabeth’e. “Dergideki yazı konusunda canının sıkkın olduğunu biliyorum, hepimizin canı sıkkın. Ama iyi tarafından bakalım. Yeni reklam verenler akın ediyor. Bazı üreticiler senin adınla yepyeni ürünler geliştirmek için yalvarıyor. Tencere, bıçak, daha bir sürü şey!”

Elizabeth dudaklarını öyle bir büzdü ki Walter başının dertte olduğunu anladı.

“Mattel kız çocuklarına yönelik bir kimya seti için tarifname bile gönderdi...”

“Kimya seti mi?” Elizabeth birazcık keyiflenir gibi oldu.

Walter teklif dosyasını ihtiyatlı bir tavırla ona uzatarak, “Sadece tarifname, öyle düşün,” dedi. “Eminim bazı şeyleri görüşüp...”

“Kızlar!” diye okudu Elizabeth. “Kendi parfümünüzü kendiniz yapın... Bilimden yararlanarak! Tanrı aşkına, Walter! Kutusu da pembe ha? Bu kişileri derhal telefona bağla, plastik şişelerini nereye sokabileceklerini söylemek istiyorum onlara.”

“Elizabeth,” dedi Walter onu sakinleştirmeye çalışarak, “her şeye evet demek zorunda değiliz ama ortada ömür boyu maddi

güvence potansiyeli var. Sadece bizim için değil, kızlarımız için de. Kendimizden öte düşünmeliyiz.”

“Bu düşünmek değil, Walter, bunun adı pazarlama.”

“Bay Pine,” dedi bir sekreter, “Bay Roth ikinci hatta.”

“Sakin,” diye uyardı onu Elizabeth, iftiraya uğramanın acısı yüzünde hâlâ tazeydi. “O telefonu açayım deme.”

“Merhaba,” dedi Elizabeth birkaç hafta sonra, “ben Elizabeth Zott. *Altıda Akşam Yemeği*’ni izliyorsunuz.”

Kesme tahtasının başında durmuştu, önünde dizili sebzeler tam bir renk cümbüşü oluşturuyordu. “Bu akşamki yemeğimin başrolünde patlıcan var,” dedi büyük, morumsu bir patlıcanı eline alıp. “Farklı yörelerde başka isimlerle de anılır. Patlıcan son derece besleyicidir ancak fenolik bileşenlerinden ötürü acımtırak olabilir. Acılığını almak için...” Aniden durdu ve pek memnun değilmiş gibi sebzeyi evirip çevirdi. “Düzelتيyorum. Patlıcanın acılığa *yatkınlığından* korunmak için...” Yine durdu ve yüksek sesle nefes verdi. Sonra patlıcanı bir kenara attı.

“Boş verin,” dedi. “Hayat yeterince acı zaten.” Dönüp arkasındaki dolaplardan birini açtı ve yepyeni malzemeler çıkardı. “Yeni plan,” dedi. “*Brownie* yapıyoruz.”

Madeline televizyonun karşısına yüzüstü uzanıp havaya kaldırdığı bacaklarını birbirine doladı. “Bu akşam da *brownie* yiyoruz galiba, Harriet. Üst üste beşinci gün.”

“Kötü bir gün geçirdiğimde *brownie* pişiririm,” diye itiraf etti Elizabeth. “Sakarov sağlığını için gerekli temel bir malzemeymiş gibi davranacak değilim ama şahsen yediğimde kendimi daha iyi hissediyorum. Hadi başlayalım.”

Harriet rujunu tazeleyip saçını kabartırken Elizabeth’in sesini bastıracak şekilde, “Mad,” dedi. “Bir yere kadar gideceğim, tamam mı? Kapıyı, telefonu açma, evden de çıkma. Annen gelmeden dönmüş olurum. Anladın mı? Mad? Duyuyor musun?”

“Ne?”

“Görüşürüz.” Kapıyı çat diye kapatıp çıktı.

“En iyi *brownie* kaliteli kakao tozu ya da tatlandırılmamış pasta çikolatası kullanılarak yapılır,” diye devam etti sözlerine Elizabeth. “Ben alkalize kakao tercih ediyorum. İçinde bol miktarda polifenol bulunuyor, bildiğiniz gibi polifenoller vücudu oksidatif strese karşı koruyan...”

Madeline pürdikkat televizyona bakarken annesi kakao tozunu eritilmiş tereyağı ve şekerle karıştırıp tahta kaşıkla öyle bir çırpı ki neredeyse kâse kırılacaktı. *Life* dergisi raflara çıktığında Madeline çok gururlanmıştı. Kapakta annesi vardı! Fakat o okumaya fırsat bulamadan annesi tüm kopyaları –Harriet’in kileri de– çöp torbasına tıktırıp ağır torbayı kaldırımın kenarına atmıştı. “Bu bir çuval dolusu yalanı *okumayacaksın*,” demişti Madeline’e. “Anladın mı beni? Hiçbir şekilde.”

Madeline başını sallamıştı. Ama ertesi gün doğruca kütüphaneye gitmiş, sütunları tarayan parmağıyla gözlerine yol göstererek hiç durmadan okumuştı. “Hayır,” demişti hıçkırarak. “Hayır, hayır, hayır.” Annesinin bütün işi gücü buymuş gibi saçını düzeltirken çekilmiş fotoğrafı gözyaşlarıyla ıslanmıştı. “Benim annem biliminsanı. Kimyager.”

Madeline ilgisini yeniden televizyona çevirdi, annesi ceviz doğruyordu. “Cevizde gama-tokoferol formundaki E vitamini çok yüksek miktardadır,” dedi Elizabeth. “Bu vitamin türünün kalbi koruduğu kanıtlanmıştır.” Fakat doğramaya devam ederkenki haline bakılırsa cevizin kendi kalbindeki hasara pek faydası olmayacak gibiydi.

Ansızın kapı çalınca Mad yerinden sıçradı. Harriet artık kapıya bakmasına kesinlikle izin vermiyordu ama kendisi ortalıkta yoktu. Madeline camdan başını uzatıp baktı, bir yabancı görmeyi beklerken karşısında Wakely’yi gördü.

“Mad,” dedi kapıyı açtığında Peder Wakely. “Çok endişelendim.”

Televizyonda Elizabeth Zott şeker kristallerinin sert yüzeyinde taşınan havanın yağ tabakasıyla kaplanıp köpük oluşturmamasını anlatıyordu. “Yumurtaları eklediğimde,” dedi, “içindeki protein, yağla kaplanan hava kabarcıklarının ısıtma sırasında patlamasını önleyecek.” Kâseyi bıraktı. “Kısa bir aranın ardından burada olacağız.”

“Uğradım ama umarım sakıncası yoktur,” dedi Wakely. “Annenin programı yayınlanırken seni evde bulabilirim diye düşündüm. Gerçekten akşam yemeğinde *brownie* mi yapıyor?”

“Kötü bir gün geçiriyor da.”

“*Life*’taki o yazı... Düşünemiyorum bile. Bakıcın nerede?”

“Harriet birazdan gelir.” Madeline duraksadı, bunu sormasının muhtemelen yanlış olacağını biliyordu. “Wakely. Akşam yemeğine kalmak ister misin?”

Wakely durup düşündü. Yemek menüsü kötü günlere göre belirlenecek olsa onun hayatı boyunca her öğünde *brownie* yemesi gerekirdi. “Rahatsız etmeyeyim, Mad. Gerçekten iyi olduğunu gözlerimle görmek istedim sadece. Aile ağacında sana daha fazla yardımcı olamadığım için kendimi berbat hissediyorum ama yaptığın beni gururlandırdı. Aileni açıkça, dürüstçe tarif etmişsin. Aile biyolojiden çok öte bir şeydir.”

“Biliyorum.”

Wakely kitaplarla dolu küçük odaya bakınırken gözü ergometreye takıldı. “İşte burada,” dedi hayranlıkla. “Kürek çekme aleti. Dergide görmüştüm. Baban çok becerikliymiş.”

“Annem çok becerikli,” diye savunmaya geçti Madeline. “Annem mutfağımızı değiştirip...” Fakat Wakely’ye laboratuvarı gösteremedi Elizabeth geri döndüğünü anons etti. “Yemek yapmanın sevdiğim yanlarından biri,” dedi unu eklerken, “özünde faydalı bir iş olması. Yemek hazırladığımızda sadece yiyecek iyi bir şey yaratmakla kalmıyoruz; hücrelerimize enerji sağlayan, yaşamı sürdüren bir şey de yaratmış oluyoruz. Başkalarının yarattıklarından çok başka bir şey bu. Mesela...” Durdu, gözlerini kısarak kameraya baktı. “...dergilerin yarattıklarından.”

“Zavallı anneciğın,” dedi Wakely başını iki yana sallayarak. Arka kapı gürültüyle açıldı.

“Harriet?” diye seslendi Mad.

“Hayır tatlım, benim.” Yorgun bir sestı bu. “Erken geldım.” Wakely donakaldı. “Annen mı?”

Elizabeth Zott’la tanışmaya hazır değıldı. Calvin Evans’ın bir zamanlar yaşadığı evde bulunmak bile yeterince ağırdı ama Evans’ın cenazesinde teselli etmeyi beceremedığı kadınla ansızın tanışmak? Televizyon sunuculuğu yapan meşhur ateistle? Kısa süre önce *Life* dergisinin kapağını süslemış kişıyle? Hayır. Derhal oradan ayrılmalıydı... Hemen, Elizabeth Zott küçük kızını başka kimsenin olmadığı boş bir evde yetişkin bir adamla görmeden. Tanrı aşkına! Ne demeye yapmıştı ki bunu? Daha kötü bir intiba olabilir mıydı?

Mad’e, “Hoşça kal,” diye fısıldayıp ön kapıya yöneldi. Fakat kapıyı açamadan Altı Buçuk yanına koştu.

Wakely!

“Mad?” diye seslendi Elizabeth çantalarını laboratuvarı bırakıp salona girerken. “Harriet nereye...” Durdu. “Ah.” Papaz cüppesi giymiş bir adamın kapı kolunu tuttuğunu görünce şaşkınlıkla yüzünü buruşturdu.

“Selam, anneciğim,” dedi Madeline normal davranmaya çalışarak. “Bu Wakely. Arkadaşım.”

“*Muhterem Peder Wakely,*” dedi Wakely gönülsüzce kapı kolunu bırakıp elini uzatarak. “Birinci Presbiteryen Kilisesi. Rahatsız ettiğim için çok çok üzgünüm, Bayan Zott,” dedi aceleyle. “Çok çok üzgünüm. Geçirdiğiniz uzun günün ardından yorgun olduğunuza eminim. Madeline’le bir süre önce kütüphanede tanıştık, doğru söylüyor, biz arkadaşız, biz... Ben de gidiyordum zaten.”

“Wakely aile ağacıma yardım etti.”

“Çok kötü bir ödev,” dedi Wakely. “Tamamen yanlış. Ben aile meselelerini deşen ev ödevlerine kesinlikle karşıyım... Ama hayır, aslında yardım da etmedim. Keşke *edebilseydim*. Calvin Evans’ın hayatımda çok büyük bir etkisi var, çalışmalarının yani, mesle-

ğim düşünülünce bu tuhaf gelebilir ama kendisini takdir ederdim, hatta onun hayranıydim. Evans'la biz aslında..." Sustu. "Bu arada başınız sağ olsun, eminim ki hâlâ..."

Wakely taşkın bir nehir gibi hızla akan sesini duyabiliyordu. O konuştuğu Elizabeth'in yüzündeki ifade gözünü daha da korkutuyordu.

Elizabeth, Madeline'e dönüp, "Harriet nerede?" diye sordu. "İşleri varmış."

Televizyondaki Elizabeth Zott, "Bir iki soru alacak zamanım var," dedi.

"Gerçekten kimyager misiniz?" diye sordu biri. "Çünkü *Life* dergisindeki yazıda..."

"Evet, kimyagerim," diye bağırdı Elizabeth. "Doğru düzgün bir sorusu olan var mı?"

Salondaki Elizabeth telaşa kapılmış gibiydi. "Çabuk kapat şunu," dedi. Ama o kumandaya uzanamadan stüdyodaki seyircilerden biri, "Kızınızın gayrimeşru olduğu doğru değil mi?" diye üstüne gitti.

Wakely iki adım ilerleyip televizyonu kendisi kapattı. "Aldırma, Mad," dedi. "Dünya cahillikle dolu." Sonra bir şey unutmadığına emin olmak ister gibi etrafına bakındı ve, "Rahatsızlık verdiğim için çok çok üzgünüm," dedi. Fakat elini tekrar kapıya uzattığında Elizabeth onu kolundan tuttu.

"Muhterem Peder Wakely," dedi hayatında duyduğu en kederli sesle. "Sizinle daha önce tanışmıştık."

"Bana söylemedin," dedi Madeline uzanıp bir *brownie* daha alırken. "Neden babamın cenazesine geldiğini söylemedin?"

"Çünkü," dedi Wakely, "önemsiz biriydim, hepsi bu. Babana çok hayrandım ama bu onu tanıdığım anlamına gelmiyor. Yardım etmek istedim, annenin acısına iyi gelecek doğru sözleri bulmak istedim ama yapamadım. Babanla hiç tanışmadım, bilirsin... Ama onu anladığımı hissettim hep. Bu da böbürlenmek gibi oldu galiba," dedi Elizabeth'e dönüp. "Kusura bakmayın."

Elizabeth yemek boyunca çok az konuşmuştu ama Wakely'nin itirafı ona bir şekilde dokunmuş gibiydi. Başını salladı.

"Mad," dedi Elizabeth. "Gayrimeşru demek evlilik dışı doğmuş bir çocuksun demek. Babanla evli değildik demek."

"Ne demek olduğunu biliyorum," dedi Madeline. "Sadece neden bu kadar önemli olduğunu bilmiyorum."

"Yalnızca çok aptal kişiler için önemli," diye araya girdi Wakely. "Ben her gün aptallarla konuşuyorum, bildiğim bir konu bu. Bir papaz olarak aptallığın bu tür lüsüne ket vurmaya ummuştum, insanlara eylemlerinin böyle gereksiz sıkıntılara sebep olduğunu göstermeyi... Her neyse, annen toplumumuzun temelinde büyük ölçüde yanlış kanıların bulunduğunu, kültürümüzün, dinimizin ve siyasetimizin gerçeği çarpıtmaya meyilli olduğunu söylemekte kesinlikle haklı. Gayrimeşru çocuk meselesi bu yanlış kanılardan sadece biri. Bu söze de bunu söyleyene de hiç itibar etme."

Elizabeth afallayarak başını kaldırdı. "Ona *Life* dergisindeki yazıda yer verilmemişti."

"Neye?"

"Yanlış kanılarla ilgili kısmına. Gerçeğin çarpıtılmasıyla ilgili."

Afallama sırası Wakely'deydi. "Doğru, *Life*'ta değildi. Ama Roth'un yeni..." Neden uğradığını o anda hatırlamış gibi Mad'e baktı. "Ah, yüce Tanrım." Eğilip sırt çantasından ağzı kapatılmış kahverengi bir zarf çıkardı ve Elizabeth'in önüne koydu. Üstünde üç kelime yazılıydı: *Elizabeth Zott*. ÖZEL.

"Anne," dedi Mad çabucak. "Bay Roth birkaç gün önce gelmişti. Kapıyı açmadım çünkü hem açmamam gerekiyordu hem de gelen Roth'tu ve Harriet, Roth'un Bir Numaralı Halk Düşmanı olduğunu söylüyordu." Susup başını öne eğdi. "*Life*'taki yazısını okudum," diye itiraf etti. "Okumamamı söylemiştin biliyorum ama okudum, korkunçtu. Ayrıca Roth'un aile ağacımı nereden bulduğunu bilmiyorum ama bulmuş ve bu benim suçum..." Yalaklarından yaşlar süzüldü.

“Tatlım,” dedi Elizabeth çocuğu kucağına alırken sesini alçaltıp. “Hayır, tabii ki senin suçun değil, bunların hiçbirisi senin suçun değil. Sen yanlış bir şey yapmadın ki.”

Annesi saçını okşarken Madeline, “Evet, yaptım,” diye hıçkırdı. “Bu,” dedi Wakely’nin masaya koyduğu kahverengi zarfı işaret ederek, “Roth’tan geldi. Kapının eşiğine bıraktı, ben de açtım. Üstünde özel yazdığı halde okudum. Sonra da Wakely’ye götürdüm.”

“Ama Mad, neden böyle bir şey...” Elizabeth durup telaşla Wakely’ye baktı. “Bir dakika. Siz de mi okudunuz?”

“Mad geldiğinde yoktum,” diye açıkladı Wakely, “ama sekreterim onun geldiğini ve çok üzgün olduğunu söyledi. İtiraf ediyorum, bu yüzden ben de yazıyı okudum. Aslında sekreterim de okudu, bu çok...”

“Tanrım!” dedi Elizabeth hiddetle. “Sizin derdiniz ne? ‘Özel’ kelimesi bir şey ifade etmiyor mu artık?” Masanın üstündeki zarfı kaptı.

Wakely, Elizabeth’in öfkesine aldırış etmeden, “Peki ama Mad,” dedi, “bu seni neden bu kadar üzdü? Hiç değilse Bay Roth durumu düzeltmeye çalışıyor. Hiç değilse o doğruları yazmış.”

“Doğrular derken ne kastediyorsunuz?” dedi Elizabeth. “O adam nereden bilecek...” Fakat zarfa elini sokup içindekini çıkarınca sustu. “Onların Akli Neden Önemli” diyordu yeni yazının başlığında.

Henüz yayımlanmamış bir makale taslağıydı bu. Başlığın altında Elizabeth’in evdeki laboratuvarında çekilmiş bir fotoğrafı vardı, yanında da koruyucu gözlüğüyle Altı Buçuk. Elizabeth’in etrafını dünyanın dört bir yanından kadın bilimcilerin kendi laboratuvarlarındaki fotoğrafları çevrelemişti. “Bilimin Önyargısı,” diyordu alt başlık, “ve Bu Kadınların Bu Konuda Yaptıkları.”

En üste bir not iliştilmişti.

Kusura bakma, Zott. Life’tan istifa ettim. Hâlâ hakikati ortaya çıkarmaya çalışıyorum, gerçi kimsenin hakikat istediği yok. Şimdiye kadar

on bilimsel yayından ret cevabı aldım. Bir yazı dizisi hazırlamak için Vietnam diye bir yere gidiyorum.

Sevgiler, FR.

Elizabeth yeni yazıyı okurken nefesini tuttu. Her şey vardı bunda: hedefleri, deneyleri. Diğer kadınlar ve çalışmaları da. Elizabeth onların mücadeleleriyle güçlendiğini, kaydettikleri ilerlemeden ilham aldığını hissetmişti.

Ancak Madeline ağlıyordu.

“Tatlım,” dedi Elizabeth. “Anlamıyorum. Bu seni neden üzdü? Bay Roth iyi bir iş çıkarmış. İyi bir makale bu. Sana kızgın değilim, okuduğuna memnun oldum. Roth benimle ve buradaki diğer kadınlarla ilgili gerçekleri yazmış ve bunun yayımlanmasını gönülden diliyorum. Herhangi bir yerde.” Tekrar Roth’un notuna baktı. Şimdiden bilim dergilerince on kez reddedilmişti ha? Gerçekten mi?

“Biliyorum,” dedi Madeline eliyle burnunu silerek, “ama üzülmemin sebebi de bu, anne. Çünkü senin yerin laboratuvar. Ama televizyonda yemek yapıyorsun ve bu... Bu benim yüzümden.”

“Hayır,” dedi Elizabeth yumuşak bir sesle. “Bu doğru değil. Anne babalar para kazanmak zorundadır. Yetişkinliğin parçasıdır bu.”

“Ama senin bir laboratuvarda olmamanın sebebi benim...”

“Tekrar söylüyorum, bu doğru değil...”

“Evet, doğru. Wakely’nin sekreteri öyle söyledi.”

Elizabeth’in ağzı açık kaldı.

“Ulu Tanrım,” dedi Wakely ellerini yüzüne kapatarak.

“Ne?” dedi Elizabeth. “Kimmiş bu sekreteriniz?”

“Sanırım kendisini tanıyorsunuz,” dedi Wakely.

“Beni dinle, Mad,” dedi Elizabeth. “Çok dikkatli dinle. Ben hâlâ kimyagerim. Televizyonda çalışan bir kimyager.”

“Hayır,” dedi Mad üzüntüyle. “Değilsin.”

39. BÖLÜM

Sayın Baylar

İki gün önce Bayan Frask şanslı günündeydi. Genellikle dakikada yaklaşık yüz kırk beş kelime yazabiliyordu –tartışmasız bir hızdı bu– ama dünya rekoru dakikada iki yüz on altı kelimeydi ve o gün kahveyle birlikte üç diyet hapı alan Frask rekoru kırabileceğini hissediyordu. Ancak son düzlükte, yanındaki kronometrenin tik takları eşliğinde parmaklarını tuşlara sertçe vururken beklenmedik bir kelime duydu.

“Affedersiniz.”

“Aman Tanrım!” diye bağırdı koltuğunu geriye itip. Başını sola çevirince elinde kahverengi bir zarf tutan sıska bir çocukla karşılaştı.

“Selam,” dedi çocuk.

“Ne oluyor be!” dedi nefesi kesilen Frask.

“Hanımefendi, çok hızlısınız.”

Frask kalbini zaptetmek istercesine elini göğsüne bastırdı.

“Te... teşekkürler,” diyebildi.

“Gözbebekleriniz büyü müş.”

“Na... nasıl?”

“Wakely burada mı?”

Kalbi pır pır atan Frask arkasına yaslanırken çocuk daktiloda yazılanlara göz gezdirmek için başını uzattı.

“İzin verir misin?” dedi Frask.

“Hesap yapıyorum,” diye açıkladı çocuk. Sonra hayrete kapılarak geri çekildi. “Vay canına. Stella Pajunas’a yaklaştınız.”

"Sen Stella'nın kim olduğunu nereden..."

"Dünyanın en hızlı daktilo kullanan kişisi. Dakikada iki yüz on altı kelime..."

Frask'ın gözleri kocaman açıldı.

"... Ama ben araya girdim, haliyle onu da hesaba katmamız gerekir..."

"Kimsin sen?" diye üsteledi Frask.

"Hanımefendi, terliyorsunuz."

Frask elini nemlenmiş alnına götürdü.

"Dakikada yüz seksen kelimesesiniz. Yuvarlak bir hesapla."

"Adın ne senin?"

"Mad," dedi çocuk.

Frask çocuğun şişkin, morumsu dudaklarına, uzun, çelimsiz kol ve bacaklarına baktı. "Evans?" diye tamamladı hiç düşünmeden.

İkisi de birbirine aynı hayret ifadesiyle baktı.

"Eskiden annen ve babanla birlikte çalışıyorduk," diye açıkladı Frask, Mad'in önüne bir tabak diyet kurabiye koyup. "Hastings'de. Ben personel bölümündeydim, annenle baban da kimya bölümündeydi. Baban çok meşhurdu, eminim bunu biliyorsunuzdur. Artık annen de öyle."

"Life yüzünden," dedi çocuk başını öne eğerek.

"Hayır," dedi Frask kesin bir ifadeyle. "Life'a rağmen."

"Babam nasıl biriydi?" diye sordu Mad kurabiyeden küçük bir ısırık alıp.

"Baban..." Frask duraksadı. Onun nasıl biri olduğuna dair hiçbir fikri olmadığını fark etmişti. "Annene çok âşıktı."

Madeline'in yüzü sevinçle parladı. "Gerçekten mi?"

"Annen de," diye devam etti Frask ilk kez kıskançlık duymadan, "ona çok âşıktı."

"Başka?" diye sordu Mad hevesle.

“Birlikte çok mutluydular. O kadar mutluydular ki baban ölmeden önce annene bir hediye bırakmıştı. O hediye neydi, biliyor musun?” Başını Mad’e doğru uzattı. “Sendin.”

Madeline bir an gözlerini devirdi. Yetişkinlerin karanlık bir şeyleri örtbas etmeye çalışırken söyleyeceği bir şeydi bu. Bir keresinde Wakely’nin, kütüphane görevlisi bir kadına, ölen kuzeni Joyce’un –A&P mağazasının ortasında elini kalbine bastırarak düşüp ölmüştü– acı çekmediğini söylediğini duymuştu. Gerçekten mi? Joyce’a soran olmuş muydu peki?

“Peki sonra ne oldu?”

Ne oldu? diye düşündü Frask. Şey, annenle ilgili korkunç dedikodular yaydım ve bu annenin kovulmasına sebep oldu, kovulması para sıkıntısına düşmesine sebep oldu, bu sıkıntılar da sonunda Hastings’e geri dönmesine sebep oldu, bu annenin bana kadınlar tuvaletinde bağırmasına sebep oldu ve bağırması ikimizin de cinsel saldırıya uğradığımızı, bu saldırılar yüzünden doktora unvanı alamadığımızı, alamadığımız için de bir avuç likayatsiz pisliğin yönettiği bir şirkette tatmin edici olmayan kariyerlerle yetindiğimizi keşfetmemize sebep oldu. İşte bunlar oldu.

Fakat bunların yerine, “Şey, annen evde kalıp seni doğurmanın daha eğlenceli olacağına karar verdi,” dedi.

Madeline kurabiyesini elinden bıraktı. Yine aynı şey. Yetişkinler ve onların hakikatle bir dargın bir barışık ilişkileri.

“Nesi eğlenceli olabilir, anlamıyorum,” dedi Mad.

“Ne demek istiyorsun?”

“Üzgün değil miydi?”

Frask gözlerini kaçırdı.

“Ben üzgünken yalnız kalmak istemem.”

“Kurabiye?” diye sordu Frask gönülsüzce.

“Evde tek başına,” diye devam etti Madeline. “Baba yok. İş yok. Arkadaşlar yok.”

Frask birden ilgisini *Günlük Nimetimiz* adlı bir dergiye çevirdi.

“Gerçekten ne oldu?” diye üsteledi Mad.

“İşten kovuldu,” dedi Frask sözlerinin nasıl bir etki yaratabileceğini düşünmeden. “Kovuldu çünkü *sana* hamileydi.”

Madeline sırtından vurulmuş gibi iki büklüm oldu.

“Tekrar söylüyorum, senin suçun değil,” diye teselli etti Frask on dakikadır hıçkırarak ağlayan çocuğu. “Gerçekten. Hastings’dekilerin ne kadar dar kafalı olduğuna inanamazsın. Hepsi aşağılık insanlardı.” Frask kendisinin de o aşağılık insanlardan biri olduğunu hatırlayarak kurabiyelerin geri kalanını yerken Mad çatallanan sesine rağmen kurabiyelerin tartrazin içerdiğini, bunun karaciğer ve böbrek fonksiyonlarını bozan bir renk verici katkı maddesi olduğunu belirtti.

“Her neyse,” diye devam etti Frask, “olaya çok yanlış bakıyorsun. Annen Hastings’den senin yüzünden ayrılmadı. Senin *sayende* ayrıldı. Sonradan geri dönmek gibi çok yanlış bir karar verdi ama o ayrı bir mesele.”

Madeline derin bir iç geçirdi. “Gitmeliyim,” dedi, burnunu silip saate baktı. “Daktilo deneyini mahvettiğim için üzgünüm. Bunu Wakely’ye verebilir misin?” Üstünde *Elizabeth Zott: ÖZEL* yazan, ağzı açık zarfı ona uzattı.

“Veririm,” diye söz verip kucakladı onu Frask. Fakat kapı kapandığı anda çocuğun talimatını hiçe sayarak zarfı açtı. “Vay canına,” dedi Roth’un son yazısını okurken burnundan soluyarak. “Zott gerçekten bir başka.”

Frask otuz saniye sonra *Life* dergisi editörlerine hitaben, “Baylar,” diye yazdı büyük bir hırsla. “Elizabeth Zott hakkındaki saçma sapan kapak dosyanızı okudum ve bilgileri teyit eden çalışanınızın işten kovulması gerektiğini düşünüyorum. Elizabeth Zott’ı tanıyorum –eskiden Elizabeth Zott’la birlikte çalışıyordum– ve yazıdaki her şeyin yalan olduğunu kesin olarak biliyorum. Ayrıca Dr. Donatti’yle de çalıştım. Hastings’de neler yaptığını biliyorum ve elimde bunu destekleyecek belgeler de var.”

Mektubuna Elizabeth'in kimyager olarak elde ettiği başarıları –çoğunu Roth'un yeni yazısını okuduktan sonra öğrenmişti– sıralayarak devam ederken onun Hastings'de uğradığı haksızlıklara da vurgu yaptı. “Donatti, ona ayrılan fona el koydu,” diye yazdı, “sonra hiçbir gerekçesi olmadan onu kovdu. Biliyorum,” diye itiraf etti, “çünkü ben de bunun parçasıydım, şimdi hayatımı kazanmak için vaaz metinleri daktilo ediyor, böylece günahımın kefaretni ödemeye çalışıyorum.” Daha sonra Donatti'nin Zott'ın araştırmasını çalmakla kalmayıp önemli yatırımcılara yalan da söylediğini açıkladı. *Life*'ın yayımlamaya asla cesaret edemeyeceğini bilse de kendini bunları yazmak zorunda hissettiğini belirterek mektubunu bitirdi.

Mektup derginin bir sonraki sayısında yayımlandı.

Elinde *Life*'ın son sayısını tutan Harriet heyecanla, “Elizabeth, şunu oku!” dedi. “Ülkenin dört bir yanından kadınlar *Life*'a protesto mektupları yazmış. Bu bir isyan, herkes senin yanında. Hastings'de seninle çalıştığını iddia eden birinin mektubu bile var.”

“İlgilenmiyorum.”

Elizabeth, Madeline'in beslenme çantasına her gün koyduğu notunu yazıp kapağı kapattı, sonra da Bunsen ocağıyla uğraşıyormuş gibi yaptı. Birkaç haftadır başını dik tutmak için elinden geleni yapmıştı; yazıyı boş ver, demişti kendine. İşine bak. İntiharın, cinsel saldırının, yalanların, hırsızlığın ve feci bir kaybın üstesinden gelmesini sağlayan dayanma stratejisi buydu, yine öyle olacaktı. Fakat olmamıştı. Bu defa ne kadar dik dursa da *Life*'ın kendisiyle ilgili gerçeğe aykırı iddiaları başını yine öne eğmesine sebep oluyordu. Bu hasarın kalıcı olduğunu hissediyordu, bir damga gibi. Asla kaçıp kurtulamayacaktı.

Harriet mektupları yüksek sesle okumaya başladı. “Elizabeth Zott olmasaydı...”

“Harriet, *ilgilenmiyorum* dedim,” diye çıktı Elizabeth. Ne anlamı vardı ki? Hayatı bitmişti.

“Peki Roth’un şu yayımlanmayan makalesine ne demeli,” dedi Harriet, Elizabeth’in tavrına aldırmadan. “Bilimsel gibi olan. Başka kadın bilimcilerin olduğunu hiç bilmiyordum, sen ve Curie dışında yani. Makaleyi iki kez baştan sona okudum. Hayranlık verici buldum. Bu da manidar çünkü... Bilim sonuçta.”

“Şimdiden on bilimsel yayın tarafından reddedilmiş,” dedi Elizabeth donuk bir sesle. “Bilim yapan kadınlar insanların ilgisini çekmiyor.” Arabasının anahtarlarını aldı. “Mad’e hoşça kal öpücüğü verip çıkıyorum.”

“Bana bir iyilik yapar mısın? Bu kez onu uyandırmamaya çalış.”

“Harriet,” dedi Elizabeth. “Hiç uyandırdım mı?”

Harriet, Elizabeth’in Plymouth’u garaj yolundan geri geri çıkardığını duyduktan sonra Madeline’in beslenme çantasını açtı, Elizabeth’in bu kez hangi bilgece sözleri yazdığını merak etmişti. *Kafanda kurmuyorsun*, diyordu en üstteki not. İnsanların çoğu korkunç.

Harriet endişe içinde parmaklarını alnına dayadı. Laboratuvar da sessiz adımlarla dolandı, tezgâhları sildi. Elizabeth’in bunalımının ağırlığı daha önce hiç belli etmediği kadar belliydi. Boş araştırma defterlerinin oluşturduğu yığın, el sürülmemiş kimya malzemeleri, ucu açılmamış kurşunkalemler. Şu *Life* dergisine lanet olsun, diye düşündü Harriet. Hayat anlamına gelen adına rağmen dergi Elizabeth’in hayatını çalmıştı, hatta bitirmişti. Bunda Donatti ve Meyers gibilerden yapılan alıntıların payı azımsanmayacak kadar büyüktü.

“Ah, tatlım,” dedi Harriet kapıda beliren Mad’e. “Annen mi uyandırdı seni?”

“Yeni bir gün.”

Beraberce oturup Elizabeth’in o sabah erkenden hazırladığı kahvaltılık kapkekleri iştahsızca yediler.

“Çok endişeleniyorum, Harriet,” dedi Mad. “Annem için.”

“Eh, annenin morali epey bozuk, Mad,” dedi Harriet. “Ama çok geçmeden kendini toparlayacak. Göreceksin.”

“Emin misin?”

Harriet gözlerini kaçırdı. Hayır, emin değildi. Hayatında hiçbir şeyden bu kadar şüphe etmemiştir. Herkesin bir kırılma noktası vardı ve Elizabeth’in nihayet o noktaya ulaştığından endişeleniyordu.

Harriet ilgisini *Hanımların Ev Dergisi*’nin son sayısına çevirdi. “Kuaförünüze Güvenebilir misiniz?” diye soruyordu yazılardan biri. “Önemli Bluz Senesi” diye belirtiyordu bir diğeri. Harriet iç geçirerek bir parça daha kek aldı. Elizabeth’i *Life* röportajına o ikna etmişti. Suçlanması gereken biri varsa oydu.

Sessizce oturdular, Mad kekine sarılı kâğıdı koparıyor, Harriet, Elizabeth’in sözlerini kafasında tekrarlıyordu. Kimsenin bilim yapan kadınlar hakkında bir şeyler okumakla ilgilenmediğine dair sözleri. Doğru gibiydi. Yoksa değil miydi?

Harriet başını yana eğdi. Aklına bir fikir gelince, “Sen biraz bekle, Mad,” dedi yavaşça. “Birazcık bekle.”

40. BÖLÜM

Normal

Elizabeth serin bir kasım akşamında Wakely'ye, "Sık sık ölümü düşünüyorum," diye itiraf etti.

"Ben de," dedi Wakely.

Arka kapının merdiveninde oturmuş, alçak sesle konuşuyorlardı. Madeline içeride televizyon seyrediyordu.

"Bence bu normal değil."

"Olmayabilir," diye onayladı Wakely. "Ama ben neyin normal olduğu konusunda emin değilim. Bilim normali ayırt edebilir mi? Normali nasıl tanımlarsın?"

"Yani," dedi Elizabeth, "bence normal ortalama gibi biraz."

"Çok emin değilim. Normal dediğin hava durumu gibi bir şey değil, normali bekleyemezsin. Normali yapamazsın bile. Bana kalırsa normal diye bir şey olmayabilir."

Elizabeth ona yan yan baktı. "İncil'in normal olduğunu düşünen birinden tuhaf sözler."

"Hiç de değil," dedi Wakely. "İncil'de tek bir normal olay bile olmadığını gönül rahatlığıyla söyleyebilirim. Belki de bu kadar popüler olmasının nedenlerinden biri budur. Kim hayatın tam da görüldüğü gibi olduğuna inanmak ister ki?"

Elizabeth merakla ona baktı. "Ama sen o hikâyelere inanıyorsun. Onlarla ilgili vaaz veriyorsun."

"Birkaçına inanıyorum," diye düzeltti Wakely. "Daha çok umudunu kaybetmemekle, karanlığa teslim olmamakla ilgili olanlara. 'Vaaz' kelimesi yerine 'nakletmek' kelimesini tercih

ederim. Her neyse, mesele benim neye inandığım değil. Bana kalırsa sen ölmüş gibi hissediyorsun, bu yüzden de öldüğüne inanıyorsun. Ama ölmedin. Capcanlısın. Ve bu seni zor bir duruma sokuyor.”

“Ne diyorsun?”

“Ne dediğimi biliyorsun.”

“Acayip bir papazsın.”

“Hayır, berbat bir papazım,” diye düzeltti Wakely.

Elizabeth duraksadı. “Bir itirafta bulunacağım Wakely. Mektuplarını okudum. Calvin’le birbirinize yazdıklarınızı. Özel olduklarına eminim ama mektuplar Calvin’in eşyalarının arasındaydı, ben de okudum. Yıllar önce.”

Wakely dönüp ona baktı. “Evans onları *saklamış* mı?” Birden eski dostuna özlem duydu.

“Haberin var mı bilmiyorum ama Hastings’deki işi kabul etmesinin sebebi sensin.”

“Ne?”

“Ona en güzel havanın Commons’da olduğunu söylemişsin.”

“Öyle mi?”

“Calvin’in hava konusundaki hislerini bilirsin. Başka bir sürü yere gidebilir, çok daha fazla para kazanabilirdi ama buraya, Commons’a geldi. ‘Dünyanın en şahane havası.’ Böyle söylemişsin sanırım.”

Wakely ciddiyyetle uzak tavsiyesinin ağırlığını üstünde hissetti. Söylediği bir şey yüzünden Evans, Commons’a gelmiş, sonra Commons’ta ölmüştü. “Ama hava sadece günün geç saatlerinde güzel,” diye açıkladı buna mecburmuş gibi. “Sabah sisi dağıldıktan sonra. Onun güneşte kürek çekmek için buraya geldiğine inanamıyorum. Güneş yok ki, kürek çekilen saatlerde yani.”

“Bana bunu söylemene gerek yok.”

“Sorumlusu benim,” dedi Calvin’in erken ölümünde oynadığı rolü tam olarak idrak edince dehşete kapılarak. “Hepsi benim suçum.”

“Hayır, hayır,” dedi Elizabeth iç geçirerek. “Tasmayı satın alan benim.”

Birlikte oturup Madeline’in arkada çalan jenerik müziğine eşlik edişini dinlediler. *Bir at sadece bir attır, tabii öyle; kimse bir atla konuşamaz, tabii o at meşhur Bay Ed değilse!*

Wakely kütüphanedeki o gün Madeline’in kulağına fısıldadığı sırrı irkilerek hatırladı. *Köpeğim 981 kelime biliyor.* Bu onu çok şaşırtmıştı. Madeline gibi gerçeğe takıntılı bir çocuk neden böyle apaçık bir yalanı sır diye paylaşmayı seçmişti?

Wakely ona ne mi demişti? En fenasını. *Tanrı’ya inanmıyorum.*

Elizabeth bir an gözlerini kapattı, sonra boğazını temizledi. “Benim bir abim vardı Wakely,” dedi günah çıkarırcasına. “O da öldü.”

Wakely kaşlarını çatı. “Abin mi vardı? Üzüldüm. Ne zamandı bu? Ne oldu?”

“Uzun zaman önceydi. On yaşındaydım. Kendini astı.”

“Yüce Tanrım,” dedi Wakely sesi titreyerek. Birden Madeline’in aile ağacı geldi aklına. En altta boynuna ip dolanmış bir çocuk vardı.

“Bir keresinde ben de ölüyordum,” dedi. “Taşocağındaki göle atlamıştım. Yüzme bilmiyordum. Hâlâ da bilmiyorum.”

“Ne?”

“Abim hemen arkamdan atlamıştı. Bir şekilde beni kıyıya çıkarmıştı.”

“Anlıyorum,” dedi Wakely, Elizabeth’in suçluluğunu yavaşça gün yüzüne çıkarmak için. “Abin seni kurtardı, bu yüzden sen de onu kurtarabilmen gerektiğini düşünüyorsun. Öyle mi?”

Elizabeth çökmüş bir yüzle dönüp ona baktı.

“Ama Elizabeth, yüzme bilmiyormuşsun; abin o yüzden arkandan atlamış. Şunu anlamalısın ki intihar öyle bir şey değil. İntihar çok daha karmaşık bir şey.”

“Wakely,” dedi Elizabeth. “O da yüzme bilmiyordu.”

*

Sustular. Wakely ne diyeceğini bilemediğinden çaresiz kalmıştı, Elizabeth ne yapacağını bilmediğinden durgunlaşmıştı. Altı Buçuk kapı sinekliğini itip gövdesini Elizabeth'e yasladı.

"Kendini hiç affetmemişsin," dedi Wakely en sonunda. "Ama asıl abini affetmelisin. Kabullenmelisin."

Elizabeth ağır ağır hava kaçırarak bir lastik gibi, kederli bir ses çıkardı.

"Sen biliminsanısın," dedi Wakely. "Senin işin bir şeyleri sorgulamak, yanıtlar aramak. Ama bazen yanıt filan yoktur; adım gibi biliyorum bunu. 'Tanrım, bana değiştiremeyeceğim şeyleri kabullenmek için sabır ver' diye başlayan duayı biliyor musun?"

Elizabeth yüzünü buruşturdu.

"İşte o hiç sana göre değil."

Elizabeth başını yana eğdi.

"Kimya değişimdir ve senin inanç sisteminin merkezinde değişim var. Bu iyi bir şey çünkü bu konuda daha fazlasına ihtiyaç var; statükoyu kabullenmeyen, kabullenilemez olanı benimsemekten korkmayan insanlara. Ama bazen kabullenilemez olan—abinin intiharı, Calvin'in ölümü—kalıcı da oluyor, Elizabeth. Olan oluyor. Oluyor işte."

"Bazen abimin neden gittiğini anlıyorum," diye itiraf etti Elizabeth sakince. "Olup biten bunca şeyden sonra bazen ben de çekip gitmek istiyorum."

"Anlıyorum," dedi Wakely, *Life*'taki yazının ona ne kadar zarar verdiğini düşünerek. "İnan bana. Ama senin asıl sorunun bu değil. Çekip gitmek istemen değil."

Elizabeth'in kafası karışmıştı, dönüp ona baktı.

"Geri dönmek istemen."

41. BÖLÜM

Yeniden

“Merhaba,” dedi Elizabeth. “Ben Elizabeth Zott, *Altıda Akşam Yemeği*’ni izliyorsunuz.”

Yapımcı koltuğundaki Walter Pine gözlerini kapattı ve tanıştıkları günü düşündü.

Elizabeth, Walter’ın sekreterlerinin yanından bir hışımla geçmişti; beyaz laboratuvar önlüğü, geriye taranmış saçları, berrak sesi. Walter onun karşısında büyülendiğini hatırlıyordu. Evet, çekiciydi ama Walter bunda görünüşünün çok az payı olduğunu ancak şimdi anlayabiliyordu. Hayır, asıl mesele Elizabeth’in kendine güveni, kim olduğuyla ilgili tereddütsüz tavrıydı. Başkalarında kök salana dek bu tavrı bir tohum gibi ekiyordu.

“Bugünkü programa önemli bir duyuruyla başlıyorum,” dedi Elizabeth. “An itibarıyla *Altıda Akşam Yemeği*’nden ayrılıyorum.”

Seyirciler inanamayarak nefesini tuttu. “Ne?” diye soruyordu insanlar birbirlerine. “Ne dedi?”

“Bu son yayınam olacak,” diye doğruladı Elizabeth.

Riverside’daki bir çiftlik evinde bir kadın, bir karton yumurta yere düşürdü. “Ciddi olamazsın!” diye bağırdı üçüncü sıradan biri.

“Ben her zaman ciddiylim,” dedi Elizabeth.

Stüdyo üzüntüye boğuldu.

Şaşırان Elizabeth dönüp Walter’a baktı. Walter da başıyla onaylayarak yüreklendirdi onu. Dağılmadan atlatmak için elinden bir tek bu gelmişti.

Önceki gece Elizabeth arabasına binip habersizce Walter’ın evine gitmişti. Walter az kalsın kapıyı açmayacaktı, eğleniyordu. Fakat delikten bakıp Elizabeth’in kapıda dikildiğini, Mad’in kaldırırma park edilmiş arabada uyuduğunu, Altı Buçuk’un direksiyon başına firari bir şoför gibi tikiştiğini görünce kapıyı kaygıyla, çabucak açtı.

“Elizabeth,” dedi kalbi çarparak. “Neyin var, ne oldu?”

“Elizabeth mi o?” dedi hemen arkasındaki endişeli bir ses. “Tanrı aşkına, ne oldu? Mad mi o? Ona mı bir şey oldu?”

“Harriet?” dedi Elizabeth hayretle geri çekilerek.

Bir an üçü de hiçbir şey söylemedi, kimsenin sıradaki repliği hatırlayamadığı bir tiyatro oyunundaydılar sanki. Nihayet Walter, “Bir süre daha gizli tutmaya çalışacaktık,” diyebildi; Harriet, “Boşanma işini atlatana kadar,” diye yumurtladı; Walter onun elini tuttu ve Elizabeth şaşkınlıktan çığlık atıp Altı Buçuk’un irkilmesine sebep oldu; Altı Buçuk yanlışlıkla kornaya sertçe, üst üste bastı, bu da Madeline’i, sonra Amanda’yı ve mahallede erkenden yatmak gibi bir hata yapmış herkesi uyandırdı.

Elizabeth kapının eşiğine çakılıp kalmıştı. “Hiç fark etmedim,” deyip duruyordu. “Nasıl fark edemedim? O kadar mı körüm?”

Harriet ve Walter, eh öylesin, der gibi birbirine baktı.

“Bir ara hikâyenin tamamını anlatırız,” dedi Walter. “Ama sen neden geldin? Saat dokuz?” Elizabeth davetsiz gelmişti, daha önce hiç yapmadığı bir şeydi bu. “Ne oldu?”

“Her şey yolunda,” dedi Elizabeth. “Şimdi buraya gelme sebebim yüzünden kendimi kötü hissediyorum. Sizdeki haberler çok olumlu, benimki ise...”

“Ne? Ne?”

“Aslında,” dedi tepkisini hemen oracıkta değiştirmeye çalışır gibi. “Benim vereceğim haber de olumlu.”

Walter, Elizabeth’i konuşması için dürtmek ister gibi sabırsızlıkla elini salladı.

“Ben... programdan ayrılmaya karar verdim.”

“Ne?” dedi Walter şoka girerek.

“Yarın,” diye ekledi Elizabeth.

“Hayır!” dedi Harriet.

“Bırakıyorum,” diye tekrarladı Elizabeth.

Bu ani bir karar olsa da geri adım atmayacağı sesinden açıkça anlaşılıyordu. Uzlaşmaya çalışmak nafileydi; sözleşmeler, henüz kazanılmamış servet ya da o giderse boşluğunun neyle doldurulacağı gibi önemsiz konuları açmanın faydası yoktu. Kararı kesin-di, o yüzden Walter ağlamaya başladı.

Harriet da Elizabeth’in bu sesini tanıdı ve çocuğu hayatını çok düşük gelirli bir işe adamaya karar verdiğini açıkladığında numara yapan bir anneninkine benzer bir gururla o da ağlamaya başladı. Kollarını uzatıp Walter ve Elizabeth’i kendine doğru çekti.

“*Altıda Akşam Yemeği*’nin sunucusu olarak geçirdiğim zaman benim için büyük keyifti,” diye devam etti Elizabeth kameraya bakarak, “ama bilimsel araştırma dünyasına dönmeye karar verdim. Bu vesileyle hepinize teşekkür etmek isterim; sadece izleyicim olduğunuz için değil,” dedi sesini stüdyodaki hayhuyda duyulması için yükselterek, “dostluğunuz için de. İki yıldır beraber birçok şey başardık. Yüzlerce yemek yaptık, inanır mısınız? Ama yaptığımız tek şey akşam yemeği değildi, hanımlar. Biz aynı zamanda tarih yazdık.”

Seyirciler ayağa kalkıp onu bağıra çağıra onaylarken Elizabeth şaşırarak bir adım geri çekildi.

“GİTMEDEN ÖNCE,” dedi bağırarak, “DUYMAK İSTEYECEĞİNİZİ DÜŞÜNDÜĞÜM BİR ŞEY VAR...” Seyirciyi susturmak

için ellerini kaldırdı. “Bayan George Fillis’i hatırlayan var mı, hani bize kalp cerrahı olmak istediğini söyleme cesaretini gösteren kadını?” Elini önlüğünün cebine sokup bir mektup çıkardı. “Yeni bir haberim var. Anlaşılan Bayan Fillis tıp hazırlık derslerini rekor sürede tamamlamakla kalmamış, tıp fakültesine de kabul edilmiş. Tebrikler Bayan George Fi... hayır, özür dilerim... Bayan *Marjorie* Fillis. Senden bir an olsun şüphe etmemiştik zaten.”

Bu haberi duyan seyirciler derhal az önceki coşkulu hallerine büründüler, normalde hep ciddi görünen Elizabeth ise Doktor Fillis’in ameliyathanede ellerini güzelce yıkadığını hayal edince dayanamadı. Gülümsedi.

“Bahse girerim ki *Marjorie* de,” dedi Elizabeth sesini tekrar yükselterek, “işin zor yanının okula dönmek değil, bunu yapacak cesareti toplamak olduğunu kabul edecektir.” Uzun adımlarla panosuna gitti, kalemini eline aldı. *KİMYA DEĞİŞİMDİR*, diye yazdı.

“Kendinizden şüphe etmeye başladığınız zaman,” dedi yeniden seyirciye dönerek, “korktuğunuz zaman şunu hatırlayın. Değişimin temeli cesarettir ve bizim kimyasal tasarımıımızda değişmek var. Bu yüzden yarın uyandığınızda kendinize söz verin. Kendinizi tutmak yok. Neyi başarıp başaramayacağınız konusunda başkalarının fikirlerine tabi olmak yok. Ve artık hiç kimse- nin sizi cinsiyet, ırk, ekonomik durum ve din gibi işe yaramaz kategorilere sıkıştırmasına izin vermek yok. Yeteneklerinizin kış uykusuna yatmasına izin vermeyin, hanımlar. Kendi geleceğinizi tasarlayın. Bugün eve gittiğinizde *ben* neyi değiştireceğim diye sorun kendinize. Sonra da işe koyulun.”

Ülkenin her köşesinde kadınlar koltuklarından sıçradı, mut- fak masalarına vurdu, Elizabeth’in sözlerinin heyecanı ve gidişi- nin üzüntüsüyle haykırdı.

“*GİTMEDEN önce*,” diye seslendi Elizabeth gürültünün ara- sından, “çok özel bir *DOSTUMA teşekkür etmek istiyorum. Adı HAR- RIET SLOANE.*”

Elizabeth'in evinin salonundaki Harriet'in ağzı açık kaldı.

"Harriet," dedi Madeline nefes nefese. "Meşhur oldun!"

"Bildiğiniz gibi," diye devam etti seyircileri yine elleriyle susturan Elizabeth, "programımı çocuklarınızın sofrayı kurmasını, böylece biraz kafa dinleyebileceğinizi söyleyerek bitiriyorum. 'Kafanı dinle' tanıştığımız ilk gün Harriet Sloane'in bana verdiği tavsiyeydi ve *Altıda Akşam Yemeği*'nden ayrılmama da bu tavsiye sebep oldu. Kendime ayırdığım zamanı kendi ihtiyaçlarımla yeniden bağ kurmak, asıl yönümü tayin etmek, kendimi yeniden ona adanmak için kullanmamı söyleyen de Harriet'ti. Ve Harriet sayesinde nihayet bunu yapıyorum."

"Vay canına," dedi yüzü bembeyaz olan Harriet.

"Of, Pine seni öldürecek," dedi Mad.

"Teşekkür ederim, Harriet," dedi Elizabeth. "Hepinize teşekkür ederim," diye ekledi seyircilere başını sallayarak. "Ve son kez çocuklarınıza sofrayı kurmalarını söylemek istiyorum. Sonra da her birinizden biraz kafa dinleyip yeniden başlamanızı isteyeceğim. Kendinize meydan okuyun, hanımlar. Kimya yasalarını kullanın ve statükoyu değiştirin."

Seyirciler yine ayağa kalktı ve yine bir alkış tufanı koptu. Fakat Elizabeth arkasını dönüp giderken seyircilerin hiçbir yere gitmeyeceği belliydi, son bir talimat almadan değil. Elizabeth nasıl devam edeceğini bilemeyerek Walter'a baktı. Walter bir fikri olduğunu anlatmak için bir el hareketi yaptı, sonra replik kartlarından birine bir şeyler karaladı ve Elizabeth'in göreceği şekilde kaldırdı. Elizabeth başıyla onayladı, ardından kameraya döndü.

"Kimyaya girişi böylece tamamlamış oldunuz," diye duyurdu. "Ders bitti."

42. BÖLÜM

Personel

OCAK 1962

Herkes Elizabeth'e iş teklifleri yağacağını düşünmüştü; herkes derken Harriet, Walter, Wakely, Mason ve kendisi. Üniversitelerden, araştırma laboratuvarlarından, hatta belki Ulusal Sağlık Enstitüleri'nden. *Life* dergisi hayatını alay konusu etse de Elizabeth seçkin biriydi, bir televizyon yüzüydü.

Fakat sanıldığı gibi olmadı. Daha doğrusu hiçbir şey olmadı. Elizabeth tek bir telefon bile almadığı gibi, araştırma kuruluşlarına gönderdiği özgeçmişler de tamamen görmezden gelindi. Gündüz kuşağındaki popülaritesine rağmen bilim camiası akademik geçmişiyle ilgili ciddi şüpheler taşımaya devam ediyordu. *Life* dergisinde Dr. Meyers, Dr. Donatti gibi çok önemli kimyagerlerin Elizabeth'in aslında biliminsanı olmadığına dair sözlerine yer verilmişti. Bu kadarı yetmişti zaten.

Böylece Elizabeth şöhretin herkesçe bilinen bir başka gerçeğiyle yüzleşmişti: geçiciliğiyle. İnsanların kayda değer bulduğu tek Elizabeth Zott, mutfak önlüklü olandı.

Elizabeth kucağında kütüphaneden alınmış bir sürü kitap, yanında Altı Buçuk'la kapıdan girdiğinde, "Ne zaman istersen programa geri dönebilirsin," dedi Harriet. "Biliyorsun ki izin veren Walter seni hemen bugün yeniden yayına alır."

“Biliyorum,” dedi Elizabeth kitapları bırakırken, “ama yapmam. En azından tekrar yayınlar iyi gidiyor. Kahve?” diye sordu Bunsen ocağını yakıp.

“Zamanım yok. Avukatımla görüşeceğim. Ama şunu al,” dedi Harriet önlük cebinden küçük not kâğıtları çıkarıp. “Doktor Mason kadın takımının yeni formaları hakkında konuşmak istiyormuş, bir de... hazır mısın? Hastings’den aradılar. Az kalsın kapatıyordum. İnanabiliyor musun? *Hastings*. Burayı aramaları büyük cesaret.”

“Arayan kimdi?” diye sordu Elizabeth endişesini sesine yansıtmamaya çalışarak. İki buçuk yıldır Hastings’in Calvin’in kutularının kaybolduğunu fark etmesini bekliyordu.

“Personel müdürü. Ama merak etme. Kadına defolup gitmesini söyledim.”

“Kadın mı?”

Harriet notları karıştırdı. “İşte burada. Bayan Frask diye biri.”

“Frask, Hastings’de değil ki,” dedi Elizabeth rahatlayarak. “Yıllar önce kovuldu. Wakely’ye vaaz metinleri yazıyor.”

“İlginç,” dedi Harriet. “Hastings’de personel müdürü olduğunu iddia etti.”

Elizabeth yüzünü buruşturdu. “Şaka yapmayı sever.”

Harriet arabasını garaj yolundan çıkardıktan sonra Elizabeth kendine bir fincan kahve doldurup telefona uzandı.

“Bayan Frask’ın ofisi, ben Bayan Finch,” dedi telefondaki ses.

“Bayan Frask’ın ofisi mi?” diye dalga geçti Elizabeth.

“Anlayamadım?” dedi ses.

Elizabeth duraksadı. “Kusura bakmayın,” dedi, “ama siz kimsiniz?”

“Asıl siz kimsiniz?” diye sordu ses sertçe.

“Peki, peki,” dedi Elizabeth. “Ben de size uyayım. Ben Elizabeth Zott, Bayan Frask’le görüşmek istiyorum.”

"Elizabeth Zott," dedi telefonun öbür ucundaki kadın. "İyiy-miş."

"Sakıncası mı var?" diye sordu Elizabeth.

Bu tavır. Telefonun öbür ucundaki kadın hemen tanıdı. "Ah," dedi. "Gerçekten sizsiniz. Kusura bakmayın, Bayan Zott. Hayranı-nızım ben. Sizinle konuşmak şeref. Lütfen hatta kalın."

"Zott," dedi az sonra bir ses. "Nihayet!"

"Merhaba, Frask," dedi Elizabeth. "Hastings'de personel mü-dürü ha? Wakely'nin böyle telefon şakaları yaptığından haberi var mı?"

"Üç şey söyleyeceğim, Zott," dedi Frask coşkuyla. "Bir: Yazı-ya bayıldım. Seni günün birinde bir kapakta yeniden göreceğimi biliyordum ama o dergide? Dâhiyane. Korodakilere ulaşmak isti-yorsan ibadet ettikleri yere gitmek en mantıklısı."

"Ne?"

"İki: Şu hizmetçine bayılıyorum..."

"Harriet hizmetçi değil..."

"... Hastings'den aradığımı söylediğim anda defolup gitmemi söyledi bana. Keyfim yerine geldi."

"Frask..."

"Üç: En kısa zamanda gelmen lazım, bugün yani, ayarlaya-bilirsen bir saat içinde filan. Şu kodaman yatırımcıyı hatırlıyor musun? Adam geri döndü."

"Frask," dedi Elizabeth iç çekerek, "bilirsin, şakanın iyisine bayılırım ama..."

Frask kahkaha attı. "Sen şakaya bayılırsın, öyle mi? Bu da şaka herhalde? Hayır, Zott, dinle. Hastings'e geri döndüm, hatta en tepedeyim. Senin şu yatırımcı, *Life*'a yazdığım mektubu gö-rünce bana ulaştı. Ayrıntıları sonra anlatırım, şimdi vaktim yok. Yetersiz kişileri, uygunsuz işleri temizliyorum. Tanrım, temizliğe bayılıyorum! Gelebilecek misin, gelemeyecek misin? Bunu söy-lediğime inanamıyorum ama lanet köpeği de getirebilir misin? Yatırımcı onunla tanışmak istiyor."

*

Harriet elleri titreyerek Hanson & Hanson hukuk bürosuna girdi. Son otuz sene boyunca papazına kocasının içtiğini, küfür ettiğini, kendi rızasıyla ayine asla katılmadığını, ona kölesiymiş gibi davrandığını, isimler taktığını itiraf etmişti. Ve papaz son otuz sene boyunca hep başını sallamış, sonra da Harriet’a boşanmak söz konusu olmasa da başka bir sürü seçeneğinin bulunduğunu açıklamıştı. Mesela kocasına daha iyi bir eş olmanın yollarını bulmak için Tanrı’ya dua edebilir, dönüp kendine iyice bir bakarak kocasını nasıl sinirlendirdiğini anlamaya çalışabilir, dış görünüşüne daha fazla özen gösterebilirdi.

Bütün o kadın dergilerine abone olmasının nedeni buydu işte; onlar kişisel gelişimin kutsal kitaplarıydı ve Harriet’a ne yapması gerektiğini gösterirlerdi. Ancak Harriet’ın uyduğu bütün tavsiyelere rağmen Bay Sloane’le araları düzelmemişti. Daha kötüsü, tavsiyeler bazen ters tepiyordu; mesela bir keresinde derginin “kocanızın başını kaldırıp dikkatle bakmasını” sağlayacağını iddia ettiği permayı yaptırmış fakat sonucunda ne kadar berbat koktuğuyla ilgili bitmek bilmeyen şikâyetlerle karşılaşmıştı. Derken hayatına Elizabeth Zott girmiş, Harriet ihtiyacı olanın yeni kıyafetler ya da farklı bir saç modeli olmayabileceğini nihayet fark etmişti. Belki de ihtiyacı olan bir kariyerdi. Dergilerde.

Dünyada dergileri ondan iyi bilen var mıydı? Olması mümkün değildi. Ve Harriet bunu ispatlamak için nereden başlayacağını çok iyi biliyordu. Roth’un henüz yayımlanmamış makalesinden.

Harriet’a göre Roth makalesine yer ararken o klasik hatayı yapmış, bilim dünyasındaki kadınları ele alan bir yazıyla sadece bilim dergilerinin ilgileneceğini varsaymıştı. Harriet bunun yanlış olduğunu biliyordu. Fikrini savunmak üzere Roth’u aradı ancak telesekreteri onun hâlâ bir yerde olduğunu söylüyordu... neresiydi? Vietnam. Böylece Harriet onun makalesini izni olmadan gönderdi. Ne vardı ki bunda? Kabul edilirse Roth ona teşekkür ederdi, kabul edilmezse de şimdikinden kötü durumda olmazdı zaten.

Paketi tartmak için postaneye götürdü, kendi adresini yazıp pul yapıştırdığı bir zarfı da hızlı cevap alabilmek için yanına ekledikten sonra üç kez Meryem Ana'yı selamladı, iki kez haç çıkardı, derin bir nefes aldı ve posta kutusuna attı.

Hiçbir cevap alamadan geçen iki haftanın ardından içini endişe kapladı. Dört ay sonra reddedilmenin öfkesi. Gerçeklerle yüzleşmeye çalıştı. Belki de dergileri sandığı kadar iyi tanımıyordu. Belki de hiç kimse Harriet'ı ve gönderdiği Roth makalesini istemiyordu; tıpkı Elizabeth ve abiyogenezi istemedikleri gibi.

Belki de Harriet'ın yeni yakaladığı mutluluktan memnun olmayan Bay Sloane onu yepyeni yöntemlerle cezalandırmaya karar vermişti. Belki de ona gelen mektupları çöpe atmıştı.

Elizabeth lobiye girdiğinde resepsiyon görevlisi kadın, "Bayan Zott," dedi kendinden geçerek. "Bayan Frask'e geldiğinizi haber vereyim." Telefon santralına bir kablo taktı. "Geldi!" diye fısıldadı hattın diğer ucundaki birine. *Beagle Yolculuğu** kitabının bir kopyasını uzatıp, "Rica etsem?" dedi. "Kısa süre önce gece okuluna başladım."

"Seve seve," dedi Elizabeth kapağı imzalarken. "İyi yapmışsınız."

"Sizin sayenizde, Bayan Zott," dedi genç kadın içtenlikle. "Çok zahmet olmayacaksa dergimi de imzalayabilir misiniz acaba?"

"Olmaz," dedi Elizabeth. "*Life* benim için bitmiştir."

"Ah, kusura bakmayın," dedi genç kadın. "Ben *Life* okumam. Hakkınızdaki son yazıyı kastetmiştim." Kuşe kâğıtlı, kalın bir dergi uzattı.

Elizabeth derginin kapağından kendisine bakan yüzünü görüp şaşkına döndü.

Vogue'un kapağında, "Onların Akli Neden Önemli?" diye yazıyordu.

*

---

* Charles Darwin, *The Voyage of the Beagle*. (ç.n.)

Koridorda hızla, topuklarını diğer laboratuvarlardan gelen jeneratör ve soğutma fanlarının uğultularına tezat oluşturacak şekilde sertçe vurarak ilerledikleri sırada Frask, Elizabeth'e Calvin'in eski laboratuvarında görüşeceklerini söyledi.

"Neden *orada*?" dedi Elizabeth.

"Kodaman ısrar etti."

"Çok memnun oldum, Bayan Zott," dedi Wilson uzun bacaklarını doladığı tabureden kalkıp. Wilson elini uzattığında Elizabeth envanter alıyordu: muntazam kesilmiş kır saçlar, adaçayı renginde gözler, ince çizgili yün takım elbise. Altı Buçuk da Wilson'ı iyice bir kokladıktan sonra Elizabeth'e döndü. *Tehlike yok.*

"Uzun zamandır sizinle tanışmak istiyordum," diyordu Wilson. "Son anda haber verdiğimiz halde iyi niyet gösterip gelmenize minnettarız."

"*Minnettarız* derken?" diye sordu Elizabeth şaşırarak.

"Beni kastetti," dedi laboratuvarın malzeme odasından elinde bir not panosuyla çıkan ellili yaşlarda bir kadın. Bir zamanlar sarıyken yavaş yavaş zamana boyun eğdiği anlaşılan saçları vardı. Wilson gibi o da takım elbise giymişti ama onunki açık maviydi ve yakasına tutturulmuş ucuz papatya broşu yüzünden, titiz dikimine rağmen daha az resmi görünüyordu. "Avery Parker," dedi kadın Elizabeth'in elini tedirginlik içinde tutup. "Memnun oldum."

Wilson teftişini bitiren Altı Buçuk, Parker'ı incelemeye gitti. Kadının bacağını kokladı. "Merhaba, Altı Buçuk," dedi Parker. Eğilip Altı Buçuk'un başını bacağına bastırdı. Altı Buçuk keşfetmek için şöyle bir koklayıp şaşkınlıkla başını geriye çekti. "Herhalde köpeğimin kokusunu aldı," dedi Parker onu tekrar kendine çekerek. "Bingo senin büyük hayranın," dedi Altı Buçuk'a bakıp. Programda yaptıklarına bayılıyordu.

Ne kadar da akıllı bir insan.

"Tüm laboratuvarların tam envanterine ihtiyacımız olacak," dedi Parker, Frask'e dönüp. "Ayrıca sizin nelere ihtiyaç duyaca-

ğınızı da öğrenmemiz gerekiyor, Bayan Zott,” dedi bir hürmet ifadesiyle. “Araştırmamız için. Yani burada, Hastings’deki araştırmanız için.”

“Abiyogenez çalışmanıza devam etmeniz için,” diye lafa karıştı Wilson. “Son programınızda araştırmanıza geri dönme niyetinizi açıklamıştınız. Buradan daha iyi bir yer mi var?”

Elizabeth başını yana yatırdı. “Benim aklıma bir sürü yer geliyor.”

Elizabeth bu laboratuvara son geldiğinde Frask de oradaydı ama o zaman Frask ona Calvin’in eşyalarının gittiğini, Altı Buçuk’un gitmesi gerektiğini ve Madeline’in yolda olduğunu açıklamıştı. Elizabeth başka birinin yazısıyla doldurduğu iç sıkıcı karatahtayı inceledi, sonra Bay Wilson’a döndü. Adam Calvin’in eski taburesini bir kumaş topu gibi kaplamıştı.

“Zamanınızı boşa harcamayı hiç istemem,” dedi Elizabeth, “ama Hastings’e dönmeyi düşünmüyorum. Kişisel bir mesele.”

“Anlayabiliyorum,” dedi Avery Parker. “Burada yaşanan onca şeyden sonra haksız olduğunuzu kim söyleyebilir? Yine de fikrinizi değiştirmek için bir fırsat rica ediyorum sizden.”

Elizabeth etrafa bakındı, gözleri Calvin’in eski tabelalarından birine takıldı. GİRİLMEZ diye uyarıyordu.

“Üzgünüm,” dedi Elizabeth. “Boşa nefes tüketiyorsunuz.”

Avery Parker, Wilson’a, Wilson da Frask’e baktı.

“Neden kahve içmiyoruz?” dedi Frask ayağa fırlayıp. “Ben taze taze demleyeyim. Beklerken de Parker Vakfı bazı planlarıyla ilgili sana bilgi verir.” Ama Frask henüz laboratuvarın ortasına ulaşamadan kapı hızla açıldı.

“Wilson!” diye haykırdı Donatti yıllardır görmediği bir dostu selamlar gibi. “Şehre geldiğini yeni duydum.” İleri atılıp elini aşırı hevesli bir satıcı gibi uzattı. “İşi gücü bırakıp doğruca buraya geldim. Aslında iznim hâlâ devam ediyor ama...” Tanıdık bir yüz görmenin şaşkınlığıyla birden sustu. “Bayan Frask?” dedi. “Sizin ne işiniz var...” Sonra başını elinde bir not panosu tutan, asık su-

ratlı, ihtiyar bir kadına doğru çevirdi. Onun az ötesinde de –neler oluyor böyle?– Elizabeth Zott dikiliyordu.

“Merhaba, Dr. Donatti,” dedi Avery tam Donatti’nin eli düş-tüğü sırada elini uzatıp. “İsmen tanışıklığı nihayet yüz yüze tanı-şıklığa çevirmek güzel.”

“Kusura bakmayın ama siz kimsiniz?...” dedi Donatti kü-çümser bir tavırla. Bir yandan da güneş tutulmasından kaçır gibi Zott’a bakmamaya çalışıyordu.

“Ben Avery Parker,” dedi kadın elini geri çekerek. Donatti’nin şaşkın ifadesi değişmeyince, “Parker,” diye ekledi. “*Parker Vak-fı*ndaki Parker.”

Donatti’nin dudakları korkuyla aralandı.

“Tatilinizi böldüğümüzü duyduğuma üzıldüm, Dr. Donat-ti,” dedi Avery. “Ama iyi bir haberim var, yakında bolca boş za-manınız olacak.”

Donatti başını iki yana salladı, sonra tekrar Wilson’a döndü. “Dediğim gibi. Geleceğinizi bilseydim...”

“Biz geleceğimizi bilmeni istemedik ki,” diye açıkladı Wilson neşeyle. “Seni şaşırtmak istedik. Yok, bu daha ziyade arkandan iş çevirmek sayılır galiba.”

“Na... nasıl?”

“Arkandan iş çevirmek,” diye tekrarlardı Wilson. “Bilirsin işte. Senin arkamızdan iş çevirip Parker Vakfı’nın sağladığı öde-neği kötüye kullandığın gibi mesela. Ya da Bayan Zott’ın –yoksa *Bay* Zott mı demeliyim?– arkasından iş çevirip araştırmasını çal-dığın gibi.”

Laboratuvarın diğer ucundaki Elizabeth hayretler içinde kaş-larını kaldırdı.

“Buraya bak,” dedi Donatti parmağını Zott’ın bulunduğu ta-rafa uzatarak. “O kadın size ne anlattı bilmiyorum ama seni te-min ederim ki...” Cümlesinin ortasında durdu. Frask’i işaret edip, “Hem *sen* ne halt etmeye buradasın?” diye sordu öfkeyle. “*Life*’a yazdığın o adi, hırçın mektubundaki saçma sapan yalanlardan

sonra? Avukatım dava açmak istiyor.” Wilson’a döndü. “Muhtemelen haberin yoktur Wilson, Frask’i yıllar önce kovduk. Bize dış biliyor.”

“Öyle,” diye onayladı Wilson. “Epey de keskin dişler.”

“Aynen öyle,” dedi Donatti.

“Biliyorum,” dedi Wilson. “Çünkü kendisinin avukatıyım.”

Donatti’nin gözleri yuvalarından fırladı.

“Donatti,” dedi Avery Parker bir çantaya elini sokup tek sayfalık bir kâğıt çıkarırken. “Kabalık etmek istemem ama vaktimiz dar. Çabucak bir imza atmanı istiyoruz, sonra gidebilirsin.” Başlığı sadece iki kelimeden oluşan bir belge uzattı. “Fesih Bildirimi.”

Dili tutulan Donatti başını eğip gözlerini belgeye dikti, Wilson ise Parker Vakfı’nın kısa süre önce Hastings’in çoğunluk hissesini aldıklarını açıkladı. Frask’in *Life*’taki mektubunun onları daha dikkatli bir inceleme yapmaya sevk ettiğini falan filan... görevi kötüye kullanma falan filan... Hastings’in tamamını devralmaya karar verdiklerini... Donatti doğru düzgün dinleyemiyordu. *Burası Calvin Evans’ın laboratuvarı değil miydi?* Çok uzakta bir yerlerden Wilson’ın “baştan savma yöneticilik”, “deney sonuçlarında sahtecilik”, “intihal” gibi bir şeyler homurdanan sesi geliyordu. Tanrı aşkına, içkiye ihtiyacı vardı.

“Kesintiye gidiyoruz,” dedi Frask.

“Gidiyoruz ne demek?” diye çıkıştı Donatti.

“Ben kesintiye gidiyorum,” dedi Frask.

“Sen sekretersin,” dedi Donatti bu maskaralıktan sıkılmış gibi oflayarak. “Kovuldun, unuttun mu?”

“Frask yeni personel müdürümüz,” diye bilgi verdi ona Wilson. “Kendisinden kimya bölümüne yeni bir yönetici bulmasını rica ettik.”

“Ama kimya bölümü başkanı benim,” diye hatırlattı Donatti.

“İşi başka birine teklif etmeye karar verdik,” dedi Avery Parker. Elizabeth’e dönüp başını salladı.

Elizabeth şaşırarak bir adım geri çekildi.

“Söz konusu bile olamaz!” diye gürledi Donatti.

“Fikrini sormadım aslında,” dedi Avery Parker. Fesih bildiri mi elinde sallanıyordu. “Ama istersen çalışma durumunu, yaptığın işleri gerçekten bilen birinin takdirine bırakabiliriz.” İkinci defa başını Elizabeth’in bulunduğu tarafa çevirdi.

Tüm gözler Elizabeth’e dönmüştü ama o farkında değildi, tükürükler saçarak konuşan Donatti’ye kilitlenmişti. Ellerini beline koyup hafifçe öne eğildi, gözlerini mikroskoba bakar gibi kıstı. İki saniyelik sessizlik oldu. Sonra yeteri kadar görmüş gibi doğruldu.

“Üzgünüm, Donatti,” dedi ona bir kalem uzatarak. “Yeterince zeki değilsin.”

43. BÖLÜM

Ölü Doğum

Elizabeth, Frask'ın Donatti'ye kapıya kadar eşlik edişini seyrederken, "Beni şaşırtabilecek çok az kişi var, Bayan Parker," dedi. "Ama siz şaşırttınız."

Avery Parker başını salladı. "Güzel. Teklifimizde samimiyiz. Kabul edeceğinizi umuyoruz. Bu arada Parker kendi soyadım. Evli değilim. Aslına bakarsanız," diye ekledi, "hiç evlenmedim."*

"Ben de," dedi Elizabeth.

"Evet," dedi Avery Parker sesini bir oktav düşürerek. "Farındayım."

Elizabeth ses tonundaki değişimi fark etti ve bir an siniri oynadı. *Life* sayesinde bütün dünya Madeline'in evlilik dışı doğduğunu biliyor, bu yüzden Elizabeth bu ses tonunu sürekli duyuyordu.

"Parker Vakfı'yla ilgili ne biliyorsunuz, bilmiyorum," diye söze başladı laboratuvarında dolanan Wilson. Bir ara durup dosya klasörlerinden birinin üstündeki açıklamayı okudu.

"Odağınızda bilimsel araştırmaların olduğunu biliyorum," dedi Elizabeth ona dönüp. "Ama kökeninizde Katolik kurumlara yapılan hayır işleri varmış. Kiliseler, korolar, yetimhaneler..." Son kelimesi kafasına dank edince birden sustu. Wilson'a daha dikkatli baktı.

---

* Avery Parker bu açıklamayı, Elizabeth ona evli kadınlar için kullanılan "Mrs." unvanıyla hitap ettiği için yapıyor. (ç.n.)

“Evet, kurucularımız Katolik değerlerine bağlıydı ancak bizim misyonumuz tamamıyla seküler. Yaptığımız şey günümüzün en önemli meseleleri üzerinde çalışan en iyi kişileri bulmak.” Dosya klasörünü kesinlikle bu en önemli meselelerden biri olmadığını ima eder gibi bir kenara attı. “Yedi yıl önce size fon sağladığımızda tam da bunu yapıyordunuz: abiyogenez. Farkında mısınız bilmiyorum ama Hastings’e gelmemizin nedeni sizdiniz, Bayan Zott. Siz ve Calvin Evans.”

Elizabeth, Calvin’in adını duyunca göğsünün daraldığını hissetti.

“Evans meselesi tuhaf, değil mi?” dedi Wilson. “Anlaşılan kimse çalışmalarına ne olduğunu bilmiyor.”

Onun bu kasıtsız sözleri Elizabeth’i fena halde sarsmıştı. Bir tabure çekip oturdu, laboratuvarında bir arkeolog gibi etrafa bakınıp bir şeylerin kenarını köşesini sanki altından çok daha büyük bir şey çıkabilirmiş gibi inceleyen Wilson’ı seyretti.

“Tavrınızı net olarak ortaya koyduğunuzu biliyorum,” diye devam etti Wilson, “ama malzemelerin çoğunu iyileştirmeyi planladığımızı bilmek istersiniz diye düşündüm.” Miadını doldurmuş bir damutma aygıtının hiç kullanılmadan öylece durduğu bir rafı gösterdi. Kolunu kaldırdığında ceket kolunun altından parlak bir kol düğmesi görüldü. “Mesela bu. Bu şey yıllardır el değmemiş gibi görünüyor.”

Fakat Elizabeth hiç tepki vermedi. Taş kesilmişti.

Calvin on yaşındayken uzun boylu, zengin görünüşlü, parlak kol düğmeleri olan bir adamın havalı bir limuzinle yetiştirme yurduna geldiğini yazmıştı. Okula yeni bilim kitaplarının verilmesinin bu adam sayesinde olduğunu düşünüyordu. Fakat Calvin okuma materyallerine sevinmek yerine yıkılmıştı. *Burada olmamam gerektiği halde buradayım*, diye yazmıştı kargacık burgacık harflerle. *Ve o adamı asla affetmeyeceğim. Asla. Yaşadığımı sürece asla.*

“Bay Wilson,” dedi Elizabeth donuk bir sesle. “Vakfınızın sadece seküler projelere fon sağladığını söylüyorsunuz. Buna eğitim de dahil mi?”

“Eğitim mi? Evet, elbette,” dedi Wilson. “Çeşitli üniversitelere destek...”

“Hayır, demek istediğim, daha önce herhangi bir okula ders kitabı desteğinde bulundunuz mu?”

“Zaman zaman evet ama...”

“Peki bir yetimhaneye?”

Wilson öylece kalakaldı. Gözleri Parker’a yöneldi.

Elizabeth, Calvin’in Wakely’ye yazdığı mektubu gözünün önüne getirdi. *BABAMDAN NEFRET EDİYORUM. UMARIM ÖLMÜŞTÜR.*

“Bir Katolik erkek yetiştirme yurduna,” diye açıkladı Elizabeth.

Wilson yine Parker’a baktı.

“Sioux City, Iowa’da.”

Ortama derin bir sessizlik çöktü, havalandırma fanının beklenmedik ısılığı dışında çıt çıkmadı.

Elizabeth yüzünde düşmanca bir ifadeyle gözlerini Wilson’a dikti.

Birden her şey aydınlanmıştı: Ona iş teklif etmeleri aldatmacaydı. Orada bulunmalarının tek nedeni vardı: Calvin’in çalışmasını kendilerine mal etmek.

Kutular. Kutuları biliyorlardı. Belki Frask anlatmıştı, belki de akıllıca bir tahminde bulunmuşlardı. Ne olursa olsun, Wilson ve Parker, Hastings’i satın almıştı; Calvin’in çalışması yasal olarak onlara aitti. Elizabeth’i iltifat ve vaatlerle boğuyor, onu kutuları gizlediği yerden çıkarmaya ikna etmek için bunun yeterli olacağını umuyorlardı. Ama işe yaramasa bile oynayacak son bir kozları daha kalacaktı.

Calvin Evans’la kan bağı olan biri vardı.

*

“Wilson,” dedi Parker sesi titreyerek. “İzin verir misin? Bayan Zott’la baş başa konuşmak istiyorum.”

“Hayır,” dedi Elizabeth hiddetle. “Sorularım var, gerçeği öğrenmek istiyorum...”

Parker hüzünlü bir ifadeyle Wilson’a baktı. “Sorun yok, Wilson. Birkaç dakika sonra yanına gelirim.”

Kapı kapanınca Elizabeth, Avery Parker’a çıktı. “Burada ne döndüğünü biliyorum,” dedi. “Bugün beni buraya neden çağırdığınızı *biliyorum*.”

“Sizi buraya iş teklif etmek için çağırdık,” dedi Parker. “Tek amacımız buydu. Çalışmalarınızı uzun süredir takdirle izliyoruz.”

Elizabeth kadının yüzünde sahtekârlık belirtisi aradı. “Bakın,” dedi daha sakın bir sesle. “Sizinle bir derdim yok. Mesele Wilson. Onu ne zamandır tanıyorsunuz?”

“Yaklaşık otuz yıldır beraber çalışıyoruz, yani onu çok iyi tanıdığımı söyleyebilirim.”

“Çocukları var mı?”

Parker, Elizabeth’e garip bir ifadeyle baktı. “Bunun sizi ilgilendirdiğini hiç sanmıyorum,” dedi. “Ama yok.”

“Eminsiniz.”

“Tabii ki eminim. O benim avukatım; bu vakıf *benim*, Bayan Zott ama vakfın yüzü Wilson.”

“Neden peki?” diye bastırdı Elizabeth.

Avery Parker soğukkanlı bir tavırla ona baktı. “Bunu sormanıza hayret ediyorum. Hatırı sayılır bir mal varlığım olabilir ama dünyadaki çoğu kadın gibi benim de elim kolum bağlı. Altında Wilson’ın da imzası olmadan çek bile yazamıyorum.”

“Nasıl olur? Adı üstünde, *Parker Vakfı*,” diye belirtti Elizabeth. “Wilson Vakfı değil ki.”

Parker alaycı bir tavırla güldü. “Evet, finansal kararların tümünü *kocamın* vermesi koşuluyla miras aldığım bir vakıf. O

dönem evli olmadığım için kurul Wilson'ı kayyum olarak atadı. Hâlâ evli olmadığım için de Wilson dizginleri elinde tutmaya devam ediyor. Olmayacak işler için mücadele eden tek kişi siz değilsiniz, Bayan Zott," dedi ayağa kalkıp döpiyesinin ceketini sertçe çekiştirerek. "Gerçi ben şanslıyım, Wilson iyi bir adam."

Avery Parker arkasını dönüp giderken Elizabeth başka bir soru sordu ama o duymazdan geldi. *Ne olacağını sanıyordu ki?* Elizabeth Zott, Hastings'e dönmeyi düşünmüyordu ve Wilson hakkındaki iğneleyici sorularına bakılırsa –*diğer* tüm meseleler de cabası– belki de dönmemesi herkes için daha iyiydi. Avery dalgın dalgın elini uzatıp ucuz papatya broşuna dokundu. Ne kadar aptal bir kadındı. Hastings'i satın almak, buraya gelmek, Zott'la görüşmek. Evet, Zott ve araştırması onu oldum olası çok etkilemişti, kendisi de bir zamanlar biliminsanı olmayı hayal ediyordu. Fakat bir tek şey olmak üzere yetiştirilmişti: Hoş biri. Hem anne babasına hem de Katolik Kilisesi'ne göre onu da başaramamıştı maalesef.

"Bayan Parker..." diye üsteledi Elizabeth.

"Bayan Zott," diye karşılık verdi Avery de aynı kesin ifadeyle. "Hata yaptım. Hastings'e dönmek istemiyormuşsunuz, pekâlâ. Yalvaracak değilim."

Elizabeth kesik bir soluk aldı.

"Hayatım yalvarmakla geçti," diye devam etti Parker. "Bıktım artık."

Elizabeth dağılmış birkaç tutam saçını geriye attı. "İstediğiniz ben değilim zaten," dedi öfkeyle. "Yalan mı? Sadece kutular için buradasınız."

Avery tam duyamamış gibi başını yana eğdi. "Kutular mı?"

"Anlıyorum. Hastings'i satın aldınız, kutular size ait. Ama bu maskaralık..."

"Ne maskaralığı?"

"... Azizler hakkında her şeyi bilmek istiyorum. Bilmeye hakkım olduğunu düşünüyorum."

“Nasıl?” dedi Parker. “Hakkınız var, öyle mi? Size haklarla ilgili küçük bir sır vereyim. Hak diye bir şey yok.”

“Zenginler için var, Bayan Parker,” diye belirtti Elizabeth. “Bana Wilson’dan bahsedin. Wilson ve Calvin’den.”

Avery Parker afallayarak gözlerini ona dikti. “Wilson ve Calvin mi? Hayır, hayır...”

“Tekrar söylüyorum, bence bilmeye hakkım var.”

Avery ellerini tezgâha dayadı. “Bunu bugün yapmayı düşünmüyordum.”

“Neyi?”

“Önce sizi tanımak istemiştim,” diye devam etti Avery. “Bence benim de buna hakkım var. Sizin kim olduğunuzu bilmeye.”

Elizabeth kollarını kavuşturdu. “Nasıl yani?”

Avery karatahtanın silgisine uzandı. “Bakın. Benim... size bir hikâye anlatmam gerek.”

“Hikâyelerle ilgilenmiyorum.”

“On yedi yaşındaki bir kızın hikâyesi,” dedi Avery Parker ona aldırmadan, “genç bir adama âşık olmuş bir kızın. Çok klasik bir hikâye,” diye ekledi kırılgan bir ifadeyle. “Genç kız hamile kalmış ve seçkin kişiler olan anne babası hafifmeşrepliğinden utanç duydukları kızlarını evlenmemiş annelerin barındığı bir Katolik yurduna sürgün etmiş.” Elizabeth’e sırtını döndü. “Belki bu yurtları duymuşsunuzdur, Bayan Zott. Hapishane gibi yönetilirler. Aynı sıkıntıya düşmüş genç kadınlarla doludurlar. Kadınlar bebeklerini doğurur, sonra onlar üzerindeki haklarından feragat ederler. İmzalanması gereken resmi bir belge vardır, çoğu da imzalar bunu. Karşı koyanlar tehdit edilir, doğumu tek başlarına yapmak zorunda kalacakları, hatta ölebilecekleri söylenir onlara. İşte bu uyarıya rağmen on yedi yaşındaki o genç kız belgeyi imzalamayı reddetmiş. Israrla *hakları* olduğunu söylemiş.” Parker durup bu saflığa hâlâ inanamıyormuş gibi başını salladı.

“Dediklerini yapıp doğum başlayınca kızı bir odaya koymuş, kapıyı da kilitlemişler. Kız orada bütün bir gün boyunca tek ba-

şına acıdan kıvranarak beklemiş. Bir yerden sonra seslere öfkelenen doktor bu kadar yeter demiş. İçeri girip onu narkozla bayıltmış. Kız saatler sonra kendine geldiğinde acı haberi vermişler ona. Bebeğinin ölü doğduğu haberini. Kız beyninden vurulmuş halde bebeğin naaşını görmeyi talep etmiş ama doktor naaşın çoktan ortadan kaldırıldığını söylemiş.”

Avery dişlerini sıkarak Elizabeth’e dönüp, “On yıl sonraya atlıyoruz,” diye devam etti. “Evlenmemiş anneler yurdundan bir hemşire, artık yirmi yedi yaşında olan kadınla irtibat kurmuş. Hakikat karşılığında para talep etmiş. Ona bebeğinin ölmediğini, diğer tüm bebekler gibi evlatlık verildiğini söylemiş. Bu olayın alışılmadık tek yanının ise çocuğu evlat edinen anne babanın feci bir kazada ölümünün ardından teyzesinin de ölmesi olduğunu anlatmış. Böylece çocuğun Iowa’da bulunan Azizler adlı bir yere gönderildiğini.”

Elizabeth donakaldı.

“İşte o gün,” dedi Avery Parker sesine hüznün çökerek, “genç kadın oğlunu aramaya başlamış.” Durakladı. “Oğlumu.”

Elizabeth geri çekildi, yüzü bembeyaz olmuştu.

“Ben Calvin Evans’ın biyolojik annesiyim,” dedi Avery Parker ağır ağır. Gri gözleri yaşlarla doldu. “Ve izniniz olursa, Bayan Zott, torunumla tanışmayı çok isterim.”

44. BÖLÜM

Meşepalamudu

İçerideki bütün hava çekilmişti sanki. Elizabeth ne diyeceğini bilemeden Avery Parker'a bakakalmıştı. Doğru olamazdı bu. Calvin'in günlüğü biyolojik annesinin doğum sırasında öldüğünü söylüyordu.

"Bayan Parker," dedi Elizabeth, kızgın korlar arasından geçmeye çalışır gibi temkinliydi. "Yıllar içinde bir sürü kişi Calvin'i kullanmaya çalıştı. Hatta birçoğu uzun süredir görüşmediği aile üyeleriymiş gibi davrandı. Sizin hikâyeniz..." Durdu. Calvin'in sakladığı tüm o mektupları düşündü. Kederli Anne, Calvin'e birçok mektup yazmıştı. "Madem o yetiştirme yurdunda olduğunu biliyordunuz, neden gidip almadınız onu?"

"Gittim," dedi Avery Parker. "Daha doğrusu Wilson'ı gönderdim. Utanarak itiraf ediyorum ki bizzat gidecek cesaretim yoktu." Ayağa kalkıp çalışma masası boyunca yürüdü. "Anlayın beni. Çocuğumun öldüğünü uzun zaman önce kabullenmiştim. Sonra birden onun hayatta olduğunu öğrenmek... Umutlanmaktan korktum. Calvin gibi ben de sayısız dolandırıcının hedefi olmuşum, benim akrabam olduğunu iddia eden onlarca kişi de dahil. O yüzden Wilson'ı gönderdim," diye tekrarlarlarken bu kararını ellinci defa sorguluyormuş gibi yere baktı. "Hemen ertesi gün onu Azizler'e gönderdim."

Hava pompası yeniden devreye girince laboratuvarı bir uğultu aldı.

“Sonra...” diye üstüne gitti Elizabeth.

“Sonra,” dedi Avery, “Piskopos, Wilson’a Calvin’in...” Durakladı.

“Calvin’in ne?” diye bastırdı Elizabeth. “Ne?”

İhtiyar kadının yüzü düştü. “Öldüğünü söyledi.”

Ağzı açık kalan Elizabeth arkasına yaslandı. Yetiştirme yur-
dunun paraya ihtiyacı vardı, Piskopos durumu fırsat bilmiş, böy-
lece bir anma fonu oluşturulmuştu. Gerçekler kadının dudakla-
rından donuk, cansız ama hızla akıyordu.

“Ailenizden birini kaybettiniz mi?” diye sordu Avery birden
boğuk sesle.

“Abimi.”

“Hastalıktan mı?”

“İntihar.”

“Aman Tanrım,” dedi Avery. “Yani birinin ölümünden ken-
dini sorumlu hissetmek nedir, biliyorsunuz.”

Elizabeth kaskatı kesildi. Sözleri adeta üst üste atılmış dü-
ğümler gibiydi. “Ama Calvin’i siz öldürmediniz,” dedi kederle.

“Hayır,” dedi Parker vicdan azabıyla dolu bir sesle. “Ben çok
daha korkunç bir şey yaptım. Onu gömdüm.”

Odanın kuzey tarafında bir kontrol saati öttü ve Elizabeth
titreyerek gidip susturdu onu. Dönüp karatahtanın önünde diki-
len kadını süzdü. Sağına eğildi. Altı Buçuk kalkıp Avery’nin ya-
nına gitti. Başını kadının bacağına yasladı. *Sevdiğin birini yüzüüstü
bırakmanın ne demek olduğunu bilirim.*

“Annemle babam evlenmemiş annelerin kaldığı yurt ve ye-
timhanelere uzun yıllar ödenek sağladı,” diye sözlerine devam
etti Avery silgiyi evirip çevirerek. “Bu sayede iyi insanlar olduk-
larını düşündüler. Gel gör ki Katolik Kilisesi’ne körü körüne bağ-
lılıkları sayesinde benim oğlumu da kimsesiz bırakmayı başardılar.”
Durakladı. “Ben oğlum ölmeden onun anısını yaşatmak için

bağış yaptım, Bayan Zott,” dedi kesik kesik soluyarak. “Onu iki defa gömdüm.”

Elizabeth birden kusacak gibi oldu.

“Wilson yetiştirme yurdundan dönünce,” diye devam etti Avery, “derin bir buhrana girdim. Öz oğlumu bir kez olsun görememiş, kucaklayamamış, sesini duyamamıştım. Daha kötüsü, onun acı çektiğini bilerek yaşamak zorundaydım. Beni kaybetmişti, sonra koruyucu ailesini, en sonunda da kendini o pislik yuvası yetimhanede bulmuştu. Bu kayıpların her biri kilise adı altında yaşatıldı.” Birden durdu, yüzü kızarmaya başladı. “SİZ TANRI’YA BİLİMSEL NEDENLERLE Mİ İNANMIYORSUNUZ, BAYAN ZOTT?” diye patladı birden. “BEN TANRI’YA KİŞİSEL NEDENLERLE İNANMIYORUM.”

Elizabeth konuşmaya çalıştı ama dili tutulmuştu.

“Almayı becerebildiğim tek karar,” dedi Avery Parker sesini kontrol etmeye çalışarak, “anma fonlarının tamamının bilimsel eğitime harcanmasını temin etmektir. Biyoloji. Kimya. Fizik. Bir de beden eğitimi. Calvin’in babası, biyolojik babası yani, sporcuydu. Kürek sporcusu. Azizler’deki çocukların kürek çekmeyi öğrenmesinin nedeni buydu. Bir jestti bu. Onun onurunaydı.”

Elizabeth’in gözünün önüne Calvin geldi. İkili teknedeydiler, Calvin’in yüzünü güneşin ilk ışıkları aydınlatıyordu. Bir eli kürekteydi, diğer elini Elizabeth’e uzatırken gülümsüyordu. Calvin’in görüntüsü yavaşça silinirken, “Cambridge’e de o sayede girmişti,” dedi Elizabeth. “Kürek bursuyla.”

Avery silgiyi elinden düşürdü. “Hiç bilmiyordum.”

Taşlar yavaş yavaş yerine oturuyordu ama Elizabeth’in kafasına takılan bir şey vardı.

“Peki... peki sonunda Calvin’in hayatta olduğunu nasıl...”

“*Chemistry Today*,” dedi Parker, Elizabeth’in yanındaki tabureye geçip. “Kapağında Calvin’in olduğu sayı. O günü hâlâ hatırlıyorum, Wilson elinde dergiyi sallayarak koştur koştur ofisi-

me geldi. ‘Buna inanamayacaksınız,’ dedi. Hemen telefona sarılıp Piskopos’u aradım. Haliyle bunun bir tesadüften ibaret olduğunu iddia etti. ‘Evans,’ dedi. ‘Çok yaygın bir isim.’ Yalan söylediğini biliyordum ve ona dava açmaya kararlıyım, ta ki Wilson konunun duyulmasının hem vakfa zarar vereceğine hem de Calvin’i mahcup edeceğine beni ikna edene dek.” Geriye yaslanıp derin bir nefes aldıktan sonra konuşmaya devam etti. “Para akışını derhal kestim. Sonra Calvin’e mektup yazdım, birçok kez. Ona meseleleri dilim döndüğünce anlattım, görüşmeyi rica ettim, araştırmasına fon sağlamak istediğimi söyledim. Kim bilir neler düşünmüştür,” dedi üzüntü içinde. “Kadının biri umulmadık bir anda ona mektup yazıyor, annesi olduğunu iddia ediyor. Gerçi ne düşündüğü belli galiba, çünkü ondan hiç cevap gelmedi.”

Elizabeth irkildi. Kederli anne mektupları gözünün önünde belirdi yine, her birinin altına atılmış imza birdenbire amansız bir ışıkla aydınlanmıştı. *Avery Parker*.

“Ama bir görüşme ayarlasaydınız, uçağa atlayıp Kaliforniya’ya gelseydiniz mutlaka...”

Avery’nin yüzü kireç gibi oldu. “Bakın. Bir çocuğu büyük gayretle aramak ayrı bir şey. Ama o çocuk yetişkin olduğunda işler değişiyor. Ben de ağırdan almaya karar verdim. Ona benimle ilgili ihtimali kabullenmesi, vakfımı araştırması, onu kandırmam için hiçbir neden olmadığını anlaması için zaman vermek istedim. Belki de yıllarca süreceğini biliyordum. Sabretmeye zorladım kendimi. Ama işte,” dedi, “olanlara bakılırsa...” Gözlerini üst üste dizilmiş defterlere dikti. “Fazla sabırlı davranmışım.”

“Ah, Tanrım,” dedi Elizabeth başını ellerinin arasına alıp.

“Yine de,” diye devam etti Parker ahenksiz bir sesle, “kariyerini takip ettim. Belki ona yardım etmemin bir yolu olabilir diye düşündüm. Ama onun yardımına ihtiyacı olmadığı ortaya çıktı. Sizin ihtiyacınız vardı.”

“Peki nereden biliyordunuz ki, yani Calvin’le benim...”

“Birlikte olduğunuzu mu?” Dudakları hüzünlü bir gülümsemeyle kıvrıldı. “Herkesin konuştuğu tek şey oydu,” dedi Parker. “Wilson, Hastings’e adım attığı andan itibaren tek duyduğu Calvin Evans ve skandal ilişkisine dair imalardı. Wilson abiyogenez araştırmasına kaynak sağlamak için geldiğini söylediğinde Donatti’nin onu başka tarafa çekmek için elinden geleni ardına koymamasının nedenlerinden biri buydu. Donatti’nin en son isteyeceği şey, Calvin’in ya da onunla bağlantılı herhangi birinin başarı elde etmesiydi. Kadın olman da bir başka meseleydi. Donatti bağışçıların çoğunun bir kadına ödenek vermeyeceğini varsaymıştı ve haklıydı.”

“Herkes bir yana, siz neden buna müsamaha ettiniz peki?”

“Bunu söylerken neredeyse utanıyorum ama bir yanım Donatti’yi düşürdüğümüz durumdan keyif alıyordu. Wilson’ı erkek olduğunuza inandırmak için yapmadığı kalmadı. Ancak Wilson sizinle Donatti’nin bilgisi olmadan görüşmek için bir plan kurdu. Hatta bir uçuş ayarladı. Fakat sonra...” Sesi kesildi.

“Ne?”

“Sonra Calvin öldü,” dedi. “Sizin çalışmanız da onunla birlikte ölmüştü sanki.”

Elizabeth tokat yemiş gibi oldu. “Bayan Parker, ben işten kovuldu.”

Avery Parker iç geçirdi. “Bayan Frask sağ olsun, artık bunu biliyorum. Ama o dönem hayatınıza devam etmeye çalıştığınızı düşündüm. Calvin’le evlenmemiştiniz. Oğlumla aranızdaki hislerin karşılıklı olmadığını varsaydım. Herkes onun çok zor bir adam olduğunu, kin tuttuğunu söylüyordu. Tabii hamile olduğunuzu hiç bilmiyordum. *LA Times*’daki ölüm ilanında onu çok az tanıdığınızı söylediğiniz yazıyordu.” Derin bir nefes aldı. “Bu arada ben de oradaydım. Cenazesinde.”

Elizabeth’in gözleri büyüdü.

“Wilson’la ikimiz birkaç mezar ötede durduk. Onu son defa gömmek ve sizinle konuşmak için gelmişim. Ama ben cesareti-

mi toplayamadan ayrıldınız. Tören bile bitmeden çekip gittiniz.” Başlı ellerinin arasına düştü, gözlerinden yaşlar boşandı. “Birinin oğlumu sevdiğine inanmayı ne kadar çok istediysem de...”

Bu sözlerle Elizabeth yanlış anlaşılmanın amansız yükü altında kalıvermişti. “Ben oğlunuzu *sevdim*, Bayan Parker!” diye feryat etti. “Tüm kalbimle sevdim. Hâlâ seviyorum.” Başını kaldırıp tanıştıkları yer olan laboratuvara bakarken yüzü kederden perişan haldeydi. “Calvin Evans hayatta başıma gelen en iyi şeydi,” dedi boğazı düğümlenerek. “Dünyanın en muhteşem, en sevgi dolu adamıydı; en nazik, en ilginç...” Sustu. “Başka nasıl anlatılır bilemiyorum,” dedi çatallanan sesiyle, “bizim aramızda kimya vardı. Gerçek kimya. Ve bu bir kaza değildi.”

Nihayet “kaza” kelimesini kullandığı için midir bilinmez, kaybettiği şeyin ezici ağırlığı üstüne çöktü ve Elizabeth başını Avery Parker’ın omzuna yaslayıp hıçkıra hıçkıra, hayatında hiç ağlamadığı kadar ağladı.

45. BÖLÜM

Altıda Akşam Yemeği

Laboratuvarda zaman durmuştu sanki. Altı Buçuk kafasını kaldırmış, iki kadını seyrediyordu. İhtiyar kadının kollarını Elizabeth'i koruyucu bir koza gibi sarmalamıştı, Elizabeth'in duyduğu acı onun da adı gibi bildiği bir şeydi anlaşılan. Altı Buçuk asla kimyager olamazdı belki ama o bir köpekti. Ve bir köpek olarak kalıcı bir bağı nerede görse tanırdı.

“Ömrümün büyük bölümünü oğluma ne olduğunu bilmeden geçirdim,” dedi Avery tir tir titreyen Elizabeth'e sıkıca sarılarak. “Onu evlat edinenlerin nasıl insanlar olduklarını, Piskopos'un anlattığı hikâyenin tamamen yanlış mı, kısmen doğru mu olduğunu hiç bilmiyordum. Onu Hastings'e getirenin ne olduğunu bile bilmiyordum. İşin aslı, hâlâ çok az şey biliyorum,” dedi. “Daha doğrusu, vakfın posta kutusunu kontrol edip aylarca birikmiş gereksiz postalar arasında alışılmadık bir şey bulana dek bilmiyordum.”

Eğilip çantasından bir mektup çıkardı.

Elizabeth el yazısını görür görmez tanıdı. Madeline.

“Kızınız Wilson'a mektup yazıp aile ağacı ödevinden bahsetmiş; *Life*'ta çıkan ödevden. Babasının Sioux City'deki bir erkek yetiştirme yurdunda büyüdüğünü öne sürmüştü, bir şekilde Wilson'ın yurda kaynak sağladığını biliyormuş. Kendisine biz-zat teşekkür etmek, Parker Vakfı'na aile ağacında yer verdiğini anlatmak istemiş. Ben bunun düzmece bir mektup olabileceğini

düşündüm ama Madeline pek çok ayrıntı vermişti. Evlat edinme işlemleri genellikle gizlidir, Bayan Zott –çok zalimce bir uygulama bu– ama Madeline’in verdiği bilgiler sayesinde bir özel dedektif nihayet hakikati gün yüzüne çıkarmayı başardı. İşte hepsi burada.” Tekrar çantasına uzanıp büyük bir dosya klasörü çıkardı. “Şuna bakın,” dedi isyan edercesine. Kendisine ait sahte ölüm belgesini Elizabeth’e uzattı, evlenmemiş anneler yurdundaki itaatsizliğinin bedeliydi bu. “Her şey böyle başlamış.”

Elizabeth belgeyi aldı. Madeline bir keresinde Wakely’nin bazı şeylerin geçmişte kalması gerektiğine, çünkü sadece geçmişte anlamlı olduğuna inandığını söylemişti. Ve Wakely’nin söylediği birçok şeyde olduğu gibi Elizabeth bundaki bilgeliği de görebiliyordu. Ancak Calvin’in sormasını isteyeceğini hissettiği son bir şey vardı.

“Bayan Parker,” dedi ihtiyatlı bir tavırla, “Calvin’in biyolojik babasına ne oldu?”

Avery Parker klasörü açıp bir ölüm belgesi daha uzattı ona, fakat bu seferki gerçektir. “Tüberkülozdan öldü,” dedi. “Calvin daha doğmadan. Bende bir fotoğrafı var.” Cüzdanını açıp solmuş bir fotoğraf çıkardı.

Gencecik Avery’nin yanında duran genç adamı dikkatle incelerken Elizabeth’in nutku tutuldu. “Ama bu...”

“Tıpkı Calvin, değil mi? Farkındayım.” Eski *Günümüz Kimyası* dergisinin bir kopyasını çıkarıp fotoğrafın yanına koydu. İki kadın yan yana oturarak Calvin ve ondan bile genç babasının apayrı geçmişlerinden onlara bakışını seyretti.

“Nasıl biriydi?”

“Çılgın,” dedi Avery. “Müzisyendi, daha doğrusu olmak istiyordu. Kazara tanıştık. Bisikletiyle bana çarpmıştı.”

“Yaralandınız mı?”

“Evet,” dedi Avery. “İyi ki. Çünkü beni kaldırdı, gidona bindirdi, sıkı tutunmamı söyledi ve doktora yetiştirdi. On dikiş sonra,” dedi kolundaki eski bir yara izini göstererek, “âşık olmuştuk.

Bana bu broşu o verdi,” dedi yakasındaki eğri büğrü papatyayı işaret edip. “Hâlâ her gün takıyorum.” Laboratuvara göz gezdirdi. “Burada buluşmak istediğim için üzgünüm. Şimdi düşününce, bunun size acı vermiş olabileceğini anlıyorum. Özür dilerim. Sadece onun bir zamanlar bulunduğu yerde...” Sustu.

“Anlıyorum,” dedi Elizabeth. “Gerçekten. Ve sizinle burada olduğuma memnunum. Burası Calvin’le tanıştığımız yer. Hemen şurası,” dedi eliyle işaret ederek. “Bana beher lazımdı, onunkileri araklamıştım.”

“Çok pratik bir çözümmüş,” dedi Avery. “İlk görüşte aşk mıydı peki?”

“Pek sayılmaz,” dedi Elizabeth, Calvin’in ‘beni patronun arasın’ dediğini hatırlayarak. “Ama sonra bizim başımıza da mutlu bir kaza geldi. Bir ara size anlatırım.”

“Çok isterim,” dedi Avery. “Keşke onu tanısaydım. Belki sizin aracılığınızla tanıyabilirim.” Titrek bir nefes aldı, sonra boğazını temizledi. “Ailenizin parçası olmayı çok isterim, Bayan Zott,” dedi. “Umarım cüretimi mazur görürsünüz.”

“Bana Elizabeth de lütfen. Hem zaten *ailedensin*, Avery. Madeline bunu çok uzun zaman önce anlamış. Aile ağacına koyduğu kişi Wilson değil, sensin.”

“Ne demek istediğini anlayamadım.”

“Meşepalamudu sensin.”

Avery gri gözleri dolarak odanın uzak köşesinde bir yere baktı. “İyilik perisi meşepalamudu,” dedi kendi kendine. “*Ben.*”

Dışarıdan gelen ayak seslerini, ardından kapının kısaca vurulduğunu duydular. Laboratuvarın kapısı açıldı ve Wilson tekrar içeri girdi. “Böldüğüm için kusura bakmayın,” dedi çekinecek, “ama her şey yolunda mı diye bir...”

“Yolunda,” dedi Avery Parker. “Nihayet yoluna girdi.”

“Tanrı’ya şükür,” dedi Wilson elini göğsüne koyup. “Madem öyle, iş konusunu açmayı hiç istemiyorum ama yarın buradan ayrılana kadar ilgilenmen gereken bir sürü şey var, Avery.”

“Birazdan geliyorum.”

Wilson çıkıp kapıyı kapatırken Elizabeth şaşkınlık içinde, “Hemen mi gidiyorsun?” diye sordu.

“Ne yazık ki mecburum,” dedi Avery. “Daha önce söylediğim gibi, aslında bunların hiçbirini sana anlatmayı düşünmüyordum; birbirimizi daha iyi tanıma fırsatı bulana kadar yani.” Sonra umutlu bir ifadeyle ekledi: “Ama yakında tekrar geleceğiz, söz.”

“O zaman altıda akşam yemeği diyelim,” dedi Elizabeth onun gitmesini istemeyerek. “Evdeki laboratuvarı. Hep birlikte; sen, Wilson, Mad, Altı Buçuk, ben, Harriet, Walter. Bir ara Wakely ve Mason’la da tanışman gerek. Bütün aile.”

Calvin’i andıran gülümsemesiyle yüzü ona birden tanıdık gelen Avery Parker, Elizabeth’in ellerini ellerinin arasına aldı. “Bütün aile,” dedi.

Kapı kapandığında Elizabeth eğilip Altı Buçuk’un kafasını avuçlarının arasına aldı. “Söyle bakalım. Sen ne zaman anladın?”

Saat iki kırk ikide, demek istedi Altı Buçuk. Ona bu isimle hitap etmeyi düşünüyorum.

Bunun yerine arkasını dönüp karşı tezgâha atladı ve temiz bir defter getirdi. Elizabeth saçından kurşunkalemmini çıkarıp Altı Buçuk’tan defteri aldı ve ilk sayfasını açtı.

“Abiyogenez,” dedi. “Hadi başlayalım.”

TEŞEKKÜR

Yazmak tek kişilik bir uğraş olsa da bir kitabı raflara taşımak için bir ordu gerekir. Ben de orduma teşekkür etmek istiyorum:

Yazdığım ilk bölümleri okuyan Zürihli dostlarım: Morgane Ghilardi, CS Wilde, Sherida Deepprose, Sarah Nickerson, Meredith Wadley-Suter, Alison Baillie ve John Collette.

Curtis Brown'dan çevrimiçi yazarlık arkadaşlarım: Tracey Stewart, Anna Marie Ball, Morag Hastie, Al Wright, Debbie Richardson, Sarah Lothian, Denise Turner, Jane Lawrence, Erika Rawnsley, Garret Symth ve Deborah Gasking.

Curtis Brown'ın üç aylık roman kursundaki müthiş destekleyici ve yetenekli romancılar: Lizzie Mary Cullen, Kausar Turabi, Matthew Cunningham, Rosie Oram, Elliot Sweeney, Yasmina Hatem, Simon Hardman Lea, Malika Browne, Melanie Stacey, Neil Daws, Michelle Garrett, Ness Lyons, Ian Shaw, Mark Sapwell ve bizi daha iyi olmaya zorlayan muhteşem Charlotte Mendelson.

Nezaketi ve rehberliği için Curtis Brown'dan Anna Davis'e; bana daima coşkuyla destek verdikleri için yorulmak bilmez Jack Hadley, Katie Smart ve Jennifer Kerslake'e; giriş bölümümü cömertçe okuyan ve bana umut veren Lisa Babalis'e; evrendeki en iyi telif hakları ekibi Sarah Harvey, Katie Harrison, Caoimhe White ve Jodi Fabbri'ye; her ayrıntıyı kendinden emin bir şekilde ele alan Rosie Pierce'a; işler karıştığında güven veren sesiyle ICM'den Jennifer Joel'a; yardım eli için Tia Ikemoto'ya; insanın uykusuzluğa ne kadar dayanabileceğini görmek için bir tür bilim

deneyi yaptığını tahmin ettiğim CB film hakları temsilcisi Luke Speed'e ve benzer şekilde hiç uyumadığına emin olduğum Anna Weguelin'e.

Aslında Curtis Brown ve ICM'de kimsenin uyuduğunu sanmıyorum.

Curtis Brown'dan Felicity Blunt'a dev bir teşekkür. Birkaç yıl önce, henüz Londra'ya taşınmamışken temsilci arıyordum ve Felicity'nin verdiği bir röportajı görmüştüm. İstediğim temsilciyi seçebilecek olsaydım, diye düşündüğümü hatırlıyorum. Sonra da seçtim. Bana inandığın için, nokta atışların, nezaketin, dayanıklılığın ve sonsuz desteğin için teşekkürler, Felicity. Artık kitap bittiğine göre çocuklarıyla oynamaktan çekinme lütfen.

İşin yayıncılık tarafında, bir yazarın hayal edebileceği en becerikli editörler olan Jane Lawson ve Lee Boudreaux'ye, coşkulu desteğinden ötürü Thomas Tebbe'ye, göz alıcı kapak tasarımları için Beci Kelly ve Emily Mahon'a, güzel iç tasarım için Maria Carella'ya, her zaman en tepede olduğu için Cara Reilly'ye ve hünerli düzeltileri için Amy Ryan'a teşekkürler. Ayrıca yayıncılarım Larry Finlay ve Bill Thomas'a; yetenekli reklamcılarım Alison Barrow, Elena Hershey ve Michael Goldsmith'e; harika pazarlama yöneticilikleri için Vicky Palmer, Lauren Weber ve Lindsay Mandel'e ve yaratıcı zihinleriyle Todd Doughty, Lilly Cox, Sophie MacVeigh, Kristin Fassler ve Erin Merlo'ya. Sabırlı, keskin gözlü yapım ustası Ellen Feldman'e ve Lorraine Hyland'e kucak dolusu teşekkürler. Ayrıca Tom Chicken, Laura Richetti, Emily Harvey, Laura Garrod, Hana Sparks, Sarah Adams ve tüm satış ekibine çok teşekkür ederim. Son olarak Madeline McIntosh'a özel teşekkürler. Teşvik ve desteğin için çok minnettarım.

Kimya araştırması yapmak başka şey, doğru yapmak başka. Bu vesileyle iyi niyet ve özenle her ayrıntıyı kontrol eden eski dost, muhteşem biyolog ve Eskimo Pie uzmanı Dr. Mary Koto ile Seattlelı müthiş kimyager ve okur Dr. Beth Mundy'ye özel teşekkürler.

Seattle'dan Green Lake ve Pocock'taki kürek takımı arkadaşlarımın hepsine derin sevgi ve minnet duygularımı iletiyor, bir keresinde yorgun takımımızın her kürek hamlesine "kendini adamasında" ısrar etmiş kürek sporcusu Donya Burns'e özellikle teşekkür ediyorum. Bu teşvik beynime kazındı ve sonunda Harriet'in Elizabeth'e verdiği tavsiyeye dönüştü.

Mücadelenin gerçekliğini anlayan edebiyatçılara: Olağanüstü şair Joannie Stangeland, dünya üzerindeki en komik insan Diane Arieff, umudunu hiç kesmeyen Sue Monshaw ve muhtemelen beni hatırlamasa da yazma tavsiyesi ve teşvikiyle bana çok katkı sağlayan Laura Kasischke. Son olarak yazının vahşi doğasında duyduğum en rahatlatıcı, sakinleştirici, destekleyici ses olan Susan Biskeborn'a çok özel teşekkürler.

Bazı kişilerle bunu paylaşmayı dilerdim ama yapamıyorum: Ömürlük okurlar, annem ve babam ve en eski, en sevgili dostum Helen Martin. Seni özlüyorum, 86.

Ve başından beri yanımda olan üç kişiye: Sophie, bana o Curtis Brown linkini göndererek olayların gelişmesini sağladığın için teşekkürler; sana minnettarım demek hislerimi anlatmanın yakınından bile geçemez. Ayrıca sürekli desteğin ve ciddi mizahın için, inişli çıkışlı yaratıcılık sürecine anlayış dolu yaklaşımın, yayıncılık sezgilerin ve her şeyi bir kenara bırakarak o ilahi soruyu sorup cevaplamaya hazır halin için: *Kurabiye mi? Yoksa kapkek mi?*

Zoë, kötü günlerdeki sevecenliğin ve iyi günlerdeki neşen için, ayrıca yaklaşan tehlikeyi sezmedeki ürkünç ve manyak yeteneğin için, beni hep güldüren Ellie fotoğrafların için ve yüksek küratörlük ürünü olan, muhtemelen müzede sergilenmesi gereken méme seçkin için teşekkür ederim. İşin başından aşkın olduğu halde hatırlar sorup sohbet edecek vakti daima buluyorsun.

Ve David'e, teşekkür asla yetmez, o yüzden büyük harflerle yazıyorum: TEŞEKKÜRLER. Daima okumaya hazır olduğun için, açıcılıkta benden daha iyi olduğun için, beni sürekli bir fikir alışverişine dahil ettiğin için, özellikle de gün içinde kendimle

ne kadar çok konuştuğumu fark ettiğinde telaşa kapılmamış gibi davrandığın için. Bir insanın beraberinde bu kadar çok eğlence getirebileceği bin yıl düşünsem aklıma gelmezdi. (Bir dakikadan kısa süre içinde üç yüzden geriye yedişer yedişer sayıp eksilerle devam etme yeteneğinden söz etmiyorum bile.) Seni seviyorum, sana hayranım.

Son olarak gitse de unutulmayan köpeğim Friday’e ve sabır timsali 99’a teşekkürler. İkinizden birine, “şu paragrafı bitireyim, sonra gideriz,” dediğim tüm anlar için özür dilerim.